

Inc.
H

Casus breues Decre-
talium Dexti et Clemen-
tinarum.

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Incipiunt tituli libro rum decretalium Et pri- mo tituli primi libri.

De summa trinitate et fide catholica
Titulus primus.
De constitutōib⁹.

Titulus.

De re scriptis et eorum interpretatōib⁹	ti. iij.
De consuetudine.	ti. iij.
De postulatione.	ti. v.
De electōe et electi potestate.	ti. vi.
De translatōe epi.	ti. vii.
De auctoritate et vsu pallij.	ti. viij.
De renunciatōe.	ti. ix.
De suppleta negligētia p̄latorum.	ti. x.
De temporibus ordinandorum et qualitate ordinandorum.	ti. xi.
De scrutinio in ordine faciēdo.	ti. xij.
De ordinatis ab ep̄o q̄ renūciauit episcopa- tū vel ab excommunicato.	ti. xij.
De etate et q̄litate et ordīe p̄ficiēdoꝝ	ti. xiiij.
De sacra unctione.	ti. xv.
De sacramētis iterandis vel nō.	ti. xvi.
De filiis presbyteroz ordinādis vel non or- dinandis.	ti. xvij.
De seruis non ordinandis et eorum manu missione.	ti. xvij.
De obligatis ad ratiocinia ordinandis vel non.	ti. xix.
De corpore vicariis.	ti. xx.
De bigamis non ordinandis et viduarum maritis.	ti. xxi.
De clericis pegrinis.	ti. xxij.
De officio archidiaconi.	ti. xxij.
De officio archipresbyteri.	ti. xxij.
De officio p̄micerij.	ti. xxv.
De officio sacriste.	ti. xxvi.
De officio custodis.	ti. xxvii.
De officio vicarij.	ti. xxvii.
De officioꝝ p̄tate iudicis delegati.	ti. xxvii.
De officio legati.	ti. xxix.
De officio iudicis ordinarij.	ti. xxx.
De officio iudicis.	ti. xxxi.
De maiestate et obedientia.	ti. xxxij.
De treuga et pace.	ti. xxxiiij.

De pactis.	ti. xxxv.
De transactionibus.	ti. xxxvi.
De postulando.	ti. xxxviij.
De procuratoribus.	ti. xxxviiij.
De iudico.	ti. xxxix.
De his q̄ vi metus ve causa fiūt.	ti. xl.
De restitutōe in integrū.	ti. xli.
De alienatōe iudicij mutādi cā factā	ti. xliij.
De arbitris.	ti. xliij.

Incipiunt tituli secū- di libri decretalium.

D e iudicijs.	Titulus. j.
De foro competenti.	Titulus. ij.
De libelli oblatione.	Titulus. iij.
De mutuis petitionib⁹.	ti. iij.
De litis cōtestatione.	ti. v.
Ut lite nō p̄testata nō p̄cedat ad testiū rece- ptōem vel ad diffinitiuā sententiā.	ti. vi.
De iuramento calūnie.	ti. viij.
De dilationibus.	ti. viij.
De ferijs.	ti. ix.
De ordine cognitionū.	ti. x.
De pluspetitionib⁹.	ti. xi.
De causa possessionis et p̄petatis	ti. xij.
De restitutōe spoliatorum.	ti. xij.
De dolo et cōtumacia.	ti. xiiij.
De eo qui mittitur in possessionē causa rei seruande.	ti. xv.
Ut lite pendēte nihil innouet.	ti. xvij.
De sequestratione possessionum et fructuū	
Titulus. xvij.	
De confessis.	ti. xviiij.
De probationib⁹.	ti. xix.
De testibus et attestacionib⁹.	ti. xx.
De testib⁹ cogendis vel nō.	ti. xxj.
De fide instrumentoz.	ti. xxij.
De presumptionibus.	ti. xxiiij.
De iureiurando.	ti. xxiiij.
De exceptionibus.	ti. xxv.
De prescriptionibus.	ti. xxvi.
De sententia et re iudicata.	ti. xxviij.
De appellationibus recusacionibus et rela- tionibus.	ti. xxviij.
De peregrinantibus.	ti. xxix.
De p̄firmatōe vtili vel inutili.	ti. xxx.

Incipiunt tituli tercij libri decretalium.

D e vita et honestate clericorum	ti. i.
D e cohabitatione clericorum et mulierum	ti. ii.
D e clericis coniugatis.	ti. iii.
D e clericis non residentibus in ecclesia vel prebenda.	ti. iiii.
D e prebendis et dignitatibus	ti. v.
D e clerico egrotante vel debilitato.	ti. vi.
D e institutionibus.	ti. vii.
D e concessione prebende vel ecclesie non vacantis.	ti. viii.
D e sede vacante aliquid innovet.	ti. ix.
D e his que fiunt a prelato sine consensu capituli.	ti. x.
D e his que fiunt a maiori parte capituli.	ti. xi.
D e ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur.	ti. xii.
D e rebus ecclesie alienandis vel non.	ti. xiii.
D e precariis.	ti. xiiii.
D e commodato	ti. xv.
D e deposito.	ti. xvi.
D e emptione et venditione.	ti. xvii.
D e locato et conducto de iure empheutico.	ti. xviii.
D e rerum permutatione.	ti. xix.
D e feudis.	ti. xx.
D e pignoribus et alijs cautionibus.	ti. xxi.
D e fideiussionibus.	ti. xxii.
D e solutionibus.	ti. xxiii.
D e donationibus.	ti. xxiiii.
D e peculio clericorum.	ti. xxv.
D e testamentis et ultimis voluntatibus.	ti. xxvi.
T itulus. xxvii.	
D e successione ab intestato	ti. xxviii.
D e sepulchris.	ti. xxviiii.
D e parrochijs et alienis parrochianis.	
T itulus. xxix.	
D e decimis primitiis et oblationibus.	
T itulus. xxx.	
D e regularibus et transeuntibus ad religionem.	ti. xxxi.
D e conversione iugatorum.	ti. xxxii.
D e conversione infidelium	ti. xxxiii.

D e voto et voti redemptione	ti. xxxiiii.
D e statu monachorum et canonicorum regularium	ti. xxxv.
D e religiosis domibus ut episcopis sint subiecte.	ti. xxxvi.
D e capellis monachorum et aliorum religiosorum	ti. xxxvii.
D e iure patronatus.	ti. xxxviii.
D e censibus exactionibus et alijs procuracionibus.	ti. xxxix.
D e consecratione ecclesie vel altaris	ti. xl.
D e celebratione missarum et sacramento eucharistie et diuinis officijs.	ti. xli.
D e baptismo et eius effectu.	ti. xlii.
D e presbytero non baptizato	ti. xliii.
D e custodia eucharistie crismatis et aliorum sacramentorum.	ti. xliiiii.
D e reliquijs et veneratione sanctorum	ti. xlv.
D e obseruatione ieiuniorum.	ti. xlvi.
D e purificatione post partum.	ti. xlvi.
D e ecclesijs edificandis vel reparandis.	
T itulus. xlvii.	ti. xlvii.
D e emunitate ecclesiarum cimiterij et rerum ad eos pertinentium.	ti. xlviii.
D e clericis vel monachis secularibus negocijs se immisceant.	ti. l.

Incipiunt tituli quarti libri decretalium.

D e sponsalibus et matrimonio	ti. i.
D e desponsatione impuberum.	
T itulus. ii.	
D e clandestina desponsatione.	ti. iij.
D e sponsa duorum.	ti. iiii.
D e conditionibus apposis in desponsationibus et alijs tractibus	ti. v.
Q ui clerici vel vouentes matrimonium contrahere possunt.	ti. vi.
D e eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium.	ti. vii.
D e coniugio leprosozum.	ti. viii.
D e coniugio seruorum	ti. ix.
D e natis ex libero ventre.	ti. x.
D e cognatione spirituali.	ti. xi.
D e cognatione legali.	ti. xii.

De eo q̄ cognouit cōsanguineā uxoris sue vel sponse.	ti. xiiij.
De sanguinitate et affinitate	ti. xiiij.
De frigidis et maleficijs et impotentia co eundi.	ti. xv.
De matrimonio contracto p̄tra interdictū ecclesie.	ti. xvj.
Qui filij sint legitimi.	ti. xvij.
Qui matrimonium accusare possunt v̄l cō tra illud testificari.	ti. xviii.
De diuortijs.	ti. xix.
De donationib⁹ inter virū et uxore et de do te post diuortū restituenda.	ti. xx.
De secundis nuptijs.	ti. xxi.

Incipiūt tituli quīti libri decretalū.

D e accusationibus inquisitionibus et denunciatioib⁹. Titulus p̄mus. De calūniatorib⁹	ti. sc̄dus.
De simonia et ne aliq̄d pro sp̄ialibus eriga tur vel promittat.	ti. iij.
De prelati vices suas sub annuo cēsu alijs concedant.	ti. iij.
De magistris ne aliquid exigatur pro licen tia docendi.	ti. v.
De iudeis et saracenis et eorū seruis.	ti. vi.
De hereticis.	ti. viij.
De scismaticis et ordinatis ab eis.	ti. viij.
De apostatis et reiterantib⁹ bap̄tisma.	ti. ix.
De his q̄ p̄pos filios occiderūt.	ti. x.
De infantib⁹ et lāgudis expositis.	ti. xi.
De homicidio volūtario vel casuali.	ti. xij.
De torneamentis.	ti. xiiij.
De clericis pugnātib⁹ in duello.	ti. xiiij.
De sagittarijs et balistarijs.	ti. xv.
De adulterio et stupro	ti. xvj.
De raptoribus incendiarijs et violatorib⁹ ecclesiarū.	ti. xvij.
De furtis.	ti. xvij.
De vsuris	ti. xix.
De crimine falsi.	ti. xx.
De sortilegijs.	ti. xxi.
De collusionē detegenda.	ti. xxij.
De delictis puerorū.	ti. xxiiij.
De clerico venatore.	ti. xxiiij.

De clerico p̄cussore.	ti. xxv.
De maledicis.	ti. xxvj.
De clerico excomunicato deposito v̄l inter dicto ministrante.	ti. xxvij.
De clerico nō ordinato ministrāte	ti. xxviiij.
De clerico p̄ saltū p̄moro.	ti. xxix.
De eo q̄ furtiue ordines suscepit	ti. xxx.
De excessib⁹ p̄latorū et subditorū.	ti. xxxj.
De noui opis nūciatōe.	ti. xxxij.
De p̄uilegijs et excessibus p̄uilegiatorū. Titulus. xxxiiij.	
De purgatione canonica.	ti. xxxiiij.
De purgatione vulgari.	ti. xxxv.
De iniurijs et damno dato.	ti. xxxvj.
De penis.	ti. xxxvij.
De penitentijs et remissionib⁹	ti. xxxviiij.
De snia excomunicatōnis.	ti. xxxix.
De v̄boꝝ significatōe.	ti. xl.
De regulis iuris.	ti. xli.

De titulis p̄mi libri nota uersus.

Summū p̄stituo rescriptum p̄suetu. p̄o
stul. Elect⁹ translac. v̄sum renuncia. supplen.
Temp⁹ scrutinium relig. etas v̄ncio lacra.
P̄sbyteris seruis ob. cor. bigamis p̄gri
nis. Officit archidia. archip̄el. p̄mi saciste
Custos et p̄ca. delegat. legat. et ordi. **J**udex
maiores treuga pac. trāfac. post. pro lin. **S**i
metus in integrū alienans mutat et arbi.

De secundi libri.

Judicij foro con. libel. ob. pete. litis v̄l lite
Calūnie iura. dilatio. seria. cogni. **P**lus pe
tecausare spo. dolo. mit. lite pendens. **S**e
quest. p̄fessis proba. testes tes. fide. p̄sump.
Jurās excep. p̄scrip. sen appel. p̄grin. con.

De tertij libri.

Vita cobab. cōiu. cle. non re. p̄bend. vel
egro. **I**nstituit p̄ces. vacāt. fiunt sine consen.
Maior diminuens nō res alie. p̄ecat. com
mo. **D**eponens emp. ven. loca. permutatio
feudū. **P**ignobus fidei us. solu. donās pe
cul. atqz. **T**estās succedit sepelit parochiāis
De decimis regula. conuers. in fide vota.

Stat mo. re. cap. iure de cen. ec. altare misse.
Bap. pres. cul. re. ie. pur. repar. emuit mona.

Quarti libri.

C Sponsat ipubes clā destina spōsa duoz
Conditio cleri. quaz polluit ⁊ lepro. seruus.
Mat. cogna. spiri. cogna. le. sanguinis vxoz.
Con. affini. frigus ⁊ trac. iter dic. q̄ si. Accusa/
re possūt diuozna dona secūdis.

Quiti libri.

C Ac. in. de. calūp. simo p̄la. vices de magis.
Iudeis beresim de scismat. apostata de qui.
Lang. bomi. to. neamen. de pug. sag. adulter
rap. fur. Uire crimen fori collu pūero: uz.
Cle. vena. p̄cus. maledicit clericus excō. Non
oz. p̄ saltum q̄ fur. excede de no. P̄diu. pur/
ga. canō. pur. vulga. i. Damnoq; penis. De.
remis. sen. ex. p̄bo. sig. regula iuris.

Titulus. De cōstituti/ tionibus.

C Anonū statuta
Casus est. Nemo suo sensu s; canonuz auctoritate iudicare
debet. Nota glosam q̄ dicit q̄
papa ⁊ imperatoz legibus nō

astringunt. vt. ff. de legi. princeps. et. ix. q. ii.
cūcta. Et q̄ q̄nq; iudex potest vti sensu suo
in iudicādo p̄pe t̄n accepto vocabulo. vt. ff.
de arbi. qualem. dummodo s̄m leges ⁊ iura
pronunciet.

Cognoscentes.

C Casus est qui caret culpa carere debet et
iudicis pena. Vel sic summat. Noua p̄stitu
tio respicit futura et nō p̄terita. Nota. g. q̄ di
cit q̄ null' p̄uat iure suo sine culpa. Hoc t̄n
fallit i certis casib; in s̄ metro positis. Pau
parta odiū. fauoz vicū et scelus ordo. perso
nas spoliānt ⁊ loca iure suo. Et ista notātur
in ca. renouantes infra de p̄uilegijs.

Translato.

C Nihil d; de vno simili quin de alio simili
intelligat. Nota. g. q̄ dicit q̄ lex ⁊ sacerdotiuz
simul data fuerūt ab eodē q; in mōre eodez
tpe contulit dñs moysi legē ⁊ sacerdotiū

Am concupiscentiam.

C Uno p̄hibito p̄hibēt oia q̄ sequūt ex illo.
Nota. g. q̄ dicit q̄ ante q; apluz cognouit le
gē putabat nō eē peccatū alteri' rem p̄cupi
scere sed post q; inuenit in lege nō p̄cupisces
rem alienā credebat esse peccatū.

Ne initaris.

C Nemo debet sanctorū patrū decretis sen
sum suū p̄ponere. Nota. g. q̄ dicit q̄ sacri ca/
nonēs q̄s sciūs hieronim' ita recōmendat.
nō sunt postponēdi. vt. xxxvij. di. relatum

Cum omnes.

C Constitutio qua futuri ligant ⁊ nō p̄sen/
tea ⁊ s̄m quā min' habēt successores q; p̄de/
cessores nō valet. Vel sic. Cōstitutio capti q̄
nō ē cōmunis oib; ⁊ p̄ quā tollit antiq̄ p̄ue
tudo n̄ valet. s̄ dicit. Nota. h. g. q̄ querit an qd
facit maior pars capituli totum capitulum
facere videatur.

Que in ecclesiarū.

C Constitutio laici facta sup reb; eccie non
valet. s̄ dicit. Vide glo. b' capituli q̄ iter cere
ra dicit q̄ illi q̄ p̄pa sua culpa eget nō est sub
ueniendū. Et querit an alienans feuduz cai
dat a iure suo s; feudū. et dicit q̄ sic et dñs il/
lud alij p̄cedere potest.

Cum accessissent.

C Statutū circa dignitatē tollendā factuz
auctoritate pape p̄firmatū valet nisi pactū
cōtrariū tollat. Vide. g. q̄ q̄rit an canonici p̄
sepōssūt minuere p̄bēdas v' dignitates. Et
an p̄uilegiū vnico actu p̄bat. et dicit q̄ nō p̄
se s; bñ auctoritate dñi pape s̄ci s̄. c. actū est.

Cum. Ap. ferrarien.

C Statutū de certo numero canonicorū
vel p̄bendarū rū p̄it facultatib; eccie a ugmē
tatis ei si a se. ap. fuerit p̄firmatū. Vel sic. Si
capitulū p̄ suā p̄stitutōnez de certo numero

canonicorum aliquos recipit ultra numerum de supererectis redditis illis puidere tenet hoc dicit. **¶** De glo. q. videt multum disputare de prestatore qui valet et qui non. Et ponit etiam differentiam inter prebendam et canoniam.

¶ Ecclesia sancte marie.

¶ Statutum laici super rebus ecclesie factum nullum est momenti nisi ab ecclesia fuerit approbatum. **¶** Vel sic. Cause ecclesiarum prestatuta laycorum diffiniri non debent. b. d. **¶** Nota. g. q. disputat de prestatore laycorum respectu clericorum et quod citatio siue conuentio sit principium iurisdictionis.

¶ Ex litteris.

¶ Pena sine predefinitione temporis perpetua non censetur. **¶** Vel sic. Si quis ab aliquo propter contumaciam repellitur durat repulsio quousque repellitur satisfecerit et non ultra. **¶** Vel sic. Pena preuaricationis a comunione pro contumacia ex statuto illata indubie presumitur temporalis et non perpetua. b. d. **¶** Vide. g. q. ponit differentiam inter perpetuum exclusum et illud que ad tempus exclusum. Simile patet. xxxiij. q. iij. non oportet. ij. Et simile. j. q. j. sunt nonnulli

¶ Ex parte.

¶ Canonici sine causa non possunt minuere antiquum numerum prebendarum. **¶** Vel sic. Non valet statutum pro quod diuinus cultus sine causa diminuit. etiam si in forma comuni a papa fuerit confirmatum. b. d. **¶** Vide. g. q. videt tangere quod operetur confirmatio.

¶ Quoniam constitutio.

¶ Constitutio futura tantum respicit preterita que non punit. **¶** Vel sic. Constitutio noua futura respicit non preterita nisi de preteritis caueat expressse. b. d. **¶** Vide glo. q. dicit principio. dominum aplicum ecclesie iudicem ordinarium omnium christianorum. vt ptz. ix. q. iij. cuncta. **¶** Et quod lex non debet esse ambigua neque obscura.

¶ Titulus. de constitutionibus li. sexto.

¶ Licet roma. pon.

¶ Noua constitutio principis tollit preteritas contrarias queuis id non exprimat. spales consuetudines et statuta rationalia non tollit nisi id

exprimat. **¶** Nota. g. i. verbo reuocare que pulchre docet de reuocatione testamentorum. **¶** Et habes in eadem an et quando iudex potest iudicare secundum extrauagantes.

¶ Et animarum periculis.

¶ Primum dicit quod statuta ordinario non ligant probabiliter ignorantes. **¶** Secundo dicit quod statuta episcopi extra suam diocesim subditum non ligant. **¶** Nota glo. q. docet quantum bonum sit obedientia. **¶** Et qui dicunt ordinarij.

¶ Titulus. de rescriptis extra.

¶ Sicut romana.

¶ Littere generali iuxta ius commune obtente preiudicant litteris specialibus. **¶** Vel sic. **¶** Privilegium generale secundum ius commune obtento obstat rescriptum speciale et de illo mentio non facienda. **¶** b. d. **¶** Nota. g. q. distinguit circa reuocatores rescriptorum siue litterarum apostolicarum.

¶ Ex parte.

¶ Rescriptum cause cognitionem prohibens nullum est. **¶** Vel sic. In rescripto intelligatur clausula si est ita et si cause cognitionem verat esse falsitate suspectum. b. d. **¶** Nota textum et glo. b. q. capituli que dicit de clausula illa. si preces veritate nitantur. et de copulatiua que ponit pro disiunctiua. et si simul duo mandant quod sit faciendum. **¶** Et dicit glo. cognitionem quousque esse intelligendam licet non apponatur. vt. xxij. q. ij. cum beatus. et. xxvij. q. ij. beata maria. **¶** Et vide hic de iurisdictione et de reuocatione.

¶ Ceterum si aliquis.

¶ Si mentio fiat in secundis litteris de primis secunde reuocant primas alias non. **¶** Vel sic. Si in secundo rescripto de primo rescripto aduersarij eius de causa non sit mentio valet primum. alias valet secundum. **¶** Et si primum comuniter sensu fuerit obtentum non valet secundum **¶** Hac ita interpretatum. **¶** b. d. **¶** Nota. g. notabile quod docet quibus modis perdit rescriptum legitime interpretatum.

¶ Inter ceteras.

¶ Cum diuersa sub distinctione committunt siue

mandant sufficit alterū eoz probare. **Uel sic**
Ex disunctione narrantis in rescripto suffi-
cit impetranti alterum probare. **B** dicit. **N**o-
ta glosam que arguit q̄ si aliquis tenetur ad
alterū duoz sub alternatione. vel sub disun-
ctione. quod cū qz prestare voluerit liberatur.
Item q̄ de similibus simile debet esse iu-
dicium vt hic in textu et infra de transac. **I**n-
ter corporalia. et. ff. de legi. non possunt.

¶ Si quando.

¶ Non tenetur quis alicui per lrās ap. pro-
uidere nisi de bñficio quod habet fecerit mē-
tionem. **Uel sic.** **I**s ad quem rescriptum pro-
prie dirigitur debet illi parere aut iustā cau-
sam ostendere quare non parat. hoc dicit.
Nota. g. que arguit de omnibus reddendā
esse rationē et ea que per nimiam sollicitudi-
nez extorta sūt nō valēt. vt. viij. q. i. audacter.
et. xxij. q. iij. vnusquisqz. **E**t q̄ quis non tene-
tur adimplere mandatum prelati nisi causa
reddatur. **E**t vide glo. que est notabilis q̄
precipue arguit q̄ de omnib⁹ non debet red-
di ratio vt patet in ea.

¶ Cum ordinem.

¶ Littere contra priuilegiatos obtente sup-
bis super quibus fuerit priuilegiati non va-
lent nisi de ipō ordine fecerint mentionem.
Uel sic. **C**istercienses per rescriptū quo non
fit mentio de ordine suo conueniri non pos-
sunt. hoc dicit.

¶ Eam te.

¶ Mandatum factum capitulo sede vacā-
te super bis que episcopus facere tenet de-
uoluitur ad episcopum ibi postea electum
et cōfirmatum. **N**ota glosam que arguit q̄
id quod quis cum alijs facere debet si facul-
tas se obtulerit ipse solus facere debet. si sol⁹
potest emendare quod cum alijs malefecit
vt infra de iureiuran. **S**icut nostris. r. xxxv
q. ix. **Q**uis cōmisit.

¶ Ad aures.

¶ Non valent littere obtente per illuz qui
sua tacuit beneficia et dignitatem suam nō
expressit. **E**t nota glo. q̄ papa sic vni vult cō-
cedere beneficia q̄ alterum non ledat p̄ gra-

uet saltem grauiter. vt. xxv. q. ij. **De ecclesiā-**
sticis. et. xi. q. iij. **S**i quis non obediat. r. ix. q.
vltima non curo.

¶ Si autem.

¶ Valet secunda littera contra p̄mam si
quis dolo vel negligentia postposuit vni p̄-
ma. **Uel sic.** **E**xcipit reus contra rescriptum
quod de suo p̄mo mentionem non facit.
nisi dolo vel negligentia nō fuerit vsus illo.
hoc dicit fm **J**oh. an. **N**ota glosam que di-
cit q̄ illa que annua sunt ad agendum per-
petua sunt ad excipiendum. **E**t distinguit q̄
exceptionum quedam perpetue sunt ⁊ que
dam temporales.

¶ Ad hec sumus.

¶ Non valent littere per quas incerti iudi-
ces dantur et incerta negocia committun-
tur. **N**ota glosam que est notabilis ⁊ repro-
bat nimiam generalitatem. vt infra de do. ⁊
con. **E**x luteris. **E**t ponit in fine ista metra.
Pincipijs obsta sero medicina paratur.
Iam mala per longas cōualuere moras.

¶ Ad audientiam.

¶ Falsa latinitas viciat rescriptum domi-
ni pape. **E**t sic simili modo si papa loquatuz
aliter q̄ in plurali. vel episcopos filios ap-
pellat. vt infra de falsa. q̄z graui. **E**t nota glo-
sam q̄ videtur tangere an vicium scriptoris
in rescripto nocet et dicit q̄ nō

¶ Ex parte.

¶ Littere obtente ab appellato non valēt ni-
si de appellatione fecerint mentionem. **N**o-
ta in glo. vnum rarū quod raro inuenies in
iure scilicet q̄ aliquis non detulit appellatio-
ni sue. hoc dicit.

¶ Sciscitatus.

¶ Clausula si non poteritis interesse est ad
iuris et ad facti impotentiam referēda. **Uel**
sic. **R**escriptum quo pluribus causa delega-
tur cum clausula q̄ si non omnes. **z.** de im-
potentia iuris et facti intelligitur. hoc dicit.
Nota glosam que dicit q̄ aliquid possum⁹
quinqz modis. **U**nde versus. **P**osse q̄dem
rebus dant ius natura potestas. **O**fficium
meritum sextum diuina voluntas. **D**e po-

5
tentia iuris patet. **xxij. q. ij. Faciat homo. Et**
xxvij. q. ij. Magosa in fine. De potentia na-
ture patet. **infra de despon. impube. Puber-**
res. Et cap. A nobis. De potestate officij pa-
tet **infra de consan. et affini. c. ij. et. xxj. di. ver.**
fi. et. c. Inferior. et infra de maio. et obe. Cuz
inferior. De potentia meriti dicitur. iij. q. vij
Tria de potentia diuine voluntatis patz de
pe. di. ij. Caritas. Et dicit glosa huius capi-
tuli qd illiteratus potest esse iudex scilicet si ha-
buerit consuetudinem causarum. et pericu-
am iudicandi. **Et dicit de potentia iuris et**
facti.

Pastoralis.

In questioe reuocationis rescriptoꝝ re-
curritur ad arbitros si iudices sibi non dese-
rant nec inuicem concordant. **Item** hic etiã
habes quando speciale derogat generali.
Nota glosam que est notabilis que inter
cetera disputat an maiori parti sit standũ.

Sedes apostolica.

Non possunt in aliqua clausula maiora
comprehendi q̄s illa sunt que in litteris exp̄-
muntur. **Vel** sic. **Per** clausulas generales
quidam alij et res alie posite in rescripto nō
conuenitur multitudo nec cōueniuntur per-
sone vel res maiores expresse sed pares vel
minores nisi maliciose vel dolose maiores
expresserit. **hoc** dicit. **Nota** glosa qui dicun-
tur maiores et digniores. **Et** dicitur qd per-
sone notabiles que sub clausula generali cō-
prehendi non debent **Et** que citius mouent
animum principis vel ad banduz vel ad ne-
gandum. **Item** qd ratione maiortatis pre-
sumit p̄tra aliquem. **vt. xxxj. q. ij. Lotbarius.**

Ex tenore.

Qui cōtra vnũ et sup̄ eadem re ad diuer-
sos iudices litteras impetrat pdit oēs si am-
babua vratur. **Nota** glo. q̄ docet qd facien-
dum sit cum plures littere ab vna parte im-
petrant sup̄ eodẽ negotio.

Eum adeo.

Littere super beneficio impetrate non va-
lent nisi de beneficio quod impetrans habz

fecerit mentionem. **Nota** glosaz que docet
que prebenda sit modica et que sufficiens.
Et dicit illa que sufficit sibi et suis. **l. di. Stu-**
deat. zc. Et q̄ etiam aduententes possit reci-
pere et episcopalia iura persoluere. **infra de**
preben. De monachis. **zc. et infra de supplen.**
negligen. prelatoꝝ. Sicut. zc. In tali suffi-
cientia debet haberi ratio nobilitatis. **vt. xij.**
di. Non cogantur. **Et** scientie. **infra de pre-**
ben. de multa. Et dignitatis. **ff. de va. z extra-**
ordi. cog. l. ij. In onerarijs. **Item** notat etiam
glosa huius capituli an non clericus potest
impetrare prebendam vel beneficium. **Et** vi-
detur glosa sentire qd non vt in. **cap. Ex** lite-
ris. zc. infra de transac. Secus dicit si se vel-
let ascribi clero et tamen ante q̄s admittatur
debet fieri clericus. **Hec** **Compostel.**

Causam que.

Plus statur iuris ordini q̄s rescripto.
Vel sic. **Ordo** rescripti interpretationem re-
cipit a iure communi. **Hoc** dicit **fm** **Jo. an.**
Sed dominus **An.** addit et clausula in re-
scripto posita ad debitum statum iuris re-
ducetur vbicunqz situata reperitur. **Nota**
glosam notabilez de clausulis in litteris vel
rescriptis ponēdis quomodo et qualiter de-
bent intelligi et iuxta iuris communis intel-
ligentiam transponi.

Constitutus.

Rescriptum ad beneficium impetratus
non valet nisi de certo canonicorum nume-
ro fecerit mentionem. **Nota** glosam que di-
cit que intelliguntur excepta iuramento.
Item dicit qd prebendarius non debet esse si-
ne fructibus.

Super litteris

Qui per fraudem vel maliciã impetrat
litteras et exprimit falsitatem vel supprime-
veritatem talem que tacita vel expressa nul-
latenus habuisset carebit omni cōmodo lit-
terarum. **Nota** glo. que dicit qd nō obest qd
p̄ simplicitatem omissum est. **Item** ponit q̄
in rescripto exprimi debet. **Primo** videlicet
facti series. **vt** **infra de cobabi. cle. z muli. Sup**
eo. Secdo processus cause **infra de re. iudi.**

Inter monasteriū. Item nomen dignitatis
sue vsupra eodē. ad aures. zc.

Edoceri.

Ubi abbas in conuentu ministrat tenet
plras ptra couentuz tantūmodo ipetratas
respondere. **Uel sic.** In negocijs cōmunib⁹
abbas respōdere tenet. p lrās solūmodo cō
tra abbatem impetratas. **Nota.** g. q̄ docet
quando collegiū conuenit z cōuenitur z ad
hoc solet allegari.

Cum dilecta.

Processus habet⁹ p lrās surreptitias ir
ritas. habet⁹ at pter vel pformā i rescripto da
tā irrit⁹ nūciat. **Nota casus** i glo. i q̄b⁹ alter
alteri nō pōt cōmittere vices suas.

Plerūqz contingit.

Valeat rescriptum secundū nō faciēs mēto
nē de pmo q̄ ipetrans dolo vel negligentia
vri postposuit infra annū seu plapsū anni.
Uide. g. q̄ querit q̄s h casu pbabit negligen
tiā dicit q̄ transcursus anni.

Cum contingat.

Hic datur doctrina sīm quā diuersa mā
data recipiēs debz se habere. **Uel sic.** Instru
it ordinariū qd̄ facere debet cū diuersoz de
legatoz mādata recipit p̄raria. b. d. **Uel sic**
Si delegati dati diuersi p diuersa rescripta
mandant ordinario p̄raria qd̄ habeat face
re ordinari⁹. **Item nota** glo. q̄ dicit nos illō
scire qd̄ ab alijs audim⁹. **Et q̄ lrē q̄ nō appa**
rent non sunt

Olim ex litteris.

Cū i rescriptis plura narrāt p̄tinētia diuer
sos effect⁹ nō sufficit alterū pbare q̄ ad vtrū
qz effectū. **Nota** glo. et textū q̄ docent intelli
gere clausulas positas in lrās et dicūt de fal
sitate lrāz et apparitione.

Dilectus filius.

Casus est. **S**up restitutiōne cōmunionis
et bñficij lrē impetrare nō valēt nisi de amo
tionis causa fecerint mētiōem. **Uide** glo. q̄
dicit q̄ causa facti pot⁹ querēda est qz ipm
factū. vt. xv. q. vi. ca. j. in fine. et infra de accusa
tio. **Cum dilectus.**

Postulasti.

Casus ē. **V**icari⁹ ppetu⁹ nisi d̄ vicaria fe
cerit mētiōez nō p̄t sup bñficio lrās ipetrare.
Uide. g. q̄ dicit de clerico ad titulū sui patri
monij p̄moto **E**t an licite obtinet ecciasticū
bñficiū q̄ sufficiēs bz patrimonū. **De h̄ vide**
repositata q̄ vident dicere q̄ sic.

Monnulli.

Casus ē. **P**er lrās aplicas n̄ d̄z q̄s vltra
duas dietas ad iudiciuz euocari. **E**t h̄ p̄ma
ps. **S**ctā ps sic sūmat. **N**ō valēt lrē ad lites
iperate p nō p̄iūctas psonas absqz sp̄ali mā
dato dñi pape. **Nota** textū q̄ dicit q̄ lites sūt
restringende. **I**te q̄ null⁹ sine sp̄ali mādato
pōt p alio lrās ipetrare nisi forte de illis plo
nis extiterit a q̄b⁹ nō debet exigi de iure mā
datū. **De q̄b⁹ psonis habes.** ff. de p̄cura. **S**
bee p̄sone. **I**te z nota. g. q̄ docet de q̄b⁹ dietis
videlicet an vsualib⁹ vel de legalib⁹ sit tex. i:
telligend⁹ z p̄cludit q̄ de vsualib⁹. qz non ex
opinionib⁹ singuloz s̄z ex cōmuni vsu noia
exaudiri debent. vt. ff. de suppel. l. e. labeo. **E**t
q̄ p̄suetudo ē optima legū interpretēs. infra d̄
p̄sue. cum dilectus.

Dilectus filius.

Judices appellatiōis nō p̄ncipal⁹ negocij
debēt cognoscere ad q̄s iurisdicō debet p̄
tinere. **Uel sic.** **Q**ñ agit actō reali diete p̄pu
tant a s̄mib⁹ dioceſ vbi res sita ē. **E**t de meri
tis appellatiōis nō iudex a q̄s iudex ad quez
cognoscere d̄z. **I**te no. g. q̄ t̄agit vbi q̄s cōue
niri d̄z q̄ plura bz domicilia z dicit vbi aliq̄s
se collocauit cū reb⁹ suis z vbi assidue p̄uer
sat. **I**te z aliq̄s et foris forū rōne rei de q̄ agit
vt infra de fo. com. c. vlti. vbi numerant plu
ra ex quib⁹ q̄s foris forū.

Capitulum sancte crucis.

In lrās beneficialib⁹ regularit̄ ille valēt q̄
pus ab aliq̄ impetrant. **Uel sic.** **S**i plures i
peterēt lrās in eadē ecciā stamus date vt p̄oz
in data p̄ferat. et ille sol⁹ recipiat. **Nota.** g. q̄ i
hoc ē singularis q̄ q̄ aliū p̄uenit ille obtinet.
Item dicit. g. q̄ suspēsus iterū potest suspēdi
sicut ex cōmunicat⁹ iterū excōicari z all. iij. q.
iij. **Engeltrudam.** xi. q. iij. **Excellentissimus**
xij. q. ij. de viro nepbando.

Ad audientiam nostram.

Qui non valent lre a clerico vendite prius impetrare nisi de venditione siue earu renu ciatione fecerit mentione. **Uel sic.** Si habes lras pape ad bnificia eis renuciat ppter an nuas pensiones, non valent lre quas postea ad bnificia h tacito imperavit. **H dic.** Nota g. de istis verbis anno et annuo, et qualiter post sententia admittit pbatio. **Uers.** An nua si debes tuc recipies caput anni. Anno si debes in sine teneberis anni. na si d: tu te neris mihi annuas pensiones tunc recipiet illas in principio anni. **vt. C. qn di. lega. vel fidei co. ce. li. j.** Et talis obligatio ppetua est. **Insti. de ver. ob. g. l. i. i. a.** Sed si in obligati one dicitur quolibet anno tunc tenetur ob ligatus satisfacere in fine anni. **vt. ff. de ver. ob. in hoc anno. ff. de condi. et demon. l. si in annos.**

In nostra.

Qui plures lras ad bnificia ipetrat tantuz alternis vni potest. **Uel sic.** **Recept.** p lras aplicas licet pbenda expectet. si plras h sup pimentes in alia eccia pvideri mandet. eis parere no debet. **b. d.** **Nota glo. q dicit q ad cautelam expedit qnqz plures habere lras vt si in vna ecclesia non acceptaretur fiet in alia.**

Ex parte decani.

Qui reuocatio manifesta procuratori r no parti nec iudici no nocet parti sed reuocanti **Uel sic.** Non valet rescptum quod procura tor: reuocatus et de hoc certificatus extra iu dicium impetrat. **Si vero in iudicio ipetra uit valet rescptu si iudex et aduersarij reuo catione ignorabant. hoc dicit fm jo. an.** **No ta glo. q docet quis dicat falsus procurator. x. qui fuit et non est vt patet in hoc. ca.** **Uel qui procurator est sed excedit fines manda ti.** Et declarat pro quibus psonis sine man dato possit impetrari vt sunt liberi paretes fratres et affines et liberti. **vt. ff. de procur. l. 3 et de psone. qz et agere possunt pro talib co iunctis psonis dum in voluntas non appare at contraria. vt. ff. de procur. pomp. s. vlti mo.**

Significante.

Quod littera pira boiem vnus dyoces impe trata. ad boiem et eius de nois alteri dyoces extendi no debet. **Et nota glo. q dicit q ex q de corpe constet. extrinseca non nocent. licet omnia no expriment vt infra de consang. et affi. tua nos.**

Radulphus.

Quod per litteras impetratas contra homi nes de diocesi homines de ciuitate non pnt coueniri. **Nota. g. que dicit q licet episcop sit in ecclesia et ecclesia in episcopo. vt. vij. q. j. scire. quando qz in noie epi no designatur eccia. licet ipe sit caput ecclesie. vt infra de te sti. requisisti. x.**

Significauit.

Quod Rescriptum clausule generalis pditur si re existente integra decedat contentus in ea **Uel sic.** Si pueniendus p clausulas. **Et qui dam alij. re integra moriat. successoz pillud rescptu no potuit pueniri. h dicit.** **Nota. g. q dicit q data lraz est inspicienda vt supra e.** **Cam te. et. c. constitut et q rescpta psonalia sunt nec extendunt ad alias psonas vt alias res qz q continentur in eis. infra de offi. dele. cu olim. et. c. pe.**

Ex insinuatione.

Quod non valet lre executione facientes de mo nitorijs mentione vbi nulle monitorie pces serut. **Uel sic.** Non valent executione in qui bus impetrans dixit false monitorias pces sisse. **Nota glo. q dicit q pluralis locutio co tenta est duoz numero. vt. iij. q. iij. s. vbi te stium numerus.**

Mandatum apostolicum.

Quod Mandatum apostolicuz et verba rescri ptoruz plentis temporis ad pterita possunt trahi. **Uel sic.** Executor cui scribitur vt i cer ta ecclesia faciat aliquem recipi cum clausula. **Si ibidem pro alio no scripserim q bmoi gram prosequitur no debet mandatu exeq si alius ibi iam est receptus de madata scribentis. hoc dicit.** **Nota glo. q dicit q papa n intendit vnaz ecclesia grauare sup receptio ne duorum.**

Litteris apostolicis.

¶ **N**ō dicitur papa grauari capl'm cū executoriā pcedit illi cui monitorias pcellerat pcedere cello: illi. **¶** **U**el sic. **S**i ad mandatū duorum duo mādantē recipi ecclia nō dicitur grauari. **¶** **N**ota. g. ar. q. successor tenet adimplere factuz sui pdecessoris. xij. q. v. q. iohes. z. xvj. q. vj. **¶** **I**llud **S**ic z mādantē seu pceptū factū pdecessorē successor tenet adimplere. xvij. q. ij. **¶** **S**udum.

Abbatem qui.

¶ **S**peciale mandatū pcedens derogat generali subsequenti. **¶** **U**el sic. **D**ioecanus cui scribitur ut in diocesi sua ubi pro alio scriptū non est pvideat vel faciat pvideri nō potest illud exequi circa bñficiū spectans ad collatōem abbatibus iam grauari. b. d. **¶** **N**ota. g. q. i principio sui dicit q. q. mādantē suuz pmo representat ille debet bñficiū pū obtinere.

Ab excommunicato.

¶ **Q**ui excommunicatū se iniuste vel p pñsiū generale pquerit ad excommunicatōem remittit. **¶** **U**el sic. **D**er rescriptū directuz excommunicatōem q. excommunicatū absoluat si p pñsiū excommunicauit eundē nō datur ei cognitio. **¶** **N**ota. g. q. in **B** est specialis et solet ad **B** alligari q. quilibet in facto suo debet eē certus. nisi pbabilem haberet ignorantia.

Si proponente.

¶ **Q**ui fraudulenter dicit se bñficiū nō habere dū tñ habeat modicū lrā nō valet. **¶** **N**ota. g. q. dicit q. modica res z modicū damnū de facili tolerant. et alii.

Quia nonnulli.

¶ **D**ictangūt septē vicia q. q. aliqd cōmiserit careat impetratis et i expensis. z damnis aduersario cōdemnabit. **¶** **U**el sic. **L**oco sūme septē species fraudis ponūt in hac decretali quarū tres cōmittūt in ipetrando z quatuor in abutendo z pena eorū ē cōmunis scz amissio lrāz z cōdemnatio in expensis. **¶** **H** dicit. **¶** **N**ota. glo. q. disputat an lrē possint ipetrari ad futuras lites. **¶** **E**t an rei que nondū extat possit imponi seruitus. **¶** **E**t dicit q. id de q. agendum est pmo debet eē in rerum natura. **¶** **E**t glo. est satis notabilis.

Titulus. de rescriptis li. sexto.

Ipso iure.

¶ **R**escriptū vel pcellus p ipm habitus nō valet si ab excommunicato sup alio q. excommunicatois vel appellatois articulo fuerit impetratū.

Tum in multis.

¶ **D**er clausulā. quidā alij. zc. possunt solū quattuor conueniri quoz noia in pmo citatio expmānt. ne variationi sit locus. **¶** **N**ota. g. q. dicit q. seueritas restringit cū multum do peccauit et alii.

Bispendia.

¶ **S**i actor p reū sup pluribus psonalibus actio nibus lrās ipetrat ad diuersos iudices. nō valet lrē. nec pcellus earū dē. et actor reo cōdemnabit i expensis. **¶** **E**t idem i reo cōueniente p reconueniente actorēz eodē durate iudicio.

Tum aliquibus.

¶ **R**escriptus p lrās facultatis si ad recipiētes spectabat receptio ipoz z nō pape auctoritate intelligit receptus eē. nisi in lrīs aliud eēt expressum. **¶** **S**i aut receptio nō spectabat ad eos tūc ap. sedis dicitur auctoritate receptus.

Si gratiose.

¶ **R**escriptū papale qd pcedit p moto retentionē pmoz bñficioz vsqz ad bñplacitū papae. extinguit mortuo papa. **¶** **S**ecus si sibi dicat vsqz ad bñplacitū aplice sedis. nec intelligit tale rescriptū de beneficijs pū non canonice detentis.

Susceptum.

¶ **V**acatio p morte et vacatō p renūciatōz sūt diuersa. z ideo in lrīs ad bñficia ipetratis vno expresso nō venit reliquū. **¶** **N**ota. g. q. inter cetera dicit q. p fictionē iuris veritas nō pñdiur. et alii. concoz.

Gratia quam.

¶ **L**icet ignoras bñficiū sibi collatū i ipetratōe alteri illi mētoz nō fecerit. valet lrē. alter tñ elige dicitur si diure sit retineri nō pnt. **¶** **E**t no. g. q. docz q. bñficia sūt z semel retineri possunt.

¶ Quāuis is cuius.

¶ Si restituit q̄s ad gr̄as reuocatā. sine alteri p̄iudicio intelligit restituit. ¶ An alteri an restitutos; ipetrati p̄ferri n̄ d̄; De isto vide. g.

¶ Si eo tempore.

¶ In lris ad b̄nficia ipetratis inspiciat temp̄ b̄ate. ¶ Unde p̄ illas b̄nficiū curatur obtinere nō poterit q̄ licet nūc sit maior. si illo tpe; minor erat. ¶ Nota. g. q̄ docet q̄ sit ydonea etas ad obtinendū b̄nficiū curatū.

¶ Si propter tua.

¶ Si papa alicui p̄pter sua debita cōcedit fruct̄ b̄nficioꝝ ad certuz temp̄. p̄ nō vult detrabere fruct̄ eccie & fruct̄ b̄ ad vsū aliorū deputatis. ¶ Nota. g. que videt querere an in p̄mutatione vacet b̄nficiū.

¶ Statutum quod.

¶ In lris. c. q̄tūoz ponit atz statuit. In p̄ma pte ponit q̄b̄ p̄sonis & i q̄ib̄ locis cause a se. ap. vel legatis vel delegatis ip̄i cōmitti debeat & tractari. In sc̄da p̄uidet circa exactioꝝ nes q̄ fiebāt i iudicijs ab ip̄is delegatis assignari vel notarijs cause & apponit pena. In tertia p̄uidet circa vocatōnes testiu ad iudiciū q̄ sept̄ maliciose fiebāt et causa fatigandi testes v̄ ab eis aliq̄d extorq̄ndi. In vltia d̄cernit casū & irritū q̄c̄q̄ fuerit factū p̄p̄ca statuta. ¶ Nota. g. q̄ disputat de m̄to & d̄mo; dico. Item dicit de paup̄tate. &c. Et poit glo. etiā differentia iter remittere et dare.

¶ Tibi qui gratiam.

¶ Ita decretalē obscura satis & docet cui cōpetat b̄nficiū an p̄mo p̄sentati lras suas an p̄mo recepto. Et vide eā & ip̄i. g. q̄ iter cetera dicit q̄ executor debet esse cert̄.

¶ Si pro te alicui.

¶ Si p̄mo sub p̄ditōne p̄uideri mandaf. & sc̄dus pure ipetrans ante q̄z veniat p̄ditio a papa v̄ executore suo canonicatū obtineat in assecutione p̄bende p̄mo p̄feri. ¶ Nota. g. q̄ ponit differentia iter p̄mittere & p̄cipere. Et notat q̄ sūt vocandi i receptōe canonici. Itē ponit differentia iter executorē datū ab p̄iudicandū et ad cōpellendum.

¶ Duobus super.

¶ Si ex duob̄ ipetrantib̄ sup simili p̄uisione nō apparet q̄s p̄mus. si solū alteri collatus sit canonicat̄ a papa. ille p̄feri etiam p̄us p̄sentanti & p̄mo recepto. Si at̄ vtriq̄z vel neutri ē collat̄ aut alter in p̄sentando p̄uenit. aut abo cōcurri. si alter p̄uenit. ille p̄feri si ambo p̄currūt ille vel illi p̄ ip̄oz maior p̄s ad q̄s collatio & receptio spectat alterū tenetur eligere. & ille solus admittit et alteri p̄feritur. nisi papa vtriq̄z voluit p̄uidei. ¶ Nota et glo. q̄ papa nō vult grauare ecclesias.

¶ Quia per ambiciosam.

¶ Omnes indulgentie cōcesse a bonifacio vel suis p̄decessorib̄ clericis de p̄cipiēdis p̄petuis fruct̄ b̄nficioꝝ suoz i absentia sūt reuocate. & p̄t̄et̄ papa se ip̄osterū illas non daturum. ¶ Nota. g. d̄ fruct̄ b̄ & quotidianis distributōib̄. Et notat etiam. g. q̄ impator quandoq̄z corrigat dicta sua.

¶ Titulus. de rescriptis in cle.

¶ Abbates.

¶ Abbat̄ p̄lat̄ p̄ mēbris suis etiā si sunt de mēsa reū uenire nō p̄t̄ p̄ rescriptū aplicū nisi s̄ possent administratores mēbroꝝ. cōtra faciēs in expensis & interesse puni.

¶ Et si principalis.

¶ Principalis officialis ep̄i & p̄oꝝ p̄uētuat et obedientiar̄ cause delegari p̄nt a papa vel ei⁹ legato. Officialis vero forane⁹ v̄ p̄oꝝ claustralis non. b. d.

¶ Auditor.

¶ Auditores in romana curia p̄nt p̄nūcia reb̄nficiū alicui fore debitū & post cognitōez eidē p̄ferre. ¶ Nota. g. q̄ videt d̄terminare q̄s i curia romana habeat ordinariā iurisdicōz.

¶ Gratie vt de.

¶ Expectans b̄nficiū p̄dit gr̄am si p̄sequit aliud q̄d cū illo q̄d expectat de iure retinere nō p̄t. ¶ Nota. g. q̄ querit an cleric⁹ p̄trahens matrimoniu p̄dat immediate b̄nficiū.

Litteras nostras.

Littere aplice alicui sup p[ro]uisione beneficii p[ro]cesse ad b[en]eficiu[m] n[on] d[omi]n[u]m creatu[m] m[im]e debent ext[er]edi. **N**ota. g. q[ui] querit q[uo]d si dubitet si data p[re]cedat creatio[n]e b[en]eficij vel non.

Titul[us] de consuetudine

Consuetudines.

Consuetudines grauantes ecc[lesi]as ac etiaz p[er]sonas ecc[lesi]asticas s[un]t remittende. i. tollende. **N**ota glo. q[ui] dicit q[uo]d p[ro]suetudines multu[m] ledentes s[un]t radicit[us] extirpande. **I**tem notat etiaz glo. la. b[er] capituli q[uo]d p[ro]suetudo debz e[ss]e r[ati]onabilis et n[on] p[ro]tra utilitate[m] ecc[lesi]e alias n[on] valet.

Ex litteris.

Consuetudo valet s[ecundu]m quaz sine sol[em]nitate legali res laicoz ad ecc[lesi]as p[er]feru[n]t. non aut[em] ec[on]uerso valet p[ro]suetudo q[ui] sine solennitate res ecc[lesi]az ad laicos deferant. **N**ota. g. q[ui] dicit de possessione. zc.

Glo nostram.

Consuetudo n[on] valet vt s[ecundu]m dictu[m] populi p[ro]lati debeant iudicare in causis ecc[lesi]asticis. **N**ota glo. que dicit q[uo]d quandoq[ue] minori reuelatur quod maior nescit. et q[uo]d facili[us] inuenitur q[uo]d a pluribus querit.

Quanto de benignitate.

Ratione p[ro]suetudinis simplices p[re]sbi[teri] n[on] p[ossu]nt in fr[atr]ub[us] c[on]firmare. **N**ota. g. i. fine q[ui] dicit q[uo]d heretic[us] potest baptizare t[em]pe necessitatis cu[m] baptism[us] sit tanq[ua]m omniu[m] sacramentoz. **I**tem h[eretic]u[s] n[on] debet sacramentu[m] eukari[stie] ministrare neq[ue] debet ab eo recipi.

Cum internos.

Non valet p[ro]suetudo p[ro] qua[m] s[er]uicia i[n]terdicti violat. **N**ota. g. q[ui] ponit aliq[ui]s casus in quibus n[on] habet locu[m] p[ro]suetudo nec etiaz p[re]scriptio. **E**t dicit de obedientia.

Cum olim londonē.

Noua dignitas regi debet iuxta p[ro]suetudinem vicinaru[m] similium dignitatu[m] du[m] modo nulli p[ro]uidicium fiat. **N**ota. g. q[ui] i[n]ter cetera dicit q[uo]d s[ecundu]m dignitates sua[m] q[ui]s e[ss]e honorand[us]. **I**tem.

q[ui] licet v[er]ba p[ri]uilegioz generaliter loquatur n[on] t[ame]n s[un]t interpretanda in p[ro]uidicium alioz et al[ia]. glo. concoz.

Cum venerabilis.

Non valet p[ro]suetudo p[ro] qua[m] sine superioris sui licentia possz q[ui]s dimittit sua p[ro]curator. **N**ota. g. q[ui] p[ro]lat[us] vel et simplex cleric[us] sine licentia epi renu[n]ciare n[on] p[ossu]nt beneficio.

Cum dilectus filius.

De p[ro]suetudine p[ossu]nt induci q[uo]d vna ecc[lesi]a de collegio alteri[us] ecc[lesi]e teneat p[ro]latu[m] eligere. **N**ota. g. q[ui] l[ite]r[is] c[on]suetudines s[un]t interpretande et id q[uo]d discrepat a iure c[om]muni reducendu[m] e[st] ad ius c[om]mune si p[ossu]nt fieri ne p[ossu]nt. z. g. all.

Cum consuetudinis vsus.

Consuetudines ecc[lesi]e canonice sine c[on]sensu epi nequeu[n]t imutare. **N**ota. g. q[ui] i[n] fine sui res p[ro]bat i[n] uenit nouitates et q[ui] i[n] reb[us] nouis i[n]stituedis euide[n]s debet e[ss]e necessitas.

Ex parte vestra.

Non valet p[ro]suetudo p[ro] qua[m] q[ui]s inducit ad peccandu[m] v[el] ad dissipandu[m] bona sua. **N**ota glo. q[ui] determinat de vicio p[ro]digalitat[is] q[uo]d viciu[m] se e[ss]e v[er]itate[m] sepe mentit. **E**t ponit quis sit auarus et q[ui]s b[on]i largus.

Cum tanto.

Consuetudo n[on] derogat iuri diuino et r[ati]o[n]ali gressio peccatu[m] inducit. **N**ec iuri p[ro]sumo nisi sit r[ati]onabil[is] et p[re]scripta. **E**t vide. g. q[ui] dicit q[uo]d illa p[ro]suetudo d[icitu]r r[ati]onabil[is] qua[m] iura n[on] improbat nec obuiat iuri naturali. **V**ide. g. que est magistralis in hac parte.

Titulus. De consuetudine. li. sexto.

Consuetudinem.

Pretertu[m] p[ro]suetudis et iurate vel q[ua]ntocun[que] q[ui] t[em]p[or]e obseruate n[on] p[ossu]nt q[ui]s nisi vnicu[m] p[er]sonatu[m] dignitate[m] vel aliud p[ro]petu[u]m officiu[m] simul cu[m] canonica et p[re]benda in aliq[ua] ecc[lesi]a absq[ue] disp[en]satione se. ap. obtinere vel i[n]ta[m] obtenta tenere. et p[ro]tra p[ro]suetudine[m] i[n] iuramentu[m] e[ss]e o[mn]ino. **N**ota. g. q[ui] tangit aliq[ui]de[m] de iuramento temerario.

¶ Non putamus.

¶ Nō valet cōsuetudo q̄ de officiali ep̄i ab ep̄m appellef. **¶** Nota. g. q̄ docet q̄d sit appella-
tio ⁊ dīc q̄ valet cōsuetudo q̄ n̄ ad minorē ap-
pellef. **¶** Et glo. adducit vnū simile. zc.

¶ Non est dum tamen.

¶ Valet cōsuetudo p̄sc̄pta q̄ ep̄s in inq̄ren-
do puniendo ⁊ corrigendo suorū subditoꝝ
excessus sui capli cōsiliū requirere nō teneat.
¶ Nota. g. q̄ dicit q̄d sit cōsuetudo.

¶ Cum in tua.

¶ Per rescriptū apostolicū ī q̄ d̄ p̄bēda p̄-
xime vacatura mādat alicui p̄videri lauda-
bilis ip̄i eccie cōsuetudo n̄ tollit. **¶** Hinc ē q̄ si
ibi ē cōsuetudo q̄ antiquiores canonici vacan-
tes p̄bēdas possint optare gradatum. illo nō
obstāte mādato potit antiq̄or vacātes opta-
re p̄bēdā. ⁊ expectatis. xx. dieb⁹ optare volēt
b⁹ executor de n̄ optata p̄uidebit eidē. **¶** Si aut
p̄bēdā vacantē ī curia papa p̄ferret. tunc il-
lā antiquior optare nō poterit. **¶** No. g. super
v̄bo cōsuetudo ē multū notabilis ⁊ mente te-
nēda. zc. **¶** Et q̄ antiquiores canonici sūt p̄feren-
di. ⁊ all. p̄cor. ⁊ all. l. xj. di. **¶** Quid p̄derit.

¶ Titulus. De postula- tione prelatorum.

¶ Ad hoc in beato petro.

¶ Sūma ē. Ille ē ip̄romouibilis q̄ violat in-
terdictū. **¶** Et vide. g. q̄ iter cetera declarat q̄n ali-
q̄s tenet scire illud q̄d publice ē factus ⁊ q̄d p̄-
sumit ei⁹ sciētia nisi p̄bet ignorātia.

¶ Eratum gerimus.

¶ Qui cassati postulat ē eligēdi ptāte p̄ua-
tus. **¶** Et intellige v̄z q̄n postulat⁹ p̄ indigni-
tatē suā ē repulsus. vt supra. c. primo.

¶ Bone memorie.

¶ In discordia facta postulatio repellit īdi-
stincte fm̄ ab. **¶** Vel sic. **¶** In discordia facta po-
stulatio repellit cōmuniter cōsuevit. **¶** Et vide
glo. q̄ ē notabilis q̄n papa vel iudex q̄cunq̄s
potest supplere defectus iuris.

¶ Bone memorie.

¶ Archiep̄s ī archiep̄m postulat. **¶** Et d̄ B̄ ba-
bes supra. ca. prio. **¶** Et nota. g. b⁹ capli q̄ inter
cetera disputat de p̄uata ⁊ cōmuni vtilitate
que preferenda sit.

¶ Postulationem.

¶ Negocia debent ī p̄sentia partiū expedi-
ri. **¶** Nota glo. q̄ videt̄ disputare an ep̄s vel q̄
cū q̄z ali⁹ p̄t ecciam suā dimittere sine licētia
sui superioris. cum. g. c. se.

¶ Et si vnanimiter.

¶ Ep̄s nō potest eligi sed potest postulari.
¶ Nota glo. q̄ in sui fine videt̄ querere an et
quō la yc⁹ posset postulari. et all.

¶ Titulus. de postulati- one. libro sexto.

¶ Perpetuo.

¶ Si q̄s eligat postulādo vel postulandū
vel ip̄postulandū. vel postulet eligēdo vel eli-
gendū vel ī eligendū talis electio vel postu-
latio sic facta est irrita ip̄o iure. **¶** Si aut̄ dicat
eligo ⁊ postulo put meli⁹ valere p̄t de iure
idē erit. nisi p̄babiliter dubitaret̄ an eēt eligē-
dus vel postuland⁹ ⁊ tūc ī B̄ casu tenet̄ sic eli-
gēs vt̄ postulās p̄sentis tpe elige alterā viā
electōis vel postulātōis q̄ via electa ad alte-
rā redire nō p̄t. b. d. **¶** Vide. g. b⁹ capli q̄ dicit̄
ibi differentia iter postulātōis ⁊ electōis. **¶** Et
q̄ ī re dubia admittit̄ libell⁹ dubi⁹.

¶ Titulus. De electōne et electi potestate.

¶ Bullus in ecclesia.

¶ Bull⁹ ī collegiata eccia nisi p̄ electōis ca-
nonicā assumit̄ ī plātū. **¶** Vide. g. q̄ ponit diffe-
rentiā inter congregatōem et collegium po-
pulum et turbam.

¶ Quis episcopus dixit

¶ Populi clamor nō ē p̄ electōe habend⁹.
¶ No. g. q̄ dicit̄ q̄ pplius sequēd⁹ nō ē s̄ docēd⁹.
et q̄ vane voces ppli nō sūt audiende.

Postquā, et infra.

Cessante impedimēto ē electio p̄firmanda. **N**ota. g. q̄ dicit q̄ ibi ē faciēda inq̄sitiō ubi q̄s p̄uersat⁹ ē. Et q̄liter aliq̄cōpurgātes dñt notam habere ip̄i⁹ p̄uersatōem.

Significasti.

Sine iuramēto fidelitatis nō ē palliū ali cui p̄cedēdū. **N**ota. g. q̄ iter cetera dicit q̄ palliū forxiter sit petendum. Et in fine dicit. g. q̄ frustra petit debitū q̄ q̄d d̄z nō ip̄edit.

Quia diligentia.

Qui fuit scismatic⁹ sine disp̄satōe cōfir-
mari vel p̄secrari n̄ p̄t. **N**ota. g. q̄ dicit d̄ scisma-
ticis. et q̄ tunica xpi q̄ mansit indiuisa siḡfi-
cabat vnitatē eccie Et dicit ei. g. q̄ ex cōmuni-
cati ⁊ suspēsi postq̄z fuerint absoluti post ab-
solutōem recuperant oīa iura sua.

Licet de vitanda discordia.

Electio dñi pape nō valz nisi a duob⁹ p̄ti-
bus cardinaliū fuerit celebrata. **V**ide. g. q̄ i-
ter cetera docet ⁊ facit argumentū q̄d bonū
est q̄nq̄z facere aliq̄d ad cautelā futurorū et
all. ad hoc concoz.

Cum in cunctis.

Ordinandoy statū generaliter declarat.
de ep̄is specificat. ad iferiores descēdit. ad p̄-
terita extendit. punit clericos. ⁊ punit ep̄os.
Nota. g. q̄ iter cetera dicit q̄ incōpositio cor-
poris q̄litate indicat mēnis. Et dicit q̄ aliq̄d
habere ē cū effectu habere ⁊ all.

Causam que inter.

Qui palliū eligit electū ydoneū n̄ poterit
recusare. Et vide. g. q̄ dicit q̄ cū aliq̄d genera-
licōmittit arbitrio alic⁹ illd̄ n̄ valet q̄d facit
nisi legitime factū fuerit. et glo. all.

Nosti quomodo.

Elect⁹ añ p̄firmatōez admistrare seu bñ-
ficia p̄ferre n̄ p̄t. Et vide. g. q̄ poit ⁊ docet q̄s
et q̄n reuocatio habet locuz et quis et quale
factū reuocari potest.

Considerauimus q̄.

Ubi sūt due electiōes ex interuallo quo-
rū p̄ma est nulla p̄pter impedimētū occul-

tum ambo sunt cassande. **B** dicit.

Suffraganeis

Ad mādatū archiep̄i q̄ nōdū recepit pal-
liū p̄t elect⁹ i ep̄m p̄secrari.

Super eo vero.

Peccatū i p̄sona ⁊ n̄ i forma electiōnis p̄-
mouet⁹ ip̄edit. **N**ota. g. q̄ vult q̄ elect⁹ cui
crimen opponit⁹ ⁊ p̄tra eū p̄bat. nec in illa nec
in alia ecclesia sit eligibilis.

Cum monasterium.

Regularis vni⁹ ord̄is p̄ri abbatē alteri⁹
ord̄is pmoueri p̄ssumi. **N**o. g. q̄ dicit q̄ licitū
ē ascēde s̄z n̄ ē licitū descēde. Et an heremita
possit eligi i ep̄m ⁊ an poterit habere p̄pa.

Cum terra que.

Cōsuetudo nō valet vt ex p̄sensu patroni
p̄sensus dep̄deat electoy. **V**ide. g. p̄mam q̄
dicit q̄ funiculus d̄z portio.

Transmissa et in.

Elect⁹ p̄firmat⁹ potest q̄ iurisdic̄tiōis sūt
sed nō ea q̄ sūt ord̄inis. **N**ota. g. ⁊ ter. q̄ dicit
q̄ nō licet cūctis facere mercācias siue mer-
cimonia habere et all. iura.

Cum inter.

Appellatio min⁹ iusta electiōez nō ip̄edit
sed electiōz suspēsiō nulla facit. **N**o. g. q̄ dicit
q̄ nō dolū facit q̄ rem deserit vt litē effugiat.
Et ubi cōpositio iter p̄tes interuenit ⁊ aliq̄s
pure renūciat iuri suo postea nō audit.

Qualiter post obitum

Cassat electio si elect⁹ añ p̄firmatōz babi-
tā admistrat. **N**ota. ter. bñ cū. g. q̄ dicunt. ha-
bere scientiā ei laborib⁹ acq̄sita ēē donū dei.
Et q̄ null⁹ d̄z sibi bonozē assumere sed debz
a deo sic aaron ad bonozē vocari.

Cum inter.

Qui vocat n̄ vocandū ip̄m expectare te-
net nisi a supiori suo fuerit excusat⁹ p̄ abso-
lut⁹. **V**ide. ter. q̄ dicit q̄ mora ē piculosa in
electiōib⁹. **I**te. g. dicit q̄ p̄cessa intēpestue reuo-
cari nō p̄nt et all. In fine vide q̄ q̄s vnt q̄nq̄z
duplici p̄tate scz regia ⁊ papali. Et habetur
ad papā recursus p̄ p̄sensu regis.

Cum nobis olim

Tenes vocātes ius voluit eligēdi si ve-
nire negligunt euocari. Nota tex. q̄ dicit nemi-
ni cito fore manū iponēdā. Et g. ē notabilis
in B q̄ dicit quanta scientia requirat in ep̄o
electo et q̄ sufficit cōpetens scientia. Et q̄ sit
enā practice circa tpalia et in tpalib⁹

Innotuit nobis.

Telectio illegittimi nulla ē ip̄o iure. Vide
tex. q̄ in se ē satis notabilis q̄ iter cetera dicit q̄
pari parē nō h̄z iperū. Et aliquē fore illegi-
timū n̄ sit crimē s̄ defect⁹. B̄ videt tangē. glo.
Et vide i fine. g. de ignorantia.

Cum inter canonicos

Telect⁹ a maiori pte capli nō p̄t si al̄s ydo-
neus fuerit refutari. Nota tex. q̄ dicit q̄ iter
eligētes et electū q̄ p̄trabit iugale vinculū.
Et vide. g. q̄ disputat an crimē in modū exce-
ptionis i vno iudicio p̄batū p̄iudicet i alio.
Ite vbi ē opus facto volūtas nō sufficit.

Budum ad audientiam.

Tubi i electōe p vno facit numer⁹. p alio
auctoritas. Itat numero. si n̄ sit impedimētus i
p̄sona electa. Vide. g. q̄ i B̄ ē notabilis q̄ au-
toritas n̄ ē p̄ferēda nisi vbi par ē numerus
vel vbi modicū excedit. Ite. g. notabiliter di-
sputat q̄n̄ initiū et q̄n̄ finis expectandū est.

Bone memorie.

TQui p̄ imp̄ssionē laicorū aliquē postulāt
ip̄o iure amittūt p̄iāte postulādū vel ordinā-
di de eccia. Nota tex. q̄ dicit frustra legis au-
xilium iuocat. zc. Et q̄ negāns factū prerū na-
turā nulla ē p̄batio. Et vide. g. q̄ i B̄ est nota-
bilis et distinguit de triplici negatiua.

Querelam quam.

Tsufficit p̄ntato p̄bare q̄ p̄sentās ius p̄se-
tādū vel q̄ possidebat vt ad e⁹ p̄ntatōez insti-
tut⁹ nō debeat remoueri. Vide. g. q̄ i B̄ ē no-
tabilis q̄ sn̄ia d̄z ferri i p̄curatorē et videt di-
sputare de isto p̄ et p̄. Ite dicit q̄ p̄ductor l̄te
p̄dente debet soluere pensione.

Cum vintoniensis.

Tiure eligēdi p̄uat⁹ p̄t a nō p̄uato ad eli-

gendū admitti. Nec semel admiss⁹ amplius
repelli. No. g. q̄ iter cetera dicit. qd̄ semel ap-
probatū ē reprobari nō potest. et all.

Per inquisitionem.

TQui eligit sciēter indignū n̄ p̄t i fra trien-
niū ad b̄nficia p̄moueri. Ite q̄ idignū eligit
simoniace indign⁹ ē a b̄nficijs habitus et ba-
bēdis. No. g. q̄ dicit q̄ ingerēs se ad dignita-
tes ē suspect⁹. Et dicit. g. de recognōe siue p̄ssio-
ne extraiudiciali an p̄iudicet. zc. Ite q̄ vili-
b⁹ p̄sonis n̄ sūt p̄cedēde dignitates. zc.

Cum causam.

Tcleric⁹ secularis p̄teritū alic⁹ p̄suetudinis
non p̄t p̄fici eccie regulari. Nota tex. et glo. q̄
dicūt nō fore arandū boue et asino. Et q̄ nō
solū attendendū ē q̄ factū sit sed pot⁹ qd̄ sit
faciendum. et all.

Quod sicut ex litteris.

Tpost p̄secratōez possūt electōis et electi
impedimēta examinari. No. tex. q̄ i B̄ ē notabi-
lis q̄ electio d̄z fieri i eccia cathedrāli si com-
mode fieri p̄t. Et q̄ archiep̄s sine pallio cleri-
cos nō d̄z ordinare. Et no. g. q̄ q̄rit an restitu-
ens ē iniuste alienatā vel abstractā p̄ resti-
tutōez rei liberet a pena et arguit p̄ et p̄tra.

Auditis et intellectis.

Tcū due fuerit electōes quaz p̄ma nulla ē
p̄p̄t impedimētū oculū ambe cassēt. Et vide
g. q̄ singularit̄ distinguit q̄ electio q̄n̄q̄ nulla
ē iure actionis et q̄n̄q̄ iure exceptōis.

In causis.

Tcapitulo data potestas alic⁹ eligēdi
re nō i tegra reuocari nō p̄t. No. g. q̄ ē nota-
bilis et loquit̄ de reuocatōe potestatis p̄cesse
alicui an re i tegra reuocari poterit. Ite qd̄
semel placuit amplius displicere nō potest
Et dicit. g. q̄ iudiciū soluit eo vetante q̄ iudi-
care iussit. et all.

Cum ecclesia.

Tad solos canonicos p̄t canonicorū crea-
tio de p̄suetudine p̄tinere. Nota tex. q̄ i hoc
ē notabilis q̄ nemini facit iniuriā q̄ v̄t iure
suo. Et vide. g. que multū disputat de cōsue-
tudine.

Cum dilecti filij.

Electus ab illis quibus potestas est data non potest sine rationabili causa reprobari. Nota textus quod res est perniciosa exemplo per surreptionis astuciam ascendere ad apicem dignitatis. Vide, g. quod inter cetera dicitur quod digniores in ecclesia sunt quibus dignior locus debet. Et quod gradus ceteros antecedit dat quod labor plurior vel stipendia meliora fecerunt antea. **C. de offi. magis.**

Cum in iure.

Cum aliquibus data eligendi potestas tenet quod sit a maiori parte eorum. Vide, g. quod queritur. An quis possit seipsum eligere si sibi data est potestas eligendi et disputat pro et contra.

Venerabilem et infra.

Electus in imperatore a maiori parte illorum ad quos pertinet electio si fuerit idoneus per papam confirmabitur. Nota textus quod si est notabilis quod imperator est advocatus ecclesie. Item quod electio plus operatur contempnus unius quam contraditio multorum.

Coram dilecto.

Valeat electio que sit a maiori parte capti illis que sunt in provincia provocati. Nota, g. quod videtur declarare et concludere que absentes et de quo loco vocari debent. Et dicitur quod consuetudo attendenda est quia in hoc diverse ecclesie diversas habent consuetudines.

Bone memorie.

Si maior pars in eligendo premitur minori debet talis electio irritari. Vel sic et melius si maior pars in eligendo premitur unius electio irritabitur. sed si unus non cassata prima electio eligatur electio cassatur. Et nota textus bene quod in hoc est notabilis quod corpe episcopi non duobus sepulto non debet fieri electio. Item dicitur de contemptu unius quod plus operatur quam contraditio multorum. Item in fine est notabilis in illo quod citatio indebite facta non artat citatum.

Cum ad nostram.

Clericus secularis in platum non eligitur regulariter. Nota textus quod bene promissionem seu spem quod abbas debeat fieri non debet monachari. dicitur in g. quod secularis dario licitum est alicui sperare honores ecclesiasticos.

Officij tui et infra

Mouissimus non potest eligi in platum. Nota textus quod aliquis presumit illicite factum quod cito vel in continentis. Item quod nullus debet esse magister antequam fuerit discipulus.

Alia quotidiana instantia.

Valeat electio si aliquis minori excommunicatione communicati iterum. Nota, g. quod dicitur quod isti excommunicati minori excommunicatione eligi scienter non possunt. sed celebrare possunt. tamen peccant in celebrando. ut infra de cleri. ex. minis.

Scriptum est.

Aduabus partibus facta postulatio est electioni tertie partis preferenda. Nota textus quod dicitur quod in loco notionis querendum est de perversitate alicuius. Nota, g. bene quod dicitur de notariis an debeant interesse electioni. Item quod electio sepe pro valet postulatio nisi due partes sint per postulationem. et alii.

Ne pro defectu.

Si canonici infra tres menses impedimento cessante non eligant ad primum superiorem ius devoluit eligendi. Vide, g. b. c. quod si est notabilis quod quis potest eligi que non potest eligere. Et quicquid quis non potest eligi. tamen bene potest eligere.

Quia propter diversas.

Statuit concilium formas electionum secundum quas provideri debet ecclesiis viduatis. cassat electiones aliter factas. Et iubet praefacientes tunc eligendi praefacere. Secundo prohibet in electionis negocio procuratorem constituui nisi certa concurrat. Tertio precipit electiones statim publicari. Et reprobat electiones clandestinas.

Quisquis electioni.

Electio de sensu laici celebrata est irrita et electus senuens ineligibilis efficitur. et eligentes post electionem irritam triennio a beneficiis et officiis suspendantur. et illa vice potestate eligendi priventur. etc.

Ribilis est quod

Punitur in potestate firmandi et perceptione beneficii que confirmat indignum. et tunc commedandum est quod promouet dignum. Et vide glo. quod in hoc est notabilis quod episcopus non potest dispensare

sup insufficientia etatis. **I**tem q̄ cōcorditer elect⁹ existēs in remōis a curia potest admistrare ante p̄firmationē. hoc dispensatiue conceditur propter periculū ecclesiarum. s̄ñ alienare nō potest. vt in fine textus.

Ut preterite et infra

Elect⁹ ep̄s tenet ad expensas necessarias q̄s caplm̄ p̄negocio electōnis fecit. **N**ota. g. q̄ iter cetera dicit q̄ expēse debēt eē moderate et non nimis delicate. quia nec delicatus debitor: nec onerosus creditor est audiend⁹

Eum post petitam.

Cassat electō si post collatōes aliq̄z diu sit delata. **N**ota. g. q̄ in h̄e notabilis: et dicit aliq̄s casus in qb⁹ petitiō debet fieri instāter. **I**tem q̄ nō oē q̄d differēdi causa sit est more annu merandū. **E**t quod differtur non aufertur.

Constitutis.

Monach⁹ in abbatem alteri⁹ monasterij assumpt⁹ ad electionē p̄mi monasterij n̄ vocatur. **E**t q̄ ille qui non habet vocem in capitulo non habet vocem in electione.

Ecclesia vestra.

Oportet electiōes a maiori parte toti⁹ capituli celebrare. **E**t nota ex eodem. ca. q̄ electiones singulares nullius sūt valoris.

Eum in magistrum.

Cassat si p̄motus fuerit nō p̄fessus. **N**ota. ter. q̄ dicit q̄ i magistrū assumi n̄ d̄z q̄ formā discipuli nō assūpsit. **E**t q̄ sub tutela eē debet sub se alium habere non debet. et al.

Humana ecclesia

Non valet electio nisi a maiori pte capli tot⁹: et p̄missa collatōe fuerit celebrata. **V**el sic. **E**ligenda p̄sona nō debet in eligentiū numero cōputari. ymo ea dempta maior pars debet in eligendo p̄mitus cōuenire. h. d.

Sacrosancta ecclesia.

Euā p̄ cōpositōem patronis i collegiata eccia nō p̄bibet ius eligendi. **N**ota. glo. q̄ vult q̄ laicus de spiritualibus nihil disponere debet et non potest esse arbiter in spiritualib⁹.

Eum in veteri.

Si fieri debeat electio cū filio aliq̄z nō valet nisi eoz responsū fuerit expectatū. **N**ota ter. q̄ dicit de cā dela ardēti posita tpe electōnis. **E**t vide. g. q̄ ē notabilis. **A**n et quando requirit consiliū an debet expectari respōsū. **E**ran consilium aliquem obliget.

Congregato.

Cessante idignitate electi maioris partis debet electio confirmari. alioquin minoris partis electio confirmatur. **N**ota glo. q̄ iter cetera dicit q̄ prelatus q̄ tenetur alios docere non debet tunc addiscere. **I**tem nos qui episcopi sumus alioz doctrina nō idigem⁹

Quidum ecclesia.

Beneficioz pluralitas cū cura ieligibilitate inducit. **N**ota. ter. q̄ ē multū singularis d̄ pluralitate b̄nficioz loquēs. **E**t n. o. g. q̄ dicit q̄ furtū cōmittit q̄ rem alienā iuito d̄no tractat. vt patz **I**nsti. de obliga. q̄ ex delic. nal. §. furtū aut. **E**t simile. vij. q. i. non furem. **z.**

In genesi legitur.

Irrita ē electio a minori pte capli facta. et si forma n̄ fuerit obseruata capli. **Q**uia pp̄ supra. e. **N**ota. g. q̄ i singularis ē q̄ nō credit testib⁹ q̄ in dictis suis sūt singulares sic consensus eligentiū oēs insit cōuenire debēt. **z.**

Massana ecclesia.

Nulla ē electō iterueniēte laico celebrata. **N**ota. g. q̄ in h̄e notabilis q̄ p̄suetudo p̄ra libertatē ecclesiasticā dicitur corruptela.

Ecclesia vestra.

Casus fm̄ **Ab.** **I**n quolibet termino citā dus est q̄ electioni debet interesse et h̄tuti⁹ ē. **N**ota ter. bene q̄ non p̄sumitur q̄ roman⁹ pontifex vnico verbo velit tollere siue euertere q̄d multis vigilijs et laborib⁹ est iuentū.

Publicato.

Quod publicato scrutinio nō possūt electores variare cū sit faciēda collatio et electō celebrāda ad q̄d p̄supiorē si necesse fuerit cōpellāt. **N**ota. g. q̄ iter cetera dicit q̄ illa q̄ simpliciter p̄mittunt sine conditione solunt.

Si alicuius.

Episcopus nō dispensat cum simoniace elec. o enā p intermediās psonas. Enā si ele. eius B nesciuerit. **S**ec^o de simplici beneficio. **N**ota ex isto. c. p istā regulā. Res iter alios acta. **I**te q viciū vni^o purgat h p aliū contra illud. **P**ena suos debet tenere auctores.

His quibus.

Temp^o statuiū a canone ad eligēdū currit his quib^o interdictū vt sine licentia supioris non eligant. ratio est in tex. quia i mora fuerunt b mōi postulandi. **V**ide. g. que dicit de diligentia eligentium. et q iura subueniūt vigilantibus et nō dormientibus. et all.

Titul^o. de elec. li. sexto.

Statuimus.

Si aliqd opponat ptra puisionē electōz seu postulatōez faciā ad psonatū dignitatez vel canoniā i psonā vel formā. et ob h fuerit appellatū ad papā. appellans et defendens et quoz interest a die obiectōis infra mensem arripiat iter eundi ad papam. **E**t si p altera expectata p. xx. dies post aduentū alteri^o nō venerit in negotio pcedat. **E**t q non probat quod in formā opponit p demnet alteri parti in expensis. **E**t non probans quod obicit in psonā ē a beneficijs triennio suspensus. et ppetuo puatus si se interi ad ista imiscuerit. **E**t bec pene locum nō habent nisi legitime pateat eum calūniosum fuisse. b. d.

In electionibus.

Nota pditionalis et alternatiua et incertā in electōib^o reprobat. **V**ide. g. q i B ē notabil^o et singularis q psona eligēda iudex et arbiter et tutor debent esse certi et etiam pcurator.

Ubi periculum.

Hic ponit quō fieri debeat romani pon. electō qn morit in ciuitate i q cū sua curia re sidebat. **I**te qd iuris qn morit extra ciuitatē in qua erat curia. **E**t dat executores b^o iuris cū penis. **I**te obrestat cardinales vt i electōe **R**o. pon. deponāt oēm puatū affectū. et casat oīa pacta et obligationes et iuramēta q data vel facta essent de aliquo eligendo. **I**te monet oēs fideles vt statim audita sūmi pō

tificis morte ei^o celebrēt exequias. **E**t contineant orationem pro vigili p cordi et vili puisione romane eccie. **P**relati aut i p dicatorib^o suis ipoz subditos ad h hoxent et eis frequētia z orationū et obpūātiā ieiunioz indicāt. b. d.

Et circa.

Apellantes contra electiones postulationes vel puisiones oīa q obicere intēdūt ptra psonā vel formā tenent expmēre et iurare q credant illa vera esse. et possint illa probare. **S**up nō expellit illi vel adherētes nō audient. nisi de nouo emergāt vel pueniant vel supueniat pbandi facultas sup q iurare debebūt. **S**tatutū **I**nno. editū ptra nō pban: tes que obiciunt in psonam vel formam in suo robore conseruatur.

Auaritie.

Electus ante pfirmationē administrare nō debz p se vel aliū in toto vel in pte sub q cūqz colore. q p fecerit ipō iure puati sunt iure ex electōe q sūto. **E**t vide. g. q iter cetera docet te qd facere potest electus non confirmatus.

Quam sit.

Eligētes qz cito cōmōde possūt electōem pferent electo. **E**lectus infra mensem pferat. als puatus est ipō iure quesito. nisi conditio psonē ipm excuset. **P**ost pferentū cōfirmationem petat infra tres menses. alias electio viribus vacuat. **N**ota. g. q in hoc est singularis q disputat de mense quantas dies debet pterire et quot semestria faciūt annū.

Perpetuo sanctionis.

Si non sequit electio nō est q s ex pferentia i scrutinio scienter habito indignū nominādo eligendi potestate puat^o. **N**ota glo. que dicit q pstituit^o in mortali potest eligere sicut constitutus in minoi ex cōmunicatione.

Nulli licere.

Eligēs vt electōi. pferentēs p electū nisi ex noua causa vel nouiter ei pandita se nequit opponere. **N**ota. g. q tangit iter cetera q dicitur maiores cause. **E**t all. con cor. et tāgit vniū satis notabile dictū de renūciatione.

Si quando.

Contra electū a dupla maiori pte vel electores ipsi⁹ nihil a reliqua pte p̄t opponi q̄d votū extenuet sed id bene opponit q̄d votuz annullat. Vide. g. que ponit differentia inter annullare votum et extenuare

Quamuis.

Appellatio iudicialis vel extraiudicialis deuoluit causas electōis ep̄oz et superiorū ad papā. si in sc̄p̄s et ex certa cā pbabili fuerit iteriecta al̄s si. Et ab ea possunt ptes sine prauitate recedere p̄sq̄z pape fuerit resp̄s̄ntata. Et an i recessu interuenerit prauitas inferiores iudices an oīa habēt inq̄rere. quā si reppererint de causa non cognoscant sed statuunt partibus terminum in quo cuz actis et munimētis se ap. p̄spectui representent.

Si forte.

Si inter reliqua q̄ obiciunt p̄mouendo ad dignitatē obicit euidēs defect⁹ sciētie vel p̄sone id ante oīa examinari debet et si repperit falsum opponēs a p̄secutione negocij repellat et puniat p̄inde ac si defecisset in p̄batione omnium obiectoz. No. g. q̄ dicit q̄ possumus aliq̄ tacite q̄ non possumus expresse. Et distinguit et docet de p̄sumptione qualitatis intrinseca et extrinseca.

Sciant cuncti.

Qui grauauerit aliquā p̄sonā eccl̄iasticā vel eius p̄sanguineos seu ecclesias seu bona pro q̄ eum pro q̄ rogabat eligere noluit ip̄o facto excomunicatus ē. No. g. q̄ in B̄no tabilis est que querit an p̄ces inducāt simoniam. Item ponit casum in quo percutiens laycum est excomunicatus.

Generali.

Punit vsurpantes de nouo custodiam vacantium ecclesiarum. Item punit clericos et monachos B̄ fieri procurantes. Item punit clericos se talibus non opponentes. Item ponit qualiter debeant se habere habentes tales custodias ab antiquo. No. g. q̄ in B̄no tabilis q̄ in dictione si q̄s cōp̄bendit eua si q̄. et ar. glo. pro et contra. Item glo. ponit que dicuntur noua et que antiqua.

Licet canon.

Parrochialis eccl̄ia nemini p̄ferat q̄ nō sit ydoneus scientia morib⁹ et etate. Et si conferat nō attingenti. xxv. annū nō valet collatio. Ille autē cui talis collata fuerit eccl̄ia tenetur p̄sonaliter residere. Et infra annū sacerdos fieri. Si autē p̄mouus non fuerit elapso anno puatus est ip̄o iure. sup̄ residētia autē p̄latus eius ad tempus poterit dispensare.

Nemo deinceps.

Parrochialis ecclesia non cōmendet nisi p̄stituto in etate legitima et sacerdotio. et tali non nisi vna. Et illa tunc demū cum necessitas vel utilitas exigit. talis autēz cōmendata ultra sex menses nō duret. Quod contra p̄dicta factum fuerit est irritum ip̄o iure. Nota glosam q̄ ponit significata huius diuionis commendare.

Cupientes.

Tria tempora statuerat gregorius. x. circa expeditionē ecclesiarum vtilia. vt supra. e. Quā sit. Primum de electionibus p̄sentandis electis. Secundū de exhibendo p̄sensu Tertium de p̄firmatione petenda. Primum confirmat hic papa nicolaus cum incerti temporis adiunctione statuens q̄ si infra dies ex quo cōmode poterit eligentes electiones electis distulerint p̄sentare q̄ culpabiles i B̄ fuerint a p̄secutione electionis in totū sūt exclusi a beneficiis que obtinent in ip̄a ecclesia p̄riennium suspēsi. Ad que si infra illud tempus se temere miscuerint perpetuo sunt puati et sic precise cōfirmat vt iacet. Tertium mutat circa p̄firmationes ecclesiarum catbedralium vel regularium q̄ ex immediata subiectione vel appellationis reuelatione habēt peti a papa. Et statuit q̄ p̄dicti electi post cōsensum vel post habitam de electione noticiā si ip̄am debito tpe nō p̄tingeret p̄sentari infra mensem iter arripiāt eundi ad se. ap. p̄ cōfirmatione petenda et causa p̄sequenda cum omnibus actis et munimentis.

Fundamenta.

Sicut nicola⁹ et probat auctoritate psalmsi nostre militantis ecclesie fundatam

esse sup aplos & p̄dicatores. q̄z fundamētus
et solidatio est in x̄po iesu. **H**oz at̄ p̄cipuus
fuit beat⁹ petrus cui supna dei pulio beatū
pauluz adiūxit. q̄ duo sub vno p̄secutore eo
de die et loco ciuitatez romanā suo gloriozo
cruore martiri x̄po dño p̄secrarūt. **I**te secū
do dicit ip̄am ecciam diuino miraculo tem
poralib⁹ adiūtā auxilijs. dū scz constantin⁹
impator ip̄i eccie in p̄sona sancti siluestri q̄r
ta die sub baptismaus donauit ciuitatem ro
manā vbi collocata petri sedes gauderet
plenaria libertate.

¶ **Quamquā in casu.**
Canonicus cathedralis eccie ip̄o iure vel
p̄ sniaz p̄ter q̄z in casu negligētie eligēdi pote
state p̄uatis ad papā ius deuoluit eligēdi.
In inferiorib⁹ ecclesijs semp ad primū supe
riore deuoluitur.

¶ **Is qui.**
Cōstitutōi. **U**t circa. nō satisfecit appellat⁹
q̄ disūctiue iurauit se crede opposita eē vera
vt q̄ sufficere deberēt ex eis.

¶ **Qui contra.**
Qui cōtra certā p̄sonā ne eligat appellat
p̄stitutōz vt circa. seruare tenet. **U**ide. g. q̄ vi
deat̄ facere differētiā iur appellatōnez p̄ certā
p̄sonā & incertā p̄sonā interpositā.

¶ **Sicut cum per.**
Si cōpromissuz ē in plures vt eligat. per
vnū faciēda ē electionis p̄nūciatio. aliter ele
ctio facta nō tenet. **Q**ui at̄ habuit bec decre
talis p̄illa q̄ notat **I**nno. **H**ost. et **C**opostel.
supra. e. q̄ p̄pter. et. c. **I**n genesi.

¶ **Statutum.**
Decretal⁹ supra. e. **L**icet canon. zc. in colle
gians parrochialib⁹ ecclesijs et assūptis ad
earū regimē locū nō bz. **E**t nota q̄ decre. **C**ū
in cūcia. ponebat de dignitatib⁹ et b̄nificijs
curatis et parrochialib⁹ ecclesijs.

¶ **Si cui.**
Si cōpromissari⁹ fm̄ traditā sibi metam
scrutatis & in sc̄ptis redactis volūtantib⁹ sin
guloz. illū eligat i quē nō maior p̄s capli sed
plures alioz cōpatōe p̄senserūt nō tenz electiō

cū p̄ter formas cōcilij sit celebrata. zc.

¶ **Quorundam.**
Ex vocatione quocūqz modo ī discordia
facta de religioso medicante ad p̄laturaz ex
tra admistratiōem sui ordinis nō acq̄rit illi
ius. nec p̄sentire p̄t etiā de p̄lati licētia. **I**dem
de vocatōne facta a minorū p̄te numero ad
quālibet p̄latōem de religioso nō mendicā
te. **E**t secus factū irruū decernit. **U**ide. gl. q̄
dicit q̄d opere licētia extorta.

¶ **Ut quis duas.**
Non potest electus duas electōes p̄seq̄
petendo p̄firmatiōem ex illis. **E**tia si p̄stet
se p̄sentū altera p̄ quā p̄sequi posset sue iur
tionis effectum.

¶ **Si electio.**
Si electus nō p̄sentit vel post cōsensum
renūciat vel mouit. vel p̄pter occultū sui vi
ciū electio cassat. eligētes ad eligēdū ex tūc
integrū temp⁹ habebūt. nisi circa id egerint
fraudulenter. zc.

¶ **Si religiosus.**
Si nō obtēta licētia religiosus p̄sentit ele
ctioni de se facte extra suū monasteriū non
valet p̄sensus & irrita ē electio. **S**c̄do d̄ q̄ so
lus supior sine capitulo dare potest p̄sentit
di licētiā et transeundi.

¶ **Nullus.**
Monachus in abbatē eligi nō potest ni
si sit expresse professus. **A**d dignitatē autem
ep̄alem et in seculari et regulari ecclesia talis
eligi poterit.

¶ **Cum expediat.**
Forma electiōnis superi⁹ tradita p̄ decre.
supra. e. **C**ū dilecti. nō ē sublatā p̄ sequēs con
ciliū. **Q**uia p̄pter. **E**t notat ista decre. in p̄n
cipio sui q̄d expediat. zc. **E**t dicit q̄ expedien
tia vtilitatē respicit.

¶ **Cum non deceat.**
Accedens ad se. ap. p̄ instruēdo negotio
electiōis p̄ decre. cupiētē. eūdo hac de causa.
stando & redeūdo integre p̄ter quibianaz di
stributiones p̄cipit fruct⁹ b̄nificioz q̄s perci

pere possit in ipsa ecclesia residendo.

Ab eo.

¶ Qui opponit evidentē defectū scientie vlt psonę ptra pmouendū ad aliquā dignitatē penitere nō potest.

Ex eo qd.

¶ Canonicus impubes ad electionē nō vocatus non agit de contemptu. Non professi cū professis, vel cōuersi laici cum clericis electioni interesse non debent.

Si postquā.

¶ Si ab electōe cathedra: al' regularis eccie i sc̄ptis ex cā pbabili appellet ad papam, illa pendēte pfirmatio p ordinariū facta nō valet. Sc̄do dicit r requirit decre. Cupiētes. Nō solū q elect' veniat s; q vsq; ad finē negotiū psequat'. Et bz etiā locū qñ appellat' a pfirmatōe vel puisione. B dicit.

Cum ex eo.

¶ Bispelare possūt ep̄i r superiores cū habētib' ecclesias parrochiales sibi sbiectas q vsq; ad septēniū studēdo n̄ teneāt ad sacerdotiū pmoueri. Ad sbdiaconatū tñ dñt pmoueri infra annū alias sūt puati. Et illo durante septēnio d; i illis ecclesijs ydone' poni vicari' d' fructib' eccie sustētād'. Elapso septēnio d; rector' infra annū ipsib' pmoueri.

Commisssa.

¶ Dicit q ad penā puationis rectoris parrochialis eccie nō pmoueri requirit q ann' in teger sit cōpletus. Sc̄do dicit q ann' ille nō currit legitime ipedito. Tertio q post puationē eccia eidē pferri nō potest. Quarto dicit q nō pmot' si eo animo receperat ecclesiam vt fructus anno pciperet tenet ad restitūtionē ipoz. zc.

Si abbatem.

¶ Abbas exempt' eligi in ep̄m, s; transire nō potest sine licētia pape vel legati d' latere. Sc̄do dicit q legat' de latere pfirmare pōt electione s epoz exemptoz. reliq' nō sine speciali mandato. zc.

¶ Si compromissarius.

12
¶ Si compromissari' non eligit infra tēp' iuris potestas puidendi ad supiorē deuoluit. Si eligit sed indignuz idistincte redit ad cōpromittētes nisi id sciēter ratū habuerit. Idē si elect' ydone' nō p̄sentit. Si cōpromissari' scient' eligit idignū tūc ip̄e sol' ab ecciasticis officijs ē suspēl' triēnio nisi id cōpromittētē sciēter ratū habuerit. Et pena suspēl'ōis p̄dicta nō bz locū i ep̄o cōpromissario nec in electionib' inferoz r epoz. Et restringit illa pena ad bñficia q obtineri i eccia offensa. Et idē in bñficijs illi' q deficit in pbatōe illi' quod obicit in psonam.

¶ Procurator.

¶ Procurator: i cā electōis siue appellatio: nis ab eadē d; causas clare in suo p̄stitutio: nis istrumēto habere r speciale mādātū ad iurādū in aias opponentū siue p̄stitutentū.

Si confirmationem.

¶ Cassata pfirmatōe vel cassa nūciata pp̄ defectū iurisdicōis vel solēnitates omisam nō ppter B electio cassa dicit.

¶ Quia sepe.

¶ Si vacante cathedra: ali regulari vel collegiata eccia singulares psonę capli vel cōuentus occupāt bona a p̄lato dimissa vel vacatōnis tpe obuientia donec plene restitūat ab officio et quibuscunq; beneficijs sunt suspēsi, non obstantibus priuilegijs consuetudinibus vel statutis quacunq; firmitate vallatis. zc.

Constitutio.

¶ Declarat decre. Ut circa. r dicit q solum in extraiudicialib' appellatōib' locū habet. Et habuit ortū hec decre. ex bis q no. guill. supra. e. Ut circa.

Is cui.

¶ Procurator seu admistrator cathedra: lis ecclesie cui ab ap. se. huiusmodi administratio siue procuratio est commissa. potest illa que sunt iurisdicōis. secus de illis que sunt ordinis sue consecrationis nisi fuerit episcopus. zc.

Indemnitatibus.

Dividitur in septem partes. In p̄ma ponitur p̄stitutionis causa et constitutio circa p̄sonas eligentes et eligendas in monasterijs monialium. In secunda ponit q̄d iuris cum in ip̄is monasterijs plures sunt electe in discordia p̄formaz scrutiniij. Tertio ponit quid iuris cū electioni p̄formam cōpromissu si aliq̄ pars se opponit. Quarto declarat an decre. Cupientes habeat locū i causis ipsaz electionū. In q̄nta excomunicat aduocatos et alios vocatos p̄dictis electionib⁹ qui in b̄mōi electionib⁹ discordiā seminauerit vel exortā nutruerint. In sexta fit ampliatio cōstitutionis ad canonicas nō p̄fessas et q̄ habēt p̄p̄iū. Septimo ponit ad h̄ quedaz protestatio et antiquoz iurium saluatio.

Prouida consideratione.

Appellantes in causa electōnis possūt an p̄sentatōem appellatōnis ab ea recedere dū; modo aliqua p̄auitas non interuenerit q̄d habēt iudices inferiores cognoscere. Quod si iudices inferiores non fecerint et ad cōfirmandum tales electiones processerint per annum a confirmatione et consecratione talium sunt suspensi.

Si eo tempore.

Si papa sibi p̄uisionē cathedralis ecclie reseruauit inbibuit et irritū decreuit nō est uiciata electio q̄ p̄cesserat. omnia t̄n que reseruationez sequuntur carent effectu. **U**ide. g. bene de decreto pape.

Si quis iusto.

Si iusto impedimēto detent⁹ in electōis negocio cōmiserit plurib⁹ uices suas. queritur an ualeat cōmissio. **R**espondet q̄ sic dū; modo in solidū dati fuerint et erit tūc melioz p̄ditio occupātis. **S**i aut null⁹ occupat s̄z ambo simul p̄currunt. admittitur ille de q̄ capitulum cōcordat. **S**i capitulū non cōcordat ille admittit q̄ i iustrumēto ē p̄mo noiatus.

Quoniam electione.

Si apparet coelect⁹ vel se opponēs ei qui cōfirmatōem perit ille uocabit noiatiū als

fiat edictū in ecclesia generale q̄ se volentes electioni opponere ueniāt peremptorio assignato als p̄firmatio facta non tenet.

Titul⁹. de elec. et electi po. in cle.

Cum rationi.

Religiosus eligi non potest ad p̄laturaz nō episcopalem alterius religionis vel habitus. si p̄tra fiat est irritum. **U**ide glo. que dicitur de colore habituu. **E**t q̄ sub uerbo religiosus intelligitur etiam religiosa.

Ne romani.

Cetus cardinaliū se. va. iurisdictionem papalem nō exercet nisi in q̄ntum admittit conciliū lugdunē. nec illud vel ei⁹ p̄m alterare potest. **S**ecundo dicit q̄ officiu⁹ camerarij vel penitentiarioz pape durat eo mortuo. qui si deficiāt poterit cetus pro tempore uocationis alios subrogare

Causam electionis.

Primo ponit formā s̄m quam appellās appellatōem inuimabit appellato ut p̄ ip̄am cā appellatōis ad curiā deuoluat. **S**ecdo prouidet cū appellat⁹ vel ip̄i⁹ specialis p̄curator nequit haberi. **T**ertio prouidet cū p̄metuz appellati vel suoz intimatio fieri nō potest.

Constitutionem.

Bonifacius aliqua declarauit de quib⁹ suo tpe dubitabat circa decre. **U**t circa. ut supra. e. c. **I**s q̄. et. c. q̄ p̄tra. et. c. p̄curator. r. c. cōstitutio. l. vj. **P**ost eum tamen noua dubia emerferunt que clemēs hac sua constitutione declarat. **U**ide eam. zc.

In plerisqz.

Sine speciali licentia pape null⁹ p̄uide re potest cathedrali ecclie clero carenti et populo xp̄iano. **R**eligiosus p̄ p̄latum suum licentiarum non debet ut tali p̄uisioni cōsentiat p̄sentens etiam si fuerit consecratus p̄uio p̄lato subiaceat nec in ep̄m recipitur. nec ad honorem aliquem promouetur. **E**t que cōtra fiunt irrita decreuit.

13
Quod circa.

Breue est et vile Constitutio bonifacii que loquitur de minori numero non debet intelligi fictione iuris.

Statutum.

Emolimentū ex iurisdictione et sigillo curie vel alia primis ad platum cathedralis ecclesie vel collegiate. ea vacante non obstante consuetudine deductis expensis reseruandū ē successori. nisi tunc certe dignitati cōpetat iurisdictionio cum ipsius emolimento.

Eum concessa.

Religioso concessa sui plati licentia ut in electione de se facienda posset consentire propter ambitionis vicium nullius debet esse firmitatis. **V**ide glo. que notat q̄ generalis licentia est periculosa.

Titulus. De translatione ep̄i uel electi.

Eum ex illo.

Patriarcha nō p̄t electus i archiep̄m ad sedē ep̄alē trāsfere. **N**o. g. q̄ b3 vsus i quib⁹ quedā noian q̄ respiciūt solū papā. **E**t sunt isti. **R**estituit papa solus de poit r̄ ipe. **D**icit ac vnit eximit atq3 probat. **A**rticulos soluit synodū q3 facit generalē. **T**rāsfert et mutat appellat nullus ab ip̄o. **D**e istis singulis habebis concor. infra de excessi. prelā. **S**icut vnire.

Inter corporalia.

Electū p̄serti p̄firmatū null⁹ p̄t ad aliam ecciaz trāsfere. **N**ota tex. q̄ dicit. q̄s de⁹ con: iure homo nō separat. **I**tem dicit tex. q̄ de similib⁹ idem est iudicium et all. glo. concor. **I**tem dicit q̄ simplicitati est parcendū. **I**tes qd nō est sanctorū patrum decreto sancitum sup̄sticiosis adinventionib⁹ p̄sumendum.

Quanto personam.

Ep̄s q̄ sine licentia pape ecciaz suā dimittit r̄ aliā accipit p̄uat vtraq3. **N**ota. g. q̄ iter cetera dicit q̄ntā potestates de⁹ beato petro et suis successorib⁹ contulit.

Licet in tantum.

Licet ep̄s habeat indulgētiā ut ad maiores ecciaz trāfire valeat si postulet. ad aliā nō p̄t sine examinatioe trāfire. **S**ic disp̄satio ut q̄s trāfire valeat ad maiorē n̄ p̄cedit ad parē.

Titulus. de auctoritate et usu pallij.

Em super.

Quod d̄: in traditōne pallij. infra ecclesiā tuā vtrius de quibet eccia i diocesi intelligit̄.

Ad hoc.

Pallium alteri cōmodari non potest. **N**am cum eo qui vtitur sepelitur. **V**ide. g. que videtur dicere q̄ ea que personis adherent cum personis extinguuntur. **I**tem docet glo. qualiter episcopus et clerici debent sepeliri. et in quibus vestibus. et all. concor.

Nisi specialis.

Ante impetrationē pallij nō est quis archiepiscopus nūcupandus. **N**ota glo. que dicit q̄ palliare debet quis quod male fecit et reuocare congruenter si potest ne vilescat auctoritas eius. **E**t nota tex. bene in fi. q̄ ordinata caritas incipit a seip̄a.

Ad honorem dei

Solus papa semp pallio vti potest. alij vero certis diebus in priuilegijs suis contentis. hoc dicit. **E**t nota glo. in honorem cuius pallium portatur.

Ex tenore.

Etra prouinciā nequit archiepiscopus vti pallio. etiam si sit consuetudo. **I**dem videtur de mitra. **E**t nota glo. que vult q̄ licet papa dat alicui priuilegium. nō tamē vult q̄ vtatur eo in preiudicium alterius.

Eum sis et infra

Archiepiscopus potest vti pallio ad missam in quocūq3 loco. **E**t intellige vbi cūq3 id est. in prouincia sua vel aliena de papali licentia.

¶ Quia nos et infra.

¶ Archieps i dieb⁹ in privilegijs suis p^octis pallio uti p^or. **¶** Nota. g. q^o dicit q^o n^o l^oz falcem mitte in messem alienam.

Titul⁹. de renūciatōne

¶ Litteras tuas.

¶ Tempe turbatōis non debet ep^s pete cessionē. **¶** Id est petere licentiā q^o posset dimitte suā ecciam. **¶** Nota. g. q^o dicit q^o sit iusta causa ad petendū licentiā renūciandi. **¶** Item dicit. g. q^o frustra velociter currit q^o p^os q^oz ad metas p^ouenerit deficit. quod est notabile. ut de peniten. di. iij. in cassum.

¶ Eum inter. p.

¶ Qui abiuravit beneficiū licite potest rebire ad illud si de nouo eligatur. **¶** Vide glo. que inter cetera dicit q^o iuramentū nō exten ditur ad ea de quibus non est cogitatum.

¶ Ex transmissa.

¶ Qui ad petitionē suā licentiā ut trāseat ad aliā ecciam ius p^odit in p^oma. zc. **¶** Vide gl. buius capituli. **¶** An clericus transiēs de vna eccia ad aliam possit repetere bona sua p^ome ecclesie data et disputat pro et contra.

¶ Monet et infra.

¶ Clericus absq^z p^osentu epⁱ accipiēs eius ecclesias aut dimittēs est canonicē puniendus. **¶** Nota glo. que dicit q^o clericus vni⁹ ecclesie potest eligi in prelatum alterius ecclesie dummodo sit ydoneus.

¶ Super hoc.

¶ Renunciāti aliq^o metus causa obstat iuramentū renūciationis super proprietate facta. **¶** Nota. tex. q^o dicit q^o non est verisimile q^o aliq^o beneficiū multis laborib⁹ acquisitū z expēsis facile sine cā spōte sua resignet.

¶ In presentia nostra.

¶ In causa appellatōis is p^oq^o lata est sentētia nihil habet pbare necesse. nec q^oz reuertit ad ius resignatū. **¶** Nota. tex. q^o docet unde iudex debet informare motum animi sui.

¶ Sane dilectus filius.

¶ Si tue me supposui gratie cōpelleris officio iudicis ad grām faciendā. **¶** Nota. glosas que dicit q^o exhibitio reuerētie siue honoris non debet exhibenti esse damnosa.

¶ Quod in dubijs.

¶ Qui renūciat i maib⁹ laici bñficio illo poterit spoliari. **¶** No. g. q^o ponit penā clerici accipiētib⁹ bñficiū a laico z q^o renūciat i mā⁹ laici.

¶ Ad supplicationem.

¶ Propter intemperie aeris vel inimicitias capitales p^ot q^oz petere cessionē. **¶** Nota. g. q^o dicit q^o huic puidendū ē de bñficio que nō crimen sed cā necessitatis abducit. **¶** Itē nota verbum satis notabile q^o nō licet maiorib⁹ bonorib⁹ functo descendere ad minores

¶ Nisi cum pridem.

¶ Ponit sex cas⁹ in q^ob⁹ archieps p^ot petere cessionē. **¶** Nota. tex. q^o dicit. **¶** Et si desideranda sit eminēs scia i pastore in eo in sit cōpetens tollerāda. q^oz fm apostolū scia inflat. caritas aut edificat. **¶** Et ideo impfectōem scie supple re pōt pfectio caritatis. **¶** Itē q^o nimis emūgit sangnē elicit. **¶** Itē ociositas z voluptas arma sūt antiq^o hostes ad miserā aiā capiēdas.

¶ Post translationem.

¶ Episcopus q^o renūciat episcopatu et factus ē regularis p^ot i ep^m postulari. nisi p^orio renūciāsi rōne criminis. **¶** No. tex. q^o dicit si cec⁹ cecū. **¶** Itē dicit q^o scia ē margarita. **¶** Itē no. glo. q^o dicit q^o cā cessante cessat effect⁹. z q^o cum sy moniaco nulla debet haberi misericōrdia.

¶ Quidam cedendi.

¶ Qui obtinuit licentiā ad cedendū siue ad resignandū cogit ad cedendū. **¶** Nota. gl. que dicit q^o aliq^o cogit ad cedendū obtenta licentiā. et hoc ideo ne illudatur papa.

¶ Veniens ad se. ap.

¶ Qui aduersarij gratie se supponit nisi reddat litteras quibus videtur non renūciat iuri suo. **¶** Et nota glo. que dicit q^o si in causa appellatōis vadamus ad arbitros p^opterea non video: renunciare appellatōni.

Lecte coram nobis.

Absolutio ab obediētia vim renūciatōis nō habet. **Nota** tex. et glo. de illo qui credit ficto amico quod sit faciendū et qualiter ille fictus amicus de dolo teneat. **Itē** quod si re integra penite.

Dilecti filij.

Abbas exemptus sine licētia pape renūciare nō potest. **Ro. g.** quod docet quod casibus quibus a dignitate vel officio potest et debet remoueri.

Titulus. De renūciatione. libro sexto.

Quoniam aliqui.

Quidam plures quibus expediebat curiosi referre: bāt in dubiū an papa posset renūciare papa: tui. **Celestinus** quoniam dū p̄sideret regimini **Ro.** eccle. de p̄silio et p̄sensu suorum fratrum statuit quod summus pontifex libere resignare possit: papa: tui. put declarat p̄sens decreta.

Si te prebendam.

Si in fraudē expectatōis p̄mā vacaturā cū in p̄rio crederet pinguis vacare renūciat quod tenuem quā habebat. nō tenet expectatō illā recipere. ymo illa dimissa expectabat aliaz sine fraude vacatē. et si illi renūciantī illa pinguis postea conferatur. hoc ipso probata fraude carebit utraq; hoc dicit.

Titulus. de renūciatione in cle.

Eum illusio.

Renūciatio dignitatis vel b̄nificij facta per procuratores ad b̄stitutū tenet. l. p̄sus procura: tor fuerit reuocatus. ip̄o t̄n̄ et sup̄iore cui fie: bat cessio ignorante. nisi per maliciā ip̄orum vel aliorum reuocatio ip̄is fuerit occultata.

Titulus. De supple: da neg. prelatorum.

Statuimus.

Si diocesanus requisitus b̄ndicere nolit abba

tes cisterciensis ordinis. ip̄i t̄n̄ monachos suos b̄ndicere p̄nt. **Et** ē ar. i. glo. quod quibus potest dare illud quod nō habet. **Sed** regula ē quod nemo dat plus quod habeat. **Fallit** in casibus bis vsibus p̄sentis **Creditur** alluuiō iudex tutor dominus re. **Unde** dicitur augustus p̄lat: sic quod procurans. **Idem** dicitur valēt iuris quod cōpetat istis.

Sicut nobis.

Religiosi ecclesias ad eorum p̄ntatōes spectantes in p̄pos vsus nō p̄nt p̄uertē. **Et** si infra tēp̄ lateran. cōcilij. ut infra de p̄cel. p̄. **Bulla.** cū vacat nō p̄sentauerit ad eandē. sup̄iores poterit ea vice de eisdē p̄uidere. **Nota.** g. dicit qualē hospitalitatē debet clericus suare. **Nota** quod quod ad utrumque festinat neutrum bene pagit.

Licet magister. b.

Supplet sup̄ior inferioris negligētiā in b̄nificij p̄ferēdis si t̄ps lateran. cōcilij fuerit lapsū et collatio inferiorē facta postea nō valz. **Unde** g. quod notat an t̄ps p̄dictū currat a t̄pe scie vel a t̄pe vacatōis. **Et** p̄cludit quod a t̄pe icie. infra de p̄cel. p̄ben. **Diuerlitatem.** in fine. zc.

Litteras vestre.

Sille ad quē spectat collatio b̄nificij illud post t̄ps a iure statutū p̄ferat nō tenet collatō nisi de misericōdia toleret. **Unde.** g. quod dicit quid operet patientia in causis.

Dilecto filio. p.

Ad quē p̄ma nō spectat b̄nificij collatio lapsio t̄pe lateran. cōcilij p̄ferre nō potest

Titulus. de sup. negli. p̄latozum. li. sexto.

Romana.

Jurisdicō suffraganei ex cōmunicati ad metropolitanū non deuoluit. licet alias eos per delictis punire possit.

Grandi.

Sille quod p̄est ē negligēs et remissus debet superior illi dare ydoneū coadiutorē. **Ro. g.** quod dicit quod potētia quibus p̄dest quibus nocet. **Itē** glo. notat quod subditi debent obedire domiq; quo ad bellandum.

Si episcopus.

¶ Episcopo a paganis capto vel scismati-
cis nō archiepō sed capitulū admistrat nisi
papa q̄s cito fieri poterit sup̄ p̄ capitulū
psulend⁹ aliter ordinaret. b. d.

Ecclesie.

¶ Cas⁹. Opiniones erāt olim q̄s possz visita-
torē dare eccie cathedra. Item an visitator
posset p̄ferre beneficia. vtrū q̄s bec decre. de-
terminat.

**Titul⁹. de sup. neg. pre-
la. in cle.**

Quia regulares.

¶ Si plati regulares n̄ p̄ferūt infra sex mē-
ses p̄orat⁹ admistratōes et eccias vacantes
q̄ n̄ sūt de mēsa s̄ solēt spāles s̄z obediētiol
rectores habere. diocesani auctoritate sua vl'
aplica si sūt exempti p̄ferāt illa p̄sonis q̄bus
p̄ platos fuerit p̄ferēda nec p̄mittāt illas ap-
plicari mēsis platorz vel p̄sionib⁹ grauari.

**Titul⁹. de temporib⁹
ordi. et quali. ordi.**

Subdiaconos.

¶ Dieb⁹ dñicis vel sabbato pentecostes sa-
cri ordines ab alio q̄sa papa nō p̄nt cōferri
¶ No. g. dicit q̄d rome sit p̄spectandū ē. Item
dicit. g. q̄n v̄gines sūt velande.

Sane super eo.

¶ Non valet p̄suetudo q̄ extra tpa statuta
sacri ordines p̄ferāt. ¶ No. g. q̄ dicit q̄ multitudo
peccātiū q̄nq̄z iducit dispēlatōez. ¶ Itē q̄ veri-
tas ē triplex scz. iusticie. discipline. ⁊ vite.

De eo autem.

¶ Extra ieiuniū q̄ttuoz tempoz nisi in sab-
bato sc̄to ⁊ sabbato añ passionē dñi sacri or-
dines p̄ferri n̄ debēt. ¶ No. g. q̄ dicit q̄ p̄suetu-
do ea q̄ sūt licita reddit illicita.

Ex tenore.

¶ Criminosus occult⁹ moneri d̄z ne p̄mo-

ueat ad ordies. S̄z si p̄moueri voluerit p̄bē-
beri nō d̄z. ¶ Vide. g. q̄ dicit q̄n peccatuz ē occul-
tū et q̄n d̄z notozū. ¶ Itē q̄ peccatū occultum
solum deū habet vltorem.

Ad aures.

¶ Religiosus q̄ p̄bibiōez sui supioris pro-
moueri nō debet. ¶ Nota. ter. q̄ dicit q̄ non in
sublimitate graduuz sed in amplitudie cari-
tatis acquirūt regnū dei.

Si archiepiscopus.

¶ Metropolitan⁹ ab oib⁹ suffraganeis cō-
secrat. s̄z suffragane⁹ a trib⁹ ep̄is p̄secrabit. B.
dicit cū. c. sequētī q̄d icipit. ¶ Nec ep̄i. zc. Et no-
ta. g. q̄ tangit de forma p̄secratōis ep̄oz

Cum quidam et infra.

¶ Cum tpe debito ordines celebrant tam
ordinans q̄s ordinati puniunt.

Cum secundum.

¶ Cōmixtio p̄rarioz rituū i ordinib⁹ p̄ferē
dis reprobat.

Ex parte vestra.

¶ Qui de maiore religione trāsīt ad mino-
rē ⁊ ibi recipit ordinē accepta penitentia illa
vn̄ licite si trāsīt⁹ sit occult⁹. ¶ Vide. g. que dicit
quotuplex est apostata.

Quod translationem

¶ Si grec⁹ ep̄o latino subiect⁹ sine licentia
ip̄i ordinat ab ep̄o greco interdicit ei ordinis
executio si v̄o de licētia tollerāt.

Cum in distribuendis

¶ Ordinat⁹ a papa nō p̄t sine ip̄i licētia ad
supiores ordies p̄moueri. ¶ No. g. q̄ dicit q̄ nō
p̄t ordinare ille et nō p̄t iudicare.

Litteras vestras.

¶ Non possunt conferri duo sacri ordines
vna die vel duob⁹ ieiunio continuato. ¶ No-
tā glo. que dicit q̄ continuatio de duob⁹
diebus facit vnū. ¶ Item nota q̄ dicit ordines
conferri debere sabbatis dieb⁹ et dicit sem-
per et pro p̄stanti qui significat requiē. p̄ter
episcopalem dignitatem que die dñica tan-
tum confertur. zc.

¶ Vel non est compos.

¶ Character impmit aū etate legitima ordi-
nans. **¶** Ad. g. q̄ poit etates ordinādoꝝ. ⁊ licet
iuuenis ordinet character tñ impmit licet exe-
cutio vsq; ad tps debite etatis suspendatur

¶ Bilectus filius

¶ Conferens vna die plures sacros ordines
enā si de mādato metropolitani hoc fecerit
ab ordinandi potestate suspenditur. **¶** Ad. g.
q̄ dicit q̄ auctoritas superioris non excusat.

¶ Consultationi tue

¶ Character impmitur extra debita tempo-
ra ordinans. **¶** Nota glosaz que dicit q̄ quo-
cūq; tempore ordines cōferantur character
impmitur. **¶** Nec tempus ē de b̄stātia ordinis

¶ Questum est.

¶ Omne crimen enorme indistincte ipe-
dit quē suscepit ministrare ⁊ ad superiores ordi-
nes pmoueri. **¶** Vide h̄ ab. et doc. q̄ multū no-
tabiliter h̄ scribūt de peccatis que dicuntur
enormia que mediocria et que leuia.

¶ Ti. de tempo. ordi. et quali. ordi. li. sexto.

¶ Sepe contingit.

¶ Ep̄s ytalie vltimōranū nō ordinet nisi
de speciali licentia pape vel p̄ patentes lrās
ep̄i sui p̄inētes causā iustā quare nolit aut
non possit illū ordinare. si secus factū fuerit
ordinās punit̄ condigna pena. et ordinat⁹
suspens⁹ manebit. Ita q̄ et a penitentiarijs pa-
pe sine ip̄i⁹ licētia sp̄ali absolui nō poterit.

¶ Eos qui

¶ Quiscenter ordinauerit clericū alienū
p̄ annū a collatione ordinis est suspens⁹. Et
postq̄ suspensio fuerit manifesta poterūt sub-
diti sine licētia eoz a vicinis ep̄is ordinari.

¶ Eum nullus.

¶ Ep̄i clericis originis domiciliij vel eccles-
iastici beneficij cōmendauitas ad ordines
dare possūt. inferiores plati nō nisi exp̄uile-
gio nec officiales ep̄oz. sed bi q̄ habēt admi-

nistratōem sp̄ialium illas bene p̄cedūt. Et
possunt ip̄i ordinare p̄ores p̄oratuuz non ex-
emptoz ⁊ ip̄oz socios q̄ diu morant̄ in illis
licet inde non fuerit oriundi.

¶ Nullus episcopus.

¶ Nullus ep̄s vel alius habens ordinare
laycū alteri⁹ diocesis aut infantē nisi religio-
nem intrare voluerit. nec clericū tonsurare.
nec cōiugatū nisi voluerit ad religionē trāsi-
re. ordinare p̄t. et si secus fecerit a collatione
clericalis cōsure p̄ annum suspensus erit

¶ Titul⁹. de scrutinio in ordine faciendo.

¶ Ex parte tua

¶ Quez quis nō scit indignū illū debet cri-
stimare dignū et in illo peccare nō videtur.
¶ Nota glo. hui⁹. c. q̄ in h̄ ē notabil⁹ ⁊ singula-
ris q̄ qlibet p̄sumit dign⁹ nisi p̄bet̄ indign⁹.
¶ Et. g. arguit p̄ et ⁊ et demū soluit. vide eā

¶ Ti. de ordiat̄ ab ep̄o qui renūciauit episcop̄ patui ul' ab excōicato

¶ Requisiuit

¶ Nichabes qlit ⁊ qñ ep̄o p̄ suā religiōez
ordines p̄ferēs executōez p̄ferat. **¶** Nota. g. que
dicit qñ ignorantia excusat et quando nō.

¶ Eum clericis.

¶ Ep̄us dispensat cū clericis qui ab ep̄o ex-
cōmunicato ignozanter ordines receperit.
Et vide glo. an valeat consecratio que est ce-
lebrata ab excommunicatis.

¶ Ti. de etate et quali. et ordine p̄ficiendoz.

¶ Ut abbates.

¶ Abbates decani et prepositi q̄ p̄byteri
nō sūt p̄byteri fiant. alio suā nisi iusta fuerit
causa p̄lationem amittant.

Ex ratione

In minori de iur. bñficiū. nō p laycos sed auctoritate ep̄i regi debet donec minor veniat ad etatem.

Indecorum est.

An te. xiiij. annis nulli est regimen eccleie committendū. **N**ota q̄ regēs ecciam d̄z habere annos discretiōis r̄ alios in discretiōe excellere r̄ et in morū honestate. **N**o. g. q̄ vult q̄ sacerdos liberat̄ a patria p̄tate. q̄ n̄ l̄a d̄: gñtas secularis similis est sacerdotio.

Eam te decet.

In parochiali eccia institui non debent nisi litterati et morib⁹ r̄ etate fulciti. **E**t habēt res duas eccias nisi sint ambe tenues vnā dimittere tenētur.

Preterea licet.

No parochiale ecclesiam nō debet q̄s nisi ad minus diacon⁹ sine dispensatiōe admitti. **N**ota. g. q̄ le temp⁹ d̄: breue q̄nqz q̄tuoꝝ mēsum quandoqz decem dierum.

Queris a nobis.

Propter vilitatē vel necessitatē eccie cogunt clerici ordies recipere. q̄s sua bñficia nō requirūt. **N**o. g. q̄ clerici q̄ sūt criminosi in oculu p̄pter vilitatē eccie tollerantur.

No aures nostras.

Si sup reb⁹ p̄tatis lesam p̄ciētiam h̄z medicus nō d̄z ad sacros ordies pmoueri. **N**ota. g. q̄ d̄c absit q̄ nobis imputet q̄d p̄ter voluntatē nostrā p̄tingit. et ponit vnū versum. **N**on ē in medico sempre leuci vt eger.

Cum bone memorie.

Qui suspensus recipit bñficiū n̄ poterit ip̄m retinere. et si triēnio in hac suspensione p̄terit debet habitis spoliari. **N**o. g. q̄ d̄c q̄ ex quo quis pannū stat in excomunicatiōne p̄uari debet beneficio suo. zc.

A multis.

Subdiacon⁹ i ep̄m libere eligi p̄t sic diacon⁹ r̄ sacerdos. **N**o. ter. i. si. q̄ pmouend⁹ in s̄bdiaconū d̄z p̄mitte de cetero caste viuere.

Cuam in domino.

State necessitatis articulo p̄t sumi i abbatē i minorib⁹ ordib⁹ p̄stui. **N**o. g. q̄ laycus potest esse abbas r̄ infamis potest gerere curam monasterij. **I**tem nomen abbatis est magis sollicitudinis q̄ dignitatis.

Cum contingat.

Per p̄mam tonsurā ab abbatibus suis monachis datā ordo tribuit clericalis. **N**ota glo. q̄ dicit q̄ hoc idem p̄t abbas nondū bñdictus vt in. c. p̄mo. supra de sup. neg. p̄la.

In telleximus.

Qui infra p̄batiōis annū egredit mōasteriū licite pmouet. **N**o. g. q̄ disputat de illo q̄ petita licētia exiit r̄ q̄ n̄ petita licētia exiit.

Accipimus.

Casus. ad sacros ordies pmor⁹ sine titulo p̄t suū ordinatozē i petere sup bñficio obtinendo. nisi post pmorōem fecerit se indignū.

Cum sit ars artium.

Debent ep̄i pmouendos instruere i officijs r̄ ecciasticis sacramētis q̄ lic ea debeant celebrare. **N**ota. g. vltimā q̄ est notabilis cōtra illos q̄ multa inutilia allegāt. **I**tem dicit q̄ meli⁹ ē pauca agere caute q̄z plura piculose.

Quamuis multa

Propter defectū scie potest ep̄us ab ep̄iscopatu remoueri. **N**ota. g. q̄ dicit q̄ ep̄s d̄z scire grāmaucaz et q̄ tenet plus in se habere. **V**ide. g. q̄ est notabilis in hoc.

Ti. de eta. et quali. ordi. li. sexto.

Permittimus.

Ep̄s disp̄sare p̄t cū bis q̄. xx. annū cōpleuerūt ad dignitates dūmōeis circa aiaruz curā nō imineat. **S** d̄c. **E**st ergo secus i parochialib⁹ ecclesijs. **V**ide glo.

Ti. de eta. et quali. ordi. li. i. c. de.

Cum ecclesie.

Biocefani fuare debet et a subditis suis seruari facere iura loquētia de qualitate personarum proficiendarū ecclesijs. **B** dicit. Et nescio quem fructum inducit hec constitutio cum in ea non reperitur pene adiectio.

Et hi qui,

In capitulo cathedralis eccie vel collegiate vocē nō bz q nō ē subdiacon⁹. **I**te habēs bñficiū cui annexus est ordo post annū nisi prius impedimento cessante pmoueat ad illū in caplo vocē nō bz donec fuerit ordinatus et interim pdit distributōnem dimidiā.

Generalem.

In. xviii. āno p̄r q̄s i subdiaconū. **I**n. xx. in diaconū. **I**n. xxv. i p̄sb̄m pmoueri. **B** dicit. **U** de. g. q̄ dicit quō **B** debeat intelligi. et alle.

Titul⁹. de sacra unctione.

Cum venisset.

Capitulū istud docet de duplici vnctiōe. scz visibili et invisibili et qd significat p vnctiōne. **I**te in qb⁹ locis ep̄s inungit. **I**te quō p̄ncip̄s inungit. **I**te quō qlibz xp̄ian⁹ inungit. **I**te vnde p̄ficiat oleū et crisma. **U** de. ter. qui ē multū notabilis i se. **I**te q̄ papa nō vtitur baculo? **B** p̄p̄i mysticā significationē. **I**tem nota glo. q̄ in f. sui ponit duo metra in qb⁹ p̄tinentur illa q̄ p baculum designantur.

Titul⁹. de sacramentis reiterandis uel non.

Pastoralis.

Cum q̄s ordinatur in subdiaconuz sine manus impositione vel p̄firmatōe sup̄plendū est. nō iterandū qd fuerat p̄termisum.

A nobis.

Qui a scismatice ē sepult⁹ non p̄t̄ **B** exhumat nec reb̄ndicēt vestes. nec recōsecrant altaria cū qb⁹ in qb⁹ scismatici celebrarūt. **N**o. g. q̄ in **B** ē notabilis qn̄ cimiteriū vel ecclia ē iterū p̄secrāda vel altareet qn̄ nō.

Presbyter et diaconus.

Si diacon⁹ non recepit manuū impositionē debito tēpe est sup̄plendū. **N**ota glo. q̄ dicit q̄ quedam sunt q̄ melius possunt itellectu percipi q̄z elocutione exprimi.

Titul⁹. de filiis p̄sbi. or dinandis uel non.

Ut filij presbyteroz.

Spurij nō pmouent nisi ordinē intrent nec serui nisi libertati donent.

Ad presentiam.

Qui ecciaz ipetrauit. tacito q̄ eēt i sacerdotio genit⁹. ab ea licite remouet. **B** dicit

Presentium.

Non potest q̄s ecciam habere in q̄ pater habuit vel obtinuit p̄sonatū. **E**t **B** vult ista decre. et sequēs q̄ incipit. **C**onquerente nob̄.

Veniens ad.

Restituit ad ecciam fili⁹ sacerdotis si ab ea sine iuris ordine sit remotus. **N**ota glo. q̄ dicit q̄ que benigne collata sūt fraudis cō filio reuocari non debent.

Proposuit nobis.

Ex dispensatōne p̄uidei filio sacerdotis si ad sacros ordines sit p̄mor⁹. **N**ota qn̄ req̄rēdus ē p̄sent⁹ patroni et q̄ eccia p̄secranda bz habere fructus siue redditus pro duobus.

Ex transmissa

Potest fili⁹ sacerdotis legitim⁹ tñ habere ecciaz paternā cui tamen persona media intercessit. **N**ota q̄ nomen heredis primuz heredem significat.

Constitutus

Nō p̄t̄ q̄s habere ecciaz i q̄ pater su⁹ p̄petu⁹ vicari⁹ nosc̄i fuisse. **N**o. g. q̄ videt̄ distinguere iter temporalem et p̄petuū vicariū. **z.**

Ex tua parte nobis

Dispensatio facta cū filiis sacerdotum p̄ secundas litteras non reuocatur nisi de ea expressa mentio babeatur.

¶ Quoniam est sacris.

¶ Si notoriū ē q̄ q̄s teneat ecciāz paternaz ad reuocatōez ip̄i⁹ testes minime requirūt. **¶** Nota ar. q̄ in manifestis ordo iudiciarius non est seruandus.

¶ Ad extirpandas

¶ Archiep̄s potest remouere quos i ecclesia paternis nouerit ministrare.

¶ Ad hoc ex tua

¶ In ecclesijs in quib⁹ patres fuerunt pontifices filij legitimi possunt beneficiuz obtinere. et sic nota filij legitimus in paterna ecclesia simul cū pr̄e p̄t beneficium obtinere.

¶ Michael presbyter.

¶ Imponit ei silentium q̄ petit ecclesiā in qua pater proxime ministravit. **¶** Nota glo. singularē qualiter q̄s probatur filij alicui⁹ quia filius est quem nuptie monstrant

¶ Litteras et infra.

¶ Genitus ex prore in sacerdotione q̄t sine dispensatione pmoueri. **¶** No. g. q̄ promissio in genere mediocritatem respicit.

¶ Cum decorem.

¶ Filius illegitimus non potest habere beneficium in ecclesia in qua pater nescit obtinere. **¶** Vide glo. q̄ dicit q̄ legitimi bene possunt esse in ecclesia ubi pater presuit.

¶ Ad abolendam.

¶ Qui pmouet illegitimos ē a beneficijs suspēdē⁹ **¶** Nota q̄ in regularib⁹ bñ p̄r̄ simul esse monachi regulares pater et filius.

¶ Dilectus filius.

¶ Nō prodest legati dispēsatio ut q̄s obtineat ecclesiam in qua pater proximo ministravit. **¶** Nota q̄ episcopi non possunt dispēsare cum illegitimis in simplici beneficio.

¶ Amis in tua.

¶ Sola sedes ap̄lica dispēsat ut illegitim⁹ obtineat beneficia habēna curā aiaz. **¶** Et sic p̄t q̄ legat⁹ pape nō p̄t cū talibus dispēsare.

¶ ¶ Ti. de filijs presbiter

orum. li. sexto.

¶ Is qui

¶ Cū illegitime natis dispēsant ep̄i in maiori⁹ ordinib⁹ et bñficio sine cura. dum mō sit tale in q̄ al̄s dispēsare potest. In alijs dispensatio pape requirit. **¶** Et si dispēsati fuerit cū aliq̄ q̄ n̄ obstāte v̄llo defectu posset ad curatū bñficiū pmoueri p̄textu illi⁹ dispēsatiōis n̄ pot̄ duo bñficia insil̄ obtinere. **¶** Di.

¶ Si is

¶ Si ille cū q̄ sup̄ defectu originis i curato bñficio fuerat dispēsati⁹ et co tacito sup̄ pluralitate dispēsatiōz obtineat n̄ valz dispēsatio.

¶ ¶ Ti. de ser. non ordi. et de eorum manumis.

¶ Instruendi et infra.

¶ Seruus ante manumissionē ordinari n̄ debz. **¶** Nota tex. q̄ dicit q̄ illud q̄ d̄firmari vel vituperari pōt p̄cauari debet. **¶** Et dicit glo. q̄ p̄uideri debet q̄d contingere potest.

¶ De seruoꝝ.

¶ Seruus añ manumissionē pmouē⁹ n̄ ē. et si pmou⁹ fuerit de gōdē et d̄no iradē. **¶** Ad g. q̄ docet q̄d iuris sit de suis ordinandis

¶ De famulis ecclesie.

¶ De seruis ecclesie p̄nt aliq̄ manumitti et p̄ parrochiales ecclesias istuui et q̄d b̄mōi acq̄suerint ecclesie acquirunt. et si contra ecclesiāz testificētur vel prelatum suum accusent depōnantur nisi edicti venia impetrata. **¶** zc.

¶ Bullas et infra.

¶ D̄ns in seruo quē manumittit p̄t sp̄uales opas retinere. **¶** Et vide distincōem de sup̄.

¶ Cosuluit et infra.

¶ Sic seru⁹ añ manumissionē sic spurij añ legitimatōem pmoueri non debet. **¶** Nota q̄ seruus et spurius equipantur hoc casu.

¶ Eo libentius.

¶ Istud. c. d̄terminat q̄liter seru⁹ ordinati.

ab ecclesia manumissi, possunt ad aliam ecclesiam se transferre.

Admiramur non.

¶ Antiqua statuta declarant qualiter serui in seruitutem debeant reuocari. Et additur quod in subdiaconum statuta facta de diacono valent seruari.

Bilectus filius.

¶ Partus sequitur conditionem ventris. Vel sic. Homo milis vel alterius secularis persone non debet sine voluntate eius ordinari.

¶ Ti. de obli. ad racioni. ordi. uel non ordi.

Magnus episcopus.

¶ Obligatus ad racionia non est ante depositum officium et rationem redditam promouendus ad ordines. Nota glo. que est notabilis. Et ponit et determinat quis dicatur procurator, quis curator et quis dicitur tutor.

¶ Ti. De corpore uiciat. tis ordi. uel non.

De presbytero.

¶ Episcopus dispensat cum eo qui in duello modicam deformitatem contraxit. Et vide. g. que dicitur quod tales de rigore iuris deponendi sunt. et alle. conco. 22.

Cum de tua.

¶ Habes maculam in oculo sine dispensatione non potest promoueri. Nota. g. que habet. An habes unum oculum maiorem alio possit promoueri ad ordines.

Ex parte.

¶ Secus in cunabulis licite promoueri potest. Nota. g. que in hest notabilis quille que seipsum abscondit quasi homicida sui ipsius iudicat. Item non ferro sed religione querenda est castitas

Significauit.

¶ Nullus ex indignatione potest facere abscondi virilia quod si fecerit irregularitatem incurrit. secus si ex iusta causa. Nota glo. que dicitur quod non licet alicui seuire in corpus suum.

Ex parte. m.

¶ Qui ex causa necessitatis sibi fecit virilia amputari non incurrit irregularitatem. Nota glo. que dicitur quod eunuchos voluntarios dicitur ligere deus non qui seipsum abscondunt.

Exposuisti.

¶ Corpe uiciat in primo modo sua tenet de tege defectum suum. Nota. g. que dicitur quod propter defectum dentis non impedit quod nec dicitur morbosus.

Thomas.

¶ Modica deformitas non impedit promouendum dummodo ad frangendum hostiam alia sit potens. Nota glo. que distinguit et docet materiam totius huius compendiose.

¶ Ti. De biga. non ordi. et uiduarum maritis.

Ut bigami.

¶ Bigami penitentes et repudiatarum mariti ad sacerdotium non ascendunt. Et dicitur penitentes scilicet solenniter.

Super eo

¶ Qui bigamus promouet parari de prebenda et officio ordinandi. et cum bigamo per apostolum dispensari non potest. licet cum ordinante posset dispensari.

De bigamis.

¶ Sicut nec bigamus sic nec uidue maritus debet ad ordines promoueri.

Super a nobis.

¶ Clericus in sacris ducens uxorem que in minoribus habuit uxorem. licet secundum matrimonium non valuit. propter affectum tamen bigamus censetur. Vide glo. que docet quod opinio preferretur vitali. Et potest versus. Testameta fauor. odium. Inia. ples. Ex istis causis preferretur opinio veris

Debitum pastoralis.

¶ Qui ducat uxorem ab alio viro prius ductam non tamen cognitam per eum non censetur bigamus. Vide glo. que ponit significationem matrimonii et pulcre deducit quare bigamus non potest promoueri debet in ecclesia dei

¶ Quia circa

¶ Qui plures concubinas cognouerit irregularitate non contrahit ex hoc facto et est mirabile quod plures habeat privilegium fornicationis et immundicia quam castitas ut hic notatur.

¶ A nobis fuit.

¶ Qui in sacris constitutus traxit cum vidua corrupta bigamus reputatur. Et intellige quod eam cognosceret alias non noceret.

Titul^o. de bigamis non ordinan. li. sexto.

¶ Altricationis.

¶ Bigamus nudatus est omni privilegio clericali et astrictus laycali foro. Nec valet consuetudo in contrarium et prohibetur sub anathemate ne tonsuram deferat.

Tit. de cleri. peregrinis

¶ Tua nos.

¶ Hic habes qualiter clerici sunt admittendi ad celebrationem divinarum sed quoniam nescit an sigilla sint episcoporum quibus ascribuntur. Nota. g. q. dicitur quod pactus sequentes presumitur de preteritis. Item quando statur sigillis episcoporum.

¶ Inter quattuor.

¶ Non statur iuramento clerici super sua ordinatione. Nota glo. que dicit per argumeta et indicia fieri probationes sicut per testes. Item quod amissio instrumenti probatur.

¶ Tue fraternitatis.

¶ Clericali aliorum episcopatum sine commendationis litteris publice celebrare non permittitur. Vide glo. que est notabilis in fine.

¶ Te nobis

¶ Clerici aliorum episcopatum nequeunt prelatum constituere sine scientia sui episcopi. Et intelligo quod prelati illi habeant alius ius ministrandi. Et nota glo. q. dicit quod semper de ecclesia propria debet fieri electio si inibi reperitur idoneus. Et est ar. hic pro opinione illorum qui dicunt quod semper pre-

valet electio de gremio ecclesie alij electioni face de alia ecclesia.

Titul^o. De offi. archidiaconi.

¶ Ut archidiaconus.

¶ Archidiaconus post episcopum curam habet animarum in parrochia et est vicarius episcopi et de tertio anno ab ternum debet visitare parrochias et que emendanda repenti debet emendare.

¶ Officium vero.

¶ Ista decre. docet qualia officia archidiaconus habet facere et respicere in ecclesia. quod quoniam voluerit debet euangelium legere vel alicuius diaconis illud precipere. et similiter circa cetera officia providere. In istis tamen iuxta glo. potius consuetudo est inspicienda.

¶ Ea que contra

¶ Archidiaconus debet custodire vasa ecclesie. et de ipsis dabit episcopo rationes. sed in istis ut supra dixi ut etiam dicit glo. inspiciat consuetudo.

¶ Cum satis sit.

¶ Archidiaconus non debet obtentu alicuius consuetudinis facere contra institutiones patrum nec sine mandato episcopi alicui curam committere animarum. Vide glo. que videtur disputare an archidiaconus habeat curam animarum. et iura diuerso modo loquuntur.

¶ Archidiaconis.

¶ Archidiacono sine licentia episcopi non licet instituere nec sententiam in aliquos promulgare. Vide glo. x.

¶ Mandamus.

¶ Archidiaconus nisi semel in anno parrochiam suam visitet nisi aliud necessitas suadeat. Sed glo. dicit si opus esset posset non semel tantum sed pluries.

¶ Ad hec nos.

¶ Istud capitulum docet quod ad officium archidiaconi debeat pertinere et in quibus per ipsum curam episcopalis sollicitudinis debeat releuari. Vide glo. q. disputat an archidiaconus habeat iurisdic-

cionē et in quib⁹ et videt̄ semultū fūdare i
psuetudine. **No. tex. q. omēs rangit. zc.**

Significasti.

¶ Archidiacon⁹ nō pcedit lrās ordinādis
Vide. g. q. dicit sine scientia episcopi. q. a nul-
lus sine scientia episcopi sui debet ordina-
ri et auctoritate sua. zc.

Ut nostrum.

¶ **Tex.** docet in hoc. c. q. non ad cancellariū
sed archidiaconū spectat examinandos ex-
aminare et representare. et abbates et abbatil-
las in sede ponere.

Dilecto filio.

¶ Ad totā lrās potestas siue iurisdicō ar-
chidiaconi in aliq. monasterio ex sola psue-
tudinē limitat. zc. **No. g. q. in Bē notabilis qz**
docet qles testes pon⁹ in cāis req̄rendi sūt
scz q. illi quib⁹ potius lux veritatis assistit.

Titulus. de offi. archi- presbyteri.

¶ Ut archipresbyter.

¶ Archip̄sbz subest archidiacono et prece-
ptis ei⁹ et dz in absentia ep̄i p̄sbz os ad cele-
brandū disponere. Et istud intellige verū q̄
ad dignitatem et non quo ad ordinem

Ministeriū archipresbyteri.

¶ Istud. c. etiā docet q̄ spectāt ad officiū ar-
chipsbyteri. qz vltra p̄dicta si ep̄s defuerit p̄t
fontes b̄ndicere. infirmū oleo pun gere. pe-
nitentē consulto ep̄o reconciliare.

Officium archipresbyteri.

¶ Ultra p̄dicta p̄t archip̄sbz custodi p̄cipe
re. vt in sacratio eucaristia cristi n̄ deficiat

¶ Ut singule.

¶ Singule plebes archip̄sbz:m habeant p̄-
pter assiduā erga dei sp̄m curā. Vide glo. q̄
dicit quoruplex dicitur titulus.

Ti. de offi. primicerij.

¶ Ut primicerius.

¶ Primiceri⁹ est subarchidiacono et sicut
archipsbyter et habet puidere circa dyaco-
nos et alios grad⁹ ecclesiasticos vt discipli-
na seruet in eccia et habet respicere circa offi-
cia noctna et q. nulla cōmutat negligētia

Titul⁹. de of. sacriste.

¶ Ut sciat.

¶ Sacrista subest archidiacono et ad curā
ei⁹ spectat custodia sacroz vasoz et vestimē-
toz ecclesiasticoz seu ton⁹ et belfauri ecclesia-
stici et luminaria siue in oleo siue in cera. **Sz**
in istis p̄spicit psuetudo. vt supra dicitū ē.

Titul⁹. de of. custodis.

Custos ecclesie.

¶ Custos debet obedire iussioni archidia-
coni sui. in canonicis boxis tintinabulū pul-
sabit et circa luminaria discretōem habebit
ne supra modū lucendo oleū pereat aut mi-
nus lucēdo obscurior sit eccia. zc. **No. glo.**
et tex. q̄ solēt allegari ad B q. discretio ē mater
vritū. Itē dicit glo. q. magister dz moribus
scientia et faciūdia precellere discipulos.

Custos sollicitus.

¶ Vide tex. in fine q̄ dicit q. huiusmodi archidia-
con⁹ archip̄sbz et custos debēt eē iuncti vno
animo nec debet eē inuidia inier eos.

¶ Titul⁹. de of. vicarij.

Ad audientiam.

¶ Non ē canonicū q. q. curā habeat in diuer-
sis ecclesijs vicari⁹ in alienis existat. Intelli-
ge sp̄ de vicarijs p̄petuis. Vel sic. Vicari⁹ q̄
b̄nificiū curatū postea fuerit ad ep̄t vicaria
p̄uabit. b. d. De isto tñ vide in. c. De multa.
infra de p̄ben. Et nota glo. an quis poterit
esse vicarius in diuersis ecclesijs. zc.

¶ Provideas.

¶ Ep̄s in episcopatu suo debet puidere ne
q̄s plures habeat vicarias cū vicari⁹ teneat
seruire p̄sonis et ecclesijs. vel sic. Plures vi-
carias q̄s habere non potest. hoc dicit.

¶ Ad hec.

Ex quo redditur sicut vicario de assensu episcopi assignati nullus sine eius assensu diminueret potest eos. **¶** Vide glo. q. videtur tangere an isto casu et requiratur assensus patroni.

¶ Clericos.

¶ Prelati ecclesiarum in quibus habent curam animarum vel aliam dignitatem in propria persona debent de iure ecclesie et non substituere sibi vicarios. quia habent contra rationem.

¶ Tua nobis.

¶ Vicarius omnia potest que pertinent ad iurisdictionem nisi illi vicarius gerit. **¶** Et loquitur ista decreta. De vicario iurisdictionis contentiose. alie vero de exercicio cure animarum.

¶ Ex parte tua.

¶ Cogunt vicarii ad susceptorem ordinem et continuam residentiam in ecclesiis quarum sunt vicarii faciendam.

Titulus. de of. vicarij. li. sexto.

¶ Romana.

¶ Successor officialis excoicati excoicatus non est nisi in crimine danato sibi communicet. **¶** Illa autem que exercet illo excoicato manente non valet si iurisdictionem solum ab eo recepit. etc.

¶ Licet in officialem

¶ Ex generali commissione non potest officialis inquirere corrigere et deponere et punire subditorum excessus

¶ Cum in generali

¶ Ex generali commissione officialis vel vicarius beneficia preferre non potest.

Titulus. De of. vicarij in cle.

¶ Que de ecclesijs.

¶ Ea que dicta sunt de curatis ecclesijs et pluralitate beneficiorum et de promotione ad sacerdotium

papa vult extendere et extendit per istam decreta. ad perpetuas vicarias. etc.

Titulus. de of. et potestate iudicis delegati.

¶ Quia quesitum.

¶ Delegatus a papa iurisdictionem recipit tam in presens quam in eos que sua iurisdictionem impediunt. **¶** Nota. g. que potest de quadruplici assensu scilicet negligencie. consilij. cooperacionis. et auctoritate.

¶ Sane si a nobis.

¶ Cum diuerse littere sub eadem data et forma contraria impetrantur et presentantur diuersis ad eosdem iudices super se debent vtrique donec papam consulant qualiter procedere debeant. **¶** Vide glo. que videtur super isto disputare.

¶ Si pro debilitate.

¶ Delegatus a papa impeditur subdelegare potest eam que sine ipso commode potest terminari. **¶** Nota. g. que dicitur que grauiora negotia debet delegatus personaliter et per seipsum tractare.

¶ De causis.

¶ Si causa committatur infra certum tempus vel diem decidenda per lapsu diei expirat iurisdictionem nisi dies publicus progerit. **¶** Primo. Secundo dicitur ubi certa pena a iure non statuitur imponit arbitrariam delegatus.

¶ Preterea super hoc.

¶ Per simplicem commissionem cause delegatus potest citare et iurare et punire et cetera que spectant ad causas exercere. **¶** Nota. g. que arguitur quod commissio principali conceditur accessorum.

¶ Quamuis si vnus.

¶ Causas simpliciter duobus commissas potest vnus suo comiudici vel alij delegare.

¶ Significasti nobis

¶ Delegatus a papa exequitur sententiam quam ille cui mandatum non vult exequi vel non potest. **¶** Vide glo. que videtur dicere quod etiam sententiam iniustam de mandato debet exequi superioris. etc.

¶ Si quando clerici.

¶ Si ordinarius sciat illum non canonice institutum

19
tū quē delegat⁹ pape mādat p eū i possessio
nē duci n̄ d̄z resistere e⁹ mādato violentē. sed
p̄ab⁹ apud eū infret vt i possessionē mittere
desinat donec dño pape veritas innotescat

In litteris et infra.

Sententia executioni mādata cessat iurisdic-
tio delegati. Vide. g. q̄ in B̄ notabilis q̄
qz ponit q̄t modis finiat iurisdic-
tio iudicis delegati et est menti tenenda.

Consultationibus.

Reo abñte n̄ p̄tūmāciā iudex ei datus
ad d̄ie actori possessionē restituere n̄ d̄z z eie-
ctōz pbare volenti. No. g. q̄ notabilis docet
quō pcedēdū ē p̄ absentē. Enā fit sp̄ remissio
ad eā qz notat de trib⁹ specie⁹ possessionis
et possessio recuperāde et ē multū singu-
laris et alibi nō habet adeo plene sicut hic.

Sane quia et infra.

Delegat⁹ in cā sibi cōmissa recipit iurisdic-
tionē sup̄ ep̄m et quēcūqz minozē. Et vi-
de. g. q̄ delegat⁹ gerit vices delegantis.

Ex parte. A.

Si p̄m ipetravit p̄mā dignitates i ecclia
vacantē. Scdus v̄o ipetravit certā dignitatē
si vacare p̄ngat. illa q̄ postmodū vacat de-
bet p̄ior n̄ scdo. b. d. No. g. isti⁹ c. q̄ distiguit
d̄ symoniāciis qz pbibita. z pbibitis qz simo-
niaca. et qd̄ vnūquodqz sit patet in ea.

Ex parte tua.

Ubi volūtas pape p̄traria nō apparet de-
legat⁹ formā iuris seruare et exceptiones ra-
tionabiles admittere debet.

Quoniam abbas

Delegatio facta dignitati nō exp̄ssa p̄sona
trāsfit ad successores. Nota glo. in fine q̄ que-
rit quid si plures sunt archidiaconi i vna ec-
clesia et papa mandat simpliciter archidia-
cono. zc. Cui videtur tunc mandare.

Super eo.

Si q̄stionē de iure p̄sentādi app. re. papa
comittat delegat⁹ p̄nūciare p̄r. s̄z n̄ istituere
qd̄ si facere vellet vel fieri p̄nūciaret ordina-
ri⁹ p̄ ad quē spectat institutio potit appellare

Causam.

Si cā duob⁹ specialiter cōmittit sentētia
vnus nō tenet. Vide. g. q̄ in B̄ notabilis q̄
vbialiquoz p̄sentia desiderat qd̄i cozablē-
tia agitur non tenet.

Causam que inter.

Delegat⁹ q̄ ē dñs ipetrans p̄t licite recu-
sari. No. g. q̄ dicit q̄ euidēs et rōnabilis ē cā
suspitionis si iudex est dñs aduersarij. Et. g.
alias ponit suspitionis causas. zc.

Cum te consulente.

Si delegat⁹ pape cām nō in totū cōmit-
tit a subdelegato appellari debet ad delegan-
tē et non ad papā. Vide glo. q̄ arguit q̄ dele-
tus cām subdelegare debet clericis.

Relatum est

Per litis p̄statōz iūciat negociū. vel sic.
Per litis p̄tel. v̄l citatōz p̄petuat iurisdic-
tio delegati. Vide. g. q̄ videt docere q̄ licet fiat p̄te-
statio z remittit ad. c. vnicū. infra de litis p̄tel.

Gratum gerimus.

Si delegat⁹ citavit ante mortē delegātis
p̄petuata ē iurisdic-
tio. et appellatōi renūciat
q̄ corā eo a q̄ appellavit in causa p̄cedit siue
litem p̄sequitur.

Prudentiam tuam.

Si cā cōmittit trib⁹ cū clausula. Qd̄ si n̄
oēs. zc. p̄ulqz appareat de ipotētia vel volun-
tate tertij duo p̄cedere nō p̄nt. et si p̄cedūt ni-
hil agūt. Idēz i datus cū clausula q̄ si ambo.
B̄ dic̄ vsqz ad. s̄. Sexta. zc. q̄ docet an delega-
tus excōmunicatū absolueret possēt.

Cum causa que.

Si cā simpliciter trib⁹ cōmittit duo sine
tertio p̄cedere nō p̄nt. qd̄ si fecerūt ab eis po-
terit appellari z nunciij missio ante citationē
excusat. c. Ademinimus. infra de appell.

Cum super.

Si duo sūt delegati cū clausula q̄ si am-
bo. vno recusato alter sol⁹ p̄cedere p̄t et si cū
recusato p̄cederet nō valet p̄cellus.

Consuluit nos.

Si iurisdicção delegati expirat in perem-
proio qđ iudex assignauit post hora pgruā
peremptorij non expectabit contumacem.
sed si non expirat potest expectare et iterum
citare contumacem si vult.

Insinuante.

Ex noua causa remouetur delegat⁹ etiā
post licem contestatā et alius eius loco sur-
rogatur. Nota glo. qđ familiaritatis affectō
veritatem impedire solet. zc.

Querenti.

Delegat⁹ pape vsqz ad integrū annū suaz
sniam exequi potest. Vide. g. qđ disputat qđ
dicitur luis exordiu. Item dicit glo. qđ ecclesia ne
mini claudit gremium.

Super questionum

Si delegat⁹ pape subdelegat cām nō in
totū. ab illo subdelegato ps nō poterit appel-
lare ppter illud solū qđ sine suo pnsu dat⁹
fuit. Et si subdelegat⁹ alia iuste recusat dele-
gatus causaz diffiniat. Et si delegatus iustā
recusationis cām subdelegati nollet admit-
tere ab illo licite poterit appellari. B dicit vsqz
ad. s. porro. Qui sic summat. Si delegatus
pape cōmisit cāz in toto. de subdelegato ap-
pellabit ad papā alia ad delegatū appellabit.
hoc est si cām non cōmisit in totū. Item. s. si
vero. sic summat. Si vnus ex duob⁹ delega-
tis cū clausula. qđ si non ambo. subdelegatō
nem college recipit nō potest subdelegare. z
licz clausula. appellatōe remota. sit i res p-
pressa. tñ nō pt appellatōe remota pcedē z
ab eo appellabit ad papam. hoc dicit.

In pastoralis officij.

Delegat⁹ pncipis pt alteri subdelegare z
etiā cōpelleze subdelegatū ad cām accēptan-
dā. nisi maliciose velle se exonerare. debz tñ
in cōpellendo psonis deferre z dignitati. Et
delegatus pape potest totā iurisdictionem
et etiā ptem alteri cōmittere. Item. s. pte rea
sic summat. Si papa scienter cōmittit appel-
lationē interpolatā a snia iudicū datoz cum
tali clausula app. re. suspēsa ē interim qđ ex
ecutionē pōrum iudicū iurisdictione. b. d. vsqz

ad. s. Quia vero. zc. Qui sic summat. Quidia-
rius ad mandatu delegati exequit senten-
tiam quam etiā scilicet iniustam. hoc dicit.

Ex litteris.

Subdelegat⁹ a delegato pape interdici
potest nisi ipsi⁹ delegati iurisdicção fuerit re-
uocata. Item vide. g. qđ docet qđ cōbertiōem
habēt. Nā iudex dele. Item merus executor
Itē iudex delegat⁹ ab epō. Item arbiter

Licet vndiqz.

Delegati subdelegatō p citationē perpe-
tuat. Vel sic fm jo. an. Iurisdicção delegati re-
integra morte delegatis expirat. Vide glo. qđ
docet qđ morte mādatoris expirat mādātū
et B verū ē nisi tale sit mādātū qđ p⁹ morte
necesse sit adimplere. v. ff. mandati. l. si vero.

Cum in iure.

Nō credit qđ delegat⁹ nisi delegationes
ostēdat. Et vide. g. qđ in hē notabilis qđ nō cre-
dit iudici si se dicat delegatū nisi ostendatur
cōmissio. ergo cautum est cōmissionem cu-
stodire. zc.

Cum olim.

Procurator de re ad rem nō pt delegataz
iurisdictiones progare. Vel sic. Excōcatio la-
ta post appellatōem legitimā nō tenet. B dicit
qđ ad casū pncipalē. sed p mū dicit qđ ad iulū
Vide. g. qđ i hē singularis qđ si pcurator ex-
cedit fines mādau dño scientē p iudicat do-
mino. nisi statim p radicat.

Cum olim magister.

Statur actis delegatoz iudicū tñ viola-
tis i penā clerici violāns. Vel sic. Qui acta
causae delegatoz clausa aperuit ipoz sigilla
violanda pta illa acta nō debet postea au-
diri. zc. No. g. qđ dicit qđ qñ legatū instrumētū
intelligit legatū illud quod pñet in instru-
mento. et B in. c. sequenti.

Coram dilecto.

Si cepto negocio z corā vno delegato al-
tera ptū B ta cito imperet alterū sibi adiūgi-
cuz clausula qđ si ambo si ille ipeditus subde-
legat college subdelegatū admittere non

tenetur. **U**ide glo. que docet quando procurator debet promittere de rato et in fine ponit distinctionem valde notabilem quando delegatus possit subdelegare.

Cum. B. canonicus.

Iloc ad que reus non potest secure accedere et canonicus delegatus in causa canonici potest licite recusari. **N**ota. g. q. dicit quod canonicus non potest esse iudex concanonici sui. Et hoc propter familiaritatem que solet veritatem aliquam impedire. Et quando reus non potest secure ad iudicem ire. tunc actor potest et debet iudicem eligere in loco non suspecto et non aduersariis. **I**tem nota glo. quod canonicus potest esse testis pro concanonico suo cum et frater pro fratre possit testificari. ut infra de presumptis. **L**itteras. **I**te factilius habentur iudices quam testes. et ergo factilius repellitur iudex quam testis. **I**udex enim recusatur pro modica causa. ut hic in glo.

Cum contingat.

Probationes procedunt a resolutionibus ubi ex comunicatio debet esse nulla. secus cum debet annullanda. **N**ota. g. quod non debet quis ad probandum illud admitti quo probato non potest.

Venerabili viro.

Delegatus qui semel commisit simpliciter alibi negotium amplius non committit. **N**ota glo. que in hoc est singularis. quod docet quomodo procedendum est contra dilapidatores et quomodo et quando datur coadiutor.

Significantibus. B. P.

Cum delegatus pronunciat se per litteras iurisdictionem non habere. eam etiam de consensu partium non resumit.

Suspicionis causa.

Qui debet sanguineus vel affinis dominus vel subditus impetrantis suspectus est. **U**ide. g. q. docet an arbiter possit compelli ad suscipiendum arbitrium. **U**el sic. **A**rbitri electi ad causas recusationis assignant recusanti terminum ad probandum. delegatus tamen qui recusatur cogit arbitros causam suspicionis diffinire. **N**ota. g. que specialis est quod plenus puatorum facit iurisdictionem que alias habet iurisdictionem.

P. et. S.

Delegata iurisdictione per plenum potest ad personas rescripto non potest proferri non potest. **N**ota glo. q. docet quando proferatio iurisdictionis fieri potest et quotuplex sit proferatio.

Cum vicesimum annum

Post. xx. annum completum quilibet a quocumque etiam dari potest delegatus. **S**exto dicit quod de consensu plenum minor. xx. annis tamen. xvij. delegatus dari potest. **T**ertio dicit quod princeps in quacumque etate dare potest delegatum.

Uno delegatorum.

Si in plures compromittatur siue causa pluribus delegatur sine adiunctione illius clausule. **Q**uod si non omnes. scilicet. vno mortuo alij procedunt. **S**ecus autem si illa clausula sit adiecta. b. d. scilicet.

Quoniam ap. se.

Executor datus ad provisionem aliquam vices suas committere nequit. **H**ic dicit usque ad. s. **I**des quod. **Q**ui sic summus delegatus cum clausula **Q**uod si non omnes. tunc cum altero potest subdelegare. **H**ic dicit usque ibi. **I**s autem. scilicet. **U**bi dicit delegatus cui committitur negotium personaliter exequendum de consensu partium subdelegare potest nisi in duobus casibus in textu positus. **H**ic dicit usque ibi. ceterum. **U**bi dicit delegatus ad nudum ministerium subdelegare non potest. **H**ic dicit. **N**ota text. qui in hoc est notabilis qualiter procedendum sit cum aliquo committitur alicui propter industriam persone sue. quod tunc maiora videtur committere. et ubi maius periculum ibi cautius est agendum. **G**lo. alle. conco.

Titulus. De offi. et potest. iudi. dele. li. sexto.

Statuimus.

Conservatores a manifestis defecit iniuriis et iudicalem indaginem non exercent. hoc dicit.

Quia pontificali.

In coactionibus et penis pontificali dignitati deferri. **N**ota glo. que dicit quod multum maiori pena sunt digni quibus cum plurimum honoris per nostram iussionem delatum est. occulte in crimine reperiuntur.

¶ Si duo ex tribus.

¶ Si duo ex tribus nō in totū s; pte cause alijs subdelegat ab illis subdelegat nō ad cō delegatos s; ad delegantē debet appellari.

¶ Si contra vnum.

¶ Tres ponit casus in quibus suspitōis cā corā arbitris nō tractat. Primum cum recusat vnus ex delegatis datus cū clausula. Quid si nō oēs. scilicet Secundus cum recusat delegatus episcopi. Tertius cum recusat officialis.

¶ Iudex a se. ap.

¶ Delegatus iudex a se. ap. dat. postquam cā in totū cōmiserit recusari nō potest. si sibi d iurisdictione aliqd recusasset et pposita recusatio de post nisi de p̄sensu p̄tū cāz cōmittē nō potest. nisi super recusatione p̄nunciatum exiterit.

¶ Quamuis.

¶ Delegatus subdelegat et in totū re integra cāz reassumere potest. No. g. q. dicit quod aliud ē i procuratore q̄ semel in causa substituit.

¶ Si delegatus.

¶ Si delegatus subdelegauit causas quārens abesset vel donec renocaret et mortuus sit re nō integra subdelegatus p̄cedit. Et sēp de subdelegato ad delegatū qui sibi aliquid iurisdictionis reseruauit appellari dicitur etiā post finiam.

¶ Cum plures.

¶ Si papa mandat ut oēs aut duo vel vnus apostolicū mandatū exequat quilibz iporū i iurium potest adimplere mandatū. Si vno negociū inchoante alter nō potest se intromittē nisi illū cōtigerit impediri aut nō vellet pro cedere et iurisdictione perpetuata ad omnes.

¶ Si super gratia.

¶ Executor super gratia facta dat. a papa mortuo papa etiā re integra gratiaz exequitur.

¶ Si is cui.

¶ Ponit duos casus in quibus a subdelegato non ad totam causam appellatur ad primum delegantem. scilicet quando delegatus mortuus vel excommunicatus est.

¶ Ab arbitris.

¶ Ab arbitris iuris appellat ad papam. Et est ratio quia cum isti dicunt arbitri iuris ad eum debet appellari qui habet potestatem iuris

¶ Is cui.

¶ Executor dat. a papa ut pvideat p̄sōe sibi delegat. si dicit ut pvideat eccie nō expressa p̄sōa nō subdelegat nisi habeat speciale mandatū.

¶ Statuimus.

¶ Is cui aliqd certo loco expediendū cōmittitur ex iusta cā illud expedire potest extra locum

¶ Si a subdelegato.

¶ Si a subdelegato nō in totū appellat quia nō admittit exceptōes p̄ quas negat etiam delegatum iurisdictionem habere ad primum delegantem appellabitur.

¶ Hac constitutione

¶ Ita decretalis docet quales debent deputari p̄seruatores et in quibus dignitatibus debent esse p̄stitute. Item quod nō p̄nt in casibus p̄missis p̄strabere ultra vnā dietam. Item si excedant limites tradite potestatis eo ipso p̄ vnū annū ab officio sunt suspensi. hoc dicit.

¶ Titulus. de offi. et po. iudi. dele. in cle.

¶ Iudices.

¶ Iudices super receptōe testiū in cā civili et executores ad puidendū p̄ inquisitionem an aliqs sit laudabilis vite et conuersationis p̄sunt licite vices suas alteri cōmittere.

¶ Titulus. de offi. legati.

¶ Cum non ignozetis.

¶ Legatus indistincte cognoscit de causis sue p̄uincie siue p̄ appellatōem siue p̄ querimoniam simplicē ad eam. Vel sic legatus pape simplicē querelā adiri potest. h. dicit. No. g. que querit an ne legatus potest ep̄m deponere. Et dicit quod non. quia hoc papa sibi specialiter reseruauit. supra de transla. c. p̄mo et sc̄do.

¶ Studiisti.

¶ Legatus nō cognoscit de cā alteri delegata a papa. Et si intellige verū cū plegati citationē delegati iurisdictione nō puenit. Nota. g. q̄ dicit q̄ par i parē nō bz iperū. nec reuocare p̄t nisi alteri. vt. C. si aduersus rem iudi. l. aduersus sniam. et supra de elec. Innotuit.

¶ Nisi specialis.

¶ In isto. c. et in. c. sequenti. Quod trāslatōz di. Qd legati et de latere ex generali legatōe ep̄os trāsferre nō p̄nt. Vel vnā ecciaz cathe- dralē alteri subicere vel in p̄mā se eligere vel duos ep̄os vnire vel vnū diuidere. Excom- municatos tñ p̄ iniectionē manuū p̄t absolue- re. b. d. Nota. g. q̄ iudex ratione amicicie p̄t remitte penā licet n̄ p̄ p̄cio. Vide et. g. c. Qd translationē. que ponit. xix. casus q̄s ap. se. si bi referuauit in cōmunibz cōmissionibus.

¶ Licet.

¶ Legatus exemptoz electōes p̄t p̄firmare. Vel sic. Ex quo legatus retulit cām ad papam illi cause desinit eē iudex. Nota. g. que dicit q̄ postq̄z negociū trāslatū ē ad papā inferior cognoscere nō p̄t. Et q̄ iudex illic relatōnis exemplum debet partibus edere.

¶ Bilectus filius.

¶ Legatus cardinalis iuito clerico patrono bñficia p̄fert. Nota. tex. q̄ plus iuris bz platus in p̄cellione q̄ in p̄sentatōe patroni. Et nota glo. que inter cetera dicit q̄ solus p̄nceps potest aliquē p̄uare re sua. et alle. concoz.

¶ Nouit ille.

¶ In quolibet loco sue legatōnis p̄t lega- tus iurisdictionem exercere. Nota glo. q̄ legatus etiā extra puinciā exercere potest il- la que sunt voluntarie iurisdictionis.

¶ Volentes.

¶ Presente legato de latere minor legatus p̄ textu eccie sue officii legatōis dimittit. Vidē glo. q̄ poit rationem et dicit quia legatus d̄ latere domini pape sit maior ergo. zc.

¶ Excommunicatis.

¶ Legatus q̄ nō mittit de latere excoīcatos p̄ iniectione manuū violēta i clericos extra

21
sua puinciā vel aliū de i puinciā; suā venien- tes legati p̄textu suaz ecclesiaz in sua puin- cia absoluerē nō p̄nt nisi si habeant de spe- ciali licentia pape. Vide glo. q̄ notat de du- plici genere legator. Et est bene notanda.

¶ Remini dubium.

¶ Legatus egrediens puinciam legatione p̄uatur. sed sui delegati cognoscunt si eozuz citatio discessum legati p̄cessit.

Titulus. De officio le- gati. li. sexto.

¶ Officij.

¶ Legati nō cardinales sine speciali māda- to iure legatōis bñficia cōferre nō possunt sed legati cardinales hoc bene possunt.

¶ Legatos.

¶ Legatus bz ordinariā iurisdictione vnde p̄ mortem pape nō expirat ei iurisdictione.

¶ Presenti.

¶ Finita legatione expirant reservationes legatorum et omnis processus habitus sus- per illis. nisi tunc illa beneficia iam vacātia sint collata. et pendente vna sua reservatione in ecclesia collegiata vel de beneficio spectā- te ad collationem alicuius. legatus in eadē ecclesia vel beneficio spectante ad collatio- nem eiusdem aliam facere non potest. si dicit Et quod sit contra irritum decernit.

¶ Deliberatione.

¶ Cathedralis vel regulares vel collegia- tas ecclesias legati reseruare vel cōferre nō possunt. Idem in dignitatibus ecclesiarum cathedralium que sunt maiores post ep̄os. si ip̄arum prelati per electionem debent as- sumi. contra hoc factum est irritum. Secū- do dicit q̄ legatus nō p̄t alicui cōmitte q̄ reci- piat resignatōz bñficij. et postea illō p̄ferat. zc. p̄tra factū siue faciendū irritū decernit.

¶ Collatio.

¶ Non valet collatio bñficij alicui per lega- tum facta si impetrans subiciuit de bñficio p̄us habito. hoc dicit.

Titulus. de offi. iudi. Ordinarij.

Perniciosam

Epi suas dioceſes in iurisdictione exercent et iuocant: bachiū ſeculare ſi n̄ faciūt p ſeipſos. **Ro. g. q̄** colligit q̄ crimia ſpectāt ad ep̄m inquirere. **Et dicit** et q̄ p̄ſes puincie purgare d̄z puincia ſua a malis hoib⁹. **Et tangit** etiam an iudex debeat iudicare ſm̄ acta ⁊ probata corā eo. licet p̄trarium ſciat in conſcientia.

Si ſacerdos.

Sacerdos excoīcat. **Et de h̄ vide Jo. an. ij. q. ij. in. c. nemo.** **Et vide glo.** que dicit q̄ q̄n̄ q̄z licent aliqua in genere que nō licent i ſpecie. **Item dicit** de cōmunionē q̄ xp̄s iudam a cōmunionē non remouit.

Eum ab eccleſiarum

Archiep̄s byter excoīcat ⁊ et interdicit. **Ro. glo. q̄ dicit** q̄s p̄t excoīcare ⁊ q̄s p̄t anathematizare. **Et videtur concludere** q̄ omēs prelati. niſi conſuetudo ſit in contrarium.

Eum nos plerumq̄

Bilata ordinatōne eccleſiaz ex cā rōnabili yconomi p̄ ep̄m ſūt ponēdi. **Vide. g. q̄ diſputat** de tpe patronoz quando prelat⁹ vel clericus eſt patronus et quando laycus.

Ex parte tua

Non valet abſolutio vbi quis cauſas ex cōmunicatōnis tacuit. **Vide glo. q̄ videtur diſputare.** an quis ex plurib⁹ cauſis excommunicat⁹ vna in abſolutōe expreſſa videat⁹ ab omnib⁹ abſolut⁹. **Et arguit** pro et cōtra.

Significauit nobis.

Negligente delegato in cauſa que peritur in animarū periculum ordinari⁹ ſua iurisdictionem reſumer.

Quanto.

Abbates reuocare tenēt monachos q̄d ſi nō fecerint ordinari⁹ p̄t eos ad redeundū cōpellere. **Nota** h̄ ab. q̄ dicit q̄n̄ duo ſunt iudices. in electōe eſt actoris que velit adire.

No reprimendam.

Teneſ archiep̄s ſubditū ep̄i q̄ nō appellaſt ad eum ad ſuū ep̄m remittere. **Vide gl.** que videtur docere quando et quando nō ſit appellandum in ſcriptis.

Duo ſimul

Primas neq̄t cogē ſbditos ſuffraganei corā ſe ſtare iuri. **Ro. g. q̄ in h̄** ē notabilis q̄ q̄ ē i poſſeſſiōe alic⁹ rei in ea defendi debet.

Quod ſe. ap.

Archiep̄s impedit⁹ p̄t p̄ſecratōes ſuffraganeoz ſuoz ep̄o cui vult cōmitte. **Ro. glo. q̄ ponit** differentiā ſter ea q̄ ſunt ordinis ⁊ q̄ ſunt iurisdictionis quo ad cōmiſſionem

Paſtoralis.

Archiep̄s p̄t cōmitte ſbdito ſuffraganei ſui cauſā appellatōis ſz ad h̄ cōpellere neq̄t illū. **b. d. p̄mo.** **Secundo dicit.** **Ordinari⁹** ab ſoluere neq̄t a ſnia excoīcatōnis lata p̄ delegatum a papa. **Vide glo. q̄ ponit** cauſus in q̄ bus ordinarius eſt iudex in tota prouincia ſua et in ſubditos ſuffraganeozum.

Licet in corrigendis.

Cū ordinario ſcribit⁹ ſup bis q̄ ex officio facere tenebat⁹ vt ordinari⁹ inſtruit⁹ ſz delegatus non p̄ſtuit⁹. **Ro. g. q̄ dicit** quare clerici ſeculares dicūt ſeculares ⁊ q̄ ſemp ad intentionem ſcribentis recurrendum ſit.

Irrefragabili.

Prelati eccleſiarū debēt corrigē excessus et mores clericoz ne ſanguis eoz d̄ ſuis manibus a d̄no requiraf. **Et omnē** remouet ſbditoz a correctione p̄dicta appellatōem. niſi p̄lati in corrigēdo modū exceſſerint. **Canonicoſ** in iuxta p̄ſuetudinē remittit ad eozū capitulū. **Nota** circa glo. ne ſanguis eoz. q̄z durum verbū illud ſit prelat⁹ negligenti⁹ correctionem ſubditozum. zc.

Quoniam in pleriq̄

Abi ſub vno ep̄o ſūt hoies diuerſoz rit⁹ ⁊ linguaz ibi duo ep̄i tāq̄z mōſtrū n̄ ſūt iſtū tuēdi. **Sz ali⁹** d̄z tāq̄z vicari⁹ alteri⁹ aſſumi q̄ intelligat linguas et ritus hominū.

Inter cetera.

Epi ppter eoz diuersas occupatōnes q̄s habent atq; inimicias debēt ad p̄dicādūz mittere p̄ suas dioceſes viros lr̄atos q̄ p̄lm edificēt in ſmone ⁊ exēplo. Nota tex. q̄ dicit q̄ non in ſolo pane uiuit homo. ſed in omni verbo quod procedit de ore dei.

Conquerente.

Ep̄s i eccleſijs ſue dioceſis d̄z eē p̄tent⁹ iurib⁹ ep̄alibus. Et q̄ ſūt iura ep̄iscopalia de terminat⁹ ꝑ capitulū p̄ ſūmario. Et vide doctores q̄ ſcribūt in ꝑ. c. q̄ iudices debent iudicare ꝑm acta et non ꝑm conſcientiam.

Ut iuxta et infra.

Ep̄s uisitans monaſterii nō introducet ſeculares clericos ſed duos uel tres canonicos cum paucis religioſis.

Dilectus filius.

Lata ſentētia ſuper his que de lege dioceſis exiſtunt. ſup his que de lege iuriſdictionis exiſtunt a gere uolenti non obſtat.

Graue gerimus.

Caſ⁹ vt ſupra. c. n. c. l. c. 3. Et no. g. q̄ iter cetera dīc q̄ ip̄ator nō erubescit ſeiꝑm corrigere ab alijs corrigat. et alle. ad hoc iura.

His quibus.

Qui poteſt ex officio abſoluere ꝑt ꝑ alij delegare. ſecus ſi ex commiſſione.

Titulus. De offi. ordi.

ll. ſexto.

Romana.

Archieꝑs nō ꝑt ſibi ꝑſtituere officiales i dioceſib⁹ ſuffraganeoz ſuoz. etiā ꝑ futuris cauſis ꝑ appellatōnem deuoluēdis ad ip̄s. niſi de ꝑſuetudie ꝑ habeat. Et tūc et tales officiales inbibere nō poſſūt ꝑ ſq; fuerit appellatū. Sc̄do dicit q̄ donec archieꝑs de facili ꝑt haberi. officialis ei⁹ ſuffraganeū ex cōmunicare ſuſpendere uel interdicare nō poteſt ppter ordinis ep̄alis reuerentiam.

Si canonici.

Canonici q̄ a diuinis ceſſare p̄nt ꝑ ſuetudine uel alio iure ſi ceſſare uolūt cāz ſue ceſſationis exp̄māt iſtrumēto publico uel patentib⁹ lr̄is ſuo uel alio autentico ſigillo muniri⁹ et exhibeāt illō uel illas illi ꝑ que ceſſat. q̄ ꝑter miſſo uel exp̄ſſa cā n̄ iuenta legitima q̄cqd medio tpe ꝑceperint ab eccia eccie reſtituāt et q̄ ꝑcipere debēt non ꝑcipiant. Et ſatiſfaciant de iniurijs illi ꝑira quem ceſſant.

Ordinarij locorum.

Hic ſtatuit papa q̄ habētes plures dignitates uel alia b̄nificia curaz aīaz habentia. ꝑ ordinarios cōpellant oſtendere infra tpus cōpetens ſuperioris arbitrio ſtatuumdum diſp̄ſationes. quaſi non oſtenderint ꝑcedatur perinde ac ſi nullas haberent.

Quia pleriq;

Precepit papa ne ꝑlati ſubditis ſuis interdīcāt ne ſtatū eccleſiaz ⁊ ꝑſonaz ſuperioribus inquirentib⁹ manifeſtent. et ne eos ad id celandū iuramētis ꝑmiſſionib⁹ ⁊ obligatōnib⁹ aut alijs penis aſtringant. Decernit aut quod contra factū fuerit irritū ⁊ inane.

Ut litigantes

Archieꝑs cauſas ad ip̄m ꝑ appellatōnem deuolutas audiēdas extra ſuā ciuitatē ſiue dioceſim uel ubi cauſe uentilātur cōmittere non debet niſi aliud habeat conſuetudo

Si episcopus.

Si ep̄s cū ꝑt ſuā dioceſim uisitat ꝑ aliu ip̄e bz illi i neceſſarijs ꝑuide. uisitātū at i uicualib⁹ ꝑuidebūt ip̄i uicario uisitātū ⁊ nō ep̄o.

Cum episcopus.

Ep̄s in q̄libz loco ſue dioceſ. nō exēpto ꝑ ſe et ꝑ aliu poteſt ꝑ tribunali ſedere et libere exequi q̄d ad ſuum ſpectat officium.

Quamuis super.

Canonici qui poſſunt a diuinis ceſſare cū ceſſare uoluerint uocabunt abſentes ſi c̄ ſi uimineret electio faciēda cum q̄bus de ceſſatione deliberabūt. et ſi deliberabunt ceſſare requirēt ꝑus eū ꝑ quem ceſſant ut irrogatam offeſſam emendet. quod ſi fecerit nō ceſſabunt. alioquin ceſſare poterunt.

¶ Presenti.

¶ **I**sta decre. ponit p̄tutiones de bonis dignitatū vel ecclesiarū vacantū nō occupandis p̄ eos ad q̄s collatio p̄sentatio vel custodia p̄inet. nisi de speciali iure id eis cōperat et p̄tra facientib⁹ penā imponit.

¶ De offi. ordi. i. de.

¶ Ut clericorum.

¶ **E**p̄ita debēt corrigere clericorū excessus q̄ meriti pene ip̄i arceant et alij p̄imescant. Et ponit hic β verbū audacia i malo significato. alibi in bono. **V**ide glo. zc.

¶ Et si ab apostolice se.

¶ **Q**uāuis nō valet collatio facta alicui b̄ b̄nificio aliud haberi et b̄ b̄tacetū p̄legatus. b̄ t̄n nō debet extendi ad ordinarium.

¶ Titul⁹. de offi. iudicis.

¶ Ex litteris.

¶ **D**e domo iudicis dari non potest parti alteri aduocatus. **V**ide glo. que dicit q̄ iudex debet v̄are aduocatum non habenti et precipue pauperibus.

¶ Iudicis officium.

¶ **U**bi p̄tra certā p̄sonaz p̄ncipaliter et per actionē iudicis officium ip̄lorat libell⁹ datur. et litis contestatio est facienda. **S**ed intellige p̄ncipaliter. id est. nō incidenter. ubi ista concurrunt. **N**ota. g. in p̄ncipio q̄ ponit. q̄ incūbunt iudici et est multum notabilis. **E**t querit an iudicis officium perpetuat p̄ litis contest. sicut actio. **E**t dicit q̄ non.

¶ Titul⁹. de maiortate et obedientia.

¶ Cum certum.

¶ **V**acante dignitate in eccia ille prior et maior habetur qui p̄us cum v̄nitatis consilio et concordia actione fuerit ordinatus. **N**ota. g. que dicit qui p̄or est tempore potior est iure **E**t opponit fortiter et soluit.

¶ Si quis venerit.

¶ **Q**ui venerit p̄tra decretum ep̄i ab eccia deiciatur. et nisi obedierit morte moriat. **V**ide de glo. que querit an ecclesia possit indicare alicui mortem. **E**t q̄ ep̄iscopus potest statuta facere in sua diocesi. sicut ciuitas eniaz potest condere plebiscita.

¶ Legebatur.

¶ **S**ponte obediens p̄scripturam obligari non debet. **N**ota glo. que facit ar. q̄ supflua sunt refecanda. zc.

¶ Omnes.

¶ **B**eatius petrus p̄cepit oēs p̄ncipes terre et ceteros boies ep̄is debere obedire. **V**ide glo. que querit si rex habet multos ep̄os in regno suo coram quo tractabit sp̄uales causas suas vel cui dabit decimas.

¶ Illud dominus.

¶ **S**p̄ualia sūt temporalib⁹ digniora et pl⁹ valet obedientia q̄z victima. ergo p̄pter sp̄alia ep̄s sine licentia pape suā nō debet dimittere ecclesiam et se transferre ad aliam.

¶ Solite.

¶ **E**p̄s nō d̄z subesse p̄ncipib⁹ terre s̄z p̄esse. **V**ide. g. q̄ ponit differentiaz inter causam et occasionem. quia causa necessario infert suū effectum siue causatum. vt anima est causa vite hominis. sed occasio hoc non facit.

¶ Per tuas.

¶ **O**rdo receptus a papa a suo ep̄o nō eximit ordinatū. et facit argumentū de duob⁹ fratribus in milites ordinans. zc. **V**ide ab.

¶ Inter quattuor.

¶ **S**ine cē cognitōe null⁹ iure suo vel p̄uilegio ē p̄uand⁹. **E**t nota glo. q̄ dicit quille q̄ est i possessione obedientie conueniendus est et non subditus qui prestat obedientiam.

¶ Quod super his.

¶ **A**bbas subiect⁹ ep̄o ad eius synoduz ire debet et hoc intellige de abbate qui habet populum. **E**t nota glo. que dicit q̄ iudex siue prelat⁹ iurisdictionem suam defendere potest penali iudicio. et all. concor.

Cum in ecclesijs.

Regularis cōtumar suo maiori cōpellit obedire. **V**ide glo. que in hoc est singularis q̄ a puero et suspecto recipit iterū iuratoria cautō. q̄ est contra illud. xxi. q. v. in. c. puuli

his que.

Vacante ecclia capitulū plati iurisdicō nem exercet. **V**ide glo. que in hoc est notabilis que docet de pace. 7 que potest capitulū se. va. et que non.

Bilecta.

Mulier nō excōmunicat lz p̄sist officio **N**ota glo. istā que est singularis 7 docet q̄ claves ecclie nō sūt date mulierib⁹ sed viris licet beata v̄ḡ maria fuit factissima. **I**te dicit q̄ que daz sūt mulieres que nō p̄sistentur et dicunt canonice sc̄lares

Bilecti filij

Iuxta formaz iuris iurare d̄z ep̄s metro politano. 7 si plera iurauerit non tenet. **V**ide glo. que disputat q̄ iuramētū nō est v̄cu; lū iniquitatis. 7 q̄ vile p̄ inutile viciat

Cum olim.

Vacante sede capitulū electiones p̄firmat **V**ide glo. que in B est notabilis q̄a docet q̄ spectant ad capitulū se. va. 7 alle. iura bincin de et remittit zc.

Statuimus.

Maior i ordine ē mior i ordine p̄ponēd⁹ **V**ide glo. q̄ docet q̄ 7 q̄lia in distributōe p̄bē daz sunt inspicienda an nobilitas vel sciētia

Cum inferior.

Monasteriū erectū in eccliaz cathedrale ab ordinarij eximit potestate. **N**ota gl. que ponit q̄ inferior nō potest ligare v̄ absolue re sup̄iorē. 7 q̄ ligat p̄t absolue. et q̄ soluit ligat. **E**t qualiter hoc fallit in certis casibus. et allegat. et arguit. q̄ si papa mandat aliter vt aliquem excōmunicet potest etiaz eū absolue. 7 alle. concoz. 7 ar. p. 7 contra

Humilis doctrina.

Unus sol⁹ impedire potest cōpositionē su

per ecclesijs vel dignitatib⁹ factā. **N**ota glo. q̄ in hoc est notabilis in fi. q̄ victus victori de bet in exp̄p̄ condēnari. **I**te **Q**uō oēs rāgū ab omnibus app̄obari debet

Titul⁹. de maio. et obedientia. li. sexto

Episcopali sede.

Capitulū vel is ad quē administratō p̄tinet va. se. eos absoluet q̄ absolue possz ep̄s si viueret. nisi ab ap. se. id fuerit in dictū.

Titul⁹ de treuga et pace

Treugas.

Treuge suari debent a quarta feria post occasū solis vsqz ad secūdā feriā in or̄u sol ab aduentu dñi vsqz ad octauas epiphanie **E**t a septuagesia vsqz ad octauas pasche. **E**t ponit pena non suānuz treugas. **E**t dicit te; xius q̄ triplex funiculus difficilerū pitur.

Innouamus

Presbyteri monachi cōuersi peregrini mercatores rustici eūtes 7 redeūtes. 7 i agrī cultura existētes. 7 aialia q̄bus arāt. 7 semi; na portant ad agrū debent p̄grua securitate gaudere. **E**t nota hic abb. q̄ asin⁹ b3 par puz uilegium cū episcopo.

Titulus. de pactis.

Antigonus

Pacta suam debēt obūnere firmitatem **N**ota glo. que dicit q̄ recedēs a pacto licito peccat mortali. **E**t q̄ inter simplicē loquelā et iuramētū non facit deus differentiā. zc

Quotiens.

Si pactū ab inicio nō tenuit. p̄ratibabitō onē superioris fit validū. **V**ide gl. q̄ pōit ca l⁹ v̄bitabitio sup̄ueniēs nō validat pactū

Qualiter

Studiose laborādū est vt ea que p̄mittū tur ope cōpleant. **N**o. glo. que alle. psalmi istam. **E**t que p̄cedūt de labijs meis nō faci

am irrita.

Cum pridem

Pactum valet pactum ut beneficium per pecunias resignet. vide glo. q. in h. est notabilis q. p. s. o. a. p. i. u. n. c. t. a. p. t. a. g. e. r. e. s. i. n. e. p. c. u. r. a. t. o. r. i. o. s. e. d. t. r. a. n. s. i. g. e. r. e. n. o. n. p. o. t. e. s. t. I. t. e. m. g. l. o. d. i. c. i. t. q. u. o. d. l. i. c. e. t. a. l. i. c. u. i. r. e. d. i. m. e. r. e. p. e. r. a. t. i. o. n. e. s.

Accepimus

Ecclia cum pacto de futura successione conferri non debet. Nota glo. q. dicit q. etiam de iure civili q. s. non potest pacisci de hereditate alterius nisi eius voluntate

Cum clerici

Ilicitum est pactum q. q. s. pensiones augmentat ut sibi ecclia offerat. Nota glo. q. docet q. n. pensiones eccliarum sunt augmentande et q. n. non.

Meriqz

Pactum q. ius alteri ledit non valet.

Pactiones

Pactiones spiritualibus et q. vergunt in aie deimentu acli impossibiles de iure vel de facto nulli sunt momenti. Nota glo. q. solet allegari ad hoc an pactum debeat fieri vel non

Titulus. de pactis. li. sexto.

Pactum

Monachi bñtes liberant a se. apo. sepulturas. si paciscant de non recipiendis aliqb. vel certis parochianis ecclie alic. compelluntur pactum servare. nec illos sepelire poterunt. licz apud eos elegerint sepeliri. cum pacto priui legio renunciarunt.

Quamuis

Pactum factum patri a filia dum tradebatur nuptui q. dote p. eta nullu habebit ad paterna bona regressu si iurauerit id filia servare tenet oino quamuis ius civile id improbet.

Quia ex eo

Pacta inita p. res p. dicatores vel minores vel alios medicantes. cum r. c. o. n. b. u. s. p. a. r. o. c. h. i. a. l. i. u. eccliarum sup. p. r. o. c. h. i. a. l. i. b. i. u. r. i. b. i. s. i. f. c. t. a. s. u. n. t. p. p. o. r. e. s. v. e. l. g. u. a. r. d. i. a. n. o. s. d. e. s. u. o. r. u. e. n.

tuu ipozuqz locoꝝ cōsensu. lz auctoritas ap. se. nō inuenierit vel licētia pōis v. l. ministri generalis. aut magistri vel puincialis ministri vel capituli puincialis suanda sunt dū mō al's sint licua et honesta.

Titulus. de transactio nibus.

Sicut graue

Instrumenta aliaqz partiū iura in transacione frustrant. Nota glo. q. dicit q. nouissima pacta sunt suada. et q. pactum siue transactio ab initio inualidū p. p. s. i. r. m. a. t. o. n. e. p. a. p. e. f. i. t. v. a. l. i. d. u.

Statuimus

Cōpositio sup. decis fieri potest in p. s. o. a. s. ecclieasticas auctoritate epi vel archiepi. et h. intellige fm abb. in sua dyocesi

Contingit

Transactio a prelato facta non repbat a cōuentu si semel fuerit approbata. Nota gl. q. ponit differētia in l. i. t. i. a. s. p. c. u. r. a. t. o. n. a. s. et l. i. t. e. r. a. s. d. e. r. a. t. o. e. t. e. s. t. n. o. t. a. b. i. l. i.

Constitutus

Sup. bñficio nō transigit. no. gl. q. pōit idē fore peccatū i. f. r. a. c. t. i. o. n. e. f. i. d. e. i. l. i. c. i. f. r. a. c. t. i. o. n. e. i. u. r. a. m. e. n. i. et q. i. p. a. r. i. c. a. u. s. a. t. u. r. p. i. u. d. i. n. i. s. p. o. s. i. t. o. r. e. s. t. p. o. i. n. t. o. p. o. s. s. i. d. e. n. t. u. s.

De cetero

Auctoritate legari fit cōpositio in spūalibus lz nō possit perpetua p. s. t. i. t. u. e. r. e. p. e. n. s. i. o. n. e. Et vide glo. que dat intellectū.

Exlitteris

Qui p. s. t. a. t. p. r. o. c. i. n. i. u. a. l. i. c. u. i. p. e. t. e. r. i. r. e. s. u. a. s. c. i. e. n. t. i. s. i. b. i. p. i. p. i. u. d. i. c. a. t. n. o. t. a. g. l. q. d. i. q. t. e. s. t. i. s. r. a. d. u. o. c. a. t. i. v. n. a. e. t. e. a. d. e. c. a. v. n. a. p. i. o. a. e. e. n. i. p. o. t. e. s. t.

Super eo.

Sup. bñficialibus nō transigit lz amicablem cōpositio inuenire potest. nota gl. q. notabiliter distiguit q. n. et q. n. nō potest transactio inuenire i spūalibus. et describit etiā qd sit transactio

Veniens ad

Pacta siue transactōes sine superioris au

coritate facta cēent psonales. vide hic textū
q̄ alle. q̄ res int̄ alios acta.

¶ Preterea quando
Sup iure patronat⁹ siue iter laicos ⁊ cū
cos nō valet trāfactio q̄ fit mediāte pecunia
vel vt census augmētent̄ zc.

¶ Preterea quarto
Sup subiectione aliq̄ vt pecunia det̄ nō
valet transactio. vide h̄ glo. q̄ ponit rationes

Ex parte tua

¶ Istud. c. cū gl. docet i q̄b⁹ casib⁹ ⁊ trāfige
re ⁊ i q̄b⁹ nō. ⁊ dicit q̄ in caus̄ mrimōialibus
nō bz locū trāfactio. vide tex. q̄ dicit q̄ iudex
debet se Declinare in bñāiorē piē b̄m q̄ plo:
na cā loca atqz tpa postulat̄

Titul⁹. de postulando

Clerici in.

¶ Clerici etiā si nō habeāt bñficiū v̄ in mīo
rib⁹ cū bñficia habeāt corā seclari iudice ad
uocare nō debēt nisi in caus̄ h̄ p̄sentis nec re
gularis corā aliq̄ iudice. no. g. q̄ di. q̄ obpro
briū est clericis si se peritos forēsiū decepta
tionū ostendere voluerint.

Ex parte tua.

¶ Canonici regulares etiā pbibent̄ postu
lare sicut et monachi nisi in casib⁹ in iure ex
p̄ssis. s. p̄ vilitate monasterij et ext̄c nō suf
fici vilitas s̄z requirit̄ licētia abbatis. no. h̄ do
ctores q̄ notāt h̄ q̄ regulares nō cēsent̄ habe
re cognatos.

Eum sacerdotis.

¶ Sacerdotis officiū est nulli nocere s̄z oī
b⁹ velle p̄desse. ergo nisi necessitas imineat p̄
p̄sonis p̄iunctis aut miserabilib⁹ eis licitū est
postulare. Itē in fine di. q̄ cleric⁹ p̄cciaz po
stulās vñ bñficiū obrinet̄ p̄p̄t̄ ingutudinem
illo bñficio spoliari p̄t.

Titulus. de procura toribus.

¶ Aliaquidem

¶ Sine mandato null⁹ pcurator admittit̄
vel sic. Procurās in iudicio causā ecclie col
legiate d̄z b̄re sufficiēs mādātū p̄lati et capli.
no. g. q̄ docet q̄n pcurator sine mandato ad
mittēd⁹ est ⁊ q̄n d̄z satisfacere. Itē q̄n p̄lat⁹ p̄t
agere sine p̄sēsu capli et eccl̄tra. Itē q̄ p̄sumit̄
ex p̄teritis ad futura

Querelam. a.

¶ Impedit⁹ legitime nō cōpellit̄ pcuratorē
p̄stituere vel sic. Reuocat̄ snia q̄ p̄denat⁹ fit
erit in exp̄p̄er̄ iusta cā absens legitime excu
satus q̄ in ardua cā pcuratorē p̄stituere no
luit. no. glo. q̄ docet in q̄b⁹ casib⁹ cōpellit̄ q̄s
pcuratorē p̄stituere. Itē dicit glo. q̄ benefici
um iuris nemini est auferēdū. Itē docet i fi
ne q̄n re⁹ et q̄n actor p̄denari debēt i exp̄p̄is

Ex insinuatione

¶ Snia lata cū pcuratorē reuocato ⁊ de b̄
certificato non tenet. no. g. q̄ docet vñ casū
in q̄ credit̄ vni testi cū p̄ncipali Itē docet an
et q̄n q̄s d̄z pbare titulū possessionis sue

In nostra presentia.

¶ Null⁹ est p̄cessus habit⁹ occasione littere
p̄ fallū pcuratorē obtēte. vide gl. q̄ docet q̄n
pcurator d̄z fals⁹. Et di. g. q̄ dign⁹ est miseri
cordia q̄ vicio laborat alieno.

Tue fraternitati

¶ In cā criali mota ciuilit̄ interuenit pcura
tor̄ secus si mota cēt̄ crialiter. no. h̄ doc q̄ do
cent qd̄ sit inscribere et rationē reddere. Itē
di. glo. qd̄ vna via pbibet̄ altera via nō debet
admitti.

Eum pro causa

¶ Ab eo q̄ litē mādauit̄ exp̄p̄as q̄s fecit re
petit̄ pcurator. no. g. que di. q̄ etiā sine man
dato vilit̄ exposita p̄cclesia p̄nt̄ repeti.

Quia in causis

¶ Vniuersitas p̄ pcuratorē d̄z litigare. no.
glo. q̄ di. q̄ vniuersitas loco dñi habet̄ ⁊ vni
uersitas iurat̄ de calūnia p̄ pcuratorē et glo.
alle. p̄cor.

Auditis

¶ Reuocatio pcuratoris p̄ p̄clusiōz facta
non p̄t̄ sniam impedire. no. g. q̄ di. de p̄cepto et

De illusione superioris postquam est deuoluta ad
superiorem.

Petio vestra

Procurator non est in nomine procuratoris vis aliqua facienda. **Ro. gl.** quod verba dubia siue generalia sunt intelligenda secundum intellectum proferentis et quod hoc nomen procurator est generale et restringitur ad quodlibet administrationem

Accedens

Pater et mater procuratores constituunt in causa et precipue super sponsalibus filiorum. **no. glo.** quod in matrimonio liberas omnimodo est restituenda et locum puidendum est ubi nulla posset esse fortitudo. **Itē di.** quod plena securitate gaudere debet cuius animus est indagandus

Dilectus filius

Procurator appellare potest sibi non debet ad solvendum diuini. **no. glo.** quod in hoc est notabilis quod inducere sunt dāde reo ut deliberet an velit agere vel cedere.

Constitutis.

Procurator constitutus procurator tantum ad agendum nihil agit. vel sic. **Si reuocata iudicio dimisso procuratore solūmodo ad agendum summar est et pōdenabit in expēs.** **Ro. g.** quod docet quando maritus potest agere pro uxore cum mandato vel sine mandato. **Itē di. g.** quod nemo potest alteri pro altero stipulari vel pacisci.

Mandato

Si reuocatio procuratoris non puenit ad diuini vel ad iudicem post litteras prestatas valz quod postmodum cum eo gestum est.

Non iniuste

Filiusfamilias etiam sine mandato pro patre admittitur ad agendum et defendendum pro ista satisfactio. **Itē di.** quod procurator debet appellare et appellatio debet prosequi non teneat. et di. hab. et doc. quod aduocatus non teneat causam appellatiois prosequi. nisi velit pro solario sibi in principali dato

Consulti

Procurator excommunicatus repellitur ne possit litteras impetrare. **Ro. g.** quod queritur an aliquis excommunicatus impetras litteras pro non excommunicatus. ipsius etiam de excommunicatioe nescientibus vel etiam scientibus

an valeant littere. **Itē gl. di.** quod omnia nostra facimus quibus auctoritate impiumur. et alle.

Titulus. de procuratoribus. li. sexto.

Non indiscrete

Laicus potest procurator esse ad agendum et defendendum in causis spiritualibus. **h. primo.** **Secundo** dicit quod procurator potest litteras prestatas potest dare alium procuratorem ante non. nisi fuerit datus litteras sua vel a domino habuerit mandatum de substituendo etiam non certam personam. **Tertio** dicit procurator ad negocia alium procuratorem dare potest libere quicquid. **h. di.**

Quamuis.

Procurator ante litteras prestatas etiam sine rationabili causa. reuocari potest. post litteras contestatas non sine rationabili causa. **di. in b. in preadee** causa cum ipso procuratore. maxime si de collusionem timeat. **Et** vide gl. quod notabiliter declarat casus in quibus possit procurator reuocari.

Is qui

Procurator bene mandatum substituendi substitutum a se potest mandatum susceptum etiam si eo non sit usus reuocare non potest. nisi cum prestatas habuerit reuocandi. **Si** autem erat procurator ad plures causas et in alia substituit in alijs remanet procurator.

Qui ad agendum

Procurator generaliter ad agendum et defendendum datus illa exercere non potest quod mandatum exprimit speciale. **si** alijs articulis de specialibus in mandato sit expressus veniunt et alij. **Itē** procurator absque speciali mandato iuramentum deferre tractare vel pacisci non potest nisi ei bonorum vel cause administratio libera sit commissa. **h. di.**

Qui generaliter

Procurator generaliter constituitur ad negocia agere et expiri pro exceptis h. casibus quod mandatum exprimit speciale. **Secundo** di. filiusfamilias. absque consensu patris potest fieri procurator non dum ad iudicia verum etiam ad negocia. **Tertio** di. quod quibus post xvij. annis potest esse procurator ad negocia. **in** minoribus annis non potest esse procurator in iudicio.

Si duo.

Si duo procuratores in siml nō adiecto in
solidū deputent. vn^o sine alio nō d^z admitti
secus si sūt in solidū deputati. s^z tūc illi⁹ erit
melior. Ratio q̄ plitib⁹ p̄stet. negociuz p̄mit⁹
occupabit. vide decre. q̄a lōga est z notabil.
Et ponit in fine exceptōz q̄ ad p̄curatores in
electionib⁹ p̄stitutis. zc

Vicet is qui

Procurator q̄ renuit acceptare manda-
tū penitere p̄t. q̄z diu p̄stitutēs in eadez pleue
rauerit volūrate

Si quem

Bñs dñs p̄curatorē q̄ nēs p̄tigit eū ab eē.
causā tractādo p̄curatorē nō intelligit reuo-
care. secus si simplr. nisi exp̄sse p̄stet q̄ ip̄m
reuocare non intendit vel al̄s b̄ appareat ex
pbabilib⁹ p̄iecturis

Procurator non aliter

Ad p̄trahendū m̄rimoniu p̄curator de-
bet bñe sp̄ale m̄datū. Secūdo dī. q̄ talis p̄-
curator nō p̄t substituere nisi ad hoc habeat
sp̄ciale m̄datū. Tertio q̄ si talis p̄curator
reuocatus etiā ignozāter p̄traxerit nō tenet
m̄rimoniu.

Titulus. de procurato- ribus. in cle.

Instrumento.

Qui sciēs sine p̄stestatione recipit instru-
mentū vel literas sue p̄curacionis q̄b⁹ p̄sti-
tutēs p̄iō cauebat sup̄ inclūs in procurato-
rio tenet et cogit dñm defendere

Non potest.

Procurator bñs m̄datū iurandi z oia
faciendi que req̄runt sp̄ale m̄datuz. p̄ ele-
ctū v̄l p̄uiliōz opponere nō p̄t cria v̄l defect⁹

Religiosus.

Religios⁹ n̄ p̄t eē p̄curator sine licētia sui
superioris. z b̄ in certis casib⁹. Ita etiā p̄stituit⁹
sine lnia sp̄ali nō p̄t aliu substituere

Procuratorem

Procurator p̄stitutus a prelato v̄l ecclia
vel etiā a quocūqz alio. p̄ morte p̄stituentis
reuocatur. etiā quo ad negocia iā incepta z

in q̄bus p̄ ip̄m lis p̄stata fuit.

Titul⁹. de iudico.

Sicut studij

Debet religiosus a litigijs abstinere. z iō
iudiciū bñe debēt q̄ causas monasterij agāt
et defendat. b. di. Item no. g. que ponit lex in
ordine. p̄mo q̄d lit iudicū. secūdo ad q̄d da-
tur. Itē a quo dat. Itē an teneat p̄stare cauti-
onē. Itē an debeat iurare decalūnia. Itē an
iudicū iste p̄t eē laicus.

Titulus de his que ui- me. ue. causa si.

Perlatum est

Qui p̄pter timorē mortis religionē i gre-
ditur ad ordinē minime astringit. q̄d dictū
more accidētalis et violēte v̄l bic. sec⁹ si cau-
salis v̄l q̄a infirm⁹ v̄l nauigauit. Nota bic
gl. que docet et ar. quādo valet p̄statio et
quādo nō. et tāgit etiā q̄n negatiua possz p̄-
bari. l. quādo includit in se affirmatiuam v̄l
deeam.

Albas.

Metus amissionis patrimonij est suffi-
ciens et excusat. vel sic. Qui per metū amis-
sionis patrimonij sui beneficio renunciat il-
lud repetere potest. b. di. Nota glo. q̄ d. q̄ illa
que sunt per metū facta tenent regulariter.
sed glo. ponit cal⁹ in q̄b⁹ talis fallit. z di. q̄ co-
acta volūtas est volūtas. zc

Ad aures

Renūciatio p̄ metū laicoz facta nō ē suf-
ficiens nisi interueniat iuramentum. Nota
glo. que ponit v̄sua. Excusare mer⁹ bos pos-
se puta q̄a nescis. Sup̄ siue status verbe-
ris atqz necis. zc.

Ad audientiam.

Qui coacte renunciauit bñficio potest il-
lud repetere licet iurauerit resignare. Nota
gl. que dicit q̄ vis est imper⁹ maioris rei cui
resisti nō p̄t est m̄lplex vis. zc.

Sacris est

Comunicatio excoꝛcato cũ suis participi-
bus licet p̄ metu ꝑ faciat excoꝛmunicatōis lēte
nā tñ nō euadat. no. g. q̄ d. q̄ coact⁹ maḡ dica-
tur pati q̄z agere.

Cum dilectus filius.

Abet⁹ nō excusat nisi ꝑneat metuz mor-
tis vel corpis cruciatū. no. g. q̄ in ꝑ est specia-
lis. q̄a dicitur dol⁹ inueniat. in spūalib⁹ tñ n̄
subuenit doli ꝑssio.

Super eo.

Illa q̄ tpe violētie alicui illate auferunt ꝑ
bata violētia solo spoliati ꝑbant iuramēto.
no. ꝑ glo. q̄ ponit rōnes q̄re ꝑ pactoꝛe deferē
iuramētū cũ nō sit iuramētū alicui deferen-
dū nisi ad sit bona ꝑsupno puta vni⁹ testis.

Titulus. de his que ui- me. ue causa si. li. sexto.

Absolutionis

Excoꝛmunicationis suspētionis vel inter-
dicti absolutio vel reuocatio ꝑ vim extorta
n̄ tenet. ꝑ ꝑmo. Sc̄do dicit. q̄ talis extorquēs
excoꝛcat⁹ est ꝑ iure. ꝛ

Titulus. de restitutione i- ntegrum.

Requisiuit

Cū in cō. ractu legitime celebrato ledit ec-
clesia restituit eccia ꝑ eundem

Cum venissent

Cū ob negligentia ꝑcuratoris lesū extitit
monasteriū siue eccia ꝑ lesionē restituit. vidē
gl. b⁹ capli q̄ in ꝑ est sp̄at q̄a docet q̄ negligē-
tia ꝑcuratoris nocet dño.

Auditis.

Ecclia in oib⁹ restituit et eccia ꝑ eccias. ꝑ
sic. Enā ꝑra ecciam restituit eccia q̄ ḡuit le-
sa fuit ꝑ ꝑbatōne l omillas. vide gl. q̄ dicit
q̄li i si. q̄o sit restituere i integꝛ. l. reducere i eū.
deꝛ statū in q̄ q̄s erat aū lesionē. q̄d ē tenēdū

Ex litteris

In causa matrimoniali dat ꝑ sniam inēdū
restitutio ꝑ ꝑtra ꝑtra. vide gl. q̄ no. dñiam

inē appellatōne ꝛ supplicatōz. q̄a appellatō
ne ꝑdēte n̄bil est innouābū ꝑ ꝑ supplica-
tionē snia ꝑt ereq̄. dū tñ caueat de restitu-
tione. si snia fuerit retractāda.

Cum ex litteris.

Contra sui ꝑdecessoris sniam papa restitū-
tionē indulget. vel sic. Enā ꝑra sniam pa-
pe restitui ꝑt eccia ꝛ cā restitutiōis in integꝛ
partib⁹ ꝑntib⁹ est retractāda. no. g. q̄ di. q̄i mo-
dico tpe nō ꝑt q̄s multa addiscere. no. textū.
q̄ nō negat q̄n snia ro. se. possit i meli⁹ refoꝛ-
mari. no. q̄ assertiōe partū merita cause ꝑā
dunt. ꝛ ad hoc istud. c. alle.

Suscitata

Snia lata si restitutio ꝑcedat sit executō
snie sub cautione de restituēda re si obtinue-
rit ꝑdenat⁹. no. g. q̄ ar. an ꝑcurator sine speci-
ali mādato ꝑ casu ꝑt petere resti. in integꝛū.

Coram felicis

Iꝑ ꝑemptoriū nō dat dilatio nisi ꝑuia
restituēde in integꝛū. Et sic no. ꝑ ꝑm gl. q̄ ꝑ
ꝑcedit vna via q̄d alia ꝑhibet q̄d ē ꝑra illā
cōmunē regulā. q̄d vna via. ꝛ.

Constitutus in

Restituit minor in eo q̄d ꝑtraꝛit vel omi-
sit si ꝑbat se enormē lesū ꝛ ꝑa restitutionis
petēde nō sūt lapsa. no. glo. q̄ loquit de solen-
nitate de ꝑsuetudine adhibēda in ꝑditione

Causa restitutionis.

Cā restituēdis in integꝛū corā iudicib⁹ or-
dinarijs administrationē habent. vel delega-
tis ab eisde tractari poterit ꝛ nō ab alijs nisi
si incidenter mota fuerit. Sc̄do di. q̄ in cau-
sa criali libali et matmōiali arbitri neq̄unt
assumi q̄a maiores erigūt iudices.

Beneficio

Restitutio denegata semel eccie vltim⁹
bi nō ꝑcedit nisi ex noua cā. restituit tñ ad ap-
pellandū ꝑra sniam denegatōis. no. g. q̄ in-
ter cetera di. q̄ snia arbitri nō infamat.

Titulus. de restitutioni- bus in integꝛū li. sexto

Ecclesia.

Ecclesia post quadriennium non admittitur ad petendum restitutionem contra sententiam vel practum nisi rationabilis aliqua causa suadeat

Si aduersus.

Ecclesia contra confessiones qua lesa fuerit admittitur infra quadriennium per beneficium restitutionis in integrum. postea non nisi per viam iuris communis.

Titulus de resti. in integrum in Cle.

Ab ecclesia

Ecclesia probans se lesam per lapsum responsi ad id responsum tantum restituitur. et infra quadriennium a tempore lesionis.

Titulus de alienatione iudi. causa mutan. fa.

Ex quorundam

Qui causa mutandi iudicij possessionem commutat supra quam conveniri debeat tamen ille qui recipit quod commutat per eadem potest litteras convocari. Nota glo. que est notabilis et docet quando res dicat litigiosa et ibi illis qui duriores aduersarios constituunt.

Ex parte scabinozum.

Si in clericus a laico contra laicum fiat cessio causa coram ecclesiastico iudice non tractatur. Unde glo. que est notabilis et notat cessiones esse obiosas et quod clerici illintendere non debent. et quod iactura cause affici debet

Titulus. de arbitris.

Sane et infra.

In impari numero arbitrorum debet fieri compromissum. nota glo. que dicit quod boies faciles sunt ad dissentiendum et alle. conco.

Non sine multa

Arbitrium symoniacum et dolosum nullum est momenti. nota glo. que in arbitrio potest intervenire iuramentum. Item quod iniquum arbitrio non est standum. Item quod pauper raro audit in iustitia

Peruenit ad nos.

Non potest per arbitrium spiritualia laico adiudicari tenenda auctoritate sua. nota glo. que dicit quod interest ecclesie ne superius vexet. et alle.

Dilecti filij

In muliere ratione consuetudinis iudicantes potest persona ecclesiastica de rebus compromittere temporalibus. nota glo. que docet quia mulieres potest exercere. Et quoniam pena in compromisso adiecta peti potest

Cum tempore

Arbitrium non valet vel non tenet quatenus libertas ecclesie ledi posset. Nota hic quod arbitrium in parte tenet et in parte non tenet. Nota quod in causa libertatis arbiter non interuenit.

Cum dilectus filius

Coram arbitris non potest fieri reconuentionio. Nota hic glo. primam que ponit casum in quibus reconuentionio non habet locum. quia in criminibus non habet locum et in spolio. Et de glo. que est multum notabilis quia potest quomodo differunt arbitrium et iudicium et conueniunt.

Cum olim

In delegatos a papa compromittit et eorum arbitrium papa interpretat. Nota glo. que solus ad hoc allegari quod nullus habito consilio obligatur sequi illud. Item dicit glo. sufficit ita scriptum esse.

Contingit.

De spiritualibus in laicum compromitti non potest. Nota glo. que in hoc est notabilis quod laicus nullo modo potest disponere siue cognoscere de rebus spiritualibus. quia de vniuersa ecclesia male iudicat quod querit iudicium laicorum. et alle. glo.

Per duas litteras

Auctoritate iudicis spiritualis potest in laicos et clericum compromitti super rebus spiritualibus. nota glo. que tractat de cura. que excessit fines mandati sui. Item quod arbitrium approbatur silentio decem dierum.

Ex parte tua

Per mortem alius compromittentis expirat compromissum. nota glo. que loquitur de morte litigatorum.

Exposita

¶ Si ius pcedētē nō p̄t arbit̄i imutare. no. ter. q̄ di. q̄ papa n̄ intēdit imutare ius iam lata. neq̄ suscitare lites iā sopitas & sēp re recurrēdū est ad intētionē scribentis

Innotuit

¶ Si ad ius arbitri electi indecēmate iudex p̄t cōpellat. loc⁹ est appellandi. No. gl. q̄ dicit q̄ arbit̄i d̄z noīari & cē cert⁹ et sic etiaz iudex debet eē cert⁹ & tuto?

Cuz a nobis.

¶ Bictū incertoz mediator bñ tenet. s̄ sic nō est in arbit̄is. No. g. & ab. q̄ h̄ ponunt differentiā inter arbitriū et mediatorē. zc.

Compromissum

¶ Cōmissū n̄ excēdit se ad cōmittētis heredes. nisi h̄ exp̄sse in cōmissio caueatur. zc.

Titulus. de arbitris. li. sexto.

Si ex tribus

¶ Si ex trib⁹ arbit̄is duo p̄cordāt in sūma tenet ius illoz. s̄ si oēs discordāt t̄z ius desū; ma minorū.

Ut questionibus

¶ Si ex trib⁹ arbit̄is vn⁹ nolit examinādo p̄t diffiniēdo negotio inesse duo p̄cedere poterūt ac si ille p̄ns eēt. circa iudices autē antiq̄ iura s̄uenē. b. d. No. g. q̄ est notabilis.

Et sic est finis casuū summariorū li. primi.

Incipiūt cas⁹ sūmarij secūdi li. decre. sexti et clemen.

Titulus. de iudicijs

De quouult deo
Qui semel iudices nō declinare p̄misit āpli⁹ n̄ potit penitē. No. gl. q̄ d. q̄ iudiciū reddi in inuitū vide h̄ ab. q̄ q̄rit an i absētia p̄ns excōicatus posset absolui an debeat p̄s ad h̄ vocari. Et

tractat gl. q̄n cā excōmunicati est tractāda **Becernimus.**

¶ Laici ecciasticas cās tractare n̄ debēt & p̄lati ecciaz iudicio laicoz circa ecciastica ne; gocia nibil disponāt. nec p̄p̄t laicoz p̄hibiti onē ecciasticā dimitāt exercere iustitiā. no. glo. q̄ di. q̄ papa p̄t laico delegare criales ac etiā ciuiles et spūales causas

Quanto diuina.

¶ Cā iuris p̄onat⁹ peccasticū iudices tractari d̄z. no. gl. q̄ di. q̄ ius p̄onat⁹ nō d̄z p̄p̄t spūale. s̄ spūali annexū. Et di. gl. qualia iura possit laic⁹ possidere.

Ac si clerici

¶ Per p̄cessū bituz p̄clici in foro sclari nō sūt clici puniēdi. Sc̄do on̄dit q̄ h̄ ep̄s cū clcis valeat disp̄sare. no. g. q̄ di. de ius lata p̄ nō suū iudicē. Itē di. g. q̄ p̄fess⁹ in iure p̄ p̄cto habet. Et notat aliq̄s cas⁹ in q̄b⁹ ep̄us p̄t disp̄sare Itē di. q̄ p̄nia n̄ d̄at nisi penitēti zc

Ceterum quia in eos

¶ Vasall⁹ tenet corā d̄no seudi r̄ndere. not. gl. q̄ di. q̄ q̄z diu d̄n̄l seudi pat⁹ est facere iustitiā in vasallos et illi etiā pati sūt r̄ndere nullus ali⁹ d̄z se intromittē de illa iurisdictione.

Dilecti filij

¶ Null⁹ cogit edere actionē. No. g. q̄ reprobat subtilitates i iure canōico circa cās agēdas. q̄a sepe subtilitates ad p̄niciēruertunt & stricta ratio q̄nq̄z omitti solet

Intelleximus

¶ Excōicatus p̄ueniri p̄t. s̄z aliū p̄uenire n̄ p̄t Et gl. ponit rōez videlz ne ex dolo suo cōmodo repr̄z. Et no. g. q̄ d. q̄ excōicatus d̄z p̄ cura torē r̄ndre. Et q̄rit q̄d si excōicatus nō velit p̄curatorē p̄stiuere. Itē q̄rit an ne excōicatus p̄t ip̄m p̄uenientē recōuenire. et dicit q̄ non

Clerici

¶ Nulla valet p̄suetudo q̄ min⁹ cleric⁹ d̄oīcrie debeat corā ep̄iscopo respondere. No. gl. que arguit q̄ consuetudo non p̄reuidicat iuri scripto. Et quomodo hoc debeat intelligi. vide glo.

Causam que

Capit sine p̄sēu p̄lati n̄ agit. no. g. q̄ sine p̄sēu p̄lati collegiū nec aliū p̄uēit nec p̄uēit.

Cum non ab homine

Clic⁹ d̄posit⁹ r̄ico: rigibil' cum e sc̄ia n̄ tra d̄o⁹. no. g. q̄ docet q̄lit. p̄cedēdū sit r̄ notabl' expedit se q̄lit. p̄cedēdū sit p̄ira falsariū.

Quia. xv.

Belegata p̄tās extendit ad eū q̄ scien' ac cepit rē p̄ violētiā occupatā. no. gl. q̄ expedit se q̄lit et q̄n q̄s tanq̄s successor singularis p̄ re scrip̄tū apostolicum p̄ueniri potest.

Cum venissent

Papa n̄ vult de p̄uilegijs ap̄licis cogno sc̄i p̄ alios q̄s p̄ se vel suos. Itē glo. all. q̄ illi⁹ ē interpretari e⁹ p̄de ius. Et q̄rit. g. q̄lit isto ca su papa p̄tē iudex in propria causa.

Mouit ille

Rōne peccati q̄libet cā p̄inet ad eccl̄iaz. vel sic. laic⁹ rōne peccati r̄ maxime p̄iurij v̄l pacis fracte corā eccl̄astico iudice p̄uenit. B̄ di. No. rex. cū gl. q̄ solet allegari. si peccauerit in te fratru⁹. Itē q̄ pax est viculū caritatis. r̄ q̄ papa p̄t corripe quēlibz zc. no. g. q̄ lex ab rogata est. p̄t tñ ad bucallegari propter ei⁹ rationem. que ratio quandoqz ē necessaria.

Pastoralis

Pincipales p̄sone litigātes in lite p̄sone liter debēt r̄ndere. vide doc. bic q̄liter B̄ debe at intelligi. Et enumerat glo. aliq̄s p̄sonas q̄ nō per se sed per alios debent respondere.

Examinata

Cōtra n̄ possidēre n̄ d̄a frei v̄dicationo. v̄l gl. notabilē q̄ declarat interdita r̄ q̄no r̄ q̄n q̄s aliā p̄t i iudicio intētare actionem. zc.

Euz deputati

Jura sue religionis p̄sēq̄t regl̄aris. v̄l sic. p̄receptorē siē pli. p̄ domib⁹ suis agere p̄nt r̄ d̄esēdere. nec eis obstat religio. vel q̄ natio eoz sit incōgr̄a. b. di. no. rex. q̄ di. q̄ litigios ne gocijs curaz gerere nō debēt q̄ pacificis d̄ce uerūt studijs inherere Itē no. g. q̄ int̄ ceta di cit q̄ infames p̄sueuerūt fugere loca narōis sue. Itē q̄ infamis n̄ p̄t eē iudex v̄l p̄curator

Qualiter

Prelatus debet laicis de clericis iustitiā exhibere. no. gl. que dicit q̄ clerici si velit nō possunt laicum iudicem suum constituere.

Causam que.

Judicē cause similitudo. cause quā habz ip̄e ip̄m repellit. Nota glo. que di. q̄ similes cau sa etiam repellit testem. Et dicit q̄ q̄ sili mor bo laborant nō sunt admittēdi i testimoniū

Exhibita nobis

Judiciū destruitur si de p̄ncipali r̄ exce ptione siml' cognoscat. vel sic. Si iudices de p̄ncipali et exceptionib⁹ p̄udicialib⁹ siml' co gnoscūt vel sup̄ p̄ncipali lite n̄ p̄sta. p̄batō nes recipiūt ab eis licite appellat. Nota glo. que dicit de conspiratoribus q̄ nō sūt admit tendi. zc. Item dicit glo. q̄ si plura assignētur in appellatione grauamina sufficit alterum dummodo q̄libet per se sufficiēs sit. zc.

Venerabilis.

Scōm canones cause instātia non p̄bit si infra trienniū causa nō fuerit finita. v̄l sic. Instātia iudicij non perit p̄ lapsū triennij. B̄ dicit. Nota glo. que reddi causam r̄ dicit q̄ iurisdicio perpetua est et rescripta sunt p̄ petua.

Significauerunt

Cum actor et reus non sunt eiusdem fori causa possessionis et proprietatis potest coram diuersis iudicibus aguari. Nota glo. q̄ dicit r̄ arguit q̄ p̄uinentia causarū diuit i nō debet. r̄ alle. r̄ soluit.

Titulus. de iudicijs. li. sexto.

Juris esse

Judex delegatus non habens ad B̄ spe ciale mandatum a papa nō potest compelle re partem vt personaliter coram eo com pareat nisi ex causa rationabili. Nota glosā que querit an valeat processus cum falso p̄ curatore habitus. Item tangit quid facien dum sit cum dominus sit iustior q̄m p̄ocu rator.

Adulteres

Mulieres psonali ad iudiciū q̄cūq; cā in iure n̄ exp̄sa iure trabēde n̄ sūt. s; si neces- sariū sit eoz testioniū in cā iudex exp̄p̄ pdu cētis inēdū ibit inēdū mittet. ⁊ iudex fraudu- lent vadēs excōicat⁹ est. **M**ulieres religio- se etiā volētes extra monasteriū suuz ex aliq̄ cā psonali ad iudiciū trahi n̄ obēt. qd̄ p̄ pre- dicta sit ē iratū. no. g. q̄ in ceta notat p̄ditōz mulierū eē meliorē b̄ casu. qn̄q; viroz cōdi- tio ē melior. qn̄q; est par. Et notat i sine vnū casū in q̄ q̄s nō p̄t renūciare iuri p̄ se introdu- cto. ⁊ alle. alios et p̄cor.

Si annum. xiiij.

Maior. xiiij. ānis p̄ se aut p̄curatorē po- test agere ⁊ defendere cām spūalē minor. xiiij. ānoz nō agit p̄ se s; p̄curatorē dāiū aucto- ritate ordinarij eccliaſtici iudicis ⁊ etiā dele- gati ad cās illas filiūfamilias sine patris af- sensu agit cām spūalē. In fine. g. b. c. notant casus in q̄ b. fili⁹ etiā minor agit p̄ patrē

Titulus. de iudicijs in clemen.

¶ Budum

Cōstitutio bonifacij q̄ b; q̄ citatiōes etiā extra dies solēnes publice facte de mādato pape in audiētia lrāz aplicariū v̄ papali pa- latio. affixe ianuis maioris ecclie loci q̄ pa- pa cū curia sua degit arcēt citatū ac si ad eū psonali deuenisset. restringit ad eos q̄ impe- diū: ne ad eos citatio puenire possit. v̄ q̄rū domiciliū tute nō potest adiri.

Dispendiosam

In causē etiā pēdentib⁹ bñficialib⁹ ⁊ decu- mariū maimonialib⁹ ⁊ vsuraz ⁊ ipsas tāgē- tib⁹ pcedi p̄t simpli et de plano absq; iudi. cō- rū strepitu et figura. no. b. gl. q̄ iudex i bis ca- sib⁹ in ter. numeratis p̄t pcedere absq; figu- ra ⁊ strepitu iudiciali. an n̄ si vult p̄t plenari- uz pcessuz facere. Et ergo ter. notant dicit va- leat. nō di. debeat. qd̄ est mēri tenēdū. zc

Titulus. de foro com.

Si quis clericus.

Cleric⁹ bñs cām p̄ clericū. suū nō d; dese-

rere ep̄m. s; p̄us actio coram eo v̄tuletur. ni- si de p̄sū ep̄i aliū elegerit iudicē eccliaſtici **N**ota q̄ clerici d̄serere nō p̄nt suū ep̄m etiā si iuramētū inuenerit. d̄ q̄ vide h̄ glo. quō b̄ intelligi debeat.

Nullus iudicum.

Iudex laic⁹ clicū sine licētia sui ep̄i p̄ se di- stringere aut iudicare nō p̄sumat. q̄ si fecerit donec emēdā p̄stiterit ab ecclia se q̄strat⁹ ma- nebit. no. g. q̄ videt velle q̄ oēs b̄uientes eccle- sie gaudent hoc p̄uilegio

Sane si episcopi

Si ep̄i inter q̄s causa v̄sai diuersaz sūt p- uinciaz ille p̄mas dat iudices in c⁹ puincia est loc⁹ de q̄ p̄dit. no. g. q̄ dicit q̄ sub illo iu- dice agere d; actor in c⁹ iuris dictione res liti- giola est vt ex ipsa resoluat⁹ for.

Si quis contra.

Ista decre. docet q̄li p̄cedēdū sit cū pp̄ ep̄i recusat vt suspect⁹. ⁊ tractat pleni⁹. j. d̄ ap- pel. in. c. Cū sp̄ali. q̄ videt h̄ac decre. in p̄ta- ri. vel sic sumat. Corā ep̄o suo pueniend⁹ est cleric⁹ q̄ si recusat dabit delegatū p̄b⁹ non suspectū. b̄ di. no. g. q̄ in ceta dicit q̄ delega- t⁹ ab ordinario nō p̄t suā lniāz exeq; s; ip̄e or- dinari⁹ debet illā exeq.

Si clericus laicum.

Si clic⁹ laicuz sup reb⁹ p̄phanis aut ecclie sue pueniat d; cleric⁹ corā iudice seclari agere. Cū generalit actor se q̄i forū rei. Qualiter istud sit intelligēdū. vide h̄ doc.

Ex transmissa.

Corā dño feudi cā tractāda est q̄ negligē- te succedit ordinari⁹. no. ter. ⁊ glo. q̄ videt i- nuere ⁊ docere q̄liter cā feudi debeat expedi- ri et remittit et alle. p̄cor.

Verum quoniam

De feudo spectāte ad eccliaz ep̄us cognos- cit. ⁊ se. va. sup sedendū ē quisq; ecclie de prela- to pulsū fuerit. b̄ est argumētū q̄ se. va. iura ep̄i ad capitūm nō p̄inet.

Cum sit generale.

Cuz laici in exhibendo iustiaz clericis se- pe sunt remissi fauore ecclie inuoducū est

ut clerici sub quo voluerit iudice possit malefactores et sacrilegos puenire. Nota glo. q dicit q isto casu laici possunt ad iudicandum per excommunicationem compelli. Et expoit qui dicuntur malefactores.

Quod clericis

Clericorum cause iure canonico sunt secundum iura non secundum laicorum consuetudinem terminantur. Nota q pariter in causis ubi laicus agit contra clericum de consuetudine non datur libellus

Licet ex suscepto

Ista decretal docet in quibus casibus iudex ecclesiasticus potest se immiscere seculari iurisdictioni. scilicet cum superior non inuenitur. Alio scilicet cum iudex secularis negligit facere iusticiam. Tertio casus est cum aliud ambiguum fuerit. Quarto in omni crimine. Quinto cum per denunciations criminis causa deferretur ad iudicem ecclesiasticum. Sexto ratione coneritatis. super istis omnibus vide glo.

Ex tenore

Causa viduarum petitoria spectat ad forumulare cuius negligentiam supplent iudices delegati. Nota glo. q enumerat aliquos casus spectantes ad forum ecclesiasticum. et dicit q causa viduarum q ad defensionem spectat ad iudicem ecclesiasticum. Vel sic. vidua laicum coram ecclesiastico iudice puenire non potest nisi super causa ecclesiastica vel in defectum iuris secularis. h dicit.

Si diligenti

Non potest clericus in non suo iudice seculares consentire. etiam si h iuret. vel sic. clericus non potest sibi substituere laicum iudicem. etiam si propriis iuramentum et aduersarij assensus accedit. h dicit. Nota glo. q dicit q pacto puatorum publico non derogat. Et q nemo potest facere ut iura in testamento suo locum non habeant.

Cum contingat

Clericus debet coram episcopo mittere nisi pariter sit de consuetudine inductum. Nota ex glo. q consuetudo dat alicui iurisdictionem et quilibet h duci potest per consuetudinem ut quis sibi vel suis iuris dicere possit. glo. expedit se et e satis notabiliter

Postulasti

Clericus delinquens pua bnfico qd alibi bz. lz eps in cuius dyoc. est bnficium illa sententia exequat. vel sic. eps deponit clericum alibi bnfici

atum q in sua dyoc. deliquit et eps bnficij sententiam exequatur. Nota singulares casus ubi in delicto lata sententia p alium executioni demandat. Et glo. distinguit illo casu q videndum sit an delictum sit magnum et de polutione dignum

Ex parte

In possessio iudicio vidua potest in foro ecclesiastico laicum puenire. vel sic. Miserabilis persona potest laicum interdico unde vi coram iudice ecclesiastico conuenire. h dicit. Nota glo. q dicit q qs tenetur interdico unde vi. siue q fecerit p se siue coplices eius ipsius mandato. Vel etiam si ratum habuerit et alle. pcor.

Conquestus

Sacrilegi sunt qui res ecclesiarum usurpant et pnt eos iudices ecclesie condemnare. vel sic. Laici usurpantes iura ecclesiarum velut sacrilegi per iudicem ecclesiasticum compescunt. hoc d. Nota. g. que in hoc est singularis q oia iura incorporalia ut fructus et alia non possident sed quasi possident. qa manu comprehendi non pnt. et corporalis possessio dicitur quasi pedum positio. in fine glo. dicit q iniuriam factam ecclesie p latus non potest remittere. et alle.

Dilecti filii

Qui constituit se certo loco soluturum. ubi et in loco domicilij non obstat privilegio pueniri potest. Nota glo. q docet q li dāna expese et interesse pbari debet. Itē notat hic abb. q pactum a pdecessore nomine ecclesie factum obligat successorem.

Significasti

Tria sunt necessaria ut clericus in non suo iudice valeat pferre. pmi. scilicet q vtraq pars consentiat. Itē q sit ecclesiastica persona. Itē q iurisdictioni pntis in quem pferit. Itē q h fiat de episcopi voluntate et hest quantum. vide glo.

Proposuisti nobis

Sola domicilij mutatio a pmi iudice non eximit iurisdictione siue piate. vel sic. Si citatus ad causam postea mutat forum in causa illa coram pmo iudice respondere coget. h dicit. Nota glo. ubi dicit q iudicium dicitur ibi imitari. ubi est inceptum. Et dicit q per solam citationem siue coparitionem sit puenio. de q vide glo.

Licet ratione

¶ Quilibet potest a sede apostolica pueniri, sed tamen potest ab hoc ex causa legitima recusari. **¶** Nota glo. q. expedit se docere quibus casibus efficitur quod de iurisdictione alterius. **¶** Item dicit glossa quod dominus papa est iudex singulorum et alle. concoz.

Titulus. de foro competente. li. sexto

¶ Romana

¶ Licet per appellationem ad archiepiscopum causa deuoluatur et de ea cognoscere possit, tamen de principali questione cognoscere non potest nisi prius de appellatione cognoscat, etiam partibus presentibus sine uoluntate suffraganei, qui hoc casu proinde est ac si sine uoluntate suffraganei per simpliciter querela cognosceret, quod non potest facere.

¶ Seculares

¶ Iudex secularis qui uult clericum compellere ad debita etiam liquida soluenda, per ecclesiam situm iudicem desistere compellatur. **¶** Nota glo. quod laicus est obsequendi necessarius, non autem imperandi auctoritas. **¶** Item ista decreta trahit etiam ad pueros et religiosos.

¶ Cum. C. Laicus.

¶ Laicus ratione iuramenti per illud seruet coram iudice ecclesiastico conuenit. **¶** Nota glo. quod dicit quod quis non debet ex illo sequi damnus unde meretur punitum et alle. **¶** Item quod monacho debet precedere censuras ecclesiasticas, alle. xx. iij. q. iij. de illicita. zc.

Titulus. de foro competente in Cle.

¶ Quamuis.

¶ Ista constitutio vel pcciliu concedit certo casu episcopis expulsis a suis sedibus quod in locis aliis dyocesis seruata forma quas limitat possint procedere contra expulsores consiliatores et fautores et in subditos ius dicere. **¶** Et primo statuit de pccellu faciendo contra expulsores consilii, et fau. **¶** Secundo de iurisdictione a-

lias inter subditos exercenda. **¶** Tertio de licentia dyocesanorum petenda. **¶** Quarto de fide adhibenda uobis episcoporum. **¶** Quinto de suffragio uicinorum episcoporum. **¶** Sexto prestat de iure presidentium locis ubi tales episcopi iurisdictionem exerceret. **¶** Nota glo. circa principium que dicit quod licet generaliter allegare. s. habet in canonibus. **¶** Item glo. ponit metrum. **¶** Improbatur aliquid uobis, facit quod per uisus. **¶** Item glo. docet an episcopus possit uindicare iniuriam suam. **¶** Item glo. notat singularia de consilio et fauore. **¶** Item quod tribus uicibus debet fieri citatio.

Titulus. de libelli oblatione.

¶ Ignarus episcopus

¶ Libelli sunt in ciuilibus iudicijs porrigendi, uel sic. **¶** Actor in rescriptis libellus porrigere debet, s. dicit. **¶** Nota glo. que dicit quod libellus est scriptura in qua pnter res que petitur et causa petendi et nomina actoris et rei. **¶** Et querit an libellus sit de substantia iudicij, zc.

¶ Significantibus

¶ Appellari potest si obscurus libellus non fuerit declaratus. **¶** Glo. ponit rationem quia iudex sententiam ferre non debet super incerto. **¶** Item quia generalitas parit obscuritatem. **¶** Et dicit glo. quod petens rem ex una causa et succumbit, potest alia ex causa illam rem petere non obstante re iudicata, quod est mentem tenendum. **¶** Item glo. docet quam uol libellus potest mutari uel addi uel minui, zc.

¶ Dilecti filij

¶ In actione personali causa ex qua agitur exprimenda est, uel sic. **¶** Agens personali actione debet in libello causam obligationis exprimere. **¶** Nota hic ad cautelam quod in actione personali si quis non exprimit causam in libello potest sic excipi, non teneor respondere quia causa non exprimitur in libello et sic iudex extunc pronuciare debet quod si non fecerit poteris appellare. **¶** Et uide hic docto.

Titulus. de mutuis petitionibus

Ex literis

Reus corā delegato p̄t recōuenire acto/
rē q̄ siml' audiat et diffiniat cām vtrā q̄z. b. d.
Sed pone actor p̄uenit reū sup ciuili. re^o vlt
recōuenire actorē sup criali q̄rit an possz. vi
de B. doc. **N**ota glo. q̄ magistrali docet q̄lit
pcedēdū sit in cā recōuentionis ⁊ p̄uētiōis.
Itē dicit q̄ frustra petit debitū q̄ id qd̄ debet
nō impedit. **I**tē eadē lege p̄uenit q̄s q̄ ius si
bi tribui postulat. s̄z glo. cōtra ista arguit de
deposito et dicit q̄ sit ibi speciale

Prudentiam

Clausula ī rescripto appolita app. re. pacto/
re p̄dest reo et hoc est vez. si ad instātiā acto
ris fuerit impetrata. **N**ota glo. q̄ ponit rōez
q̄re in iudicio non debz eē p̄lonarū acceptio
Itē nō d̄z actori licere quod non liceat reo.

Titulus. de litis conte statione.

Quim inter episcopum.

Procell^o sine litis p̄testatōne ē null^o. vel
sic. **N**ō p̄ positiones et respōsiones ad illas.
sed ad petitionē in iudicio p̄positā ⁊ r̄nsiōez
ad eā sit litis p̄tes. q̄ omilla p̄cell^o reddit nul
lus. b. d. **N**ota glo. b. c. q̄ di. q̄ litis p̄testatō
est exordiū litis siue p̄ncipiū. **E**rgo vbi p̄n
cipiū. i. fundamētū litis deest. nihil desup edi
ficari potest. ⁊ alle concor.

Titulus. de litis conte statione. li. sexto.

Exceptionis

Exceptio p̄ptoria litis p̄tes. nō impedit
nisi sit de re iudicata trāfacta vel finita. **N**o
ta glo. q̄ ponit differētiā in̄ exceptionē ⁊ d̄fē
sionē **I**tē dicit glo. q̄ iuramentū delatū a p̄te
parti b̄z maiorē vim q̄z res iudicata q̄a om
nis p̄trouersie est finis. **I**tē dicit q̄ ois exce
ptio p̄ptoria p̄mit sed dilatoria differt.

Si oblato

Per exceptionē p̄ptoriā nō fit litis cōte
statio. **N**ota glo. q̄ in̄ cetera dicit q̄ p̄ litis p̄
testa. ordinat iudiciū. s̄z p̄ exceptionez p̄ptō

riā destruit et sic vna res duos p̄ios effect^o
nō potest parere. **E**t alle. c. maior. de bap.

Titul^o. ut lite non con testata non proceda tur ad diffinitiuazuel testium receptionem.

Et hoc deus

Vbi tangitur d̄ crimie adulterij ad sepa
tionem i boni p̄cell^o lite n̄ con. habit^o nullus
est ipso iure. vel sic. **S**i agit de adulterio ad
separationē i boni et ante litis cont. re^o est cōtu
max. excōicari p̄t. sed testes recipi nō p̄nt nec
causa diffiniri. b. d. **N**ota glo. que di. q̄ non
habent aduocariū dāde sūt inducie ad q̄ren
dū aduocariū **I**tē nota casus in quib^o viro
denegat uxoris restituitio.

Accedens

Vbi restituitio in integrū p̄ncipaliter po
stulatur. p̄cellus p̄tra cōtumacez habit^o lite
nō p̄testatā null^o est ipso iure. **E**t alij alie sūt
mantistā decre. et sic dupliciter legitur. vide
doc. **N**ota g. q̄ allegat mltas cās suspirōis.

Tue fraternitatis

Hic habes q̄liter sit ante lites p̄testatā cō
tra p̄umacē p̄ iudicē p̄cedēdū. v̄ sic. **S**i lite
nō p̄tes. re^o est contumax si fieri p̄t mittur a
ctor in possessionē causa custodie. alie re^o ex
cōmunicat. b. d. **N**ota glo. q̄liter iudex p̄ced
re debet ad missionē in possessionē ex primo
decreto. **E**t dicit gl. q̄ nō debet mltū festina
re et d̄z sūmatim negocium perscrutari.

Accedens ad se. ap.

In causa matrimoniali p̄tra nō p̄tumacez
lite nō p̄tes. facta. testium receptio nulla est.
Nota glo. q̄ nō ois amicitia repellit iudicē
sed maxima. **E**t arguit gl. ap. ne q̄libet tenet
diligere primū suū. **I**tē dicit rex. qui in hoc
est notabilis et singularis q̄ null^o d̄z credere
capitalibus suis inimicis. et ad h̄ solet istud
c. allegari.

Quoniam frequenter

Ista decre. pncipaliter diuidit in tres partes. In pma ponit regulā q sine litis ptes. n̄ p̄t regularit̄ pcedi ad receptionē testiū. et ab ea excipit duos cas̄. s. nisi timet̄ de morte testiū et diuina absētia. In scda pte in. s. porro ponit alios duos. s. in electiōe et in mirimōio carnali. In tertia. ibi sūt et alij. ponit alios duos cas̄. s. in inq̄sitione et qñ publicatio testi uz iminet faciēda. Et no. g. q̄ ē notabil̄ et plura

Titulus. de iuramento calumnie.

Inherentes
Clici in cā ecclie nō cogant̄ iurare de calūnia s; p̄nt̄ h̄ iuramētū alij delegare. **Mo. ter.** qui di. q̄ ḡuiores cause debēt p̄ papā expediti. Et ponit gl. q̄nq; capla q̄ p̄tinent̄ sub iuramēto calūnie. Et ar. glo. qd̄ vni pceditur zc.

Litteras et infra
In spūalib; causis nō iurat̄ de calūnia. nota glo. q̄ determinat̄ q̄ cause dicunt̄ spūales et que dicunt̄ mixte. s. cū agit̄ de crimine ciuiliē

In pertractandis.
In causis ecclie nō iurat̄ p̄ quēcūq; de calūnia sed p̄ncipales et q̄nq; p̄ pcuratores cāz scientes. Et di. glo. q̄ syndic; collegij vel vniuersitatis iurat̄ in aiā p̄pam.

Imperatorum.
In causis collegij nō oēs de collegio cogēdi sūt ad iurādū de calūnia. vel sic. In causis collegij nō cogunt̄ clici in p̄p̄is p̄sonis subire calūnie iuramentū.

Ceterum quia nouis
Nō obstāt̄ eterne p̄traria p̄suetudine i p̄ p̄is p̄sonis cogēdi sūt clici iuramentū calūnie subire. et notat̄ ab. q̄ nō valz p̄suetudo q̄ aduocati non iurent.

Cum causam
In causis ecclie et vniuersitatis p̄ pcuratorē p̄t̄ p̄stari calūnie iuramentū. **Nota** glo. que q̄rit an ne inrogat̄ in iudicio p̄t̄ capere iminū delibandā n̄ q̄ r̄ndeat. q̄ tenet̄ r̄ndere p̄ v̄bū credit vel nō credit. et est satis

notabilis glo. et solet allegari.

Cum in causa.

Si p̄latus in cā ecclie iugēt̄ p̄stabit iuramētū de calūnia p̄ seipm. **S**i v̄o p̄ pcuratorē r̄ p̄stabit p̄ illū. **Nota** ter. q̄ ponit penā recusantis h̄ iuramētum.

De iuramento calumnie. li. sexto.

Si de calumnia
Tria dicit. p̄mo q̄ nō est b̄ suba iudicij q̄ statim post litis ptes. iurat̄ de calū. secūdo q̄ n̄ annullat̄ p̄cessus s; tacite omittat̄ calūnie iuramentū. Tertio p̄cipit q̄ in spūalib; siml; de veritate et calūnia iuret̄

In appellationis causa
In causa appellationis iurari d; de calūnia et veritate dicenda. et h̄ p̄mo. Secūdo di. q̄ pcurator; d̄putat̄ p̄ iuramētū calū. iurabit de cal. Tertio di. q̄ iudex q̄ntēscāz sibi videt̄ erigit iuramētū malicie. etiā si de cal. v̄l veritate iurātū sit. qd̄ est mētū tenendū.

Nullam tibi iudex
Procurator; h̄ns ad hoc speciale mādatū iurat̄ de calūnia. **Nota** glo. q̄ di. q̄ olim pcuratores indifferētē iurabant.

Titulus. de dilationibus. extra.

Dilecti filij
Appellari p̄t̄ si sine cā p̄m̄ termin; n̄m̄is breuis et p̄emptor; assignet̄. n̄n̄ di. g. q̄ ex cā h̄n̄ p̄t̄ fieri. vide gl. q̄ di. q̄ citatio d; cōtinere tria edicta zc. Itē di. glo. q̄ iudex d; exp̄mere illā causā in citatione

Preterea adiecisti
Ubi ex tenore rescripti plene potuit reus instrui. inducie ad deliberādū nō sūt v̄lterius concedende.

Littere tue
Si dicta libelli supflua d̄clarant̄ inducie deliberatozē n̄ p̄t̄ nō p̄cedunt̄. **Nota** glo. q̄

Dicit q̄ ep̄bitota potest p̄a auctoritate ex
pelli si per trienniu cessat soluere pensioez
suam. Et q̄ noua dilatio ad deliberandum
non datur q̄ substantia libelli non mutat.
licet post etiam oblationem corrigatur

¶ Exposuit nobis.

¶ Prima citatō reuocat si ex alia causa ab
eodem iudice quis citetur. et ideo nouas in
ducias obtinebit. Nota glo. que dicit q̄ ex ce
prio que cōpenti reo cōpenti fideiussori. Item
dicit q̄ protestatio utilis est ad cautela. Item
q̄ officiu suū nemini debet esse dānosus. Et
non debet q̄s dānū consequi. ꝛ. et alle.

**Titulus. de ferijs et ua
cationibus. extra**

Omnes dies.

¶ Quantū ad diuinū officiu de vespera i
vespera dies inchoari debet et finiri. Nota
glo. q̄ dicit q̄ p̄ pace omni die iurari p̄t cū sit
opus pietatis. Item p̄ obedientia.

Quoniam

¶ Tria ponit ista decre. Primo dicit q̄ s̄m
q̄itates diuersarū regionuz et s̄m q̄ festa cri
gunt sabbata p̄us incipiunt et tardi⁹ finiun
tur. Secundo dicit q̄ inter pascha et penthe
costes non debet fieri generalis genu flexio.
Tertio dicit q̄ festum trinitatis diuersimo
de celebratur et Romana ecclesia hoc festuz
non celebrat.

Licet tam veteris.

¶ In festo aliquo propter subitā pluuiam
p̄nt colligi messes. Et sic nota q̄ festiuis die
bus intendre possumus rei tempe periture
Nota glo. in fine q̄ dicit q̄ decime dāde sūt
de piscibus captis. q̄d tunc de ferijs captis. ꝛ.

Capellanus

¶ Hic habes in q̄b⁹ r̄pibus nuptiarū solen
nitates ab ecclia suspēdant. Nota glo. q̄ dic.
q̄ quolibet tpe p̄nt matrimonia p̄rabi. S̄z
nuptiarū solēnitates certis diebus p̄bident

Conquestus.

¶ Ferijs ob dei reuerentiā inductis renun

ciari nō potest. secus si ob fauores hominuz
sūt inducte. vide glo. que docet quotuplices
sunt ferie solennes et que dicunt opera p̄ta
tis. Item di. q̄ in operib⁹ misericordie dierum
distinctio non est habenda.

**Titulus. de ordine co
gnitionum.**

Intelleximus

¶ De exceptione p̄emptoria prius cogno
scitur sed super p̄ncipali tantū p̄nunciatur.
Nota glo. bñ que distinguit inter q̄stiones
emergentes et incidētes et dicit que sit emer
gens et q̄ incidens.

Cum dilectus filius

¶ Exceptio spoliacionis impedit petitōiā
questionē s̄z in modū electionis p̄posita spo
liatio petitōiā p̄cedentē nō impedit q̄stioez
Nota glo. que q̄rit in cetera an exceptio spo
liacionis interrūpat p̄scriptionem

Tuam non credimus.

¶ Detenti hereditatē obstat exceptio nati
uitatis. et p̄us debet discuti questio natiui
tatis q̄z successiois. Nota glo. que determi
nat quando due sūt questiones p̄ncipales
et ab eiles q̄liter sit procedendū. Item q̄n vna
est civilis et alia criminalis.

Super spoliacione

¶ Spoliator nō p̄t spoliatū recōuenire ni
si de alia spoliacione. Potest autem spolia
tionis exceptione spoliatū repellere ab agē
do. Nota glo. que dicit inter cetera q̄ recōpē
satio nō potest opponi petenti restiutionez.
Item q̄ in momētanea possessione cessat recō
uentio. ꝛ.

**Titul⁹. de plus petitio
nibus.**

¶ Consilium.

¶ Hic habes q̄t modis plus petit et que sit
pena plus petentiū. Modi aut plus peten
di continētur bis versibus. Plus petit cau
sa plus tempore re quoqz loco. Nota glo. q̄

di. i principio sui q̄licitū ē ante lit̄ p̄. penitere
sine pena. a. s. nō. zc.

Titulus. de causa poss sessionis et proprietat tis.

¶ Susceptis.

¶ Causa p̄petatis et possess. corā eodē iudi
ce tractari debēt et p̄ absentē nō cōtumaces
nihil diffinire possum⁹. Nota glo. que docet
q̄re possessio dicitur momēanea

Ad ultimum.

¶ Ubi de petitorio simul et possessio actū
ē suspenso petitorio licitū est possessoriū emi
nare. glo. alle. rationē quia p̄nētia causarū
diuidi nō debet. q̄a cū cā simplicit̄ et indiffi
nitate p̄mittit vtraq; causa tā petitoria q̄z pos
sessoria videtur commissa. vide glo. q̄ alleg.

Cum ecclesia sutrina.

¶ Super iure i corporeali possessio et peti
torio simul agi potest. Nota glo. b. capituli
que est multum notabilis. et dicit de seruicu
tibus. et dicit ex hoc q̄ quis videtur iure al
terius ex illo presumitur in quasi possessioe
illius iuris. et optime facit glo. sup vbo triū
episcoporum.

Cum super electione

¶ Ubi electus agit de sua electioe p̄ petito
riū siml et possessoriū int̄rari. Nota gl. in p̄n
cipio. q̄ di. q̄ p̄firmatio nihil iuris cōfert ubi
electio canonica nō fuit

¶ Pastoralis officij.

¶ Qui iudiciū p̄petatis int̄rauit p̄t ante
p̄clusionē ad iudiciū possessionis recurrere.
a. s. non. nisi iudici hoc ex equitate videat ex
pedire ex p̄piciuis iudicijs que mouere pos
sent animū iudicantis. Nota gl. q̄ est notabil
et distinguit q̄ triplex est iudiciū possesso
rium.

Cum dilectus

¶ Cū sup possessio et petitorio simul est a
ctum vtrūq; vna sententia debet terminari.
vide doctores hic qui diuersimode legunt

istud capitulum.

Cum olim questio.

¶ Quibus sine aliqua reclamacione elegit
per hoc q̄ si possessio eligēdi acq̄rit. vide tex.
q̄ di. q̄ res int̄ alios acta. zc.

In causa.

¶ Casus est s̄m hostien. q̄ notat B q̄ soluto
pensionis nec p̄bat dominiū nec possessioez
eius rei rōne cui⁹ soluitur.

De causa possessionis et proprie. in cle.

Causa beneficii.

¶ Causa beneficii ad se. ap. legitime duor
luta potest tā appellās q̄z appellatus ante cō
clusionē suspēdere petitorio et p̄cedere i pos
sessorio. Nota glo. super vbo deuoluta. q̄ di
cit que ad hoc req̄runt q̄ appellatō dicat legi
time deuoluta. Itē dicit q̄ sentit cōmodum
debet etiā sentire onus

Titul⁹. de restitutione spoliatorum. extra.

Licet multum.

¶ De volūate spoliati potest de p̄prietate
docere spoliator. et restitutio petat ab eo. no
ta glo. in fine que dicit q̄ malefidei possessor
non petit fructus siue impensas factas i re
p̄p̄m detenta et raptā violenti. et alle.

Sollicite cures

¶ Petiti restitucionē nō faciēda est renun
ciationis questio. Nota gl. q̄ di. q̄ ex B q̄d q̄l
spoliat⁹ renūciat b̄nficio suo p̄sumit q̄d me
tu renūciavit corā quā p̄sūp̄tionē nō admit
tunt testes et glo. arguit p̄ r̄. et alle.

Accepta conquestione

¶ Cōtra p̄bationē petentis restitui opponi
tur exceptio abiurationis siue sp̄oranee re
nunciacionis sed nō p̄ra petitionem eius

Audita querela.

¶ In interdicio de retinēdo succubit actor
iplius abiurationē probata. vel sic. Per secū
das litteras facientes mentionē de p̄mis n̄

reuocatur processus iustus per pmas lital
habitus ante p'sentationē secūda rāy z sic
nō facit ad uulū sed ad casū.

In litteris et infra

In beneficialibus agenti possessore non recu-
perādo nō obstat exceptio nō canonice insti-
tutionis. vel sic s'm aliū intellectū. **¶** De dente
possessorio recuperando in bñcialibus non
admittit recōuentio sup ppetate aut titulo.
vel aliter. perenti restitutionē bñficiū nō pōt
q'stio nō canonice institutionis referri.

Item cum quis

¶ Nō obstat exceptio cris agēi vñ vi aut clā

¶ Conquerente

¶ Spoliatus etiā a iudice ordine iuris pre-
termisso ante oia restituat. **¶** Nota tex. q' di. q'
nō decet ep's clicos sue iurisdictionis sine ma-
nifesta cā z rōnabili suis beneficijs spoliare
immo tenet eis paterna puisione p'sulere.

Ex transmissa

¶ Petēs restitutionē uxoris bz despōsatio-
nē pbare et eā carnalē cognouisse. **¶** Nota gl.
q' di. q' duo habet pbare q' petit restitutionē
uxoris videlicet legitimā despōsationē z car-
nalē copulā. Et est simile in fuitutib' vbi q's
debet pbare duo. s. fuitutē p'stitutā fuisse. et
se vsum fuisse. z alle. glo. p'cor. zc. **¶** Itē glo. di. q'
habere uxore est possessio mirabilis q'a pos-
sidentis possidetur

Cum venisset

¶ Si is q' per aliū possidet illo mortuo pos-
sionem ingressus expellit restitutorē p in-
terdictū petere p't. vel sic. **¶** De r' receptioēz an-
nue pensiois ad ipicit possessio rei date tali-
ter vt inde eiectus restitui debeat. vide glo.
de pensione.

Ex conquestione

¶ Si altero iugū mrimoniū accusate alē
petit restitui ante oia restituat. vel sic. **¶** Qui a
se iugē abicit nō p't ante restitutorēz matri-
moniū accusare. **¶** Nota finē tex. qui semp po-
nitur in caus' spūalibus. zc.

¶ Grauis nos querela.

¶ Violentus possessor: rē cū fructib' etiā q' p-
cipi potuissent restituere et dāna resarcire z
de iniurijs satisfacere p'pellit. vel sic possessor
violent' tenet ad fruct' p'ceptos z ad eos q'
percipi potuerūt. **¶** Nota gl. que di. q' dicunt
fructus et de iminat de violento z malefidei
possessore et solet plerūq' allegari.

Olim causam que.

¶ Ei q' nō possedit restitutorē denegat. vel sic
¶ Nō cōpetit restitutio ei q' sub cōditione pos-
sedit si ea nō extāte fuerit spoliatus. **¶** Nota. gl.
que di. q' nō sufficit pbare se spoliatū nisi q's
pbet se etiā tpe spoliij possedisse

Litteras tuas.

¶ Si p'tra petēte restitutionē iugis oppo-
nitur p'lagunitas in g'du pbibito. z offerun-
tur pbationes parate. recepto ab opponēte
iuramēto d' malicia. denegat restitutio q' ad
t'boz et sit q' ad reliq'. **¶** Si v'o pbationes nō fi-
unt i' p'mpto fiat plēa restitutio. nisi magna
sit viti' leuicia. b. di.

Ex parte ux

¶ Petēs restitutorē iugis bz probare legiti-
mū iugū factuz fore ex cōsensu. **¶** Nota gl.
sup v'bo minor. que enumerat certos cas' in
q'bus minor d' eē maior.

Cum ad sedem

¶ Interdictū vnde vi nō cōpetit cōtra illuz
qui nec spoliari nec spoliari mandauit nec
ratū habuit. **¶** Nota gl. que docet qū et cōtra
quem cōpetat interdictū vnde vi. **¶** Itē no. te-
xtū in fine q' dicit q' p'sumendus est p' snia iu-
dicis et vidend' ē motus animi sui. zc.

Olim vobis

¶ Violentus possessor qui nō ē. soluēdo re-
stitutionē fructuū nō tenet. v' sic. **¶** Spoliat'
oibus bonis etiāz ciuili cōueniri nō potest
obstante exceptioē spoliatiois inopiā p'cludē-
tis. **¶** Nota gl. que di. q' q' nihil bz ei' p'iculoni-
bil est. et al. l. Traqz fulio. ff. de furtis

Olim inter te

¶ Inter excōicatiōēz dieb' aliq'bz obfuarā
in obfuarēs nō acq'rit iuris parochial' pos-
sessio **¶** Nota. g. que q'rit an ne possessioēz p'dat

qui timore deuict⁹ abstinet.

Sepe contingit

Spoliat⁹ restitutionē petit ab eo q̄ scienter rē a spoliatoze recepit. **Mo. ter. q̄ dicit. q̄ nō multū inēsit q̄ ad piculū aie iniuste detinere ac inuadere alienū.**

Disanis

Si mā datur restitutionē fieri et sub certo mō necesse ē nō solū in facto s̄ et in modo parere. alias nō valet q̄ bagit. b. d.

Titulus. de restitutio / ne spolia. li. sexto.

Frequens

In ciuilib⁹ nō admittit⁹ spoliatiōnis exceptio facta ab alio q̄s ab actorē. **I**n criminalibus admittitur facta a tertio. dū mō sit de tota substantia. vel de maiori parte spoliat⁹. **E**t exceptio p̄bari debet infra. xv. dies alio sit cō dēnatio expēlarū. **E**xceptio de spoliatiōne facta a tertio infra certū tēpū a iudice statuendū debet restitutionē petere alio exceptio non obstat. **A**lmo dicit q̄ agēti sup̄ rebus ecclesiasticis nō obstat exceptio spoliatiōnis p̄ uatarum rerū uel eōtra q̄d est tenendū.

Ad decimas

Ecclia q̄ petit restitutōz decimarū q̄s se dicit in parrochia alteri⁹ possedisse n̄ audit nisi si p̄bet possessionē legitimā. **N**ota gl. que dicit q̄ laicus restitutōz decimarū petere nō p̄t. et uide eam

Titul⁹. de dolo et contu. extra.

Ad hec.

Reus qui mittēdū in possessionē ab mā datū iudicis nō admisit nō m̄ctabit⁹ s̄m canonicā eq̄tatē si infra annū cauerit stādo iuri. **N**ota glo. que dicit q̄ subtilitas iuris siue rigor s̄m canonū. nō est seruandus. et glo. all. concordātas.

Ex litteris.

Condemnat reus in expēb̄ quas p̄p̄t ei⁹

ptumaciā uel exceptionē dolosam actor pro bauerit se fecisse. **E**t sic facit ad titulū. uel sic p̄ sc̄bas lrās nō faciētes expressam mētionem de p̄mis p̄me lrē non reuocant. **u**el sic. **N**ota: p̄ter ptumaciā rei res que petit potest leque strari. **N**ota glo. que docet quibus modis attenditur contumacia

Causam que.

Deb contumaciam actoris testes lite nō prestata recipi possunt ac etiam nō solum p̄ cedi ad missionem in possessionem sed etiaz ad receptionem testium et ad diffinitiuam sententiam. **N**ota glo. q̄ dicit. de citatione ad domum

Ad ut nobis

Si re⁹ p̄ litē p̄tel. est p̄uar et liquet de cā fertur p̄ ipsuz diffinitiuā snia. si nō liquet actor in possessionē inducit. b. d. **N**ota gl. que dicit q̄ p̄uar est q̄cūqz debet parere et nō parer. **E**t q̄n inducie dāde sunt p̄textu ad uocari. glo. alle.

Finem litibus

Re⁹ q̄ fundata intentione actoris q̄ exceptionē p̄emptoriā obicit et accipit inducias et deficit in probando punitur in expens̄ q̄a dolosus p̄sumit. b. d. **N**ota gl. sup̄ v̄bo fundaturit que docet quibus modis fundat̄ intentio a genus. **I**te dicit gl. q̄ necessarie expense sunt soluende

Cum dilecti filij.

Contumax dānat in expēb̄ factis a tpe citationis emisse. b. d. **N**ota gl. que inter cetera dicit q̄ licet aliq̄s sit iusto impedimēto detentus ut venire non possit q̄ teneat mittere excusatorē. **I**te dicit q̄ p̄gritudo progat diē.

Cum olim. d.

Pro processu fact⁹ p̄ forma; mandati ē nullus. **N**ota gl. q̄ dicit. q̄ uologia. i. littere sepe mala fide fiūt. **I**te q̄ nemini cito est man⁹ imponēda. et alle. glo. p̄cor.

Veritatis est

Si agatur de crimie per modū denūciationis p̄ reuz ptumacē recipi p̄nt testes et sē tētia diffinitiuā ferri. **N**ota glo. circa p̄ncipiū sui q̄ p̄pter solā ptumaciā p̄t q̄s suspēdi ab

32
officio et beneficio et docet quod et quoniam sit procedendum contra absentem. Item celebrans in excommunicatione potest deponi glo. in fine. alle.

Contingit interdum

Actor iuxta decretum iudicis non admissus ad possessionem vel expulsus per annum verus efficitur possessor. vide gl. que enumerat plura remedia in iure per data contra illum qui non admittit aduersarium per decretum in possessionem et quod transcursum anni constituit aliquem hereticum et facit perdere stipendium.

Venerabilis

Si reus non inuenit sufficit publice citationem ad ecclesiam suam proponi. Nota glo. que docet qualiter debet citari qui personaliter non inuenitur. Item dicit glo. quod vocari est non pretere auctoritatem pretoris et alle.

Titulus. de dolo et contumacia. li. sexto.

Actor qui

Actor contumax condemnatur in expensis. nec citatur ulterius nisi ad sui petitionem nisi caueat de veniendo. b. d. Nota glo. que dicit quod in quolibet termino siue peritorio siue non. si actor non venit tenetur soluere expensas reo venienti.

Eum qui

Judex appellatorem et recedentem citare ulterius non tenetur. si vult in causa procedere nisi forte appellacioni renunciet. Nota gl. que querit an primus in vno termino debeat vocari ad alium. Item querit an duo delegati sine tertio possunt procedere ad executionem sententie a duobus late.

Titulus. de dolo et contumacia. in cle.

Si ante.

Appellans ante sententiam diffinitiuam a iudice et recedens etiam si eo citato contra eum ferat diffinitiuam sententiam potest a dicta sententia appellare infra tempus debitum. nisi eius prima appellatio esset frivola manifesta. Nota glo. que declarat quod

lit manifesta contumacia et que dicat vera contumacia et solet ad hoc allegari.

Titulus. de eo qui mitti. in possessionem causa rei seruandae.

Constitutis

Actor missus in possessionem post annum efficitur verus possessor. licet cautionem reo prestare voluit. Nota glo. que dicit quod sola voluntas non sufficit sine effectu et arguit gl. per 2. et remittit. Item gl. di. de cautione prestanda quod illa prestanda est cui prestari potest.

Cum sicut

Si non stetit per annum qui minus cauerit infra annum actor per lapsu anni non efficitur verus possessor. Nota gl. que dicit quod si per me non stetit qui minus faciam quod debeo tibi non est imputandum. et glo. alle. concoz. vide eam

Cum venissent

Si reo contra quem est facta missio docet se peruenisse non fuisse nisi per demum in expensis. Nota gl. in fine. que dicit quod necessarie sunt expense que impense si non fuisset res fuisset facta deterior aut eum perisset.

Si aduersarius.

Si reo citato se absentat nec procurator nec alius eum defendat mittitur actor in possessionem rei petite causa custodie. Nota gl. que dicit quod quilibet tenetur dimittere procuratorem quatercumque sit absens. aliter requisitis amicis et facta denuntiatione ad domum si non defendat procedit reus.

Titulus. De eo qui mitti. in possessionem causa rei seruandae. libro sexto.

Eum qui

Ubi agit de beneficio ecclesiastico ob contumacia rei non fit missio in possessionem. sed ad sententiam si liquet de causa etiam licet non presens. procedit. Nota gl. in principio sui que hic notat duos casus speciales. contra duas reglas. Reglarum

eniz qñ agitur actiōe reali ppter pñaciā rei
fit missio in possessionem causa rei seruande
Secōdo regularit nō pceditur ad testū recepti
onē vel diffinitiuam sniam lite nō ptestata.
Ista duo regularia fallunt bic

Titulus. ut lite penden te nihil innouetur

Al memoria

Ante cause cognitionē nemo est sua pos
sessione pñandus. **N**ota glo. que dicit q sa
pientis est reuocare qd̄ p̄aue fecit. 7 q̄ erro
rē suū q̄libet emendare tenet. 7 si papa reuo
cat qd̄ iniuste fecit. m̄lro fori⁹ et alij hoc face
re debent.

Laudabilem.

Lite pen. sup̄ p̄iugio nō interdicat p̄iugi
bus carnale cōmertiū. b. d. **N**ota bic doct. q̄
ille q̄ consci⁹ est impedimēti de q̄ agitur nō
debet debitum exigere.

Ecclēsia sancte marie.

Sūmatur vtrūq; caplm̄ sic siml. **Q**ui rē
litigiosā alienauit. ita q̄ nō p̄t rebabere tene
tur equālentē in loco illi⁹ substituere quam
non poterit alienare. **N**ota glo. q̄ di. que lit
pena viciosi p̄tractus

Dilectus filius

Non obstat p̄uilegiū impetratū lite pen
denre. de lite mentione nō facta **N**ota glo. q̄
di. q̄ lite pendente p̄uilegiuz siue indulgētia
super re litigiosa vitate tacita i petrata nō te
nent nec valent

Titulus. ut lite pen. li. sexto.

Dispendijs.

Si ex duobus electis litigātibz alē dce
dat renunciēt vel a p̄secutiōne cause excluda
tur si lite pendente cū reliq; fuerit alia electio
facta non tenet.

Sibi contra

Si aliq; p̄ra quē de beneficio litigatur
cedit vel deccedit si alijs lite pendente cū su

perstite fuerit electus non valet electio. **S**i
per oaliq; quoz inēsit ad defensionē litis vel
lint admitti in eo statu in q̄ erat cā admittā
tur. **N**ota gl. que ponit differētiā inter colla
tionē p̄sentationem et electionē 7 remittit.

Titulus. ut lite pen. in Clemen.

Si duobus

Ista cle. determinat casū dubiū circa de
cretalē secū dā de p̄bendis. li. vi. que reseruat
collationi papali beneficia in curia vacātia
an locum habeat cum duobus lingātibz in
curia sup̄ beneficō sibi collato alter mouitur
vel p̄terq; et distinguit p̄ncipalit̄ duo mē
bra q; aut p̄terq; mouitur i curia aut p̄terq;
extra. vel aliter zc.

Eum lite pen.

Cū lite pē. nihil sit inouādū. Et q̄ ad h̄ lite
dicim⁹ p̄dere postq; a iudice cōpetētē cita
tio emanauit et ad partē peruenit

Titul⁹. De seq̄stratio ne possessionuz. extra

Ad hoc v̄xit

Propter p̄umaciā rei res ab eodez peti
ta non sequestratur. vel sic. **N**on est in reali
bus p̄ra p̄umaciā a p̄ncipio sequestratio
facienda. **N**ota gl. q̄ di. q̄ in re sequestrata d̄
sensu partiū manet possessio. **I**tem di. de ex
pensis restituendis 7 de cautōe p̄stāda zc

Dilectus filius

Si missus in possessionē causa rei seruā
de fructus dissipat. fruct⁹ dissipati reinte grā
tur et alij seq̄strantur. **N**ota gl. que est mul
tū notabil 7 ponit cas⁹ in q̄bus poss; fieri seq̄
stratio

Ab eo qui a sententia.

Si fruct⁹ possel. ab eo q̄ appellauit a snia
diffinitiuā dissipetur ab ipso p̄nē lite pen. ra
tionabili seq̄strari. vide gl. q̄ ponit ratōz et ē
notabilis licet breuis. zc.

Titulus De seq̄stratio ne possessionuz. in cle.

Non compescendas.

Si sup bñficio pira ipsi possessorē q̄ triēnio non possedit in petitorio vel possessorio. vna diffinitiva fertur in curia etiā si nulla dicatur snia fore. ipsi bñficij sequestratio ploci ordinariū fieri debet. Et ipe dēs vel sequestratos fructus occupās excōicat est. et si talis est vn⁹ de litigantib⁹ cadit a iure suo et respiciat nō solū futura. sed etiā pēdēna p appellationē. et ē eq̄lissimū qd̄ hec decre. Decernat

Titulus. De confessis

Cum monasterium

Et q̄ p̄p̄iū crimē p̄tēct n̄ credit p̄ eos q̄s dicit fuisse criminis suggestores. vel sic. Et p̄fessio q̄ de crimine p̄po consuetur nō est p̄ socios admittenda.

Cum super electione.

Punitur testis p̄fessus de crimine in cā cōmuni qd̄ crimē cām p̄ncipalē p̄tingit. Nota glo. q̄ arguit an quis debet puniri sine accusatore. et qualiter indirecte q̄s punitur

Ex parte abbatis.

Confessio per errozē facta nō nocet si ante negociū finitū erroze p̄bato reuocet. b. dicit. Nota. ter. q̄ dicit. qd̄ negotio nondū finito nemi ni nocet errozē facti. Nota glo. q̄ enumerat q̄ ad hoc requirunt vt confessio p̄iudicet

Titulus. De confessis libro sexto

Statuimus vt

Positiones negatiuas que p̄bari n̄ p̄nt nisi p̄ p̄fessionē aduersarij iudex suadere eq̄tate et si viderit expedire admittē p̄. vide. glo. losā. que docet practicā ponēdi et r̄ndēdi ad positiones et dicit de aduocatis. zc.

Si post prestitum

Si re⁹ iussus positionib⁹ r̄ndere recusat vel si p̄umaciē recedit habent p̄fessatis. se cus si p̄ulq̄s sit iussus p̄umar fuerit sed tūc p̄ceditur p̄tra eum tanq̄s p̄tra cōtumacem. No. glo. multū notabilē de positionib⁹ et re sponzionib⁹ quō et qualiter debēt fieri. et q̄n

quis nō cōpellitur r̄ndere positionib⁹. et ponit certos casus

Titulus. De probati onibus extra

Ex epistole verbis

Reus actorū sua p̄p̄a instrumēta edere n̄ tenetur. Nota. ter. et glo. q̄ faciūt ad B q̄n q̄s tenet edere lr̄as siue instrumēta apd̄ ip̄s exi stentia. f. q̄n sunt cōmunia. et q̄n vn⁹ vult iu dicio p̄ se. debet etiā vti p̄tra se. glo. alle.

Sicut consuetudo.

Nō valet p̄suetudo vltra plenā p̄batiōz exigēs iuramētū. Nota. gl. que tāgti que et q̄lis p̄suetudo derogat iuri scripto. Itē dicit qd̄ hic iuramētū est iupfluum.

Ex litteris tuis

In cōi iudicio p̄i p̄bare d̄nt actor et re⁹ et si p̄i p̄bēt re⁹ absoluit nisi actor fauorabili orez habeat causā. b. d. Nota. glo. que dicit. qd̄ i causa finitū regūdoz q̄libet est actor et re⁹ et quid sit faciendū q̄n testes sunt pares

Proposuisti

In p̄batione v̄ginitatis p̄batio septē mulierū viri assertionē p̄feritur. sec⁹ si cognita fuisset. s. maleficiū aut frigiditas. aut aliud impedimētū supuenisset. Nota. glo. q̄ dicit. qd̄ oculus obstetricū sepe fallit. et determinat etiā q̄n viro et q̄n mulieri iuramētū est de ferēdum

Tertio loco

Indirecta probatio testium valet p̄ possessore contra publicū instrumentū. nota. g. opumam et magistralem que inter cetera dicit qd̄ testis debet iurare et qd̄ p̄ p̄ctest testis remittere hoc iuramentum. Item qd̄ testes cōsueuerunt fidem suam variare propter diurnitatem temporis. Item qd̄ quādoq̄s res melius probatur per testes. et quādoq̄s melius per instrumenta. fm qd̄ glosa. ponit rationes.

Jurauit quidam.

Ex quo stat per testes de impedimēto matrimonij p̄bēdi nō ē p̄batio in contrarium ad

mittenda. **N**ota gl. q̄ tangit an in cā m̄rioni
ali publicatis attestatiōib⁹ alij testes sup eis
dē articul⁹ p̄nt admitti. et arguit p̄ et contra.

Post cessionem

Per litteras ordinarij pbat q̄s excōica
t⁹. **N**ota gl. b⁹. c. q̄ docet q̄n litteris et sigillis
z q̄rū credendū sit. **I**tē dicit q̄ nua vox pori
oz est q̄s mortua. **I**tē in fine dicit q̄ tēp⁹ inspi
ciendū est in excōicatione et in alijs.

In presentia. B.

Substitutio facta alicui si dcesserit sine libe
ris expirat p̄ ingressū religionis z ad heretiaz
solet allegari ista decretalis. **N**ota gl. q̄ di. q̄
noie heredis soli filij intelligunt. **I**tē q̄ roga
tus alij restituere hereditate nō p̄t eā aliena
re. **I**tē no. g. q̄ di. q̄ v̄bū dubiū est p̄ reū inter
p̄randū et q̄ dicitū testis dubiū p̄ducentē ē
interp̄randū et q̄ testis p̄fuse deponēs iterū
est officio iudicis examinandus.

Licet causam

In iudicio vi possidentis q̄ iustiorē pro
bat ti. obtinere dicit. **N**ota glo. que enumerat
certos casus in q̄b⁹ iudicis officij p̄t b̄re lo
cū. **I**tē q̄ q̄stio falsitatis p̄t opponi p̄ sniam
et quō h̄ debeat intelligi. vide glo. **I**tē notat
gl. q̄ snia lata p̄ falsos testes et instrumenta
b̄n tenet. sed est retractāda. **I**tē no. glo. q̄ tres
p̄nt fieri testij rep̄barōnes z nō plura. **I**tē q̄
examinās testes dicit iudici significare quāta
fides testib⁹ sit adhibēda. **I**tē glo. no. q̄ si ali
q̄s astringat se ad duo pbāda q̄z alterū p̄ se
sufficeret q̄tūc nō sufficeret pbare vnū. **I**tē
notat gl. q̄n q̄s tenet on̄dere ti. suū. **I**tē notat
q̄ in occupatis z in inuas nō currit p̄sc̄p̄no
et alle. **I**tē notat gl. de multiplici vi et remittit
Itē dicit q̄ vis dicat turbatiua. **I**tē dicit q̄ n̄
dicit p̄t dare gladiū z clarā z nō dubiā
dicit ferre sniam et p̄ ius dicit d̄clarare. **I**tē notat
gl. in fi. an snia sit ferenda in procuratorē vel
in dominū et alle. et remittit.

Per tua nobis.

Si q̄ nominet aliquē filiū et ita cōiter re
putat nō credit postea alteri eoz p̄iū iurati
b. d. **N**ota. tex. q̄ di. q̄ q̄sq̄ voce dilucide p̄te

stat⁹ est z. **E**t ex h̄ notat q̄ dicit p̄io testis
stādū est et nō sc̄bo eius p̄io. et alle.

Quoniam contra

Iudex dicit b̄re notariū pblicū penes se vel
duos viros q̄ acta iudicij p̄scribāt. al̄s si q̄d
difficultatis emerferit p̄supiorē puniet. nec
ei credit sup p̄cessu nisi in q̄ntū p̄stabit p̄eas
cta vel alia legitima documēta. b. d. **N**o. g. q̄
est notabilis.

Ad nostram

Si p̄bati p̄t reū deliquisse. et⁹ purgatiō q̄n
deliquerit recipiēda non est. **N**o. gl. que di.
quales debēt eē cōpurgatores z q̄ allegari i
cūbit p̄batio. et alle.

Cum causam

Fines dyocesiū per libros antiq̄s admini
cula testes et famā p̄bant. **N**ota glo. que di
cit q̄ fides antiquoz librorum facit muliū p̄
veritate. et sic nō hic p̄ antiqua scriptura libro
rum antiquoz q̄a p̄ illis p̄sumit et alle.

Causam matrimonij

Possunt rep̄bati matrone p̄ quas virgi
nitas puelle p̄batur

Cum bone.

Acta corā p̄mis iudicibus habita fidem
faciunt coram secundis. **N**ota glo. q̄ dicit q̄
acta iudicialia debent manere apud iudicē
vel apud scriptorē. **I**tē q̄ iudex p̄mo debet
dare operam ad cōponendum partes. z al
le. concoz.

Titulus. de probatio nib⁹. in Cle.

Litteris

Verba litterarum apostolicarum quib⁹
bus papa propriū factum narrat plene p̄
bant si super illis gratia v̄l intentio pape sū
datur. **V**ide glosam huius capituli que vi
detur declarare quando litteris pape fides
est adhibenda et quando non. **I**tem decla
rat et remittit an fides litterarum p̄uatoz
sit adhibenda et est notabilis i sine vbi disti
guit de facto pape proprio et alieno.

34
**Titulus. de testibus.
extra.**

¶ Placuit sancto

¶ Testes nō debent p̄cio cōduci ⁊ fideles ⁊ ydonei ad testimoniū debēt assumi. **¶** Itē q̄ testis ieiun⁹ debet deponere. **¶** Itē nota glo. q̄ testis ex eo reputatur ydoneus ex quo p̄ exceptionem aliquam nō repellitur

In nomine domini

¶ Nulla est testiū receptio cōtra nō citatū facta. nota tex. qui dicit q̄ aduersari⁹ semp̄ ad monēdus est vt veniat et videat testes. **¶** Itē dicit tex. id q̄d p̄ra legē actū est nō habet firmitatē. **¶** Nota gl. que ponit metra in quibus patet que requiruntur i testibus.

Quoniam aliqua

¶ Mulier testificat p̄ra clericū cuz de criē aulic⁹ agitur. b. d. **¶** Nota glo. q̄ arguit q̄ socii criminis q̄nq; in testimoniis admittunt et q̄n hoc sit faciendum et quando fieri potest glo. docet et remittit. vide eam.

In omni negotio

¶ Qui denūciat per dictū suū ⁊ alteri⁹ probat se primo monuisse. vel sic. vbi agit ad correctionē de p̄cio ipediēdo p̄ncipalis p̄sona admittit ad testē. **¶** Nota gl. que q̄rit r̄trū criminosi et infames admittūt ad denūciāduz. **¶** Itē q̄rit an illa auctoritas. **¶** Si peccauerit in te ⁊c. extēdat ad quemlibet et glo. variat

Quotiens.

¶ Nec decretalis docet q̄les debēt eē testes et qualiter iurare debent qui super consanguinitate deponunt. vide glo. que dicit q̄ testis non debet habere odium neq; specialē amicitiam. **¶** Item dicit de auditu.

Insuper

¶ Delatus ⁊ clici q̄ cāz eccle. n̄ pcurāt p̄nt testificari in causa ecclesie sue. **¶** Item dicit gl. q̄ nemo debet habere duplex officium.

Ex parte A. p̄e.

¶ Scdm̄ abbatē exceptio p̄ testes est p̄ publicanōem dictoz testiū pponēda. **¶** Itē sum

mari⁹ est fallus fm̄ Jo. an. et ergo alij sic eas sumāt p̄batio exceptōis p̄p̄osite p̄ra testes differri p̄t vsq; p̄ publicationē attestatio nū. alij sic sumāt exceptōe p̄bata p̄ testes et nō admissa si ex hoc appellatur in cā appellatiōis de hoc cognosci d; vel sic. appellatiō q̄ ad finē exceptōis p̄sequēde nō iustificat solo exceptionis obiectu vel oblatione probationis quo ad finem deuoluendi.

Si qui testium

¶ Iudex mittere debet ad testes q̄ ad eū cōmode venire nō p̄nt. **¶** Itē nota gl. que dicit q̄ iudex etiam ad egregias p̄sonas debet mittere et alle. **¶** Itē glo. arguit quare iudex debet mittere ad pauperes cum pauperes possūt bene ire. **¶** Vide glosam que clare responder.

Sicut nobis

¶ Corrupti et p̄iuri ad testimoniū nō debent admitti. no. g. q̄ dicit q̄ cū aliq̄s puniūt d̄ aliq̄ facti iputantur sibi omnia que secuta sunt ex illo facto. **¶** Item dicit q̄ vno p̄b̄ito. ⁊c. **¶** Itē dicit q̄ occasionē damni dat damnus fecisse videtur. et quomodo hoc intelligitur. vide gl.

Veniens ad nos.

¶ Soci⁹ cris et muneris nō testificat et iaz in criē simonie. no. g. que dicit q̄ remittere ē dare. et vide eā q̄a dicit quando dicto vni⁹ credendū est. ⁊c. et dicit q̄ facit p̄s̄umptionem.

Causam que

¶ Attestationes in vno iudicio recepte in eadē cā et iter eos dē fidē faciūt etiā corā alio iudice. b. d. v̄ sic attestatiōes corā p̄ris iudici b̄b̄ite faciūt fidē corā sc̄d̄is. **¶** Itē no. q̄ attestatiōes corā arbit̄s recepte valēt corā alijs iudi.

Cum nuncius

¶ Clici p̄nt testificari in cā eccle. sue no. g. q̄ arguit et querit an clicus possit esse testis cōtra eccle. et fili⁹ p̄ra patrē. ⁊ p̄iunctus contra p̄iunctum

Super eo

¶ Crimē nō p̄batū q̄d tū p̄bari poss; repellit testē. et alias de illo crimine nō p̄denatū. vide glo. que dicit q̄ si accusatiōe iniurata cōtra testes p̄uicti vel p̄felli fuerint si ad huc in crimine p̄seuerāt repelluntur. et all. glo. ⁊ cor.

¶ De cetero

¶ Laicus in criminali non testificatur contra clericum accusatum si sua vel suorum iniuriam persequatur. unde de glo. que alle. et remittit quoniam laicus admittitur contra clericum.

¶ In causis

¶ Punt in causis fieri tres productiones quare autem non absque solemnitate legali et super dictis testimoniis per publicationem potest publice disputari. unde glossa que ponit rationem etc.

¶ Cum tu fili.

¶ Si fieri potest concordandi sunt testes. id est dicta eorum que videtur esse vera. Nota glossa que dicit quod testes si commode fieri potest concordandi sunt sicut euangeliste etiam sunt concordandi. Item d. g. quod dubia probatio non predest ei qui probauit.

¶ Fraternitatis

¶ Secundum Jo. an. In causa appellacionis super nominis captis tantum testes noui et veteres producantur. Nota glossa que dicit super verbo iuramentis quod presens presens testibus remittere iuramentum. Item dicit eadem quod testes debent iurare et in qua forma.

¶ Intimauit

¶ Qui iurauit non dicere testimonium si attestaciones publice non sunt testimonium dicere compellitur. Item glossa que dicit quod eo ipso quod quis nititur subtrahere probationes pro aduerso presumit malam causam fouere et expirabit se iudicis auctoritate.

¶ Causam que.

¶ Publicatio vel renunciatio productionis testium facta super primo capitulo vel articulo non preiudicat volenti testes producere super alio. Nota quod licet pedere privilegium seu indulgentiam impetrata super re religiosa in preiudicium alterius partis non valet.

¶ Personas ecclesiarum.

¶ Testimonio repelluntur filii morbo laborantes. Nota glossa que dicit quod ille non potest alium corripere qui in se ipso viciatum corripuit nec etiam potest alium accusare neque denunciare.

¶ Iudei siue

¶ Christianus contra iudeum in teste admittitur. Nota textus qui dicit quod oportet iudeos christianis esse

biectos et dicit iudei a christianis per bonitatem foueri

¶ Super eo.

¶ Testimonium maris est suspectum ubi filia petit in virum alique sibi maiorem. Nota glossa que dicit quod cum filius est causa patris. Item dicit glossa quod pater et filius consentent eadem persona.

¶ Licet vniuersis.

¶ Iudeus nil potest probare minus quam per duos testes fideles et honestos. Nota quod iudeus de iure non admittitur christianum ad testimonium. Nota glossa que enumerat certos casus in quibus requiruntur plures quam duo aut tres testes. scilicet in testamento ubi requiruntur septem testes. Item non glossa que dicit quod affirmatiua quicquid exponit per negatiua et e contrario negatiua per affirmatiua.

¶ In litteris

¶ Non sunt idonei testes que actor de familia sua produxit. Nota glossa que enumerat omnes illos qui dicuntur familiares. Item glossa dicit quod testes admittendi non sunt quibus producere potest ipse

¶ Cum venisset.

¶ Donec attestaciones non fuerint publicate vel eis renunciatum produci possunt testes postea verbo non super eodem articulo sed super alio. hoc dicitur quod ad titulum Jo. an. Nota glossa que disputat an valeat processus delegati mortuo delegato

¶ Series tui

¶ Publicacionis attestacionibus potest falsitas per unum testimonium comprobari vel sic in causa matrimoniali publicacionis attestacionibus super eodem capitulo possunt alij testes induci. Nota glossa que dicit quod instrumentum potest produci etiam per apturam et publicacionem testimonium. Item quod falsitas probatur etiam per finiam ad xx. annos

¶ Preterea cum quis

¶ Carnalis copula probatur per conueniens testimonium per visum. Idem per testimonium auditum quando adminicula et fama coadiuuant. Vide glossam notabilem qualiter probari debeat carnalis copula.

¶ Cum a nobis.

Unus iudicis uerbo non creditur. scriptura eius et per testes reprobatur. **Nota** glo. que tractat quoniam iudices sunt admittendi testes et quoniam scriptura potest reprobari

De testibus

Testi qui super exceptione tantum iuravit super principali non creditur. actor tamen petente si litem est pretestata etiam super principali iurare et deponere compellitur. **Nota** glo. que ponit tres casus in quibus testes non dum publicans attestacionibus non recipiunt super eodem capitulo. Primo si renunciatum est. Item si sufficiens productio facta est. Tertio si publicano sit facta et intellige **Be** ut in glo.

Constitutus

Publicacio attestacionum non fiat ad petitionem alicuius tertij. Et post apud quam deposite sunt depositiones siue attestaciones non potest ulterius testes producere. **Nota** glo. que dicit quod testes recepti in uno iudicio non faciunt fidem in alio. Item non quod res in alios acta alijs non nocet

Presentium

Publicans attestacionibus non opponit in glo. testes. Tres casus excipit. Primo si id fuerit ante publicationem pretestat. Secundo quod publicans didicit quod obicere uult. Tertio est quod iuramento firmabit quod ex malicia nihil obicit

In nostra

Si testes a diuersis producti deponentes contraria sunt equalis honestatis statim numero maiori alias preualere poterit paucorum auctoritas. **Nota** glo. que docet qualiter procedendum sit cum testes sunt plures et discordant. Item si sunt pares et equaliter probant. Item quoniam quid faciendum sit si duo probant et petunt aliquam in prorem et equaliter probant

Tam ex litteris

Non probandum impedimenta electi laici et femine admittuntur. **Nota** glo. que notat quod in causa criminali civiliter mota licet actor habeat presumptionem pro se. non tamen defertur ei iuramentum. Item dicit glossa quod laici et femine admittuntur contra clericum hoc casu.

Cum olim

In liberali causa possunt testes produci lite non

contest. **Nota** glo. que in **Be**st notabilis et singularis quod non solum clericus alicuius ecclesie preest in iuriam ecclesie sue illatam imo minor preest defendere ecclesiam ne trabatur in peiorum statum.

Ex tenore

Publicatis attestacionibus falsitas per testimonium potest indirecte probari. **Nota** glo. que exprime se dicit quod in **Be** capitulo est casus ubi per publicacionem testimonium etiam in eadem instantia iudicij super nouo articulo testes recipiunt. et alibi. **2002**. Item glo. dicit quod utriusque bicta; viro quod mulieri mos gerendus est hoc casu etc.

Significauerunt.

Si sine causa iusta denegat quarta dilatio cum solemnitate legali petita appellari potest. **Nota** glo. que in **Be** notabilis et singularis quod iudex uolens refrenare multitudinem testimonium producentium potest et denegare secundam et tertiam dilaciones

Cum causam.

Biligenti examinandi sunt testes. et puniendi qui eos impediunt. et impediunt testimonium multitudinem per iudicem reprobanda. **Nota** quod si testis ex leui causa dicat obiosum. admittit tamen ut in glo. Item glo. dicit an testis teneat respondere ad interrogatoria si querat ab eo an sit criosus adulter. et alibi. glo. que dicit testis et ad quem teneat respondere. Item quod iudex debet interrogare de causa scire testis. Item an testis semel productus possit iterato produci.

Veniens

Ubi variat modus agendi publicans attestacionibus super eodem. c. testes producere etc. **Nota** talia sententia lata in te et me non est demandanda executioni si per alium alteri ledit. Et si exceptio opposita sententiam statim non probat sententia de executione.

Tuis questionibus.

Religiosus ad testificandum non admittitur absque iuramento nisi a publico renuntiat. **Nota** glo. que de iuramento an iuramentum testis possit sibi a parte remitti. Item quod de iuramento calunie etc.

Dilecto filio.

Delegatus nec in testimonio remouetur a iudicando et alibi rogatus. non. g. que dicit quod curare de magistratibus ut salua sit reprobatur. Item dicit quod si opus fuerit pro testimonio dicere de. Item quoniam glo. que dicit de aduocato cui reuelauit secreta mea etc.

¶ Significauit

¶ **A**z pbatōis copia pcreat citato aduersario recipiunt et publicant testes q̄s re⁹ inducit. **N**ota glo. q̄ ponit differētiā in hac publicatione testū et illa que sit in. c. quonias frequenter.

¶ Cum causa.

¶ **P**ublicatas attestaciones nouū capitulū pbari p̄t etiā per testes antiq̄s. **N**ota. g. notabile et singularē q̄liter testes debēt pbari aliquē fuisse d̄ceptū in aliq̄ tractu ultra dimidiū iusti p̄cij q̄liter debz pbari valor rei **S**albericus.

¶ **R**eq̄runt testes et publicant q̄ in fuerūt sentētie vbi de scriptura p̄ sniam non apparet. **N**ota glo. q̄ dicit q̄ tenet snia lata in cā m̄imoniali lzata non fuerit in sc̄pn̄is sed b̄ hodie est correctū in cle. **S**epe. de v̄boz. signifi.

¶ Cum in tua.

¶ **L**icet p̄ plures testes in cā inq̄sitionis ā: te tractū matrimonij p̄ sanguinitas reprober̄ potest tamē tracto matrimonio q̄d p̄stea accusatur per pauciores b̄mōi cōlāguinitas pbari

¶ Constitutis.

¶ **E**x cōmunicari p̄nt q̄ partē impediūt i p̄ducēdis testibus. hoc p̄mo. **E**t denūciandi sūt testes non teneri iuramento de veritate tacenda. hoc sc̄do. **E**t si p̄ sanguinea rei impediunt testes actoris puniūt re⁹ q̄a de ei⁹ volūtate d̄ocheri p̄sumitur. hoc tertio. **N**ota tex. q̄ dī. q̄ ille iniquā ostendit se fouere causam q̄ defensionis copiā zc̄.

¶ Constitutis.

¶ **Q**ui testificata non didicit nec renunciauit testibus p̄ducendis etiā sup̄ antiq̄s capitulis testes p̄ducere poterit. **N**ota gl. q̄ querit nunq̄d ijdē testes p̄nt sepi⁹ induci.

¶ Licet ex quadam.

¶ **I**stud capl̄m ponit. xij. articulos sine quibus ad p̄bandū p̄ sanguinitatē. in cā mat̄mōi: ali nō valet testimoniū de auditu. **N**ota tex. r̄u. in fine q̄ dicit q̄ tolerabili⁹ est aliq̄s con-

tra statuta hominū dimittere copulatos q̄s legitime p̄iūctos separe. **N**ota glo. que dīc. q̄ aliud est ḡuitas q̄ dignitas

¶ Per tuas nobis

¶ **T**estes p̄ publicationē ad p̄tionē p̄ducēdis interrogari nō debēt. nisi q̄n̄ super oībus articulis nō deposuerūt. **N**ota glo. q̄ dī. q̄ p̄ publicationē testes nō sūt: ā plus in terrogandi.

¶ Licet dilectus

¶ **T**estes sup̄ principali p̄ducēdis repbare licet et reprobatos iterum reprobare et ulterius nō est locus reprobari. vide glosam. que exponit et dat tibi intellectū quō et q̄litē repbariones fieri debent.

¶ Presentata

¶ **A**ttestaciones recepte per arbitros faciunt fidem in iudicio si testes mortui sunt. si viuunt est in opinione illius contra que p̄ducti fuerunt an velut attestaciones recipere an testes de nouo deponere. b. d. **N**ota q̄ testes recepti coram arbitro valent in iudicio quō hoc p̄cedit. vide glo.

¶ Super nobis

¶ **N**on creditur testi quantumcunq̄ religioso qui sine iuramento deposuit. **N**ota gl. que intelligit textum. si pars contra quas testes producantur noluerit. secus si voluerit quia tunc valet testimonium zc̄. **I**tem glosa notat aliq̄s casus in quib⁹ statur dicto p̄nt⁹

¶ Venerabili

¶ **D**iligenter et sigillatim sūt testes examinandi. **N**ota glo. que docet que requirunt ad hoc q̄ aliquod dicatur miraculum. **I**tem dicit q̄ circa maiora mai⁹ veritur periculū et alle. concoz.

¶ Cum clamor

¶ **I**terum examinandus est testis qui obscure deposuit. **N**ota glo. que clare docet q̄liter procedendum sit cum testis obscure deponit. **I**tem dicit q̄ in ambigua oratiōe spectatur sententia eius qui eam protulit.

¶ Testimonium.

¶ Scdm Jo. an. p seueras i crie et i civili ca repellit a testimoio. emedat vo n ifamis ad mittit i civili et criali civili mora. Fallit i p iuro in criali repellit. Nota gl. q di. i principio sui q no est credendu illis p alios q crimini bus implicat et qz diu qs est in culpa testio nium ferre non potest.

Ultra tertiam

¶ Ista decretalis di. q petes qria dilatione ea no habebit nisi pmo iurauerit q nec per se nec per alius testificata subtraxerit. nec p cuctat fuerit. nec p dolu nec aliqua artes qr ta dilatione poposcerit. Ergo testes qs pdu cere nitit pus habere no ponit

Non debet.

¶ Accusat? criminalit no admittit in teste lup criabus pteiqz in exceptis. no. h glo. q dic qlz qs accuset in nodu re est. Et gl. al. pcor.

Titul. de testib. li. sex.

Mediatores

¶ Soci? in crie simonie in teste admittitur si sit loci? cristantiu et agatur civili a la non. Nota glo. que di. qn loci? crimis z muneris admittit in teste. Itē di. in sine q excipies no videt psteriet alle. ad hoc pcor.

Presentium

¶ Nec decre. est practica et optime scit per aduocatos z ponit modu remissionis curie et dat modu iuradi sup positionib? et dicit p que iurari debeat z dat modu rndedi. Itē dat modu testes pbatoios repbadi. et rep batoios iteru repbandi. et glo. e mliu nota bilis in se.

Romana.

¶ In causa appellatōis aduocatus vel pcurator in pma instātia nō debet recipi in teste In secunda instātia neqz indistincte appellāti iuramentū sine p̄sūptione deferendū est. put in littera nisi inspectis psonis z circūstātijs id faciendū fuerit.

Titul. de testib. in Cle.

Cum iudei.

¶ Ider testes xpianos couinci pnt iudei et

farzraceni nō obstātib? puilegijs p rarijs re: gū et pncipiū qb? si vtant subtrabat illis xpi: anozū cōmertū. Nota glo. in fine que docz qualiter iudei excōicant

Testibus

¶ Publicanis attestacionib? testes p dnci n pnt etiā in cā appellacionis sup eisdē articulis v? directe contrarijs. vide glo. q i bac materia est mulxī magistralis z singularis ad quā solet fieri remissio in materia publicati onis testiuz.

Titul. de tes. co. ul' nō.

Causam,

¶ Ordinari? p̄t cōpellere testes ad ferēduz testimoniū corā Delegato. Nota. gl. q dicit q veritatē occultare est mortale peccatuz. Itē no. glo. ad qs psonas p ferēdo testimonio iudex debet mittere.

Cum super

¶ Vocat? p ferēdo testio ad certū diē si n cōpet p̄t suspēdi ab officō z bñficio. vid. gl. q di. h pcedere nisi necitas sit i impedimēto. v. de h ab. q notat qd faciēdu sit d illo q sic citat venias tali die et si non veneris venias tali die an teneat si pmo nō venit ad expēsas zc.

Super eo

¶ Testis q timore aduerse ptis se subtrahit testificari cōpellit. no. ter. q di. q i notoriss n ē op? pbatōe sic i p̄tēte nēcie n sē p̄tel iudicis.

Peruenit ad audi.

¶ Cōpellit testis detegere fraudē illi? q ad uersario copiā pbatōis subtrahit. Nota ter. q di. q nemo dz aduersario instrumēta qru appellacione testes p̄nentur subtrahere

Peruenit ad.

¶ Sup iniuria lata clicotestes cōpellūt. v? sic. Qui sup reb? ecciasticis testificare recu: sāt sūt p cēsura eccliaficā cōpellēdi. no. gl. q di. q iniuria crimē est quia q de iniuria p̄dē nat ifamis efficit. qd ē notādum.

Ceterum q, super.

¶ Sup p̄sāguitate pbāda testes cogēdi sē pbibere testimoniū iurari. no. gl. q di. q eo ipso qd testis monitus nō vult deponere p̄sumi tur p̄tra eū q statū cōpellatur. qd ē notādus.

Præterea.

Testis synodalis q̄ corā ordinario super matrimonio deposuit nō cōpellit iurare super eodē corā delegato. hoc p̄mo. Secōdo dicit q̄ p̄pter supuenientē infamiā testis a ferēdo testimonio repellit. Tertio dicit si testis errauerit p̄t in cōmenti dictū suū corrigere nō ex intervallo.

Super his

Cū de infamia vel vicio falsitatis inq̄rit cogendi sūt testes. Nota glo. in fine q̄ dicit q̄ testes etiā i c̄ribus cōpellunt.

Cum contra

Sup crimine falsi testes cōpellunt p̄bibe re testimoniuū veritati. vide glo. q̄ disputat p̄ et p̄tra q̄n testes in c̄rialib⁹ causib⁹ siue in pecuniarijs admittūt et q̄n nō.

Dilectorum filiorum

Cogendi sūt testes p̄biberet testimonium veritati p̄ter q̄s in c̄ribus. vel sic. Nō cōpellit testis in cā c̄riali p̄biberet testimoniuū vbi agit solū ad repellēdū infamiā accusantis.

Venerabilis

Ad detegendū iuraciones cogunt socij etiā iurati. Nota glo. q̄ loquit de clericis qui iuraciones siue p̄spiraciones faciūt p̄ suos epos et expedit se de iuramento illoꝝ cōspiratorum.

Titulus. de fide instrumentorum

Si scripturam

Exemplar instrumenti nō p̄bat absq; originali. b. d. Nota glo. que tractat que scriptura dicatur publica siue autētica atq; p̄uata. Item querit quid faciendum sit si papa mā dat alicui p̄cedas s̄m formā p̄ozlrārū et p̄ me lrē non apparent.

Scripta vero.

In iurato instrumento non creditur nisi publicum sit. et publicum dicatur si manu publica est confectum vel sigillo autētico sigil-

latum cum subscriptione testium. Nota. g. que dicit q̄ instrumenta publica perpetua firmitate nituntur ad damnum et commodum vtriusq; partis.

Ex litteris

Rescriptum apostolicum deletur vel absum in loco non suspecto nō dicitur viciōsum. Nota glo. que dicit q̄ copia instrumentorum edenda sit quoniā cōmune est et si hoc nō fieret pars cui denegatur posset appellare.

Accipimus

Redarguenti p̄uilegiū de falso iudex facit exhiberi p̄mo corā paucis et interim stabitur sententie late per illud. b. d. Nota glo. q̄ dicit q̄ pendente accusatione contra aliquē interim remanet in statu pristino. zc

Contingit

Instrumentum vel p̄uilegium quo q̄s vtitur. aduersario corā iudice integraliter legi debet. sed solum illud capitulum de quo cōtenditur edi debet. b. d. Nota glo. que disputat qualiter in iudicio iura edenda sunt.

Inter dilectos

Reus absoluitur cū iura actoris sunt obscura vtp̄ua cum ipsius instrumenta vel scriptura sunt obscurata vel lrē vel scripture sigilli sunt delete. b. d. Nota glo. que in hoc est singularis quia docet qualiter iudicio inueniri debeat.

Quod super.

Non valent littere quas super absolutōne vni cruce signatus obtinuit per veri suppressionem vel falsi expressionem. Nota glo. que dicit q̄ quando ignota sunt sigilla tunc eis non est standum nisi sint quinque aut amplius. Item si quis non agnoscit suum sigillum ideo non viciatur.

Pastoralis

Si de extrauaganti dubitatur aut est iuri consona et iudicatur s̄m illam. aut dissona et non iudicatur s̄m illam. Nota q̄ ratiōne rescripti non est recedēdū a iure cōmuni imo auferendum est de manibus tenentis

Cum dilectus.

Non publicatas attestaciones vsqz ad
pclusionem in causa pnt instrumēta pdu
ci. hoc pmo. Scdo di. q. s. uerudo loci facit
q. sigillū pncipis facit fidez. **N**ota glo. in fine
que di. q. s. uerudo facit aliqd instrumētū el
se autēticum qd alē non est autēticum

Cum iohannes

Falsitas istrumētū vel id qd deest instru
mētō p testes pbari p̄t. **N**ota gl. sup verbo
postqz a partib⁹ q. iudex p̄t inirrogare ptes
q̄ndocūqz sibi visum fuerit et etiā testes p̄
publicationē si testes obscure dixerint vt ap
pareat veritas.

Ex parte

Defectus littere nō viciat rescriptum pa
pe. **N**ota glo. q. diat. q. p̄pter defectum lit
tere v̄t sillabe nō viciatur rescriptum. sic nec
testamentū nec etiā libertas min⁹ debet p̄p̄
defectum sillabe. zc.

Perpetuus vicarius

Vicite appellatur a iudice q̄ p̄t petēti non
facit edi cōmunia instrumēta. vide gl. q̄ est
notabilis q̄ docet q̄n instrumēta sūt edenda
vel nō p̄t aduerle z̄ q̄n dicūt cōmunia et q̄n
dicuntur propria.

Imputari ei

Imputari ei p̄t q̄ p̄trarias in iudicio p̄tu
lit sc̄pturas. **N**ota glo. q̄ docet q̄n sc̄pture di
recte vel indirecte sūt p̄trarie. **N**ota glo. q̄ q̄
rit an idē sit in testib⁹ p̄traria dicētib⁹. **I**tē di.
g. q. iura s̄bueniūt vigilātib⁹ z̄ n̄ dormiētib⁹

Si cautio.

Si in instrumēto debiti cā exp̄mat̄ p̄dē
nabit debitoz nisi p̄bet indebitū. **S**i nō exp̄
mit̄ necesse est vt creditoz p̄bz debitū. **N**ota
gl. q̄ di. q. p̄fessio extraiudicial̄ cā adiecta b̄n
p̄iudicat.

Cum. N. tabellio

Auctoritate ordinarij p̄t notarius notas
notarij mortui in publicam formam redige
re. **N**otat. g. q. notari⁹ ip̄o viuēte non p̄t alij
cōmittere sup̄plēonē istrumētū sed ip̄emet
cōplere d̄z instrumentum

Si instrumenta.

Instrumētū exēplariū p̄tabellioz auctor
ritate ordinarij eandē v̄t habet cū originali.
b. d. **N**ota. g. q̄ di. q. etiā dicta testius z̄ testes
ne pbatio pereat etiā in publicā formā pos
sunt redigi. **E**t boni iudicis est curare vt fal
ua sit reprobatio

**Titulus. De presump
tionibus.**

Sicut noxius

In delictis in dubio p̄sumit̄ dol⁹. vel sic.
In culpa est q̄ nocet amico fraudulēter licz
dicat se ludendo fecisse. **N**ota glo. q̄ di. q. oīs
ludus noxi⁹ est in culpa. **E**t oē malefactorum
p̄raue p̄sumit̄ actū z̄ alle. p̄cor. z̄ solz allegari

Afferte mihi

Ex violēta p̄sūptione diffinitiuā ferē snia
Nota glo. que di. q. ille audiēdo nō est q̄ so
lū nocere desiderat z̄ nemini p̄desse et mali
cij⁹ ei⁹ nō est indulgēdū. ff. de rei ven. i. sūdo.

Ex studijs suis

Intima p̄ mores cognosces extiores. **N**o
ta glo. notabile z̄ singlarē in q̄ salomō ponit
tria difficilia. s. viā colubī sup. zc. vide eas

Nullus dubitat.

Qui iudiciū refugit appet̄ euz de iustitia
diffusum. **N**ota. gl. q̄ di. q. triplici d̄z q̄s p̄si
teri. s. Ore. Euidēna rei et contumacia z̄ alle
gat glo. z̄ p̄cor.

Nonne bene dicimus

Ubi duo alicui vnico p̄textu p̄ponunt̄ si
vnū negat alterū p̄siteri videt̄. vide h̄ gl. q̄ di.
sputat an is q̄ tacet p̄siteri siue p̄sentire v̄da
tur. **E**t di. g. q. si p̄pb̄itionē meā possū p̄bi
bere qd̄ sit z̄ taceo tūc tacititas p̄ p̄sēsu bēt.

Bandata celestia.

Ex trāfacta vita bona alic⁹ p̄sumit̄ de bo
na vita eiusdē i posterū. **H**est rātū dicere qd̄
p̄teritis p̄sumit̄ ad futura. **N**ota tex. q̄ dic. q.
alter alteri⁹ debem⁹ onera portare.

Quosdam.

¶ Ex vicinitate psumit p aliquo vel cōtra aliquē ⁊ ideo scire psumitur. vnde non facile creditur sibi si dicit p̄rariū. Nota glo. q̄ dicit. q̄ vbi quis interrogatur an credat vel non. Non est ei dandum tempus ad Deliberan: dū q̄ ex p̄sūptionib⁹ isozmat suā credulitatē et glo. alle. ad h. p̄cor.

Quanto et

¶ Nō p̄t latere aliquē in vicinio id qd̄ scit in remoto. et intellige. Nō potest id est nō p̄sumit potuisse nescire. vnde in glo. que dicit h. casu p̄tra istā p̄sūptionē admitti p̄bationes. et dicit glo. de probabili et violenta p̄sumptione.

¶ Scribam eis

¶ Quāq; p̄sumit ex p̄teritis circa p̄ns. Et ex isto paruo capitulo ar. glo. q̄ inducie sūt cōcedende etiam maliciose petenti ad p̄uincē dū ei⁹ maliciā ⁊ expedit se de diuersis tēporū p̄sumptionibus

Quia verisimile.

¶ Ab aliq̄s vult probare id qd̄ non ē verisimile nō est eius p̄batio admittēda. nisi aliud sit qd̄ eius p̄sūptionē erogat. puta fama vel testiū ydoneitas. vide h. glo. zc.

Illud quoq;

¶ Habitatio noiatio donationis propter nuptias assignatio et fama iste p̄sūptōes ad p̄roē sufficiūt p̄dicādā. Ita. glo. cal. i. q̄ b⁹ dñs fraudat suo.

Litteris tue

¶ Ex p̄sūptione violēta p̄t quo ad ibozum maīmoniu separari. Nota gl. que docet q̄ liter copula carnalis debeat p̄bari cū tal' act⁹ nō pateat visus ergo sufficit ibi violenta p̄sūptio.

¶ Tertio loco

¶ Ad p̄sūptionē violentā et famā separatur maīmoniu de p̄nti. Et nota ex hoc capitulo q̄ ex confessione coniugū et fama proceditur ad diuoziu ⁊ di. glo. q̄ que nō p̄sunt singula multa collecta iuuāt.

¶ Litteras nostras

¶ Ad p̄sūptionē debemētes nō fertur snia. Nota tex. q̄ solz ad hoc allegari nemo vnq; carnē suā odio habuit. Itē q̄ propter veritatem q̄s p̄t se opponere fratri suo amico suoz vxori sue et alle. p̄cor.

Cum in iuuentute

¶ Cum in iuuetute sua q̄s cast⁹ fuit nō p̄sumit de incōtinētia sua in senectute. Nota gl. que dicit istud q̄nq; fallere vnde vlt⁹. Stultitia est que te nō sinit cēsenem

Budum archidi.

¶ Ad simplicia bñficia q̄libz p̄sumit ydoneus nisi p̄uū ondat. Nota istā glo. q̄ disputat q̄s debet p̄bare aliu ydoneū et an negatiua isto modo p̄bari debeat.

Titulus. De iureiurando. extra.

Ex administrationis

¶ Iuramenta a Debitozib⁹ sup vsuris soluēdis creditozib⁹ facta relaxāda sūt. qz sine periculo aīarū suari nō p̄nt. Nota gl. que q̄rit q̄ si iurauerit nō repetere.

¶ Veniunt ad nos

¶ Iuramētū metu extozū est obligatoriu dū nō sine piculo aīe seruari possit alias nō. Itē aliq̄ dixerūt q̄ iuramētū extozū metu in differēti ipso iure nō tenet. sup q̄ vide h. glo. et doc. scribētes q̄ alle. p̄cor.

¶ Veniunt ad.

¶ Ille nō d̄t deicrare q̄ ex iusta cā desent iuramētū. Itē ei fides nō est suāda q̄ p̄sūdē p̄satur. Nota gl. q̄ di. et arguit q̄ etiā hosti fidelis suanda est.

¶ Ego. A. ep̄s

¶ Istud caplz p̄nt formā q̄lū ep̄i iurāt ropon. ⁊ sūt. vii. capla. Nota gl. sup p̄bo succesozib⁹ q̄ di. q̄n q̄s d̄z itez succesozū iurare. Itē q̄ ep̄s tenet dño ī periculis occurrere.

¶ Nullus ep̄s

¶ Ep̄s solū clicos dispelatōz rerū ecciarū bñtes iurare cōpellere d̄z. Nota cas⁹ aliof. in gl. i. q̄b⁹ dicit cōpellit iurare. s. p̄pace p̄ fama

pro fide pro obedientia.

Debitores ad

T Ad tenet promissio de soluendis usuris nisi q̄s iuret. q̄ tūc seruandū est iuramētus tamen p̄ solutionē repetere p̄r. Nota glo. q̄ dicit. q̄ dolo q̄s pent q̄s statim restituere tenetur. In fine dicit q̄ soluens usuras n̄ peccat sed recipiens.

Ad nostram.

Licite p̄t pign⁹ teneri donec deductis expens⁹ soz⁹ p̄ncipalis soluta fuerit. v̄ sic. Fructus in sortem sunt computandi. Nota gl. que di. de duplici cautione et arguit de illo q̄ sibi ipsi ius dicit debet cadere a iure suo. zc.

Si vero

Dispēlat ecclesia cū clerico suo q̄ coact⁹ est suū ius refutare. Nota glo. q̄ disputat an iuramentū metu extorū obligat et alle. Itē dicit v̄ba impatoris referentia. Si negligēt ea q̄ male usurpāt omittim⁹ excess⁹ viā alijs aperim⁹. In fine dicit q̄ in alteri⁹ odiū q̄nqz cū altero est dispēlandū. z alle. iij. q. v. accusatoribus.

Ex rescripto

Jurare p̄nt monachi de sui abbatis licētia z etiā obsides dari. Nota gl. singularem que disputat an liber bō possz dari in obsidē z an pater possit ipignozare filios. Itē an mulier p̄t fideiubere. Itē dicit de illo qui promissit factum alterius.

Querelam. 1R.

Qui nō soluit p̄sionē iuramēto p̄missā periurus habet z ab ecclia remouet. et s̄ verū intellige si sine necessitate desinit soluere. z ergo di. gl. q̄ necessitas excusat a p̄urio et iura subueniūt necessitate ipeditis. Itē dicit gl. q̄ debitū nō soluit ad q̄d iuramēto est restrictus bñficio suo p̄uat et alle. c. puenit. de fideiussoribus.

Tua nos

Temerariū iuramētū a bñficio quem excludit. Nota gl. q̄ di. q̄ si q̄s falsū iurat ignorans credēs verū eē q̄d iurat nullū est p̄ctm. et di. g. etiā de iuramēto q̄d indiscrete fit.

¶ Cum quidam

Juramento q̄d nō inducit p̄ctm mortale si alias sit p̄nciosū exēplo nō sua sed superioris ptate p̄t q̄s p̄trauenire. Nota tex. d. illo q̄ iurauit nō loq̄ patri aut matri. zc. Et vide glo. que di. q̄ dignitas delinquentis aggruat p̄ctm. Itē q̄ in quātitate p̄tēpt⁹ metit⁹ deus q̄ntitatē reat⁹. Itē q̄ in p̄nū q̄nqz pl⁹ maiores q̄nqz pl⁹ minores puniuntur.

Sicut ex litteris.

Cleric⁹ claustrū suū abiurare non debet. Nota glo. z tex. q̄ innuūt q̄ pena vni⁹ debet eē metus alteri⁹. Itē di. q̄ clic⁹ sine licētia superioris sui nō debet ecclesiam abiurare vel etiam ei renunciare.

Veritatis amica.

Vasall⁹ q̄ iurat dñō suo z successoribus suis nō tenet iterū iurare mortuo dñō. Nota glo. que di. de simplicitate quō cōmēdat⁹ z arguit p̄ra tex. de liberto ecclie q̄ tenet cui libet successor iurare et di. q̄ iuramentū p̄pe tuū est quoad iurantē.

¶ Verum in ea

Absoluit ecclia a iuramēto p̄pter metus amissionis vite vel rerum extorto. Nota hic abb. qui dicit dū mō totā subam amittere v̄ minozē partē timeat perdere zc. Itē glo. in fi. clare di. q̄ iuramētū metu extortū parū obligat glo. alle. p̄cor.

Veniens ad

Si iurē stare mandato tuo nō potes me iniuste grauare et graue mādatum mibi in iungere. Nota glo. q̄ di. q̄ etiam iniuste sententia arbitri standū est. Item di. glo. q̄ iuramentum nō extendit ad illud de quo nō est cogitatum.

Breui sciscitatus.

Appellatio ab executione iuramēti nō excusat. Nota glo. que q̄rit an ne q̄s tenetur iurare eccliam nō req̄sit⁹. Et di. de aduocato q̄ bz malā sciam in cā clientuli sui.

Quanto

Nemo p̄ iuramētū ad illicita obligatur

Nota gl. que disputat an papa p̄t indifferēter absoluere a voto ⁊ a iuramēto. **N**ota gl. etiā q̄ dīc. que req̄runt in moneta. i. q̄ntitas pōderis materia et publica forma. **I**tē in fine di. q̄ scienti purās est infamia. **I**tē dicit q̄ pictores et poete nouas possūt inuenire formas.

Venientes ad se.

Per iuramētū subdiorū ius supiorale: di nō p̄t. **N**ota glo. que dicit q̄ licite iudicat s̄m p̄suetudinē q̄ p̄suetudo p̄iudicat iuri. **I**tem q̄ in omni iuramento excipit superioris auctoritas. **I**tem dicit q̄ beneficio appellationis extinguatur p̄nunciatum. ⁊ sic pen. appellatione executio fieri non debet ⁊ si fiat i iuro possessore restitui d̄z ad pastinū status.

Ad nostram

Officio iudicis subuenitur ei qui timore iuramenti non repetit vsuras. **N**ota gl. que querit q̄d de illo q̄ iurauit aliq̄s nō debere d̄nūciare in peccato suo. **I**tē q̄ vltima voluntas large est interpretanda. et allegat gl. concordantias.

Ad nostram

Iuramēta generaliter facta restringēda sunt vt p̄sonent canonicis institutis. **N**ota gl. in p̄ncipio sui que disputat an ordo iudicarius sit seruandus in notorijs. **I**tem notat q̄ iuramenta et p̄missiones nō extendūtur nisi ad ea de quibus cogitatum est. **I**tē ponit versum. Est in amore modus nō suare modum. **I**tem dicit q̄ nulle sunt validiores p̄bationes q̄s per euidentiam facti. **I**tem dicit q̄ verbum generale nō est semp̄ generaliter intelligendū vt dicendo omnia bona damasci. **I**tem de conse. di. ij. in. c. Reuera. vbi dicit de operibus totius mundi circa finem idē. alic̄ partis mundi

Ea te credimus

Iuramētū sine necessitate prestūz a debito licito nō excusat. **N**ota tex. in p̄ncipio q̄ est notabilis q̄ onus nō remittitur sed augeatur cū cuiq̄ impuide soluit q̄d alij ex debito est prestandum. **I**tem gl. notat et arguit q̄n

soluendo alteri debitor liberatur

Quintanallis.

Cū mandato alicui⁹ generaliter me suppono mibi p̄ra deum et sacros canones nihil p̄cipere potest. **N**ota glosā. q̄ ponit causas p̄pter quos p̄t potest filios suos exheredare et ad hoc solet allegari.

Tua nos

Coniuuges non possūt se ab inuicē aburrare. **N**ota gl. q̄ dīc. q̄ temerarium est iuramentum ergo minime seruandū. **I**tē di. gl. q̄ ille nō dicitur infringere iuramētū q̄ illud in melius cōmutat. b. d.

Quemadmodum

Qui iurat cōtrahere cū aliqua. si postea non contineat cū illa contrahere nō cōpellitur. **I**tem iurans nō accusare vxorem de adulterio ipsam nihilominus accusare potest. **R**atio q̄a patronus est sceleris. **I**tē nota gl. super verbo oculos que di. q̄ etiam q̄s pōt hoc casu p̄rauenire iuramento licet seruari posset sine interitu salutis eterne. **I**tem dicit glo. super verbo denūciare q̄ q̄nq̄ vna via conceditur q̄d alia via p̄biberur. et dicit etiā q̄ permillum est viro vxores suā castigare.

Et si xp̄s

Monachi iuramētū p̄stare p̄nt causa testimonij p̄ferendi in causā monasterij sui. **N**ota glo. q̄ docet p̄ que iurare possumus. **I**tem dicit tex. q̄ in omni iuramento licito debent eē tria. veritas. iudicium. ⁊ iusticia. **I**tē dicit glo. q̄ omnis p̄rouerbie finis est iuramentum. **I**tē dicit tex. q̄ vir multū iurās replebitur iniquitate et non discedet a domo eius plaga. **I**tem nota glosam que dicit d̄ illicitis. **I**tē.

Sicut nostris

Temerarium iuramentum in p̄iudicium ecclesie prestum ab electione aliquem non excludit. **N**ota glo. q̄ dīc. q̄ temerarie iurans non repellitur a testimonio et q̄ xp̄s in peccato mortali potest accusare. **I**tem di. q̄ si q̄s p̄sentur vt canonic⁹. potest vt ep̄s re

uocare et sic q̄s p̄t aliq̄ faceret anq̄s alius

Cum contingat.

¶ Consens⁹ mulieris valet in alienatiōe rei dotalis vel dōatiōis p̄pter nuptias assignate dū mō iuramētū exhibet supra. **¶** Nota gl. que ponit casus notabiles in q̄b⁹ q̄s non tenent suare iuramētū. **¶** Itē dicit q̄ expedit mulieribus saluas habere dotes. **z̄c.**

Sicut et

¶ Frangēti fidem. fides franget eīdem. et est similis cas⁹ sic in capto puenit. **¶** Nota gl. q̄ tāgu de bello iusto et iniusto. **¶** Itē q̄ ablata i iusto bello sūt occupātis et alle. **z̄c.**

¶ Amis de

¶ Principes nō debent cogere p̄latos ad p̄standū iuramēta fidelitatis nisi aliq̄d temporale obtineāt dīci ab eis. **¶** Nota gl. quedi. q̄ si dīci a laicis recipiūt t̄palia tenent laicis iurare. **¶** Itē dī. ter. q̄ seruus aut stat aut cadit dñō suo. **z̄c.**

¶ Aditio nostra

¶ Si iuravi q̄ p̄tra te nō eēm nihilomin⁹ ero p̄tra te p̄ causa mea et ecclie mee et spūaliū amīcoꝝ meoꝝ. **¶** Nota ex glo. q̄ dī. q̄ p̄ parte tenet iuramētū. et p̄ tē nō. et sic facrum alī cuius p̄ parte potest valere. **¶** Itē dīc. q̄ declaratio iuramētū p̄inet ad papā. **¶** Itē dicit q̄ in generali s̄mōe p̄sona loq̄ns intelligit excepta

Ex litteris

¶ Si omittat a p̄ncipio iuramētū de veritate nihilomin⁹ in p̄cessu iudicij postea est p̄standū. **¶** Nota gl. que dicit q̄ omne q̄d accipit de pignore deductis expensib⁹ cōputari in sortem. **¶** Itē dicit q̄ eque p̄iudicat p̄fessio d̄ credulitate sicut de veritate.

Intellecto.

¶ Qñ q̄s iurat in sui p̄motione nō alienare bona ecclie si postea alienet et iuret nō cōtrauenire alienatio nō tenet. **¶** Nota gl. q̄ dī. q̄ liter ep̄i iurent in sua p̄secratione. **¶** Itē glo. dicit q̄ si vnū p̄rariorū est bonū reliquū ē malū. **z̄c.** dicit in glo. q̄ vnū q̄ p̄rariorū qñq̄ bonū est. s. nubere et nō nubere et glo. alle. iura vbi qñq̄ vnū q̄ bonū est.

¶ Mulieri.

¶ Mulier iurās se cū viro p̄ vba d̄p̄nti cōtraxisse viro s̄ negāte. **¶** N̄bere n̄ p̄bet cū alio nec datur ei licentia sed sue p̄sciētie est pot⁹ relinquēdum. **z̄c.**

Clericus.

¶ Iuramēta de p̄terito exhibita ad futura nō sunt irabēda. **¶** Nota gl. bic notabilē q̄ dī. q̄ apud deū nō est differētia int̄ iuramentū et simplicē p̄missionē. **¶** Itē in isto capto tāgit ab. de illo q̄ reuelat secreta dñi sibi cōmissa

Iuramentum.

¶ Iuramentū a iudice parti delatū recusari nō p̄t q̄ quis iuramētū q̄d in iudicio a parte parti deferri recusari possit licite et referri. **¶** Et si actor omnino in p̄batione defecerit reus d̄zet si nihil prestiterit obtinere.

Titulus. De iureiurando. li. sexto.

¶ Contingit.

¶ Prelati Canonici Rectores et Officiales locorū q̄ iurāt statuta et cōsuetudines loci vel ecclie suare p̄textu talis iuramētū nō obligantur ad illicita impossibilia vel obuiātia ecclie libere libertati sed nec ad ea debet int̄tio sua referri.

Licet mulieres.

¶ Ad ecclesiasticū iudicē ordinariū loci cōpellitur iudex secularis ecclie cēsura ius canonicū q̄d ad p̄uisionē aīay statutū ē obſuare. **¶** Nota glo. que dicit vñ ista decretalis cepit originē et dicit exp̄sse q̄ iuramētum metu extortū non tenet.

Cum in positionibus

¶ Electus p̄ sacramētū ponēs vel r̄ndens directe contraria nisi ratōnabilē excusetur veluti p̄iurus a confirmatione repellit. **¶** Idē si s̄fecerit eius p̄curator ip̄so mandante vel ratū habente vel nō reuocāte

Titulus. De iureiurando. in Ale.

Romani.

Ista decretal' declarat illa fore fidelitatis iuramēta que p̄stat impator eccie Roma; ne approbationis sue tpe s̄m formā capituli tibi dño. et tpe coronationis s̄m formā in p̄ntificali desc̄pta. Et p̄mo ponit exordium in quo dicit Romanos p̄ncipes p̄ tpe roma n̄ p̄ntificib⁹ sua capita submisisse et se illis astrinxisse viculo iuramēti. sc̄do ibi. dudum narrat assertionē impatoris. b. se negat. ro. pon. p̄ fidelitatis iuramēti astrictū. exp̄m̄t q̄d debet cām denegationi p̄dicte. tertio ibi. Nos itaq; p̄uidēs p̄ra futura picula poit duo iuramēta que p̄stiterat ipse. b. ec. ro. pro ut in glo. j. b. c. quarto ibi. Ceterū. narrata; lia etiā iuramēta p̄stata p̄ albū imediatū p̄ decessorē ipsi⁹ rodolphi et alios reges roma nos. declarat illa fore fidelitatis iuramenta quinto ibi. poro. ponit formā iuramēti p̄stati p̄ ipm. b. in ingressu ytalie. Nota gl. val de notabilem sup̄ vbo reges. q̄ Romanorū rex etiā in discordia elect⁹ bz administratōz q̄d videt sonare absurdū. et alle. glo.

Titulus. De exceptionibus.

Beniq; quod

Crimina q̄ testib⁹ obijciunt añ sniaz sūt pbanda. s. si antepbata nō erāt. h̄ p̄mo. Secundo dicit q̄ p̄pter crimina alias pbata testes repellunt. Tertio dicit q̄ testes nō sunt p̄pter b̄m̄ oīa crimina puniēdi s; a testimonio tantū repellendi. Nota glōfā. q̄ inter cetera dicit. q̄ emēdat⁹ de crīe corā suo sacerdotē admittit in testē in civili cā. et alle. Itē arguit glo. an testis req̄sit⁹ sup̄ crīe teneat r̄ndere

Ad nobis ex

Reo exapiente de excōicatione p̄ accusatorē. cōmunionis replicatio nō obitat. Nota glo. que dicit q̄ non debet q̄s alij obijcere q̄d ipse noluit obijcere. Item dicit vba auḡ q̄ nō nullos sustinem⁹ q̄s in iure toleram⁹. Itē in fine dicit q̄ ep̄s nō d; b̄re viles homines i familia sua. et alle.

Cum ecclesiastice

Qui bz plura b̄nficia de pluralitate b̄nficioz p̄ aliū excipe neq̄t. Nota glo. que in cetera dicit q̄ expedit eccie b̄re p̄les diuites c̄ti cos vt eam possent melius defendere. et impetū et silcus habū dabit vtēs subiectis locupletibus. Itē dicit in fine q̄ q̄s renūciās exceptioni p̄ra vnū nō videt p̄pterea renūciare p̄ra aliū. et alle.

Pastoralis

Post terminū assignatum ad dilatorias nullus audiat nisi i trib⁹ casibus bic lignatis. Idem est nisi illa exceptio d̄ nouo post terminū cōpetat. Secūdo est nisi b̄ pres fuerit protestate. Tertio nisi iuret q̄ de nouo ad noticiā eoz puenierit.

Cum inter.

Excōicat⁹ excipe p̄t. Et ratio dubitādi sūt it q̄a cuz in exceptione re⁹ efficit actor et sic excōmunicat⁹ videt agere q̄d facere nō potest. Nota glo. q̄ dicit volēs agere in p̄ncipio litis debet diligenti de exceptionib⁹ dilatorijs cogitare et debito tpe pponere q̄ iura subueniūt vigilātib⁹. Itē dicit q̄ eo ip̄o rescriptū videt suspectū q̄ de sc̄cia pape n̄ emanauit et rescriptū suspectū nullā dat iurisdictionem.

Cum venerabilis

Qui exceptionē opponit licet eam non p̄bet nō idco faciū in modū exceptionis cōfessauit nec p̄pbato habet nisi alia p̄betur. Nota glo. in p̄ncipio que dicit q̄ in cōsiderate loquēs sentiet mala. Itē dicit q̄ luter d; fieri liul p̄tel. Itē tangit glo. q̄ sūt actiones bone fidei. Itē gl. q̄rit an valeat snia p̄ falsū in strūz lata

Qlim

Appellari p̄t q̄n nō admittit appellatō q̄n citat q̄s vltra duas dietas et excipit.

Dilecti filii.

Excōicat⁹ et p̄tur p̄t cām eccie sue defendere et p̄ra agere in eius p̄iudiciū excipere. Nota glo. in p̄ncipio que dicit q̄ q̄libz admittit ad defensionē eccie sue etiā excōicatus. Itē arguit glo. q̄ q̄s nō d; admittit ad p̄bandū q̄d p̄batū nō releuat. et.

Apostolice sedis

Suspensio ab officio et remotio a beneficio ab electione quem remouent. Nota glossam que dicitur quod mutius agitur per canonem quam per ministrum iuris. Item dicitur de absolute ad cautelam

Dilecte.

Contra reum suam appellationem prosequentem non potest proponi excommunicationis exceptio. Nota textum qui videtur innuere quod non valet exceptio excommunicationis late in aliquem post legitimam appellationem et glossa est notabilis super illo etc.

Significauerunt.

Actor originaliter excommunicatus ad prosequendum suam appellationem non repellitur. Nota textum qui dicit quod omnis legitima defensio excommunicato in iudicio reservatur. Item dicit glossa inter cetera quod quilibet damnatus potest appellare et allegat concor.

Exceptionem.

Exceptio excommunicationis in qualibet parte litis potest opponi. vide glossam huius capituli que est notabilis et magistra et distinguit quatuorplex est exceptio. scilicet dilatoria et peremptoria. Item dicitur quod nulli licet ignorare quod publice factum est. Item quod de occultis non cogimur diuinare. Item quos prior prohibet in totum prohibet. Item non temerur ad obseruationem excommunicationis nisi post publicationem et ad hoc glossa allegat iura etc.

Aduersario

Exceptio rei iudicate non obstat cum preteritum noue possessionis actio intentat. Nota glossam que in hoc est notabilis quia declarat quis debet dolum probare cum dicitur quis dolo desinere possidere. Item dicit glossa quod tria ad minus concurrere debent ut exceptio rei iudicate habeat locum. Primo quod sit idem corpus siue eadem sit quantitas. Et idem ius siue causa petendi. Et eadem conditio personarum. et glossa ad quodlibet allegat concord.

Venerabilem

Excommunicatus potest appellare et suam per appellationem litteras impetrare et appellationem prosequi. Nota glossa que dicitur quod reus excommunicatus siue a iudicibus siue ab alijs tempore impetrati rescripti non prohibetur appellare nec prosequi appellationem suam et alie concord.

Titulus. De exceptionibus. libro sexto.

Dia consideratione

Sex sunt dicta huius decretalis. Primo ponitur arengam et ius antiquum et constitutionis causam. Secundo dicitur quod reus qui contra actorem de excommunicatione excipit ut ipsum repellat ab agendo debet ipsius excommunicationis speciem et nomen excommunicationis exprimere et eam infra octo dies probare aliter iudex procedet in causa et reus in expensis condemnabitur. Tertio statuitur quod si iterum obijciatur et probetur eadem vel alia excommunicatio actor repellitur sed que acta sunt valebunt. Quarto ultra duas veces hec exceptio non opponatur nisi causa expressa. Quinto si opponatur post rem iudicatam impeditur executio sententia tamen nihilominus valet. Sexto dicitur quod iudex publice excommunicatum reo non opponente ex suo officio debet ab agendo repellere. Nota glossam notabilem que dicitur quod propter solam contumaciam excommunicatur quis ab homine.

Cum quidam

Exceptio rei iudicate per ecclesiasticum iudicem admitti debet in foro seculari et e conuerso. Nota glossam que inter cetera ponit casus in quibus iudex ecclesiasticus habet cognoscere.

Titulus. De exceptionibus. in cle.

Excommunicationis.

¶ Exceptio excōicatiois p̄t dilatorie in qua libet p̄telitis opponi im̄ino pemptorio p̄ iudicē assignatio ad p̄ponēdū exceptiones dēclinationas et dilatorias non obstāte. Svata t̄n p̄stitutōne se. Re. Innoç. pape. iiii. edita sup boc in concilio lugdunē. zc.

Titul^o. De prescriptio nibus. extra.

¶ Placuit

¶ Hoc caplm̄ i p̄mo ponit vnū casū i quo currit p̄scriptio infra trienniu p̄ eccliaz. Itē ponit duos casus in q̄b^o nō currit p̄scriptō s̄z dormitat. Nota glo. q̄ di. de illo q̄ negligit eccliam suā qd. vi. mēses. Et q̄ vacāte ecclesia ei nō currit p̄scriptio et alle. glo.

¶ Nihil prodest

¶ In re inuasa nō currit p̄scriptio vel sic p̄testatio p̄ncipis in̄rūpit p̄scriptiōnem. Nota glo. que arguit q̄ p̄pter scādālū est delisten dū a iure suo. Itē aplūs ne aliq̄e scādālisa ret pp̄ijs manib^o sibi victū q̄rebat. Itē dicit q̄ victū et restitū p̄tenti debem^o eē. Itē q̄ tacitūitas p̄lati nō p̄iudicat ecclie. z̄ q̄liter h̄in telligat vide glo.

¶ Sanctorum

¶ Ecclia p̄ xxx. an. p̄scribit p̄ laicis. Nota gl. q̄ declarat qd̄ sit q̄ete et sincere possidēre. q̄ete enī secludit in̄ruptionez. sincere v̄o secludit malā fidē. Et p̄sumit bōa fides nisi p̄bet p̄u us. z̄ allegās malā fidē tenet eā pbare. z̄ glo. ad h̄ alle. concoz.

¶ De quarta.

¶ Prescribit ecclie p̄ ep̄m. xl. ānoz spacio q̄r tā decimaruz. Nota. g. q̄ di. q̄ hodie iure cōi sola. xl. annoz p̄scriptio currit p̄ eccliam nulla distinctione facta in̄t ecclias et monasterium Itē dicit q̄ succedens in locū alius iustā bz ignorātie causam.

¶ Vigilanti.

¶ Cū mala fide nō currit p̄scriptio. Nota textū m̄ltū in hac mat̄ia notabilē q̄ nulla ātiq̄ dierū possessio iurat male fidei possessorem Nota gl. que enī di. q̄ p̄ditor leḡ vel canōis

p̄t mibi dare rē alienā z̄ tutus reo. et alle.

¶ Ad aures

¶ Una ecclia in parochia alii spacio. xl. ānoz p̄scribit. Nota tex. q̄ dicit q̄ q̄dragenalis p̄scriptio oēm p̄sus actionē secludit Itē nota glo. que di. q̄ titul^o sit necessari^o Itē arguit q̄ s̄m canones actio sit p̄ponenda licet contrarium sit verum

¶ Causam que

¶ Laici decimas possidere seu p̄scribere n̄ p̄nt. Nota glo. q̄ in h̄ est notabil^o q̄ in p̄scriptiōne exigit civil^o possessio. s̄. q̄ p̄sona sit tal^o in quā possit cadere b̄mōi possessio. Itē q̄ p̄scriptiōne allegare nō p̄t nisi ille q̄ possidet

¶ Illud autem

¶ Abia diuers^o p̄ponitur p̄scriptio et in̄ruptio v̄qz pbare tenet. Nota gl. q̄ di. q̄ in̄ruptio fit pluribus modis naturaliter. scilz. et civiliter. naturaliter fit duob^o modis. Itē civiliter fit multis modis z̄ p̄mo p̄ libellum p̄ncipi oblatum.

¶ Quia indicante

¶ Limes p̄dior p̄scribi p̄nt. si. xl. ānis possideantur. Nota gl. que notat q̄ iudex p̄ iudicare s̄m q̄ nouit z̄ nō s̄m allegata et declarat quomodo fines diuidēdi siue p̄scribēdi sunt

¶ Ex transmissa

¶ De iure cōmuni ad eccliam matricez pertinet perceptio decimarum. cōtra quod hostilitatis tēpore p̄scriptio nulla currit. Nota glosam. que dicit in quibus consistit ius funerandi. Item q̄ tempore hostilitatis p̄scriptio non currit

¶ Accedentes ad

¶ In procuracionibus debitis nūcijs domini pape non currit p̄scriptio. Nota tex. qui dicit q̄ id quod omnibus imminet ab omnibus componetur. Item dicit glosa. v̄bi onus ibi emolumentum. Item dicit glosa q̄ in procuracione que debetur ratione visitationis non currit p̄scriptio zc.

¶ Cum non liceat

Adversus obedientiam non currit prescriptio. Nota glo. satis notabilem que dicit quod eo ipso que ecclesia constituta est in dyocesi alicuius dicitur sibi subiecta. Item tene glossam menti que enumerat casus in quibus non currit prescriptio propter obedientiam. Item in percuratore

Ad audientiam

Contra vasallum Romane ecclesie non currit prescriptio nisi centenaria. Nota glo. quod di. quod lib. antiquo censuali facit fidem. Item quod presumitur pro aliquo propter iuramentum per eum prestitum. Item plus creditur rebelioni quam testi: qui dicit se ita non deposuisse prout rebelio scripsit. Item quando quis idem homo facit aliquid ut homo quando quis aliquid ut rex.

Cum nobis

In prescriptione centenaria que currit contra Romanam ecclesiam non computantur tempora hostilitatis atque scismatum. Nota gl. quod di. quod nemo debet esse sine capite. Item notat gl. quod per instrumenta non probatur possessio. Item dicit glo. in fi. quod sufficit quod ita placuit legi. Item probat per hoc quod quis a maioribus audiuit

Auditis.

Iura episcopalia pertinentia ad episcopum preabbas prescribere. Nota glo. quod abbas potest omnia iura prescribere que potest possidere. Item quod abbas potest prescribere cognitionem causarum matrimonialium. Item dicit gl. id quod meum est ex una causa non potest meum esse ex alia. Item dicit glo. qui aurem bovis tetigit totum hominem tetigisse videtur de pe. dist. i. vulgaris.

Cum ex officio.

Contra percuratorem que ratione visitationis debet. non currit prescriptio. Nota tex. satis notabilem que dicit quod secundum apostolum non est magni que spiritualia seminat quod metat carnalia. Item dicit quod nemo cogitur suis stipendiis militare. Item di. glo. quod quam diu quis habet iter terra dei debet habere et bannum. Item di. glo. quod contra correctiones non licet suffragia querere et alie concordantias.

Si diligenti.

Non prescribit que possidet nomine alieno. scilicet cuius nomine possidet. Nota tex. que dicit quod ille

possidet cuius nomine possidet. Item quod sola centenaria prescriptio currit contra Romanam ecclesiam. Item quod illa difficulter probari potest. Nota glo. et tene eam mentem que declarat quod in prescriptione sufficit bona fides. Item quando requiritur titulus. et quod sit bona fides. et quod sit titulus. Item dicit quod incorporalia quasi possidentur

Cum olim

In privilegio parvitiu dicitur sed si post arbitrium impetret non valet nisi de ipso fecerit mentionem. sed bis non volentibus probata prescriptio in episcopalibus episcopo derogatur

Veniens

Qui prescriptione completa privilegium impetrat et vitatur illo prescriptioni renunciat si prescriptio non erat completa mala fide habet et ideo non prescribit. vel sic. Si prescribens rei prescripte contrarium impetret amittit prescriptionem etc.

Quoniam omne.

Sine bona fide nulla currit prescriptio. Nota tex. que dicit quod omne quod non sit ex fide peccatum est. et exponit ex fide. id est ex conscientia. Nota glo. que declarat materiam prescriptionis quo ad ius civile et quo ad ius canonicum. Item movet questionem de prelato que habet letam conscientiam de rebus ecclesie.

Titulus. De prescriptionibus. li. sexto.

Episcopum qui

In prescriptionibus sufficit bona fides ubi ius commune vel presumptio non est contra prescribentem aliter debet allegari titulus et probari. nisi sit prescriptio cuius contrarij non sit memoria. Nota glo. que inter cetera videtur tangere de vestibus et auro. etc. quibus licet portare et de diversitate prescriptionis

Si qui

Prius ipso iure vel per sententiam bonis que tenet a Romano vel alijs ecclesijs minoribus illa spacio. c. annorum contra Romanam. vel. xl. alias non prescribit. Filij autem berencorum que catholici putabant bona patris contra Romanam. et alias ecclesias prescribunt. xl. annis. et idem in extraneis.

Titul⁹. De sententia et re iudi. extra.

Sententia

Sententia p̄ra leges vel canones lata, licet ab ea nō appelleat̄ nō potest iure subistere neq; valere. **N**ota gl. que tangit an valeat sententia lata in persona falsi procuratoris et q̄n sententia ab initio est nulla et quādo est aliqua zc.

Iurgantium

Litigantiū controuersias celeri sentētia terminari conuenit equitati et rigori. **N**ota gl. que deinuat qualiter et quādo iudex debet festinare cum sentētia sua et quādo non

Non notest

Sine cōcordiā sacerdotum sententia et nisi ex iustis causis nō potest q̄s a sacerdotali gradu amoueri. **N**ota glo. q̄ disputat an et quando iudices omnes in sententijs ferēdis debent concordare et arguit pro et contra.

Ea que iuxta.

Sententia iusta s̄m canones lata per papam debet confirmari atq; roborari. **E**t h̄i tellige verum s̄m glo. si fuerit postularū. als sec⁹. et dicit glo. quid operetur tal' roboratō

De cetero

Si obiciatur quid falsi contra sententiā in executione sententie supersedere debz executor a toto negotio et questiones ad se. ap. remittuntur. **N**ota glo. que dicit de falsitate sententie. **E**t arguit an et quādo executor possit cognoscere et quando supersedere

Cum aliquibus

Quando alicui adiudicatur possessio n̄ sufficit ei dari p̄gnora nisi p̄ corporali gaudeat possessione. **N**ota gl. que dicit q̄ p̄gn⁹ aliter non constituitur nisi ventum fuerit in possessionem. et alle. ad hoc concordan.

Lator presentium

Qui procurauit in causa m̄ionali malaz ferri sniam diuorij ip̄e p̄t postea p̄traueni

re. **N**ota ex glo. q̄ in causis in q̄b⁹ v̄n̄t piculus aie p̄t aliq̄s venire p̄tra factum suuz et reuocatur sententia quā ferri procurauit. et si cōstitit ecclesiam fuisse deceptā reuocatur snia zc. **I**tem dicit glo. q̄ contra matrimoniu nō currit p̄scriptio. **I**tem sententia lata contra matrimonium non transit in rem iudicatam.

Cum causa

Propter laicorū p̄suetudiez nō ē snia p̄cclesia p̄ferēda. **N**ota. g. q̄ dicit q̄ cū q̄s nō p̄seq̄tur ap. infra triēniū sibi a iudice p̄h̄ū ex tūc iudex p̄cedere p̄t. **I**te vide. g. q̄ disputat an et quando consuetudo p̄iudicat legi

Inter ceteras

Qn̄ cā aliq̄ cōmittit app. re. et snia ferē in qua eā euacuari optet remedio app. **N**ec ei debet stari si iniq̄tatē cōnneat manifestam. **N**ota glo. q̄ distinguit q̄n snia lata est p̄tra ius canonicū vel leges vel ius parus.

Tenor litterarū

Non est necesse a sententia contra absētem lata appellare quando absens non fuit per contumaciam. **N**ota gl. que disputat d̄ infirmo an debeat ad iudicium venire. **I**te dicit glo. q̄ nihil refert an quis verbo vel facto declaret voluntatem suam et dicit q̄ p̄sumitur pro matrimonio per imissionem a nuli interueniente consensu tacito. zc. **I**tem glosa disputat de absentia partis in prolatione sententie.

Consanguinei.

Non est propter nudum dictum vnius coniugis a sententia lata in causa matrimoniali recedendum. **N**ota glosam. que dicit. q̄ propter confessionem coniugum non se parantur

Cum olim

Contra pronunciauonem pape facta beneficij collatio tāq; surprētia nō valz. **P**o. gl. q̄ dicit q̄ iudex mutās interlocutoria p̄i

sumitur circūuēus. Itē q̄ licitū est cui libzvi
gilare pro cōmodo suo licet in hoc alteri pre
iudicetur

Cum inter.

¶ Statutur snie late p̄tra ius p̄tis plate ex q̄
ab ea infra .x. dies nō fuit appellatū. Nota. g.
q̄ di. q̄ p̄ .x. dies snia trāsit in rē iudicatā. Itē
q̄ res iudicata p̄ vitate accipit. Itē di. te
re. q̄ vital gestoz p̄ferēda ē p̄mōib⁹ atq̄ v̄b

Causam que

¶ Sufficit ad p̄firmationē snie q̄ nihil ini
quū p̄neat si p̄tra eā aliud nō p̄bet. Nota
q̄ iudex cui cōmissa est cā inq̄sitionis. p̄mo
p̄t inq̄rere de fama l̄z h̄ nō cōmittat. Itē m̄
ta faciūt in h̄ capitulo p̄ snia p̄mo q̄z nihil ini
quū p̄nebat. Itē de cōmuni partū p̄sensu
fuit cā cōmissa. Itē rē q̄ situs fuit iudex ad p̄
nunciandū ab v̄traq̄z parte de istis. vide gl.
huius capituli.

Quod ad consultationem

¶ Snia siue fuerit interlocutoria siue diffi
nitiva in rē trāsit iudicatam si ab ea infra
.x. dies nō fuerit legitime appellatū. Nota tex.
q̄ di. q̄ sep̄ executionis snie. l̄. q̄ dimestre po
test a sedēte in medio progari z etiaz artari.
vide glo. q̄ declarat q̄bus modis z q̄liter iu
dex id est executor excedit modum.

Sicut nobis.

¶ Iudex nō tenet causā que suū animum
mouet in snia exp̄mere. Nota glo. q̄ in h̄ est
notabilis et singularis q̄z docet q̄n testis de
bet dicere cām dicit sui et q̄n nō. Itē di. q̄ te
stis debet de cā scientie sue inq̄rogari. Itē tā
git pulchre an iudex in snia sua debeat cām
exp̄mere et q̄d mouet eū in sententia profe
renda. et arguit pro et contra.

Cum super

¶ Differtur snie executio si ius tertie p̄sone
ledit ex ea. Et nota glo. que di. q̄ snia q̄nq̄z te
net q̄ ad vnā p̄sonā et nō q̄ ad aliā. licet etiam
ultima volūtas defuncti tenet q̄ ad filios et
nō quo ad extraneos. Itē di. glo. q̄ per sen
tentiam parti non fit magnū p̄iudiciuz. l̄z
per executionem

Cum bertoldus

42
¶ Retractatur snia in absentes lata si p̄bat
eius absentie iusta cā. Nota glo. que di. q̄ ea
que aduersus absentes nō p̄ p̄sumacias sta
tuunt non tenet. Itē notat q̄n q̄s p̄t purga
re morā in iudicijs. Itē di. glo. q̄ non d̄ iudi
catū vbi iuste detent⁹ p̄ns eē nō potuit. Itē
tangit glo. an ius p̄onatus trāsit cū vniū
sitate et in obligatione pignorum.

In causis

¶ Snia sūmi p̄nificas ad p̄sequētiā eīra
benda. Et nota glo. que dicit q̄ alij iferiores
similiter iudicare debent. et di. glo. p̄dicta so
re vera in snia diffinitiva. secus in inlocuto
ria. et arguit p̄ z p̄. Et intelligit de inlocuto
ria in corpe iuris clausa.

Inter monasterium

¶ Tenet snia diffinitiva p̄ p̄mā si de prima
nō fuit exceptū nec a secūda snia appellatum
Nota tex. q̄ di. q̄ p̄teritu nouoz instrumē
toz lites sopite nō debēt iustaurari. Nota. g.
que tangit quando cause suspicionis cōtra
iudicem sunt proponende. Itē declarat q̄n
do sententia tenet contra rē p̄us iudicatam.

Suborta inter

¶ Tenet sententia contra p̄iuegia lata si
non fuerint exhibita. Nota glo. que dicit q̄
confessio procuratoris domino p̄iudicat
et alle. Itē notat. glo. q̄ instrumentum eo
ipso intelligitur reprobatum quod cum iu
dici ostenditur contrarium iudicat. licet te
stis etiam reprobatur eo ipso q̄ iudex cōtra
eum iudicat.

Cum. i. et. a.

¶ Cum multa negocia per eandem litterā
committuntur potest vnō suspensio in alte
ro ferri sententia per delegatum. Nota glo.
faz que dicit q̄ ille qui in malo zelo ad testimo
nium mouetur. admitti non debet. Itē di
cit glosa. q̄ conspiratores nullo modo reci
piendi sunt. Itē dicit glosa et est notanda q̄
non sufficit probare conspiracyonem vel cō
iurationem vel falsitatem testis vel instru
menti nisi probetur iudicem secutum fuisse
predicta.

Cum te ab.

42

Actio iniuriarū p̄denatū infamat. **Ro. g.** que di. q̄ actio iniuriarū infamat. siue civiliē siue criāliter agatur. **I**tem dicit si vis vitare infamiam constitue p̄curatorem ⁊ euades infamiam licet feratur sententia contra ip̄s. ⁊ glo. alle.

Ad probandum

Sntia lata per illum q̄ publice fuit excōi- catus non valz. **Nota glo.** que videt̄ senire q̄ q̄cqd̄ facit iudex excōicatus donec nō con- stiterit de sua excōmunicatōe valet. ⁊ gl. all. ⁊ h̄cū cōmuni hominū opinione lib̄ ⁊ abso- lut⁹ habeat. **I**te di. g. q̄ h̄ casu vtile p̄ inutile dicit̄. ⁊ alle.

Quamuis regulariter

Si actio v̄l defēsiō p̄mo loco p̄ineat ad aliquē ⁊ ip̄e sciēt̄ patiat̄ sequētē expiri de re illa intelligit̄ iuri suo renūciare. vide gl. que declarat̄ ista p̄replū vbi dicit̄ vbi ḡna zc. vi de etiā gl. q̄ declarat̄ q̄ndores in̄ alios acta alijs p̄iudicat ⁊ q̄n non ⁊ ad h̄ solet allegari istud capitulum

Duobus iudicibus

Si duo iudices ordinarij diuersi tulerūt snias tenet snia p̄ reo nō p̄ actore nisi in cau- sa fauorabili puta maīmonio lib̄tate doie seu testamēto. **S**i v̄o fuerint d̄legati p̄traq̄ snia p̄det ex arbitrio d̄legātis si p̄cellerūt ex cōp̄misso neutra d̄z b̄e vigore

Titul⁹. De sententia et re iudi. li. sexto

Cum eterni.

Iudex q̄ p̄ira iusticiam ⁊ p̄ira p̄sciētiam aliqd̄ in iudicio in ḡuamēptis fecerit p̄ gra- tiam aut p̄ sordes p̄denandus est parti lese inestimatiōz litis. ⁊ p̄ annū est suspēs⁹. ⁊ p̄pe- tuo si medio tpe se ingerat diuiniis nisi papa cum ip̄o dispenset.

Ad apostolice.

Papa p̄ impatorē d̄ponere ab impato- rio propter suam rebellionem ⁊ sibi fauētēs excōmunicare. **E**t vasallos suos a iuramen-

to sibi super f̄silitate p̄stito absoluere. **E**t euiam electorūb⁹ aliu eligēdi licētā dare. **Ro** ta glo. in part. sui que videtur tāgere de pote- state pape ⁊ concilij.

Abbate sane

Qui penit̄re in iudicio certa cā exp̄ssa si il- lā cāz nō p̄bat succūbit ⁊ aliā p̄bet maxime postmodū emergentē. **Nota gl.** que dicit̄ inē cetera q̄ reges que sp̄ūalia sūt possidere non p̄nt nec p̄nt illa donare. **I**te dicit̄ q̄ donatōz necessario p̄comitat̄ temp⁹. zc.

Cum ab vno

Si ex pl̄ibus iudicib⁹ vel arbitris vnus alijs p̄nubus ⁊ mādanib⁹ p̄ v̄ba pl̄alis nu- meri ferat sniam tenet snia. electio autē p̄nū- cianda est p̄ v̄bū singlaris numeri. **Nota gl.** que di. sufficit ita fuisse scriptū

Et si sententia.

Snia diffiniua debet in sc̄ptis a iudice p̄ferri. p̄ t̄n̄ ep̄s p̄pter sue dignitatis p̄rogati- uam p̄ aliū sniam recitare. **I**te iudex d̄z s̄tē- tiando sedere nō stare. **Nota gl.** que enume- rat siue recitat causas in q̄b⁹ nō est op⁹ sentē- tiā recitare in scriptis

Titul⁹. De sententia et re iudicata. in Ale.

Ut calumnijs

Qui tres snias p̄irarias in quib⁹ cā repor- ta ui nō agit d̄ eoz nullitate nec excipit d̄ ea- rū executione nō facta. ⁊ respicit etiā p̄den- tia. **Nota glo.** q̄ di. q̄ si etiā vicioz non petat executōz per modū t̄n̄ exceptionis repellere poterit volentem agere de nullitate.

Pastoralis

Snia lata p̄ira illū q̄ se defēlare non po- tuit et in loco nō tuto notorie et in absentes non citatū legume ac inauditū ip̄so iure est nulla. **Nota lex.** q̄ di. q̄ null⁹ d̄z se in manib⁹ hostiū suoz exponere. **I**te di. q̄ defēsiō est iu- ris nafalis zc. **Nota glo.** que dicit de triplici corona imperiali.

Titulus. De appel.

Dilecti filij

Collatio beneficij facta p^o appel. legitimā nō tenet. Nota gl. q̄ tangit de fama et q̄n fa: ma sufficit et q̄n nō. Itē tangit etiā q̄ q̄s per diuio suum ppter negligentā.

Inter cetera

Nō valet appellatio general'. Nota gl. q̄ di. q̄ id qd nō valz in genere valz i specie. Itē dicit q̄ a futuro grauamie nō est appelladū. nisi a grauamie cōminato.

Ad nostram

Correptione regulari nō appellat. Nota q̄ appellatio nō est inuēta vt sit vinculū iniq̄ tatis. Itē dicit q̄ vtendū est aliq̄ ad illū vsuz ad quē est inuētū siue institutū zc. Itē gl. no. q̄ a correptione nō est appellandū. zc. nisi mo dus excedat et h̄ glo. de terminat et alle.

Personas ecclesiarum

Quis p̄t sue appellationi terminū p̄stitu ere siue statuere cōpetere alio q̄n a iudice sta tuet siue a iure. Nota glo. que dicit de diuer sis terminis que p̄figurū in appellationibus z que cōminū ptes p̄nt p̄uēre z que non p̄nt p̄ uenire. zc.

Cum sit romana

Appeilas infra annū tenet p̄seq̄ app. suas nisi iudex a quo recitius tēp^o fuerit modera tus. et si infra id tēp^o nō p̄seq̄ tenebit sēteria. Itē dicit q̄ malefic^o notori^o non audit appel lans. Itē dicit d̄riam inter appel. et puocatōez

Ad hec

Nōt q̄s corā appellato iudice pueniri ni si velit ipum tanq̄ suspectū recusare. Nota gl. q̄ videt dicere ratōz q̄re iudex a q̄ est appel latū est appellatū suspect^o. Item dicit gl. quid faciendū sit q̄n iudex a q̄ est appellatū allega tur suspectus.

Si duobus.

Qui appellat ad papā tenet coraz suo oz dinario ad quē su^o aduersari^o appellauit cō parere si citet ab eo. alias posset excommūi cari ab eo. Nota glosam. que dicit q̄ quis vocat^o a p̄toze d̄z cōparere et p̄uilegiū suum si qd̄ habet allegare. zc.

Ex ratione

Ndropē ipotentia d̄at bienniū imo triēni uza ad appellationis cām finiendā. Nota gl. q̄

Declarat m̄luplicē ipotentia et dicit q̄ id qd̄ p̄menō stat mibi imputari nō debet.

Ad minimus

Muncij missio excusat āte citationē vt nō teneat q̄ misit nūciū corā delegato iudice cō parere. Nota glo. que q̄rit qd̄ si p̄sonaliter iuit ad curiā. zc. Itē di. glo. q̄ plus est factō q̄z ver bo appellare.

Super eo.

Si sup̄ aliq̄ exceptione fuerit appellatus. sup̄ sedet in negocio p̄ncipali. Et si ps aduer sa defacili in appellatōz p̄uip̄t p̄pterea non est snia diffinitua differēda. Nota gl. q̄ p̄oic casuz in q̄ q̄s cogit litigare coram iudice su: spectro.

De appellationibus.

Defert appellationib^o in caus^o minimis i teriectis. Nota. g. q̄ declarat que cā dicit mi: nima. Itē di. q̄ in appellationib^o nō attendit quātitas cause. sed quātitas ḡuaminis. Itē dicit q̄ p̄ minima re nō datur actio de dolo s̄z b̄n̄ actio furti q̄a actō zc.

Super eo

Appeatur s̄m canones ante et post sen tēntiam. s̄m leges vero nō appellat añ sniaz. nisi i certis casib^o. Itē i caus^o ecciasticis vbi tol litur remediū appellatōis ibi tollitur etiā et recusatio. Itē vbi causa infra certū tēp^o deci dendū cōmittit̄ currit tēp^o a receptiōe lrārū.

Peruenit

In excessu notorio nō admittit̄ appellatō. No. g. q̄ di. q̄ nemo p̄t cōpelli ad p̄sequēdū appellatōz. Itē di. gl. q̄ vbi iniuria est manife sta p̄mo debet fieri satisfactio anteq̄m detuz absolutio.

Consuluit

Quā notorio excessu appellat nō ē appel: latio admittēda. Nota glo. et tex. q̄ loquun tur de notorio. et di. gl. q̄ trib^o modis aliq̄d d̄z notoriū. Itē dicit̄ tex. q̄ iudex cauere d̄z. ne iudicet illud fore notoriū qd̄ tñ nō ē notoriū

Suggestum.

In elusionē sedis apo. null^o d̄z appellare. Nota glo. i p̄n. sui que dicit q̄ p̄t appellare ali

quis in absentia iudicis. **Ite** di. gl. id qd iuen-
tu est ppter concordia non debet vergere ad
noram.

Ad presentiam

I Post ap. lata snia excōicationis non te-
net. **Nota** g. que di. q sepe penit absolutō ad
cautelā lz excōmunicatio de iure nō teneat.
Ite di. glo. de excōmunicatiōe facti z absolu-
tione facti.

Cum teneamur

Appellās sup vna re si paduersariū gūe-
tur sup alia re vel per tertiu p̄t ad iudicem re-
currere appellatū. **Nota** glo. q ille q appellat
in vno articulo nō videt declinare iudicem
in alio.

Consuluit.

Nō valet appel. generalis ab oib⁹ causis.
secus si appelleret a gūamine et oibus gūami-
nibus vni⁹ cause. z vide **B Hosti.** q p̄cordat
istud caplm cū caplo. ij. s. eodem

Cum parati

I Preteritu appellatiōis insufficientis ne-
mo debet excusari qn rñdeat. **Nota** gl. que i-
ter cetera notabiliter dicit q simplici nūcio cre-
dendū est etiā in alteri⁹ p̄iudiciū et alle. **Ite** z
dicit glo. q nemo pbibet plib⁹ desēsio. b⁹ vti

Ad hoc.

Cū excōicatus absoluit et ante p̄ceptum
sub debito iuramēti adimplere pmittit si gūa-
tur nō obstat iuramēto appellare p̄t. **Nota**
glo. que di. q ex iusta causa q̄s p̄t deserere iu-
ramētū suū et alle. concoz.

Questioni

I Jurās ante absoluōne stare mādati sec-
clesie si post mādatū saltē in notorijs obedi-
re p̄nit nō audit appellās. sed reducēd⁹ est i-
p̄tinā excōicationis sniam. **Ite** z glo. dicit. q
mō istud caplm differt a precedenti.

Preterea

Qui ad ap. se. appellat et de post gūia cri-
mina notorie cōmittit nō obstat appellatō
ne p̄t corā iudice a q̄ cōueniri atqz puniri.

Nota glosam que dicit q in eno: mibus cri-
minibus appellatio nō defendit. et alle. g. glo.
p̄cordat.

Constitutis

Qui non detulit appellatiōi per aduersa-
rium prius facte de sua posteriori appellatō-
ne non potest excipere contra illum. **Nota**
glosam que dicit q frustra auxilium legis i-
uocat.

Proposuit nobis.

Appellans ab ordinario in vna causa in
alijs coram eo cogitur respondere potest ta-
men recusare eum nisi cum de manifesto et
gravi crimine conuenitur. **Nota** glo. que di-
cit q hoc verbum debet imponat nēcitates.

Qua fronte

Absoluitur excōicat⁹ cautiōe p̄stita lz ad-
uersari⁹ vel excōicator ne absoluat appeller.
Nota glo. in p̄ncipio que dicit peccasti qui
esce. **Ite** dicit q citus hō ppter peccata sua
moritur ne p̄cūm ipsius augeat sic et tollū-
tur boni ne malicia mutet intellectum illoz
Ite dicit de cautione

Reprehensibilis

I Delati suspēdere v̄t excōicare nō debēt.
nisi monitiōe p̄missa. **Nec** subditi et p̄cipue
regulares p̄tra disciplinaz appellare p̄nt. ap-
pellanti statuit termin⁹ infra quē si nō p̄seq-
tur appellatiōne p̄sequenti p̄benabit in expē-
sis. **Nota** glo. que tangit casum in q̄b⁹ q̄s abs-
qz monitione inaudit in canonē siue suspen-
sionem ipso facto

Ad hoc

I Iudex ordinari⁹ a q̄ appellatur p̄t partes
cōpellere q appellatiōne p̄sequatur v̄t corā
eo pareant iuri. **Et** si recusatur p̄t cōpellere
partes ad eligēdū arbitros.

Peruenit ad nos

Si canonicus ad residentiaz monit⁹ ap-
pellat statuit sibi termin⁹ ad ap. p̄sequēdas
et interim bñficiū p̄vicariū desuit de ipi⁹ p-
uentib⁹ sustentandū. **Nota** glo. que tangit
residentia clicoꝝ

Consuluit

Non valet appellatio p iubeis in ipsa ne dimittat m̄cipia xp̄iana. Nota glo. que di. q̄ b̄m̄oī appellatōib⁹ nō est deferendus q̄ sunt p̄ra canonicae sanctiones.

Ad hec sicut

Qui añ citationē vel noticiā lr̄rū misit nūciū ad papā app. potest ne delegat⁹ pcedat secus si p⁹. vide glo. que dicit q̄ bodie ista n̄ pcedūt ppter capitulū. vt debitus.

De priore

Qui nō detulit appellatōi iniecte ad papam cū litteris sui ordinarij mittit ad curiā vel sic. ob correctionē nō moderatā poterit licite appellari.

Quia nos.

Regulares q̄ amouent a dignitatib⁹ suis ppter infamiā nō appellāt. Nota gl. q̄ docet q̄ liter p̄ores et abbates regulariū debent p̄ infamatos procedere.

Ad aures

Casus est. s. e. p̄sonas. v̄ sic. Appellati statuitur im̄n⁹ infra quē si nō proseq̄ iudex et delegatus pcedit.

Ad audientiam

Qui se et sua apostolice p̄tectioni s̄mit ut. licet app. v̄bū nō exp̄mat intelligit appellat se. No. g. in p̄n. sui q̄ di. q̄ simplicitati parcentiū est. Itē docet q̄ q̄s p̄ appellatōnē a iurisdictione ordinarij eximit et q̄ nō.

Accepta.

Nō debet causa remitti ad illū iudicē a quo est appellatū. nisi partes p̄sentiat̄ et maxime appellans. et debz̄ casu appellās appellato p̄denari in expens̄.

Postremo

Delegat⁹ impetrat⁹ app. re. accusari p̄t. si sit confanguine⁹ impetrantis vel e⁹ in illa cā fuit aduocatus. Nota glo. notabilez de iudice qui est suspect⁹ et ad vnā p̄tē affectionat⁹ vel p̄ sanguine⁹. Itē q̄ aduocat⁹ nō d̄ esse iudex v̄ assessor i causa i qua fuit aduocat⁹. .z̄.

Ad hec.

Snia interdicti nō suspēdit p̄ ap. sequentem. Nota glo. que di. q̄ excoīcatio et interdictū eq̄parant. Itē q̄rit an ne p̄dēte relaxatione interdicti posset ab interdicto appellari. Itē q̄ i interdicta ecclesia potest celebrari et an h̄ verum sit. vide glo.

Cum in ecclesia.

Iudex ap. remittit ad p̄orē iudicē si nō cōstat sibi a ḡuamie vel iniusta snia appellatū. Nota glo. que di. q̄ cā est exp̄menda i ap. et q̄ nō. Itē notat q̄ iudex ap. p̄seruans p̄orē sniam nō debet eam executioni mandare.

Directe nobis

Si appellās q̄ nō fuit p̄secut⁹ app. suam. in termino redit ad p̄orē iudicē et ex alio gra uamine iterū appellat debet audiri appellās. Nota glo. que tangit quomōs sit appellandus. Itē vide tex. qui dicit q̄ causa matrimonial̄ est saniorabilis.

Preterea

Snia excoīcatōis suspēn. v̄ interdicti lata sub p̄ditione suspendit si ante p̄ditionē ab ea fuerit appellatū. Nota glo. que dicit q̄ sit satisfacere. Nota glo. que dicit de snia lata s̄ p̄ditione.

Secundo requiris.

Si p̄receptū p̄les cōmittant articuli p̄neri et in vno tantū illorum appellatio inbibet̄ in alijs intelligitur etiā p̄biberi. Secundo di. q̄ suspicionis causa p̄ponēda est corā iudice qui recusat et corā iudice arbitris p̄banda. Nota tex. di. q̄ verba deseruiunt intentioni. Item dicit in fine q̄ iuris ratio id dicit q̄ suspecti et inimici iudices eē non debent. v̄ de glosam que allegat plures p̄cordātiās.

An sit deferendum.

Qui nō defert appellatōi aduersarij nec debet sue deferri. et sic intelligitur de appellatione extraiudiciali. Nota glo. que dicit q̄ sit fieri in continēti et q̄d ex interuallo. Itē q̄ frustra auxilium. .z̄.

Nonit ille.

Derus executor nō recusat nec ab ipso appellatur nisi modū excedat. Nota glo. que

di. q. ille q. rē pducit in lucē potit rē declat qz aliqd noui faciat.

¶ Sepe contingit

¶ Si appel. admittit a iudice et approbatur a parte tminus ad eā psequēdas statut⁹ ab boie habet vires pemptoij nec potest pue niri. Nota glosa in principio que tangit qn negligentia siue dolus procuratoris nocet domino

¶ Constitutus

¶ Si appellantes in negocio electionis iſra temp⁹ legitimū app. interpositā nō fuerint psecuti nihilomin⁹ iudex ex officio suo de im pedimētis appellatōnis cognoscit. Nota h q. electio partim pscrutiniū z partim p viā cōpmilli p̄ fieri.

¶ Constitutis

¶ Adinus sufficiens causa in app. expressa pfirmationem electionis impedire nō pōt. Nota glosam que dicit q. ille q. est sanctior et doctior ille est eligendus. Item q. modica scientia toleratur in prelato. Item loquit de potentia electi.

¶ Ex parte tua.

¶ Appellari potest si partibus locus nō tu tus assignatur etiam si causa cōmissa fuerit app. re. Nota glo. que di. q. nō solum partes verum etiam aduocati et testes erūt sine pi culo.

¶ Significauit.

¶ Si quis super eadem re ad diuersos tra bitur iudices potest licite appellare. No. gl. que docet qualiter capitulu debet constitue re pcuratorem. Item docet qualiter pcedē dum sit cum caplm intendit agere ptra suū ep̄m et qualiter tunc debet fieri constitutio pcuratoris.

¶ Significantibus.

¶ Cum agitur rei vendicatione si declara tio siue specificatio rei petite denegatur licite appellari potest. Et aliqui dicunt istaz de cretalem superfluas propter illaz. s. de li. ob. significantibus.

¶ Ex insinuatione

¶ Iudex a quo appellatur terminū p̄fige re nequit infra quem iudex ab quem appel latur app. Debeat terminare. Nota tex. mitū notabilem qui dicit q. lis que in consistorio principi speratur inferri absqz damno mo re intacta permanet donec ipsam faciat in troduci et a proceribus iuxta morē dirimi.

¶ Bone memorie

¶ A grauamine imminēti potest licite ap pellari. No. h. ex isto caplo q. h. admittit ap pellatio a gūamine nōdū illato. s. cōminato et futuro. et hoc est verū in apel. extra iudici ali. Item nota glo. que dicit qualiter pceden dum est contra illum qui non spoliavit sed mandauit.

¶ Dilecti filij

¶ Cum est questio inter subditum et prela tum sola nunci missio ad superiorē vim ap pel. obinet. Nota textū q. dicit q. plus est fa cto appellare qz verbo. et sic dicit glo. q. facto etiam quis renunciat iuri suo et factis mem timur et factis p̄sentit quis zc.

¶ Pastoralis

¶ Adz clausulam app. remota remouet ois appellatio in iure non expressa. Nota textuz in fine qui dicit q. ex cōmunicatio semper se cum trahit suam executionem. Nota glo. q. tangit q. liter pcedendū sit quando q̄s p⁹ ap pel. ex cōmunicatur z an teneat talis excom municatio

¶ Solitudinem.

¶ Qui appellauit ad papam app. renunciat si pro ea causa propter quā appellauit ad ar chiepiscopum iuit. vel sic. Omissio medio ad sedem ap. appellari possit. Nota textum i. si. qui dicit q. allegans contraria non est auda endus et glo. alle. p̄cor.

¶ Dilectis filiis

¶ Per appellationem principale et accesso riū ad ap. le. transferunt. Nota gl. q. dicit q. ille qui facit qd ad ipsum non p̄tinet etiaz si bo num sit ei imputat. Item tangit glo. in prin. q. liter sine ex cōmunicatiōe presbiter capi p̄ t̄re tangit de interdicto et ex cōicatiōe. Item dicit de illo qui turbat diuinū officiu qd sine

excommunicatione de ecclesia eici potest. et allegat.

¶ Ut nostrum

Postquam papa aliquod negocium ab se reuocauit inferior iudex in eo procedens potest ea nihil agere. Nota glo. que dicit quod plus est negocium per superiorem ab se reuocare quam ad eum appellare

¶ Oblate nobis

¶ Cum terminus appellationis prosequatur de prefigitur neutra partium illum poterit prevenire alias statim appellans poterit litteras impetrare et etiam appellatus cum tamen nimium non precurret. Nota glosam que dicit quod nemo debet prevenire diligenti am alterius capiose et alle. xvj. questi. iij. ca. placuit. zc.

¶ Per tuas

¶ Cum post litem contestatam appellatur iudex appellationis alteri partium se per contumaciam absentate potest causam diffinire. Nota glosam. que limitat illud quod contineat dicitur actor non probante.

¶ Ut debitus.

¶ Appellans ante sententiam diffinitiuam debet expungere causam que probata inueniatur rationabilis. Et si causa rationabilis non inueniatur factum ad inferiorem cum condemnatione expensarum appellantis remittatur. Nota. glosam que tangit quid operatur illa clausula appellatione remota

¶ Cum cessante

¶ Iudex potest suam interlocutoriam mutare non obstante quod ab eo fuerit appellatus. Nota glosam. que dicit quod si iudex comminatoria verba dicit parti quod pars ex hoc posset appellare. nisi iudex de hoc satisfaciatur. zc.

¶ Cum speciali.

¶ Istud capitulum docet qualiter procedendum sit quando iudex ordinarius vel delegatus allegatur suspectus. et quis debet cognoscere de causa suspicionis. et quis debet arbitris prefigere terminum et quid sit faciendum

si infra terminum non pronunciauerint. Item dicit quod in notorijs non admittitur appellatio Item docet quomodo procedendum sit quando excessus est dubius et ab eo appellatur

¶ Cum causam

¶ Appellari potest si delegatus processum approbet delegatus a suis subdelegans datorum. Nota textum in fine qui dicit quod solus delegatus a principe causam alij potest delegare. Nota glosam que docet quando quod errorem suum potest corrigere.

¶ Dilecto filio. S.

¶ Non sufficit appellanti quod legitimam et veram exceptionem opposuit et appellauit nisi doceat se propter illam propositam et non admissam appellasse. Nota glosam que dicit quod sententia lata contra ius litigatoris bene tenet qua non est appellatum licet non tenet contra ius constitutionis.

¶ Nicolao

¶ Qui minus sufficientem procuratorem mittit ad appellationem prosequendam parti prosequenti condemnatur in expensis. Nota glosam in principio sui quod appellans appellationi sue terminum prestatuere ad prosequendum

¶ Sua nobis

¶ Ab eadem sententia ter appellare non licet. Nota glosam que exponit illam dictionem iterum. et dicit quod illa vox iterum. duas res significat. Item glosa exponit quomodo hoc debet intelligi quod dicitur tertio appellare non licet.

¶ Dilecti filij

¶ Delegato episcopi speciali non potest appellari ad archiepiscopum. vel sic. Non valet appellatio si gradatim non appelletur. Nota glosam que docet qualiter sit appellandum et quando omissio medio potest appellari. et quid operetur consuetudo in appellationibus interponendis

¶ Ex parte. ad.

¶ Mater que fuit tutrix conuolans ad secundas nuptias potest appellare si conuolatur nomine pupillorum. Nota glo. que di-

sputat an mater potest eē tutrix filiorum suorum. **I**tem quibus tutoribus mater p̄ferat

Intimasti.

Appellari potest si ignorātibz partibus iudex referat negocium superiori. **N**ota gl. in fine que dicit q̄ iudex volens referre negocium ad superiorem debet partibus p̄i^o dare exemplum relationis.

Significante.

Ubi ante litis p̄tationem circa id de q̄lis est aliquid innouet delegatus vel dies p̄uenit locus est appellationi. **N**ota g. que dicit q̄ pendente dilatione iudicis officii d̄z cōq̄escere. et alleg.

Interposita

Non sufficit appellanti q̄ ex causa appellauit probabili. si non docuerit eam eē veraz nisi offerens se p̄ probaturum nō fuisset admisus. **I**tem tangit istud capitulum quō p̄cedendum est quando appellatio interposita non recipitur a parte neqz a iudice. **I**tem docet quid faciendum sit cum appellans petit causam remitti ad priorem iudicem. **I**tem quid faciendum sit cum pars aduersa cōtumaciter se absentat.

Inquisitioni

Si clausula p̄ quā tollit app. remediū ponitur in medio litterarū si sunt plura negocia se minime p̄tingētia p̄missa tantū cōplectitur. nisi forte in fine litterarū p̄dicta clausula iteretur.

Una sententia

Una sententia pluribus p̄denatis si vn^o solus ad app. beneficium cōuolauerit illi^o victoria iure communi ceteris suffragatur si communi iure iuuetur. **I**dem qz negociū eadēqz causa defētionis existat.

Si iustus metus.

Qui nō audet appellare debet hoc coraz iudice a quo protestari et si eum commode habere non poterit faciat hoc coram honestis personis et pro appellante habetur. **V**i de glosam que dicit de metu 7 dicit q̄ hoc ca

su curat ei tempus qui agere non potest nisi hoc protestetur et alleg. capim pastoral. de of. ord. in fi. zc.

Titulus. **D**e appellationibus. libro sexto

Cordi nobis

Appellans ad papam in iudicio vel extra appellare debet in scriptis et causam exp̄mere et apostolos petere si vult. et si petit appellatus. principales per se vel procuratores instructos super p̄ncipali accedere debent ad papam. **I**n appellationibus a sententia diffinitua interpositis nil mutatur. demum appellanti et appellato constitutionem nō suā tribus imponitur pena. **N**ota glo. que arguit pro et contra. 7 querit an ista decretal. etiā habeat locū in ordinario

Legitima

Iudex qui recusatur statuere potest arbitris competentem terminum ad finiēdaz causam reculationis quo elapso si finita nō fuerit in p̄ncipali procedit. **E**t dicit glo. q̄ si competentem terminum non assignauerit locus est appellationi.

Romana

De officiali episcopi non ad episcopum sed ad archiepiscopum appellatur. hoc p̄i^o **S**ecundo dicit q̄ de subito episcopi nō ad archiepiscopum sed ad episcopum appellat. nisi aliud esset de consuetudine. **T**eruo dicit q̄ archiep̄s causam appellationis ad ipsuz interposite non debet committere v̄ partes citare nisi in appellatione probabilis causa sit expressa. **Q**uarto dicit q̄ si negetur per appellatōz negociū deuolutū n̄ inbibebit archiep̄s iudicē p̄ncipal. cause procedere nisi p̄i^o de uolutione cōstituerit. **Q**uinto dicit q̄ si dicit ex iniusta causa appellatum inbibere nō potest. nisi prius recepta appellatione v̄ pbabili incipiat cognoscere de veritate cause. **S**exto dicit q̄ licz dicatur appellatum a diffinitua in calu p̄hibito a iure ex quo de hoc cognoscere ceperit potest inbibere ne sentētia

executioni demādetur. **S**eptimo dicit q̄ archiep̄us in tertiam personam post inhibitionem suam in causa ad ipsum per appel. de lata aliquid innouantem iurisdictionē exercere non potest. **O**ctauo q̄ archiep̄iscopus appellan-tem in alijs causis a iurisdictione ep̄iscopi non potest eximere. **N**ono dicit q̄ ab ep̄iscopis in causis in quibus temporalē habet iurisdictionē de iure debet ad archiep̄iscopum appellari. nisi speciale ius aliud inducat. **D**ecimo dicit q̄ censuram ecclesiasticam in appellan-tem prolatam per ep̄um archiep̄us reuocare non potest nisi partibus vocatis et de causa legitime cognoscāt. **U**n- decimo et ultimo dicit q̄ ex quo archiep̄iscopus pronunciat male appellatum ante sē- tiam statim d̄z causam ad ep̄um aut suffra- ganeum suum a quo fuit appellatum remit- tere. **N**ota glo. que inter cetera dicit que cō- curere debent q̄ appellatō non habeat locū p̄pter notorium factum. s. q̄ q̄s sit p̄fess⁹ testi- bus conuictus et argumentis superat⁹. **I**te notat gl. quando citatus non debet compa- rere et quando sic. x̄.

¶ Ut super

Si iudex requisitus nō tradit ap̄los et po- stea p̄cedit in causa nō valet p̄cessus nisi ap- pellationi renunciatū fuisse. **N**ota gl. q̄ dicit q̄ in ap̄lis debet exprimi causa delationis vel repulsionis

¶ Cum appellationibus.

Iudex appellationis inique appellan-tem ante sētiā remittere debet ad iudicem p̄nci- pales et in expensis condemnare. et si p̄nci- palis iudex nō detulerat appellationi. s. si de- tulerit nō fiet remissio d̄ necessitate. **I**n appel- lationibus interpositis a diffinitiuā in qua iura seruantur. b. d.

¶ Ab eo qui

Si appellans infra triginta dies instan- tem non petit ap̄los appellationi renunciat si iu- dex modo debito requisitus illos nō tradat sed postea procedat. nō valet eius p̄cessus

¶ Non solum.

Innouata per iudicem post diffinitiuas

sententiā a qua appellatum extitit reuocant statim per iudicē appellationis etiā si añ ap- pellationem fuerint innouata. **A**temptata vero post appellationem ante diffinitiuas sē- tentiam nō reuocant nisi p̄mo d̄ veritate cō- stiterit nisi post inhibitionem debito mō sa- ctam attēptata fuissent.

¶ Concertationi.

¶ Qui appellat extra iudicium infra. x. dies ex quo scuit ḡuamen appellare debz. postea per remediū iuris cōmunis audietur s. nō per appellationis remediū. q̄ d̄ e notandū.

¶ Appellatio

¶ Appellatio iudici p̄orrecta licet coram eo nō fuerit lecta ex hoc impugnari nō potest. **N**ota gl. que dicit hoc indistincte seruāduz fore q̄ quando appellatur a iudice. siue sit in iudicio. siue extra. debet fieri coram iudice si haberi potest.

¶ Si a iudice

¶ Si iudex a quo est appellatum a graua mine et ad audiendū reuocationē vel ad do- cendum de b̄mōi ḡuamine te cita uerit cum iudex desinit tuus eē comparere nō teneris nisi solum ad hoc citatus fueris ad audien- dum reuocationem. **E**t si tunc non compa- rueris libere in causa procedere potuerit

¶ Collatione

¶ Collatione beneficii tibi facta per ep̄m et cap̄lm si ep̄us interfuit ut ep̄us ad ipsum ep̄m appellare non potes. potes tamen ad eum appellare si interfuit ut canonicus. x̄.

¶ Licet ab

¶ Der appellationem interpositam a diffi- nitua reuocari p̄ in locutoria p̄ncipali ne- gocio p̄iudicando al̄s non. **V**ide glosam q̄ ponit exemplum in dilatorijs vel in condē- nationibus expensarum super eo q̄ in exce- ptione succubuit vel propter aliam causam similem. x̄.

¶ Titul⁹. De appellationibus. in cle.

¶ Si a iudicibus.

Si a pluribus iudicibus fuerit appellatum et eorum copia simul haberi non potest coram maiori parte est appellandum et apte peti debet et tantum valebit ac si coram omnibus appellatum fuisset. Et appellatio terminus prefixus et dilatio legitime sunt facienda.

Quamuis rigor

Sufficit apud peti vno contextu septem instantes ad quos recipiendos si iudex certum terminum statuatur appellans illos non petens in termino appellato renunciat. Idem si iudex statuerit terminum iuris incertum infra quem appellans illos debite non petiuit vel oblatos recipere renuit. Nota gl. q. declarat qualiter faciendum sit cum aliquid mandatum fieri sub termino aliquo.

Sicut appellationem

Apellans appellationem suam extrajudicalem infra annum persequi et finire tenetur quod si iusto impedimento cessante non fecerit appellatio de fra. censeri debet.

Quamdiu

Appellationis prosecutio per compromissum vel alio de presu. partium suspensa impedit terminum ad proseguendum appellationem a iure vel ab homine statutum et iudex non potest procedere nisi viderit ex dilacione periculum imminere.

Appellanti

Non licet appellanti a gravamine prosequi appellationem suam nisi ex causis in appellatione expressis nec ex nouis productis aut de nouo probandis processibus primi iudicis impugnari vel iustificari potest. Nota glo. que docet ubi vitas probanda sit. hoc est coram quo iudice

Si appellationem.

Appellationem per negligentiam appellans de sententia etiam si appellans aut appellatus eam persequantur non ideo minus in iudicio censetur rem transiisse iudicatam. vide glo. que ponit vnam questionem.

Cum a repulsione.

Non auditur appellans scilicet a repulsione ex

ceptionis pemptorie post sententias diffinitiuam nisi proponatur ex eo quod prius repulsa sit ita quod proponeretur inepte.

Titulus. De peregrinantibus

Conquerente.

Qui peregrinatur ad curiam manet sub apostolica protectione securus cum rebus suis. Nota gl. in fine que dicit quod quando turbatur possessio absentis tunc suus amicus primus colonus in absentia domini potest petere ut possessio restituatur. Et vide hic abb. qui in dicitis suis dicit quis hoc casu sit sub protectione apostolica.

Titulus. De confirmacione utili vel inutili.

Si quis.

Si super aliqua re ex certa scientia papa facta est confirmacio inferior iudex de re per se materia cognoscere non potest nisi forte res litigiosa est tempore confirmationis vel est notoria confirmacionem impetratam per fraudem.

De confirmacionibus

De confirmatione apostolica non est aliquatenus iudicandum nisi hoc procedat de mandato sedis apostolice vel certum sit per falsam suggestionem confirmationem fore obtentam. b. d.

Bone memorie.

Littere appellatus de sententia retractanda irritant confirmationem sine ab appellante. causa de appellatione obtrata nisi in litteris appellatus de litteris confirmationis fiat mentio generalis. vide glo. que nota quando littere reuocantur.

Cum dilecte

Innouatio privilegiorum confirmationem non facit. Nota gl. que dicit quod similitudinis ratio illius iura sua dicitur videtur. Item dicitur quod mulier et monachus potest esse procurator

Ad nostram

Administrationes non firmanter canonice

47
cis regularibus et idem in quolibet regulari. Nota glo. que di. q. fauore religionis multa fiunt. Item summa est ratio que pro religione facit

Directa nobis

Confirmatio facta regularibus super prebendis et administrationibus pre eos quod dixerint tenent non valet nisi illa expresse et ex certa scientia domini papae procedat.

Examinata

Confirmatio nihil facit ubi res confirmata non tenet. Nota glo. que di. q. sententia lata per ius scriptum non tenet, sed bene sententia lata contra ius linguarum. Item dicit quod operatur confirmatio.

Venerabiles

Confirmatio facta cum clausula si est puerile lata. Item ex certa scientia intelligitur fieri si ponatur in papali littera series rei confirmate. Nota. g. que querit an hoc casu etiam instrumentum debet compositionis exhiberi apud iudices. Et glo. dicit quod non, quia eo ipso quod compositio est per papam confirmata videtur per papam instrumentum publicatum.

Sua nobis

Si legatus unam ecclesiam alteri contulit per hoc non preiudicatur dyocesi, etiam si illa collatio in forma communi a papa fuerit confirmata. Nota gl. satis notabiles que dicit quod si unius cuius iura sua illesa non seruantur. Item dicit papa, nec honorem meum deputo in quo fratres meos honorem suum perdere cognosco. c. xix. dist. inc. in c. Ecce. c.

Expliciunt summarij casus secundi li.

Incipiunt casus summarij librorum decretalium sexti et clementinarum. li. tertij.

Laici

Laici non debent stare neque sebere iuxta altare quam sacra mysteria celebrant. Et ad orandum et ad communicandum pateant laicis sancta sanctorum. vide glo. q. super isto vide se fundare in consuetudine

Clerici arma

Clerici portantes arma et usurarii excommunicantur. Nota. g. q. di. q. ex iusta causa clericus potest licite arma portare ut. si in loco periculoso sit transitur tunc propter irrore latronum arma portare potest. licet percutere non debeat

Ut quisque presbyter

Presbyter qui regit plebem de seculo bene unum dicitur qui seculo caret et epistolam et lectionem legat et qui possit scholas tenere et pro obianos in simbolo docere

Si quis ex clericis

Si quis clericus commam relaxauerit anathematis sit. Item ex. c. sequenti casus est. Clerici neque commam nutiant neque barbaram prebent. Nota. g. q. di. q. habitus semel susceptus non debet dimitti nisi ex iusta causa. et gl. ponit. Item. Item ut peteret laici sub imagine romae. Fas fuit ut sineres luxuriam commam.

Clericus si tonsura

Clericus tonsuratus potest ducere uxorem et coronam deferre nec potest uxorem suam in vita sua dimittere. Nota. glo. que barguit quod clericus uxorem potest deferre coronam c.

Clericis

Clerici qui commam nutriunt etiam inuita suis archidiaconis tondentur. Nota. gl. q. quod inuitus cogendus est ad bonum et papae ad id quod iam suscepit et arguit glo. q. beneficius transferri in inuitum.

Monasteria

Clericus sine causa frequentans sanctimonialium monasteria per episcopum arceri debet ut desistat. quod si non fecerit a beneficio ecclesiastico reddatur immunis. Quod si laici fecerint excommunicationi subdantur. Nota glosam que dicit quod illud dicitur frequenter fieri quod fit duabus vicibus. et alle.

¶ Quoniam
¶ Juxta reddituū q̄ntitatē ⁊ etiā expensaz. sunt clerici in certo numero in ecclia instituendi. **¶** Itē dicit q̄ regulares ad cōmunē vitā sunt cogēdi. **¶** Nota glo. q̄ dicit q̄ in facultatibus estimandis habenda est ratio expensarum.

¶ Cum ab omni.
¶ Delegatus pape preter expensas victualium nihil debet a litigantibus recipere nisi noie assessoz. **¶** Nota hic glo. sup verbo abstinere q̄ tangit an liceat alicui redimere ius suum. et alle. **¶** Itē gl. determinat q̄ iudex p̄t aliquid recipere et quando non.

¶ Deus qui ecclesiam
¶ Solēntas habit⁹ religionis ex causa p̄t a dño papa remitti. **¶** Nota gl. que dicit q̄ bonines diuersarū p̄fessionū nō debēt esse in vno monasterio. **¶** Itē q̄ q̄libz debet se conformare moribus eoz cū quib⁹ viuit. **¶** Itē dicit q̄ canonicus regularis p̄t fieri ep̄s in ecclia seculari.

¶ Cum decorum
¶ Ludilicorū p̄textu p̄suerudinis non debent fieri in ecclesijs. **¶** Nota q̄ larue dicūt de formitates hominū q̄n. s. p̄ admissionem alicuius coloris facies hominis deformatur. ⁊ B̄m abb. **¶** Nota gl. que tangit qui ludii ecclia admittunt

¶ Ut clericorum
¶ Ista decretalis punit clericos incōtinenter viuētes. ⁊ etiā p̄atos q̄ p̄pter pecuniariā penā sustinēt clicos in fornicatione viuētes simili pena. **¶** Itē nota tex. qui dicit q̄s timor dei a malis non reuocat. **¶** Itē notat hic ab. ex sine tex. q̄ plus peccat p̄oratus adulterans q̄ sacerdos in fornicationē incidens.

¶ Crapula
¶ Clerici se ingurgitare non debent neq̄ in ebriari et si contra fecerint puniuntur. **¶** Nota hic tex. qui notabiliter dicit q̄ ebrietas mētis inducit exilium et libidinis prouocat incērium. **¶** Item vide glo. que ponit metrum

¶ Oratij. Secundi calices que nō fecere distū. Insurgunt rixē tunc pauper cornua sumina. **¶** Itē dicit vñ dicit ebrietas.

¶ Clerici officia
¶ Hicredecim ponunt capla ad que suāda clerici de consilio astringuntur. **¶** Inno. di. q̄ istud caplm loquatur de honestate. ⁊ B̄m ab. sic summatur. **¶** In negocijs proprijs ludis vestibus a conatu minus honesto precipit clericos abstinere ⁊ habitu honesto vti cui⁹ varietatē in pluribus exp̄mit et attestat. b. d. **¶** Nota gl. que tangit an perditū in alea possit repeti. **¶** Itē di. g. q̄ mediū spectādū est. **¶** Itē glo. multum tangit de vestibus.

¶ Ex litteris pontini
¶ Clericus negociās post admonitionem ep̄sopi perdit in suis possessionibus priuis legum clericorum. **¶** Nota .g. q̄ dicit q̄ frustra auxilium legis zc. **¶** Itē q̄ bona clericoz gaudēt p̄uilegio si clerici alias se negociacionē n̄ immiscuerint.

¶ Titulus. De uita et honestate clericorum. li. sexto.

¶ Clerici
¶ Clericus ioculator āno vlt̄ tertio monit⁹ nō desistēs ip̄o iure p̄dit p̄uilegiū clicale. nota .g. q̄ di. q̄ dicunt ioculatores. q̄ goliardi. et q̄ dicunt bufones. ⁊ oēs tales clici ex̄ntes perdunt p̄uilegiū suū. et glo. dicit rationes q̄ vitas vite nō parit eos p̄uilegio gaudere. **¶** Itē gl. arguit q̄ annus est breue tempus

¶ Titulus. De uita et honestate cle. in Cle.

¶ Biocesanis
¶ Ista cle. punit clicos iugatos ⁊ alios p̄sonalē ⁊ p̄blice carnificū ⁊ tabnarioz officijs exercētes q̄ p̄ dyocesāos noiatiz ⁊ t̄rio moniti illō officij nō dimittūt. vlt̄ illō dimissū real sumūt ⁊ exercit et dyo. p̄ alios clicos q̄ sc̄l̄ares act⁹ exercēt. ⁊ no. gl. que interpretatur iminos

Quoniam.

Ista clemētia premissa exordio. primo punit clericos beneficiatos vtentes publice virgata vel partita veste. secūdo punit dyaconos et subdyaconos. tertio omnes clericos tonsuram publice cū tali veste portantes quāto bñtes dignitates personatum. beneficiū. curatum et sacerdotes et religiosos publice portantes talem vestem vel infulaz. quinto punit omnes predictos vtentes tabardo notabiliter bigui integre forato. sexto certas caligas clericis interdicit. Nota gl. q̄ notabl: dicit de tonsura siue corda clericali et deligto ipsius.

Titulus. De cohabitatione clericorum et mulierū. extra.

Inhibendum

Suspecte mulieres cū clericis habitare nō debēt etiā si alias a canonib⁹ sint pcesse. Nota glo. q̄ dicitur. alle mulieres habitare pñt: cū clericis cum quibus naturale fedus non permittit aliquod seu. id est mali suspicari

Si quisq̄m.

Sacerdos de fornicatione suspect⁹ si post trinam monitiōez cum fornicaria sua vñ cū quacūq; alia muliere suspecta fabulari aut puerari reptus fuerit excommunicatōi s̄bdat. vel sic. s̄m. Dano: mita. Excoicatur clericus q̄ a suspectarū mulierū colloq̄o nō desistit vel eoz p̄sono. Nota glo. que dicit q̄ nomine superioris inferiores intelliguntur

Clericos

Clerici suspecti de p̄urio p̄cubinas abiurare nō debent. Nota glo. que bic dicit illd nō est alicui iniungendū per iuramentū qd̄ verisimile sit q̄ nō debeat seruare. Itē q̄ pena vnius debet esse metus alterius.

Sicut ad extirpandas

Subdyacon⁹ a se nō remouēt suā fornicariā p̄ monitiōez suspendit et si durāte suspēsiōe eā detinere p̄sūperit a bñficio p̄petuo remouebitur. Nota gl. q̄ dicit de suspēsiōe

Super eo.

Excommunicatus non exprimens causam sue excommunicationis pro absoluto non habetur. licet litteras absolutionis ostēdat. de isto vide glosam et allegat.

Si autem clerici

Si clerici fornicarij post trinam monitiōez se non corrigant recte possunt ab episcopo spoliari beneficio. Nota bic gl. super verbo spoliare. quia vbi non adicitur tempus intelligitur perpetuo. c.

Uestra duxit

Clerici et presbyteris quāq; fornicarijs quōdiu ab ecclia tolerantur nec habent opus euidentiā licite diuina misteria audiant. et alia recipiantur ecclesiastica sacramenta. A notarijs vero abstinendum est nō propter sacramenti defectum sed ad ipsorum fornicatorum emendationem. hoc dicit. Nota glosam. que distinguit inter triplex notarijs. scilicet facti iuris et suspitionis

Tuanos

Per dicta testium non iuratorum fornicatio nō probatur. Nota gl. que dicit q̄ presumitur de vita alicuius ex dictis eorum cū quibus conuersatur. Et presumitur probata fornicatio ex eo q̄ quis suspectam h̄in domo.

A nobis tua

Episcopus non debet permittere mulierclā cum clericis habitare nisi tales fuerint cū quibus naturale fedus nihil permittit criminis suspicari. Nota glosam que arguit bic d̄ capitulo primo

Questum

Propter fornicationem non notoriam non respuuntur officia clericorum. Nota text. multum notabilem qui dicit aliquem eē suspensum propter morale peccatum quo ad se et non quo ad alios. Et dicit glo. q̄ licet aliquis sit criminolus non debet in officio seu tati quōdiu ab ecclia toleratur

Titul^o. De clericis cōiugatis.

¶ Si qui

¶ Clericus infra subdyacon. ordinē exiit si uxorem legitimam duxerit et bñficiat⁹ fuerit cōpellend⁹ est ut uxore teneat et bñficiū dimittat. *vide glo. que dicit qd qd ipso facto pōt pūilegium suum. zc.*

Sane.

¶ Cleric⁹ coniugat⁹ ad ecclīastica bñficia aut ad sacros ordines. aut ad administrationes ecclīasticas nō admittit nisi ppetuā voueat castitatē et cū vnica cōtraxerit vrgine. *Nota glo. q tangit an corūpēt uxorem suā ante qz eam ducat posset promoueri ad ordines*

Quod a te

¶ Clerici infra subdyacon. pstituti si uxores duxerint et ecclīastica bñficia dimiserint pnt bona p ipos ad eccliam deuoluta repetere et ecclīa debet illa sine ptraditione restituere. *Et de isto vide gl. super verbo redire. Nota qd immūdia quo ad uxores dicitur castitas de quo vide hic glosam.*

Sane sacerdotes

¶ Epūs potest dispensare cum clerico qui matrimonium ptraxit cum vrgine et intellege idem cum sacerdote qui contraxit de q glo. disputat et iura p et contra allegat.

Diuersis falla.

¶ Clerici in minoribus pstituti q ducunt uxores sua si qua bñt bñficia dimittere debent. *Nota tex. qui dicit qd ciubara male pcorat cum psalterio. Item dicit tex. qd vir cogitat qd mō placere debeat uxori sue. Nota glo. que tangit qd cōter p̄suevit dici plurib⁹ intē⁹ minor: est ad singula sen⁹. Item qd ad vtrūlibet festinat neutru⁹ zc. Item glo. notat et arguit qd lz alicui venire p̄factū suum proprium*

Cum olim

¶ Qui alis eligibilis est nō impedita p̄mōtione ex eo qd ex legitimo matrimonio p patrem suū in minorib⁹ pstitutiū p̄tracto et p̄stea in sacerdotio ap̄d grecos p̄tinuato na

tus cōp̄batur. *Nota gl. que dicit B casu mēta de p̄suetudine.*

Johannes nobis.

¶ Cleric⁹ coniugat⁹ nō bñficiat⁹ nō cogit deferre tonsurā ecclīcalē ex q̄ int̄ ipm et uxore suam posset scādalu generari. *Nota gl. q arg. p et p̄ an et qn cleric⁹ p̄dit p̄uilegiū suū p̄orando coronā vel nō et qn bz sp̄e redeūdi ad eccliam et quādo non. et alle.*

Cum decorem

¶ Cas⁹ p̄m panoz. uxozati nō admittunt ad ecclīasticas dignitates p ipos dimissas. qz p̄dictas sine scādalo gūz malo exēplo retinere non pnt. *Item p̄pter scādalu repellit q̄s a beneficio*

¶ Ex parte tua

¶ Coniugat⁹ a talleis et collectis nō excusatur nec res sue gaudēt p̄uilegio clericali. *vide glo. et nota eam.*

Ut consultationi

¶ Clericus effectus miles p̄t renūciare p̄uilegio clericali. *Nota gl. que arguit et dicit qd p̄pter etatem q̄s nō debet tonsurari. Item dicit bic ab. qd qd B dicit de milite dici p̄t etiā de quolibet alio nō beneficiato.*

Titul^o. de clericis coniugatis. li. sexto.

Clerici

¶ Si clericus coniugat⁹ ferat habitū et tōsuram clericali p̄uilegio gaudet alis non. *vide glo. que dicit si esset bigami omni p̄uilegio clericali eēt denudati nec possunt etiā portare tonsuram. vt. s. e. li. de bigamis. in. c. aluricationis*

¶ Titulus. De clericis non resi. extra.

Non liceat

¶ Non licet episcopo de sua ciuitate transire ad aliam cum nullus episcopus inueniatur qui de maiori ciuitate transiret ad minorem. *Nota hic dubia interpretari in peiorē partem.*

¶ Ex gestis

Presbiter deserens ecclesiam suam ad quinquennium et monitus non rediens a sua dignitate deponitur. Nota qd quantumcumq; vagabundus discurrat ab ecclesia sine monitione preuia priuari non debet.

Quia nonnulli.

Talis debet dari ecclesia qui ipsa potest regere per seipsum aliter potest ipsam transferens largiendi potestate privatur. nota quibus modis dicitur dignitas. Item nota glo. que dicitur quod hoc ius commune est quod quis debeat cohabitare siue deseruire ecclesie in qua intulatus est et alie. ad hoc iura.

Relatum est

Non residere in ecclesia impedit promovendum et deicit iam promovendum. Nota glo. que dicitur quod clericus sine licentia sui prelati abesse non debet etiam ex iusta causa siue causa studiorum. ut habet per se siue alius iustis ex causa. puta per gnatorem.

Fraternitati

Episcopus non debet clericum alterius diocesis sine litteris commendaticijs recipere nisi super hoc habuerit apostolice sedis mandatum. nota glosam que docet que sunt littere commendaticie siue dimissorie.

Conquerente

Qui habet sufficiens beneficium vel quod non vult ecclesie deseruire. beneficium non potest ab ecclesia vendicare. nota quod in hoc verbo sufficiens plura sunt consideranda. scilicet nobilitas et scientia. quia tales persone maioribus redditibus sunt honorande. etc.

De cetero

Qui est in fuitio episcopi pro pntere reputatur quod ad perceptionem beneficij et ecclesie suire intelligitur. Item nota glo. de illo qui est in fuitio pape. Item tunc glosa de studentibus in theologia.

Ex parte.

Prelatus ad decem annos deserens suam ecclesiam si monitus non vult in ea residere ipsa potest priuari. idem de quocumque simplici. nota glo. que dicitur quod etiam vagabundus citari debet si inueniri non potest in ecclesia quam deseruit. etc.

Qualiter

Archiepiscopus propter temeritatem ultra quod dicitur suam deserens ecclesiam per capitulum vocatus infra mensem non rediens capitulum auctoritate pape alium potest eligere. nota. g. que dicitur quod potest unum notabile quod tempore receptionis litterarum inspicendum est.

Inter quattuor

Clerici qui sine iusta causa ecclesias deserunt sine sensu episcopi si congruo tempore expectati non redierint illis pntere priuari. nota. g. osam que dicitur quod clericus etiam absens ex iusta causa debet petere a suo episcopo licentiam. et huiusmodi clerici qui sic deserunt suas ecclesias dicitur prozes appellantur.

Ex tue deuotionis

Traditur hic forma forma qua debet ab sensu clericus ad ecclesiam reuocari si non inueniatur ut in principio quia debet tribus edictis ad ecclesiam suam citari. Et si inueniatur debet procedi contra eum ut in. s. contra eos. Et dicitur. g. quia ista decretal. loquitur tantum in planis admistratoz bñtibz. Item. g. arguit quod quod deponit restituere quibus non potest et al. etc. quod est notable.

Tue fraternitatis

Bonum studium in castris et villis non presuntur esse et ideo nulle residentie copantur. Nota. g. que dicitur quod in regijs ciuitatibus et non in castris siue in villis sunt iura studenda.

Ex parte tua

Fingit in ecclesia residere qui iura pleq; sue dignitatis. Nota. g. que dicitur quod quis quibus fingit residere qui non est. Item quibus dicitur pntere qui in oris est. Item que est in pntere reputatur. Item quibus fingit monachus qui non est.

Cum dilectus

Staturum factum non residentes non ligat abntes exntes familiares pape. quia illi cesent obsequales et se exhibent vniuersi. Nota. g. que dicitur quod propterea eorum additio deterior esse non debet ymmo tunc gaudet priuilegio.

Ad audientiam.

Qui infirmus est et etiam ille qui est in episcopi seruitio residere in ecclesia fingitur. et tertius subiungit rationem. Nota. g. que dicitur quod afflicto non est addenda afflictio. Item quod facti muli infirmi nobis seruire intelliguntur.

Cum ad hoc

Licentiati ab ecclia etiā a ro. pō. vt nō teneant residere in ec. ad residenduz p̄ platos cōpellunt si non sūt sufficientes in ecclis fuitores. **N**ota gl. que di. q̄ successor p̄t reuocare illud qd̄ p̄decessor statuit in p̄iudiciū ecclē. z al. **I**tē gl. exponit illū iminū assisios z di. q̄ assisij dicunt illi bñficiati q̄ nō sūt canonici q̄ fuisse debēt ecclē. nec vocant ad oēs tractat⁹ cū canonicis. **E**t dicunt assisij quasi assidui.

Clericos.

Bñficiati sine licētia ep̄i ad alter⁹ ep̄i dyoces. recedētes si moniti nō redierint nec aliquid rationabile p̄tenderint bñficijs suis sūt p̄uandi. **N**ota gl. q̄ di. q̄ clericus siue sit abiens sine licētia sui plati siue nō. p̄us monendus est vt redeat p̄usq̄ p̄uef bñficio suo. **I**tē gl. distinguit int̄ illū q̄ eccliam suā dimisit **A**ut eā bz p̄ derelicta vel non. **A**ut aliā recepit ec. **E**t determinat q̄ q̄ ec. bz p̄ derelicta. puto q̄a m̄ioniū p̄rarit. aut fact⁹ est miles vel ioculator fact⁹ existit. nō sit vocā⁹. **S**i autē nō habuerit p̄ derelicta vocā⁹ est

Titulus. De clericis non residen. li. sexto.

Consuetudinem

Distributiōes q̄ndiane solū p̄nib⁹ q̄ in sūt diuinis dari debēt. **C**onsuetudine nō obstāte z q̄ alit̄ eas recepint nō faciūt illas suas. et idem de distributiōib⁹ q̄ dant̄ p̄ aniuersarijs defunctor. **N**ota gl. q̄ querit z arguit an vadens ad choz p̄ncipaliter p̄pter p̄ntiam v̄l denariū cōmittat simoniā et ar.

Titulus. De prebendis et dignitatibus. extra.

Et nullus

Hereditaria successio ī ecclia siue in bōif eccliafisticis locū nō bz. **N**ota gl. q̄ tāgit in q̄bus bonifisticus in testamēto siue sine testamento disponere p̄t.

Non liceat

Nō licet ep̄o clericos ordinare nisi habeāt alimonia. i. bñficia. qd̄ si fecerit clericis sic p̄omona p̄uidere tenet. **N**ota glo. que di. q̄ nomine clericorū oēs in maiorib⁹ z minoribus ordinib⁹ existētes p̄tinentur. et al. ad hoc.

Ratio nulla.

Illud quod pro cōmuni vtilitate datum ēē cognoscitur proprijs cuiusq̄ v̄sibus applicari nulla ratio permittit. **N**ota glo. que p̄dicta exponit dicēns. illud qd̄ est ecclie nullus d̄z sibi p̄p̄iū reputare

Episcopus si

Episcopus non debet aliquem sine titulo promouere ad ordines qd̄ si fecerit d̄z sibi p̄uidere. **N**ota glo. buius capituli que dicit de clerico p̄moio super patrimonio suo qd̄ talis censetur in persona et rebus p̄uilegiatus p̄uilegio clericali. quia de foro ecclie factus est. licet eccliam nō habeat.

Quia intantum

Clerici non debent habere p̄les ecclias et si habuerint ep̄iscop⁹ h̄mēdare debet. **N**ota glo. q̄ notabiliter q̄rit qd̄ si q̄s bz plura beneficia p̄ disp̄sationē nunq̄d vocabit̄ ad capitulū v̄s usq̄. **I**tē dicit gl. v̄bicunq̄z res est agitur rei vendicatione.

Cum teneamur.

Nō tenetur quis per litteras apostolicas alicui habenti beneficium p̄uidere si in ip̄is litteris de beneficio qd̄ habet nullam fecerit mentionē. **N**ota gl. q̄ videtur dicere q̄ cautius sit facere mentionem etiam quantum cunq̄z exiguum sit beneficium et alle. **I**tē gl. dicit q̄ propter scandalum quandoq̄z receditur a iure.

Referente

Habenti duas ecclesias ep̄iscopus p̄t ei dimittere vnam quam voluerit eligere. **N**ota glo. que dicit de appellatiōe omisso medio **I**tem dicit q̄ archidyaconus potest excommunicare **I**tem dicit q̄ habenti dare est perdere.

Maiores

Non debet beneficia maiora secari nec mi-
nora pmutari, vel sic fm panoz. **D**ebent et
dignitates no debent diuidi nec enaz pmuta-
ri, b. d. **N**ota glo. que di. q. de iuris est i par-
uis et in magnis et ita iudicab paruu sicut
magnu. **I**te gl. di. q. n. pbenda pt diuidi et quo
pmutatioes pcedere debent

Relatum est

Canonicali sine pbenda recepto tenet reci-
piens qz cito potit puidere. **N**ota tex. q. di. q.
no est agruu vt pbenda careat q in canonu
cu noscit ee receptu. **N**ota glo. q. tangit qn p
missio fieri pt in beneficialibz

Auaricie.

Certos clericoz vel incertos redditus non
pnt reglares p se in suis eccijs minorare. **N**o-
ta gl. que tangit qn eps pot diuidere siue mi-
nuere redditu vni ecclye et parte alteri. **P**erre
ide tangit de monasterijs epu subiectis

Significatum

Vacante pbenda pt caplz sibi on^o impone-
re honestu. ad qb pbendari^o teneat. b. d. **N**o-
ta glo. que tangit an et qn pactu pot in spuali-
bus intuenire. **N**ota textu q videt admittit
qndie sacerdoti posse celebrare a cetia tales
opas posse locare qz suis expens no cogitur s
facere. **I**te q pt recipe pecunia vt celebret

De monachis

Hic tradit q licet ep debet ponere vicarios
in ecclyis qz p se no regit. **E**t puidere q mo-
nachi no guent vicarios q hospitalitate ser-
uare no possint. et loqt de ecclyis que spectat
ad monachos q ad tpalia. vel sic fm ab. **A**d
pntatione religiosoz in eoz ecclyis null^o de-
bet institui p ep nisi p us ei congrua portio
reduitu assignetur. b. d.

Ad hec.

Omni roni est diuis vt vn^o clericus in vna
vel diuerse ecclyis pler dignitates vel psona-
tus obtineat cu singula officia in ecclyis assi-
duitate exigat plonaz

Ideterea

Nos etia in diuerse ecclyis duas dignitates
pt p archiepuz suu copelli vt de vna qua ma-

luerit altera dimissa sit pteus. **N**ota gl. q ar-
guit q canonicus reglaris pt fieri archidia-
con^o et alle. c. **Q**uod dei timore. de statu regla.

Cum non ignores

Ad electione plari que mibi elegi vel quez
ad eccliam mibi subiectam elegi fm Bern.
resilire possu si nolit in ecclia ad qua electus
fuerat residere. vide glo.

Cum secundum.

Ordinatis p epz ad sacros sine iure tene-
re epus puidere donec titulu habuerit. **N**ota
tex. q in se est multu notabilis. di. eni in prin-
cipio qui altari seruit zc. **I**tem ad quem spe-
ctat onus et emolumentuz. **N**ota glosa q ta-
git quando successor obligatur et quando n

Inter cetera

Qui confert alicui prebendam quaz sibi
conferre non poterat in aliqua ecclia tenet
qz cito in eadem ecclia sibi de alia cum vaca-
uerit prouidere. **N**ota glosa. super verbo d
iure q si episcopus concessisset mibi benefi-
cium quod mibi concedere no potuit tene-
tur mibi aliqd consimile. **I**te dicit q nos bn-
ficijs adiuuari puenit no decipi. **I**te q in ne-
cessitantibus nemo liberalis est et glo. allegat
p concordantias

Cum iam dudum.

Qui multa opponit electo qru qdlibet p se
sufficit alteri tantu pbare tenet. **N**o. gl. q di. q
auaricia a promotione repellit. **I**te di. glo. de
patientia. s. q multa p patientia zc.

Bilectus filius

Recepto in canonicu qz cito se facultas
obtulerit debetur pbenda et interim quida-
nas distributioes habebit. **N**ota gl. q di. q do-
natio sine lnia in parte tenet et in parte non.
Ite gl. notat que ponit forma pmissionis si-
ue electionis ad pbenda vacaturam

Tue fraternitatis

Buo non debent recipi ad vnam preben-
dam. **N**ota glosam que dicit q electio facta
ad importunum clamorem non valet. et alle-
gat glo. c. **O**lius. de electionibus. et c. **S**pira-
mur. lxj. di.

¶ Nisi essent

¶ Si duo electi ad vnā p̄bendam siue dignitatem cōpromittūt in iudicē p̄iudex electiōez vni⁹ p̄firmare et alteri ad vitā pro bono pacis et p̄cor die certos fruct⁹ atq; pecunias assignare. **¶** Nota glō. q̄ di. q̄ ex q̄ntitate p̄sōe p̄sumit factū licitū vel illicitū. **¶** Itē q̄ q̄s siml̄ p̄tēe iudex et arbiter.

¶ Pro illorum.

¶ Privilegiati sup̄ certo numero canonicoꝝ si aliquē vltra numerū recepint p̄tra impetrantes a papa de numero opponere non p̄nt. **¶** Nota glō. q̄ di. q̄ qui semel facit p̄ priuilegiū suū sibi p̄iudicat in illo. et alle p̄cor.

¶ Tuis questionibus

¶ Clerici p̄nt ad titulū sui patrimonij ordinari. **¶** Nota glō. q̄ facit q̄stionē q̄ si patrimonij clici periret igne vel alluione et glō. de c̄minat q̄ ep̄us debeat ei p̄uidere in b̄nficio ecclesiastico q̄ cū isti ad seculū redire nō p̄nt. redū daret in obprobriū ordinis clicialis. **¶** Itē q̄ clici⁹ oꝝ sustētari de patrimonio et als ep̄s ipm̄ pmouere nō debet q̄d si fecerit tenetur ei ad supplementū. s. e. c. cum s̄m aplm̄.

¶ Accedens

¶ Clericus absens per aliū vel alius magis p̄ ipso poterit de ecclia inuestiri. vel sic s̄m ab. p̄t q̄s inuestiri de b̄nficio p̄ absēte.

¶ Bilecto filio.

¶ Institut⁹ in aliq̄ ecclia a legato p̄tra ius nō potest b̄nficiū obtinere. **¶** Nota tex. in fine q̄ dicit q̄ res inter alios acta. zc. vide glō. q̄ dicit q̄ osculū est signū consensus

¶ Vacante quadam

¶ Vacante vna p̄benda due de ea fieri p̄nt si duobus ei⁹ facultates sufficiant. **¶** Nota tex. et glō. que declarat q̄n̄ de vna p̄benda p̄nt fieri due. **¶** Itē q̄n̄ q̄s p̄t venire p̄ factū suū

¶ Bilectus

¶ Si papa mandat ei ad quē spectat collatio q̄ b̄nficiū p̄ferat alicui collatio p̄ eum alteri facta tenet ip̄e t̄n̄ ex trāgressione puniatur. **¶** Nota gl. que declarat an t̄p̄us ip̄etrati

onis vel receptionis litterarū in spiciendū sit et querit

¶ De multa

¶ Personatū vel b̄nficiū curatū habēs si s̄m tale recipiat vacat p̄mū ip̄o iure. et si sc̄bz retinere p̄tenderit eo p̄uabitur. **¶** p̄ primo **¶** Sc̄do dicit. **¶** Si is ad quē spectet collatio p̄ris b̄nficij illud infra. vi. mēses nō p̄tulerit pena duplici de qua in l̄ra puniatur. **¶** Tertio dicit. **¶** Cū sublimibus p̄sonis et l̄ratis circa pluralitatē b̄nficioꝝ papa dispensat cuz ratio postulat

¶ Graue nimis

¶ Ecclesiastica b̄nficia p̄ferēda sūt dignis et clicis ydoneis et honestis nec p̄ferētē respicere debēt affectionē carnalē. Et si secus fecerint puniuntur vt in textu

¶ Extirpande

¶ Rector ecclesie non obstāte consuetudie episcopi vel patroni de redditib⁹ ecclesie debet sufficientem portionē habere. et p̄uat⁹ est parochiali ecclia rector nō residēs in ea nisi sit annexa dignitati vel p̄bende quo casu debet b̄ne p̄petuū vicariū. In fine p̄bet p̄uentus ecclie i fraude dare.

¶ In lateranē.

¶ Regulares ecclias vel decimas a laicis sine dyocelanorū p̄sēsu recipere n̄ debēt. **¶** Excoicatos vel infidētos ad diuina admittēre nō debēt in ecclis q̄ ad r̄palia s̄biectis eis instituere v̄l destituere nō debent. s; p̄nt abūt dyocelais i rituendos ad eas viros ydoneos

¶ Licet nobis

¶ Qui p̄cipit p̄bēdā in absētia distributio nes condianas nō hēbit. **¶** Nota gl. q̄ opt̄e d̄i riguit de p̄bēdis et cotidianis distributōnib⁹. **¶** Itē dicit vbi d̄ns larg⁹ ē zc. **¶** Itē dicit q̄ b̄nficiū p̄ncipis potius debet ampliari.

¶ Exposuisti.

¶ P̄dōt ep̄s p̄bendas parochialib⁹ ecclis augmētare. **¶** Nota gl. q̄ tangit q̄ vtilitas et nccitas put frequēter inducūt dispēsationē. **¶** Itē ex necessitate q̄s p̄t h̄re duas ecclias.

¶ Bilectus filius

Licet ecclesia ex donatiōe layci bñficiū pferat tenet illi bñficiū impetratio de h mē-
tione non habita. **Uel sic.** Siue sit clericus
siue laycus qui iura spiritualia habet semp
de eis papere respondere tenetur.

Super inordinata.

Qui volunt et pñt seruire in ecclesijs de-
bent ydonei ad beneficia reputari. **Nota.** g.
que dicit quando quis dicitur puer quan-
do scz est infra septimū annū et quando est
ultra et dolicapax potest seruire eccie. zc.

Eum causam.

Pro vna pñbenda reintegranda alia di-
uisi non debet. **Nota.** glo. q. dicit q. pñben-
da diuidi nō debet sed integra conferri. **Itē**
dicit q. sectio aliqua fuit pñbendarū q. tolle-
rari non potest quousqz reintegretur.

Venerabilis.

Legatus de latere potest pferre pñbendas
ad collatōez sūmi pñificis deuolutas. **Ro.**
glo. q. dicit q. nō sanguine s. vite meritis be-
neficia sunt pferenda. **Item** dicit glo. q. dñs
in apostolos elegit nobiles et ignobiles.

Eum olim.

Cui dat potestas pferēdi simplex bñficiū
dignitatē pferre non potest. **Nota.** glo. q. di-
cit q. eadē ratio q. mouet delegatē dz mouet
re etiā delegatū. et alle. ad hoc iura. zc.

Titul^o. de pñben. et di- gni. li. sexto.

Suscepti.

Ad pñsentatōem religiosoz etiā exēptozū
nō debēt in ecclesijs ipoz rectores istuū ni-
si pmo tantū eis dz assignet unde incubētia
onera subire possint et pgrae sustentari nec
ualet pñtraria pñuetudo. **Nota.** glo. in fine q.
dicit de pñuetudine q. est pñra salutem anime.

Licet ecclesiarum.

Bñficia vacātia ī curia aliqz papa pfer-
renō pñr. q. dicit si fecerit irrita ē collatio. **Ro.** g.
q. dicit q. illa q. speciali nota sūt digna nisi spe-

cialiter expmāntur neglecta intelligunt.

Statutum.

Si papa bñficia vacātia ī curia nō pferat
īfra mēse a die vacatōis illi ad qz collatio
pñnebat potest illa pferre. **Ro.** g. q. dicit q. ille
q. nescit pñtēz experiendi nō hz. **Itē** papa pñt
rei sue pñditionem imponere quam vult.

Quamuis.

In bñficijs vel ipetratōibz ad bñficia p
pñuisionē vsqz ad certā summā pñsio nō de-
bet. **Ro.** pmo. **Per** eccias ciuitatis vñ dicit. nō
pñbendit cathedralis s. pñccias puicie me-
tropol. et cathedralis et relique includunt.

Eum de beneficio.

Cum mandat alicui pñuideri de aliqz be-
neficio per clericos seculares regi consueto
debet pñuideri de illo q. d. legitima pñsione
cōpleta p seculares fuerit rectū licz mōachū
antea vel post pñdictū reuerint beneficium.

Super eo.

Habere pñsonatū cū cura et pñbenda; cui
annexa ē parochialis eccia non est pñciliū
generale. **Ro.** g. q. dicit q. pñsonatu et d. dispē-
latōe et q. accessozū sequit naturā pñcipalis

Eum cui.

In ipetratōe bñficioz inspicit data non
pñsentatio vel receptio. **Nota.** glo. q. dicit q.
multū differūt cōferre et mandare conferri
et dicit satis notabiliter de pñuentione.

Si pro clericis

Per lrās ap. nō faciētes de defectu ordi-
nis mētionēz pñt ipetranti de curato bñficio
pñuideri. ad ordies tñ se faciet pñmīs tēpibz
pñmoueri. **Ro.** g. q. dicit q. q. tuoz reqzuntur
in pñmouendo. scz scientia. mores. etas. et or-
do. et habens defectū in istis nō pñmouetur.

Si eum super.

Si papa alicui in pferendo bñficiū suam
impartit auctoritate; talis auctoritas opat
q. papa censet illud bñficiū contulisse licz
legatus litteras dederit.

Mandato nostro.

Si apostolica.

Sede ap. vacante bñficia saltem curata etiã ap. se. referuata possunt p. eoz collatores pferri nõ obstante p. stitõne clementis. **Idẽ** dicendũ est de beneficijs de quib⁹ papa ante suũ obitum non disposuit.

Si cui nulla.

Gratia alicui p. cessa vt p. uidere possit p. sonis idoneis in certa ecclia p. sonis ñ exp. res. lis nõ expirat re integra obitu p. cedẽtis se. cus si p. sone essent exp. se. **Mo. g. q. ñ** iter cetera dicit q. multũ opa. exp. sio p. sone.

Si episcopus cui.

Si ep. s. comittit alicui in genere vt ordi. net clericos sue dio. c. si talis ordinet aliq. s. si. ne titulo nõ ep. s. comittẽs lz ordinã s. ip. s. ta. liter ordinatio p. uidere tenet secus si sibi cer. tas ordinare comississet p. sones.

Quamuis tibi.

Si p. mo loco papa dat licentia. p. ferẽdi bñficia certo m. o. vacantia vel ad papam de uoluta. scdo aliq. d. de his p. ferat specialiter vel p. ferri m. a. dat species generi derogat ita q. scdo bñficijs debet. **Nota. g. q. ñ** dicit q. iste indulgentie restringant.

Si is cui.

Ita decre. p. mo habuit ortũ ex p. stitutiõ. bus reuocato. r. i. s. q. s. fecit bonifacio. **Stat. p. p. motõ. s. suã de gratijs factis a nicolao. i. i. i. z. Cel. v. p. q. s. i. u. s. que sitũ erat ad r. e. et nõ i. re. Reuocato. r. a. grã. z. nicolai. i. c. i. p. i. e. b. a. t. p. d. e. a. d. a. p. i. c. e. celestini. i. c. i. p. i. t. d. u. d. u. circa. p. mo. r. i. s.**

Quodam per.

Casus iste q. i. s. i. s. e. casus p. xio supra q. r. tã. git et d. p. d. i. c. i. a. p. stitutiõ. reuocato. r. a. **Mo. g. q. ñ** dicit verbũ singulare q. q. s. b. casu impedit aliu in eo q. d. p. se nõ p. requir.

Mãdatum apostolicum.

Cũ m. a. dat alicui vt p. uideat tali d. aliq. bñ. ficio ad collato. r. tal. capli spectãte siue b. m. o. i. bñficiũ spectet i. c. o. i. ad caplm siue ad singu. lare. s. p. sones b. m. o. i. m. a. datũ se. erẽdit. secus tñ de bñficijs spectãtib⁹ ad dignitates.

Ti. de preben. in cle.

Si dignitatem.

Clausula inferta lris gratiosis sup. digni. tate p. cessa p. quã p. uideri m. a. dat ne a. i. a. r. u. z. cura si dignitati iminet negligat vel p. quã. inbibet electõ. s. fieri dignitatis nõ facit exte. di. grã. z. ad dignitatẽ curatã vel ad quas q. s. p. electionem assumunt.

Per litteras.

Are sup. p. uisiõ. e. clericoz ñ i. cludũt bospi. talia leprolo. r. i. a. s. z. elemolinarias vel loca si. militia et haberia iura sp. u. a. l. i. a. nisi b. exp. m. a. t. **Et glo. alle. q. p. d. i. c. t. a. v. a. r. i. a. b. a. b. e. n. t. n. o. i. a.**

Si plures.

Quo casu vacat vna dignitas p. receptio. nẽ alteri⁹ vacant et plures. **Nota. g. q. ñ** casu. alle. c. ordinarij de offi. ordi. li. v. i. f. q. d. b. a. b. e. n. t. es plures dignitates debet ostẽdere ordi. a. r. i. o. suas dispensatõ. nes

Si romanus pon.

Valeat p. uisiõ. facta p. p. o. motu pape tacẽt bñficia p. uisi. q. c. u. q. z. sine z. q. t. c. i. u. z. **U. d. e. g. l. o. q. ñ** dicit q. i. l. e. g. a. t. o. e. o. p. i. n. i. o. **I. t. e. t. a. n. g. i. t. g. l. o. q. s. i. n. a. b. i. l. i. t. a. t. e. s. t. o. l. l. i. t. m. o. t. u. s. p. p. a. p. e.**

Si de beneficio.

Si papa scribit alicui vt tali p. ferat bñfi. ciũ ad collato. r. ep. i. s. p. e. c. i. a. s. tal. ñ p. t. p. ferre be. neficiũ cui⁹ collatio e. ex negligẽtia ep. i. ad ca. p. i. r. u. l. u. de uoluta licet i. casu p. uerfo id. facere possit z. i. casu vt i. fine. t. e. x. b. u. i. c. a. p. i. t. u. l. i.

Si iuxta.

Adepi⁹ in ecclia dignitatẽ habẽtẽ p. b. e. d. a. annexã p. d. i. t. p. m. a. p. b. e. d. a. quã. z. b. a. b. e. b. a. t. i. i. l. l. a. **Mo. g. q. ñ** dicit q. si p. b. e. d. a. nõ e. e. r. a. n. e. r. a. d. i. g. n. i. t. a. t. i. q. u. e. r. t. u. c. p. o. s. s. i. z. o. b. t. i. n. e. r. e. d. i. g. n. i. t. a. t. e. z. c. u. p. m. a. p. b. e. n. d. a. e. t. s. i. c. a. n. n. e. x. i. o. i. m. p. e. d. i. t. h. i. c.

Ti. de clerico egrotãte

Cum percussio.

Cas⁹ ton⁹ tituli talis e. p. p. t. e. r. i. n. f. i. r. m. i. t. a. t. e. z. nõ p. u. a. t. c. l. e. r. i. c. u. s. b. n. f. i. c. i. o. s. i. m. p. l. i. c. i. v. t. i. n. c. p. m. o. nec maior. i. z. e. i. d. e. t. c. o. a. d. i. u. t. o. r. i. e. c. p. e. e. t. v. l. i. i.

nec fingit irregularis. ut infra. e. c. ij. nisi forte ille morbo abominatōnez iducat. ut ē i lepra. Nam tūc remouet i torū s̄m Ber. Vincen. Innoc. 7. Cañ. 7. s̄m Hu. Lau. 7. Jo. et Goff. dat tali coadiutor. ut infra. e. iij. et. iij. ca. vbi diuersitas ista notat. No. g. capli p̄mi q̄ dīc q̄ famuli egri q̄s curam nob̄ s̄uire itelligūt Itē notat glo. q̄ id q̄d ab initio valuit ex post facto i firmat. Nullō q̄d ei recte factū ē ex sup̄ ueniēti delicto corūpi nō pōt 7 glo. alle. Itē glo. dicit q̄ cū scādalo nihil ē faciendū dum modo sine pctō mortali posset omitti. Item dīc. g. q̄ ecciastica bñficia nō sūt p̄palia ymo p̄p̄tua et ergo p̄pter supueniēte casū sine culpa nō p̄uaat. sed datur ei coadiutor.

Titul^o. de clerico egro tante. li. sexto.

Pastoralis.

Pratio coadiutorū ep̄oz 7 suoz sup̄iorū ē de maiorib⁹ causis et spectat ad solū papaz. potest tñ ep̄s senio vel i firmitate p̄p̄tua impedi⁹ de cōsensu capli sui vel maioris p̄is sibi auctoritate ap. vnū vel duos coadiutor̄ res assumere. Et si demēs fuerit caplm̄ aut due ip̄i p̄tes s̄ faciet. S̄ si ep̄s p̄dicat tē nil inouabit caplm̄. s̄ ep̄i 7 eccie p̄dicōz q̄ cito pōit i timabit pape. Et coadiutores isti sūt p̄us moderatos habebūt d̄puētib⁹ p̄latoz rñ suoz. No. g. i p̄ncipio q̄ dīc et p̄numerat causas q̄ dīcūt maiores. 7 iō ad papā referē de. et alle. 7 remittit. Nota. g. q̄ dīc q̄ lex erit belcū filios eē castigatores parentū.

Titul^o. de institutōib⁹.

Non amplius.

Plures in ecclesijs nō i stituant neqz recipiāt q̄s q̄t se rege de bonis eccie siue mōa/sterij cōmode possint absqz penuria. No. g. q̄ t̄gūt de duplici i gnorātia crassa 7 lupina.

In ecclesia.

Laici in canonicos i stitui non possunt. No. g. q̄ querit an laici i eccia i ntitulati i nūmero canonicoz cōputari possūt. Itē dicit

glo. q̄ boies diuerse p̄fessionis in eodez offi/ ciolociari non debent.

Ex frequentibus.

Beneficiū ecciasticū sine canonica i nsti/ tutōe nō habet. Nota tex. q̄ videt̄ innuere q̄ archieps i notōijs potest ex cōmunicare s̄b duos suffraganeos sui. Itē dīc q̄ auctoritas i stituendi est p̄nes ep̄m.

Auctoritate.

Non sūt plures i ecclesijs i stituedi q̄s de facultatib⁹ ei⁹ cōmode p̄nt i stituari. No. g. q̄ ponit differentiā iter inuestire 7 i stituere Item dicit q̄ null⁹ dandus ē inuis dūmo; do tñ iustā causam ostendat.

Ad decorem.

In ecclesijs ei⁹ terre q̄ de nouo cōuerfa ē clerici debēt i stitui vñdecū qz et originē du cāt. No. g. q̄ dicit de damnato coitu. Itē dīc q̄ culpa culpe ē cōpēsanda. Itē q̄ nō refert q̄ loco 7 ex q̄b⁹ parētib⁹ cleric⁹ natus fuerit.

Cum venissent

Ep̄s de iure cōmuni i stituit. No. g. que querit hic quare in s̄ caplo p̄batio trāsserat i archiepm̄ cū tñ de iure cōi ad ip̄m spectat i stituito. Itē. g. dīc q̄n donatio censet̄ realis et q̄n p̄sonalis. Itē dicit q̄ factū p̄lati n̄ p̄i; dicat eccie. Itē dīc d̄ iuramēto p̄lati facto in damnū eccie. Itē t̄gūt q̄d p̄t facere eccia ha bēs p̄latū sine p̄lato vel cū p̄lato.

Cum ad nostram.

Nemo ecciasticū bñficiū p̄t accipe a se ipso. Nota tex. q̄ dīc q̄ iter dantē et accipiētē debet eē distinctio p̄sonaz. Item dicit glo. q̄ nemo vices pluriū sustinet. Itē glo. querit q̄d si iste daret alteri p̄tatem p̄ferendi an ne ip̄e posset sibi p̄ferre glo. alle. pro et contra et vadit sicco pede. vide ergo doc.

Titulus. de institutio/ nibus. li. sexto.

Et si capitulum.

Capitulū sede vacante p̄t p̄sentatos ydo neos admittē. licet bñficia ad collarōnez ep̄i

spectantia pferri nō posset. **Mo. g. q. ar. p. 20** r
ptra an pfirmare sit donare. sed dicit q ille q
pferit ille donat nō q pfirmat.

Si is ad quem

¶ Si patron⁹ quē pferat ad ecciaz parro:
cbialē non pstituit in sacris ordinib⁹ dum
modo al⁹ sit ydone⁹ r infra temp⁹ a iure sta:
tutus ad ordies q⁹ ipi⁹ eccia requirit posset
pmoueri admittenda est illi⁹ pferatio. **z.**

**Titul⁹. de cōces. pben.
uel eccie non uacan.**

Qui in uiuorum.

¶ Illi q ponūt siue instituūt i locū sacerdo
tū uiuoz ab ecciastica cōmuniōe sūt pellē:
di. **Nota. g. q. ponit questionē qd de illo qui
nesciēter possedit bñficiū alteri⁹ ad xl. ānos
an ne debet dimittē post q⁹ sauerit. **z.****

Nulla ecclesiastica.

¶ Bñficia nō vacātia pcedi vel pmitti nō
possūt. Et cū vacauerint debēt infra sex men:
ses pferri al⁹ pferendi pās de epō ad caplm
et de capitulo ad epm. demum ad primū su
periore deuoluit. **Mo. g. q. dicit q pacū d fu
tura successione nō ualeat. Itē glo. dicit q istō
temp⁹ currit a tempore scientie.**

Relatum est

¶ Bñficia vacātia pferūt nō obstatē appel
latōne illoz qb⁹ pmilla fuerūt ante q⁹ vaca:
rēt. **Mo. g. q. dicit q ex tali pmissione nihil iu
ris acquirūt sic nec actionē furti bz emptor i
re pēduta subtrahit nōdū sibi tradita.**

Proposuit nobis

¶ Ubi scribit ordinario r executori negligē
te ordinario. i executorē trāserit pferēdi pās
post q⁹ suā designauerit uoluntatē. **Mo. g. q.
dicit q si papa mādat alicui pferri pbenā.
si alteri pferat ualeat collatio. Itē glo. poit ca
sus in qb⁹ papa dispensat.**

Quia diuersitatem.

¶ Temp⁹ semestre datū ad eligendū seu cō
ferendū a iure pfixum nō currit legitime im

pebitio. **Nota glo. q. ponit tria ad q ualeat cō
firmatio. Item dicit de negatiua.**

¶ Cum nostris.

¶ Nō ualeat lrē ad bñficia ipetrate q d⁹ alte:
rius colorata facti possessiōe nō faciūt men:
tionez. **Mo. g. q. dicit q snia lata uigore false
cōmissionis nō tenet. Itē glo. ē i b notabilis
et singularis q⁹ declarat q possessiō bz mul:
tū iuris quandoq⁹. Itē qnq⁹ parum.**

Post electionem.

¶ Ubi pstat collatū eē bñficiū p eū q p⁹ cō:
ferre de iure nō bz in possessionem missio re
tardari. **Mo. g. q. dicit q ps pnet i toto. r alle.
Sic ep⁹ pnet noie eccie. Et sic noie pti cō
unet senat⁹. sic noie familie pnet dñs. Item
plus ualeat specialis noiatio q⁹ generalis.**

Cum super.

¶ Recepto in canonicū tenet caplm p uide
re q cito facultas se obtulerit. **Mo. g. q. tāgit
qn et qn nō est audiend⁹ allegans ppriam
turpitudinē. Item q in pari causa turpitu:
dinis potior est cōditio excipientis.**

Litteras

¶ Si is q bz pbenā in eadē eccia dignita:
tē recipiat uacat ipō iure pbenā pncipalit.
**Mo. g. q. uidet tāge an ep⁹ posset dispēfare
sup pluralitate bñficioz curatoz dignitatu
uel simpliciu. Itē in fine dicit q epus dispēn:
sano debet B expmēre.**

Ex parte.

¶ Consiliū lateranen⁹. locū nō bz i collegi⁹
ubi nō sunt distincte pbeni. nec cert⁹ canonit
coz numer⁹. **Mo. g. in pncipio q dicit q duo
uel tres de collegio defendere pnt collegiuz
inuitis alijs. Item dicit q vn⁹ uel duo pnt se
opponere p defensiōe eccie si rōnabilē causā
ostendāt. et glo. alle. concoz.**

Constitutus.

¶ Is q bz pferre nō p⁹ de iure alteri tradere
ptātes pferēdi pmū bñficiū qd uacabit. v⁹ sic
de iure nō p⁹ ep⁹ dare ptātē pferēdi pmum
beneficiū. **Nota glo. q. dicit q pfecta donatiō
semel facta nō reuocāt. **z.****

Bilectus filius.

Vateranēse p̄cliu de b̄ficijs vltra sex mē
ses vacantib⁹ ad episcopat⁹ nō extēdit. **Ro.**
glo. q̄ dicit q̄ cōsuetudo s̄ casu interpretat iu-
ra cōcilij. nam ip̄a p̄suetudo ē optima legū
interpretēs. et allegat iura. **Itē** bone p̄suetudi-
nis nō est vilis auctoritas.

Ex tenore.

Ex p̄missione b̄ficij vacaturi nemo p̄t
agere. **Ro.** g. q̄ dicit q̄ ip̄tari d̄z sibi ip̄i q̄ p̄-
ducit cartā vel lrām faciētes p̄ se. **Itē** glo. all.
quando audis q̄s allegans pp̄iaz turpitu-
dinem. **z̄c.**

Accedens.

Valeat generalis p̄missio b̄ficij nō vacā-
tis cū se facultas obrulerit. **Ro.** g. que tāgit
multos modos quib⁹ quidē modis b̄ficiū
potest vacare. **Item** dicit q̄ sepe in genere p̄-
mittitur quod in specie prohibetur.

Dostulastis.

Si ad capitulū et p̄latū vt p̄lat⁹ p̄inet
eligendi potestas de vno ad alterū lapsu tē-
poris nō deuoluit sec⁹ si p̄lat⁹ sit ibi cano-
nicus q̄d tūc verū erit si dolū nō committit.
Ro. g. q̄ tāgit qualiter idem p̄t eē ep̄us et ca-
nonicus eiusdē ecclesie.

Cum dilecta.

Directa vel indirecta sc̄tā p̄missio a patro-
no d̄ vacaturo b̄ficio nō tenet. **Ro.** g. q̄ alle.
de pp̄a turpitudine. **Itē** dicit q̄ frustra auxi-
liū legis iuocat q̄ peccat in legē.

De concess. p̄ben. et eccie non vacā. li. sexto

Quia cunctis.

Si mandat alicui p̄beri de dignitate
vacatura quā duxerat acceptanda; et vacet
dignitas quā an̄ acceptatōes ordinari⁹ con-
fert tenet ip̄i collatio etiā si executor ip̄etrā-
tis ante acceptatōem fecerit reseruatōem in-
hibitionē et p̄cessus sup̄ p̄ma vacante. **Ro.**
tex. q̄ dicit q̄ aliq̄s p̄ilegiari potest q̄ n̄ pos-
set excōmunicari. **Nota** glo. q̄ dicit de clau-

sula irritum et inane.

De testanda.

Om̄is p̄missio p̄ quā dat̄ via ad b̄ficiū
vacaturū ē reprobata. **Nota** p̄bemū bui⁹
lrē et glo. q̄ dicūt pulcra v̄ba de audis et q̄
mēs alligata cupiditati cito deuiat a via. **z̄c.**

De captande.

Habēs lrās ap̄. se. sup̄ p̄mo b̄ficio digni-
tate vel p̄benda q̄ duxerit acceptandū certū
acceptare nō potest sed p̄mum q̄d vacabit
vel ex causa secundū vel vltim⁹ poterit acce-
ptare. **Reseruatōes** p̄cessus et decreta con-
tra hoc habita nō valent. **Nota** glo. q̄ tāgit
vnū casum in q̄ sn̄ia excōmunicatōis nō li-
gat et remittit ad alios. **z̄c.**

Executor super.

Executor dat⁹ generalit̄ in aliq̄ puincia
ad p̄uidendū alicui. p̄lat⁹ vt alijs ad q̄s b̄-
ficioz in eadē puincia spectat collatio ne ad
p̄uisionē aliquoz p̄cedat donec illi p̄ q̄ scri-
bit̄ sit p̄uisus nō potest generalit̄ p̄biberē.
nisi hoc p̄cedat in lrīs exp̄esse. potest tamen
reseruare. vt patet in littera.

Si capitulo.

Si mandetur capitulo vt me recipiant
canonicū et mibi p̄bendā p̄ferat cū id pertu-
nerit ad eos dato executore ad p̄uidendū iūc
p̄ solā litterarū p̄sentationē factā capitulo
affecta est p̄benda. **Et** executor negligēte ca-
pitulo infra terminū p̄ eū statutū me recipe-
re et cōferre p̄bendā nō vocato ad s̄ capitulo
id exequi poterit.

Si soli.

Si soli ordinario vel soli executori ad cō-
pellendum vel ordinario et tali executori sit
sc̄ptū p̄sentatiōem talis m̄dati nō afficiē
p̄benda nisi in lrīs esset decretū aut executor
ille insinuasset et iter dixisset maxie cū decre-
to vel ratione mandati iam esset facta rece-
ptio ad canonicatū. **In** his casib⁹ vel eoz al-
tero affecta ē p̄benda ita q̄ collatio alteri fa-
cta nō tenet. **Nota** glo. magnam bui⁹ capi-
tuli q̄ magistra est sup̄ materia p̄bendarū et
beneficiozum.

Auctoritate martini.

Si tres sūt expectātes ī ecclia vn⁹ aucto-
tate martini. et alī aucte Bon. et terti⁹ aucte
eius de qz cū p̄rogatiua vt p̄ferat oib⁹ receptis
nō auctoritate Bon. p̄bēdas hij cōsequūt B
ordie qz p̄mā habebit scdus z terti⁹ secundā
et tertiā p̄mus. et pbat B ar. legali. zc.

Quoniam

Ista decre. declarati q̄b⁹ bñficijs diḡtati
bus seu ecclijs curatis locū bz illa decretalis
vltia z pe. de p̄bēdis extra. q̄ loq̄t vna cū ista
decretali d̄ reuocatoijs oim grāz q̄ ad bñfi-
cia ī q̄b⁹ nō ē ius quesitū ī re sed ius quesitū
ad rem. Ro. g. de regula quod p̄mē nō stat
mibi imputari debet q̄ illa fallit. zc.

Ti. de cōces. p̄ben. ī cle.

Eum ei.

Becretū p̄ditionale ante p̄bitōnis euen-
tū nō afficit p̄tatem ordinarij vel alteri⁹ col-
latoijs. sec⁹ q̄ n̄ acceptationi bñficij ipsa di-
citur cū decreto. et q̄ bñficiū vacans ab ex-
ecutore petit vel recipit illud intelligit acce-
ptasse. q̄ vacatio nota d̄ expectanti ex quo ī
loco bñficij publice scitur.

Titul⁹. ne sede uacante aliquo inuouetur.

Nouit ille.

Vacāte ecclia ipi⁹ stat⁹ nō mutat. Nota
glo. q̄ dicit q̄ trib⁹ modis sit vnio ecclesiarū
Itē dicit q̄ naturale vicū ē negligi q̄d com-
muniter possidet. Item dicit q̄ iudex p̄stat
auctoritate facto minoris eo tpe q̄ nō habet
curatozē. Item q̄ plus vilitas ecclie q̄z p̄lo-
ne est attendenda.

Illa deuotionis.

Sede vacante capitulū nūq̄z p̄fert p̄ben-
das ad collatōes p̄lati spectān. Ro. g. q̄ dicit
q̄ illud intelligit p̄bitū q̄d nō inuenit eē cō-
cessū. Itēz q̄rit an potestas absoluēdi deuol-
uat ad capitulum sede va. Et q̄dam dicūt q̄ sic
p̄pter piculū animarū zc.

Constitutis.

Judiciū habitū p̄ eccliaz vacāte n̄ valet z
sic multo min⁹ p̄cess⁹. Vel sic. testiu receptō
z eoz examinatio ac et depositio n̄ valz ecclia
vacāte. Ro. g. q̄ dicit q̄ ecclia carens legitimo
defensore p̄ueniri nō potest. et alle.

Titulus. ne sede ua. ali- quid inno. li. sexto.

Si ad episcopum.

Si collatio bñficioz cōmunic spectat ad
ep̄m z capl⁹z ep̄o mortuo aut als suspēso p̄t
capl⁹im bñficia p̄ferre. Idē p̄t ep̄s si capl⁹im su-
spēdi p̄rigat vel singulos d̄ capl⁹o excōicari.
Si vō collatio spectat ad solū ep̄m cū p̄silio
vel assensu capl⁹i tūc nō p̄t capl⁹im nisi ep̄s fue-
rit ī mora. vbi vero de p̄suetudie vel statuto
alic⁹ ecclie collatō bñficioz spectat ad aliquē
cū p̄silio ep̄i ep̄o mortuo vel si ī remotis age-
ret qz p̄sentia ipi⁹ haberi nō p̄t sine ei⁹ p̄silio
posset de tali bñficio alicui p̄videri. Ro. g.
q̄ p̄t differētiā iter p̄siliū et assensum.

Titul⁹. de his q̄ fiunt a p̄la. sine consen. ca.

Irrita erit.

Donatio vel venditio ep̄oz rei ecclias tice
vel cōmutatio facta absqz collaudatiōe et
subsc̄ptione clericoz irrita fuit et est. Ro. g.
q̄ facit differētiā iter venditiōē rei magne
et parue.

Continebatur.

In tpali alienatiōe quā fecit p̄lat⁹ tacitur-
nitas capituli habet p̄ p̄sensu. Ro. g. q̄ dicit
q̄ p̄lat⁹ nō p̄t vendere neqz donare nisi inde
meliora ventura p̄piciat.

Eum nos iam.

Alienatio tpalis facta sine p̄sensu capl⁹i ra-
tificari p̄t p̄ capl⁹im. Ro. g. q̄ dicit q̄ ī negocijs
ecclie necessari⁹ est p̄sensus vniuersitatis vel
maioris ptis. Item dicit glo. q̄ alienatio q̄ d̄
iure nō tenet ratiōne p̄firmat.

Mouit tue.

In institutōib⁹ et deſtitutōib⁹ ⁊ p̄firmatōib⁹ eccleſiaꝝ ⁊ alijs eccleſie negotijs p̄lat⁹ cōſiliū ſui capli requirere d̄z. **No. g. q.** querit nūq̄d ep̄s audiſſe ſine lris capli. **I**tem an tales inſtitutōes ſunt ip̄ iure nulle.

Quanto.

Casus ē idē ⁊ diuerſus vt caſ⁹ ſupra p̄ſentatus. **E**t nota glo. q̄ in B eſt ſingularis q̄ ille crimine falſi tenet q̄ noīa abſentū fratru in aliq̄ facit p̄actu conſcribi ſiue inferi.

Ea noſcitur.

In eccia collegiata in q̄ bz alia eccia p̄ſentare p̄ſentabit p̄lat⁹ de p̄ſentatu capli vel maioris priuilegiū de p̄ſentatu vel p̄uilegio cōpetat ſibi ſoli. **No. g. in p̄ncipio q̄ dicit q̄ q̄s p̄p̄ lras p̄ſentare.**

Cum ap. ſe.

Rem ecciaſtica dētētā a laico p̄t ep̄s ſine p̄ſentatu capli ad ecciaꝝ ad quas n̄ p̄tinet reuocare ⁊ res eccie nō poſſet alienare ſine capli voluntate. **No. g. q̄ dicit in fine ſui vnū caſū i q̄ licet ep̄o alienare et remittit ad alios.**

Tua nuper.

Non p̄t ep̄s ſine p̄ſentatu capli et religioſis eccleſias p̄ferre in q̄b⁹ et ius obtinent patronat⁹. **No. g. q̄ tāgit q̄liter tractat⁹ debēt fieri in alienatōe rei eccleſiaſticae. I**tem glo. tāgit q̄n alienatio dicit p̄petua. **I**tem dicit q̄ eccleſia non moritur.

Pastoralis officij.

Ep̄s parrochiales eccias vel obuētōes eaz etiā cū p̄ſentatu patroni ſine p̄ſentatu capli ſui monaſterio p̄ferre nō p̄t. **N**ota glo. q̄ dicit q̄ bionifius papa diuiſit parrochias ⁊ cimiteria et ſtatuit cetera. **I**tem dicit q̄ ſemel a iure eſt conſeſſum. **I**tem

Et ſi membra.

No concilia p̄uincialia vocari debent et admitti cathedralium eccleſiaꝝ capitula. **N**ota glo. q̄ dicit. **Q**uod oēs tāgit ab oībus cōprobari debet. **I**tem glo. ponit caſus q̄n laici poſſunt intereſſe concilijs p̄uincialibus

Titul⁹. de his q̄ ſiūt a maiori parte capituli.

Cum in cunctis.

Ordinatio maioris priuilegiū capli p̄ſentatōem et p̄radictōem minoris nihil rōnabile opponens et p̄bantis ip̄ediri nō debet. **No. g. q̄ dicit q̄ nō ſemp̄ ſtatuitur maiori parti nec pluralitati. et d̄z maior pars q̄ maiori nititur rōne et pietate. et p̄ſumit p̄ pluralitate niſi contrariū probetur. I**tem capituluꝝ potest facere ſtatuta.

Queſiuit.

Canonicis nō interdicitur ecciaꝝ. et B facere debet ep̄s cū ſuo capitulo. **N**ota tex. q̄ dicit q̄ peccata ſuos auctores tenere debent et q̄ pena vltim⁹ p̄rabenda nō ſit q̄s delictū fuerit in excedente repertus. **I**tem dicit q̄ p̄pter delictū alicui⁹ p̄ſone eccia interdici nō debz. **I**tem iuſtus perit pro impio.

Ex ore ſedentis.

Cōmunis ordinatio eccleſie p̄radictio nē et appellatōem ei⁹ cui⁹ nō intereſt ip̄ediri non debet. **N**ota tex. qui dicit q̄ inueſtitura quandoq̄ ſit p̄annalium. **I**tem dicit tex. q̄ faciens alteri reuerentiam vt p̄lato ſuo fatetur eū p̄latum ſuū. et iuri q̄d habere p̄tēdit videt renūciare. **N**ota glo. q̄ expedit ſe d̄ tacito conſenſu.

Ex parte tua.

Prelatus cum maiori parte capituli cōtradictōe minori ſtatueret potest q̄d ad neceſſaria reparatōem fabricę quilibet canonic⁹ conferre teneatur. **N**ota glo. que dicit quis debet dare ad fabricā. **I**tem valet ſententia plurimoz quia euidentis eſt illos ratione iuari. et alle. concoz.

Titulus. ut eccleſiaſtica beneficia ſine dimiſſione conferantur.

Ut noſtrum.

Occulta collatio bñficij licet sit suspecta
tñ valet dñi modo a s facta legitime cōprobet.
Et nota istū ter. q̄ ē multū notabilis. **I**tē dīc
q̄ explorati iuris ē q̄ actore nō pbāte re⁹ ab
soluit. **I**tē dīc q̄ papa de occultis nō p̄t diui
nare. **I**tē q̄ occulta suspitōne n̄ carēt. **N**o. g.
b⁹ capli z tene eā mēre q̄ dīc an q̄s possit cō
dēnari sine accusatore. **I**tē an actore nihil p̄
bāte re⁹ debeat absolui et an s̄ sit regulare. z
i q̄b⁹ casib⁹ fallit. z i q̄b⁹ nō. **I**tē dīc q̄ allegat
p̄traria nō ē audiēd⁹. **I**tē glo. tāgit d̄errore
qñ scz q̄s potest se probare errasse.

Titul⁹ de reb⁹ eccie ali enandisuel nō.

Non licet.

Prelat⁹ nō p̄t dare bona vni⁹ eccie alieu
nec sine plensu ambaz res ad vtrasqz p̄tinē
tes iuicē pmutare. **V**ide. g. q̄ ar. z dicit q̄ p̄
missa fieri p̄nt p̄ plarū subsistente causa.

Qui res ecclesie.

Laici nō p̄nt res eccie donare z q̄ ab eis
recipiūt excomunicant. z pdunt oia q̄ alias
ab eccia legitime obtinebant **E**t glo. dīc q̄ul
qz satisfaciant. et alle. concor. zc.

Consensus.

Rector eccie q̄ dat eccie rē duple estima
tionis seruū eccie manumittē p̄t. ipe tñ ma
numiss⁹ z posteri ei⁹ erūt s̄b patrocinio eccie
No. g. q̄ dicit bñ meritos posse manumitti.

Episcopi qui.

Si prelatus nihil dat eccie z seruū eccie
manumittat manumissio nō tenebit **N**ota
ter. q̄ dicit impiū eē vt q̄ res suas eccie nō cō
tulerit damnū ipi eccie inferat. et alle.

Nulli liceat.

Res eccie alienare nō lz. vel alienari non
debēt. **N**o. g. q̄ poit differētiā iter pignus et
ypothecā. **I**tē nota ter. z gl. q̄ dicit q̄nta cō
tinet i se s̄ verbū alienare. **I**tē nota glo. que
ponit differētiā iter feudū z emphiteosim.

Si quis presbyterozū.

Alienatio facta de reb⁹ eccie n̄ tenet. z ali

enātes nisi rē restituāt excōicant. **E**t q̄libet
cleric⁹ deccia p̄t p̄dicere z rē cū fructib⁹ repe
tere. **N**o. g. q̄ arguit an subscribens se alicui
p̄tractui noie alieno videt p̄sentire. zc.

Ad aures.

Terra eccie infertilis dari p̄t i emphiteo
sim ei c⁹ studio reduci ad culturā. **N**o. g. q̄
dicit q̄ melioratio coloni facit q̄ expelli nō
d³ qz diligētia sua nō d³ sibi eē damnosa.

Ut super aliqua.

Qui iurauit nō alienare illa q̄ sūt de mē
sa ea de q̄b⁹ dubitat an sūt de mēsa alienare
nō debet. **S**cdo dicit possessiones min⁹ vni
les p̄ vtilib⁹ de plensu capli sui p̄t ep̄s p̄mu
tare. **N**o. g. q̄ dicit q̄ q̄libet ep̄us q̄ imediate
dño pape subest et pape iurat. idē iuramen
tū prestant alij ep̄i suis metropolitanis.

Ad audientiam.

Canic⁹ prediū eccie p̄petuo locare nō
p̄t. **N**ota glo. q̄ querit hoc casu an ne cōdu
ctores habeant actionem p̄tra locatores ad
pecuniam repetendam. et glo. soluit.

Ad possessiones.

Prelat⁹ possessiones ad mensaz suā vel
capituli p̄tinētes alienare nō d³ nec debz ec
clias in q̄b⁹ monachi ministrare p̄sueuerūt
clericis vel laicis assignare. **N**o. g. q̄ dicit q̄
postqz loc⁹ ē fact⁹ religiosus amplius ad se
culares p̄sus redire non debet. et alle. glosa
concor.

Ad nostram.

Ecclia restituit contra contractum in
quo fuit enormiter lesa. **N**ota glo. in princi
pio que dicit q̄ pluralis locuno duozuz nu
mero p̄tenta est. **I**tem dicit glo. q̄ leui dam
no non datur restitutio. **I**tem dicit q̄ nemo
pprijs stipendijs tenet militare. et p̄ labore
quis mercedem recipere debet.

Cum laicis.

Alienatōes facte de feudis vel alijs reb⁹
ecciaisticis nō tenēt quāqz p̄stitūtōnes lai
coz approbent. **N**ota. g. q̄ dicit q̄ laici prin
cipes possunt dare ecclesijs p̄uilegium. et
alle.

Titul^o. de reb^o eccie nō alienan. li. sexto.

¶ Budum.

¶ Perpetua alienatio facta de reb^o eccie vacans et nō pcedente tractatu z sine iusta cā non valz. Nota glo. que querit an h casu valet singulorū consensus an omēs debeāt simul consentire. Item notat glo. singularitē differentiam inter decretum auctoritates et p̄sensū sine collaudationē. et alle. ad h iura.

¶ Hoc consultissimo

¶ Ista decretalis in p̄mo pbibet submissio nē ecciaz z bonorū suorū imobilium vel iurium fieri laicis absqz p̄sensu capli z licētia pape. Sc̄do cassat p̄tract^o q̄cūqz firmitate valla tos p̄ h d cetero faciēdos. Tertio punit p̄latos p̄ faciētes z clericos nō p̄dicētes z laicos q̄ ipos p̄latos ad h cōpulerūt v̄l cōpellent. Quarto precipit laicos per tales cōtractus eo casu quo valent vltra debitum non vsurpare et penam aponit.

Titul^o. de reb^o eccie nō alienan. in cle.

¶ Monasteriorum.

¶ Religiosus q̄ pcedit alicui ad vitam vel ad certū temp^o iura reddit^o vel possessiones administratōis cui p̄est suspēsus ē ab officio nisi duo p̄currāt. sc̄. cōuent^o si cōuentū bz. z si nō habet p̄lati p̄sensu. Nota. g. q̄ dicit obe dientiaris q̄ faciunt hos cōtractus.

¶ Si vna ecclesia

¶ Ep̄s suo capitulo p̄sentiente p̄t vnam ecclesiā alteri vnire rectore vel defēsoze si vacauerit ad h nō vocato sed mēse sue vel capli enā caplo p̄sentiente ecciaz vnire nō potest etiam p̄raria p̄suetudine non obstante.

Titulus. de precarijs.

¶ Precarie.

¶ Precarie fm auctoritatē et ātiquā p̄suetudinē de q̄nquēnio ī q̄nquēnniū renouēt.

Nota glo. q̄ dicit q̄ p̄cariū ē q̄d p̄cab^o petenti vtendū p̄cedit tādiu q̄z diu is q̄ p̄cellit panē et alle. ff. e. r. c. fi.

¶ De precarijs.

¶ Reuocat successor p̄cariā p̄rectorē eccie irrationabiliter factam. Nota glo. q̄ dicit q̄ vbi p̄tract^o nō valet nec valet pena illi appo sita. Item q̄ successor potest reuocare quod p̄decessor illicite fecit.

¶ Precarium.

¶ Concessio p̄carij extinguit ad voluntatē p̄cedētis vel libi succedētis. p̄cariē autē cōcessio nō. Nota glo. q̄ dicit qualiter differūt cōmodatū et p̄carium. Item nota glo. q̄ tam ille q̄ rogat p̄carium q̄z ille q̄ dat vel cōcedit vterqz possidet. zc.

¶ Ti. de commo dato.

¶ Cum gratia.

¶ Ista decretalis dicit quō z quā et qualiter z de q̄ cōmodatari^o teneat et q̄ cōmodatū intē; pestiue nō reuocat. Nota tex. q̄ dicit de leui et leuissima culpa et de mora. Itē dicit tex. i. sine q̄ nos bñficijs nō oporteat decipi s; iuuari. Et glo. q̄ dicit q̄d sit cōmodatum.

Titulus. de deposito.

¶ Grauis.

¶ Ex deposito facto apud clericū eccie non tenet eccia nisi fuerit in vtilitatē eius vsu. Nota. g. q̄ dicit q̄ suspecti torquendi sūt.

¶ Bona fides.

¶ Ista decretalis ē gregoriij z p̄mo dicit ad q̄d depositari^o teneat. Sc̄do dicit quō depositū repetat. Nota. g. q̄ dicit q̄ depositari^o nō dz minorē diligētā siue respectū habere ad rē depositā q̄z ad p̄pam rē. Itē dicit. g. q̄ p̄tract^o excōueni: de legē recipiūt et seruari debēt nisi reprobati fuerit a iure. Itē res deposita n̄ deteriorata dz reddi alis reddita n̄ videt. Itē q̄ rē q̄situs et p̄denatus depositū nō restituit infamis efficit. Item q̄ p̄za depositum nō admittit cōpensatio nec ei depositum cū deposito cōpensat. Itē q̄ et p̄boni restituēdi

est depositum. et si dñs simul cū fure petāt de-
positum dño restitui debet de equitate. **I**tem
quare cōtractus dicitur bone fidei et stricti
iuris dixi supra de excep. in. c. Cū venerabil.
Item dicit g'lo. q' cōpensatio fit in pecunia et
in pondere et in quantitate et nō in speciebus
ad pecuniam. **I**tem dicit q' absurdū ē dimi-
nutionē rerum fieri propter pecuniam.

Titulus. de emptione et uenditione.

Placuit.

Item heretici plebes suas ammonere de-
bent ut et ipsi hospitales sint et ut carius non
vendant transeuntibus q' in mercato vendere
possunt. **N**ota. g. q' dicit q' ad h' etiā possunt
per excomunicacionem compelli.

Ut mensurē.

Qui iustas mensuras et iusta pondera
lucris causa mutare p'sumpserit. xxx. dies in pa-
ne et aqua peniteat. **I**tem dicit glo. q' ad hoc
lege Cornelia de fallarijs puniri debet.

Cum dilecti.

Non irritat venditio si velit emptor licet
minus dimidia iusti p'cij res sit empta. **N**o-
ta glo. q' dicit q' temp' venditionis rei inspi-
ciendū est. **I**tem nota q' p'nt rem ex vna cā
et succūbit ex alia cā petere nō p'hibet. **I**tem
licitū est cōtrahentibus se ad dimidiam iusti
p'cij decipere. **I**tem nota. g. q' dicit q' sit leuis
culpa et q' sit leuissima. leuis enī culpa ē que
dam mediocris cautela in qua quis nō ca-
uet etiam diligens. leuissima vō in qua dili-
genissimi cauere se non solent.

Deruenit ad nos.

Si vir habens alia bona unde vxor sibi
consulere potest p'sentiēte vxore sibi dona-
tā p'p' nuptias v'didit et p'ciū in v'su vxoris
auerit. emptorē q' rē spacio. xxx. añor posse-
derit sup illa re vxor inq'etare nō p'nt. **U**el sic.
Si vir rem donataz p'pter nuptias v'didit
eo mortuo vxor emptorē inq'etare nō p'nt.

Ad nostram.

Fictus emptor qui ver' est creditor resti-
tuere cogit rem in veritate in pignoratā sed
fictē venditā si satisfaciūz est sibi de sorte fru-
ctibus cōputatis. **N**ota nō qd scriptū est s'z qd
gestum est inspiciendū. **I**tem q' cessio simul
lata p'sumitur p'pter modicum precium

Cum causa.

Non irritat venditio si velit emptor licet
minus dimidia iusti p'cij res sit empta. **N**o-
ta glo. q' inter cetera dicit q' indebitū solutū
p'pter transactionē nō repetit. et alle.

Si venditori.

Ista decretalis ponit tres casus in quibus
re euicta venditor emptori de euictione nō te-
net. **P**rim' ē si emptor p' iudiciū p' eū ince-
pitū v'ditori nō iurauit. **S**ecūsus si p'tima-
citer se emptora iudicio absetauit. **T**ert' si
p' iniuriā snia fuerit p' emptorē lata. zc.

Titulus. de locato et conduco.

Ex rescripto.

Non debet tractari de p'ducendo nisi de
voluntate inhabitantium donec sit tempus p'du-
ctionis elapsū. **N**o. g. q' dicit q' pene et odia
quāq' sūt ampliāda. p'ra id qd cōmuniē con-
suevit dici. pene sūt restringende. zc. **I**tem tā-
git. g. q' sūt canon late snie. **I**tem tāgit qua-
luer constitutio debet publicari. zc.

Vestra nobis.

Reuocat statutū qd artat rectores et ec-
clesias res suas cernis tantū modo locare p'so-
nis. **N**o. g. q' dicit q' nō est p'ius q' fruct' deci-
marū ad temp' locent. s'z ius decimarū totali-
ter vendi vel locari nō potest. zc.

Propter

Propter sterilitatem vno anno cōtingē-
tem fit remissio pensionis prata fructuum
illo anno collectorū. nisi illa sterilitas cum
vbertate precedentis vel sequentis anni pos-
set compensari. **N**ota glo. q' dicit de quo co-
lono istud. c. intelligit. **I**tem q' eccia modicū
dammū tollerare debet. et alle. g'lo. concoz.

¶ Potuit.

¶ Potest empbiteota suas melioratōnes vendere nec emptor emere pbibet. si empbiteota p̄mit⁹ requisit ecciaz. Itē si denūciauerit eccie q̄ntū ali⁹ sibi offert et si eccia se nolle emere dixerit vela denūciatōnis tpe spaciū duoz mensiū lapsū fuerit. Itē empbiteota expelli poterit si a solutōe canonis p̄biēniā etiā nō monit⁹ cessauerit. Itē dicit tex. q̄ hoc casu dies interpellat p̄boie. Nota. g. q̄ dicit et enumerat certas p̄sonas q̄ ab emprōne melioratōis p̄dicte sūt pbibite.

Titulus. de rerum per mutatione.

Si princeps.

¶ Ecclesia p̄ res immobiles cū p̄ncipe pmutare si cā rōnabilis id exposcat et meliora p̄spiciat. No. g. q̄ dicit q̄ pragma idem ē q̄d causa. Et dicit pragmatica sanxio constitutio super aliqua repromulgata. zc.

Et commutationes.

¶ Cōmutatōes rerū ecciasticarū q̄ ab antecessore icōsulte facte sūt p̄r successor emēdare. No. g. q̄ dicit q̄ rōnabilis cā dicit subesse i cōmutatōe rei ecclesiastice et si ratio nō subest tunc dicitur facta inconsulte.

Mancipia.

¶ Mancipia ecciastica nisi ad libertatez n̄ puenit pmutari. Nota tex. in fine q̄ dicit q̄ illud q̄d lem̄ deo p̄secratū ē ad hūanos vs⁹ trāsferrī nō decet. et glo. ar. pro et contra.

Iniustum videtur.

¶ Et sup̄ p̄rio cap. No. tex. i fine q̄ dicit q̄ ab surdū ē vt seru⁹ discedēs ab ecciastica dignitate hūane obnoxio⁹ fiat s̄uituū. No. g. q̄ dicit sp̄tat an seru⁹ fugiuuus possit distrabi.

Quesitum est.

¶ Debēde pacto p̄cedēte pmutari n̄ p̄nt. potest t̄n̄ ep̄s ex causa de loco ad locū pmutare p̄sonas. Nota. g. q̄ dicit q̄ interdū valet mutatio loci. Itē q̄ licet q̄s rem alienā v̄dere p̄r et tenet venditio. rem tamen nō suaz pmutare non potest.

¶ Ad questiones.

¶ Ecclesie iure p̄petanis possūt ad iuicem pmutari et possessiones etiam ip̄az pmutari possunt et pro minus valentibus p̄cium suppleri. Nota glo. que docet qualiter sp̄rituale p̄ sp̄uali et tp̄ale p̄ tp̄ali permutatur.

Cum olim.

¶ B̄nficia sua p̄dunt q̄ ea p̄pa auctoritate pmutant. Nota glo. q̄ disputat an in p̄fessū etiā sūt p̄tes iudicis. Itē q̄ null⁹ est d̄ns beneficiorū suozum sed vsuarius.

Cum vniuersorum.

¶ Clerici p̄ se sua b̄nficia pmutare n̄ debēt. vel sic. Clerici p̄ se sua b̄nficia pmutātes b̄nficijs suis p̄uāt nisi p̄ misericordiaz et ob simplicitate eoz tolerant. No. tex. q̄ dicit q̄ deceptus et non decipientibus iura subueniunt.

Exhibita nobis.

¶ Sp̄uale cū tp̄ali pmutari nō p̄t. No. g. i principio sui que dicit q̄ de re sp̄uali p̄r i arbitros cōpromitti. Itē q̄ arbitrium ē nullū quod est contra formam iuris probatū.

Titulus. de rerū per mutatione. li. sexto.

Licet in tua.

¶ Non obstantib⁹ expectatōib⁹ b̄nficiorū pmutatio fieri p̄t. No. g. q̄ dicit i principio q̄ ille q̄ expectauit p̄mā vacatē p̄mā p̄leq̄ dicit p̄re b̄dā. B̄ fallit i casib⁹ q̄s poit Jo. an. d̄ p̄ben. i. c. Quia sepe. et de p̄cel. p̄ben. i. c. Soli. Itē nota glo. q̄ videt tanq̄ q̄ in pmutatōib⁹ requiratur p̄sensus collaroz. et glo. remittit.

Titul⁹. de rerum per mutatione. in cle.

De concessione

¶ Si b̄nficia ex causa pmutatōis ab aliq̄bus resignata alijs q̄z ip̄is pmutare volentib⁹ p̄ferant. nulli⁹ B̄ volum⁹ eē firmitatis. et ponit ius nouū. No. g. q̄ inter cetera dicit q̄ pmutare volēs et p̄pterea renūciās b̄nficio

debet si renūciat de expmēre scz q̄ renūciat
p̄mutatōis cā. Et dato q̄ nō expmāf satis
in est q̄ p̄tet ex cōiecturis vel p̄us actis.

¶ Titulus. de feudis.

Insinuatione.

¶ Si ecclia a suo vasallo recipit feudū in p̄
gnus abstinēdo ab e^o seruitio nō tenet fru
ctus cōputare i sōrē. Notāt hic doctores q̄
res alicui p̄pa potest sibi impignorari.

Ex parte.

¶ Istud. c. poit tres cas⁹ in q̄b⁹ nō obstante
iuramēto de nō infeudātō p̄t ep̄s antiquū
feudū ad eccliaz reuersū nouo vasallo p̄cede
¶ Dim⁹ ē q̄n vasallus mortu⁹ est. Scdus si
vasall⁹ feudū alienet. Tertio q̄n feudū faciliē
recuperari nō p̄t. No. g. q̄ in p̄t tangit an si
lius teneat ex delicto patris. Item quib⁹ mo
dis perditur feudum.

Titul⁹. de pignozibus

Nullus.

¶ Cleric⁹ nō dzrē ecclie absqz iustissima ne
cessitate laico vel seie. zc. in vadiū dare. zc.

Lator presentium

¶ Liber bō p̄ debito nō dz teneri. et si defu
erit qd̄ p̄ debito debeat adisci vel iudicari.
No. g. que dicit q̄ pater in necessitate potest
obligare et etiam vendere filiū.

Ex presentium.

¶ Si rector ecclie suo facto p̄pore ecclie ob
ligat cogit ei⁹ heres rē ecclie redimere z ecclie
restituere. No. g. q̄ dicit q̄ nō obligāt nisi ea q̄
q̄s de reb⁹ suis obnoxia facit. Itē dicit glo. q̄ B
casu ē in optōne ecclie an velit alienantē vel
recipientē uenire. quod est notandum.

Illo vos.

¶ Si usurari⁹ emit rem eo pacto q̄ p̄ temp⁹
eā restituat v̄ditōri recipiendo aliqd̄ vltra
sōrē fructū in ea cōputatis i sōrē iudicat
p̄racc⁹ ragnozanti⁹. No. a. q̄ dicit n̄ qd̄ scri
ptū ē: qd̄ gestū ē inspicit. Itē. g. declarat q̄n
emptio vel venditio ē cōditionalis z q̄n nō

Item q̄ ex qualitate p̄sone p̄sumit.

Ex litteris tue.

¶ Agit mulier p̄ dote p̄ quēlibet delinētē
bona mariti. No. g. q̄ poit cas⁹ i q̄b⁹ p̄stante
matrimonio v̄ro: peut dote. Itē dicit. g. q̄ mu
lier p̄feroib⁹ creditorib⁹ in dote petēda ēt q̄
ad illos q̄ habēt tacitas ypotecas.

Cum contra.

¶ Si creditor vel is q̄ ab eo causā bz recipit
tot fruct⁹ de pignore q̄ sit satisfactū sōrē de
bet pign⁹ restitui debitor. Itē glo. dicit q̄ illd̄
qd̄ percipi potuit etiā cōputandū sōrē. Itē
dicit glo. q̄n creditor tenet de pignore. zc

Significante.

¶ Si is q̄ sub pacto legis cōmissione rē suā
ipignorauit z iurauit n̄ p̄trauenire z iniuste
ipedit⁹ nō redemerit rē post diē illā redime
re p̄t. No. g. q̄ declarat qd̄ sit pactū legis cō
missionis. Itē. g. tāgit q̄n factū nūcij vel p̄cu
ratoris nocet dño z dicit q̄n dñs putat nun
ciū fidelē tpe missionis nō imputat dño.

Cum constet.

¶ Usufructuari⁹ cauet de vtendō z fruēdo
re arbitrio boni viri salua rerū substantia in
bonis immobilib⁹. In mobilib⁹ v̄o vsu p̄sum
ptibilib⁹ cauet de restituenda re vel estima
tōe vel d̄ restituēdo tāū dē finito vsufructu.

Titul⁹ de fideiussorib⁹

Clericus.

¶ Cleric⁹ fideiussorib⁹ inseruiēs ab ecclia
vel a clericis v̄l a creditore abiciat. No. g. q̄
expoit inseruiēs z dicit q̄ fr̄q̄ntiaz designat.
Item dicit q̄ cleric⁹ fideiubere non debet

Peruenit ad nos.

¶ Cōpellit debitor suare fideiussorē idem
nē et p̄ assignatōez p̄uentū bñficioz suorū
No. g. q̄ arguit nulli debere officiu⁹ suū esse
dānosum. Itē dicit q̄n vsure z expēse sūt petē
de. Itē clericoz bona etiā reddūt bñficioz
et q̄tidiane distributōes possūt interdici.

Constitutus.

¶ Per districtōez eccliastricā cōpellit cleric⁹

debito: a fideiussione liberare fideiussorē q̄
a creditorib⁹ molestas. Nota glo. q̄ tāgit q̄n
fideiussor: p̄t agere ad liberationem.

Quod quibusdam

¶ Si sine licentia p̄lati ⁊ maioris p̄tis capi-
tuli religios⁹ fideiussorit aut mutuū recepe-
rit cōuent⁹ n̄ tenet ⁊ ipse punit nisi mutuū sit
p̄sū i p̄uilitate ecclie. Nota glo. q̄ dicit q̄ tpe ne-
cessitatis et mōach⁹ fideiubere p̄t cā scz pie-
tatis tenet p̄rio subuenire. Nē clerici inter se
possūt fideiubere cū cōueniunt.

Eum pro quo.

¶ Si te p̄ aliq̄ fideiussorē obligasti si diuī
debiti solutōe cessauerit aut dissipare bona
sua ceperit aut sup̄ h̄ p̄dēnar⁹ fuisisti iure po-
teris eū cōuenire ut te a fideiussione debeat
liberare. Item si h̄ ab initio secū p̄uenit ⁊ ita
in casib⁹ ante solutōem potest agere fideiuf-
sor ut liberet. et alle. glo. concoz.

Titul⁹. de solutionib⁹.

Ad hoc.

¶ Sicut fili⁹ tenet soluere debita p̄ris ita p̄-
latus tenet soluere debita sui p̄decessoris cō-
tracta p̄ p̄uilitate ecclie. et h̄ intellige verū si fi-
lius ē beres. No. g. q̄ tāgit et remittit q̄n be-
res tenet ex delicto defūcti. Item q̄ successor
ad id tenet q̄d p̄decessor facere debuit. ⁊ alle.
concoz. Item beres tenet soluere oīa debita
defūcti q̄ litercū qz p̄tracta. c. i. de testa.

Si quorundam.

¶ Si p̄latus eccliam p̄ alienis debitis obli-
gat suspēsus ē ab administratiōe p̄paliū et spi-
ritualiuū et ecclia nō tenet. No. bic. g. q̄ dicit q̄ la-
cet h̄ casu redderet ecclia indēns ad huc tū
iste ē remouend⁹ ab administratione.

Edwardus.

¶ Debitor q̄ nō ē solutōdo excōicat⁹ qz non
soluit absoluit ab excōicatione cū cautione
de soluendo si ad pinguiorē puenerit fortu-
nā. b. d. No. g. q̄ dicit q̄ inanis ē actio. ⁊c. Itz
ipossibiliū nulla ē obligatio. Itz q̄ icessione
bonoz habendo est rōne cedēs egeat q̄a nō
est fraudand⁹ alimētis quouidianis.

Is qui conqueritur

¶ Qui p̄querit in debita pecuniā se soluisse
p̄bare tenet q̄ indebite sit soluta nisi aduer-
sari⁹ et solutōem inficians de p̄trario p̄uin-
cat tūcei et diffidenti onus incūbit p̄bandi
q̄d debitum recepisset. ⁊c.

Titulus. de donatio- nibus.

Prudentes.

¶ Nobilitas h̄ac sibi legem ponit ut existi-
met se debere q̄d sp̄ote tribuit ⁊ nisi i b̄nificiis
suis creuerit nihil se p̄stulisse putet. No. g. q̄
dicit q̄ beati⁹ ē dare q̄z accipere. Nē dicit bilarem
datozem diligit de⁹. et alle.

Fraternitatem.

¶ Non valet donatiō quā facit p̄latus in
cōsulto capitulo et in damnū ecclie. No. tex.
q̄ dicit q̄ p̄lati sunt p̄curatores rerū eccliaſti-
carū et debēt p̄uisiones eoz facere meliores
et nō deteriores. No. g. q̄ dicit q̄ p̄lat⁹ si con-
suetudo est potest modicū dare.

Ceterum si.

¶ P̄elat⁹ modicaz rē ecclie donare p̄t vbi
h̄z h̄ consuetudo. Nota q̄ cōsuetudo loci dat
iurisdictionē ⁊ liberiorē p̄fert administratiōez.
Et semp̄ respiciendum est ne ecclia enormi-
ter leatur.

Consultationibus.

¶ Ecclesia nō vacans in beneficiū p̄ferri n̄
potest s̄z in p̄petatē p̄t de licētia ep̄i sine p̄ui-
dicio p̄lati. No. g. q̄ dicit q̄ nemo sine culpa
ē p̄uand⁹ siue spoliand⁹ b̄nificio suo.

Per tuas.

¶ Non obstante iuramēto de nō infeudā-
do de nouo p̄lat⁹ p̄t integrare feudū si appa-
reat vasallū i mēſura deceptū. No. g. q̄ dicit q̄
papa q̄nqz p̄cedit p̄uilegiuz ob grāz p̄ſtitu-
obsequij. Item q̄n q̄s decipit in q̄ntitate rei
agere potest ad supplementū.

Eum dilecti.

¶ In donationib⁹ latissima ē interpretatio

facienda. **No.** tex. i. si. q. di. q. i. p. c. i. b. 9. plena. et
i. testamētis plenior. i. b. n. f. i. c. i. s. q. z. plenissima
ē interpretatio adhibēda. **Itē.** g. notat q. veniūt
in donatōe possessionis vacantis.

Pastoralis.

Si ep̄s i. eccia quā de p̄sensu capti pio lo
co p̄cessit. p̄cipiebat certos redditus. illos do
nasse videt. et alij oēs redditus eccie p̄ter ca. be
draucū cedūt pio loco. et si ep̄s p̄cessit d̄ p̄sen
su patroni intelligit patronus donasse ius pa
tronatus. b. d. **No.** g. q. dicit q. aliud ē p̄rabere
societate simplicit̄ et aliud omnium bonorum.

Inter dilectos.

Possunt hospitalarij in suū p̄iudiciū tāiū
se et domū suā alieri religiose domui subice
re vel donare. **Nota** tex. q. dicit de illo q. alle
gat p̄paz suā turpitudine. **Itē** q. res iter alios
acta. zc. **Itē** notat. g. q. excōicat̄ donare p̄or.

Apostolice se.

Donatio q̄n quagesime v̄l cētesime quā
facit ep̄s cū graui detrimēto eccie sue p̄t le
gitime reuocari nec etiā p̄t vltra q̄n quagesi
mā v̄l cētesimā p̄ferre et cessā. lesione eccie
sine auctoritate superioris. **Nota.** g. q. dicit q.
aliqua sūt q. meli⁹ in intellectu possūt p̄cipi
q̄z loquendo expr̄mi.

Propter eius.

Istud caplm̄ p̄iū q̄tuo: casus p̄pter q̄s
donatio reuocatur. **Primo** p̄pter iniectōem
manuū violentaz. **Secundo** p̄pter atroces iniu
rias. **Tertio** p̄pter damnū datū i. reb⁹ donato
rio. **Itē** p̄pter piculū vite. p̄dicta t̄n. nō exten
dunt ad donatoris heredes sc̄z reuocare do
nationē q. h̄ i. vita sua tacuit. **No.** glo. valde
notabilē q̄n donatio reuocatur q̄n nō. **Item**
dicit de filio cui mater donauit. **Itē** dicit q. fe
lonia cōmissa p̄ patrē nō imputatur filio.

Titul⁹. de peculio cle ricorum.

Inuestigandum

Quesita p̄ platū q̄ tpe p̄mōtionis p̄imo
niū nō h̄z. q̄ sua p̄sumūt de bonis eccie. **No.**

glo. q. dicit q. p̄ istā p̄sūptōnez admittit̄ p̄ba
tio. **Itē** doc. dicit h̄ aliq. et faciūt argumētuz
de vxore et marito et eccia et p̄elato.

P̄sbyter.

P̄sbyter instrumenta emptionū de bo
nis eccie p̄ficere d̄z noie eccie. **Nota** h̄ q. doc.
dicit sup̄ isto capitulo q̄d in dubio standū
est narrationi instrumenti et p̄sumit̄ p̄ illo q.
nominat̄ in instrumento.

Unusquisqz.

Quesita a p̄sbyo p̄ p̄mōtionē quesita p̄
sumūt de bonis eccie. **No.** g. q. arguit q. ego
teneo: tibi restituere q̄d occasione rei tue ad
me puenit ar. c. Ad nostrā. de iure iuran.

Inquirendum est

Quesita de bonis eccie ad nomē eccie
scribi debēt. **Nota** h̄ doc. q. colligit̄ tres ca
sus in q̄b⁹ empiū cū pecunia alioz n̄ ē emē
tis sed ei⁹ cui⁹ est pecunia.

Si quis sane.

Res eccie ad culturā p̄ platū reducte nō
efficiūt p̄p̄e ip̄i⁹ p̄latū s̄z ad vitam eos tenere
potest. **Nota** glosaz q. disputat an clerici be
neficiari sint usufructuarij vel vsuarij. **Item**
dicit q̄s dicatur proberes.

Titul⁹. de testamentis.

Quorundam.

Ep̄s testari p̄t de reb⁹ p̄p̄iis et n̄ de reb⁹
eccie. **Nota** q. testamētū ē testatio mentis q.
disponit aliq̄s de reb⁹ suis q̄d fieri velit post
decessum. **Item** dicit q. as diuidit̄ in .xij. vn
cias et as d̄z tota hereditas. zc.

Quia ingredientibus.

Testamētū p̄lati religiosi nō valet etiam
si de cōsuetudine adiuet̄. **No.** g. q. dicit q̄d
sit legatū. **Item** dicit glo. nō q̄d fit sed q̄d fie
ri debet est p̄siderandū. **Item** dicit q. votuz
nō tollitur p̄scriptiōe. **Item** mulier nō re
cipit ordines. zc.

Hos quidem.

Propter negligentiam heredis ep̄s exc̄q̄t
piā testatoris voluntatē. **Nota** h̄ doc. existo

ter. q̄ ep̄s nō potest mutare volūtate testa-
toris deputatū ad certū vsū. et ē textus i cle.
Quia p̄iungit. de religi. do.

Judicante.

¶ Debet legatū nudis v̄bis relictū a testa-
tore. et dicitur. g. q̄ tale legatū etiā valet s̄m leges
Itē dicit glo. h̄ q̄ ex nudis v̄bis etiā q̄s obli-
gat. Itē glo. tāgit q̄d faciendū sit q̄n legatus
est dubiosū sup̄ re legata.

Filius noster.

¶ Nō debet legatū cū testator rē nō suā sed
eccie legat alteri eccie. No. glo. q̄ dicit q̄ si q̄s
sciēter legat rē alienā tūc beres tenet rem re-
dimere vel legatario p̄ciū dare.

Si heredes

¶ Si beres iussa testatoris nō impleuerit ab
ep̄o loci ad implendū illa cōpellit. No. g. q̄ dicit
q̄ i fra annū adimplere d̄z. It dicit q̄ testamē-
ti defensio et executio p̄inet ad ep̄m.

Eum in officijs.

¶ De bonis peccia; acq̄sitis clerici testari
nō p̄nt. No. g. q̄ dicit q̄ donatarus donatori
naturalit̄ ē obligat⁹ ad antedota. i. ad similia
Itē dicit q̄ q̄cquid acquirat cleric⁹. zc.

Nō hec presentibus

¶ Moderatā elemosinā de bonis peccia;
acq̄sitis clerici facere p̄nt. s̄z testari de eis nō
p̄nt. Ex isto ca. arguitur doc. q̄ q̄s p̄t dare i vi-
ta. de q̄ nō p̄t disponere post mortē.

Quia nos

¶ De bonis p̄p̄ijs v̄l acq̄sitis i iuritu p̄sone
cleric⁹ testari p̄nt s̄z de reb⁹ eccie testari nō p̄nt.
Nota q̄ cleric⁹ i reb⁹ eccie solū vsū habēt et
debent eē p̄nti v̄ctu et vestitu. zc.

Eum esses.

¶ Valet testamētus q̄d parochian⁹ fac̄ co-
rā p̄s̄o suo et duob⁹ testib⁹. nec valet cōtra-
ria p̄suetudo. No. ter. q̄ dicit q̄ i ore duoz vel
triū testiū stat oē v̄bū. Nota glo. q̄ tāgit an
mulier hoc casu potest esse testis et videtur
sentire q̄ non.

Relatum est.

¶ Valet testamētū ad pias causas coram
duob⁹ testib⁹ factū. Nota glo. q̄ ex h̄ capitu-
lo arguit q̄ cause vltimarū volūtātū defun-
ctorū spectant ad forū ecclesiasticū q̄d verus
dicit q̄d ad pias causas.

Relatum est

¶ De p̄p̄ijs testare p̄t cleric⁹. de acq̄sitis p̄
eccia; si sūt mobilia succedit eccia v̄l succel-
sor. et de illis testari nō p̄t. Tamen p̄t ex illis
aliq̄d seruitorib⁹ dare. Si v̄o cleric⁹ plures
habuit eccias fiet diuisio inter illas.

Eum tibi.

¶ Alteri arbitrio p̄t cōmitti testamēti fa-
ctio. No. g. q̄ dicit q̄ nullū ē testamētus vbi nō
mēberedis n̄ exp̄m̄t et institutio beredis totius
testamēti ē s̄d amētū. It dicit glo. q̄ et nūtu fit
testamētus. It dicit glo. q̄ beres i certi p̄nt isti-
tuti v̄l instituo beredes paupes x̄pi.

Officij.

¶ De relictis ecclesijs ep̄s petit p̄tē suā. licz
fuerit sibi aliquoda testatore relictū. nisi eo
mō et in fraudē q̄ ea p̄t sit cōtent⁹ legatum
agnouit. Vel sic s̄m ab. Nisi aliud a testato-
re dictū sit ep̄s suū recipiēdo legatū alijs nō
renūciat. Nota ar. q̄ vnum recipit nō vide-
tur alteri renunciare.

Requisisti.

¶ Ista decretalis distinguēdo et subdistin-
guendo declarat quando et qualiter in cō-
scopū et cathedralem vel aliā eccia; sit diti-
bendum legatum q̄d fit v̄triq̄s simul vel al-
teri tantum. hoc pro summano.

Baynucius.

¶ In bonis patris et matris et aule b; quis
tertiā debitā iure nature q̄ p̄uari n̄ p̄t. Et si
lirogatus restituere hereditatē detrahit debi-
tā iure nature et q̄rtā trebellianicā in q̄ com-
putat fruct⁹ post lic. p̄f. p̄cepti. hoc dicit

Tua nobis.

¶ Ep̄s cōpellit fidei cōmissarios seu execu-
tores testamēti ad exequendū pias causas
seu defūctorū voluntates. et si testator h̄ inter-
dixisset. Notat h̄ doc. q̄ executor nō p̄t alteri

cōmittere vices suas quia cōmittitur inbu-
stric persone. hoc verum est si commissio est
generalis. secus si est specialis. zc.

Raynaldus.

Filius rogatus de hereditate paterna restituenda detrabit tertiam debitam iure nature et quartam trebellianicam si quibus potest legata relinquere et heredes constituere et penas apponere.

Johannes clericus

Executores fideicommissarii qui suscipit officium per diocesanum illum exequi illud compellitur. Nota glo. que inter cetera dicit mandatum suscipiendum cogit. susceptum tamen necesse est implere. zc.

De his que.

Ista decretalis specificat quodammodo legata de quibus non soluit canonica portio episcopo vel ecclesie parochiali nisi hoc fiat in fraudem. Nota glo. que dicit quod canonica portio diuersimodo de deducit secundum varias consuetudines locorum. Item dicit quomodo fraus debet probari.

Titulus. de testamentis. li. sexto.

Si pater.

In fideicommissariis substitutio locum habet quartam deductio. in directis non. et substitutiones interpretari debemus directas dum non veniant verbis et personis institutis. Nota. glo. de pauperibus sanguineis an sint preferendi.

Religiosus.

Religiosus non potest esse executor nisi habita licentia a suo superiore. Item unus executor ex pluribus potest exequi testamentum si alij noluerit aut non potuerit interesse nisi aliud apparuerit fuisse de mente testatoris quod tunc secus. Nota. glo. que dicit quod textus loquitur indistincte ergo intelligitur de quolibet religioso siue sit regularis siue mendicans.

Ti. de testamentis. i. de.

Religiosis.

Ordinari loci rationem exigit a religiosis et exceptis de testamentorum executoribus quos gesserit

et si contra hereliquerint illos punit. Unde glo. que inter cetera videtur querere an testator potest executorem suum liberare quod non teneatur reddere rationem de executione sua.

Titulus. de successio- bus ab intestato.

Sed hoc.

Ecclesia succedit clerico et in bonis primogenitalibus et alijs iuribus persone acquiritis si de eis vita non disposuerit et alios heredes ab intestato venientes post se non reliquerit.

Sancto concilio.

Si clericus decedat intestatus peculium eius dividitur in quatuor partes quarum una episcopo. altera ecclesie. tertia pauperibus. quarta parentibus. si ydonei et capaces sunt distribuatur. Nota. glo. que docet quid faciendum sit quando dubitatur an clericus habuit bona propria. Item dicit quod nullus heredes nobis proximior est quam qui nos domino sociavit. et alle. c. presbiteri de penis.

Eum dilectus

Rektor ecclesie dicitur intestatus si nullum fecit testamentum vel fecit sed furiosus et tunc succedit ecclesia si non habet sanguineos. secus si apparet illum fuisse in dementibus l' sana mente testatum. b. d. fm. jo. an. Nota. rex. que videtur tangere dicitur vniuersi testis et professione facta extrajudicialiter quantum illa valz et glo. et tangit super verbo presertim. Item notat glo. de furioso. zc. Item querit glo. quod de illo qui sana mente dedit sua ecclesie. zc. et postea sine reuocatione in infirmitate sua incidit in frenesim. zc.

Titulus. de sepulturis

Hos instituta.

Heredes intestatus et qui non elegit sepulturam cum suis maioribus. i. in sepulchrum suorum parentum sepeliri debet. ecclesia tamen parochialis habebit canonicam portionem eius quod reliquit ecclesie sepulture. b. d. Nota. textus quod socii tribulationum erunt et socii consolationum. Item dicit textus. ne transgrediaris terminos antiquos quos posuerunt patres tui.

Relatum.

¶ Qui puerit ad mōasteriū siue i vita siue in morte medietatē relictorū p aīa sua eccie parochiali quā dimittit conuidere debz. Nota. g. q̄ dicit q̄ super p̄dicta medietate statur consuetudini. et alle.

Fraternitatem.

¶ In sepulchro parētiū suorū d̄z q̄libet tumulari et si p̄tra fecerit ē restitutio faciēda. Nota. glo. q̄ querit. Nōne tantū valet orō general̄ sic̄ specialis. Item glo. poit̄ vsus. Nulla frequens sancte q̄z p̄ces ieiunia sacra. Defunctus proliit̄ prodest elemosina recta. Item minus legitima volūtas defuncti non valet.

De hijs.

¶ Si q̄s in egritudine in qua decessit se et sua monasterio p̄tulit et ibidē sepulturā suā elegit parochialis eccia d̄cedēns habebit portionē suā. secus si in sanitate hoc fecerit.

Ex parte.

¶ Qui sepelit parochianū alteri⁹ iniuste. ipm̄ tenet̄ restituere cum omnib⁹ eius occasione p̄ceptis. Nota glo. q̄ tangit qualiter faciendū sit cum minor eligat sepulturā et quādo quis dolo ad eligendū inducitur.

Cum liberum sit.

¶ Rapiēs corp⁹ alic⁹ et ad ecciaz suā sepeliens iniuste. ipm̄ cū emolūmētis idē receptis restituere tenet̄. Nota. g. q̄ tangit q̄ actōe s̄ casu agendū ē sc̄z p̄uōne ex hoc canone.

De vxore.

¶ Potest vxor sic̄ vir eligē sepulturā. pater potest filios minores sepelire quo vult si s̄ habeat consuetudo. Nota. g. q̄ dicit q̄ pater potest filio facere testamentū. et alle. instiū. de pupill. substi. s̄. Ergo. zc̄.

Cum super.

¶ Eligēs sepulturā extra ecciaz suā prochialedz ei q̄ram portionē testamētī sui reliq̄re. Notat. g. q̄ mōasteria dicūt̄ magis religio; sa q̄z eccie prochiales siue cathedrales. zc̄

Certificari.

¶ Parochiali eccie s̄m regionis cōsuetudinē ē canonica portio exhibēda. Nota glo.

q̄ querit q̄d sit faciendū si dubitat̄ de cōsuetudine et varie in vicinio sunt p̄suetudines tunc de minori sūma debet intelligi.

In nostra presentia.

¶ Cum parochian⁹ eligat ubi sepeliri d̄legatis ab eo factis bz̄ canonicā portōez eccia parochialis s̄; si nō elegerit et alibi sepult⁹ fuerit totū bz̄. Nota. glo. q̄ dicit q̄n̄ tract⁹ futuri t̄pis spectat ad iudicē. Item an dolo rescidat p̄tractum in sp̄ialib⁹ quod est p̄tra id q̄d ē supra. Quod metus causa.

Ex parte parentum

¶ Qui casu moriunt̄ in cimiterio sepeliri debēt. Nota. g. q̄ dicit illi q̄ sponte se p̄cipitant apud ecciaz sepeliendi non sūt. et alle. Nota casus in q̄b⁹ fallit̄ regula q̄b⁹ cōmunicam⁹ viuus. zc̄. sc̄z in furib⁹ et latronib⁹. Item in illis q̄ moriunt̄ in torneamētis. Item in raptorib⁹. Item in his q̄ seipos interficiunt. zc̄.

Sacris est.

¶ Excōicati in cimiterio sepulti si ossa eorū discerni possūt sūt exhumandi. Nota. g. q̄ dicit q̄ rōne dubietatis aliqd̄ admittit̄ q̄d alā nō admitteret̄ similiter et rōne cōneritatis.

Abolende.

¶ Pro sepultura etiā eccie p̄ciū solui n̄ bz̄. Nota. g. q̄ dicit q̄ sepultura d̄ loc⁹ siue terra i q̄ nūq̄z vllus fuit sepult⁹. et talis loc⁹ p̄t̄ v̄di secus de cimiterio et officio sepulture. laici tamē cōpelli possunt vt seruent laudabiles consuetudines.

Parochiano.

¶ Excōicato et p̄ manifesta offēsa in mortis articulo absoluto ecciastica sepulsa denegari n̄ bz̄. Et heredes sui ad satisfaciēdū p̄ eo s̄ cen. eccle. cōpellēdi. Nota. g. q̄ tractat q̄n̄ beres tenet̄ ex delicto defuncti. Notat̄ hab. q̄ beres tenet̄ s̄ casu r̄ndere corā iudice ecciastico q̄a defunct⁹ an̄ absolut⁹ p̄mittit̄ parere mādat̄ eccie anteq̄z fuit in morte absolut⁹

Titulus. de sepulturis libro sexto.

Animarum periculis.

Ista decretalis in principio sui prohibet ne quis inducat aliquo pacto vel iuramento aut permissio ad eligendum sepulturam in certo loco vel quae electam non imuet, quod si secus factum fuerit penitus nullus erit valoris et loquitur vniuersis religiosis et secularibus clericis cuiuscumque status vel conditionis.

Eum quis.

Si quis cuius maiores sunt soluti ab antiquo in aliqua ecclesia sepeliri ea dimissa eligit alibi sepulturam, canonica potest dimisse non debetur ecclesiae sed illi duntaxat in qua ille officia consuevit audire diuina et ecclesiastica recipere sacramenta.

Is qui habet.

Habens domicilium in ciuitate vel in castro transferens se quandoque ad villam ruralem si non electa sepultura decedat ibidem non in ecclesia dicte ville sed in parochiali sua debet sepeliri ecclesia. Mulier quae plures habuit viros cum ultimo quando moritur debet sepeliri, quia illius bonorem retinet.

Licet pater

Pater minores filios vbi vult sepelire non potest vbi piraria est consuetudo, sed sunt cum suis maioribus vel in parochiali ecclesia sepeliendi. Et licet filius familias propter consensum patris possit eligere sepulturam tamen legare nihil potest si peculium non habet.

Religiosi.

Religiosi apud sua monasteria si ad ea commode venire possunt sepeliri debent et sepulturam cum velle et nolle non habent eligere non possunt. Non ergo dicitur quod causa commoditatis et cetera quandoque causa incommoditatis aliquid fiunt et aliqua non fiunt.

Titulus. de sepulturis in cle.

Eos qui.

Excommunicati sunt etiam exempti qui in casibus non permissis defunctos sepeliunt in cimiterio tpe in

terdicti vel qui scienter sepeliunt excommunicatos publice aut noiatim interdictos vel et manifestos usurarios. Nota glo. notabilem de publice excommunicato.

Budum

Ista cle. narrat discordiam inter predicatores et minores ac etiam pastores parochialium ecclesiarum, super predicacionibus professionibus et sepulturis. Et quo ad titulum hoc dicit. Predicatores et minores in locis suis sepeliunt illos libere quae hoc elegerint. De funeralibus tamen et quibuscumque obventionibus et relictis de quibus alteri non debet quarta et non ultra soluant ecclesiae parochiali partem. Non ergo potest versus Rex solium, doctor cathedram, iudexque tribunal. Possidet, ad sedem presul, proque curiam

Titulus. de parochiis et alienis parochialis

Si episcopus.

Nic habes qualiter episcopus diuidat se quando episcopus cum vna parte plebis incidit in heresim donatistarum et alia pars manet et alii eligunt episcopum, et prius redeat ad fidem. Vel sic secundum panorum. Inter episcopum substitutum episcopo heretico et ipsum episcopum hereticum reuersum et ex dispensatione receptum diuidit episcopus modo hic expresso.

Et dominicis.

Heresitici parochiales dominicis diebus interrogare debent an missam solentia an aliquid in sua ecclesia sit de alterius parochianis et si aliquid quod iuenerit ipsum abiciat. Item dicitur, quod coparatio possessionis non facit domicilium.

Nullus episcopus.

Nullus episcopus parochianum alterius iudicare potest, sumat nec et ordiare. Non ergo dicitur arguitur opponit de archidiacono. Item dicitur quod sententia laica non suo iudice non tenet. Fallit.

Super eo.

Times distictus non prescribit siue sit parochianum siue dioecesium siue puincie. Non ergo dicitur quod illa quae religiosa adheret religiosa sunt. Item quod idem iuris est in minoribus et maioribus.

Significauit.

Translato domicilij parrochianuz exi-
mit a pmi iudicis potestate. Nota. g. q. dicit
q. ibi dicit q. s. habere domicilium vbi babi-
tat. Item dicit glo. de decimis predialibus
et personalibus et videtur concludere q. su-
per pstationibus decimarū p̄suetudo mul-
tum est attendenda. zc.

Titul. de decimis.

Decimam.

Decime et p̄micie dari debēt. Itē exp̄mit
q̄tuor genera decimarū q̄ ex veteri lege de-
bebant. b. d. fm̄ panoz. No. g. q. arguit p̄ opi-
nionib⁹ magistror. q. eoz opiniones sūt fo-
uende et dicit Inno. q. opinionibus magi-
stroz nō vult derogare.

Novum genus

Clerici a clericis decimas p̄sonales non
exigūt s; clerici habētes misteriu certorū la-
boz ab alijs ip̄is decimas p̄soluūt. Itēz dicit
glo. q. clerici de suis bonis patrimonialib⁹
decimas soluere debent.

Ex multiplici.

Priuilēgiū de decimis nō soluēdis p̄di-
tionē p̄cedentē nō tollit. No. g. q. dicit q. q̄n
simpliciter sit sup aliq̄ re cōpositio tūc extē-
dit se ad p̄sentia z futura. Item arguit i q̄b⁹
reb⁹ nondū habitis potest renūciari.

Commissum nobis.

Nō est nouale id a q̄ parrochialis ecclia
q̄c q̄z utilitatis p̄cipere cōsuevit. No. g. q. dicit
q. dicit noualia a q̄bus oēs religiosi sunt ex-
empti scilz quoz nō extat memoria q. culta
fussent.

Peruenit ad nos.

Decime soluende sūt de p̄uentib⁹ molen-
dinor piscariar. fenō et lana. No. g. q. dicit de
molendino ad ventū. zc. Et dicit generaliter
q. de omnib⁹ q̄ fidelis hō acquirat d; solue-
re decimas.

Parrochianos

Parrochiani de apib⁹ z de omni fructu

decimas soluere debēt. Et dicit glo. sup vbo
fructu licite in acq̄siro siue de aialib⁹ siue in
tuitu predioz siue intuitu p̄sone.

Cum homines

Ex p̄se necessarie i decimis p̄dialibus de-
dici nō debēt. No. g. in p̄ncipio q̄ dicit q. illi
eccie dāde sūt decime vbi q̄s recipit ecclesia
stica sacramēta et etiā p̄dialcs vbi h̄ e con-
suetudo. Item dicit q. cito debet solui z non
soluens est in mora. et alle. glo. iura.

Dilecti filij.

De ira p̄ductia et p̄uilegiat⁹ decias sol-
uere d; No. g. q. dicit q. si p̄pa nō sufficiūt licitū
ē clericis p̄ducere aliena p̄dia. Itēz notat
glo. ex b̄textu q. cōpositio b̄n̄ p̄t fieri sup de-
cimis. et h̄ dicitū ē supra i. c. Ex multiplici.

Suggestum est.

Priuilēgiū reuocat si recipiat eē dānosū.
Nota. g. q. arguit q. fm̄ diuersitate tpm z va-
rietate rerū p̄uilegia sūt variāda et cā noua
supueniente bene p̄ditur p̄uilegium

Ex parte tua.

Cep̄larij hospitalarij et cisterciēn. p̄uile-
giati sūt i decimis nō soluēdis. alij religiosi
nō nisi i noualib⁹ z aialiu nutrimētis. Item
glo. dicit q. monachi olim dabant decimas

Licet de.

Possessio p̄uilegiata de nō soluēdo deci-
mas si veniat ad non p̄uilegiatū vel de alij
excolenda ex tūc non d; p̄uilegiata. No. g. q.
dicit q. p̄uilegiū monachoz intelligit d̄ terris
quas p̄sonaliter colunt.

Ad audientiam.

Moie laboz noualia et nō noualia intelli-
gunt. No. g. q. dicit q. infamias iuris incurrit
q. p̄uilegiū p̄ncipis astute interpretat. Itē no-
tat q. a forma vboz. sine certa causa non est
recedendum

Quoniam.

Decime noualium debentur ecclesie in
cuius parrochia insurgunt. si vō nō sunt in
aliqua parrochia debentur episcopo q. po-
test sibi retinere vel alteri ecclesie concedere.

No. g. q. querit quid si noualia nō sūt i par-
rochia alicuius sed in insula et consideran-
dum est cui prouincie adberent.

Parrochianos.

Cū decime nō ab boie sed ab ipō dño sūt
institute q̄i debitū erigi p̄nt. **N**ota. g. q. dicit
de dictione quasi. et alle. illud quasi vnigeni-
tia p̄c̄. ibi quasi est expressiuū veritatis

Ad hec.

Decima iure hereditario p̄ laicū possideri
nō d̄z. **N**o. g. q. dicit q̄ decimas laic⁹ possidere
nō p̄t. **I**tem dicit q̄ in feudū dari nō possunt.

De terris.

Iudei tenent ad soluendas decimas pre-
diales aut predia dimitte. **N**o. g. q. dicit q̄ is
ad quē spectat fructuū p̄ceptio fructuū one-
ra subire d̄z et subire ei compellit. **I**tem dicit q̄
iudei non sunt de ecclesia. x̄.

Quamuis.

Laicis nō debēt dari decime vel oblatio-
nes et poit penā p̄latorū h̄ facientiu. **N**o. g. q.
dicit q̄ laicis disponere d̄ reb⁹ eccie nō ē tra-
dita potestas. **I**tem dicit. g. q̄ fruct⁹ decimarū
bene p̄cedi atqz locari p̄nt laico ad tempus
vite sue sed ius non. x̄. et dicit cum nos dici-
mus vitulū fructū vacce demonstramus.

Cum sint.

Ratiōe p̄suetudinis p̄t q̄s habere ius de-
cimandi in parrochia aliena. **N**o. g. q. dicit
quod a sanctis patrib⁹ non est diffinitū nec
nos diffinire debemus. **I**tem glosa arguit
de consuetudine soluendi decimas.

Prohibemus

Laici decimas habētes nō p̄nt eas i alios
laicos trāsserre ac etiaz i clericos sine aucto-
ritate ep̄i. **S**z glo. q̄rit an ne p̄nt laici trāsser-
re decimas i alios laicos de p̄sensu ep̄i.

Ad apostolice.

Decime p̄sonales debēt eccie procbiali.
p̄diales eccie i cui⁹ parrochia situ ē prediu⁹
nisi aliud habeat p̄suetudo. **N**o. g. q. ē singu-
laris in hac materia et dicit q̄ dicūt decime
p̄sonales et que dicuntur prediales.

Ex parte.

De omni fructu predij soluende sūt deci-
me prediales. **N**ota. g. q. dicit q̄ vna et eadem
res diuerso iure cenferi non debet.

Non est in potestate.

Decime prediales soluende sūt nō dedu-
ctis expensis scz de vino grano fructibus ar-
borū pecorib⁹ ortis negociatiōe et de milina
Vide glo. vltimā que dicit predicta vera in
decimis predialib⁹ secus in personalibus.

Ex transmissa.

De fructibus molendini ad ventū soluē-
de sūt decime. **N**o. g. q. arguit et querit an et
de illicitis acquisitis sūt soluēde decime. et ar-
guit de meretrice an d̄z soluere decias. **I**tem
dicit q̄ meretrix nō turpiter accipit p̄ciū

A nobis.

Locator et p̄ductor tenēt ad decias nisi se
imunes ostēdāt. **N**o. q̄ decie sūt tributa egē-
tiū aiay et eas i signuz vniūsal dñij sibi dñs
resuauit. **I**tem dare decias p̄ceptū diuinū est.

Tua.

In genere vel in specie imperator decias
remittere nō p̄t. et decime noualiū nō accre-
scunt laico q̄ ab antiquo decimas in feudū
habuit. **V**ide glo. q̄ notat casus aliq̄s i q̄b⁹
laicus habet potestatem in clericos. x̄.

Tua nobis.

Sine deductione seminis et sūptuuz de-
bent dñs et colon⁹ decias soluere et n̄ cui vo-
luerit eccie v̄l paup̄ib⁹ s̄z procbiali cui debēt
nec ab h̄ excusant p̄p̄ maliciā clericoz. **N**o.
glo. q̄ q̄rit an simoniaci decime sūt dande.

Ex parte.

Priuilegium de decimis laboz noualia
cōp̄bendit. **N**ota. tex. q̄ dicit vbi mai⁹ con-
cedit minus cōcessum esse videt. **E**t sic econ-
uerso dicit glo. q̄ cui minus interdictum est
et maius p̄b̄bitum esse videtur.

Pastoralis.

Expense q̄ sūt p̄ restauratiōe molēdino-
rum siue piscarioz et aliaruz rerū non sunt
deducende de p̄uentibus decimandis. **V**el

licet in panorum. **N**egociator de lucro decimam soluit deductis expensis. quod facit de pecunia decimata. expense vero que fiunt pro habendis fructibus non deducunt. et de fructibus soluit decima non deductis expensis. pro re restauranda. **¶** dicitur. **¶** Nota. g. b. u. capituli et doc. de expensis que fiunt in re extra rem et circa rem. etc.

Eum contingat.

¶ De decima in parte alterius prochie prescripta non intelligunt noualia de nouo excrescentia prescripta. **¶** Nota. g. q. dicit quod prochie ecclesie non tenent episcopo decimas soluere. et alle.

Eum in tua.

¶ Una et eadem terra non potest pluribus ecclesiis esse decimalis. **¶** Nota. g. q. dicit quod minute decime dicuntur parte aialium et de pullis et ouis et ornibus. Item quod una ecclesia non debet diuerso iure censeri.

Budum.

¶ Laici non possunt alicui concedere decimam ecclesie nec ex commissione confirmata a papa in forma communi. **¶** Nota. g. q. dicit de prescriptione et an quis teneatur allegare et probare titulum suum. etc.

In aliquibus.

¶ Non soluendi decimas non sunt prebia condudenda. **¶** Nota. g. q. dicit quod pactum non nocet ecclesie quod non a quolibet possessore potest petere decimas. quia est onus quod sequitur ipsam rem

Eum non sit.

¶ Ante solutionem tributorum soluende sunt decime. **¶** Nota. g. q. dicit quod ibi de porro decime sunt dande ubi scilicet crescunt et non ubi primo creati sunt. et alle. xxxi. q. i. ca. Si quis.

Super.

¶ Cisterciensium. Templarij et hospitalarij de fructibus possessionum quos acquisierunt post concilium generale tenent decimas soluere si prius ex eis decime soluebantur. etc.

Interdicimus.

¶ Clerici non debent recipere decimas in pignus ad alias ecclesias pertinentes. **¶** Nota. g. l. q. dicit quod ecclesia ad quas decime pertinent potest eas bene in pignus recipere. quia per citius

rebabebit decimas.

Ti. de decimis. li. sexto

¶ Discretioni.

¶ Predicatores et minores in predicacionibus suis vel alibi non debent ipsam informare quod decimas vel aliarum rerum prelationes soluetas non soluant. ymo debent ipsam informare quod eas voluntarie et libenter soluant. Et nota. g. q. disputat an decime debeant ex precepto vel consuetudine.

¶ Statuto perpetuo.

¶ Ista decretalis potest quosdam declaraciones circa illas indulgentias que predebant aliquibus pro decimas noualium perciperet pro parte portionem que percipiebant antiquas. Item potest de prochie pauperibus quare decime alijs debent. Item potest de decimis recipiendis de manibus laicorum. Item potest de decimis a religiosis soluendis et de diocesano potestate.

Ti. de decimis. in cle.

¶ Religiosi.

¶ Ista de. potest quatuor casus in quibus religiosi grauentes vel fraudantes ecclesias circa decimas eis debitas. si requisiti pillos que interest non desistunt infra mensem vel de usurpatis vel retentis infra duos menses non fecerit emendam suspensi sunt ab officijs administracionibus et beneficijs. et alia non habentes sunt excommunicati.

¶ Si beneficiorum.

¶ Decima beneficiorum alicui concessa sibi debetur secundum taxaciones et dimoneta currente. nec potest collectores propter hoc distrabere vel occupare ornamenta diuinis officijs deputata. b. d.

Titulus de regularibus et transe. ad reli.

¶ Nullus.

¶ Nullus boni ad prebendam aliquam religionem nisi fuerit legitime etatis et spontanea sua voluntate. **¶** Nota. g. q. dicit quod aliquis potest esse clericus post. vij. annu suu quod tunc est dolica par.

Si quis ante.
Consurat ante legitimam etatem si pariter
et infra annum non reclamauerit clericus ma-
nebit. Si vero post legitimam etatem prius tonsu-
ratus fuerit si ipse vel parentes eius non reclama-
uerint clericus manebit.

Ut clerici.
Qui se fingunt habitu et nomine monachorum
et non sunt corrigantur ut veri monachi vel cleri-
ci fiant. Nota. g. in principio sui qui dicit quod fictio
sive simulatio sit quicquid ex honesta causa. et.
Ite dicit de illo qui intrauit monasterium mo-
nialium et fuit monachus.

Uidua si.
Que sibi sponte vel impo[n]it et iter velatas
puerlando deo oblatio fecit licet velit nolit ve-
lata manebit quicquid iuramento firmare velit ea
mente velamē sibi imposuisse ut obponere possit.

Johannes frater.
Non licet monacho ob monasterio ad monaste-
rium temere migrare nec aliquam pecuniam ha-
bere quod si secus fecerit ab abbate potest monaste-
rij coherceat. Nota. g. qui dicit quod contra administrationem
potest monachus habere pecuniam. Ite abbas com-
pellit monachum suum recipere.

Quia in insulis.
Abi dura est monachorum congregatio pueri
ante. xvij. annum ad monachatum non recipiunt
Nota. g. qui dicit quod hec decretalis in quibusdam li-
bris est palea. et quod dicitur in ea est speciale propter
asperitatem.

Non est nobis.
Facta professione non est licitum nisi ad stricti-
orem ordinem transire. Ex isto capitulo arguitur aliquid
quod ordo cisterciensis sit ordo strictior quod non est
verum. quia carthusiensis sunt strictiores.

Ad nostram.
Votum religionis sine deliberatione emissum
non obligat vouentem. Et dicitur abbas quod secus
est in alio voto quia siue quis sollemniter siue simplici-
ter pronuntia[m] voueat obligat. et potest rationem di-
uerfantis. Ite dicit. g. quod intelligitur illud quod dicitur.
Quod semel placuit. et. Ite tangit quoniam annus

inceptus pro completo habet. et quoniam non. Ite dicit quod
de utitur cor non factum.

Super eo.
Qui recipit habitum professionis ubi habitus
sunt distincti religiosus esse compellitur et si reci-
pit habitum nouitiorum potest libere ad seculum
redire. Nota. g. qui tangit in qua veste debet mo-
nachus facere probationem an in laicali vel mo-
nachi. et.

Sane de canonico.
Si canonicus regularis fiat monachus re-
gule artioris ibi manere potest. si laxioris ad
primam regulam siue monasterium redire com-
pellitur.

Significatum.
Minor. xij. annorum profectio religioni non
obligat nisi factus maior ratum habeat. Nota. g.
qui dicit minor trans religionem in principio. xv.
anni debet interrogari de voluntate sua.

Cum virum
Mulier in etate legitima benedicta regula
rii vivere compellitur. Nota. g. qui dicit iter cetera quod pa-
terna deuotio quicquid facit monachum occasio-
nalia et quicquid filii obtemperat paterne deuotio
ex debito honestatis non necessitatis. et.

Indirectum.
Sine habitu potest quis ordinem se obligare.
Nota. tex. qui dicit quod pueritudo votum emittit. Ite
quod non habitus professionis facit monachum. Nota. g. in
fine qui dicit de eo qui simpliciter promittit intrare
aliquam religionem illud soluere tenetur.

Cum simus.
Qui ante etatem legitimam intrat religionem
potest in etate legitima extrahere. Nota quod filius
potest a patre religionem intrare bona sibi ex suc-
cessionem paterna debita impetrare.

Sicut tenor.
Furius ex susceptio[n]e habitus ad monacha-
tum non obligat. Nota. g. qui dicit quod ille qui habet inte-
grum iudicium. licet grauissima teneatur infirmitate
si voueat teneatur votum adimplere. et.

Ad apostolicam.

An̄te añū pbatōnis p̄t q̄s se ordini obli-
gare. **Ro. tex. q̄** dīc̄ q̄ m̄l̄ta fieri p̄bībent̄ q̄ t̄n̄
facta tenēt. **Itē** notat. g. q̄ ad p̄bādū religio-
nē siue monachū diuerla i iure statuūt t̄pa
q̄ñq̄z ann⁹ q̄ñq̄z biēniū q̄ñq̄z triēniū. **Itē** dīc̄
q̄ iure cōmuni potiorē p̄ditio p̄bībētis.

Sicut nobis

Facta p̄fessione alic⁹ ordinis cogit q̄s ad
habitū etiā si diu steterit sine illo. **Ro. g. q̄** in
ter cetera dicit quē viuiū p̄temno ad eius bo-
na mortui aspirare non valeo.

Licet quibusdam.

Monach⁹ p̄t ad strictiorē ordinē trāfire
petita licētia sui superioris lz nō obtenta. **Ro.**
tex. q̄ dīc̄ p̄uilegiū meret̄ amittē. **z̄c.** **Itē** dīc̄ q̄
angel⁹ s̄atbane i angelū lucis. **z̄c.** **Ro. g. q̄** dīc̄
q̄ cū p̄bībēt iuramētū. temerariū tāiū vidēt
p̄bībētū. **Itē** tāgit glo. de alienatōe p̄sone et
alienatōe rei. **Itē** publica vtilitas p̄fert p̄ua-
te et qualiter **B**intelligat vide glo. **Item** p̄e-
sumit de bono corde. **z̄c.** nisi pirariū.

Veniens ad se.

Air et vxor vt nō p̄tineāt se abiurare nō
p̄nt. **Nota** glo. q̄ dīc̄ q̄ isti abiurauerit se mu-
tuo nō vt p̄tinent viuerēt lz se inuicē abiura-
uerūt vt cū alijs adulterari possent.

Consulti sumus

Qui ad monasteriū se p̄uertit habitum
sumēdo nouicioz libere infra annū p̄batōis
exire poterit nisi i ingressu apparuit ei vitaz
absolutā velle i meli⁹ cōmutare. **Ro. g. q̄** est
notabilis z̄ dicit de p̄statiōe quā facere d̄z
inrās religionē. **Item** dicit de p̄ditōe apo-
lita in religione et in matrimonio. **Itē** dicit
q̄ in dubio p̄sumendū est p̄ religione. **Item**
in dubio p̄sumendū ē quē fore ex cōicatu; vt
poti⁹ ad cautelā absoluat. **z̄c.**

Postulasti.

Clerici in minorib⁹ p̄stituti q̄ habitū no-
uicioz susceperit p̄fessione t̄n̄ tacita. v̄l̄ exp̄el-
sa postea nō secuta licite i ecclia seculari ordi-
nant. **Nota** glo. q̄ dicit q̄ dolica pax sicut se
obligare p̄t diabolo. sic etiā deo. **z̄c.**

Ex parte tua.

Habit⁹ p̄ annū gestus quē facit regulazē
Ro. tex. q̄ loq̄t̄ de illis q̄ terrā duab⁹ vijs in-
gredi nō verent. **Et** intelligit̄ tex. de habitu q̄
dat̄ p̄ficiētib⁹. **Item** dicit̄ tex. q̄ habit⁹ non
facit monachū lz p̄fessio regularis.

Statuimus.

Intrās religionē infra annū p̄t exire nisi
pirariū ostendat. **Ro. tex. q̄** dicit q̄ quilibet
renūciare valet ei q̄d p̄ se noscit̄ introductū.
Ro. g. q̄ disputat an ep̄s infra annū p̄batō-
nis posset p̄ferre b̄nficiū i trantis religio-
nem.

Ne religiosi.

Fugitiui et eieci sūt oī anno requirendi
sollicite z̄ ad reuertendū ad monasteriū di-
strictius cōpellēdi. **Ro. g. q̄** dīc̄ q̄ p̄lat⁹ tene-
tur de facto subditi nisi cū correxerit. **Itē** dī-
cit q̄ nihil cum scandalo faciendū est.

**Titul⁹ de regula. et trā
se. et cetera. li. sexto.**

Is qui monasterium

Si minor. xiiij. añoz ingredit̄ religionē i
xv. anno libere exire p̄t nisi in ip̄o. xv. anno p̄-
fessionē fecerit vel habitū p̄fessoz susceperit
vel expresse ratū habuerit p̄fessionē p̄s a se
factā. **Si** aut̄ p̄ totū. xv. an. portat habitum
vbi nō ē distinct⁹ intelligit̄ professus. nisi tā-
ta sit indistinctio q̄ viuētēs cū eis simili ha-
bitu induant. **Si** aut̄ maior. xiiij. añis ingre-
dit̄ si portat habitū p̄ annū q̄ntūcūq̄ sit in
distinct⁹ intelligit̄ p̄fessus. **U**ide. g. q̄ dicit de
duplici p̄fessione

Non solum.

Predicatores z̄ minores infra añū p̄ba-
tōis quēq̄z ad sui ordis p̄fessionē recipe nō
p̄nt. q̄d si fecerit recept⁹ alligat⁹ nō ē ex or-
dini. **Et** ip̄i a receptiōe p̄fessionis alioz sunt
suspēsi et puniendi pena q̄ p̄ grauiorib⁹ cul-
pis eis p̄suevit infligi. et vide de sup̄ glo.

Constitutionem

Constitutio **I**nno. q̄ p̄bībēt p̄uerfoz p̄fel-
sionē recipi ante annū p̄batōnis elapsū. p̄c.

memorie **Alex. papa. iiii.** ad fr̄es p̄dicatoꝝ ⁊
minorꝝ dū taxat declarauit extēdi. **Boñ.** aut
a paris similitudine rōnis induci? declara
tionē eandē ad alioꝝ mendicantiū ordines
prorogauit. **Itē** dicit q̄ in alijs religionib⁹
professio tacite vel expresse fieri potest infra
annū. **z̄c.** s; expresse emissa eī seculari. **z̄c.**

Beneficium.

Bñficiū illi⁹ q̄ religionē ingredit nō ē in
fra annū p̄batōis alicui p̄ferendū nisi ad id
ip̄i⁹ accedat assens⁹ v̄l cōstet q̄ vitā voluerit
absolute mutare vel p̄fessionē expressaz fece
rit seu scienter habitū susceperit p̄fessoꝝ. **Et**
interim p̄ aliū bñficiū deseruit. **z̄c.**

Qui post votum.

Uouens intrare religionē certā si aliaz in
trauerit etiā laxiorē cū pozi simplici p̄ votuz
solenne posteri⁹ sit derogatiū in eadē potest
remanere. pro voto tñ p̄mo nō īpleto est sibi
penitentia iniū genda. **Itē** glo. ponit differē
tiā inter votū factū de intranda religionē et
de voto facto de p̄fitendo.

Si ad solum.

Si ad solū abbatē p̄tinet creatio mona
choꝝ eo defuncto nequibit nouus mōach⁹
a conuentu creari. al̄s poterit si eoz creatio
spectet in simul ad vtrūq; **Itē** g. dicit quod
de iure spectat simul ad vtrūq;.

Ti. de regu. et transe. ad reli. in cle.

Ut professores

Professi ordinū mendicantium et licite
transeūtes ad nō medicātes licet adm̄stra
tiones habeāt nō habēt vocē in cap̄lo etiā
si alij de capitulo id p̄cedāt nec deinceps cō
sequi possūt adm̄stratōes p̄oratus vel offi
cia et tāq; vicarij nec p̄ se vel alijs aiaz curā
gerere. et irritat contra factum.

Eos qui.

Qui ī āno discretōis p̄stitut⁹ p̄ annū no
uicioꝝ habitū p̄orauerit s; ip̄o religionem
illā p̄fessus censet nisi habit⁹ ille distinctus

fuerit notabiliter ab habitu p̄fessoꝝ.

Titulus. de conuersio ne coniugatorum.

Proterea.

Si vir de vxoris licētia p̄fiter⁹ ⁊ vxor de icon
tinētia suspecta nec religionē nec p̄tinentiā
p̄fiter⁹ potest ep̄s sibi virū restituere. **Ro. g. q̄**
tāgit de incontinētia et senectute.

Verum.

An̄te carnalē copulā p̄t q̄s inuita vxore
religionē intrare. **Nota. g. q̄** videt q̄rere nū
q̄b post ingressū religionis manet v̄iculum
p̄oris matrimonij. dicit q̄ sic inefficax tñ est
z̄c. et concludit q̄ soluitur.

Quidam.

Post carnalē copulā inuita vxore sua ne
mo p̄t religionē intrare. **Ro. g. q̄** tāgit d̄ m̄rio
n̄o b̄tē marie v̄ginis. et q̄rit an s; casu exiēs
monasteriū poss; postea cū alia p̄trabere.

Eum sis p̄ditus.

Marit⁹ religionē igredi n̄ p̄t nisi vxor in
grediat. v̄l nisi d̄ incontinētia n̄ suspecta p̄mit
tat p̄tinentiā. **Ro. g. q̄** dicit q̄ multe steriles sūt
⁊ iuuenes. q̄ tñ p̄tinere non possunt.

Conjugatus.

Null⁹ coniugatoꝝ ad sacros ordines p̄mo
uēd⁹ nisi ab vxore p̄tinentiā p̄fiterente fuerit ab
solut⁹. **Ro. g. q̄** disputat an cleric⁹ coniugatus
possit sine licētia capere minores ordines.

Sane si.

Vxorat⁹ ī ep̄m p̄moueri nō p̄t nisi vxor
p̄fiteat ⁊ religionē intret. **Ro. g. q̄** dicit q̄ p̄ ba
bētes proles substātia ecciarū consuevit de
perire. **Itē** querit de vetulis an etiā debēt so
uere p̄tinentiā.

Ex publico

Spōla de p̄senti n̄ cognita q̄ dicit se religi
onē velle igredi ifra certū tps cōpelliū religio
nē p̄fiteri vel ad virū redire. **Nota glo. q̄** dicit
de triplici p̄sumptione matrimonij. **z̄c.**

Vxoratus.

¶ Ut supra. **¶** No. g. q. qrit q si B casu vir in-
trare religionē z pfitēat z mulier iuuenis z su-
specta si intrat religionē nec vouet p̄nentiā
nūq̄d tenet mōachāt. **¶** Itē no. ter. i. si. q. dīc
q mulier ab cobabitādū tōsurari nō debet.

Ex partē abbatis.

¶ Professus religionē de p̄sensu proxis in
seculo remanētis licet ei fuerit restitutus ea
mortua ad monasteriū redire cōpellit. **¶** No.
ta. g. i. p̄ncipio q̄ videt tāgere an B casu proz
dando licentiā videatur pouere. **¶** zc.

Consuluit

¶ Professus religionē de p̄sensu proxis ea
mortua si p̄t ad sc̄lm redire. **¶** No. g. q. dīc q̄ B
casu idē est i canonico regulari z i mōachō
cū pua sit differētia iter eos vt. xx. q. iij. p̄ns.

Carissimus

¶ Alter iugū i alteri p̄iudiciū etiā si ad
ips̄ p̄sentiat. nō p̄t pouere p̄petuā p̄nentiā.
¶ No. g. q. dicit q̄ vir et proz communi p̄sensu
possunt p̄nentiā vouere p̄petuo remanen-
do in domo sua. xxxij. q. v. **¶** Quod deo.

Placet nobis

¶ Quae licentia viri religionem intravit
post mortē ip̄i nō est ad religionē cogenda
redire. **¶** No. g. q. dicit q̄ sn̄ia p̄ parte tenet z p̄
parte non tenet.

Ad apostolicam

¶ Idez sicut in capitulo cū sis. supra. e. z. i. c.
tōsurat. **¶** No. g. q. dīc q̄ iudiciū soluit q̄d fir-
mū erat si ad eū status deuenerit a q̄ icipere
non potuit. secus est in matrimonio.

Ex parte tua

¶ Per professionē religionis nō p̄ p̄posi-
tū castitatis i seculo seruāde soluit ip̄ōsalia
de p̄senti. **¶** No. g. que inter cetera dicit q̄ ma-
trimoniū p̄rabit iter absentes p̄nūciū. **¶** Itē
arra interuenit licet nō pena.

Constitutus.

¶ Si proz alicui fuerit publice adulterata
vir e p̄t ad sacros ordines p̄moueri. **¶** No. g. q.
dicit q̄ ducens viduā vel ab alio carnalitē co-
gnitā nō potest ad ordines p̄moueri. **¶** zc.

Veniens.

¶ Insufficiēs piugis licētia p̄sequēs adul-
teriū p̄firmat. **¶** No. q. vorū n̄ p̄t ip̄erari s̄z b̄n
suaderi. z p̄pterea solz dicit q̄ volūtariū mili-
tē eligit sibi dñs. **¶** Itē arguit. gl. q̄ lz dolus in
sp̄ualib⁹ interueniat valet p̄tractus.

Accedens.

¶ Pro: mariū p̄fessus repetere potest nō
obstante licētia p̄fitendi p̄maritum meū
extorta ab ip̄a. **¶** zc.

Significauit.

¶ Qui dat licentiā intrādi religionē z p̄mit-
tit p̄nentiā nō cogit religionē intrare nisi sit
de incōnēna suspect⁹. **¶** Nota glo. q̄ dicit q̄
illa q̄ sine p̄ditōe vouent sine p̄ditōe soluit.
¶ Item dicit q̄ qñ qz q̄s ex facto suo cōpellit in-
trare religionem.

Gaudemus.

¶ Mulier cōiuncta de adulterio nisi mari-
tus voluerit eā recipe cōpellit monasteriū i-
trare ad penitentiā pagendā. **¶** No. g. In hoc
casu loq̄t de adulterio publico. **¶** Itē dicit q̄ licē
olim puniebat adulterium

Budum.

¶ Si iuges ab inuicē se absoluūt vouen-
do p̄nentiā et religionē intrando. alter alte-
rum repetere nō valebit. **¶** Nota glo. q̄ dicit q̄
vorū ex calore cōmissum nō tenet. **¶** Itē dicit
glo. q̄ nihil refert narrandi diuersitas vbi ea-
dem dicunt. **¶** Item dicit glo. de dolo bono. **¶** zc

Mulier que.

¶ Mulier q̄ in fide remansit viro a fide la-
pso potest ip̄o inuito religionē intrare. z B i-
tellige dū modo marit⁹ ab ea fuerit iudicio
eccie separat⁹. **¶** Nota glosaz q̄ ponit differen-
tiam inter fornicationem carnalem et sp̄i-
tualem

Et de cōuer. infidelium.

Laudabilem.

¶ Sarracen⁹ q̄ machinante xp̄iana mulie-
re virū ip̄i⁹ occidit. si postea cū illa cōtrabat
matrimoniū separat. etiam si pillā p̄uersus
sit ad fidē. sec⁹ si sn̄ machinatōe illū occidat.

Nota glo. q̄ dicit q̄ licet pugnare p̄ patria e
fide. **Ite** q̄nq̄s punit affect⁹ sine effectu. zc.

Ex litteris.

Si vxore i iudaismo relicta iudee vir puer
tat ad fidē. cōmunis proles assignabit viro
ad fidē puerfo. **Ro.** tex. q̄ loq̄t de dolore ma
tris z de matrimonio. **Ite** de filio in c⁹ ptate
sit. **Ro.** g. q̄ dicit iter cetera q̄ fili⁹ infra trien
niū existens manebit penes matrē. **Ite** dicit
glo. q̄ filius sequit familiā patris et nō ma
tris. **Ite** tractat glo. vbi pupill⁹ debet ali.

Ticul⁹. de uoto et uoti redemptione.

De peregrinationis

Ep̄ p̄t cōmutare votū ex cā i eo q̄d fue
rit magis deo gratū. **Jo.** an. **Ro.** gl. q̄ dicit q̄ i
cōmutatōe voti cā sp̄ d̄z attendi. **Ro.** g. q̄ dicit
q̄ in voto p̄tinēte equū bonū iueniri nō p̄t
vel maius. et sola castitas p̄ntat d̄no aias. q̄
suaderi potest. imperari autem non

Veniētis

Papa cōmutat votū vltamarinū ma
rime i puerili etate emissū. **Ro.** g. q̄ tāgit an
papa possit disp̄sare in voto fidelitatis q̄d
p̄mittit socius socio in itinere siue alias. **Ite**
notat glo. q̄ voruz ex facilitate emissum ob
ligat et arguit et soluit. **Ite** notat glo. q̄ i
voto possibilitas semp̄ subauditur.

Litteraturam tuam.

Ex voto iniciato solū modo nemo ē obli
gat⁹. **Uel** sic fm̄ panoz. **Simplicit̄** p̄ponēs
religionē ingredi lz n̄ ingrediāt n̄ ē reus voti.
Ro. g. q̄ solū videt tangē de voto p̄cepto in
aio nō t̄n̄ aio obligādi. **Ite** dicit. g. q̄ nemo se
obligat sine animo. **Ite** dicit q̄ ex nudo pacto
nō orit actio. et alle. iura pro et contra.

Scripture

Votū n̄ violat q̄ illd̄ i meli⁹ cōmutat. **Ro.**
glo. q̄ dicit q̄ nō ē illi necessaria certa delicti sa
tisfactio c⁹ totū vite ips̄ obediētie ip̄ndit sui
cōditiōis. **Ite** ar. g. q̄ intrans religionem
nō ē penitētia p̄pteritis imponēda.

Non est voti.

Executio voti vltamarinū ex cā differri
p̄t p̄ papā. **Ro.** g. q̄ tāgit q̄ i disp̄satiōib⁹ d̄z
subesse cā. alias ille cū q̄ disp̄sāt et p̄ papā
nō est secur⁹ quo ad deum. zc.

Licet vniuersis.

Ecclesia cōpellit laicū ad executōes voti
vltamarinū p̄ ex cōmunicatōz z bonoz sub
tractōnē. **Ro.** g. in p̄ncipio q̄ dicit v̄bu aug.
dicēns de voto. **Qui** nō cepit deliberet. q̄ in
gressus ē p̄seueret. **Ite** arguit. g. q̄ vn⁹ potest
pro alio ieiunare et votum implere.

Magne.

Papa cōmutat ex cā votū vltamarinū
i vigiliis orōez z ieiunia tūc maxie cū cessat
cā q̄ vouētē ad vouēdū idurit. **Ite** et q̄ exp̄
se fiende in eū d̄z morādo z redeūdo ite gl̄ie
mittāt i t̄re sc̄tē subidiū. h. d. **Ro.** gl. q̄ ponit
tria q̄ sp̄ sūt p̄siderāda. sc̄z q̄d liceat fm̄ eq̄ta
tē. q̄d deceat fm̄ honestatē. z q̄d exp̄diat fm̄
vtilitatē. **Ite** dicit. q̄ nō ē curādū os loquē
tiū iniqua dū modo nō recedat a veritate.

Quod super his.

Impeditio ad ips̄ exeq̄ votū vltamarinū
p̄cedit dilatio. p̄petuo v̄o ip̄edito idic̄it redē
ptio i aliud q̄d maḡ exp̄diat ad succursum
t̄re sc̄tē. **Ro.** g. q̄ dicit q̄ ex cā papa p̄t dare licē
tiā vouēdi ad terrā sanctā viro iuua vxore.

Ex multa.

Votū vltamarinū ex certis cāis mutari
p̄t i aliud p̄ papā z n̄ paliū nisi ex ip̄i⁹ specia
li mādato. **H̄ p̄mo.** **Abiles** ad eūdū lz inabi
les ad pugnādū si sūt strēnuī p̄silio l̄ milites
bellatores p̄nt secū ducere. votū vltamari
nū n̄ redimūt. **H̄ sc̄do.** **Vxores** nō p̄nt seq̄ vi
ros vltra mare nisi et ip̄e vouerint. **H̄ tertio.**
Uri sine p̄sēsu vxorū emitte p̄nt votū vltra
marinū. **H̄ q̄rto.** **Clerici** tāq̄z inabiles ad pu
gnādū redimūt votū vltamarinū nisi i cer
tis casibus. **H̄ q̄nto.** h. d. fm̄ panoz. **Nota** q̄
papa in casu hui⁹ capituli sibi specialiter di
sp̄nsatōnem referuat. ergo in alijs videtur
ep̄is cōmittere. **Nota** casum specialem in
glo. vbi maritus potest sine licentia vxoris
vouere. zc.

¶ Per tuas.

¶ Qui vouit religionē ingredi si voto nō impleto fiat ep̄s renūciare d̄z r̄ votū implere. Vel sic. Votū n̄ impletū impedit p̄mouēdū et deicitā p̄mouit. No. q̄ regularis p̄t eligi ad regimē s̄claris ecc̄ie q̄d p̄t ex isto textu. zc.

¶ Postulastis.

¶ Prelat⁹ et regularis p̄t emitte votū ultra mariniū r̄ p̄t puenit⁹ ecc̄ie ad ire sc̄e subsidiū deputatos i vsus p̄pos cōuertere. Nota q̄ v̄bo r̄ exēplo p̄dicare dicimur. Item nota q̄ aliq̄s relinq̄t p̄pe p̄sciētie. Itē q̄ p̄lat⁹ dimittēs ecc̄iaz debet relinquere p̄curatorē.

¶ Ti. de uoto. li. sexto.

Quod votum.

¶ Illud votū d̄: solēne q̄ ad dirimēdū matrimonii post p̄tractū q̄d solēnifatuū ē p̄ susceptionē sacri ordinis aut p̄ p̄fessionē factā tacite aut exp̄sse alicui de religionib⁹ p̄ sedē apostolicā approbatū. No. g. i p̄ncipio q̄ docet vbi matrimonii p̄mo fuit institutū. Itē dicit differentia iter clericū r̄ monachū. Itē q̄rit q̄d p̄ casu faciēdū sit si intraret religionē nō approbatā. credēs t̄n̄ eā fore approbatā. Et de clerico ordiato i subdiaconum p̄ ep̄m quē credebatur ep̄m et i veritate nō fuit.

¶ Titulus. de statu monachorum et canonicorum regularium.

¶ Theodosius.

¶ Hege diocelana nō a lege iurisdictionis monasteria sūt exēpta. Vel sic. Ep̄s nō debz v̄dicare ea q̄ monasterio p̄ferūt nec aliquā molestiā inferre. corrigē t̄n̄ potest.

¶ Monachi.

¶ Monachi p̄ p̄cio recipi nō debēt et taliter recipientes puniūt. Itē monach⁹ nō debz habere peculū nisi p̄micta sibi administratione. P̄diorat⁹ r̄ obediētie p̄ p̄cio alicui cōferri n̄ debēt. P̄diorat⁹ ad nutū i p̄uenialib⁹ ecclesijs remoueri non debent

¶ Recolentes.

¶ Monasteriū vel ecc̄ia alteri p̄micta eius forū naturā cui fuerit p̄micta. No. tex. q̄ dicit Si q̄ similē cū alijs vitā suscipiunt. zc. Item dicit glo. q̄ quilibet terminis suis debet esse p̄tenti⁹. Item dicit glo. q̄ illud q̄d alteri ag gressat illi⁹ debet imitari naturam

¶ Super quodam.

¶ Regularis canonic⁹ q̄ p̄p̄iū nō resignauit i morte i cimiterio sepultus debet exhumari si sine scandalo fieri potest. No. g. q̄ dicit q̄ p̄pter vitandū scandalum multa fiūt et omittuntur. zc.

¶ Quod dei timorem.

¶ Canonic⁹ regularis p̄fici p̄t ecc̄ie parrocbiali etiā seculari. s̄z d̄z b̄re secū sociuz sui or dinis ad cautelā si sine cōmōde fieri p̄t. Nota glo. an monach⁹ vel canonic⁹ regularis p̄t p̄fici ecc̄ie parrocbiali. Itē q̄ monach⁹ secū debet b̄re sociū. secus in canonico regulari.

¶ Cum ad monasterium.

¶ Primo dicit q̄ monach⁹ nō d̄z vti cami sea linea. Itē q̄ monach⁹ nō d̄z aliq̄ mō b̄re p̄p̄iū et si habēs monit⁹ nō resignet in sterquilino subterref. Itē monachi debent habere p̄tinuū silentiū in dormitorio et refectorio. Itē q̄ nō debēt i refectorio carnes comedere. Itē q̄ abbas sine scādalo alioz d̄z se circa firmos caute habere. Itē dicit q̄ abbas r̄ p̄or debēt se b̄re. et q̄libet bonoz d̄z eis i pendii. Itē dicit q̄ papa nō p̄t cū mōachis ad habēdū p̄p̄a disp̄sare. de q̄ vide glo.

¶ In singulis.

¶ Abbates r̄ p̄ores mōachoz r̄ canonicorum regulariū debēt de triēnio i triēniū capitulū cōmune celebrare. No. tex. q̄ dicit q̄ iravult iura sup̄iora subdiuis obseruari vt iseriores a sup̄iorib⁹ iniurias nō sustineant.

¶ Ea que pro.

¶ In isto capitulo tradit forma s̄m quā visitare habeāt visitatores deputati p̄ p̄sidentes in capitulo generali. No. tex. q̄ dicit q̄ nō obstāte p̄tinacia vel amicoz potentia omis morbida ne ceteras oues inficiat ē abiciēda

Item nota glo. in fine q̄ dicit q̄ i vno eodem
q̄ officio dispar nō debet esse p̄fessio nec est
arandum in boue et asino.

De statu monachorū et canonicorū regula/ rium. libro sexto.

Periculoso.

Primo poit cām p̄stitutōis et p̄stitutōz
de clausura monialiu. Sc̄do p̄cipit vltra fa
cultates i monasterijs nō mēdicantiū nul
lā recipi et p̄factū irritū decernit. Tertio pro
uidet q̄ diuris q̄n moniales habēt facere si
delitatē vel omagiū sp̄alib⁹ vel secularibus
dñis. et q̄n in ecclesiastico vel seculari foro
causas habēt. Quarto facit ordinariorū execu
tores b⁹ iuris de clausura et q̄ ad exēpta mo
nasteria p̄stādo q̄ p̄ hī ipsis exēptis q̄ ad
alia nihil iurisdicōis sibi vēdicēt. **No. g. q̄ v**
ter cēta dīc q̄ nemo iuit⁹ crescere cōpellit. **It**
dicit glo. de penuria monialiu et est multuz
singularis.

De statu monacho. et canoni. regu. in cle.

Ne in agro.

Premittit exordiu breue i q̄ cōstitutōis
cām poit et generale iudiciū mōachoz ni
groz circa exālitū ornamū vel notabilē excel
sū in vestib⁹. Cibis et potib⁹. Equitatis et
lectisternijs. Sc̄do specialiter puidet circa
vestes habitui primas. Almucias Capucia
calciamenta. Zonas. Cutillos et Calcaria.
Sellas et Frena ipoz et vltimo circa habi
tū supiorē. Tertio circa eoz Cōfessionē Cō
munionē. Expositōem regule et instructōem
nouicioz. Quarto circa venatiōes et aucu
patōes eoz. Quinto punit certos p̄dictozū
trāsgressores. Sexto p̄ p̄fessos eūtes ad cu
rias p̄ncipū vel alias vagātes vel infra septa
monasterij arma tenētes. Septimo p̄ eozū
solitudies. Octauo puidet de p̄ozū etate et
ipoz sacerdotio p̄fessione et habitatiōe. **No**
no de monachoz ordinatiōe et ipoz doctrina

Ultimo p̄firmat et inouat bec. supra. e. cum
ad monasteriū. et. c. i. singulis.

Attendentes.

Primo poit exordiu. Sc̄do p̄stitutōem
in q̄ p̄mo statuit q̄ ordinarij singulis ānis
visitēt monasteria monialiu nō exēpta et ex
empta q̄ soli pape sublit. reliq̄ exēpta visitēt
supiores ipoz. Sc̄do statuit d̄ officio visitā
tiū. Tertio statuit abbatiſſas b̄ndicēdas in
fra annū debere b̄ndici. Quarto p̄stitutōes
p̄rogat ad canonicas seculares cū quadā
p̄statiōe. Quinto determinat comutiūā vi
sitiatiū. Sexto punit visitātes. **No. ter. q̄ vi**
dei inuere q̄ stat⁹ canonicaz seculariu ab ec
clesia nō est approbatus.

Titulus. de religiosis domibus ut ep̄is sint subiecte.

Hunc autem.

Ille ep̄s nouam ecciaz cōsecrabit q̄ p̄mo
ip̄lo eiusdē loci ecciastica sacramēta misra
bat et ep̄alia exercebat. **Nota. g. q̄ dīc q̄ līc** co
gnoscat q̄s debeat basilicā p̄mo p̄secrare

Quia monasterium.

Inabil iuris deperit ep̄o i e⁹ dio. ē eccia
quā papa alteri eccie vniuit. **Vide. g. q̄ inuit**
q̄ papa n̄ intēdit iuri alteri⁹ p̄ suū p̄uilegiuz
derogare. **Itē dīc q̄ si vnicuiq̄ ep̄oz.**

De xenodochijs.

Xenodochie i ep̄i p̄tate sūt i cui⁹ dio. sūt
p̄stute. **No. g. q̄ arguit ex hoc caplo q̄ om̄**
nia monasteria et xenodochia de iure com
muni spectant ad ep̄iscopum.

Ad hec.

Loc⁹ deputat⁹ aucte ep̄i ad hospitalitatē
vsū religiosē. et ibo ad b̄ianos vsus redire
nō dz. et simi. mō dicendū ē de alijs reb⁹.

Inter quattuor.

Loc⁹ regulariū sū cā nō dz trāsferrī ad se
culares. **No. g. q̄ dīc q̄ necessitas n̄ bz legem**
Itē q̄ de ec cia seculari p̄t fieri monasteriū

Constitutus

Ep̄s remittēs ecclie iura ep̄alia censū annuū i ea retinere p̄t. **vel sic.** Ecclia sita ī diōc. ep̄i tenet ei respōdere ī ep̄alib⁹ nisi ostēderit illa sibi eē remissa legitime. et p̄t ep̄us remittendo ep̄alia sibi censū retinere. **No.** g. q̄ tā; git materiā an ep̄s potest res vni⁹ ecclie dare alteri inuitis clericis. **Item** tangit an p̄ccū possit ep̄s cū ecclesijs sup̄ censib⁹ facere. **Item** dicit q̄ in dubio id accipiendum est quod vicio caret.

Cum venerabilis.

Adiudicat ep̄o ecclia in sp̄ialib⁹ si ī diōc. sua sit sita. et sp̄bato. nisi p̄bet exempta. sed in tp̄alib⁹ succūbit nisi aliter doceat de iure suo. **No.** tex. q̄ tangit de instrumēto raso in loco suspecto. **Item** dicit. g. q̄ nō dñs potest rem locare. **Item** dicit glo. q̄ valz instrumētum rasum et alle.

Cum dilectus.

Probata exemptiōe vel legitima p̄scripiōne snie late p̄nuiciēt nulle. **No.** g. in p̄ncipio q̄ ponit differentiā iter p̄curatorū et lrās derato. q̄ vigore simplicis p̄curatorij p̄curator: nō potest transigere siue cōponere sec⁹ si habet clausulam de rato.

Ne nimia.

Noua religio nō ē admittēda nec p̄t habere mōach⁹ vel abbas locū in diuersis monasterijs. **No.** g. q̄ dicit q̄ nouū collegiū non potest institui sine p̄ncipe et ei⁹ cōsilio.

De religiosis do. libro sexto.

Religionum

Ista decretalis in p̄ma pte statuit ius nouum. repetit ius antiquū et ordies mendicantes inuētos post conciliū nō p̄firmatos p̄ ip̄m inquantū p̄cesserūt de facto reuocat. **In** secūda pte de approbans p̄uidet qd̄ p̄fessores illoz possunt in ip̄is remanere nulluz ad p̄fessionem recipiendo loca noua n̄ emēdo ⁊ vetera si vendendo sine licētia apostoli

ce sedis. irritans cōtra factum et excōmunicans p̄tra facientes. **In** tertia pte dicit q̄ ad p̄dicatores et minores nō extendit cōstitutio p̄pter euidentē vilitatē ip̄oz. nec ad carmelitas vel beremitas. q̄ conciliū p̄cesserit. **In** quarta pte p̄cedit p̄sonis singularibus ordinū ad q̄s cōstitutio extendit. vt possint transire ad ordines approbatos sed nō conuentus ad conuentū sine licētia pape. **No.** ta glo. q̄ dicit q̄ in multitudine sacrificioz nō placatur de⁹. **Item** ponit glo. metra de significatione huius dictionis affatim. **Itē** dicit glo. q̄ h̄ casu veteres ecclie bñ possūt refici. zc.

De religiosis do. mibus in de.

Cum de quibusdam.

Primo ponit p̄stitutōis cām abolet et damnat statū Begittaz ⁊ excōmunicat seciantes vel de nouo seciātes illū status. **Secūdo** excōmunicat religiofos dantes eis cōsiliū auxiliū vel fauorē. **Tertio** p̄testat q̄ status penitentie et humilitatis p̄ h̄ mulierib⁹ nō vult p̄biberi. **No.** g. q̄ dicit de prostibulis beginarū et beggardoꝝ. **Item** q̄ begine difficulter alios q̄z religiofos admittūt. **Item** in fine dicit pulchra de humilitate et aurea v̄ba q̄ sūt menti tenenda.

Quia contingit.

Hec cle. p̄mo statuit hospitalia reformari p̄ collatores ip̄oz et cogi rectores eoz ad p̄seruatōez locoꝝ ⁊ suoz iuriū ⁊ ad hospitalitatē tenēdā statuēs p̄ locoꝝ ordianos sup̄ pleri defectū vel negligentiaz collatoꝝ. etiaz circa exempta. **Secūdo** p̄cipit hospitalia in beneficiū nō p̄cedi nisi in duob⁹ casib⁹. ⁊ reprobata p̄trariā p̄suetudinē submittēs quales esse debeant q̄b⁹ administratio ip̄a cōmittitur et de ip̄oz iuramēto inuentario et ratione reddenda. et decretuz apponit. **Tertio** declarat p̄stitutōes non extendi ad hospitalia religiofoꝝ vel militariū ordinuz. **Quarto** p̄seruat antiquas cōsuetudines talū locoꝝ circa diuina officia ⁊ sacramēta. b. d.

Titul^o. de capellismo nachozum.

In ecclesijs.

In ecclesijs i q^b m^oachi habitāt p^sentabūt m^oachi secularē clericū ep^o qⁱ ipm^o istituēt z destituet. **Ro. g. q^o** videt opponere z dic^o cām q^o m^oachoz nō ē circuire parrochiam

Dilectus filius.

Si eccia nō cathedrales v^edicat iura in aliq^o eccia oportet q^o ad illa tantū referri q^o p^scriptionē v^el a^lia legitime sibi pbabit deberi. et sic p^scriptio nō extendit ad alia iura. **Ro. g. q^o** dic^o q^o due actōes simul in eodē libello p^ont proponi. **Itē** tāgit an snia possit ferri in yco nomū vel pcuratorē. **z.**

Ex parte

Littere ipetrate vt monach^o moriet solus nō valēt nisi de p^stutōe cōcilij generalis fecerint mentiones. **Ro. g. q^o** dicit q^o n^o quis ipetrat p^ora ius sc^optum oportet illud ius i lris exp^omi. **Itē** dicit de impetratōe ipozuna et q^o concilium s^ori maius papa.

Ad audientiam.

Epi cōpellere p^ont abbates ne m^oachos solos i p^oraib^o morari p^omittāt. **Ro. g. q^o** dicit q^o p^oclij Inno^o. b^o generale sp. **Itē. g. poit** h^o casu differētiā iter m^oachos z canonicos regulares. q^o regulares h^o possunt.

Titul^o. de capellismo nachozū. libro sexto.

Presbiteri qui.

Presb^ori q^o p^o monachos ad curā aīaz habendū ep^o p^osentant z p^o ep^o instituūt non possūt ab ip^o ecclesijs p^o ipos m^oachos s^o p^oepum cā rōnabili amoueri. **Ro. g. circa si** nē q^o dicit q^o q^o p^o leui culpa a suo b^onficio remoueri nō debet. et alle. ad h^o iura.

Et. de iure patronat^o.

Relatum.

Propter discordiā laicoz patronoz col^o fat eccia a diuinis. tollūt inde reliq^o et clau^o dunt ostia si aliter sine scādalo eccie p^ouide^o ri non p^ot. b. d. c. sequenti. **z.** **Ro. g. q^o** dic^o q^o ius pa. ē apud vnū quēq^o beredē in solidū q^o ad omnē ei^o effectū. **Itē** q^o patroni alternat^o nis vicib^o possūt p^osentare.

Quecunq^o.

Sūmatum est supra. c. proximo.

Quoniam.

Si patroni in p^ontatōe discordāt is p^oficiat q^o h^oz voces pluriū patronoz. s^o h^o sine scādalo fieri nō p^ot aut patroni ifra tēpus delegatū nō p^osentauerint ep^o ecciaz ordina^o bu. **Nota. g. q^o** tāgit certos casus q^o acq^orit ius patronat^o.

Preterea.

Excoicant^o patroni laici q^o in ecclesijs istituunt vel destituūt z bona ipoz admistrāt et clerici q^o tales institutōes recipiūt a beneficijs deponūt. **Ro. g. q^o** vult q^o recipiens ecclesia a laico nō ē ip^o iure suspensus.

Quod autem.

Si patron^o laicus successiue p^ontat duos et secūdus p^o ep^o m^o approbet valebit institutio. **h^o p^omo.** **S**i patron^o laic^o donat ecciaz colle^o gis vel clericis sine p^osensu ep^o nō valet donatio. **h^o secundo.** **Nota. tex. q^o** dicit q^o p^o nō dato habet q^o ab illo datur q^o non potest de iure donare.

Quia clerici.

Ius patronat^o v^edi nō p^ot p^osertim si emittur vt nepotes vel filij p^osentēt. **Ro. b. glo. p^o mā** q^o poit diuersa noia iuris patronat^o. **Itē** disputat an ius pa. vendi p^ot. **z.**

Ex litteris.

Ius patronat^o cum vniuersitate ad con^o ductorē transit. **Nota. g. q^o** dicit illud videri p^ocessum quod nō est noiatim exceptū. **Itē** q^o idē iuris ē in toto q^o in p^ote. **Itē** tāgit glo. an patron^o lite pendēte possit p^osentare et videt velle q^o sic. t^o ar. contra.

Illud pretereundum.

67
Patronus laicus qui prebit ecclesiam clericis vel loca religiosa sine sensu episcopi potest non obstante tali possessione que non tenet ad illam cum vacabit presentare vel eam auctore episcopi alteri vel loco religioso donare et eodem modo sumat. c. cum laici. et c. Suggestum. infra. e. ti.

Querimoniam.

Institutum in ecclesiis patronatus prouos patronos mutari non potest. nec vicissitudines ecclesiarum per eos fieri. **R**atio. g. q. videtur tangere que potestatem habet patronus super sacerdotes et rebus ecclesie. etc.

Cum laici.

Et supra i. c. illud secundum iohannem. an. **R**atio. tex. notabile que dicit quod non licet laicis clericos in ecclesiis presumptione propria ordinare. **V**ide. g. b. capituli. li. q. videtur notabiliter tangere quod licet per factum penitere.

Cura pastoralis.

Religiosi predicare et retinere ecclesias non potest sibi precessas a laicis sine diocesis sensu nisi legitime prescripserit aut postea diocesis sensum habuerint. **R**atio. g. q. tangit de casu de prescriptione donationis et de ignorantia iuris et quod de successione que videtur bene bona fide. **I**tem dicit de illo que mercatur iura. **I**tem que in locum alterius succedit.

Si vero.

Si patroni vacatis ecclesie infra tempus debitum non presentant episcopus ordiabit ecclesias. **R**atio. g. q. qrit quod de casu potest presentatio cum iam presentat canonici institutio. scilicet patronus maneat in quasi possessione presentandi discordia iam sopita. etc.

Cum seculum.

Si ius patronatus ecclesie deueniat ad heredes per huius episcopale minus non debet. **V**ide. g. q. tangit quod modis que licet transferat ius patronatus. et potest usus. **J**ura patronatus transferre facit nouus heres. **R**es permutata donatio venditioque.

Ex insinuatione

Sine sensu patroni non debet que ecclesias occupare. **R**atio. g. q. tangit de iure pa. et dicit quod ius

patronatus est res indiuisibilis. et eadem que liber ius ad eum habentem in solidum. **I**tem dicit glo. que non habet canonicum ingressum debet de ecclesia expelli. etc.

Consuluit.

Patronus non potest ecclesias sibi retinere nec eas alteri neque filio suo transferre. **R**atio. g. q. dicit quod capitulo non videtur prohibere prius quam posset presentare re filium suum et sic videtur admissum.

De iure vero.

Ius patronatus pro se vendi non potest sed verum intelligere debes nisi vendat cum vniuersitate. que illo casu licite vendi potest. **R**atio est. que ius patronatus est annexum spirituali. ergo non potest vendi. etc. sic nec redimi potest. que res sacra non recipit estimationem.

Nullus laicus.

Patronus ecclesias decimas sine sensu episcopi vel pape et loco religioso vel ecclesie transferre non potest. **R**atio. g. q. videtur tangere quod de casu faciendum esset si episcopus sentire non vellet. et an subsistat causa vel non.

Significasti

Si episcopus in ecclesia alterius diocesis est patronus. ydoneus ab ipso presentatur de institui. **N**otat h. doc. que presentatur quilibet potest presu etudie presentare clericum vnde cumque originem duxerit si sit ydoneus.

Consultationibus.

Institutus ad presentatorem eius que ius presentatur ecclesie possidebat ab ecclesia remoueri non debet. licet ius patronatus ab eo postea euincat. secundo si non possidebat sed credebatur tantum esse patronus. **R**atio. h. g. q. dicit quod opinio habet presentari veritati. et quod legitime factum est irritari non debet.

Suggestum est.

Istud. c. sumat sic. c. illud super e. secundum iohannem. an. vel sic. **V**aleat scilicet possessio ecclesie facta alteri ecclesie per episcopum patronum non obstante potestate facta pro solum patronum. b. d. secundum panorum. **N**otat. g. q. ilud quod ab inicio est inuallidum pro sequente consensum tenet. **I**tem dicit quod quod plura sunt pariter que presentatur obunere debet.

Belatum.

Abb officio et bñficio ecclesiastico remouet
q̄ monit⁹ nō dimittit ecciaza laico sine p̄sēu
ep̄i sibi p̄cessā. **B** p̄mo. **S**cdo dicit q̄ laici spo
liantes ecciam excommunicari debent. **z̄c.**

Eam te docet.

Si eccia vacās infra sex mēses n̄ fuerit per
p̄rōnū pulsa ex iūc ep̄s p̄t eā ordiare atz sibi
de pastore p̄uide. **Mo. g. b.** capli q̄ arguit d̄
q̄tuo: mēsb⁹ lz h̄ dicit de sex.

Preterea.

Patron⁹ ius pa. p̄pa auēte alienare nō
p̄t. nec ab eccia aliq̄d t̄pale exigere. nisi id q̄d
a dio. sibi t̄pē sūdatōis fuerit refuatū. **Mo.**
glo. q̄ dicit q̄ a n̄ p̄secrationē eccie p̄t census
liue tributū statui patrono. lz post non

Eum autem aduocatus.

Patron⁹ laic⁹ vno p̄ntato variare p̄t
aliū p̄sentando. lz p̄rōn⁹ cleric⁹ h̄ n̄ p̄t. **Mo. g.**
q̄ dicit q̄ q̄n̄ dubiū ē q̄s pono: sit i iure ḡuſi
catōi loc⁹ ē z̄ q̄n̄ q̄s n̄ p̄t subueire vtriqz. **I**tē
q̄ cleric⁹ p̄guit⁹ ius habēt i iure patronat⁹

Mobis fuit.

Ex p̄structōe eccie scā ex dio. auēte acq̄rit
ius pa. **B** p̄mo. **P**atron⁹ n̄ eligit i eccia col
legiata lz eligat i capella. **B** scdo. **P**atrono
et debet p̄cessionis bonoz. et est et alend⁹ ab
eccia si vergit ad inopiā. **B** tertio. **Mo. g. q̄** vi
det dicere d̄ p̄sensu patroni i electōib⁹. et an
iuito p̄rōno capella p̄t fieri collegiata.

Per vestras.

Prōn⁹ eccie vacātis seipm̄ ab eā p̄nta
re n̄ p̄t. **Mo. g. q̄** di. q̄ nō ambiciose lz laborio
se ad bonozē d̄z p̄ueniri. **I**tem dicit q̄ iter p̄
sentantē z̄ p̄sentatū d̄z eē differentia.

Eum propter.

Si q̄stio iuris pa. iter laicos infra quatuor
mēses n̄ fuerit terminata ep̄s illi⁹ dio. i qua
eccia ē situata illi eccie de rectore p̄uidebit.

Eum dilectus

Legat⁹ de laicē ecciaz c⁹ alia eccia ē patro:
na sue collatōi refuare p̄t lz n̄ vacet. z̄ p̄ferre
cū vacat. **B** p̄mo. **E**x duob⁹ p̄ntans a p̄rōno
laico p̄t supior i iuere scdm̄. **B** scdo. **Mo. g.**

q̄ i **B** caplo disputat an legat⁹ p̄t p̄ferre v̄t su
bi referuare ecciaz vbi laic⁹ ē patron⁹.

Pastoralis.

Si p̄rōn⁹ laicus successiue p̄ntat duos z̄
ep̄s scdm̄ istituat valebit istituno. ep̄s iñ q̄
maliciose recusat p̄mū et tenet p̄uidere. **Mo.**
ta glo. q̄ q̄nt q̄s **B** casu d̄z p̄bare maliciā ep̄i
cū p̄facto p̄sumit et alle.

Postulasti.

Si ab p̄sentatōz rectoris aliq̄s ad titulū
sue eccie fuerit ordiat⁹ n̄bi lomin⁹ p̄rōn⁹ q̄ n̄
p̄serit ad eā cū vacabit poterit p̄ntare. **Mo.**
glo. q̄ disputat de cōsensu patroni. **I**tē dicit q̄
iudiciū patroni multū ē sequēdū. q̄ ita dile:
xit ecciaz vt sua ei p̄ferret. q̄d ē notandū.

Transmisse

Patron⁹ lz cleric⁹ ecciaz vacātē p̄ferre n̄
p̄t z̄ si p̄tulit p̄t n̄bi lomin⁹ p̄ntare ad illam.
An ar̄ de plurib⁹ patronis possz vn⁹ p̄ntari
vide. c. **C**ōsuluit. sup. e. **Mo. h.** et i. c. pastoral.
q̄ valet q̄d factū ē post appellatōez legitimā
Itē q̄ q̄s d̄z puniri in eo i q̄ deliq̄t. **I**tem nō
p̄stat impedimentū. **z̄c.** q̄d de iure non for:
titur effectum.

Ti. de iure patronat⁹. **libro sexto.**

Si laicus.

Si laic⁹ patron⁹ ius patronat⁹ eccie vel
loco aliq̄ religioso p̄tulerit valet tal' collatio
q̄z ius sine p̄sēu ep̄i dio. facta fuerit p̄dicta
tñ collatio n̄ d̄z ep̄o i iure suo derogare. **B** p̄:
mo. **S**cdo dicit q̄z q̄z patron⁹ laic⁹ bz ab p̄sen
tandū quadimestre t̄ps eccia tñ v̄t mōaste
riū cui facta ē collatio iuris patronat⁹ bz tā
q̄z patron⁹ cleric⁹ semestre t̄ps **B** dicit.

Titulus. de iure patro natus in cle.

Ut constitutio.

Ista cle. i p̄ma p̄t p̄t exordiu i q̄ expedi
entiā obſuātie antiq̄ iuris p̄ p̄stitutiōis cau

sa poit. In scda ponit pstitutoez q̄ tria poit. Primo puidet circa assignatoez p̄tis puē; tuū ecclesiarū faciendaz p̄latis vel vicarijs ipaz p̄ patronos ecclesiasticos q̄ nō solēt ea rum onera sup̄portare. Scdo circa illos pa tronos qui solent p̄dicta onera sup̄portare. Tercio circa executōez p̄stitutiōis dat pote; statē dioec̄sanis et tollit obstantias et deter minat opinionēs. zc. fm̄ Jo. an.

Plures.

Si plures sūt patroni beredes i p̄ntatōe vni⁹ dūrarat b̄nt vocē. Et p̄nt licite p̄corda; re qd̄ alternatis vicib⁹ p̄sentēt. p̄mittit et eis q̄ plures p̄nt ad vacantes ecciaz p̄ntare p̄lo nas ydoneas eodē modo et vna ex his per ep̄m valeat eligi et admitti.

Titulus. de censibus.

Sancitum est.

Bos eccie z dom⁹ dous cū oxo z cū alijs areis iuxta ecciaz positis et ad ipaz ecciaz p̄ tinētib⁹ nō soluit tributū neq; censū. Nota glo. q̄ dicit qd̄ sit mansus. Itē q̄ eccia soluit tributū ecclesiasticum. zc.

Omnis anima.

Prestatio pensionis ē subiectionis p̄ba tio. No. g. q̄ dicit q̄ b̄ qd̄ i isto caplo b̄ dicitur fuit laicus. sicut illud. xj. q. j. magnū. Et p̄t ex tēdi ad clericos q̄ ad hoc q̄ debent obedire suis prelatīs.

Scientes.

Census de nouo mōasterio iponi nō dz. No. g. q̄ dicit q̄ ab inicio p̄t eccie cēs⁹ iponi. sed postea nō. nec et de post p̄t census auge; ri. Et sic hic initiū est spectanduz. et ar. glo. q̄ quandoq; iniciū q̄nq; finis z q̄nq; medius est p̄siderandum.

Licet multum.

Cleric⁹ ad collectas p̄sonales cōpelli nō dz. Nota glo. q̄ dicit b̄ casu q̄ miserabiles p̄so ne sūt d̄ iurisdicōe eccie. Itē dicit q̄ miserabi; lib⁹ p̄sonis poti⁹ ē miserendū q̄z aliqd̄ auge; rendū. Item dicit q̄ morbo cozpali laborāt a p̄sonalib⁹ munerib⁹ excusant. zc.

Peruenit.

Nō debet census c⁹ cā ignorat. No. gl. q̄ dicit q̄ erroris p̄missio nulla ē. et stipula tio facta sine cā nulla ē. Itē q̄rit glo. an ne cens⁹ vel seruitiū tale possit acquiri tempore.

Cum apostolus.

Quid p̄cilū determinat numerū equozū q̄s secū debēt b̄re p̄lati visitātes. p̄bibet eis vti venatorib⁹ et epulis sū p̄uob⁹. et p̄cipit p̄ latis ne subditos talliet. p̄mittit t̄n̄ ab eis si cā iusta subsit moderatū auxiliū q̄rere. No. h. g. q̄ ē valde notabil⁹ z dicit q̄ lit̄ ep̄s visitans dioc. suā se dz b̄re. Et dicit q̄ li c̄bo dz vti. Itē dicit q̄ ex nimia ingurgitatōe os olet.

Prohibemus.

Noui cēsus nō debēt ecclesijs iponi nec veteres augmentari. Vide. g. q̄ di. istud fore verū nisi stat⁹ rei mutet. It̄ di. g. q̄ noua ve ctigalia nisi a p̄ncipe p̄nt iponi. It̄ di. rex. bic q̄ maiores debēt facere minorib⁹ qd̄ vellent sibi fieri si ipi essent subdit.

Preterea.

Prelat⁹ auctoritate sua non potest suaz ecciaz p̄sertim post mortē in suā p̄stituere cē sualē. Nota. g. q̄ dicit q̄ b̄ casu etiam succes sor non tenetur.

Ecclesijs quas.

Epi nō p̄nt nouū censū iponere ecclesijs q̄s de nouo eripiūt de maib⁹ laicoz. et itelli ge eripiūt scz q̄ ad ius patronat⁹. No. q̄ cō suetudo aliaz ecciaz seruari debet.

Innouamus.

Sine auctoritate p̄ncipis pedagia iponi nō debēt z si fecerit cōmuniōe careat cris tiana. No. g. q̄ di. q̄ oia alia pedagia nō da b̄nt nisi ex p̄suerudie legitie p̄sc̄pta. cui⁹ con trariū non est in memoria.

Cum clerici.

Cleric⁹ q̄ sine auctoritate ep̄i p̄ collusio. nē iponit nouū censū eccle dz illa p̄uari. Et istud. c. addit ad. c. Preterea. supra. e. fm̄ Jo. an. No. g. q̄ dicit qd̄ est collusio. zc.

Ea que de auaricie.

In collectis v'l alijs n̄ debet eccie grauari
v'l sic. Si collectores grauāt eccias isto offi:
cio puabūt. Et p̄b⁹ ē. c. Ea q̄ d̄ simonia. Itē
q̄ q̄rit qd̄ suū nō ē. suū perdere debet.

Significauit.

Is q̄ recipit iuramētū de soluēdo censū d̄
nouo ipositu eccie illud coget remittē. No.
q̄ videt̄ dicere cui pou⁹ i b̄ dubio sit obtepes
randū an scz ep̄o an iuramēto. Itē q̄s nō d̄z
cogi ad iurandū soluere censū.

Sopite.

Archiep̄s visitās puincia et a monaste
rijs puincie pcurari debet. 3o. an. No. g. q̄
dic̄ q̄s dicat pcurator. Itē vna z eadem res
nō d̄z diuerso iure cenleri. Itē ar. q̄ tu idē de
bes facere qd̄ alij facerēt si tu es eiusdē iuris

Gravis.

Patroni et ecciastici nouū cēsuz ecclis
iponere nō possūt nec veterē augere. z si ali
que pmissiones v'l iuramēta sup̄ b̄ exigerit
remittere cōpellūtur.

Quanto.

Procuratio a p̄ncipio iposita sp̄ ē exbi
bēda. s̄z si grauamē ēē icipiat papa p̄t reme
diū adhibere. vel sic. Augmētatis facultati
b̄ eccie augmētāt pcuratio. Nota q̄ vbi
simpliciter positu generalit̄ ē intelligēdū Et q̄n
certa q̄ntitas nō exp̄mit̄ pueniens siue me
diocris intelligit̄. Itē nota h̄. g. circa fines vbi
de colono d̄z q̄n fruct⁹ augmētant̄ vel dimi
nuūt diligētia vel negligētia coloni.

Cum instantia.

Istud caplm̄ pot̄ q̄lic̄ z quō legati z nū
cij aplice sedis debēt pcurari. z h̄ Ber. casuz
nō pot̄ p̄b⁹ ē sup̄ de p̄sc̄. i. c. Accedentes.
et pone h̄ casū fm̄ illud caplm̄. No. g. mltū
notabilē q̄ iter ceta dic̄ q̄ paupes grauari n̄
debēt h̄ casu. imo paup̄ nō dabit iudici spoz
tulas. Itē dicit̄ si q̄ p̄ticularis exacto et so
luno nō parua h̄z icōmoda. zc.

Ex parte.

Hic b̄s q̄lic̄ p̄mittētes ānua vota ea sol
uere d̄nt. No. g. q̄ dic̄ q̄ id̄ qd̄ maior p̄s facit
alij facere cōpellit̄ h̄ casu scz i solutioē ānui

voti et sic in dubijs obseruanda ē p̄suetudo
vicinor̄ locor̄.

Cum olim.

Ecclie tenēt ep̄o i cui⁹ dio. sūt p̄tute re
spōdere de pcuratōib⁹ quartay decimay z
alijs iurib⁹ ep̄alib⁹. No. g. q̄ p̄ libros ānq̄s
p̄bant cōfines ep̄at⁹. et alle. ad h̄. zc.

Olim causam.

Describi nō p̄t vt cen⁹ de meliori mo
neta debet⁹. soluat⁹ d̄ minori moneta. No. g.
i p̄ncipio q̄ dic̄ q̄ nō p̄dest p̄tatio q̄n act⁹
p̄rari⁹ sit p̄tatio. Itē notat glo. de p̄fessio
ne aduocati et p̄bat⁹ de erroris i p̄fessioē. Itē
nota q̄ p̄cio rei. zc.

Cum venerabilis.

Ep̄us generalit̄ ecciaz eximēdo iura ep̄a
lia ibi intelligit̄ retinere. No. g. q̄ dicit q̄ q̄bus
cūq̄ v̄bis generalib⁹ ep̄us ecciaz aliquā exi
mat. t̄n in eadē visitationē pcuratōem et ca
thedraticū referuat.

Super eo.

Ecclie de nouo conuerse pcuratōes et
alia debent facere vt antique et vicine et de
materia b̄ capituli dic̄ p̄ Inno. sup̄a de cō
sue. Cū olim. z sup̄a de offi. archi. c. si. Nota
q̄ attendenda ē p̄suetudo vicinie.

Procuraciones.

Procuratōes et aliq̄b⁹ legatis dari non
debēt nisi cū p̄sonalit̄ visitatōnem exercent.
No. g. q̄ dic̄ q̄ triplex ē pcuratio vna q̄ debe
tur rōne visitatōis. Sc̄da q̄ debet rōne con
suetudinis. Tertia ex pacto.

Venerabili.

Ep̄s b̄z pcuratōez ab eccia i sua ciuitate
posita. No. g. q̄ dic̄ q̄ pcurator rōne visitati
onis debita p̄scribi nō p̄t. Itē q̄ paupes ec
clesie sup̄t⁹ ad visitatōem nō tenēt.

Cum nuper.

Archiep̄s d̄z p̄ totā puincia suā pcurare
et sup̄ h̄ punire rebelles. et istud intellige cū
ep̄s est negligēs. q̄z al̄s se intromittē nō d̄z. z
quando hoc potest. vide ca. p̄ pastoralis. de
offi. ord.

Cum canonicis.

¶ Scdm monetā a principio p̄stitutā est eē
sus annu⁹ p̄soluēd⁹ siue sit minorata pecu
nia vt in. c. Olim. siue augmentata vt h̄. No
ta q̄ p⁹ ānos liber eē iustus ē post bienniū li
ber erit. **¶** Redic. g. de moneta minori. zc.

Auctoritate.

¶ Propter oratoria p̄uata pcuratio rōne
uisitatiois nō debet. **¶** No. g. q̄ p̄lat⁹ uisitans
nō d̄z intrare grāgia vel p̄uata oratoria. sed
debet se trāsserre ad caput. i. ad p̄ncipales ec
clesiam siue monasterium.

¶. de censib⁹. li. sexto.

Romana.

¶ In p̄ma parte bui⁹ capituli d̄z q̄no et q̄n
archieps̄ p̄t suam p̄uinciam uisitare. In
secunda parte dicit q̄d archieps̄ in uisitatioe
facere debeat et q̄ crimina puniri potest. In
tertia dicit q̄no et in quib⁹ rebus pcuratioes
recipere debeat. **¶** Nota glo. q̄ inter cetera dicit
q̄ p̄sentia p̄sone multum operatur. **¶** Itē q̄n
ab archidiacono appellari non potest. **¶** Item
notat glo. i quibus casibus scriptura requi
ritur et ponit. xxvii. casus q̄s uide ibidem.

Exigit peruersorum.

¶ Quia decretalis supra proxima non be
ne seruabat in qua p̄cipitur procuraciones
in uictualibus non in pecunia recipi et non
recipi munera nec etiam pcuratioes in ui
ctualib⁹ a locis non uisitatis nō bene serua
batur illam hic confirmat adiciens penam.
¶ Nota glo. q̄ dicit sup̄ uerbo **Exigit** q̄ magna
ratio suadet ob maleficia penas solui. **¶** Item
hoc casu excedentes puniunt in dupluz. q̄d
si restituere recusant interdicitur eis ecclesie
ingressus.

Felicitis recordationis.

¶ Licet archiepi et epi uisitantes recipiunt pe
cuniā pro pcuratioe nō tñ licet uisitati nisi
vna pcuratioem recipere vno die siue vni
locū uisitauerit siue plura.

Quāquā pedagogorum.

¶ Si vniuersitas vel singularis p̄sona ec

clesias vel ecciasticas p̄sonas cōpulerit sol
uere pedagia vel exactioes p̄reb⁹ suis q̄s cā
negociationis nō deferūt p̄sone singulares
sūt excōicati et vniuersitas interdicitur. zc. **¶** No
ta glo. q̄ t̄ngit de libertate clericoy bonozuz.
¶ Itē t̄ngit. g. an vniuersitas p̄t excōicari.

¶ Perpetuo declaramus

¶ Potest archieps̄ libere uisitare p̄uincia
suā licet suffraganei sui nō fuerint negligentes
et eandē iterare uisitatioes et pcuratioes re
cipere p̄ uerudine in cōtrariū non obstante
¶ Item p̄t archieps̄ dum uisitat p̄fessiōes sub
ditoz suffraganeoy audire. et absoluere p̄si
tentes et ip̄is penitētiās iniungere salutare.

¶. de censibus in cle.

Cum sit nature.

¶ Religiosi tenent subire onera q̄ incūbe
bāt mōasterijs siue ecclesijs ad ip̄os spectā
tib⁹ añ h̄ cōciliū nisi p̄uilegio vel exēptioe v̄l
iusta cā iuuent q̄ p̄uilegia vel exēptioes non
iuuāt eos in ecclesijs post istud cōciliū acq̄
rendis. **¶** Vide. g. q̄ est notabilis. zc.

Ad nostram.

¶ Ista cle. ponit quedā grauamina q̄ p̄lati
inferebāt exēptis. et p̄cipue Cisterciē. et illa
fieri p̄bibet. **¶** Statuēs q̄ epi q̄ i monasterijs
Cisterciē ordinis caritauue pcurant sint
contenti cibarijs q̄ p̄ illos ministrant. **¶** Si v̄o
pcurant ex debito ip̄is uolentib⁹ carnes mi
nistrari debent extra septa monasterij v̄l sal
tem extra portā q̄ d̄z regularis. **¶** P̄p̄oz etiam
elemosinarij fragmēta mēsarū possunt pau
perib⁹ erogare.

¶ Presenti constitutione.

¶ Biocefani q̄b⁹ cōstat illos q̄ exigendo a
clenicis pedagia vel guidagia excōicati sunt
v̄l interdicti publicare debēt. **¶** Et uer̄ ista de.
executiue ad d̄cre. q̄s q̄s. de censib⁹. li. vi. **¶** No
tat. g. casus i q̄b⁹ nō soluūt p̄ctigalia.

¶. de consecratōe ecclesie uel altaris.

Ad hoc.

¶ Remoto altari vel lapide continete sigillū
psecrari dicitur altare s; non eccia. Et eccia do
mus deo dedicata ad sacramēta ⁊ diuina of
ficia celebranda. De psec. di. i. c. j. hostis. Item
alia est psecratio eccie et alia altaris. zc.

Tua fraternitas.

¶ Quolibet die p̄t fieri psecratio eccie vel
altaris. Nota q̄ v̄gines et ppter necessitatē
dieb; puatis velum recipe p̄nt. Q̄ dies v̄o
nō pferunt nisi certis t̄pib;. Et crisma certo
tempore conficitur.

Quod in dubijs.

¶ Si mēsa altaris enormiter fracta fuerit
debet altare iterū psecrari. Item in b̄mōi sa
cramēto oleū nō sacrum p̄t imisceri oleo sa
cro. p̄ hui; est de renunc. b̄ senten. excōmu.
et de pe. et re. q̄ in dubijs. No. g. q̄ ponit ar
gumentū q̄ in reficiendo sacrum nō sacru
filum potest asponi.

¶ Proposuiſti.

¶ Reconciat eccia q̄ pbomicidia vel vul
nera hominū est polluta. No. g. q̄ in b̄no
tabilis et singularis q̄ poit casus in quibus
eccia vel altare debeat psecrari. vel recōcilia
ri. Et p̄mo casu si est dubiū. secūdo si eccia ē
taliter adusta. zc.

Cum sis.

¶ Adura in eccia altaria et plures ep̄os si
mul poteris psecrare. No. g. q̄ poit h̄ argu
mentū p̄ra Basianū q̄ dixit q̄ psecrato ma
iori altari omia alia erūt psecrata.

Ligneis edificijs.

¶ Corruente tecto et parietib; illesi licet ta
bala altaris modicū sit fracta non dicitur recon
ciliari eccia vel altare. No. g. q̄ dicit q̄ conse
cratio eccie fit in parietib;.

Consuluiſti.

¶ Propter excōicatorz corpa in cimiterio
sepulta cimiteriū p ep̄m est recōciliandum.
Nota q̄ corpa excōicatorz si discerni possūt
sūt de cimiterio picienda. et eadez gaudent
emunitate cimiteriū et ecclesia.

Cum sicut.

¶ Qui facit ecciam psecrari eā etiā dotare
tenet. No. g. q̄ dicit q̄ eccia ei fūdāda nō ē nisi
etiā pus fuerit dotata. Item glo. q̄rit quāta
erit dos eccie et soluit. Item querit. g. quid
si ep̄s psecrat ecciaz sine dote.

¶ Aqua per.

¶ Eccia polluta p sacerdotē simplicē recō
ciliari non p̄t. et ex aqua p ep̄m b̄ndicta. s; p
ep̄m bene p̄t. No. g. in p̄ncipio q̄ dicit q̄ p̄sue
tudo q̄ ē p̄tra iuris naturā nō p̄dest. ⁊ cōtra
illud ius p̄scribi nō p̄t. Item q̄ ep̄s illa q̄ sūt iu
risdictōis potest cōmittere. zc.

Si ecclesia non.

¶ Si eccia nō psecrata fuerit seminis aut
sangnis effusioe polluta lauari dicitur aqua b̄n
dicta ne interim impediānt diuina et quāto
cū fieri poterit est psecranda. zc.

¶ Titulus. de consecra tione eccie ut altaris. libro sexto.

Si ecclesiam.

¶ Sub cap̄m docet quā eccia et cimiteriū
simul polluit et quā alterum eorum tantum
Et vide tex. et glo.

¶ Ti. de celebratione missarum.

Presbiter mane.

¶ Dichabet quō p̄sbi ⁊ alij clerici debent
horas canonicas siue diuinas dicere quibus
t̄pib; ⁊ quā. Nota. g. q̄ dicit q̄ siluū eē q̄ cleric;
oēs horas simul dicat. ne supuenientib; oc
cupatōib; aliquā horā omittat.

Quidam laicorum.

¶ Propter missas peculiare nō ē omittēdiū
diuinū officii diei a p̄obariū. No. g. q̄ dicit q̄
nō ē malū audire missas peculiare s; omittē
tere missas diei canonicē institutas. zc.

¶ Consuluiſti.

Sufficit sacerdoti in die una missa celebrari in die natalitatis et causa necessitatis suadeat. **N**otat. g. q. in die natalitatis plures missae celebrantur. et dicitur quod sit causa natalitatis.

Consilium nostrum.

In missa commemoratio licet dicatur pro praefati ob hymnum angelicum vel symbolum non debet. **E**t de deo laudatur regulariter in praesentis pro festis siue feriis omittitur.

Ex parte.

Sacerdos post sumptis sacramenti debet calicem vino perfundere et illud vinum nisi velit eodem die aliam missam celebrare assumere. **E**t si intendit aliam missam celebrare a sumptis debet abstinere. **N**o. g. q. triplex est missa. scilicet pro defunctis peculiaris et solennis.

Eum marthe.

Per haec verba dicta de presbitero legitime ordinato consecrat corpus christi. **H**oc est corpus meum. **E**t per ista verba hic calix sanguis mei novi et eterni testamenti. **C**onsecrat sanguis christi. **O**mnia alia verba sunt de bene esse sacramenti. **I**tem vinum cum aqua id est vinum aquaticum quam aquam vinum sibi incorporat transit in sanguinem. **I**ta quod ibi solum remanet sapor potus et color. **I**tem ordines qui sunt provalde bonis sunt gratia actiones. qui sunt provalde malis sunt vitiosae solationes. pro mediocriter bonis purgationes. pro mediocriter malis reconciliationes.

De homine.

Casus est. **M**ultus peccat quod se celebrare simulat quibus qui in mortali peccato celebrat. **N**ota textus. qui dicit quod falsa sunt abicienda remedia quae veris periculis sunt graviora. **I**tem nota quod proplus verba simulatio non est fallax. **I**tem. g. videtur tangere an grauius sit occulte quam manifeste peccare.

In quadam.

In isto capitulo damnatur eorum opinio qui dicunt de latere christi non fluxisse verum aquam sed fleuma. et corpus christi fuisse corpus fantasticum. **N**o. textus. qui dicit brianum corpus componi ex quattuor elementis. scilicet ex aqua. aere. igne. et terra. **C**on.

Volentes.

Clerici diuinum officium debent dicere solenniter et deuote. **N**ota hic glo. qui inter cetera dicit

inobedientiam grauissimum fore peccatum et agitur mitius cum eo. quod canonis inobedientiam incurrit quod iudicium.

Sane cum.

Sacerdos debet instruere populum quod licet in ecclesia et extra debet honorare eucharistie sacramentum id est corpus domini. **I**tem dicit textus. etiam quod licet sacerdos debet cedere et corpus christi portare ante peccatum suum reuerenter et cum mundo velamine.

Eum creatura.

In conuentualibus ecclesiis sunt celebrande missae pro feriis vel festo vel pro anniuersariis defunctorum. **N**ota. g. qui dicit quod ille terminus anniuersarium capit duobus modis. **I**tem dicit quod bus modis anime defunctorum soluntur a penis. et vide eam quia alle.

Terreferente.

In die cene domini episcopus in ecclesia sua missam debet celebrare et crisma facere. **N**o. g. q. missa est de substantia consecrationis crismatis et collationis ordinis.

Perniciosus.

In sacramento altaris plus est de vino quam de aqua imponendum. **N**o. g. qui dicit quod consuetudo est attendenda in sacramento sicut in baptismo. et sic in consecrandis missis consuetudo metropolis ecclesie est obseruanda. **I**tem. **A**qua facit malum stomachum.

Litteras tuas.

Clericus non debet celebrare cum pane fermentato et cum calice ligneo nec sine aqua et igne existenti in altari. qui fecerit perpetuo ab officio et beneficio praeue. **N**o. g. qui dicit quod ex insipientia peccat non est parcendum quod querere potuit. **I**tem dicit de materia calicis.

Titulus. de celebratione missarum in cle.

Gravi nimirum.

Prelati ad quos spectat correctio et illis negligentibus superiores ipsorum debent esse solliciti ut vitio obitibus in cathedralibus regularibus et

collegiatis ecclesijs hore canonice deuote
celebrentatq; q̄ in ecclesijs alijs pueniēter
et debite celebret diurnū et nocturnū offi-
ciū. **No. g.** sup vbo fructū labioꝝ q̄ satis ē
q̄ ad debitū in choro q̄ q̄s orat labijs tātuz
et nō corde s; q̄ ad deū sec⁹ sup q̄ vide h̄ **Jo.**
an. et **Inno.** quē alle. et remittit.

Bignum proꝛsus.

Clerici ⁊ religiosi domestica ⁊ cōmēfaleſ
cardinaliuz vel ep̄oꝝ se p̄nt illis in diuinis
officijs coaptare. **Notat. g.** q̄ mōach⁹ p̄la;
tus debet regere ecciaz cui p̄est fm̄ officiuꝝ
clericale non monachale.

Titulus. de baptismo et eius effectu.

Si quis.

Puerū teri aquā mergēs ⁊ non dicens
Ego baptiso te in noīe pa. ⁊ fi. ⁊. ff. puerū nō
baptisat. **No. g.** i p̄ncipio q̄ t̄git de p̄sueu-
dine ⁊ de B. p̄noīe ego an requirat. zc.

De quibus.

De quib⁹ dubiū ē an sint baptizati iterū
sūt baptisandi p̄ ista v̄ba. **P**etre si tu es ba-
ptisat⁹ ego te nō baptiso. s; si nō es baptisa-
tus. ego te baptiso in noīe pa. ⁊ fi. ⁊. ff.

Maiores.

Ista decretalis ē lōga et notabilis i ma-
teria baptisimi ⁊ mouet plura circa baptis-
mū dubia. **E**t p̄mo an pueri q̄ nec caritatē
neq; velle ⁊ nolle habēt p̄nt baptisari. **I**tez
q̄rit de adultis dormientib⁹ dementib⁹ vel
inuitis ⁊ renitētib⁹. an p̄nt baptisari. **I**tem
dicit de pctō originali ⁊ actuali. **E**t dicit glo.
vnū notabile v̄bum iter cetera s; q̄ q̄s plu-
mif eius dē volūtatis nisi p̄bet mutatio. **I**t
t̄git. g. d̄ volūtate coacta an sit voluntas.

Debitum.

Null⁹ p̄t seipm̄ baptisare. **No. tex.** q̄ dicit
q̄ iter baptisati ⁊ baptisanti d; ē distinctio
p̄sonaz sic iter p̄sentantē ⁊ p̄sentatū. iter dā-
tes ⁊ recipientē. **E**t sic nemo d; oiri a seipō
potest in apud seipm̄ emancipari.

Non vt.

Verbū ⁊ elementū requirūt i baptismo
sine q̄b⁹ vel eoz altero baptisma p̄ferri nō
p̄t. **Uel sic.** **C**ū salua nemo baptisari p̄t.
Notat. g. q̄ duo necessaria sūt i baptismo.

Lucet grecos.

Ista decretalis dānat ritus q̄sdā malos
ip̄oꝝ grecoz lauātes altaria sua postq̄
xp̄iani siue latini in ip̄is celebrarunt. **E**t ba-
ptisatos a latinis iterū baptisariūt.

Tit. de baptismo in cle.

Presenti.

In fontib⁹ ecclesiaz nō i p̄uatil domib⁹
debet baptisma p̄cedi. **D**uos casus excipit
s; q̄n baptisand⁹ ē fili⁹ p̄ncipis. **E**t q̄n ex ne-
cessitate iminēte baptizand⁹ ad ecciam sine
periculo deferri nō p̄t. **No. g.** q̄ in B. est spe-
cialis. q̄a dicit q̄s dicit B. casu p̄nceps ⁊ lon-
ge prosequitur.

Titul⁹. de presbitero non baptisato.

Si quis.

Presb̄r nō baptisat⁹ ordiat⁹ d; baptisa-
ri et iterū ordinari. **Nota. g.** q̄ dicit q̄ baptis-
mus est ianua omniuz sacramētoꝝ et isto
casu presb̄r solū de facio fuit ordinat⁹.

Apostolicam sedem

Presb̄r q̄ mortu⁹ ē credēs se baptisatus
s; ipm̄ nō fore baptisatū postea cōpertū fu-
erit. q̄ i fide xp̄i mortu⁹ elicite ab eccia susci-
pit ⁊ orat p̄ eo. **No. glo.** q̄ dicit q̄ triplex ē ba-
ptism⁹. s; fluminis. flaminis. et sanguinis.
Item tangit glo. an iste sacerdos etiā p̄fecit
siue p̄secrauit in veritate. zc.

Ueniens ad se.

Presb̄r nō baptisat⁹ d; baptisari ⁊ iterū
ordinari. **Nota** q̄ iterat sacramentū iniurias
facit sacramēto. **I**te nota tex. q̄ dicit q̄ nō ba-
ptisat⁹ p̄t accipere sacramentū eucharistie et
trahere matrimoniu. **I**tem q̄ cōuersarius
est iter baptisatos p̄sumū baptisatus.

Titul^o. de custodia eu- charistie.

Statuimus.

Eucharistia et omnia alia sacramenta sunt munda et cum magna diligentia conservanda sub pena suspensionis ab officio ad tres menses. **No. g.** q. dicit quod sacramentum non debet ad infirmos laicum portari. **Item** propter culpam tenetur quod ad ea que veniunt ex tali culpa. quia qui damni dat occasionem. **z.**

Relinqui.

Precipitur hic ut oratoria, vasa, et corporalia, ac et alia vestimenta ecclesiastica munda et munda proveniant. **No. g.** q. arguit ex hoc capitulo quod clerici debent mundas habere vestes et quilibet debent cedere, non tamen debent habere vestes prohibitas iuxta. **c. Clerici. de vi. et bo. cle. Item** incompositio corporis qualitatem indicat mentis. **Item** clerici non debent uti vestibus ad iactantiam. **z.** per quod glo. alle. **c. Iactantia. xxi. q. iiii.**

Titul^o. de reliquijs et veneratione sanctorum.

Statuimus.

Apostolus in ebrietate non debet tanquam sancti venerari cum dicat apostolus. Ebriosi regnum dei non possidebunt. **No. g.** q. tangit quoniam ebrietas est mortale peccatum et quoniam veniale. **Item** dicit de miraculo quando aliquid debet dici miraculum et quando non. **et alle.**

Et ex eo.

Reliquie extra capsam trahi non debent nec et debent vendi. **Et** debent platee ecclesiarum respicere ne pungat populum ratione questus circa reliquias quod plerumque fieri solent decipi. **z.**

Tit. de reli. et ue. sanc. libro sexto.

Gloriosus deus.

Festa. xii. apostolorum quattuor evangelistarum et quattuor doctorum et professorum ecclesie sancti **Gre-**

gorij Augustini Ambrosii et Hieronimi sub officio duplici debent solemniter celebrari. **No. ta glo.** q. dicit quod requirunt ad hoc quod aliquid dicatur miraculum. **Primo** quod ex deo et non ex arte contingat. **Secundo** quod sit contra naturam. **Tertio** quod non sit ex vi verborum. **Quarto** quod sit ad confirmationem fidei. **z.**

Titulus de reli. et ue. sanc. in cle.

Si dominum

Festum corporis christi celebrari debet quinta feria post octavas pentecostes et certe indulgentie procedunt his qui in festo et infra octavas officio divino vel bonis intersunt. **No. g.** q. tangit miracula et miraculosa que comprehendunt in hoc sacramento. **Item** tangit glo. an melius sit aliquid facere in voto quam sine voto. **Item** notat glo. quod quoniam exprimit feria intelligit prima. **Item** g. notat multa bona de oratione et de eius efficacia et oratio debeat esse vocalis. **Item** tangit ubi sit orandum. **z.**

Titulus de observa- tione ieiuniorum.

Ex parte.

Si festum ieiunabile eveniat die lune ieiunium debet fieri die sabbati procedenti. **Et** in presertim beati mathei debet ieiunari. **No. g.** q. dicit sputat de servitute et dicit quod locus sacer iter medius impedit servitute.

Consilium nostrum.

Omnia festa apostolorum habent ieiunium nisi sit contraria consuetudo. **Item** in necessitate et infirmitate et esurientibus et infirmis comedere carnes sine peccato propter periculum mortis evitandum. **No. g.** q. tangit de consuetudine quod illa observantia est quod transgressio legis debet quod. **z.**

Explicari.

In die natiuitatis domini possunt licite carnes comedentur si in sexta feria venerit nisi quod ad non comedendum carnes fuerit voto vel regulari observantia astricta. **z.** si in carnes comedere

in pmo casu abstinuerit ppter B tñ non erit
culpandus. **Nota** glo. q̄ p̄suetudo vniuer/
salis ecclesie facit ius.

Titulus. de purificati one post partum.

Volens.

¶ Statim post partū potest mulier intrare
eccias vel et abstinere. **Ro. g. q̄** pot̄ quare p
biberi nō debēt ne pena eis vertat̄ in culpa
et alle. ca. ad eius vero di. v. et. vij. q. j. Cū per
cussio. zc.

Titulus. de ecclijs edifican/ dis uel reparandis.

Quicumqz.

¶ Habens ecclesiasticū bñficiū bz ad h ad
iuuare vt restruant̄ eccie tecto z vt emēde
tur. **Nota** glo. q̄ ille nō est ferendus q̄ lucrū
appetit et onus subire recusat.

Cum dicat.

¶ Leprosi debēt sibi p̄struere eccias et cimi/
teriū i alia parrochia z bñ p̄p̄tū p̄sbyteruz
inuito p̄sbro parrochiali. et de ornis z nutri/
mētis aialū suoz nō debēt soluere decimas
Ro. g. q̄ dicit̄ z pot̄ nulli⁹ inopia z cū iactura
alteri⁹ debere releuari. **Item** sic interpretāda
sūt p̄ncipis bñficia vt n̄ incipiāt eē iniqua.

Ad audientiam.

¶ Propter difficultatē ad eūdi eccias z ipi⁹
iacurā ē alia edificanda. **Ro. g. q̄** tāgit cām
quare posset i parrochia alic⁹ alia construi
eccia. **Item** notat̄ q̄s B casu erit patron⁹ p̄redi/
cte eccie de nouo p̄struete. **Item** tāgit an decie
vni⁹ eccie possunt alteri assignari. zc.

De his qui.

¶ Habētes parrochiales ecclesias debent
cōpelli ad p̄ferendū ad illas vt reparēt vt ad
B peoz exēplū alij inducant. **Nota** g. q̄ dicit̄.
q̄ alii iuitat ad aliq̄d faciendū in se debet ba
bere illud quod p̄dicat. zc.

Ad audientiam.

¶ In ecclesia seculari p̄t ep̄s cū causa insti/
tuere canonicos regulares dū tñ canonicis
secularib⁹ moxantib⁹ ab ep̄o ibi vel alibi et
melius necessaria p̄vident. **Ro. g. q̄** di. q̄ rei
q̄ nondū est n̄ dat̄ p̄uilegiū. nec ē ante querē
da ratio q̄z p̄sona. **Item** futuro edificio non
potest seruit⁹ imponi. zc.

Tua nos.

¶ Ep̄s p̄t p̄uidere p̄p̄o indigenti oratorio
vel basilice nec deierabit q̄zuis iura uerit res
eccie nō alienare. **Ro. g. qualiter** rexturati
coronatione sua. et alle. zc.

Titulus. de emunitate ecclesie et cimiterij.

Ut in domibus.

¶ Virtute p̄suetudinis iudices vel officia/
les seculares in ecclesijs vel eoz domib⁹ ho/
spiciū vel placitū tenere nō possūt. s̄ in locis
publicis agant. **Nota** secularia negocia in
ecclesia non debent tractari

Peruenit.

¶ Hoies eccie romane vel alteri⁹ a custo/
dia ciuitatis nō sūt imunes. **Ro. g. q̄** dicit̄ q̄
expedit reipublice plures bñ defensores. **Item**
p̄ defensione patrie pater potest filii occide
re. et glo. alle.

Judicatum est.

¶ Si rustici eccie astricti gleberura ei⁹ di/
miserint ad ea redire cogunt. **Et** dicit̄. g. istud
itelligendū de eis q̄ sūt ad eo astricti q̄ rece/
dere nō p̄nt. et alle. **C. de ag. et censu.**

Non minus.

¶ Laici q̄ p̄tra voluntatē clericoz occupāt
bona ecclesiarū post trinā amoniūdem sūt
excōicati ip̄o iure. **Inno.** **Nota** glo. que alle.
aplm dicentē. **¶** Misericordiā merui qz igno
rans feci. **Item** dicit̄ glo. q̄ sūt angarie z que
per angarie. **Item** notat̄ glo. q̄n clerici debēt
p̄ribuere. zc. et q̄ p̄tra peuit sūt cū successos
rib⁹ excōmunicati. zc.

Cum ecclesia.

¶ Seculares cause maxime cause sangnis

nō sūt in ecciā ventilandē. **No. g. q̄** tangit q̄ aliqua sūt vel obmittit obreuerentiā loci. et q̄q̄z obreuerentiā diei. et alle. **Item dicit q̄** ad tractandū de pace cui interdicit̄ ē Ingres sus eccie potest eas intrare. et tangit de eo q̄ pouit nō comedere carnes.

Inter alia.

¶ Adonit duos casus i q̄b⁹ liber hō fugiēs ad ecciāz de ea abstrahit. **Seru⁹** at ab ea ex trahit indistincte ex q̄ cauo p̄stat de ipius ipunitate. **No. g. q̄** tagit alios cas⁹ in quib⁹ nō dat emunitas fugientib⁹ ad ecclesiam.

Aduersus.

¶ Ista decretalis ponit casū in q̄ ep̄us vna cū clericis debent cōtribuere potestati secu lari scilicet q̄n necessitas euidentis iminet vel publica utilitas et ex tūc p̄tās debet h̄reci pere cū omni gratia y actione. zc.

Quia pleriqz.

¶ Preteritū seruicij legato impensi nullus p̄sumat subditū suū grauare. z si fecerit resti tuer. vel sic. **Ex toto** paupib⁹ eroget. zc.

Ecclesia in qua.

¶ Qui pfugit ad ecciāz nondū p̄secratam defendit ab illa. dūmodo diuina officia fuerit i ipa celebrata **No. g. q̄** dicit q̄ quicq̄ d̄ d̄no cōsecrat sanctū sanctorum d̄no. zc.

Immunitatem.

¶ Qui cōmittit delictū vel violentiā in ec clesia non debet defendi ab ea. **No. ter.** Qui dicit frustra auxilium legis iuocat q̄ cōmittit in legē. **Item dicit. g. q̄** nemo sub spe venie pec care debet. **Item glo.** opponit et dicit. q̄ stul ti in culpa. sunt sapientes in pena.

De emunitate eccle siarum. libro sexto.

Quia non.

¶ Seculares potestates ab ecclesijs vel ec clesiasticis p̄sonis tallias vel exactōnes pro reb⁹ vel possessionib⁹ acquisitis vel acquirē dis exigere nō p̄sumāt nec eos cōpellere ad ipas distrabendū vel extra manū suā ponē

um. **Nota glo** que tangit q̄ iudei tenētur ad decimas prediales.

Becet domum

¶ Ista decretalis docet qualiter boies i ec clesijs debēt se habere za quib⁹ debent se ab stinere. **Item dicit q̄** ordinarij h̄ p̄ se et p̄ alios faciant obseruari. **Et cōminatur** penam in facientes contrarium. **Nota glo.** an valet p̄traci⁹ habitus in ecclesia. zc.

Clericis.

¶ Ista decretalis punit excessus laicorūz q̄ clericis collectas talliasz onera iponebant et excessus p̄latorū q̄ talib⁹ p̄sentiebāt. **Item p̄cipit** p̄sonis ecclesiasticis q̄nihil de rebus suis vel ecclesiasticis laicis soluāt sine licen tia sedis apostolice et sub q̄cūqz colore sine mutui subuentōis doni vel alio mō vt etiā ipi laici talia nō exigant vel recipiāt p̄ occu pent q̄cūqz modo de posita ecclesiarū vel p̄ sonarū ecclesiasticarū singulares p̄trafaciē tes ex cōmunicat et vniuersitatē interdicit. zc.

Quoniam.

¶ Ex cōicati sūt q̄ impediūt sup causis que ad forū ecclesiasticū de iure vel p̄suetudine p̄tinent lrās a se. ap. ipetrari vel sup ipis co ram ordinario vel delegatis ecclesiasticis litigari.

Eos qui.

¶ Laici q̄ interdicunt suis subditis ne cleri cis vendant nec ab ipis emant aut etiāz cle ricis molant vel panem coquant cum tales obuiant libertati ecclesiastice eo ipso sunt ex cōmunicati. **No. gl. q̄** tangit qualiter fraus fit de p̄sona ad p̄sonam.

De emunitate eccie in cle.

Quoniam.

¶ Iste cle. reuocat et p̄ infectis haberi vult decretalē. e. ii. Clericis. li. vi. cū suis declarati onib⁹ z p̄mittit reuocatiōis causā. **Secūdo** re uocat. **Tercio** seruari p̄cipit ius antiquū et fuit ista de p̄mis constitutiōibus clemens

editis a principio promissionis sue et incipiebat
pastoralis, et rex francie qui fuit causa passiva
prostitutionis sui et activa causa reuocacionis.

Titulus. De clerici uel monachi.

Quæstiones sunt.

Hæc decre. enumerat plura a quibus clerici
debent se abstinere, scilicet munera iniuste recipere
vel dare vel rixas amare. **De quibus** partem textu
Notat rex. qui dicit quod quicumque homo plus iusto appetit,
turpe lucrum est. **Item** dicit rex. quod nemo militans
deo implicet se secularibus negociis.

Sacerdotibus.

Sacerdotes siue clerici laicis in secularibus
procurare non debent siue ministrare, quod si fecerint et
moniti non resipuerint ab ecclesia non debent de-
fendi, quia ab ecclesia non debent subueniri pro quibus constituitur
ecclesie scandalum generari.

Non magno.

Regularis qui claustrum exiit ad legendas le-
ges vel publicas, penas sustinet in hac decreta
li penitentia, scilicet excommunicationem, et quod erit plurimum
in peccatione et in cibo iter fratris. **Notat** glossa. qui dicit
de compensatione boni ad malum, et quod non sit fa-
ciendum malum.

Sed nec.

Nemo clericorum debet esse balium principis
secularis, et si fecerit remouetur ab officio, et eo
calu fortius est puniendus regularis. **Nota** ba-
lium dicitur ille qui exercet iurisdictionem alicuius
iudicis temporalis. **Nota** glossa. que notat quod
dignitas aggrauat peccatum.

Clericis.

Ab officio et beneficio remouetur qui officium
sanguinis exercere presumit. **Notat** glossa. qui dicit quod pla-
tus habens iurisdictionem temporalem debet eam
alteri generaliter committere, nec per seipsum ex-
ercere. **Item** dicit quod multa licent in genere que
non licent in specie.

Secundum instituta.

Ista decretalis prohibet ne monachi vel cle-

rici causa lucri negociantur, et ne monachi a cle-
ricis vel laicis suo nomine firmas habeant ne-
que laici ecclesias ad firmas habeant.

Relatum est.

Monachi qui non seruunt ordinem presumpsum a
monasterio expelli possunt. **Notat** rex. qui dicit quod bo-
ni comedere debent labores impiorum. **Notat**
glossa. quod a correctione non appellatur, et aliter.

Sicut te accepimus.

Clerici in sacris constitutionibus tabellionatus offi-
cium exercere sub pena subtractionis beneficiorum
non possunt. **Notat** glossa. an istud sit uniuersaliter
peruam tam in foro spirituali quam in foro temporalis.

Sententiam sanguinis.

Ista decre. prohibet clericis plura in hoc
capitulo enumerata, primo scilicet quod clerici non de-
bent exercere sanguinis vindictam, aut etiam ubi
exercet non debent auctoritative interesse,
nec debent scribere litteras pro vindicta san-
guinis destinandas.

Super specula.

Ista decre. punit monachos exiites sua
monasteria ad studendum leges siue publicas,
et dicit eo ipso predictos monachos fore excom-
municatos, si infra spacium duorum mensium non
resipuerint. **Et** extendit predictam constitutionem ad
alios seculares prelatos scilicet archidiaconos
decanos plebanos prepositos.

De ne clerici in monachi. libro sexto.

Statutum.

Istud ca. dicit quod c. **Super specula** extra. e. n.
non extendit ad habentes procbiales ecclesias nisi
predicte ecclesie habeant sub se capellas in quibus institu-
tur clerici perpetui neque iures ab ipsis sine causa
rationabili moueri et fuerit plebanie.

Ut periculosa.

Ista decre. prohibet religiosis ne ipsi in quocumque
loco siue studio habitum suum dimittant, nec
et ad scholas sine licentia suorum prelatorum se transfer-
rant, quod si fecerint ipso facto inuicem excommunicationis
incurrant. **Item** dicit quod doctores qui tales monachos

q̄ sic habitū dimittit i legib⁹ siue in pblica
docere p̄tendūt i scolis similem excōicatōis
penam incurrit. **Nota** glo. inter cetera an
apostata sit excōicatus vel excōicandus.

Episcopus.

Ista decre. ostendit q̄ iuris de p̄latis tē:
poralē iurisdiciōem habentib⁹. et quō eam
absqz irregularitate cōmittere possunt. **I**tes
glo. dicit p̄t q̄s p̄ alii q̄d non p̄ se. et alle.

Et sic est finis tercij li.

Incipit liber quart⁹
**Titul⁹. De sponsalib⁹
et matrimonio.**

De Francia.

D Cōsuetudo solēnitatus
de substantia matrimoni
n̄ existit. **Vel sic fm panoz.**
Matrimoniu p̄sentu con
trahit. nec iualidat si p̄sue
tudo patri nō seruet. **Mo. gl. q̄ tāgit an solē
nitas sit de substantia matrimonij. Et q̄ nul
lus absqz iudicio eccle. p̄p̄a sua temeritate
debet dimittere vxorem suam. et econira**

De retea.

Cōmuni dissēsu spōsalia de fuō dissolui
p̄nt. **Mo. gl. q̄ dicit de p̄ditōe. scz q̄ illa q̄ sine cō
ditōe p̄mittit sine p̄ditōe soluit. Item dicit.**
**Q̄d q̄s nō diligit. facilliter p̄tēnit. Itē notat
hic abbas de iuramento q̄n aliquid iuratur
et p̄mittit deo et quandoqz homini. zc.**

Iuuenis.

Nulla ratione p̄sanguinitatis spōsalia in
ducit iusticiā publice honestatis. vel sic fm
panoz. **S**i maior septēnio cū p̄xima septē
nio i q̄ malicia supplet etatē spōsalia p̄bit ex
bis onē iusticia publice honestatis marie si
cōmisceri tēpauerit. **B**eu⁹ r̄ cōmuni⁹ sic
sūm at fm lram. **S**i maior septēnio duxit in
vxorē minorē septēnio. et eā traduxit ad do.

mū. onē extali p̄tractu publice honestatis iu
sticia. **Nota** tex. q̄ dicit q̄ in his q̄ dubia sūt
q̄d certū est extimare debem⁹. **I**te dicit glo.
Tene certū et dimitte incertū. **I**tem. **I**n re
dubia certa nō potest ferri sententia.

Ad audientiam.

Uni fratru despōsata alter fratru brē nō
p̄t. vel sic fm panoz. **E**x spōsalib⁹ p̄cis cū cō
sanguinea onē publice honestatis iusticia.
**Mo. gl. q̄ dicit q̄ impossibiliū nlla ē obligatio. Itē
dicit. g. d. i. utilib⁹ stipulatiōib⁹. Itē q̄ ei⁹ q̄d eē n̄
p̄t nulla ē p̄missio. Itē ar. glo. q̄ q̄s compelli
potest ad satisfaciendū de quolibet crimie.**

De illis autem.

Cū spōs⁹ lōgo tpe abest petere p̄t mulier
spōsalia celebrari cū alio. vel p̄t mulier cum
alio p̄trahere. **Mo. gl. q̄ dicit q̄ vxor nō tenet se
qui spōsum vagabundū. Notat hic ab. vii.
casus in quib⁹ spōsalia de futuro ab ecclesia
soluunt. Item ponit et aliq̄s casus in quibus
ip̄o iure et sine iudicio ecclesie soluunt.**

De muliere.

Qui clarū vult brē r̄sum debite et clare
exp̄mat mētis intentū. **E**t solet ad hoc allega
ri. **Q**ui male querit malum responsum ha
bebit. **E**t dicit lex. **U**t congruū posses habe
re responsum inferre pacti exemplum.

Ex litteris.

Cum v̄ba dubia i spōsalib⁹ seu m̄rionijs
ponūt ad cōmunē intelligentiā dz recursum
haberi. **Mo. gl. q̄ dicit nō rece dēdū fore a signi
ficatōe v̄boz. nisi cū p̄titerit testatorē aliud
voluisse. Itē nō ex opinionib⁹ singulorū. zc.**

Sponsam alterius.

Null⁹ p̄sanguineoz p̄t brē spōsā alteri⁹.
marie si est nubili etati p̄xima. **E**t dicit. g. q̄
marie ponit hic cōpariue. quia postqz spon
sa habet septem annos tenent sponsalia.

Ex parte. E.

Qui p̄mittit mulieri q̄ eas de cetero pro
vxore habeat. et ei fidez sicut vxori seruabit.
eā dimittere neq̄t nisi fornicatōez cōmittat.
Nota glo. q̄n vir vxorem suā potest dimit
tere et q̄ ip̄e etiā debet continere.

¶ Ex litteris.

¶ Si q̄s iurauit se ducturū aliquā i vxore cōpellendū ē p̄ censuraz eccle. q̄ adimpleat q̄d iurauit nisi rationalis causa subsit. Nota glo. in p̄ncipio q̄ tangit de iuramento impuberū quando valet et quando nō. Itē dicit glo. q̄ sponsalia debent eē certa quia in ier; tam p̄sonam non fit consensus.

¶ Non est nobis.

¶ Vir bz actionē p̄tra patrē suū ad petēdū vxorē suā a patre suo detentā. No. q̄ p̄o de lico vni⁹ tota puincia iter dicit. Itē notat. g. de suspēsiōe iuris cū t̄pis diffinitōe et q̄ p̄ p̄terea tempelapso non indiget q̄s absolutiōnem. Item dicit q̄ baptismus et penitētia p̄nt tempore necessitatis ab hereticis recipi

¶ Preterea.

¶ Cum q̄s vidit aliū cū fornicariā suā p̄bere debet ei impedimentū cū p̄desse p̄t denūciare. Vel sic fm̄ panoz. Dicitū vni⁹ assentis impedimentū ipedit matrimoniū p̄trahendū nō iuratur. Nota q̄ vni⁹ p̄fessio i alie no facto nulla ē. Itē notat. g. de p̄fessione affinitatis secreta q̄ p̄p̄ eā m̄rioniū ipediti nō debeat alias legitime contractum. zc.

¶ Veniens.

¶ Inutilia sp̄salia p̄us p̄tracta matrimoniū postmodū legitime p̄tractū ipedit nō p̄nt. Notat glo. q̄ lite pendente in matrimonialib⁹ nihil est innouandū. Item q̄ nō p̄terstat impedimentum quod. zc.

¶ Cum locum.

¶ Cum duo petant mulierē aliquā i matrimonio. mulier est in loco securo sequestrāda. Notat tex. q̄ matrimoniū solo consensu p̄trabit. Item dicit de metu et de inuitis nuptijs. dicit glo. q̄ minor metus excusat feminam q̄s virum. Item tangit glo. q̄ iudex debet partibus locū securum assignare.

¶ Veniens.

¶ Carnalis copula non q̄ p̄cedit. s; q̄ sequitur verū matrimoniū facit. No. g. que dicit quid sit pernoctare.

¶ Commissum.

¶ Ante carnalē copulā vir p̄t religionē intrare nō p̄sentiente vxore. No. g. h. capituli multū notabilē q̄ dicit q̄ bene facit q̄ nubit. et vtrūq; expedit hoc calu. sed vnum minus alterū maius. Item gerens virginitatem in corde potest in matrimoniū consentire.

¶ Requirit.

¶ Mulier iurata matrimoniū nō cogitur adimplere. Vel sic. Qui iurauit cū aliq̄ contrahere moueri debet pon⁹ q̄s cōpelli. B dicit fm̄ panoz. No. g. q̄ di. q̄ dicit inuit⁹ q̄ p̄pter voluntariā p̄missionē viget ad p̄missi solutiōz. Item p̄pter delictū p̄cedens quandoq; q̄s compellitur ad matrimoniū.

¶ Cum in apostolica.

¶ Tenet matrimoniū cū sc̄da p̄tractū etiā lite pendente vbi subest impedimentū cum p̄ma. Nota glo. q̄ tangit de eo q̄ p̄traxit matrimoniū lite pendente cū alia an valeat.

¶ In presentia

¶ Nullo tpe p̄trahet mulier donec mortuū sciet eē maritū. No. g. q̄ tangit de q̄nquennio et dicit q̄ licet mulier dz diligentia facere in inquirendo de morte viri sui.

¶ Inter opera

¶ Cū meretrice publica q̄ corrigi desiderat m̄rioniū p̄trahi p̄t. No. g. q̄ dicit q̄ errantes reuocare a via erroris sui ē vni⁹ gen⁹ elemosinarū. Item dicit que dicatur meretrici

¶ Ad id quod.

¶ Purgat violentia si mulier diu cū marito cobabiter. Nota. g. q̄ videt tangere qualiter mulier tacite p̄sentit. Et ponit argumentum ad multa de tacito consensu. Itē dicit effuge cum possis ne consensisse videaris. zc.

¶ Sicut ex litteris

¶ Sponsalia p̄ sequens matrimoniū. et n̄ p̄alia sponsalia dissoluūt. fm̄ ab. Vel sic fm̄ panoz. Sp̄salia de futuro et iurata soluūt p̄ sc̄da sp̄salia de p̄nti. nō at̄ p̄ sc̄da de fuo. Nota de illo q̄ p̄mittit factū alteri⁹ q̄ ille p̄mittit se facturū et curaturū vt ali⁹ p̄ faciat. Itē notat. g. i fine q̄ in cā m̄rionali sup̄ vno articulo de nouo testes p̄ducuntur.

Cum apud.

¶ Qui ventu nō sūt vxores ducere possūt. Nota tex. q̄ dīc q̄ q̄s signis p̄t declarare cōsensū suū. Nota glo. q̄ surd⁹ p̄t postulare. Item q̄ verba quo ad ecclesiam sunt in matrimonio necessaria. zc.

Dilectus filius

¶ Continuo laborās furore nō p̄bit matrimoniu. Nota glo. q̄ expedit se de furioso q̄z qualia ipse p̄t facere et an valet traditio possessionis sibi facta. Item dicit q̄ i istis ē inicum spectandum. et alle. iura.

Sue fraternitati.

¶ Inter legitimū sensū p̄trabit m̄rioniu. Inter eos tñ q̄ loq̄ p̄nt d̄z sens⁹ v̄bis exp̄mit. No. g. q̄ dīc q̄ fidei cōmissū etiā nutu exp̄mitur licet q̄s loq̄ p̄t. Item dicit q̄ idem fac̄ lignum in muto q̄d v̄ba in loquente.

Tua nos duxit.

¶ Qui n̄ p̄sentit si v̄ba ad m̄rioniu necessaria exp̄mit nō p̄bit. q̄d verū ē in foro penitentiāli. sec⁹ i foro p̄tentioso. No. g. q̄ dīc q̄ potius p̄siderandū ē q̄d sit factū q̄z dicitū. Itēz q̄ duo requirunt ad matrimonium.

Cum in tua.

¶ Una grauis p̄sona p̄t impedire m̄rioniu p̄trabendū. Nota. g. q̄ expedit se de fama q̄d sit fama et qualiter p̄bari p̄t. Itē notat q̄ sc̄a dālii siue p̄uerudo reddit aliq̄s inabile ad p̄bendū matrimoniu q̄d est notandum

Consultationi

¶ Illegitime p̄posita v̄l allegata violentia n̄ excusat. sec⁹ a si legitime allegat. No. g. q̄ dicit q̄ cause matrimoniales sūt cōmittēde iuris peritis. Item tangit de metu

Gemma mulier.

¶ Pena in sponsalib⁹ apposita nō obligat paciscentē. Vel sic s̄m panoz. In m̄rioniu z sponsalibus d̄z ēē libertas. v̄n in eis p̄missio pene nō obligat. Nota q̄ stipulatio pene in sponsalib⁹ apposita nō tenet. S; arras datas p̄ sponsalib⁹ p̄ficiendis amittit q̄ resistit s̄n iusta causa. sed idē videt in arra q̄d in pena.

Is qui fidem.

¶ Sponsalia de fūto cū carnali copula subsecuta p̄iudicāt m̄rionio de p̄nti. No. g. q̄ ē notabilis et singularis. et dicit d̄ multiplici p̄sūptione circa matrimoniu et de forma et substantia. zc.

Si inter.

¶ Ex q̄ m̄rioniu p̄bitur de p̄nti nō p̄t alterius p̄textu matrimonij dissolui s; p̄ m̄rioniu sponsalia dissoluūt. No. g. q̄ dīc q̄ n̄ loquēs suū sensū nō exp̄mit et arguit de nutu et signo. Item tangit an stipulatio nutu p̄bitur et sine v̄bis et ar. pro et contra.

Adolescens

¶ Sponsalia cū conatu q̄ effectū nō habuit nō p̄iudicat sequēti m̄rionio d̄ p̄nti. No. g. q̄ dīc q̄ conat⁹ sine effectū n̄ nocet. Itē ille d̄ dānat⁹ q̄ in iure damnat⁹ est. zc.

Titul⁹. De sponsalib⁹ libro sexto.

Ex sponsalibus

¶ Ex sponsalib⁹ puris z certis licet fuerint nulla on̄t impedimentū iusticie publice honestatis z v̄ verū nisi fuerit nulla rōne sens⁹. Et illa honestas publice iusticie respicit z dirimit matrimoniu cū aliq̄ alia de sangne v̄l affinitate p̄mo p̄bendū et nō in antea cōtractū. s; p̄mo. Sec̄do dicit q̄ p̄bens cū aliq̄ sub conditione si p̄ditione n̄ ondū extante p̄bat pure cū alia tenet secundū m̄rioniu licz secūda prioris fuerit cōsanguinea qz in incertis nulla on̄t publice honestatis iusticia. Vide glo. q̄ dicit q̄ sponsalia dicūt certa et q̄ incerta. Item dicit q̄ dicunt sponsalia. Item tangit de conditionib⁹ in m̄rionio appositis. Item dicit q̄ p̄ditiones tacite nō faciūt rem conditionalem.

Titulus. de desponsatione impuberum.

Tua fraternitas

¶ Pater p̄ minore filio sponsalia p̄trabit. s;

nō p̄ maiore. **¶** No. gl. q̄ videt̄ sentire q̄ pater
nō p̄ cōpellere filiū ad p̄rabendū m̄ioniu
cū certa p̄sona s̄z filiā. et alle. leges.

Ubi non est.

¶ Prohibet canon aliq̄s ante legitimam
etate m̄ionialit̄ p̄iugi nisi forte aliq̄ v̄gētis
sima necessitate iterueniēte. v̄tpote p̄ bono
pacis p̄fieret. **¶** Nota p̄ bono pacis ius mo
derari. **¶** An v̄s. **¶** Max̄ vt seruet̄ moderamen
iuris habetur.

Puberes.

¶ Apta dicūt ad m̄ioniu p̄bendū q̄ gene
rare p̄nt. **¶** No. g. q̄ videt̄ tanq̄e q̄ aliter resp̄
c̄ numer⁹ annoꝝ q̄ ad matrimoniu p̄ben
dū. et aliter q̄ ad tutelam finiendam.

Litteras tue.

¶ Sp̄salia in cunabulis p̄tracta sequens
m̄ioniu et cū matre p̄cū nō ipediūt. secus
si ad septēniū fuerit expectatus. **¶** No. g. q̄ tan
git qualiter p̄bentes sp̄salia post septēniū
vident̄ p̄sentire. **¶** Et dicit q̄ iura adaptant se
ad ea que frequenter fiunt.

Accessit ad.

¶ Ut prime supra in. c. litteras. v̄ sic. Sp̄
salia nulla ex defectu p̄sentis nō creat̄ publi
ce honestatis iusticiā. **¶** Nota. g. b⁹ caputuli
inter cetera q̄n p̄oles dicūt legitime ⁊ quā
do nō. et alle. **¶** Item dicit q̄ q̄n matrimoniu
reputat̄ legitimū si nō sunt filij t̄n erūt legi
timi. et alle. ad hoc. zc.

Continebatur.

¶ Marito credit̄ si dicit se cognouisse v̄xo
rē suā. **¶** Itē ex sp̄sali b⁹ p̄cus cū ipubere ma
iore septēnio orit̄ publica honestas. **¶** No. g.
q̄ dicit q̄ in causis m̄ionialib⁹ iuramētuz nō
bz omitti ne aliqd̄ i fraudē fiat. **¶** Itē notat q̄n
q̄s bz etati prim⁹ atqz pubertati.

De illis.

¶ Sp̄salia p̄bentes nisi adueniēte etate le
gitima reclamare nō p̄nt. **¶** No. g. q̄ bis argu
it q̄ ipubes de eo q̄d facit ante pubertatē re
clamare nō p̄t. **¶** Itē notat glo. qualiter sponsi
sunt cogendi vel simpliciter monendi.

Ad nobis.

¶ Minores m̄ioniu p̄bētes añ ānos legi
timos separari nō p̄nt. **¶** No. g. q̄ videt̄ tanq̄e q̄
m̄ioniu p̄mo iutilerat̄ b̄bitōe tacita v̄l ex
pressa p̄t p̄firmari. et. g. alle. ad hoc.

De illis.

¶ Minores apti ad matrimoniu ex cōtra
ctu m̄ionij obligat̄ nisi violētia intercedat.
¶ No. g. q̄ dicit q̄ p̄sentis q̄nqz p̄cedit etate. ⁊ b̄
q̄n pubertas p̄uenit etatem. **¶** Item malicia
hic dicit̄ alibi prudentia.

Attestationes.

¶ Cōtract⁹ celebrat⁹ ante annū. xiiij. nisi
carnalis copule ad virū nō sufficiūt vendi
candū. **¶** Nota glo. quando actor vel reo de
fertur iuramentum.

Ex litteris.

¶ Maior ex sp̄sali b⁹ a p̄e p̄tractis nō ob
ligat̄ nisi p̄sentiat̄ illis. **¶** Nota q̄ admissio ad
carnalē copulā facit cōsensū. **¶** Itē nota tex. q̄
loquit̄ de minis parētū et de mora.

Buo pueri.

¶ Sp̄salia inualida p̄ cohabitatoz sequē
tē valident̄ et ratificant̄ ⁊ p̄sequēs matri
moniu nō dissoluit̄ si de ratificatiōe p̄stat̄ q̄a
publice bo. iusticia fuit p̄tracta p̄illa. zc. **¶** No
ta q̄ publice bo. iusticia ipedit ⁊ dirimit ma
trimoniu. **¶** Itē q̄ null⁹ sine iudicio ecclē bz bi
mittere v̄xoꝝ suā quantūcūqz et ipedimen
tū sit manifestū. ⁊ alle. glo.

Ad dissoluendum.

¶ Cōtract⁹ m̄ionialis q̄ null⁹ ē accusari n̄
p̄t. **¶** Nota q̄ id de q̄ agit̄ p̄mo bz ē in rerum
natura anteqz de eo agat̄. nec ante iuris ra
tio qz p̄sona est q̄renda. et collegio q̄d non
dum est non dat̄ p̄uilegiū. et glo. alle.

Tue nobis.

¶ Cum quis p̄trahit cum minore p̄ verba
de p̄nti sponsalia fingitur p̄trahisse. **¶** No. g. q̄
dicit q̄b⁹ modis et per que fit subarratio. ⁊
subarratiōe data p̄sumitur m̄ioniu nisi p̄
betur p̄trarium. **¶** Itē hic prudentia dicit̄ car
nalis concupiscentia.

Titulus. de desponsa tiōe impu. libro sexto.

Si infantes.

¶ Si infantes iuicē vlt' vn' maior septēnio
z alter minor vel parētes p eis spōsalia ptra
xerit n̄ valēt spōsalia nec ori' ex eis pub. bo.
iusticia nisi facti maiores p'senserit. Idem si
pubes z ipubes vel duo ipubes primi pu
bertati p'traixerit p v'ba de p̄nti nisi carnalis
copula interuenerit. zc. **¶** Dicitur tñ ex p̄dictis
pub. bo. iusticia. Itē ex spōsalib' q̄ parentes
p filiis pubertib' p'traixerit si ipi filij p'senserit
tacite vel expresse et si parētes sciuerit z n̄ cō
tradixerit obligant filij et ex eis ori' pub. bo.
iusticia. Idē est si filij absentes et et ignoran
tes p̄dicta sponsalia cū sciuerint ratū habu
erit et ex psonalib' aliter p parētes p'tractis
filij nō obligant. zc.

Titulus. de clamdesti. desponsatione.

Si quis.

¶ Si vir desponsat aliquā mulierē clam z
ipā negauerit. viro incūbit p̄batio. **¶** No. g. q̄
ē notabilis z docet qñ vir aut mulier negāt
desponsatiōnē cui incūbat p̄batio. Itē q̄ idē
bz de viro qd de muliere. et bz ille vir q̄ stat
pro matrimonio. zc.

Quod nobis.

¶ Clādestina m̄rionia recipit eccia si p̄ben
tes ea volūt publicare. **¶** No. g. q̄ dicit q̄ eccia
nō iudicat de occultis. Itē notat qñ p̄sumit
p̄uberniū vel p̄cubinatus. zc.

Cum inhibitio.

¶ Ista decre. pbibet clādestina p̄iugia. z q̄
sacerdotes ipis interesse nō debēt. s̄z cu3 ma
trimonia sūt p̄trabēda debēt p̄mo in eccia
publicari cū terminis cōpetētib' infra que3
p̄nt ipedimēta si q̄ sint publicari. Et sacerdo
tes et debēt sup impedimētis iuestigare. z si
cōtrariū fiat ponit penam. **¶** No. g. q̄ triplici
ter bz m̄rioniū clādestinū. zc.

Ti. de sponsa duorum

Duobus.

¶ Spōsalia de fufo soluūt psequēs m̄rio
niū n̄ spōsalia de p̄nti. **¶** Nota h. g. d̄ penitētia
triū ānoz. It notat. g. d̄ pmissiōe si p̄mittas
me rē tecū bz. q̄ dz itelligi de honesto coitu
qz poti' videt h. ratio est in glo.

Accepisti.

¶ Dices vxorē alteri' eā dimitte dz. **¶** No.
g. q̄ videt tan gē et dicere qd sit carena et vñ
bz sc3 a carentia. qz carena ē carentia homi
num vel cibariozum.

Licet preter.

¶ Ider ista v'ba cōtrabit m̄rioniū de p̄nti.
Ego accipio te i meā et ego accipio te i meū
Et illud qd bz de viro. idem intelligendū est
de muliere.

Tua fraternitas.

¶ Ei q̄ appellat in cā matrimoniali interdici
debet ne aliud m̄rioniū lite pendēte p̄bat. et
si cōtraxerit m̄rioniū sepāt. **¶** Notat. g. q̄ liter
pcedētib' sit i causa matrimoniali quādo
matrimoniū celebratum est app. pen. et p̄tra
interdictum ecclesie.

Tuas dudum.

¶ Quādo eade3 p̄trabit p v'ba de p̄nti cū
plurib'. p̄mo desponsati nō p̄mo cognoscēti
ea dz adiudicari. **¶** No. g. q̄ tāgit d̄ commodo
possessionis. et arguit pro z cōtra. zc.

Titulus. de conditōni bus appositis.

Quicumqz.

¶ Qui desponsauerit aliquā sub p̄ditōne
turpi frangat p̄ditōem et ipam in sponsam
ducat. Et dicit glo. q̄ hoc veruz sit diuimodo
sit conditio que nō sit contra naturā matri
monij.

Cum sit proprium.

¶ Sub conditōne vt aliquis fiat mōach'9
potest manumitti z banc cōditōnem semel

acceptatam amplius non reuocatur.
Nota glo. hic de conditione ut supra.

De illis.

Qui sub conditione honesta praxit non tenetur nisi primo adimpleat. No. g. q. dicitur quod conditio statim debet adici et non ex intervallo. et alle. ad hoc iura.

Verum.

Donatio facta ecclesie sub conditione per donatorem reuocari non potest. nisi forte sub tali conditione sit donatio facta que cessante debeat reuocari. Nota glo. differentiam inter donatores sub conditione et sub modo et sit plit et p. ut.

Super eo.

Ubi ponitur conditio in substantia matrimonii non tenet matrimonium nisi conditione extante ut hic. Sed ubi apponitur non substantiale matrimonii praxit seu effectum conditio non suspendit. Nota tex. in fine que dicitur quod illud dicitur sensus qui in alieno arbitrio dependet.

Per tuas.

Ubi quis sic praxit et sub hac conditione si patri meo placuerit si ante patris assensum sponsam cognouerit a conditione recedit. No. glo. que dicitur quod si praxit tecum si te uirginem reperio. Item contra eum fit interpretatio que testes producit quod est notandum.

Si conditiones.

Contra naturam praxit pactum siue conditio in matrimonio facta siue adiecta viciat matrimonium sed non alio in honesta et turpis. No. g. que est magistra in materia conditionum. Item dicitur quod non probat illud esse quod ab eo potest abesse.

Titulus qui clerici uel uouentes.

De diacono.

Episcopus potest cum diacono praxit dispensare. ut sic secundum panorum. Diaconus uel subdiaconus matrimonium praxit non potest. et si praxerint et si sint facti irregulares debent separari. No. glo. que uenia non datur nisi petent et correcto. Item

non potest quis gaudere se correctum nisi uoleat se puerum. Item dicit salomon. Qui abscondit peccata sua non uidet lumen in eternum.

Ex litterarum.

Si subdiaconus que praxit est impenitens non dispensat cum eo nisi religionem intraverit. No. g. que tangit quoniam clerici debent compelli ad abiurandum suas concubinas uel prozes.

Ademinimus.

Simplex uotum non dirimit matrimonium contractum. No. g. que tangit de simplici uoto. Item que habet non facit monachum.

Consuluit.

Solus habitus non prohibet aliquem coniugari. Vel sic. Abiectio uestium et scapulare nullum facit regularem. No. g. que uidet tangere quod multis modis fit professio.

Ueniens.

Post uotum simplex dispensat ecclesia in matrimonio praxit. No. g. in principio que inter absentes praxit potest. Item dicitur g. minus malus tollerandum ut maius uideat. et alle. xxxiij. q. ij.

Bursus

Sponsalibus de futuro et non matrimonio bene potest iudicari simplex uotus. No. g. que dicitur quod simplex uotus et solenne sunt ab inicio equaliter obseruanda et infringens peccat mortaliter et ponit glo. uersus quoniam uotum dicitur solenne uel non.

Influante.

In manu religiosi factum uotum matrimonium dirimit in praxit. No. g. que dicitur quod matrimonia a principe non sunt petenda et petentes de portationis pena merent. Item notat. g. quoniam leuis metus excusat et quoniam non. Item que pro patientia. et per presumit sensus interuenisse. etc.

Titulus. de eo qui duxit in matrimonium.

Propositum.

Dolluta in adulterio a se quis cogit uxorem ducere que matrimonium primum ignorabat. Nota tex. que dicitur quod nullus debet de dolo suo lucrare.

reputare. Item dicit glo. q. ignoras non comittit adulterium et filij sunt legitimi.

Significavit.

¶ Qui vivente spōsa de pñti cognoscit secū dā quāz sibi desponsauerat eā vlteri⁹ hñe nō p̄t in vxorē. Nota. g. q̄ tangit iter cetera q̄ id quod ab inicio non valet. zc.

Super hoc.

¶ Post mortē vxoris nō pōt adulter cōtra bere cū adultera q̄ in mortē vxoris mariti ali quid fuerit machinata. Et dicit glo. q. B̄ ver bñ machinata debet intelligi cum effectu.

Ex litterarum.

¶ Qui vxore sua vivente etiā ppter adulterium intrusa in monasterium p̄trabit cū secūda et eam cognoscat post mortē vxoris est separandus ab ea. No. g. sup vbo de p̄benfio.

Cum haberet.

¶ Post mortē vxoris n̄ p̄t adulter remanere cū adultera cū q̄ p̄ma vivente p̄traxit carnali copula subsecuta. No. g. q̄ fauor filioz qñqz disp̄latōem iducit. Itē notat. g. vbi filij sūt alendi z ad B̄ soler allegari. Itēz pater p̄t recusare alere filiū suū iusta de causa.

Significasti.

¶ Mortua vxore p̄t q̄s p̄trabere cūz meretrice adultera cui p̄ma vivente fidē n̄ dederat. No. ex tex. z. g. q̄ adberens q̄s meretrici vxore sua vivente potest excōicari.

Veniens.

¶ Pollutā i adulterio a se q̄s cogit in vxore ducere q̄ m̄ionū ignorabat z requirit B̄ casu nou⁹ p̄sentus. No. g. q̄ ignoras adulterium non comittit. et alle. ad hoc. zc.

Si quis vxore.

¶ Si habēs vxorē cū alia p̄trabit et vivente p̄ma eam cognoscit illaz hñe in vxorem post mortē p̄me vxoris non p̄t. No. g. q̄ disputat an et qñ volūtas nocet et qñ non. et de eius effectu et alle. et remittit.

Titulus. de coniugio

leprosozum.

¶ Deruenit.

¶ Lepza supue niēs ipedit m̄ionū p̄trabē dū sed nō dirimit p̄tractū. No. g. q̄ dicit q̄ consuetudo h̄z q̄ leprosi nō debēt alijs hoib⁹ cohabitare. Item nota de vbo diuino q̄ extēdit ad arbitriū iudicis

Quoniam.

¶ Cōiuges ppter lepza separādi nō sunt a cōiugio z p̄bere p̄nt m̄ionū z iuicē sibi debiti reddere tenent. b. d. fm panoz. No. g. q̄ ppter lepza alter alterū dimitte nō p̄t. Itē q̄ editiō de matrimonio p̄bitorum est.

Litteras.

¶ Spōsalia de futuro p̄ase nō cōpellūt ad p̄trabēdū m̄ionū cū leproso lepza p̄ spōsalia supueniēte. b. d. Itē. g. dicit q̄ ea q̄ de nouo emergūt auxilio indigent.

Titulus. de coniugio seruozum.

Bignum.

¶ Serui iter se p̄nt matrimoniū p̄trabere. No. g. q̄ videt facere differētiā iter sacramēta q̄ p̄ficiūt cā suscipiētis et ab istis serui nō p̄bent̄ sec⁹ in sacramento ordiis qz seruoz dinari nō potest sine licentia dñi.

Proposuit.

¶ Nō tenet m̄ionū qd liber cū ancilla cōtraxit ignorāter nisi p̄sentiat postqz sibi hoc p̄stiterit. No. g. q̄ dicit q̄ error p̄diōis ipedit matrimonium. Item cuilibet referenti non ē credendū. Item notat q̄ turbans p̄ ignorāte habendus est

Licet.

¶ Si fm p̄suetudinē terre fili⁹ p̄ditōem patris sequit̄ sufficit ei q̄ ad matrimoniū p̄tractum cū libera q̄ pater ei⁹ decēnio fuit i possessione libertatis. No. g. q̄ tangit de fauore libertatis.

¶ Ad nostram.

¶ Qui separat ab uxore p̄p̄iuiturē p̄t libe-
re ad statum cū alia p̄bere. **¶** No. g. q̄ dicit q̄ per-
ratis p̄sent̄ null̄ ē. **¶** Item arguit. g. q̄ h̄ casu ma-
trimoniū q̄d nullū ē tractu t̄p̄is p̄firmat. **¶** Si
querit glo. q̄d si ancilla manumittat. **¶** zc.

¶ Titulus. de natis ex li- bero uentre.

¶ Indecens esse.

¶ Filij geniti ex libera siue ex liberta manu
missa ab ecclia liberi debent iudicari. **¶** No. g.
q̄ dicit q̄ istud fallit in casib⁹. **¶** Item inter ce-
tera arguit glo. q̄ vnū instrumentū p̄ aliud
p̄t reprobari. **¶** Item ar. q̄ nō debeo hoc facere
a q̄ teneo; aliū p̄bibere. et q̄ defendere tenet̄
non debet me impugnare.

¶ Titulus. de cognatio- ne spiritali.

¶ Utrum autem.

¶ Filij duoz cōpatrū p̄nt matrimonialiter
copulari excepta illa p̄sona p̄ quaz cōpatri-
tas ē p̄tracta. **¶** No. g. q̄ dicit de scandalo q̄d vi-
tandū est in matrimonio p̄trahendo. **¶** Item
quos deus coniunxit. **¶** zc.

¶ Si vir vel mulier.

¶ Non sepat ab uxore marit⁹ si filiū vtriusq̄
q̄z suscipiat de sacro fonte. **¶** Nota tex. q̄ dicit q̄
fraus ⁊ dol⁹ nemini d̄z patrocinari q̄rit glo.
an ne alter p̄t exigere debitū hoc casu.

¶ Super eo.

¶ Filij duoz cōpatrū in simul nō p̄trahunt
p̄ q̄z alterū vel vtrūq̄z deuentū ē ad compa-
ternitatē. **¶** In alijs ip̄a p̄suetudo attenditur.
¶ No. g. q̄ dicit de dissimulatōne et q̄ ille q̄ ta-
cet non p̄sentit neq̄z negat. **¶** Item dicit glo. q̄
multa p̄pter scandalū q̄nq̄z omittuntur.

¶ Martinus.

¶ Post p̄sumatōem matrimonij aliquis
p̄iugū nō facit sibi filiolū vel cōpatrē vel cō-
marrē q̄n fac̄ eū alteri p̄iugi filiolū v̄l cōpa-
trē. **¶** Notat. g. de vnione carnis et spūs. **¶** zc.

¶ Contracto.

¶ In his q̄ p̄cedūt bap̄tismuz non p̄trabit
cōpaternitas ad dirimendū matrimonij
efficax. **¶** Nota glo. que arguit an p̄ cathecis-
mū cōtrahitur affinitas vel compaternitas
impediens matrimonium. **¶** zc.

¶ Veniens.

¶ Matrimonij cū cōmatre p̄ctū sepatur
¶ No. g. q̄ expresse videt̄ sentire idē si cōmater
fuisset facta tenendo puerū in cathecismo ⁊
etiā in p̄firmatione. et alle. c. sup̄ primum.

¶ Tua nos.

¶ Filij carnalis ante cōpaternitatē genit⁹
filij spūalē patris sui b̄re non p̄t i uxore. **¶** No.
glo. q̄ exponit filij spūalē sc̄z per quam com-
paternitas est coniracta.

¶ Ex litteris.

¶ Non tenet matrimonij p̄tractū inter fi-
liū carnalē et eam quaz pater suus manib⁹
suis bap̄tismauit q̄z d̄ p̄sona suscipiēte loquū-
tur alie decretales supra. **¶** No. glo. q̄ t̄gunt an
vir et uxor simul p̄nt filij de fonte suscipere
¶ Item q̄d de filia in penitentia recepta.

¶ Ti. de cognatiōe spiri- tuali. libro sexto.

¶ Redum.

¶ Ista decre. ponit p̄sonas inter quas con-
trahit̄ compaternitas in bap̄tismo. **¶** Et dicit
idem fore in p̄firmatione. **¶** Nota glo. q̄ tan-
git de concubina et est magistra in hac ma-
teria compaternitatis in bap̄tismo. **¶** zc.

¶ Per cathecismum.

¶ Per cathecismū q̄ p̄cedit bap̄tismū ip̄e-
dit̄ matrimonij p̄trahendū s̄z nō dirimit cō-
tractū. **¶** Nota tex. q̄ dicit q̄d vix fit imo fit. **¶** Itē
dicit q̄ cathecism⁹ idem est q̄ instructio.

¶ Quamuis.

¶ Si plures leuāt prolem de fonte q̄z duo
vel tres inter omnes sic leuantes et parētes
leuati outur compaternitas. **¶** Et dicendūz ē
de p̄firmatione idem quod de bap̄tismo. **¶** zc.

De cognatōe legali

Si qua.

¶ Inter carnales et legales filios non potest esse matrimonium adoptioe durate. Nota. g. q. potest differentiā iter arrogatōis et adoptioem. Item q. arrogatio fit pncipis auctoritate et adoptio fit p quēlibet magistratum.

Titulus. de eo qui cognouit consanguineā uxoris sue.

Si quis.

¶ Et potest totus titulus sic sumari affinitas supueniens rūpit spōsalia de futuro sed non soluit matrimonium de pñti. Si istud. c. sumari et mōsm panor. Affinitas supueniens p mōm rionii cōtractū non soluit mōm rionii sed ex actōe debiti impedit et crimē incestus inhabilitatis quem ad mōm rionii ptabēduz. b. d. Nota. g. q. videt tāge cām bui dicitur sed ppter incestum.

Veniens.

¶ Affinitas supueniens et pillicitū coitum dissoluit spōsalia de futuro sed non mōm rionii et ice: stuo: p̄bere non potest. b. d. fm panor. Nota. g. q. potest argumētū q. q. q. sufficit aliqd icboare et si nodū sit cōpletū. et allegat iura.

De illo.

¶ Bictū vni mōm rionii non soluit. vel sic. Cognitā a frē frater non potest b̄re. Nota. g. q. dicit q. h. casu sola p̄fessio non p̄iudicat et si rumor vicini p̄sentiret. et alle. c. sup eo. zc.

Transmisse.

¶ Incestus subsequens mōm rionii non dissoluit. Nota. tex. q. dicit tan q. canis rediens ad vomitū. Item dicit. g. q. incestus non impedit quo min⁹ mōm rionii sit legitimū. et alle. licet cōtrahere non debeant sicut votū simplex. zc.

Super eo.

¶ Non creditur iugibus et rumor vicine et affinitas p̄cellerit mōm rionii et ideo sepenē. Nota. glo. q. tāgit q. n. statur p̄fessionī et quando non

Item tangit de fama et rumore.

Discretionem.

¶ Affinitas supueniens spōsalia de pñti non dissoluit. Nota. tex. q. dicit q. mōm rionii non separet ppter adulteriū. q. talis separetio potest legitima exceptioe impediri. Item dicit q. sine culpa non debet p̄uari iure suo. Item notat glo. q. vir debet vxorē docere bonos mores. zc.

Fraternitati.

¶ Dissoluit mōm rionii p̄tractū cū illa cō consanguineā sed sororē et non dū septēnē mibi ante despōsatā ex traordinarie pollui. Nota. h. abbatē q. tāgit h. notabile v̄bū de cōmixione viri et mulieris et de emissionē semis. zc.

Ex litteris.

¶ Affinitas supueniens spōsalia de futuro rūpit ea. Nota. g. q. dicit q. icesus magis punitur q. adulteriū. et an h. verū sit vide glo. Item ppter lapsū carnis q. n. q. dispensatur.

Veniens ad.

¶ Qui cognouit sororē sponse sue quas et carnaliter cognouit monend⁹ est atq. euā inducend⁹ vt absteat ab vira q. Nota. textus q. tāgit de illo q. reuersus ad cor fatet delictū suū an sit audiendus.

Tue fraternitatis.

¶ Si vir cognoscit sororem vxoris sue non ppter hoc separet matrimonium p̄tractū de pñti. Vel sic fm panor. Affinitas superueniens non dissoluit matrimonium. Nota. tex. i. sine q. dicit q. affinitas post matrimonium inique contracta illi nocere non debet q. iniq. tatis particeps non est.

Jordane.

¶ Si quis post spōsalia de futuro spōsaz cognoscat affinitas etiā cū matre subsequens matrimonium non dissoluit. Notat glo. q. q. sine culpa non debet p̄uari iure suo. Item notat de incestu et adulterio. zc.

Titulus. de consanguinitate et affinitate.

Ex litteris.

¶ Marito mortuo cū sanguineo ei⁹ mulier contrahere nō p̄t. et si contraheret d̄z matrimoniu separari. Vel sic s̄m panoz. Separatur matrimoniu tractū iter affines primi generis et quarti gradus. b. d. No. g. q̄ dicit q̄ in causa matrimoniali iterū recipiunt testes post publicatōem. Item tangit q̄b⁹ cause matrimoniales debēt cōmitti.

Super eo.

¶ Soluunt spōsalia de futuro si vir cōsanguineā spōse cognoscat. No. g. q̄ dicit q̄ fama impedit matrimoniu contrahendū et plus facit fama q̄ dicitur vnius. zc.

Quod dilecto.

¶ Si dispensat cū aliquib⁹ vt possint contrahere in certo gradu alias prohibito requiritur q̄ vterqz contrahentiu toto gradu distet a stipite si habet consuetudo. b. d. s̄m panoz. No. g. q̄ dicit q̄ d̄ dicatur stipes. Item quod bñficiū p̄cipis late est interpretandum.

De infidelibus.

¶ Si s̄m legē veterē contrahat infidelis cū fili deli nō ē p̄ baptismū separand⁹ ab ea. No. tex. q̄ dicit q̄s de⁹ p̄iurib⁹ hō nō separant. querit glo. an matrimoniu sit inter iudeos.

Quod super.

¶ Affinitas iter virū et uxorem tracta nō transit ad sanguineos mariti vt ipi illis cōsanguineis efficiant affines. Vel sic s̄m panoz. Cōsanguinei mariti cum cōsanguineis uxoris licite contrahunt. s̄ p̄mo. In gradibus prohibitis non possunt matrimonia contrahi etiam si habeat consuetudo. No. g. q̄ tangit de consuetudine et scandalo.

Quia circa.

¶ Papa grā prolis in gradibus sanguinitatis dispēsat. Notat. g. q̄ falsa cā allegata n̄ viciat dispēsatōem et sic falsa cā nō impedit religionē. Item notat de prole.

Tua nos.

¶ Testes q̄ ad pbandā sanguinitatē p̄ducunt a stipite debēt incipere vel a germanis

cōputatōem. Nota tex. q̄ dicit q̄ matrimoniu continet multum fauoris.

Non debet.

¶ Ultra quartū gradū nō extēdit prohibitio copule iugalis. Nota tex. in p̄ncipio sui q̄ statuta bñana q̄nqz variant p̄pter necessitatē et quādoqz p̄pter vtilitatem. Glosa de scribit gradus affinitatis.

Vir qui.

¶ Cū vn⁹ distat q̄rto gradu et ali⁹ ab alio latere distat q̄nto p̄nt libere cōputari. No. glo. q̄ docet practicā qualiter debeat cognosci in q̄ gradu aliquē p̄sone diuersarū linearū sibi attineant et dicit tūc p̄mo recurrendus ad cōmunem parentem. zc.

Titul⁹. de cōsanguinitate et affinitate in cle.

Eos qui.

¶ Sciēter contrahēs matrimoniu i gradu sanguinitatis vel affinitatis prohibito vel cūz moniali excoicat⁹ ē ip̄o iure et publicari d̄z et vitari. Idē in p̄fesso et p̄fessa vel p̄stituto in sacris. Vide glo. q̄ est notabilis.

¶ Ti. de frigi. et malefi.

Accepisti.

¶ Qui p̄pter frigiditatem separat⁹ ē ab uxore cū alia contrahere neq̄t. No. g. q̄ dicit q̄ p̄ prias operis euidentiā mendaciū p̄uincit. Itē tangit glo. qualiter s̄ casu iurandum sit.

Quod sedes.

¶ Vteri et impotentes matrimoniu contrahere nō p̄nt. No. g. q̄ videt dicere q̄ videt sit i senib⁹ q̄d nō ē verū. qz senes coire nō p̄nt habent tñ ab vxorib⁹ humanitatis solaciū et senes et aliquando ad coitum mouent.

Ex litteris.

¶ Prop̄ artū mēbrūz mulier separat⁹ a viro nisi medicorū possit iuuari auxilio. No. g. q̄ dicit q̄n iuuari mulier nō p̄t p̄ medicorū line periculo corporis.

Consultationi.

¶ Mulierē clausā siue artā p̄t q̄s vt lozozē lz nō vt vxozēbzē. **¶** Notat. g. q̄ incredibile ē q̄ q̄s cōtrahat cū vxoze clausa. **¶** Itē sicut papa iudicat sic debem⁹ iudicare. zc.

Laudabilem.

¶ Hic habes qualiter pp̄t frigiditates viri vbi frigiditas p̄bati bñ nō p̄t debeat matrimonio separari. **¶** No. g. q̄ dicit q̄ b̄ casu nō sufficit cobabitatio nisi etiā dederit operam operi carnali. **¶** Itē q̄ iurare debēt q̄ vterq; dederit operā copule carnali et p̄ trienniu nō poterant facere. zc.

Fraternitatis

¶ Si mulier fuerit adeo arta q̄ a viro cognosci nō p̄t separari ab eo p̄t. **¶** No. g. q̄ dicit q̄ nihil ē q̄ d̄ inuile ē z est magistra i hac materia q̄n tangit de artatōe mulieris z de maleficio atq; impotētia coeūdi.

Littere vestre.

¶ Propter maleficiū potest matrimoniu separari si infra trienniu nō poterit remoueri. **¶** No. gl. sup v̄bo cognoscendi q̄ tangit differentia inter frigidum et maleficiatum. **¶** Item dicit glo. de triennio q̄ debent cobabitare z dare operā carnali copule.

Titulus. de matrimonio contra interdictū ecclesie contracto.

Littere quas.

¶ Matrimoniu nō d̄z separari lz p̄terdictū eccie p̄trahat. vel iudicis factū. i ponit tñ pena sic p̄bentib⁹ z sepant donec cognoscat de cā interdicti. **¶** B̄ dicit b̄m panoz. **¶** Et notat glo. vnū singulare in. c. p̄mo sup v̄bo districtius q̄ lz iudex deferat appellatōi nihilomin⁹ p̄t matrimoniu iterdicere. **¶** Item tangit an sententia possit ferri sub conditione sup verbo donec.

¶ Ex litteris.

¶ Istud ca. p̄t sūmari b̄m panoz. isto modo

Spōsalia de fūto cū vna et p̄ interdictum eccie p̄tracta nō habent dirimere matrimoniu postea p̄tractū cum alia.

De muliere.

¶ Sibi q̄ dicebant p̄ sanguinei cōtraxerūt p̄ceptū iudicis debēt separi donec d̄ cā cognoscat. **¶** Itē tāgit glo. i. c. vltimo sup v̄bo donec an necessaria sit absolutio post lapsum t̄pis q̄n snia ex cōmunicatōis fertur ad tempus vt in glo. et textu.

Titulus. qui filij sunt legitimi.

Conquestus.

¶ P̄der sequens matrimoniu fit legitim⁹ ante matrimoniu i fornicatōe p̄cept⁹. **¶** No. glo. q̄ tāgit an causa filiationis et legitimatōnis spectet ad ecclesia. zc.

Cum inter.

¶ Ex q̄ parētes publice z i facie eccie cōtraxerūt filij sūt legitimi an diuortiu nati. **¶** Notat glo. q̄ t̄ps p̄ceptōis spectandū ē cū de cōmodo alic⁹ p̄tractat et p̄iam nato habet. **¶** Itē q̄d si infanti moueat questio. zc.

Transmisit.

¶ Credit parentib⁹ q̄ aliq̄s nō sit eoz filius nisi p̄ iudiciū p̄trariū p̄bet. **¶** Nota glo. q̄ dicit q̄ multū b̄ casu valet fama vicinie. **¶** Itē q̄d be reditate viuētis agi v̄t pacisci n̄ p̄t. **¶** Itē dicit q̄ null⁹ affect⁹ vincit paternū affectū.

Causam que.

¶ Non potest esse vxoz que viri sui thoz maculans alij dum ille viueret se copulare p̄sumpsit. **¶** Nota glo. que tangit de auunculo magno et dicitur talis frater patris mei. zc.

Lator presentium.

¶ Qui dicit aliquē fore illegitimu b̄ p̄bare debet si aduersari⁹ sit i possessione legitima; tionis. **¶** No. gl. qualiter filius naturalis succedit patri si legitimi filij non extant. **¶** Itē notat glo. q̄ q̄s cōpellitur aliquando ad agendum. et alle.

Tanta est vis.

Tanta vis est matrimonij vt illegitimos faciat legitimos. **D**eli⁹ sumat⁹ sm panoz. **N**aturales legitiman⁹ p subsequens parētū pugni. spurij vō nō. **N**o. q. g. qrit an etiam in casu bui⁹ capituli illegitimi legitiment⁹ q ad ordines et alios honores. **I**tem glo. poit differentia iter legitimos et naturales et legitimos et naturales filios tantum.

Causamqz.

Post mortē de legitimatōne cognoscit p p⁹ bona. **A**lter sic sm panoz. **D**e cā ciuili inter laicos nō cognoscit ecclia cognoscit tñ qō sit de legitimo matrimonio nat⁹. **N**ota glo. q disputat de imperio z papatu an iperium dependeat a papa et an papa habeat vtrūqz gladiū. **I**te dicit qz crimina morte extinguū⁹. et ponit casus in qb⁹ fallit.

Perlatum est

Legitima est proles pcreata ab illa cū qua auctoritate ecclie fuerit matrimonij contractū licet p⁹dictū postea inueniat illegitimus. **N**ota qualiter pcedendū est qm marit⁹ se absentat ab vxore longo tpe et qualiter vocandi sunt amici ei⁹.

Quod nobis.

Mati in clādestino matrimonio postea pecciaz approbato legitimi sūt dicendi. **N**ota glo. q tangit q⁹ modis matrimonij dicat clādestinū z remittit ad. c. **C**ū ibibitio sup. zc

Referente.

Publice honestatis iusticia ipediēte matrimonij filij i eodē matrimonio geniti sūt illegitimi. **N**o. g. q istud ipedimētū pub. bo. iusticie est ppetuū. qz ipedit z dirimit. zc.

Peruenit.

Ubi nō cōstat de matrimonio q dicit esse matrimonij illd pbare tenet. **N**o. g. q di. q ex q⁹ matrimonij in facie ecclie est ptractū bona fide psumit q filij sūt legitimi.

Per tuas.

Fili⁹ nat⁹ ex sponsa de futuro carnali⁹ cognua legitim⁹ est lz nūqz matrimonij sit i fa

cie ecclie publicatū. **N**o. g. valde notabilem et singularē q ponit quib⁹ modis pater filium legitimare videt.

Per venerabilem

Papa nō legitimat i ipalib⁹ aliene iuris dicitōi subditos. **N**o. ter. q arguit cui pcedit maius etiā pcedit min⁹. **I**te. g. tāgit de legitimatōne in qb⁹ casib⁹ legitimari p⁹. **I**tem tāgit inter cetera q tria sūt bona matrimonij fides proles z sacramentum.

Ex tenore.

Si habēs vxorē p⁹trabat cū alia p⁹mū matrimonij ignorāte fili⁹ exinde suscept⁹ legitim⁹ est habēd⁹. **N**orat. g. q bona fides alterius partū sufficit vt filij dicant legitimi. zc.

Gaudemus.

Si iude⁹ q p⁹traxit cū consanguinea sua p⁹creat proles ex tali matrimonio suscepta legitima iudicat. **N**o. ter. q tāgit de vilitate et de opinione sup qb⁹ vide etiā glo.

Ti. q matri. accu. pos.

Relatum.

Cū marit⁹ abest ex cā legitima i ei⁹ absentia potest matrimonij accusari. **V**ide. g. q tangit qualiter pcedendū est p absentē et de malicia absentis.

A nobis est.

In cā m⁹ionali null⁹ audiet pferēs testimonij pscripturā. **N**o. g. q dicit qz testib⁹ et nō testimonijs est credendū. **I**te tāgit. g. qn plū⁹ p⁹io inducit pbatōes et qn nō.

Videtur

Cū ipetit matrimonij rōne p sanguinitatis p⁹trabēdū vel p⁹tractū dirimendū pater z mater z ceti p⁹angnei sūt i accusatōne z testimonijs poti⁹ admitēdi. **N**o. ter. notabile q vnus qsqz desiderat scire suā genealogiā. **I**te tāgit qn pater recipit i cā filij. zc.

Insuper.

Si mulier iuua fuerit despōsata tñ ex q⁹ semel fuit cognita ampl⁹ nō poterit matrimonij accusare. **N**o. g. q poit merum. **E**st

mibi p facto sepe qd eē pt. Itē q carnalis co-
pula remouet omnē allegatōez violētie. zc.

Significante.

Propter turpē questū ab accusatōe ma-
trimonij est mulier repellēda. Nota. g. q. tā-
git quib⁹ modis accusator repellit. et an sy-
monia potest committi in matrimonio.

Eum in tua.

Quādo denūciatōis tpe qd s̄ m̄rioniū
nihil dicit postea nō audit nisi denūciatōez
ex causa legitima ignoret. Vide b̄ glo. q. vide
tur querere qd si accusans tpe denūciatōis
fuerit absens vel nō intelligens. et qualiter b̄
probari debeat. zc.

Titulus. de diuortijs.

Si qua mulier.

Mulier q̄ machinat in morte mariti sui
post ip̄i mariti decessū neq̄ trahere lz effe-
ctū nō habuit talis conat⁹. No. g. q. tāgit ca-
sus i q̄b⁹ m̄rioniū trahi nō pt. Itē q̄ puni-
conat⁹ cui⁹ nō sequitur effectus.

Questiuit.

Propter solā infidelitatē z nō ppt aliud
maleficiū sūt iuges sepandi. No. g. q. dicit q̄
vir nō pt dimitte vxorē suā ppt furū v̄ pro
aliq̄ alio crimine excepto infidelitatis. zc.

Porro.

Sine iudicio ecclie null⁹ pt suā vxorē di-
mittere z si notoriū sit ipe dimētū. Sc̄do dicit
q̄ sine accusatōe pt ep̄s de ipe dimēto matri-
monij inquirere. No. g. q. tāgit an i notorijs
sit seruandus ordo iudiciarius. zc.

Significasti.

Nō petit restitutōez iugis q̄ p̄tinentiaz
nō suauit ei si fuerit iniuste dimissus. Nota
glo. q. tāgit qd faciendū sit cū alter iugū al-
teri materiā adulterādi dedit. Itē q̄ pretextu
paupertatis nemo dz turpem vitam ducere.

Ex litteris.

Propter fornicatōez iugis pt repellī q̄
fuerat fornicat⁹. No. g. q. dicit q̄ p̄fessio in cri-

minib⁹ nō p̄iudicat nisi p̄seueret. Itē tex. tā-
git de viro q̄ mulieri negauit alimenta. zc.

De illa.

Mulier virū labentē in heresim sine iu-
dicio ecclie dimitte nō dz et si b̄ fecerit vt vir
a suo reuocet errore p̄pter p̄fessionē quā mu-
lier videtur sibi facere qz ab eo recedit.

Quanto.

Ista decre. docet q̄litē z q̄n alter iugū vo-
lare pt ad secūda vota ppt heresim vel infide-
litatē alteri⁹ iugis. S̄z fm̄ panoz. B̄ mō sū-
mat. Vinculū iugale nō dissoluit alio con-
iugū fidelī i heresim lapsō. lz si vn⁹ infidelī-
um iugū p̄uertat ad fidē z alter nollet sibi
cobabitare vel nō sine blasphemia vel sine
p̄ctō mortali soluit iugū z p̄uersus cōtra-
bere poterit. b. d. No. tex. et. g. q. ponit casus
in q̄b⁹ q̄s p̄uat iure suo sine culpa. Itē gl. po-
nit metra super. e. c. Desere spernetē vel blas-
phemare volētē. Vel te credētē scel⁹ ad mor-
tale trahentem. Nam sunt absqz mora vin-
culo rupta p̄iora. vin.

Gaudemus.

Ista decretalis i hac materia ē notabil' et
magistra z p̄mo querit an pagani q̄ in gra-
tib⁹ traxerūt illicitis post p̄uersionē p̄ntē i
tali matrimonio remanere. Itē an plures
p̄out in paganismo habuerūt post bap-
tismū p̄nt retinere vxores. Itē tangit d̄ repu-
dio an hodie apud eccliaz p̄cedat. Itē ponit
tex. q̄ nihil ad nos de his que foris sunt. Itē z
tangit de mendacio. zc.

Deus qui.

Disp̄elat ecclia cū p̄uersis d̄ nouo vt vtā-
tur m̄rionio cū relictis fratrū tracto iuxta
moysaicā legē. De materia b⁹ capituli. Ar-
de glo. q. alle. tibi. c. Olim aliter. viij. q. j.

Titulus. de dona. iter uirum et uxores et do- te post diuortium re- stituenda.

Mulieres.

Si mulier propter aliquam licitam causam a marito suo fuerit separata, tota dos est sibi restituenda. **U**nde glo. q. tangit que sunt cause licite separationis scilicet consanguinitas.

Significauit.

Facto diuortio mulier recipit dotem et partem suam de rebus constante matrimonio acquisitis, quod verum est si peccatum viri fuerit aliud non. **N**o. g. q. ponit casus in quibus fallit restitutio.

De prudentia.

Cum ecclesia delegat causas matrimonij prosequens intelligit committere causas dotis. **N**o. g. q. videtur tractare coram iudice causa dotis sit tractanda. **A**n coram spirituali an seculari. etc.

Plerumque.

Propter adulterium mulier a viro separata perdit dotem. **N**o. g. q. videtur tangere an vir possit de iure compelli ad reconciliandum sibi uxorem fornicariam. **I**tem dicit glo. q. crimina et iniurie procedunt ex mente.

Et si necesse.

Ubi non est matrimonium dos aut donatio propter nuptias non existit. **N**o. g. q. tangit de conditione in textu posita quod talis non debet apponi, et quod ex improbitate nemo sequitur actiorem.

Super a.

Vir non potest de iure uxori sue in donationibus precedere possessiones ad ipsum quam ad vitam precedere nisi dominus senserit. **C**um nullus potest plus iuris in alium transferre. etc. **I**tem uxor dat viro dotem et vir uxori donationem propter nuptias.

Der vestras.

Marito vergente ad iopiam pro dote satisfactio potest periri. **N**o. g. q. tangit an in dote et in minoribus alendis possit committi usura siue fenus. **E**t dicit glo. q. tutor qui in bonis minoris nihil habet nisi pecuniam quod ipse cogatur fenerari pro alimentando minore. etc.

Donatio.

Donatio iter iuges facta est iualida nisi morte donatoris fuerit confirmata et perit si reuocet tacite vel expresse vel si donatio recepta

postquam debitum carnis persoluerit. **I**tem soluto matrimonio dos redit ad mulierem et donatio propter nuptias ad virum nisi aliud obriet a consuetudo

De secundis nuptiis

Capellanus.

Secunde nuptie non sunt benedicende et benedicens puniendus est. **N**o. g. q. dicit istud intelligendum fore prima uxore viuente et ad exhortationem penitentis. et sic sacerdos non debet interesse claustralibus sponsalibus.

Dominus noster.

Non debet matrimonium contrahere mulier donec sibi constet de morte primi mariti. **N**o. g. q. dicit quod in dubio semper presumit pro matrimonio quod fieri debet nisi quando dubitatur an contractum sit vel non. **I**tem notat glo. q. si casu id quod ab iudice valuit postea infirmatur. etc.

Vir autem.

Vir aut mulier ad bigamum transiens non debet a presbitero benedicere quia cum alias benedicti fuerint eorum benedictio iterari non debet. **I**tem tangit glo. de sacramentis iterandis. et de consuetudine circa ista.

Super illa.

Mulier mortuo marito suo potest infra tempus lucere sine infamia alteri nubere. **N**o. g. q. tangit causam quia cum apostolus dicat nubat domino et tempus non adiciat nec nos adicere debemus.

Cum secundum

Ut supra capitulo primo. **N**o. g. q. tangit et etiam textus quod mulier infra annum lucere marito suo mortuo possit alteri nubere secundum canones tamen videtur se debonestare et facere seipsum suspectam quod viuente primo marito incontinenter vivit ac et exhibet se fuisse ingratiam primo marito et eum non multum dilexisse in vita mariti sui. et ideo puniri debet pena legali prenta in legibus in glo. allegatis. etc.

Et sic est finis quartii libri decretalium.

90

Incipit liber quintus
decre. **T**itulus de accusa-
sa. inquisitionibus et de
nunciacionibus.

Ilegitimus.

Accusatus fatigari non debet si accusator non fuerit legitimus. Notat glosa qd accusator debet esse bone fame nec inimicus accusati et sine crimine. Item dicit glosa qd gestans iram in oculo proprio festuca non potest erui re de oculo fratris sui.

Si quis.

Si episcopus denunciatus fuerit et postquam caritative monitus fuerit causam suam non emendet et eam corrigere noluerit ad prelates causa eius deferatur. Notat glosa qd in denunciacione ad penitentiam procedere debet monitio secus si abinfligendum penam. et glosa alle.

Illa prepositorum.

Ad accusandum abbatem non admittunt nisi monachi et illi qui interest. Notat glosa qd si casu interest monachis. Item interest patronis. Item interest parrochianis. Item qd sententia debet absolueri vel condemnare.

Omnipotens deus.

Cum aliquis accusat vel denunciatur vel se eum inquirat statim est grauata eius opinio ut iterum non debeat promoueri. Et an valebit electio iterum de eo facta. vide Inno. in ca. Accusatum de symonia.

Iulli episcoporum

Episcopus non propter sua accusacione repellere familiariter accusantem quous fuerit criminofus. Notat glosa de familia qd episcopus precipue debet honestam familiam et imputet sibi quod mala tenet familiam. Item mores famulorum quos approbo pro reo reprobare non valeo. etc.

De his.

De delicto vniuersi hominis non debet nisi semel accusari. Notat glosa qd crimina semel dimissa iterum in placione venire diuina clementia non parit et de delicto vniuersi hominis septem queri non debet nisi in duobus casibus in glo. positus. et alle.

Repellantur.

Cohabitantes inimici accusati repellunt ab accusacione quia infestationes blasphemie affectio solet amicitie icitare. Notat glosa qd dicit qd cohabitans inimico meo presumit inimicum meum.

Accusasti.

Accusans aliquem quod oculus est nisi fecerit hoc pro pace. xl. diebus in pane et aqua cum septem sequentibus annis penitere debet. Si debilitatus fuerit pro tres quod dragestas penitere debet. et intellige ista de illo qui iuste accusat scilicet pro calumniis. quia ille qui iuste accusat reus non est.

Euidencia.

Euidens delictum non est opus in accusacione proponere. Notat glosa. si vniu fore casu notorii scilicet pro euidencia facti. Item dicit qd in confessu non sunt pres iudicis in finiam date.

Cum. p. manconella.

Laicus clericum etiam de excepto crimine accusare non potest quod intelligendum est ut dicit glosa. quoniam scilicet inimicitia est inter eos et mala presumptio. Notat glosa qd numerus copurgatorum est arbitrarius. Item qualiter procedi debet quoniam purgandus copurgatores habere nequit.

Ex parte tua.

Monachi suum prelatum accusare abbatem et ex pensas habent de monasterio et hoc verum nisi essent excommunicati vel inimici vel conspiratores. Notat glosa qd monachi si casu prelatum accusare abbatem non obstante quod iurauerunt sibi obedientiam. Item tangit glosa in fine an monachus stans in studio posset agere.

Si constiterit.

Si clericus accusatus et denunciatus piteat quod pro ebrietate an dormitor celebrauerit missam. et si super hoc puicatur super repentione ecclesie apostolice non audit. Notat glosa qd sit ecclesie debet in comendat. Item quod sit pnoctare et de ebrietate.

Ademinus.

Qui semel tulit testimoniū i criminali cōtra aliquē eū postmodū accusare nō potest. **N**ota q̄ ille p̄sumit inimicū alicū q̄ sponte p̄ eū i causa criminali testimoniū tulit.

Licet in beato.

Si accusator in assignato termino nihil dicat ampli⁹ nō audiet. **P**er sic. **A**n te inscriptō nē p̄ accusator desistere quando cūqz. **N**o. tex. q̄ dicit nihil de p̄tingentib⁹ omittendus fore. **I**tem dicit de odore bone opinionis. **N**o. glo. q̄ iudex nō d̄z statim absolueret. **I**tem q̄ b̄ casu q̄s tenetur iniuriarum.

Veniens.

Qui iurat se nō accusaturū aliquēz amplius eum nō poterit accusare. **N**o. g. q̄ in b̄ ē magistra r̄ singularis tangēs an in causa criminali potest iteruenire pcurator. **E**t i q̄ bus casib⁹ b̄ fallit. **I**tem dicit q̄ publice utilitatis ē absentes a quibuscūqz defēdi r̄ quē libet p̄ eo verbū facientē audiri.

Super his.

Denūciator criminis nō inscribit. accusator inscribit. **E**xcipiēs et inscribit ad penam extraordinariā si exceptio illa deficiat ab obieto alias nō. **I**te ad excipiendū de crimine admittit pcurator. **N**otat. g. cas⁹ i q̄b⁹ nō requirit inscriptio. **I**tem dicit glo. q̄d sit inscriptio et ad q̄d obligat se inscribens.

Qualiter et quando.

Si inq̄sitorēs i inq̄rendo errauerit r̄ i p̄cessu possūt ip̄i de nouo inq̄rere. **N**o. tex. notabile q̄ dicit q̄ nō d̄z illū pudere q̄ alijs p̄est ut errorem suū corrigat. **N**ota. g. q̄ tāgit an iudex errās i snia possit eā denuo p̄nūciare et corrigere. r̄ glo. alle. ad b̄ iura. **I**te tāgit. g. q̄ via dicat via regia sc̄z via iusticie.

Cum dilecti.

Propter crimē i modū inq̄sitionis pbatū p̄t ep̄s a sua eccia remoueri. **N**otat. g. q̄ nō credit iudici i p̄iudiciū alteri⁹ p̄is nisi quaten⁹ p̄stiterit p̄ legitima documēta. **I**te tāgit glo. de dilapidatōe symonia r̄ naufragio.

Cum oporteat.

Testificari nec inq̄sitorēs p̄nt p̄ se q̄ inimici. **N**o. g. q̄ querit an ne criminosi r̄ infames repellat a denūciatōe. **I**te dicit q̄ berenc⁹ admittit. **I**te tāgit. g. quales iumicicie r̄ qualis amicitia repellit a denūciatōe r̄ testificatōe r̄ cōcludit glo. b̄ iudicis arbitrio relinquendus fore.

Cum dilectus.

Denūciantes ep̄m repellūt trib⁹ casibus in b̄ capto p̄tēs sc̄z si sūt p̄cubinarij publici. **I**te si caritativa monitio nō p̄cessit. **I**tem si fuerint p̄spiratores p̄tra ep̄m.

Inquisitionis.

Si crimē in modū inq̄sitionis ē pbatū impedit et post penitentiā ordinis executōem vel b̄nificij retentionē p̄cedet sic i accusatōis iudicio alias p̄cedit p̄m arbitriū iudicantis. **N**otat. g. q̄ i nullo occulto crimine impedit executio post pactā penitentiā p̄ter q̄s i homicidio r̄ symonia. r̄ glo. alle. ad b̄ iura.

Ad petitionem.

Non suo iudice facta inq̄sitiō p̄t a d̄no papa rata haberi. vel sic. **N**ulla ē inq̄sitiō ubi ordo iudicari⁹ nō seruat. vel sic. **S**i impositio p̄ papā delegat̄ specialit̄ de ea legat⁹ se iromitte nō p̄t. **T**āgit. g. q̄n q̄s videt p̄sentire in iudicē. **I**te an pbatōes facte corā nō suo iudice p̄iudicant.

Accedens.

Exceptio criminū nō retardat possessiōnē dandā electo nisi elect⁹ sup̄ his publice fuerit diffamat⁹. **N**o. tex. q̄ videt subitilē inuere q̄ ubi alicui iudicat̄ purgatio si deficiat in purgatōne p̄cedit p̄ ip̄m sicut añ purgationē. **I**te frāgēs carcerē p̄sumit reus. r̄c.

Qualiter et quando.

Superior p̄ subditū suūz maxie p̄latū super his de q̄b⁹ ē infamat⁹ inquirat r̄ tūc eū vocabit r̄ tradet capla r̄ dicta r̄ noia testiu⁹ et copias excipiēdi r̄ defendendi ei dabit. **E**t si reperiat nocēs r̄ graui⁹ deliquisse remouebit ab admistratōe b̄ aut i regularib⁹ nō seruaf. **N**ota q̄ p̄lati sunt positi sic signū ad sagittā r̄ q̄ subditi nō faciliter debent admitti ad accusatōem p̄latoz suoz. **N**ota b̄n glo.

huius capituli que est singularis et magistra
in hac materia. zc.

Sicut olim.

A Metropolitani singulis annis concilium
prouinciale celebret ad corrigendos excessus et
mores reformandos et per diocesim certas perso-
nas constituat que omnia inuestigent et in sequenti
concilio referant. Et que si statutum neglexerit
obseruare ab officio suspendat.

Olim. J.

Inquisitio per religiosos et absque solenni-
tate et strepitu iudicario expediri. Vel sic per
deum inquisitio per abbatem ad suorum monachorum
instans. impetrata ipsi monachis non debet ferre gra-
uamina ipse abbas prope que inquisitio differatur
Notat glo. que causa incepta inter prelatum et
subditum suspensa est iurisdictio prelati ac si
esset ab eo appellatum. et glo. alle.

Relatorum excessus

Pendete inquisitio de dilapidatione prelati
cum interdici sibi et omne generis alienationis. No-
tat glo. que conat cupiditatis est per iusticiam co-
bercendos. Item tangit et glo. de penis malis
infligendis. Item que timor dei. zc.

Titulus de accus. inqui. et denun. libro sexto.

Postquam coram eo.

Qui per se est crimen suum coram inquisitore
puniri debet nisi obstat que confessio postea excipit se
de eodem crimine per se non fuisse ante diffama-
tum. ac et que inquisitor eisdem non tradidit capta
super quibus fuerit accusatus vel denunciatus. zc.

Si is cui.

Si inquisitor a papa aliquod datum non ex-
cipit que primo super fama inquirere debeat postea
de eodem primo exceptio data est inualida que primo
debet si facere et in principio processio inquisitoris
reclamare vel per ipsum appellare. Item glo. tangit
an excusetur per denunciare.

Titulus de calumniatoribus.

Eum fortius.

Subdiaconus que calumiose accusat diaconum
non potest ordine subdiaconatus et verberibus
publice castigari debet in exilium deportari. Nota
glo. que per persona a grauatur iniuria et que pre-
posito suo manus intulerit capite puniret et au-
get crimen dignitate prepositi.

Eum dilectus.

Benedictio criminis in probatione deficiens
ab officio et beneficio suspendit donec suam in-
nocentiam purget. Notat glo. que si denunciatus
non probat quod intendit calumniari presumit. Item tangit
glo. que si probabit que quis calumiose non denuncia-
uit et videtur que per iuramentum suum.

Titulus de simonia.

In ordinando.

In ordinatione clerici nec episcopus manus nec
archidiaconus vocem nec notarius scripturam ven-
dere debet. Glo. dicit que notarius si casu que nihil
habet de publico potest gratuito et sine pa-
cto oblatum recipere. et alle. zc.

Qui alium.

Qui ordinatum in ecclesia per pecuniam expul-
sit et eam sibi sic vendicauerit deponi debet
Nota glo. que si casu duplex committit peccatum
in recipiendo pecuniam et locum viuientis
occupando.

Si dominus.

Quilibet catholicus admittit testimonium
per simoniacum nulla distinctione facta. Item tangit. g.
an hereticus etiam admittat per simoniacum vel
paganus et arguit a pirario sensu que non.

Accusatum.

Pendente accusatione symoniaci super sy-
monia diffamatus non debet simoniacus ad ce-
leberrandum missas admitti. Nota. g. que querit an
ne ipso iure simoniacus publicus sit suspensus cum
ipse videatur bene carere periculosum.

Quotiens.

Qui supra primo capitulo. si. precedens ca-
pitulum loquitur in accusato diffamato si istud
ca. loquitur de inquisitione. illud loquitur de symo-

niaco i genere istud declarat de ordine. **No** tar glo. q̄ platoz est inquirere de excessibus prelatozum.

Sicut simoniaca

Inter oia alia crimina cit⁹ debet ꝑ simo niacuz ꝑcedi. Et q̄s q̄s in alijs criminib⁹ luce clariores debēt eē ꝑbatōes signa in habēna aliquā ꝑbabilitatem admittunt. **U**el sic mpanoz. **S**imoniac⁹ est deponend⁹. **b. d.** **No** ta glo. q̄ tāgit qd peccatū sit graui⁹ an homicidiū an symonia. **z̄.**

Tanta est.

Serui ꝑ suos dños et q̄libet criminosi admittunt ad accusandū simoniacū. Et ois peccator missā celebrare ꝑt ꝑter simonia cū quē q̄libet vt remoueat a ordine male susce ꝑto accusare ꝑt enā meretrix. **z̄.**

Non satis est.

Pro spūalib⁹ nō dz exigi pecunia. nec re gimē ecclesiarū paliq̄ cōmittat ꝑrecio. nec ꝑ sepultura crismate vel oleo aliqua distribu atur cum pacto pecunia. **z̄.**

Cum in ecclesie.

In his q̄ simoniā inducūt nō valet aliq̄ ꝑsuetudo. **No. g. q̄** arguit ꝑoꝝ ꝑtra. ⁊ videt q̄ ex pacto nihil dari debeat ⁊ nō dz aliquid saltē tpale erigi. s̄ qd offert ꝑt recipi licite ex post facto. **I**t tangit glo. q̄ ꝑoꝝ matrimonio licite aliq̄d accipit.

Cum sit.

Ep̄s in ꝑsecrando eccias nihil dz petere. ꝑcuratōem tñ ꝑt exigere. **No. g. q̄** dicit q̄ ep̄s iuris auctoritate ꝑcuratōem accipit ⁊ nō ꝑ labore. Et q̄ peccat legis auctoritate non videtur peccare. **I**tez quid si ecclesia nō habet vnde. **z̄.**

De hoc autem.

Cōuicti vel cōfessi de simonia vel notorij deponāt infamatis iudicij purgatio quā si ꝑstare nequerit deponāt. **No. g. q̄** tāgit qñ cōfessio ꝑiudicat ⁊ qñ n̄. **I**t q̄ n̄ ē bñficiū qd sit ex necessitate. **I**t tāgit glo. d̄ ꝑsensu patroni et cpi b̄ casu pecunia sit restituenda.

Cum essent.

Simoniā cōmittit si ꝑoꝝ ꝑsecutōne alic⁹ negocij ꝑmittat bñficiū. **No. gl. q̄** ē singularis ⁊ notabilis expediēs se qualiter ⁊ qñ q̄s ꝑt seruire ep̄o et ꝑlato sub spe remuneratio nis in ꝑsequendo beneficium.

Insinuatum est.

Simoniā notorij in bñficio a bñficio deponit. **I**dē in infamato q̄ se purgare n̄ ꝑt. **No. g. q̄** tāgit q̄t ꝑone requirāt i purgatōe ep̄i. **I**tem q̄t in sacerdote. **z̄.** et ponit versus. **P**ontificē parū man⁹ expurgat duodena. **Q**uinta sacerdotē. leuitaz tertia pena. **M**a ior maior minor ē adhibenda minor.

Nemo presbiteroz.

Relaxare crimē alic⁹ ꝑꝑt ꝑciū vel recōci liare aliquē nō penitētē vel min⁹ oigne peni tentē vel recōciliatōem alic⁹ ꝑꝑe dire ꝑꝑt ꝑꝑe ciū simoniacum ē. **T**āgit. g. an q̄s ꝑt capere pecuniā ad capiendū furem. **z̄.**

Querelam.

Ecclia emi vel redimi non ꝑt. **No. ta. g. q̄** nullū spūale vel spūali annexū ꝑt vendi vel emi. **I**t tangit an ꝑlat⁹ possit emere vel ꝑꝑe de capitulo suo irrequisito. et arguit ꝑoꝝ et ꝑ.

Ea que.

Nihil ē ꝑ crismate exigendū et si b̄ babe at ꝑsuetudo. **No. ta. gl. q̄** bona de nomiatio malū nō excusat. q̄ qd ai q̄z nomē iponit sit monia ē. similiter dz de vsura. **I**t dicit q̄ de sui natura malū est vendere sacramēta et i ve: ten testamento sicut ꝑbbitum.

Ex diligenti.

Qui ꝑ bñficio ecclesiastico facit boma: giū simoniā cōmittit. **T**āgit. g. q̄ venia n̄ da tur nisi correcto. **I**t dicit q̄ simonia iure diuino et humano ē ꝑbbita. **I**t dicit q̄ discret⁹ con: fesso: siue penitentiari⁹ est querendus.

Et si questiones.

Cardinalis ꝑ palefredo a nobili viro rei cepto simoniā n̄ ꝑsumit cōmississe. **No. rex. q̄** ꝑoꝝ ea q̄ sūt ꝑsiderāda i donatōe. s̄z ꝑona dāns ⁊ accipiēs. **I**t q̄ lual muneris ⁊ dona

tōis ips. Itāgit. g. notabilia ēca mūera. zc.

Veniens.

T Ei q̄ debet restituī pecunia cui iuenit ro' ta ecclia deliquisse. Tangit. g. q̄ p̄suetudo non valet q̄ p̄ passu et aliq̄d def in ingressu reli: gionis. Item graui⁹ punit aucto: sceleris q̄ pbibere debuit. et glo. alle.

Ex tue fraternitatis.

T Occul⁹ simoniace⁹ vt abstineat monēd⁹ est nō cogend⁹. Tangit. g. q̄ intentio ē ispicie: da. It q̄ furtū n̄ comūit s̄n affectōe furandi. It tāgit an simoniace⁹ ipoiure sit suspensus

Ad nostram.

T Pro misterio ecclesiastico celebrādo si: ue p̄ vicarijs assignādis seu p̄ crismate nul: laten⁹ pecunia exigat̄ put et supra tactū est i. c. sup. e. Ad satis. et dicet̄ et ifra. e. intantū.

De simoniace.

T Simoniace ordinati nescienter qz simo: niaci n̄ sūt p̄nt dispēsatiue ī suis ordinib⁹ re: manere. Notat glo. q̄ postq̄z p̄stiterit eis de hoc q̄ simoniace ordinati sūt debent renūcia: re. et alle. iura.

Matheus card.

T Ad ē aliq̄d p̄standū p̄dicētib⁹ electōi añ: qz electo plenū ius fuerit acq̄sitū. Glo. tāgit an volūtas turbata sit volūtas. It q̄ maloz mores īfirmūtas animi n̄ excusat. Itē tangit ter. et doc. an et qualiter secretū cōfessionis potest manifestari.

Ad aures.

T Pro absolutōe excoīcatōis nihil ē exigē dū. Glo. notat q̄rit an et dās pecuniā p̄ ab solutōe sit simoniace⁹ qz n̄ dubitat̄ d̄ recipiēte. It q̄rit qd̄ d̄ expēlis p̄tūmacie excoīcati.

De regularibus.

T Ista decre. docet q̄liter p̄cedendū sit cuz regularib⁹ p̄ simoniā receptis. Vel sic fm pa: noz. Adachi p̄ simoniā recepti si sūt symo: niaci ad artiora mōasteria trāsferūt at̄s p̄ renūciatōz l̄n eis dē vt ī alijs mōasterijs eius dē ordib⁹ poterit collocari. Glo. q̄rit an simo: niaco l̄z renūciare ecclie sine licentia epi.

Ex insinuatione.

T Simonia cōmissa p̄ p̄ez nocz filio. Tangit. g. q̄ b̄ casu factum alteri⁹ alteri nocz et si ignoret et sine culpa qd̄ ē mirū. It tāgit. g. an caplm possit dispēsare cū simoniaco ignorā ti. It dic̄ q̄ ille dign⁹ ē miscdia q̄ alieno vicio laborat.

Nobis fuit.

T Electio sc̄tā simoniace ignorāte electo cas: sat nisi pecunia fuerit data ī fraudē. et ep̄s cū tali dispēsare n̄ p̄t. Tangit. g. q̄ si electores p̄p̄t pecuniaz ad eligēdū moti n̄ fuerit nō cassat̄ electio. tāgit ei. g. q̄ nulla miscdia ē habenda cū simoniace electo scienter. glo. alle.

Dilectus filius

T In b̄nificijs possū veratōez meā redimere cū mibi plenū ius fuerit acq̄sitū sec⁹ si nullū ius mibi fuerit acq̄sitū. Tangit. g. an et q̄n l̄z redimere verationes. Item dicit qd̄ sit pena concussionis.

Suam nobis.

T Pro b̄ndictōib⁹ nubēnū et exequijs mo: tuoz n̄ ē pecunia exigēda. Notat. g. q̄ ep̄s iu: dex et sacerdos p̄nt cape sūpt⁹. It q̄ sacerdos p̄t locare opas suas q̄ aliude n̄ b̄z et p̄t pete: re a subditis vt teneat̄ circa p̄dictas p̄statio: nes laudabilem p̄suetudinem.

Dilectus filius.

T In b̄ caplo babes q̄lī sit ī modū accusa: tōis vel inquisitōis p̄cedendū p̄ simoniace⁹ reglares. It tāgit. g. aliq̄s cas⁹ ī q̄b⁹ pactum siue p̄bitio licet iteruenire in sp̄ualib⁹. Item tāgit q̄lī p̄cedēdū sit p̄ collegiū vel vniuersi: tatē. Item q̄ snia lata p̄ dantē ratione p̄nexi: tatis p̄iudicat recipienti.

Licet hely.

T Is p̄ quē inq̄rit̄ d̄ simonia nō p̄t testes re: pellere p̄ceptōez furti seu adulteri. l̄z p̄ cō: spiratōez b̄n p̄t. vel sic. Adachi de simonia p̄iurio et dilapidatiōe ac insufficientia possūt accusare suū abbatē. et vide glo.

Per tuas.

T Pro n̄ casus ist⁹ capituli ī vsibus istis. Quāli ī qualem p̄ q̄s que culpa probatur.

Ade modū sēlic dīstinguelicet bēli. **M**o:
ta glo. q̄ ē notabilis & singularis q̄ et quales
testes sūt in symonia admittendi. zc.

Sicut tuis.

Non i putat electo pfirmato cū ipō pbi:
bēte p ipi pfirmatōne pecunia data fuerit.
Si tangit. g. vnū satis notabile de excōicatu:
one scz p q̄ vba fert excōicatio. **I**tem dicit q̄
abbas pfirmat potest excōicare et et pior
Item tangit glo. an snia excōicationis ferri
potest sub conditione.

Tua nos.

Tempe ingressus p̄t q̄s id q̄d vult eccie
pura intentōne donare. **H**el sic et clari p̄m
panoz. **S**i cleric⁹ cū pacto pfert eccie bona
sua vt i ipa recipiat i canonicū. et illa sibi re:
tineat p̄bēda symonia cōmittit. **M**o. gl. q̄
aliq̄s p̄t licite p̄bēda rogare vel vt i cano:
nicū recipiat alic⁹ eccie. **I**tem dicit tex. q̄ ec:
clesia nō iudicat de occultis.

Per tuas.

Ordinat⁹ vt p̄t susceptus ordib⁹ lz ordia
toz dicit symoniac⁹ si ordinat⁹ p̄babiliter
ignozauit. **M**o. g. q̄ dicit q̄ vis animo fieri nō
p̄t corpi tñ p̄t. **U**nde vulgo dicit denchēys to:
buri. **I**tem tangit tex. et etiaz glo. q̄ edificā
contra p̄scientiam

Intantum.

Pro crismate ex nois variatōe nihil est
recipiendū. **R**ec archidiacon⁹ p̄ inuestitu:
ra neqz pecuniā nec decani albā vaccā reci:
pere debēt. **N**ota tex. q̄ tangit de illo qui p̄:
mo recipit p̄cium ante q̄z tradat rem. **S**i grā
gratis debet fieri. zc.

Per tuas.

Pro p̄ntatōe ad certū titulū faciēda nō
ē aliq̄d p̄mittendū. vel sic. q̄ remittit actiōez
ad b̄nficiū ex iutulatōe acq̄sū symoniā cō:
mittit. **T**angit. g. q̄s p̄t disp̄sare i symonia.

Consulere

Domīstratōez rerū ecciaz p̄ pecuniā ac:
quirere symoniacū ē. **A**r. g. q̄ sola voluntas
facit aliquē symoniacū et p̄ nō ē verū dum:
modo volūtas sit p̄nta suis terminis. zc.

Sicut pro.

Ratione p̄suetudis nihil ē p̄ spūalib⁹ eri:
gendū. **N**otat. g. & arguit p̄ p̄tra an etiā ex
p̄suetudie possit aliq̄d erigi pen atqz recipi
p̄ spūalib⁹. et vide h̄ hosti. singulariter.

Quoniam.

Ponit bec decretalis q̄lit p̄cedenduz sit
cū monialib⁹ mōachis ac et alijs reglarib⁹
symoniace receptis i suis mōasterijs. **E**t sic
p̄m panoz. sūmat **R**eligiosi p̄cio recepti vna
cū recipiētib⁹ de mōasterio expellūt & in ar:
tiorib⁹ mōasterijs ad agendū penitentiā de:
trudūt. **S**z recepti ante istud p̄ciliū ponebā
tur sic recepti in alijs locis eius dē ordinis nō
si multitudo sit i causa. ita tñ q̄ renūciat pu:
me receptōi & de nouo recipiūt. b. d. **T**angit
glo. q̄ moniales vbi sunt notabilē paupes
possūt recipe aliā dū modo habeat victuz et
tantū potet secū si p̄ nō fiat in fraudem. zc.

Audiuimus.

Symoniacū ē aliquē p̄hibere i stitui vel
impedire habituz religionis assumi p̄textu
munera exigēdi. **N**otat glo. an liceat alicui
redimere ius suū siue veratōes iniustas

Ad apostolicam.

Ecclēsiastica sacramēta sūt libere p̄feren:
da & p̄suetudo laudabilis circa ea ē seruāda
Mo. g. q̄ dicit q̄ p̄textu pietatis nō ē faciēda
impietas. **I**tes dicit q̄ laudabilis p̄suetudo
est circa sacramenta seruanda.

Re dei ecclesiam.

Pro installatōib⁹ abbatū **C**isterciē. so:
lennitates seruari nō debēt et q̄lit epō eozū
dio. iurare debēt determinat p̄ capitulum
Nota q̄ subiectio notat d̄nm obediētia iu:
dicem & reuerentia notat patrē in iuramen:
tis vt hic notant doc. zc.

Jacobus canonicus

Pro p̄textu p̄suetudinis nō p̄t erigi p̄an:
diū a canonico de nouo recepto. **M**o. g. q̄ p̄
casu p̄suetudo magis p̄iudicat q̄z p̄fectum
aliquem faciat et dicit q̄ pro pastellis nihil
exigi debet.

Si quis ordinauerit.

Symoniacū ē aliquē ordinare vel p̄sen-
tare sup̄ p̄missione q̄ eos non inquietet sup̄
sua p̄uisione. **Mo. g. q̄** dicit q̄d sit symonia.
Ite dicit q̄ remittit sit idem q̄d dare. **Ite** tā-
git de affectu siue opere. **z̄c.**

Mandato nostro.

Symoniaci ex solo affectu animi p̄peni-
tentiā suo p̄nt̄ satisfacere creatori **Arguit. g.**
ex **h̄caplo** q̄ p̄ncipis b̄nficiū ē late īterp̄tan-
dū. **Ite** q̄ cui p̄cedit min⁹ p̄cedit ⁊ maior.
Ite tangit an sola voluntas vel affectus
animi facit aliquem symoniacū.

Titul⁹. ne prelati uices suas uel ecclesias sub annuo. cen. conce.

Preterea.

Qui dant pecuniā ut ep̄alem vel aliā iu-
risdictōez exerceāt officio suo p̄uāt. ⁊ p̄ferēs
illud p̄ferre nō poterit ⁊ alias canonice pu-
niēt. **ar. glo. an et q̄n ep̄s uices. id ē** iurisdicti-
onē suā potest cōmittere.

Quoniam.

Regimē ecclie sub annuo censu cōmitti
nō debet. **Mo. g. q̄** dicit q̄ ep̄us vel ali⁹ p̄latus
si ecclie sue p̄esse nō potest iusta de causa p̄t
ponere vicariū et illi de fructibus ecclie p̄-
uidere.

Querelam.

Fruct⁹ eccliaz sub annuo censu p̄nt̄ p̄cedi
Mo. g. q̄ dicit et q̄rit an successione locātis ec-
clesiā. id ē. fruct⁹ ecclie sue d̄z seruare locatōez
p̄decessoris sui. **Ite** tangit glo. quotuplex
est ecclia ⁊ quot modis sumitur **h̄nomen**
ecclie. **z̄c.**

Titulus. de magistris.

Quoniam ecclesie.

In quilibet cathedrali ecclia vn⁹ magister i
grammatica eē d̄z ⁊ p̄licētia docēdi nullū pre-
ciū exigat. **Mo. g. q̄** dicit q̄ magister d̄za mo-
nēdo siue mōstrādo. **Ite** q̄ alios docz ab alijs

tūc edoceri nō d̄z. et alle. glo. concoz.

Prohibeas.

Pro docēdi licētia exactū repetit̄ iā solu-
tū. **Mo. tex. q̄** dicit grans accepistis gr̄is da-
te. **Ite** dicit glo. q̄ in pari causa turpitudinis po-
tior ē p̄ditio possidētis. **Ite** q̄ negligentiam
subditoz supplere debet ep̄s.

Quanto.

Nolentib⁹ alios docere nulla ē pecunia
exigēda nulla piraria et p̄suetudine obstāte
Mo. tex. g. q̄ cupiditas ē radix omnium malo-
rū. **Ite** q̄ magistri debēt eē moderati ⁊ ha-
bere facundia et bonā p̄uersatōem in testez
doctrina. et glo. alle. concoz.

Quia nonnullis.

Ista decre. addit ad decretalē sup̄. e. c. j. et
dicit q̄ i quibz loco q̄ sufficere valeat magister
i grammatice ⁊ ecclie metropolitana theolo-
gus habeat. **Mo. g. q̄** tāgit q̄ doctor p̄t pete-
re collectas. **Ite** an iudex p̄t petere sup̄ q̄ de-
bet gr̄is iudicare. **Ite** dicit q̄ sp̄ualia sine tē-
poralib⁹ diu stare nō possunt.

Super specula.

Innouat̄ h̄ q̄d dicit̄ est supra. c. primo d̄
theologo in cathedrali ecclia statūdo et ad-
ditur q̄ de qualibet ecclia ad theologiā docu-
biles aliq̄ mittant̄. **Vel sic fm̄ panoz. P**rela-
ti et capitla ad studia theologie scolares do-
ciles transmittere tenent̄ q̄ in absentia reddi-
tus p̄bendarū suarū et b̄nficioz p̄ q̄nquen-
niū integraliter p̄cipiūt. **Et** si p̄prij redditus
ad sustentatōem studij eis nō sufficiunt de-
bet p̄latus cū capitulo eis p̄uidere. **M**agi-
stri vero donec docuerint iēgre p̄cipiūt fru-
ctus b̄nficioz suoz. **h̄ dicit. Nota tex. qui** di-
cit q̄ defraudari non debēt denario i vinea
d̄ni laborantes. **Ite** nota glo. que dicit q̄
ille iustam habet excusationem ignorantie
qui neminem habet a quo addiscat. **Ite** di-
cit glo. q̄ hoc casu quotidiane distributōes
nō dantur. **z̄c.**

Titulus. de magistris in cle.

Inter sollicitudines.

In studijs romane curie parisiens. oxoniens. bononiens. et salamaens. debet esse magister catholici scolae regentes in linguis hebraica arabica et caldea duos scilicet per quilibet linguas. et statuit beccle. per quos eis debeat de stipendijs et supertribus penderi. Nota. g. q. dicitur quod duplex est gratia scilicet operans et cooperans. Gratia operans parat bonis voluntate ut velit bonum. Cooperans adiuuat ne frustra velit bonum.

Eum sit.

Is ad quem spectat magistratum vel doctoratum tribuere prius a doctorando recipit iuramentum quod in solennitate sua non expendat ultra suam matrem milium. Turonens. argenteorum. quod si non fecerit etiam si sit episcopus per sex menses a collatione magistratus est suspensus. Tunc dicitur glo. q. dicunt doctores et qui dicuntur magistri. et quod alii qui moleste ferunt quod noiantur magistri. et quod magister dicitur quasi maior in statione.

Titulus de iude. et sarra- ce. et eorum seruis.

Presenti.

Cum seruus christianus emit carum mercimonij a iudeo per. xij. solidis ipsum redimere quisque potest idem si velit fieri christianus. Nota. g. q. dicitur quod fiet si comparereat qui istum christianum redimat.

Abultorum.

Iudei possunt habere eorum possessionibus et agris colonos originarios christianos. Et notat hic ab. q. dicitur coloni ascriptici et qui dicitur originarii. Item notat glo. quod ex ipse seruitutis acquirunt et seruitia consueta fieri debent. Item dicitur quod dominus colonum inuito ipsum de vno loco ad alium transferre non potest. etc.

Iudei de.

Lex non permittit iudeos novas erigere synagogas permittit tamen antiquas ipsos in quiete habere. Item dicitur. g. q. si antiquae synagoga corruerent iudei possent eas reformare in pristinum statum non tamen ut ampliores faciant. et alle. concord.

Quia super.

Iudei ipsa die parasceues ostia vel fenestras aperta non habeant. sed clausa teneant tota die. Nota. g. q. ponit rationem huius quod iudei illo die consueverunt deridere christianos in contumeliam creatoris.

Iudei siue.

Excoicari debent christiani qui in domibus iudeorum seruiunt iudeis vel sarracenis et principes seculares qui iudeos baptizatos bonis suis spoliari permittunt. Item dicitur glo. quod ad nos de his qui foras sunt. Et ponit casus in quibus ecclesia immittit se de his qui foras sunt.

Ita quorundam.

Ista dicitur. ponit tres penas quas puniendi sunt christiani qui deserunt sarracenis arma et qui seruiunt eis in suis galeis scilicet quod ipso iure sunt excommunicati. Item quod omnibus bonis suis debent mitteri. Item quod si fuerint sui captiui. Nota. g. de armis et an excoicatus possit iterum excommunicari.

Consuluit.

Ut super. c. iudei de ciuitate. et dicitur de synagogis iudeorum de nouis non edificandis. Nota. g. q. dicitur quod constantinus imperator contulit primo libertate ecclesijs et iudeos seruituri subiecit.

Ad hec omnibus.

Non debet pasci pacto vel precio cum iudeis morari continue christiani. Nota. g. h. ubi continue atque assidue quod interpolatum possunt intelligi per dicitur glo. Item quod innocens omni verbo credit.

Sicut iudei.

In prima parte dicitur quod iudei non debent baptizari inuiti sed voluntarie bene. Secundo dicitur ne quis audeat eos sine iudicio peruenare nec in suis bonis consuetudinibus impedire nec coacta ab eis exigere seruitia. ultimo ne quis eorum cimiteria inuadat vel mutet. Nota. glo. cui liceat interficere vel punire. Item dicitur quod iudei non sunt hostes nostri licet sint hostes fidei nostrae. etc.

Quam sit laudabile.

Qui predicat infidelibus comedere potest que illi apponunt dummodo tamen modum canonicum non excedat In fine indulgetur

cuiuslibet de sui plati licentia ut valeat eis predicare. **Notat.** g. q. sanctius est mori q. ydolatriam velci. **Item** tangitur glo. in fine q. nullus potest predicare nisi missus.

Significavit

Pro redemptione xpianorum licet aliqua portare sarracenis q. alis eent petira. **Et** si quis iurauerit se cum mercibus non iturum in terram sarracenorum nisi par eent vel treuga. si par sit aut treuga et portet merces prohibitas non excusatur a pena excommunicationis. hoc vult tex. i. fine.

Quod olim

Ista decretalis excommunicatos dicit fore omnes q. tempe guerrarum cum sarracenis commercia habuerint vel subsidia ad eorum naues prestiterint prout etiam superius in diuersis huiusmodi capitulis supra tactum est.

Et si iudeos.

Ista decretalis in prima parte sui tangit in gratitudinem iudeorum q. xpianis pro gratia faciunt communitatem q. patiuntur cohabitacionem et familiaritatem eorum et faciunt xpianis sicut mus in pera. huiusmodi in gremio et in sinu ignis. In secunda parte dicit q. iudei non debent habere in suis domibus nutrices xpianas.

Postulasti

Si iudeus clericum percutiat ei satisfacere pro iniuria cogendus est. **Notat.** g. q. iudeus spirituali pena puniri non potest. quia iam extra ecclesiam est et nihil ad nos debet qui foris sunt. et glo. alle.

In nonnullis

Iudei et sarraceni in eorum habitu a xpianis debent esse distincti et eorum mulieres in diebus passionis domini in ornatu non debent icedere. et nomen saluatoris nostri blasphemare. **Vide** glo. q. alle. iura circa distinctiones habitus.

Cum sit nimis

Iudeis non sunt publica officia commedanda. **Notat.** glo. et tex. q. dicit q. iudeus est blasphemus christi. **Item** id quod iniuste extortum est dabitur pauperibus. et glo. arguit pro hoc. etc.

Non liberandum

Ista decre. q. i. summa dicit aliquo supra tacta

scilicet qualibet penis puniendi sunt xpiani q. sarracenis arma ferrum et ligamina xpianos transmittunt ac et ipsos in galeis adiuuant eis administrant. **Et** dicitur in principio de ira sancta et eius liberacione. **Et** dicitur abbas q. pena ista imponitur istis principibus seculares. etc.

Ex spectali.

Ista decre. q. i. dicit q. decretalis supra. **Cum** sit nimis. et loquitur regi portugalie. **Sed** sic sumat secundum panorum. **Iudei** vel pagani publicis officiis perficiendi non sunt et si eis regalia iura vendant ad ea colligenda perficiendum est xpianum non suspectum. **Et** tangit glo. d. ioseph q. fuit fidelis dispensator pharaonis de quo habetur. xxij. q. ij. q. ait. etc.

Nulli iudeo.

Baptizati aut volentes baptizari iudeus causa sui fuit emere non potest. **Secundo** dicit q. si causa mercimonij eius emerit xpianum non est nec actu nec proposito q. sibi ipsis velut baptizari potest pro xij. s. ab eius subitaneitate. **Tercio** dicit q. si habet emptum causa mercimonij infra tres menses ipsum venale non exposuerit vel si pro suo fuitio ipsum emit statim sine pretio liber erit. **Vide** glo. q. e. in hac materia satis notabilis.

Titulus. de iude. et sarracene. in cle.

Cedit.

Principes xpiani compescere debent sarracenos sibi subiectos ab iuocatione publica nominis machometi. et a pegrinacione qua facere solent ad sepulchrum illius. **Notat.** g. q. tangit historiam d. machometi. et qualiter sarraceni ipsum colunt. et de mesquitis eorum. id est ecclesijs. et unde machometus habuit ortum et quicquid romanus ipsum enutrit. etc.

Titulus. de hereticis.

Bubius.

In fidelis est q. dubius est in fide nec illi credendum est fidem veritatis q. ignorat. **Notat.** glo. q. nullus in fide titubare debet quia sine aliqua dubitacione firmiter credendum est.

Item dicit glo. in fine qd dubi⁹ in fide testis
esse non potest.

¶ Qui alios.

¶ Errare seipm demonstrat qd alios cuz pot
ab errore no reuocat. Querit glo. an indiffe
reter spectat ad oēs id qd dicit in B capitulo
glo. dicit qd qd ad peccatū cōmissū ptinet solū
ad platos sed qd ad peccatū cōmittendū per
tinet ad omnes. zc.

¶ Firmissime

¶ Heretic⁹ p⁹ s⁹ matic⁹ nisi añ finē vite cat
bolice eccie fuerit icorporat⁹ p⁹ dēnabit. Et
q⁹ eccie vnitatē nō tenet nec baptism⁹ nec ele
mosina qntūlibz copiosa neqz mors p noie
xpi suscepta sibi p⁹ficere potit ad salutē. No.
glo. q⁹ dicit q⁹ multis modis dicit heretic⁹.

¶ Fraternitatis.

¶ Auctore p⁹ demnato ipi⁹ scptura suari nō
dicit. No. g. q⁹ arguit q⁹ lex fuerit abrogata e⁹
tñ ratio plerūqz admittit. Itē arguit de scri
ptura origenis cui⁹ ratio admittitur.

¶ Si quis episcopus

¶ Hereticū beredē nemo p⁹stituere potest.
Et videt istud caplm i effectū velle q⁹ epus
nō habēs cōsangneos nisi hereticos aut pa
ganos illos beredes instituere nō potest

¶ In eos qui.

¶ Presbri atqz clerici nō debēt aliqd in vi
ta neqz in morte illis dare q⁹ catholici nō sūt
licet fuerint eorū p⁹ sanguinei. Dicit tñ glo. q⁹
causa pietatis ne fame perirent sub spe me
liozatōis potest eis aliquid dari.

¶ Cum christus.

¶ Christ⁹ verus ē d⁹ s⁹ ver⁹ z bō ex aīa rōna
li z bñana carne subsistēs. No. g. q⁹ dicit q⁹ taz
laici qz et clerici tenent scire symbolū sed cle
rici magis perscrutabiliter.

¶ Sicut ait.

¶ Heretici z eorū defensores decernūt snie
excōicatōis subiacere. No. g. q⁹ tangit qbus
modis p⁹dit p⁹uilegiū. Item dicit q⁹ omni p⁹
uilegio cessante mali puniendi sunt.

¶ Ad abolendam.

¶ Heretic⁹ male senties vel male dices d⁹ sa
cramētis eccie excōicat⁹ ē z p⁹uict⁹ nisi se cor
rexit z errore abiurauerit. si cleric⁹ ē de gra
dēt z curie seculari iradat p⁹ quaz et p⁹uict⁹.
eadē est et pena suspecti de heresi si se nō cor
rexit z relapsis oīno audiciūa denegatur.
Seculares p⁹ncipes q⁹ iurare nolūt de ecclia
p⁹ira hereticos defendēda excōicant z terre
eorū supponūt interdicto. Ciuitates at ipōū
resistēt. aliaz cōmercio et epali dignitate p⁹
uant. Exempti vō subsūt ordinarijs sup⁹ bis
q⁹ p⁹ira hereticos instituunt. h. d. fm panoz.
Notat glo. q⁹ se. va. iurisdiciō ptinet ad capi
tulū. Item in trib⁹ casibus q⁹ tradit curie se
culari post depositōem.

¶ Argentis.

¶ Bona hereticorū p⁹scāt nec ad filios vlti
ri⁹ reuertūt. No. g. q⁹ tangit cas⁹ i q⁹ b⁹ filij tē
poraliter puniūt p⁹ parētib⁹ z cū parentib⁹.
licet dicat q⁹ fili⁹ nō portabit iniquitatē p⁹s
h fallit in certis criminib⁹. vt in glo. zc.

¶ Si aduersus

¶ Qui heretic⁹ p⁹stat p⁹diciniū aut p⁹ eo cōfi
cit instrumētū ab officio suspē⁹ p⁹petuo est
z infamis. Notat. g. final⁹ q⁹ papa p⁹ ifamiā
irrogare q⁹ ad forū ciuile q⁹ tollere eā potest.

¶ Cum ex iniuncto.

¶ Nec d⁹ cre. p⁹hibet ne laici audeāt p⁹dicare
v⁹bū dei vel occulta celebrare p⁹ueticula v⁹re
p⁹ben de sacerdotēs et si fuerit simplices. Itē
dicit ter. d⁹alina balaā. Vide. g. q⁹ tāgit d⁹ corre
ctōe maifesta et occulta. Itē tāgit de plato in
utili. Itē q⁹ ep⁹ instituit et destituit.

¶ Excommunicamus.

¶ In hac decretali heretici excōicant z relin
quūt iudici seculari et bona eorū et p⁹scātur
Vide ter. z p⁹lege eū q⁹ ponit diuersas penas
q⁹ b⁹ puniendi sūt credētes hereticis recepta
tores z defensores eorūdem. zc.

¶ Sicut in vno.

¶ Laicis interdicit officii p⁹dicādi. No. g. q⁹
dicit q⁹ p⁹tertu pietatis non est impietas faciē
da. Item nullus potest p⁹dicare nisi mittat
quia dominus dixit discipulis suis euntes
in mundum. zc.

Excommunicamus

Ista decretal' excoīcat certos hereticos & nominat eoz sectas qui licet diuersi nominantur nominib' & facies videant' habere diuersas caudas tñ adinuicē bñt colligatae

Absolutos.

Ista decretalis dicit q' null' tenetur heretico satisfacere quantū cumq' fuerit sibi obligatus. vide glo. que querit an etiā pena apposta hoc casu solui debeat. Itē qd si iurauit soluere & non soluat.

Titulus De hereticis. li. sexto.

Quoniam episcoporum

Solus epūs puocatis notabiliorib' de ricis sue dyo. potest sacerdotē degdare cū difficile sit alios epōs ad h' puocare. Et loq' tur ista decretal' in heretico in alijs criminibus antiq' iura sunt seruanda.

Quicumq;

Excoīcati sunt qui hereticos et eoz receptatores & fautores scient' eccl'astice tradūt sepulture & atēq; absoluant pprijs manib' eos debent extumulare. Itē inbibet etiā ista decretalis laicis ne publice vel puate de fide catholica disputent. Itē dānat hereticos et eoz filios. & secūdam generationē. Item p'motos p' hereticos damnat et eoz beneficij eos puat p'petuo. Item emācipatōz filiorum irritat et ānullat.

Filij vel heredes

Nō credit filijs vel heredib' infirmoz. qui dicūt tpe infirmitatis eoz parētes p'solationes dūtaxat cū eēt infane mentis ab hereticis recepisse si tpe vite fuerint de heresi suspecti.

Super eo

Reciduiās in heresim abiuratam licz si ne ulla audientia tradēd' sit iudici seculari si tñ penitet sacramēta sibi ministrāda sūt. quia scriptuz est Eccl'ia nemini claudit gre

mium.

In fidei fauorem

In negotio inquisitionis heretice prauitatis excoīcati et p'cipēs vel socij criminis ad testimoniū admittant' si ex circūstantijs non falsa dicere presumitur. vide. g. circa ista.

Presidentes

Judices excoīcati de facto iurisdicōz exercētes pñt iudicare hereticos & eoz fautores. Et vide gl. q' tāgit an official' excoīcati possit iudicare. Itē h' cas' ubi excoīcat' iudicat.

Cū contumacia.

Suspect' de heresi si vocat' fuit ut d' fide rñdat si p'iuaciter se absetat excoīcat'. Et si excoīcatōez ad annū p'iuacit' sustineat p' hereticoz tāq; heretic' p'demmandus est

Accusatus de heresi.

Ista decretal' b'z q' tuoz ptes. In p'ma pte ponit tres cas' in q'b' d' q's relapsus i heresim In sc'da parte d' q' piurus in causa heres' certis tñ casib' testimoniū pbibet. Tertio poit sex casus oliz dubitan' an ad officij inq'sitorum spectant. Quarto dicit religiosos i heresiz incidētes puniēdos g'ui' alijs sacerdotib' laicis et clericis. Nota gl. que tāgit inē alia d' i q'sitorib' qñ ipi pñt exercere suā iurisdic.

Statutum

Nō v'z statutū ciuitatis opidi v' ville castri vel alteri' loci p' qd negociū inq'sitionis heretice prauitatis directe vel indirecte ptingat impediri. Nota gl. q' inq'sitor' familia possit portare arma. zc. non obstātib' statutis.

Ne aliqui

Sicut officij legati nō expirat re itegra mortuo papa sic et officij inq'sitoris heretice prauitatis in fauorez fidei re integ' nō expirat. Notat gl. differenciā inē inquisitor' et conseruatozem. zc.

Ut officium

Ista decretalis ponit tria dicta. In p'mis informat inquisitor' q' in p'cedendo p'

bereticos debet p[ro]t[er] tim[ore] de[us] q[ui]z bo[ne]s et
in absoluendo eos. **S**ec[un]do dicit et instruit i[n]q[ui]sitor[es] q[ua]liter ip[s]i in examine testiu[m] p[ro]cedere
ac se habere debet. et de personis que testifi-
cata scribere debet. **T**ertio instruit inq[ui]sitor[es]
q[ua]liter p[ro]cedere debet p[ro] eos p[ro] q[ui]s negociuz in
q[ui]sitionis i[m]pediri possit vel differri. **N**ota gl.
que t[ra]git de simulatione et de notorijs

Ut commissi nobis.

Ista decre. dat inq[ui]sitorib[us] p[ro]p[ri]a vtilia. p[ri]mo
dat eis p[ro]t[er]tatem comittendi citationes et finiaz
denunciationes. **S**ec[un]do dat eis p[ro]t[er]tatem p[ro]uocandi
peritos cleru[m] et ip[s]m vt eis assistat. tertio
dat eis potestates p[ro]cedendi p[ro] illos q[ui] de sua
p[ro]uincia ad alia[m] se t[ra]nsferunt p[ro]uincias. quar-
to dat potestatem repetendi libros et p[ro]cess[us] co[m]-
mutandi et mitigandi penas p[ro]uandi et p[ro]ua-
tos nunciandi officijs et honorib[us] bereticos
fautores et defensores eor[um] ita t[ame]n q[uo]d hoc fiat d[omi]no
p[ro]uocato[rum] vel eor[um] absentia vicario[rum] suoz
p[ro]silio nisi i[n] d[omi]no scierit talib[us] b[en]eficia p[ro]sillisset

Contra christianos.

Contra xpianos q[ui] ad ritum transierunt iu-
deoz p[ro]cedendum est tanq[ua]m p[ro] bereticos. et d[omi]no
de xpianis q[ui] fuerit iudei et baptisati ad iudaismu[m]
redierunt. nisi coacti fuerint baptisati

Beceuit.

Uxor p[ro]pter beresim mariti sui dote sua
n[on] puabit et h[ec] e[st] veruz si t[em]p[or]e p[re]ctus ma[ri]monij
beresim ignorabat. **N**ota gl. q[uo]d h[ec] casu p[re]su-
mitur ignorantia donec p[ro]betur scientia

Statutum

Ista decre. declarat q[ua]liter filij bereticoz
puniunt et in quo g[ra]du et q[ua]nto debet i[n]tel-
ligi et dicit. **S**i tuus fuerit bereticus et habue-
rit filiu[m] et filia[m] p[ro]ter q[ui]sitoriu[m] subiacebit pene
et prohibitioni et si ipse filius habeat filiu[m] ipse
nepos ex filio subiacebit p[ro]hibitioni. **z**c. p[ro]ut
glosa de clarat quam vide **z**c.

Inquisitores.

Inq[ui]sitores beretice p[ro]uinitatis p[ro] papam
deputari sine speciali ma[n]dato pape p[ro] ep[iscop]uz
non inquirunt. **S**ed si ep[iscop]um circa beresim
culpabilem sciuerint pape h[ec] deu[n]ciabunt

Ad hoc q[ui]z.

Ordinari[us] siue delegat[us] p[ro]t[er] in p[ro]uincia si-
ue dyo. sua inq[ui]rere de beresi non obstat co[m]-
missione inquisitori facta p[ro] papa. **I**te dicit de
cretalis qualiter simlet inquisitor et ordina-
rius p[ro]t[er] in hoc facto inq[ui]sitionis p[ro]cedere et
sua[m] simul ferre. **I**te si n[on] p[ro]t[er] p[ro]cedere de-
bent p[ro]cessum ad papam mittere. **z**c.

Ut inquisitionis.

Ista decre. approbat in p[ri]ma parte sui et
seruari p[re]cipit leges canonib[us] n[on] p[ro]nas p[ro] fre-
dericum p[ro] bereticos p[ro]mulgatas. **S**ec[un]do
p[re]cipit rectores loco[rum] parere inq[ui]sitoribus
ordinario vel alteri eor[um] in inuestigatio[n]e ca-
ptione custodia et p[ro]uocatio[n]e bereticoz et fau-
to[rum] suoz et eor[um] p[ro]clamationibus vel app[re]h[en]-
sionibus n[on] obstat. **I**ta t[ame]n q[uo]d de illo cri-
mine cu[m] sit mere ecclesiasticus nec iudicet nec
cognoscat p[ro]ficientes et n[on] parentes et eor[um]
fautores exco[m]municat quia exco[m]municationes si pan-
num sustinuerint vult eos vt bereticos con-
demnari. **N**otat. g. q[uo]d p[ro]stitutio facta contra
ca. non ligat. **z**c.

Cum scdm leges

Bona bereticoz ipo iure sunt p[ro]fiscata q[uo]d
p[ro]batur triplici argum[en]to legali sed app[re]h[en]-
sio bonoz fieri n[on] debet p[ro] iudicem seculari
nisi post pron[un]ciatu[m] fuerit super crimine p[ro]
iudicem ecclesiasticu[m] qui hoc possit.

Statuta

Ista decre. in p[ri]ma parte sui concedit in
negocio inquisitionis beretice p[ro]uinitatis p[ro]-
cedi posse simpliciter de plano. **I**n sc[un]da par-
te dicit quid iuris si ex publicatio[n]e nominu[m]
accusato[rum] et testiu[m] ip[s]is piculu[m] immineret et
quid si n[on] immineret. **E**t fictiones vitari p[re]-
cipit ne dicatur piculu[m] vbi n[on] est vel ec[on]tra.
In tertia parte p[ro]stitutiones et statuta p[re]-
decessoz suoz papa sup[er] hoc negocio edita
bis constitutionib[us] n[on] aduersa corroborat
Nota h[ec] glosam que in p[ro]cessu suo tangit de
p[ro]cessu iudiciali s[un]t marte et de plano et siue si
gura iudicij q[uo]d opant illa v[er]ba et q[ui]s possit ta-
lia comittere an inferiora papa. **I**te t[ra]git q[ui]s
dicatur iustus met[er] et q[uo]d dicat piculu[m]. scilicet

86
mois detruccio mebu propij vel parētuz
vel deuaſtatio ſubſtātie ſuoz vñ parentū. zc

Titul^o. De hereti. in Clemen.

Aultorum.

Ista de. ponit. qnqz q̄ potest q̄libet face-
re sine altero. s. dyocelan^o z inq̄ſitor in nego-
cio inq̄ſitionis. Itē sc̄o di. que nō p̄t face-
re sine altero z quō ipedit^o vel inſelle nolēs
cōmittit alteri vices ſuas. Tertio p̄uidet cir-
ca muros vel carceres herencoz ipſozū cla-
ues custodes et custodū miſtros. Quarto
pōit iuramētū custodū miſtroz ſuoz nota-
rioz z alioz officialiū. Quinto punit ep̄os z
inq̄ſitores z eoz ſubſtitutos qui faciendo vñ
omittendo delinquit in ſofficio. Sexto p̄-
firmat aīq̄ iura buic p̄ſtitutōi nō obuiātia

Holentes

Ista de. in p̄mo deſignat etatē inq̄ſitorz
Secūdo punit inq̄ſitores q̄ p̄tertu officij ſui
illicitis modis pecuniam extorquēt. vel ob-
deliciū clericoz ecclīaz bona cōſilcant. Ter-
tio p̄cipit officialibus notarijs z ſocijs vt ſi
facientes rēp̄bendant z ſupiorib^o denūciēt
ſi pbare p̄nt. Quarto p̄hibet inq̄ſitorib^o ab-
uſum armorz et circa q̄ntitatem vel qualita-
tem officialium.

Ad nostrum

Ista clemē. dānat ſectam begardoz z begia-
rum alamanie. z p̄tra ipſoz errozes z cecita-
tes excitat dyocelanoz z inq̄ſitorz officiu. z vi-
de eam q̄a eſt ſingularis i hac materia. z tā-
git pulcra dicta facientia multū ad ſalutem
xp̄ianoz. Itē tangit de oſculo an ſit mortale
peccatū. z de actu venereo.

Titul^o. De ſcismaticis et ab eis oz.

Quod apud

Ordinationes beneficioz collationes z
rerū ecclīariū alienationes facte a ſcismati-
cis ſunt irrita ipſo iure. Nota gl. q̄ dicit q̄ ec-

clēſia dicit vacare q̄n hz paſtorē ſcismaticū.
Itē tangit glo. quid ſi iſte ſcismatic^o aliquid
acq̄rit ecclīe an ecclīa poſſet hoc tenere quia
cōmodū cū incōmodo cōpēſari dz. glo. ſol-
uit q̄ in fauorem ecclīe hoc ſuare poſeſt

Fraternitati

Ordinatus a ſcismatico executione oz
dinis nō recipit niſi cū eo fuerit diſpenſatū
Nota glo. que di. q̄liter p̄cedendū ſit cuz di-
ſpenſatione q̄n peccatū eſt occultū z q̄n pec-
catū eſt manifeſtū et q̄p^o diſpēſationē ſup
peccato occulto q̄s p̄t accuſari. zc.

Titulus. De ſcismati. li. ſexto.

Ad succidendos

Ista decretal^o ponit declarat atqz ad me-
moriaz reducit oibus xp̄iſidelibus q̄lit iaco-
bus et petr^o calūnenſet eoz filij p̄pter eozū
ſcismaticā et hereticā prauitatē fuerūt a car-
dinalatu depoſiti atqz reieci z quali^o fuerūt
puniti vt ceteris eēt in exēpluz. No. glo. q̄
eſt ſatis notabilis et tāgit de arborē ifructu-
oſa. Item tāgit de iuſtitia et de tunica xp̄i p̄
quam ſignificatur ecclīa

Titulus. de apoſtatis et reite. bap.

Preterea

Si apoſtata in criē dep̄benſ^o violēter de-
tinet ab ecclīa nō repetit. Nota gl. q̄ iplex ē
apoſtaſia. ſ. a fide ab obediētia a regula. ſ. cū
q̄s recedit ab ordine et religione.

Ex litterarum.

Qui p̄bet miniſteriū rebaptiſationi irze-
gulans ē z pmoueri nō p̄t. niſi forſitan ſit oc-
cultum. Nota glo. q̄ minor etati ſubueni-
tur. Itē tāgit glo. an ingreſſus religionis tol-
lat irreglaritatē qz h̄ calu b^o capli ſine diſpē-
ſatione delinquēs qz qz intrauit religionem
pmoueri ad ordines nō poſeſt.

Tue fraternitatis

Clerici de apoſtaſia infamati deficientē

pbatione se purgare cogunt. Nota gl. q̄ intelligit istud capitulum de clerico in sacris vlt̄ in aliqua religione p̄fessa p̄stituto nō autē de clerico seculari qui potest renunciare factō non tamen verbo de quo vide doc. b̄ zc.

Quidam sicut

Apostatant qui p̄ baptismū leḡ veteris ritus obseruāt. Nota tertū. qui dicit q̄ quis nō debet indui veste lino lanaq; p̄serta. Itē melius est viā dei nō agnoscere q̄ agnitaz p̄terire. Item dicit glo. q̄ nemo debet claudicare ī duas partes. Itē q̄ nemo potest duobus dñis p̄sire

A nobis

Religiosi qui dimitū habuiz se nolunt ipsum reassumere sunt in carcerē tradendi. Nota glo. que dicit q̄ homines blādicijs et nō asperitatibus immo p̄mijs ad fidē sūt inuitandi. Item di. q̄ clericus p̄t̄ p̄orē suā ligare vt pena docente fiat obediens.

Consultationi tue

Religiosus q̄ in apostasia recipit ordinē nequit sine romani pontifical licētia in suscepro ordine ministrare. Nota glo. que tangit casus in quibus solus papa bz disp̄sare

Titulus. De his qui filios occidūt.

Veniens.

Mulier que filiū interfecit est in monasteriū detrudenda. Notat glo. q̄ sm̄ leges mulier aliter punitur quia dñs nō vult mortem peccatoris. Itē dicitur. in si. q̄ meli⁹ est q̄ mulier vni nubat q̄ q̄ multis se exponat

Intelleximus

Propter interfectionem filij p̄xor a viro separari nō debet. Notat gl. q̄ di. q̄s de p̄iūrit homo nō separat. Item dicit q̄ hoc casu iuramētū nō valet. q̄ pot̄ obuit pati mala q̄ malo p̄sentire.

De infantibus

Ista decretalis docet qua penitentia puniri debēt parētes q̄ filios suos occidūt siue

per ignorantia siue scienter et est notabilis. Nota rex. qui dicit vñū valde notabile vbi q̄ ibi debet eē p̄sideratio pietatis vbi nō voluntas sed euētus. mortis causa fuit. Item nota glo. que tangit p̄ casu de ḡui et leui culpa precedē. r̄ fm̄ p̄siderat penitentia imponendam.

Titulus. De infantibus et lang. expo.

Si a patre.

Qui exponit aut exponi p̄mittit suū filiū siue seruū perdit ius qd̄ in eis habebat. Itē in languidus si eis alimēta negent. Nota gl. q̄ p̄ casu q̄ tacet p̄sire videtur. Itē dicit q̄ patern⁹ affect⁹ vincit omnē affectū. Itē tangit glo. q̄ infantes r̄ languidi alendi sūt. Itē arguit glo. inducēdo q̄ abbas monachū vagabunduz reducere debet qd̄ si nō fecerit et aliquid in mūdo acq̄sierit monasterio non dabitur. et alle. glo. ad Hiura pet̄.

Titulus. De homicidio.

Si quis per

Qui prodicionaliter r̄ p̄ insidias interficit aliquē ab ecclia nō bz emunitatē. Notat gl. q̄ ab ecclia nō defēdit qui delinq̄t p̄tra e⁹ emunitatē siue sit in ecclia siue e⁹ cimiterio.

Interfecisti

Hic babes que sit pena siue penitētia imponēda ei qui latronē interficit vbi alio poterat se liberare vlt̄ vbi ad cautelam penitentiam agere non tenetur. notat glo. q̄ licitū ē publicuz latronem interficere. Notat glo. q̄ dicit de ceruisia q̄ illa cōmuniter fieri solet ī anglia. Item q̄ penitene non debet portare gladium.

Si perfodiens.

Hoc ius fur sine culpa diurn⁹ aut non sine culpa potest occidi. Notat gl. et querit quid si fur vult me interficere nunq̄d possū eū p̄uenire. Itē quid si p̄cussit me et recessit.

nunquid possum eum insequi. Item notat quod a lege diuina omnis scientia supersit exordiu.

Cum iuramento.

Propter obseruantiam iuramenti homicidium committi non licet. Nota textus. Deberod quod iurauit. Nota glossa. que dicit quod in generali sermone multa excipiuntur quia omnia illicita intelliguntur excepta. Item que specialiter petita non fuissent precessa etiam excipiuntur.

Si aliquis

Qui propter uenena sterilitatis homicida est. et intellige quantum ad penam legale. Nota glossa. que dicit quod casu quo ad penam spiritualem non est irregularis ac si hominem interfecisset.

Sicut dignum

Hoc capitulum permittit octo que consideranda sunt in penitentia iniungenda pro homicidio. Nota textus. que dicit quod idem excessus magis puniendus est in uno quam in alio. Item dicit quod potius ut hominem liberare a morte et non liberat eum occidit. Nota glossa. que est multum notabilis et tangit quibus modis committitur homicidium. Item quod peccatum non dimittitur nisi ablatum restituatur.

Presbiterum

Qui causa discipline aliquem interficit vel occasiones mortis prebuit est perpetuo deponendus. Nota glossa. que leuis castigatio magistris permittitur. Item quod iste quantum ad gratias innocens est non quantum ad leges.

Continebatur

Clericus cum laico ludens nec diligentiam adhibens irregularitatem incurrit si ex ludo homicidium subsequatur. Notat glossa. que clerici debent in ludo respicere quod ludus non sit nocentius et quod cum laicis non ludant. et glossa. alle. ad precepta iura.

Lator presentium

Homicidium fortuitum non imputatur ex ludo licito subsequente. Nota glossa. que dicit quod licet etiam quando ludere sicut ysaac. Item ioseph lusit cum fratribus suis et dicit glossa. que hoc casu ludus licitus fuit.

Acceptimus.

Regularis qui preterpali aliquem interficit vel occasione mortis prestat irregularis censetur. Nota glossa. que dicit quod clericus defendendo res suas et saluando ipsas non debet aliquem interficere. etc.

De cetero

Diaconus qui homicidio causam debisse videtur non videtur ad sacerdotium promouendus. Glo. exponit canonem. i. filio vel precepto vel opere vel suggestionem. Item qui causam damni dat.

Ad audientiam

Homicidium casuale imputatur ei qui debet operam rei licite si non adhibuit diligentiam quam debuit. Nota textus. qui dicit quod in dubijs semitam debemus eligere tutiorem. Tangit glossa. que quis potest moderate et leuiter corrigere familiam suam. etc.

Dilectus filius.

Cuius quis dat operam rei licite casuale homicidium sine culpa contingens ei minime imputatur. Notat glossa. que solus actus non facit que irregularem si non assit voluntas et culpa.

Ex litteris

Casuale homicidium non nocet ei qui ut non occideret curauit diligentiam adhibere. Nota glossa. que videtur tangere differentiam in infamiam et graue scandalum. Item dicit quod propter scandalum quandoque innocens punitur. etc.

Ex litteris

Huius. c. casus est. ut. s. in primo capitulo. Tangit glossa. huius capitulo. qualiter clamare debet quando presumitur ibidem aliquem posse pertransire. s. caue caue. etc.

Significasti

Ut supra in. c. dilectus filius. Nota glossa. que tangit quod in defectu probationis statuitur iuramento alicuius cum querit de scientia ipsius et tunc delictum solum deum habet ultorem.

Petrus diaconus

Cum amici mei pro me aliquem interficiunt pro meam prohibitionem mihi non nocet. Nota glossa. que dicit quod petrus hoc casu non fuisset reus etiam si non prohibuisset dummodo tamen non dedisset.

consiliis. Itē di. glo. q. de volūtate nō debz se
quis purgare zc.

Significasti.

Cus quis a pluribus percussus et nescit
ex cuius ictu interficitur in dubio debēt oēs
pro homicidiis haberi. Nota tex. et glo. q. di:
cunt q. licet vim vi repellere, z qualiter h. p.
cedat deducitur in glo.

Tua nos.

Monachus chirurgiā exercens irregla-
ris est si ex ea mors fuerit subsequuta. Nota
gl. que tangit q. eventus mortalitatis nō im-
putatur medico. Item dicit glo. q. pmouent
dus abstinere debet ab omni eo per qd. pos-
set ad effusionem sanguinis puenire.

Sicut ex

Si pceptus viuificat⁹ interficiat qui hoc
facit homicida reputatur. Notat gl. differē-
tiam hoc casu quādo fetus uiuit in corpore
matris. Itē qn. anima est infusa et fm. h. lex
distinguit.

Postulasti

Clerico iustitiā petenti de laico nō impu-
tat si iudex secularis sanguinis vindicta; ex-
erceat in eundem. Nota glo. que dicit abste-
nt ea que propter bonū facim⁹ nobis impu-
tentur si preter volūtate nostram cuiq; ma-
lum ptingat et alle. glo. plures pcor.

Exhibita

Qui occasionem mortis dat z ppter im-
periciam medicorū aut incuriaz parentum
moritur lesus irregularis etiam si veniā pe-
terit non dicit. Nota q. licet ludere z gl. al.
ad hoc pcor. Item dicit glo. q. totus id qd. fa-
cit ecclesia est misericordia et alle.

Johannes

Homicidius casuale nō imputatur ei q.
nō occidit nec fuit in culpa etiā si ad cautela
veniā postulauit. Tangit glo. et tex. q. cuz
cāpana datur signū populo. Item dicit glo.
sa q. nobis imputari nō debet. zc.

Petitio tua

In iustobello interficiens non efficit ure

gularis. Notat gl. q. di. q. licet clerici possūt
alios exhortare ad bellum in ppa psona tñ
pugre non possunt. Item dicit q. sanctius
est in hac vita zc.

Quidam

Casus est h⁹. c. vt cas⁹. s. in. c. litteris. pmo
s. e. Nota glo. que dicit qualis et qbus vbi
pmonitio h. casu fieri debz quia d. clamare
Caue caue. Itē di. gl. q. casus fortuitos nul-
lus hominū pilio preuidere potest. et alleg.

Titulus. De homici- li. sexto.

Pro humani.

Ista decre. ponit horrendū factuz assissi-
moy et ponit multitudinē penarū bis q. bo-
mines per tales assissimos interfici mandāt
vel procurāt acetia ipsos assissimos receptāt
Tāgit glo. de potestate petri et successoz su-
ozuz. Item tangit de penitētia lera. qd. nō sit
tutū expectare penitētiā vsq; ad fines vite
Item di. glo. de ordine. s. q. vbi ordo nō fua ē
zc. Itē tangit de potestate q. qui ptāti resistit
omnipotenti deo resistit. z alle. pcor.

Relatis

Sine pena irregularitatis possūt clerici
de suis malefactoribus pqueri corā iudice
seculari etiam de criminibus ex quib⁹ debe-
tur pena sanguinis expresse prestādo q. ad pe-
nā sanguinis non intendūt. Notat glosa. q. h.
casu requiritur prestatio expssa

Is qui mandat

Mandans aliquē verberari citra muti-
lationē membru vel ne occidatur si talis mu-
tiletur vel interficitur mādans est irregularis
z idem dicendum est in mandatario. zc

Titulus. De homici- dio. in Clemen.

Si furiosus.

Si furiosus aut infans seu dormiēs ho-
minē mutilet v. occidat nullā ex h. irreglari

tarē incurrit. Et idēz dicēdū ē de illo q̄ mortē
aliē vitare nō valēs. suū occidit vel mutilet
inuālorē. Nota. g. bñ que est magistra ī bac
materia et Jo. ponit p̄les in ea alle. zc. 7. p̄cor
dat dubia 7 opiniones.

Ti. De torneamentis

Felicitas

¶ Cas⁹ est talis et p̄t tot⁹ titul⁹ sic sūmari.
Qui ad torneamenta eūtes ludēdi cā ibidē
decedūt carēt ecclīastica sepulsa. sec⁹ si illuc
iuerunt causa petēdi debita. Nota q̄ s̄m le
ges licet aliqd̄ facere ad ostētationēz viriuz.
Itē notat glo. q̄ p̄ penitētiā viaticū intelli
gitur. Itē notat glo. q̄ b̄ casu maius p̄cedit.
sed minus p̄biberetur.

Ad audientiam

¶ Istud caplm̄ est supra sūmatū in fine sū
marij capli p̄mi et tangit de illo q̄ alia ex cā.
scz monēdi debita sua mortu⁹ est sub equo
in torneamentis. Et gl. tangit q̄ anim⁹ est ī
spiciendus.

Titulus. De cleri. pun gna. in duello.

Porro.

¶ Cū clerico pugnāte in duello pōt ep̄s su
us dispensare si ex duello mors. vel mēbroz
mutilatio nō fuerit subsecuta. Nota glo. q̄
duellū est p̄bitū et pot⁹ cleric⁹ debet pati
omne malum. zc

Henricus

¶ Qui palū aliquēz in duello interficit ir
regularis eē censet. Nota gl. que tāgit q̄ de
um tēptare nō debem⁹. Itē tāgit q̄ b̄ modis
cōmittitur homicidiū.

Titulus. de sagittarij

Artem illam.

¶ Ista decre. p̄biberit illā artem mortiferā.
7 odibile balistarior atqz sagittariorū exer
ceri aduers⁹ xp̄ianos 7 catholicos sub pena
anathematis. Et itellige tex. de bello iniusto

q̄ in bello iusto 7 pugnare etiā cuz balistis.
Tāgit glo. differentia in canonē late inie et
ferende. Itē q̄ min⁹ agit cū lege qm̄ cū mini
stro leg. Itē ponit differentia in ista v̄ba pre
cipio sub pena excoicationis ne hoc fiat. 7 ex
cōmunicō illū qui hoc fecerit.

Titulus. De adulteri is et stupro.

Si quis seduxerit.

¶ Violator v̄ginis ducet eā in vxorē v̄l do
tabit eā qd̄ si nō vult v̄l nō p̄t dotabit verbe
ratur vel in monasteriū dextrudat. Tāgit gl.
q̄ dos fiat iuxta facultate v̄dantis 7 bonesta
tem puelle

Peruenit.

¶ Ista dec. ponit penā qua punit q̄ v̄ginēz
seduxit. Nota gl. q̄ b̄ v̄bū stu pro punit ad
v̄ginēz qz v̄ginēz p̄p̄e stuprāt. Itē q̄ hoc casu
minus agit iure canonico qz ciuili

Si vir sciens.

¶ Maritus vxorē in adulterio p̄seuerātes
retinēs pariceps ē peccati et penitētiē semel
ex v̄banitate recipe bz. Nota gl. que dicit. q̄
patron⁹ est turpitudis q̄ celat crimē vxoris

Maritis.

¶ Maritis ex suspitione violenta p̄missū ē
vxores suas accusare et ipi plus ceteris v̄ad
ulterio ipas accusare p̄nt 7 defendere. Nota
gl. q̄ extraneo b̄ casu vxorē accusare nō licet
Itē tāgit gl. de. r. dieb⁹ infra q̄s vir b̄ potest.

Significasti

¶ Ad op̄i p̄fessioēz adulteri nō punit adulter
p̄p̄ infamiam inde oriā debeat se purgare
Nota glo. q̄ l̄ aliq̄ duo sūt p̄nera q̄z v̄is
p̄stat de vno tñ nō p̄stat de alio. Itē tāgit q̄ l̄
debeat recōciliare ecclīaz. Itē tangit qm̄ sacer
doti indicēda est purgatio 7 q̄liter isto casu.

Intelleximus

¶ Mulier petēs restitutiōēz mariti p̄ exce
ptionē adulteri manifesti repellit nisi vir eū
adulter⁹ p̄bet. Nota. g. in fine cas⁹ in q̄bus
vir vxorē adulterā accusare nō p̄t. Itē tāgit

gl. in pñ. q̄l3 mlier spōte recebat a viro si volens redire non admissa dicitur spoliata

Tua fraternitas.

Abulē neq̄t aduſe p̄soziū bclinare. **B**u bitatio fuit in hoc. can. delictū supueniē rei iudicate de iure v̄ de facto afferat p̄iudiciū. ⁊ videt̄ q̄ sic. Itē notat glo. q̄l3 vir aduſe de bitū reddere nō teneat ipam in de domo expellere p̄pa auctoritate nō d̄z et glo. allegat.

Titulus. de rapto.

De illis

Raptor ab illo ep̄o punit̄ in cui⁹ dyo. rapinā cōmisit ⁊ iudex domicilij sibi suffragatur. **N**otat gl. q̄n q̄s p̄t pueniri in dyo. alit̄ utā in foro p̄ctiōso q̄s etiā penitentiali. zc.

Super eo

Raptor public⁹ repellit̄ ab ecclē sacramētis atq̄z admissi si voluerit penitere siue in morte siue in vita. v̄ sic. ⁊ clarus fm panoz. **M**anifest⁹ raptor vel ecclē violator si restituit vel de restituendo cauet in vita ⁊ i morte ad penitētiā ⁊ ad sepulturam admittitur. **S**i v̄o noluit cauere cū posset ⁊ i morte non potest clerici ei⁹ sepulſe inesse non debent et clerici inessētes vel iniungētes penitētiā cōtra hāc dispositiōnē deponunt̄ ab officio et beneficio. **N**otat glo. q̄ tangit q̄ inanis est ex actio. zc. Itē tangit glo. an q̄s possit penitere de vno p̄cto ⁊ d̄ alio n̄ an valeat tal̄ p̄nia.

Excommunicationi.

Qui mercatores aut al̄s eūtes p̄ mare ex causa honesta spoliāt reb⁹ suis ex cōicacioni subdant̄. Itē non d̄z sibi q̄s de calamitate alteri⁹ aliqd̄ v̄dicare ⁊ a. le. glo. p̄cor.

In archiepiscopatu.

De criminib⁹ cognoscūt ep̄i ⁊ penā iponūt. sed vindictam sanguinis non attingūt. **N**otat gl. que tangit an causa crialis posset ecclēastico iudici cōmitti ⁊ q̄le penā iudex ecclēastico p̄t infligere et quales cause p̄nt sibi delegari. zc.

In litteris

Violatori eccliarū sepultura ecclēastica

nō negatur si p̄ suū p̄sbiterū in fine fuerit absolutus. **N**ota gl. q̄ incēdiarij eccliarū post q̄s sunt publicati a solo papa absoluuntur.

Cum causa

Tenet maimonii cū raptoze cōtractum nec eo p̄sumato ali sine licētia alteri⁹ p̄t religionē intrare. **N**ota gl. que ad hoc solet allegari an statur p̄fessionem p̄iugū in p̄iudiciuz maimonij spūal̄ siue carnal̄. Itē q̄ p̄sens⁹ solus sufficit alteri⁹ p̄iugū vt ali p̄iuguz possit intrare religionē

Accedens ad

Trimē rapto nō impedit maimonii in raptorē ⁊ raptā p̄ctū si p̄sens⁹ postea interueniat. **N**ota q̄ fm antiq̄s canones ⁊ leges raptor nō potuit p̄bere cū rapta.

Titulus. De furtis.

Qui furatur

Qui furatur boiē ⁊ eū v̄diderit cōuictus morte moriā. **E**t intellige boiē liberū q̄ q̄ furat̄ seruū hac pena nō tenet. **I**tem tangit gl. q̄ pena mortis fm canōn. non imponitur. et alle.

Fures

Si fur vel latro in furando vel depredādo occidant̄ p̄ eis nō est orādū. sed si cōp̄bē si vulnerati fuerint ⁊ diacono vel p̄sbitero p̄fessi cōmunio eis nō est denegāda. **T**angit glo. q̄ in nccitate laic⁹ p̄t audire p̄fessiones.

Si quis.

Tpenccitatis famis atq̄z nuditatis p̄mittit̄ furiū in pane ⁊ veste. **T**angit. g. q̄tpe necessitatis oia sūt cōmunia et alle. iura. Itē querit gl. quare fornicatio n̄ admittit̄ ita bñ̄ i necessitate sicut furiū et homicidiū. v̄de glosā q̄ q̄rit ⁊ nō soluit ergo tu cogitare debes

Qui cum fure

Qui partē capit cū fure occidit aiam suam. q̄ nō solū fur reus est. sed etia ille q̄ furti p̄sa⁹ querēte possessore nō indicat. **T**angit glo. an et q̄n q̄s teneat furem indicare.

Ex litteris

Fur occultus p^o pactā penitentiā ⁊ resti-
tutionē p^o mouet ad ordines. arguit. g. q^o mi-
nus agit cū spōte p^o fesso q^o p^o uicio. Itē tāgit
q^o penitentiā nō valet sine restitutione si pre-
inopia fieri potest. zc.

Titulus. De usuris.

Plures
Si creditor de fructib⁹ pignoris recipit
sortem deductis expētenet creditor pign⁹
restituere. Tangit gl. q^o illud d^r fruct⁹ q^o re-
manet deductis expensis et q^o ipō iure p^o fru-
ctus liberatur pignus.

Quoniam

Istud caplm̄ vult idē in sūma q^o caplm̄
precedens. sed addit tacite idem eē in laicis.
nā in precedenti. c. tātū fuit mērio facta d^r cle-
ricis. ⁊ gl. modicū tangit et alle.

Quia in omnibus.

Manifesti vsurarij ad cōmunionē alta-
ris ad xpianā sepulturā vel ad oblationē of-
ferendā admitti nō debēt. Nota glo. que tā-
git q^o multitudo nō excusat peccatū. Itē dic^r
q^o vsura in vtroq³ testamēto est p^ohibita. Itē
dic^r de quattuor p^oncipalib⁹ p^osilija

Super eo

Nō l³ vsural recipe vt etiā captiui idere
dimentur ex ip^o. Tangit gl. et di. q^o p^o iertu bo-
ni malū fieri nō debet. Itē di. tex. q^o pro alteri
us vita nō est mentiendum zc.

Cum tu

Usurarij qui sūt soluendo p^o penas p^osilij
laterane. cōpellūt restituere vsuras q^o etiā
ante p^osilij receperūt facultatibus nō existē-
tib⁹ debēt possessiones empte ex pecunie se-
neberi vendi et debētib⁹ recipe satisfieri. b. d.
Nota tex. q^o dicit q^o p^octm̄ n̄ dimittit nisi. zc.

In ciuitate

Qui vedit rē plus q^o valeat eo q^o differt
solutionē p^oij peccat nisi dubiū sit an tpe so-
lutionis pl⁹ vel min⁹ valeat. Notat. gl. de p^o
ciorerū q^o nō ex affectuōe singlorū. s³ cōmuni
estimatione taxari debeat. Item dicit q^o res

tantum valet quantum vendi potest. zc.

Intercrea.

Usurarius monitus nō desistens si cleri-
cus est ab officio et beneficio suspendit si lai-
c⁹ est excommunicatur. Nota gl. q^o tangit q^o
operatur hic suspensio i clerico. Itē dicit q^o
ep^os potest hoc casu dispensare

Conquestus

Fructus rei pignorate cōputant in sortē.
sed vnū casum excipit. s. si pignus sit feudus
ecclie. tamē ecclia iterum non debet futurus
recipere a vasallo. v. de glo. que alios etiam
ponit casus.

Tua nos

Heres vsurarij filius vel extraneus vsu-
ras extortas per defunctū restituere cōpelli-
tur. Nota gl. q^o quilibet filius tenetur d^r por-
tione sua ⁊ quātū ad eū puenit. Itē glo. que
rit. q^o si vnus filioz nō eēt soluendo an ali⁹
deberet totū soluere. ⁊ gl. arguit pro et p^otra.

Consultuit.

Mutuās ea mēte vt plus sorte recipiat
nō dās pabolā iuramētū nisi aliq^o recipiat
vendens rem plus debito. q^o solutiones p^o
cii retardat tenetur debis in iudicio anime.
Tangit gl. an mutuās possit aliquid secūda-
rio sperare. zc.

Quam perniciosum

Usurarij super vsuris conueni appella-
re non possunt quo min⁹ satisfacciant de vsu-
ris vide glo. in hoc capitulo que videtur idē
innuere in quolibet crimine manifesto. q^o
si iniuste grauaretur ap. nō eēt deneganda.

Per miserabilem

Per subtractionem communionis xp^o
anorū ecclia iudeos cogit ad vsuras restitu-
endas. No. gl. q^o iudei puniuntur per ecclias
pena corporali et etiam pecuniaria. va tñ q^o
ad vindictam sanguinis non pcedat

Tuas dudum

Usurari⁹ qui fecit debitorē iurare de sol-
uendis vsuris vel non repetēdis eccliaistica
censura compellitur ab exactione desistere et
receptas restituere.

Quia frustra

Nō audit^r usurari⁹ p^resc^rptū impetratū
sup^r recuperandis usuris q̄s alii soluit nisi p^r
restituat q̄s extorsit. **¶** No. gl. q̄ t̄git an delin
quēs p̄ vnā legē p^rdit bñficiū alteri⁹ leg. **¶** Itē
querit an ne sufficiat cautio ad restituēdus
usuras zc. **¶** Itē qd si nullus repetat.

Cum in dyoce.

Manifesti usurarij etiā nemine accusā:
te p^r penā lateranē. p^rclij p^rordinariū com
pellunt. **¶** Notat gl. q̄ t̄git q^r pncipes ipediē
tes p^rcessum p^rira usurarios pnt excōmuni
cari. **¶** Itē t̄git qn⁹ usurari⁹ dicat manifestus

Salubriter.

Mariti⁹ fruct⁹ rei dotalis sibi obligate p
bore nō cōputat in sortez. nota gl. que ponit
casus ubi de re dotali marit⁹ tenet cōputa
re fruct⁹ in sortē et que req̄runt ad h⁹ ut nō
cōputet. **¶** Item dicit glo. p^rira illd. **¶** Qui emo
limentum. zc.

Michael laicus

Istud caplm idē videt^r dicere in summa
qd. c. Quia frustra. s. e. v^r sic. sūmatur s^rm pa
noz. **¶** Repetens usuras nō auditur nisi resti
tuat extortas p^r se vel p^r aliuza quociqz cau
sam habet. **¶** Nota gl. que videt^r dicere q^r isto
casu fili⁹ tenet ex delicto patris z agū bic ex
facto patris. zc.

Quanto.

Judei qui a xpianis gues^r usuras extor:
quent. vel de suis bonis decimas z oblatio
nes nō soluūt eccl^ris p^ruant xpianoz cōmer
tio. **¶** Notat gl. q^r cessat argumentū a p^rirario
¶ Itē dicit de usura que dicat^r moderata et q̄ i
moderata.

Nauganti

Mutuās alteri pecuniā z q̄qz in se reci
piat piculū usurari⁹ est cēsend⁹. **¶** Itē qui dat
decē solidos ut alio tpe sibi tondē mesure
tradantur. si dubitet et postea plus soluant
usurari⁹ nō est censendus eodē mō excusat^r
qui pānos vel alias merces vendit ut certo
termino recipiat p^r eis dē. si tñ tpe p^rct⁹ nō fu
erat vediturus. **¶** Nota gl. q̄ dicit. mutuū dā
tes nihil inde sperātes **¶** Itē di. glo. q^r nulla cō

p^relatio admitti d^r ut usura exigat. **¶** Itē t̄git
glo. de dubio q^r p^rpter dubiū excusat. dicit ra
mē p^r piculū aiaruz cauti⁹ fore abstinedū.

**Titulus. De usuris. li.
sexto.**

¶ Usurarum

Ista dec. p^rmo inouat z obfuarū p^rcipit la
teranē. p^rclij p^r usurarios editū. **¶** Scdo p^rci
pit dñs z vniuersitatib⁹ terraz ne p^rmittāt
alienigenas in t^ris suis p^rducere domos ad
exercendū fen⁹ vel p^rductas h^re z q^r aliq^s eis
ad h⁹ domos nō locet ad aliq^t tēp⁹ z iponit
penā clici⁹ p^r faciētib⁹ et enam laicis.

Quamqz.

Manifesto usurario lz mandauerit vsu
ras restitui eccl^rastica sepultura negat nisi p^r
mo satisfaciatur vel s^rm formā b⁹ decretal⁹ ydo
nee caueat sepeliētes eos p̄ hāc p^rstitutionez
lateranē. p^rclij penā incurrūt testamēta eo
rū aliter facta nō valēt. **¶** Nec debet eis aliq^s
intesse vel eos absoluerē vel ad p^ressionē ad
mittere **¶** T̄git. g. q̄s dicat^r usurari⁹ maifest⁹

**Titul⁹. de usuris. i cle
menti.**

¶ Ex graui

Officiales cōmunitatū faciētes dictātel
vel scribētes statuta sup^r usuris soluēdis nō
repetendis vel nō restituēdis. vel iudicātes
s^rm illa vel si delentes illa si pnt i^rfra tres mē
ses de libris cōmunitatū v^r illa fuātes excō
municati sunt. h⁹ p^rmo. **¶** Feneratores in caub⁹
vsurarū edere cogunt libros rationū suarū
h⁹ scdo. **¶** Perinacit⁹ asserēs exercere usuras
nō eē peccatū heretic⁹ est. h⁹ tertio. **¶** Notat. g.
que est in hac materia singularis

Titul⁹. de falsarijs.

¶ Falsidicus testis

Qui falsum dicit testimoniū deū iudicē
z patrem offendit **¶** Nota tex. qui di. q^r p^rter qz
reus est q̄ veritatē occultat z mēdaciuz dic.

Tangit gl. de sententia per falsos testes vel instrumēta lata et qualiter puniri debet falsus testis et est notabilis. zc

Super eo

Tēnia lata p falsas litteras non debet executioni mādari. Tangit glo. q per falsas lrās nulla attribuit iurisdicō. Itē q executor su per sedere debet cum allegatur falsitas. et q liter hoc procedit. alle.

Ad audientiam

Cleric⁹ falsificans si gillū pncipis deponitur et ei caract impmit et in exiliuz mittit. Tangit B gl. qualē iste caracter dz ipmi et p quē. Item q fiat sine emissione sanguinis

Cura sepe

Existēs in curia lrās ap. nō recipiat nisi a manu pape vel officialiū eius ab ipso deputatorum. persone tamē solēnes p nūcios recipere pnt de manibus tamē pdictoz. Si pfaciens fuerit laicus excommunicat. si cleric⁹ suspenditur ab officio et beneficio. vide glo. que loquitur de excōmunicato impetrante

Licet ad regimen

Mic habes nouē modos falsitatis q melius per inspectionē oculoz intelligunt qm elocutione aliq expmant. No. gl. que ponit etiā alios modos falsitatis qz ponūt in tex.

Quam graui.

False sunt littere pape in quib⁹ epūs vocatur fili⁹ vel inferior frat vel vni scribit i plurali. Notat doc. ex B capitulo q stil⁹ curie est attendend⁹ in litteris et deseruit B ad multa

Ad falsariorum.

Qui p se vel alios lrās pape falsant excōmunicati sunt cū suis fautorib⁹ et clerici ab officio et beneficio sunt puati et degradādi. et curie seculari tradendi p quā laici etiā puniunt. Si aut clericus falsis lrās vnt benefici et officio spoliatur. Si laicus excommunicatur. Item dicit glo. allegās ignoratiā

Accedens

Nō psumit q̄s falsare lrās de simplici iu

sticia nec puniit si hoc cōperto desistat ill vti Nota gl. que di. q nō psumit q̄ q̄s in re modica velit cōmittere dolum. Et tangit gl. qd si quis falsū affirmet de re propria cui⁹ noticiam habuerit p̄sumitur ne prima facie p̄ ipsum. vide glosam que arguit pro et p̄tra

Ex conscientia

Propter paucarum lrārūz raturaz i loco nō suspecto rescriptum nō pbatur falsuz Nota glo. que dicit q modica suspitio non debet sapientis animum immutare et al. gl.

Titulus. de sortilegijs.

In tabulis

Furta rerū eccliarū nō sunt in tabul⁹ aut codicibus. aut alis sorte vel inspectiōe astralibij inqrenda et B dicit cum. c. sequēt qd incipit ex tuarū. Notat gl. in. c. i. q quelibz sort non sit mala. Itē. g. in. c. ij. tangit de simplicitate et de eo qui bono zelo aliquid facit

Ecclesia vestra

Sors intantum in electionibus repbat q etiam electio cōpmissariorum p sorte nō debet admitti neqz assumi. Notat. gl. an q̄s posset seipsum eligere. Item q persona electa nullo casu debet computari inter eligentes Item ad quem pertinet confirmatio et examinatio processus et etiā persone electe. Itē glo. arguit de sacro matbia qui fuit sorte electus zc. Item dicit gl. q sors in pluribus casibus admittitur. Item dicit q sors in se non est mala sed ex causa prohibetur.

Titulus. de collusionione

Scripta

Si accusator ab accusatione desistit dz iudex inquirere an hoc p collusiones faciat. Nota glo. que tangit differentia inter factuz bonū et illud qd bene fit. q̄a iudei bonū op⁹ fecerūt h̄tñ nō fecerūt bene. de quo vide. gl.

Crimina.

Crimina pbata puniri debent etiaz si accusatus cū accusatore in amicitiam redijt

Eludiuimus

Officio suo puatur q̄ p̄ collusioz p̄stituit illud censuale. **vel sic.** Clerici sup̄ suis beneficijs colludentes ab eis dē debēt penit̄ remo: ueri. **Nota glo. q̄ dicit quid sit collusio.** Itē dicit q̄ colludiū nō debz manere impunitū. et alle. ad hoc 2 cor. 2̄.

Intantum.

Iterū p̄ra illum inquiratur qui p̄ collusionem p̄s fuerat absolutus. **Notat glo. p̄ ma q̄n̄ prelatus debet inquirere quādo.** scz scandalum videtur. **Item tangit glo. q̄d sit tergiversare.** 2̄.

Titulus. De delictis puerozum.

Pueris

Impubes p̄ter q̄z in vicio carnis delin: quētes puniūtur tamē min⁹ q̄z adulti. **Nota ter. q̄ dicit q̄ puerilis etas plena est furtis mendacijs et p̄urijs.** **Item tangit glo. d̄ p̄u: eris septē annoz q̄ confiteri et mentiri p̄nt.** **Item ratione etatis mitius agitur**

Referente

Pater de delicto filij impuberis non tenetur. **vel sic.** **In puero multū relinquit q̄d in adulto grauit̄ punitur.** **Tangit hic glo. q̄ pater nō debet puniri p̄ filio.** **Itē notat gl. q̄ ab ep̄o habente regalia a p̄ncipe p̄ore: galibus illis appellandum sit ad papam de quo vide glo.**

Titulus. De clerico uenatore.

Episcopum

Iste titulus ponit penas q̄bus puniunt̄ ep̄i p̄sbiteri et d̄yaconi b̄ntes canes aut accipitres aut b̄mōi ad venandū. **Ep̄us eniz tribus mēlib⁹ a cōmunionē suspenditur.** si p̄sbiter duob⁹ si diacon⁹ ab omni officio suspenditur. **Nota glo. que distinguit d̄ multiplici venanone.** **Itē tangit q̄n̄ admittitur venatio.** **Item dicit q̄ isto casu plus punitur mino: q̄z maio:.** **Itē dicit q̄ clerici spe:**

cialiter sunt serui domini.

Omnibus

Summatum est. s. c. primo.

Titul⁹. De cle. percuss.

Si quis

Qui in aliquo ḡdu sacro percussor extitit corripatur a crimine. et si se nō emendaue rit deponatur. **Nota gl. que tāgit de eo qui in vsu habet percutere et in ludo 2̄.**

Preterea

Ep̄s duob⁹ mēlib⁹ ab administratōne missarii suspēdit̄ qui fecit aliquē vltra modū sustib⁹ v̄bati. **Notat glosa. q̄ ex temporis prolixitate presumitur hic. et licet uiam presumitur ex t̄pis breuitate.** **Itē notat gl. in si. q̄ ep̄s q̄rēs timeri v̄berib⁹ deponi debet ab officio**

Presentium

Duob⁹ annis a missar̄ celebratōe suspēdit̄ p̄bit̄ q̄ in pflictu vbi aliq̄ mortui sunt lapides picitur nullū percussit. **Tāgit glo. q̄ p̄sbiter h̄ casu se defendendo lapides picit. 2̄.**

Continentia.

Assumēs arma vt cū aliquis p̄donibus resistat lz facto neqz p̄ filio suo homicidium fuerit subsecutū ad ordines p̄moueri nō p̄t si ab alijs homicidiū fuerit p̄petratū.

Titul⁹. De maledicis

Innotuit

Maledicēs pape puniēd⁹ ē. vt deiceps alij abstineāt a tali reatu. **Nota. g. q̄ est nota bit̄ et magistra et videt̄ arguere q̄n̄ q̄steneēt dimittere iniuriā 2̄ q̄n̄ nō. 2̄ remittit 2̄ alle. 2̄.**

Statuimus.

Ista dec. pōit penā quā patit̄ q̄ p̄ deū vel sc̄m aliq̄z blasphemiam publice dic̄. **Nota. gl. q̄ di. q̄mū delictū sit blasphemare q̄z ḡuit euā remittat.** **Itē tāgit gl. q̄ vna iurisdic̄tio iuuatur p̄ aliā.** **Itē notat gl. q̄ q̄n̄ nō exp̄mit̄ aliq̄ specialis moneta intelligit̄ vsuat̄ et alle.**

Titul⁹. De cle. ex. mini.

Si quis episcopus

Ep̄scop⁹ p̄sbiter aut diacon⁹ de posu⁹ iuste p̄ certis criminib⁹ si ausus fuerit ministerium sibi duduz commissuz attēptare ab

ecclesia abscidatur. **N**otat hic glosa. q̄dem
dicendum est si iniuste dummodo sententia
non sit lata p̄ra ordinem iuris.

Si quis presbiter

Si de ḡdat⁹ vel suspensus celebrat ⁊ mo
nit⁹ nō desistit excomunicatur ⁊ si nec sic de
sistit ad requisitionem ecclesie per prin cipē
secularem in exilium mittatur. **N**o. glosa. 3.
que tangit an de ḡdatus p̄ficiat. **I**te tangit d̄
inuocatione auxilij secularis.

Clerici autem.

Interdict⁹ vel excomunicat⁹ celebrans et
monitus nō desistens deponitur. **N**ota. gl.
que t̄agit q̄s possit cū deposito dispensare ⁊
ipsum restituere. zc.

Latores presentium.

Excomunicati vel interdicti si celebrant
deponuntur nisi propter eorum multitudi
nem pena minuetur. **N**ota glo. que tangit q̄n
do parcendum est multitudini. et quando
non. **I**tem t̄agit glo. qui dicunt multi. **T**an
git glo. differenciam suspensionis ab officio ⁊
beneficio. **I**tem quid si dicat ep̄s suspēdo
te ab officio v̄l b̄nificio

Illud dominus

Qui excomunicatus celebrat deponitur
nisi pena illa misericorditer remittatur. **T**̄a
gunt hic doct. et glo. tangit q̄ in notorijs nō
est opus monitione. **I**te dicit q̄ papā etias
fallit ob iūto. **I**te t̄agit de fama et an q̄s d̄be
at se credere ex fama excomunicatū non vi
soliteris.

Fraternitati

Excomunicatus celebrans a beneficio de
ponitur. dicit glosa. in hoc capitulo q̄ ep̄s
potest p̄dictos clericos perpetuo deponere
tamē nō potest cū eis dispensare vt dictum
est. s. e. clerici. zc.

Postulastis

Collatio beneficii excomunicato facta n̄
valet et sciēter excomunicatis b̄nificia p̄ferē
a beneficiorū collatione suspenditur s̄ p̄mo.
Celebrans in loco interdicti si cleric⁹ est. d̄po
nitur ab officio. si monach⁹ vel monialis in

artius monasteriū detrudatur. **I**tem di. glo
sa in fine q̄ hoc casu clericus non audis si di
cit se iniuste excomunicatū.

Proposuit

Excomunicato p̄ absolutionem b̄nifici
um p̄ferri potest. v̄l sic **Q**ui nō p̄bat p̄ra eū
cui facta est collatio tempore receptiōis b̄n
ficii vt excipit stat facta collatio per prelatū
Ite nota. s̄ q̄ excomunicat⁹ suā d̄z custodire abso
lutōz **I**te no. bic. q̄ hoc casu testes v̄iusqz
admittuntur. s̄ illius qui dicit aliquē excom
municatum ⁊ q̄ dicit se absolutum

Apstolice se.

Qui probabiliter ignorat se suspensū ce
lebrando irregularis non est. **N**ota glo. que
alle. paulū. d. veniam merui. quia ignorans
feci. **I**tem dicit glo. q̄ quis absens ⁊ ignorā
s̄ potest excomunicari et suspendi. **I**tem tan
git glo. q̄ nulla sententia vel statutum ligat
nisi sciatur. **I**tem tangit de eo q̄ per epl̄as ex
comunicatur an sic statim excomunicatus
q̄z cito epistola sic scripta vel q̄n recipit. zc.

Si celebrat

Istud capitulum est multum difficile.
⁊ habet plura dicta. ⁊ ergo casus simpliciter
poni non potest. vel potest dici q̄ celebrans
in minori excommunicatione licet grauer
peccet tamen irregularis non efficitur ⁊ eli
gere potest. scienter tamen eligi non potest
Item ipse peccat conferendo ecclesiastica
sacramenta collata tamen non carent virtu
te dūmodo tamen non in contemptum ec
clesiasticę discipline ⁊ contra prohibitiones
nō cōmunicet excomunicato. zc.

Titulus. De clerico non oroi. munis.

Si quis

Non ordinatus sacramentaliter bap
tisanus vel celebrans propter suam temeritatē
abijcitur ab ecclesia et nunq̄ ordinabitur.
Nota glosam q̄ baptismus tempore neces
sitatis a quolibet potest recipi etiam ab he
renico in forma tamen ecclesie. zc.

Ex litteris

Dyacon⁹ missas celebrās ad sacerdotiū nō pmouetur. ad tēp⁹ a dyaconatu suspen dit. sed in bñficio cū eo poterit dispēfari. **T**ā git gl. q. c. lic⁹ deposit⁹ debet clericaliter uiue re nec debet in obpbriū cleri mēdicare. **I**tē q rit h gl. an ne papa vel epūs posset in h cau cū dyacono dispēfari.

Titulus. De cleri. per sal. pro.

Tue littere.

Qui ignorant p salū de subdyaconatu fit p̄sbiter p⁹ p̄nias in diaconū ordinat⁹ r̄ de mu potit in p̄sbiterio secū dispēfari. **N**otat h glo. p̄ma de negligētia q̄ fuit h crassa r̄ supi na. **I**tē q̄rit qd̄ de illo q̄ nullū hz ordinē r̄ p mouet in sacerdotē. **I**tē qd̄ de laico. **I**tez qd̄ de epō. **I**tē dicit gl. q̄ sicut vir r̄ mulier vnū faciūt maēmoniū ita clicat⁹ et sacerdotium beneficiū faciūt epūm.

Titulus. de eo qui sur tione ordi. susce.

Veniens

Qui furtiue ordinat male suscepti ordi nis p̄t suū epūm executionē hē r̄ pmoue ri ad mai⁹ nisi excoīcatio lata fuerit p̄talem. **N**ota. g. q̄ di. q̄ ille furtiue ordines suscipit qui p̄ra sciam sui ep̄i r̄ sine examinatiōe p mouetur.

Cum. h.

Irreglariis efficit q̄ in vna die ad miores ordines r̄ ad subdyaconat⁹ ordinē pmoue tur. **N**otat glo. q̄ oēs minores ordines vna die p̄ferri p̄nt r̄. g. ad Halle. r̄ remittit

Innouit

Ut. s. e. in. c. veniēs. **N**otat gl. r̄ et text⁹ no tabiliter tangit q̄ epūs p̄t ferre sniam excoī cationis ne q̄s p̄les ordines maiores susci piat. **I**tē tāgit de illis q̄ p̄ra sniam excoīcati onis suscipiunt ordines q̄ deponēdi sunt.

Titulus. De excessib⁹

prelatorum

Deruenit

In ista decretali papa monet p̄latos ab stinerea ḡuaminib⁹ subditoz r̄ cōminatur penā p̄trafaciētib⁹. **N**otat. g. q̄ snia excoīca tionis nō debet ferri sine ordine iudiciario r̄ q̄ epūs in excoīcando debet req̄rere p̄sen sum capituli r̄.

Ad hec

Ep̄s ecclias subiectas archidyaconis ab eis liberare nō potest. **N**otat glo. q̄ ep̄i non debent alteri diminuerē ius suū citra ei⁹ cō sensum nec p̄t epūs in p̄iudiciū alteri⁹ alii dare p̄uilegium. **I**tem dicit q̄ p̄uituz ex cō suetudine p̄stitum peti potest.

Ad aures.

Archidyaconi ecclias sibi subiectas ad suos vsus retinere non p̄nt. **N**otat gl. q̄ ar chidyaconi causa custodie p̄nt ecclias retine re si ad eos p̄tinet institutio ad huc nō debēt sibi retinere sed alios instituere

Clerici

Clerici si sunt sodomite dponunt r̄ i mo nasterio detrudunt si laici excoīcant. **N**ota q̄ sodomite dicunt filij diffidentie q̄ de eoz salute diffidendū est. **I**tem dicit glo. de vici nitate. r̄.

Sane si episcopi.

Quiniuste penit ep̄i ab abbatib⁹ p̄nt ip̄i abbates p̄pa auctoritate denegare. **N**ota g. q̄ di. q̄ ois cura in dyo. tā in mōasterijs q̄s i alijs p̄tinet ad ep̄m nisi sint exēpti. r̄ alle.

Illud etiam.

Ista decretal ponit penā illoz q̄ cū sint vi carij volūt se ingerere v̄l erigere p̄ p̄soas. i. p̄ suos p̄latos. **N**ota gl. q̄ di. q̄ p̄sonis vili bus sūt beneficia denegāda et subtrahenda

Cum ad quorūdam

Denegat p̄lati pcuratio q̄ secū ducūt p sonas r̄ euicōel plera nūez i p̄silio laianen. **R**atutū. **E**t snia excoīcatōis p̄pterea in sub ditos lata nō tenet. **N**ota gl. q̄ snia excoīca tiōis lata p̄ra p̄uilegiū pape n̄ t̄z r̄ nulla

Sicut vnire
Abbas monasteriū suū alteri monaste-
rio subicere vel vnire nō p̄ sine auctoritate
Dyo. etiā de metropolitani p̄sensu. **N**ota gl.
que ponit casus certos quos papa sibi soli
referuauit

Quam sit graue.

Clericus q̄ de suo crimine publice gloria-
tur p̄pter q̄d scādaluū inde secutuū est ab offi-
cio et beneficio suspendit̄. **N**otat h. g. q̄ con-
fessio extra iudicialiter facta p̄iudicat h. ca-
su q̄ non refert vñdecunq̄ crimina clarue-
rint vt puniantur zc.

Ex litteris vestris.

Ep̄s cui auctoritate homicidiū ē com-
missū ab altaris ministerio z officio p̄ntifi-
cali z ep̄atus administratione deponit̄. **N**o-
ta glo. q̄ clerici nō p̄bent̄ p̄silia dare p̄nci-
pibus in criminibus dū mō tñ fungant̄ po-
tius vice p̄sulentis q̄s suggerētis. glo. alle. zc.

Inter dilectos.

Ab obtinenda dignitate repellit̄ vsurarius
z publicus aleator. **N**otat gl. q̄ ludere i aleis
licet p̄iuij causa z h̄m leges. **I**tem q̄ delictū
siue peccatū suū excusat auctoritate siue cō-
suetudine maḡ peccat. **I**tem tangit d̄ falsario zc.

Accedentibus

Abbates d̄ matrimonijs cognoscere pu-
blicas p̄nias inuigere z indulgētias dare n̄
p̄nt nisi speciali iure hoc eis competat. **N**o-
tat glo. q̄ q̄libet suis sibus d̄z eē p̄ntius

Dilectus filius

El d̄ reuelandum peccatorē siue peccatū
in p̄nia p̄fessū sacerdos v̄geri nō d̄z. **N**otat
glo. q̄ nemo cōpelli d̄z ad indicandū furem
Item notat glo. q̄ sn̄ia excōicationis lata sub
p̄ditione suspendit̄ p̄ appellationē. zc.

Dilecta filia.

In p̄iudiciū p̄lati nō p̄nt subditi singla-
res eligere signa collegij. vel sic. **C**lerici eccle-
sie v̄bi iam sine ips̄ collegiū est non p̄nt face-
re vnum corpus. **N**otat glosa quot modis
dicitur corpus. **I**tem tangit glo. de sigillo q̄l
potest habere sigillum.

Gravem

Qui contra iuramentum p̄latum do-
minum suum negat v̄l coram seculari iudi-
ce de ipso conqueritur. vel eum inuadit b̄n-
ficio est p̄uandus. **N**otat glo. q̄d sit bomagi-
um. **I**tem q̄ omnis p̄uacacia aduersus p̄la-
tem capite punienda est. zc.

Amis iniqua

Ista decre. ponit q̄ndecim rep̄bēlibilia i
quibus p̄lati excēbita q̄bus papa p̄cipit
p̄latos abstinere. **N**ota b̄n istud capitulu-
z et ei⁹ gl. z inuenies q̄ntas tribulatiōes susti-
nent religiosi v̄ri a p̄latis eccliarū p̄t̄ cor-
auariciam. zc.

Amis praua

Ista decretalis ponit duodecim p̄dica-
toruz et minorū q̄uamina a quib⁹ p̄cipit p̄la-
tos abstinere. **N**ota glo. que dicit q̄ omnel
religiosi qui populum non habent ad syno-
dum ire nō tenetur. **I**tem tangit gl. q̄ religi-
osi p̄latis non p̄stant iuramentum s̄z cli-
ci seculares.

Tanta est

Violans interdictū iurisdictione z clau-
um potestate p̄iuatur. **N**ota q̄ violans in-
terdictum cōtempnit clauēs petri. **I**tem no-
ta qui non suat sententiam interdicti tanq̄s
suspensus beneficia p̄ferre non potest. **I**tem
celebrantes in loco interdicto interdicti sūt.
Item nota glo. que tangit et est singularis
de materia interdicti.

**Titulus. De excels. p̄re-
la. li. sexto.**

Eum ex eo

Abscendentes non possūt acquirere no-
ua loca ad habitandum v̄l aliqua antiqua
alienare v̄l mutare absq̄ speciali licētia pa-
pe que de hac p̄hibitione faciet mentionem
In acquirentibus tamen loca p̄ beremitaica
vita ducenda cessat p̄bitio. **N**otat glo. p̄-
ma. qui dicuntur medicantes. **I**tem sine di-
cit glo. q̄ religiosus medicans de licentia p̄-
lati sui potest beremitaicā vitā ducere zc.

De excessibus pre. in Ale.

Frequens

Ista cle. puidet cōtra. xxx. grauamina q̄
plati religioſi inferebant. a q̄bus platos ces
sare precipit. et suos subditos cessari facere.
iubēs religioſorum p̄uilegia z iura seruari.
Notat gl. q̄ ep̄us potest ab exēpus mod̄a
tum petere subsidium. **I**tem tangit de nota
rio qui requisitus recusat facere instrumen
tum. **I**tem tangit et dicit q̄ p̄ntatio fieri p̄t p
litteras. **I**tem tangit an p̄uilegium de fru
ctibus beneficioꝝ p̄mi āni extēdat ad ex
emptos. **I**tem dicit q̄ vna est vniuersalis ec
clesia. extra quā nullus saluatur. **I**te vñ est
dñs. vna est fides. z vnū bap̄isma

Titulus De noui ope ris nuntiacione.

Intelleximus.

Quod edificatū est post denūciatōez noui
operis demoliri debet expens̄ p̄struētis. vñ
sic. Cum aliquid noui p̄struitur sine iure si
ne iniuria debet s̄m̄ statuta legum z cano
num terminari. **N**ota gl. in. c. p̄mo que tan
git que requirunt in denūciacione z tāgit d̄
noua ecclesia edificanda.

Cum ex iniuncto

Sūmatū est. s. c. p̄mo. **N**otat gl. q̄s de
bet denūciare nouū opus. **E**t quis dicatur
facere nouū opus. **I**te arguit gl. p̄ monach̄
q̄ semp̄ p̄sumunt habere bonā causam. **I**te
tangit tex. et gl. de sc̄dalo. d. **S**i scandalisat
frater me⁹ nō comedā z̄. **I**te dicit gl. q̄ mul
ta fiunt et etiā omittunt p̄pter scandaluz vi
tandum et qualiter illa intelliguntur. vide
textum et glosam.

Significationis.

In optione est nunciantis nouum op⁹
an infra tres mēses de p̄iudicio suo an ve
ro debeat ostendere z interim cesset ab ope
re recepta cautione de ope demolendo sta
tim edificare p̄mittat. **N**ota hic gl. q̄ restitui

tio quandoq; differtur licet p̄batōes sunt
in promptu et alle.

Is cui opus

Nō obstāte cautioe p̄stita ab edifican
te demolendo opus tenetur edificāse expe
ctare spacū trium mēsiū si volueris p̄bare
ipsum edificasse post denūciacionē i p̄iudi
cium iuris tui. **E**x isto tex. notat gl. q̄ in opti
one est denūciatoris an velit statim docere
de iure suo vel vsq; ad tres mēses an statim
recipere cautionem de opere demolendo.

Titulus De p̄uile gijs.

Episcopalia

Non debēt ep̄i nisi in ciuitatib⁹ seu locis
insignib⁹ collocari. **N**ota tex. qui tangit ali
quid vilescere p̄pter suā numerositatē. **I**te z
no. gl. in fi. sui q̄ sponsa statū nō tradēda ē. z̄

Sicut in

Nō obstāte p̄uilegio fori puniē p̄ ecclesias
laicus ecclesie malefactor. **N**ota tex. q̄ dicit q̄
laicos cohercere nō est p̄tra legem agere. lz
legi facere subsidium. **I**tem dicit gl. qui ma
los cohercet minister est dñi.

Cum et plantare

Religiosi etiam exēpti decimas a laicis
recipere nō debēt sine dyoc. p̄fesu. s̄ p̄mo. **E**x
cōicatu z inēdicti nō debēt admitti ad diuina
ei per religioſos exēptos s̄ sc̄do. **R**eligiosi et
exempti in ecclesijs non p̄inentib⁹ ad eos ple
no iure non instituunt nec destituunt. incō
sultis ep̄is. sed rationē erigunt de tempora
libus ab institutis hoc tertio. **H**ospitalarij
z templarij semel in āno celebrant in ecclesia
posita in loco interdicto ibi tamen nō sepe
liuntur coꝝpora mortuoꝝ. hoc quarto. **C**ō
fratres exemptoꝝ seu ipsoꝝ oblati qui in
totum se non transtulerūt iudicari p̄nt ab
ordinarijs locoꝝum. h. di. s̄m̄ p̄ano. **N**ota
gl. q̄ quilibet tenetur vitare excomunicatos
etiā exēptos. **I**tem tangit gl. quid notant il
la verba pleno iure. z que tūc ep̄us habet fa
cere z exercere in p̄dictis ecclesijs. **I**tem tan
git gl. de illis fratrib⁹ qui a p̄uilegiatis

emunt. zc. et dicunt se exemptos

Dilecti filij

Priuelegijs suis est puand⁹ q⁹ puilegijs derogat alioz. **N**ota tex. in fine q⁹ di. q⁹ papa vult illoz puilegia curtare q⁹ autencis sc⁹ p⁹ u⁹ ris se. ap. h⁹ e puilegijs alioz volut obuare

Ad hec

Priuelegiat⁹ excōicatu i cimitio sepelire nō dz. **N**ota gl. que t⁹ agit q⁹ cōicādo excōica to mortuo q⁹s incidit in excōicationē q⁹ nō est verū s⁹m opinionē hosti. z et Jo. an. ex c⁹ p⁹us casib⁹. an. c. ex cōmuni. de hereticis. zc.

Si de terza

Trigita ānis faciēdo p⁹ puilegiū p⁹dit ill⁹ siue renūciat ei dē. **N**otat g. q⁹ puilegiū p⁹dit eo ip⁹o q⁹ q⁹ n⁹ v⁹it eo. et licet iā leges p⁹ dissue tudinē abrogāt q⁹ res d⁹ facili ad suā naturā redigunt. z alle. glo. iura ad hoc. zc.

Porro q⁹uis.

Priuelegioz tenoz inspiciend⁹ est z suā d⁹us. **N**o tex. q⁹ solet ad h⁹ allegari. q⁹ tenoz p⁹ uilegioz ē inspiciend⁹. **I**te di. g. q⁹ h⁹ casu res deuoluta ad tēplarios cēset eodem iure cuz alijs rebus eozum.

Recepimus

Solutio cēsus n⁹ pbat quē exēptū nisi si at ad iudiciū lib⁹tanis. **N**ota glo. que dicit q⁹ lz papa recipiat aliq⁹s sub p⁹tectione sua p⁹ p⁹terea nō s⁹ subtrahit a iurisdictione ordiaria

Sane.

Alij sibi assumere nō debēt q⁹ papa specialit⁹ alicui voluit indulgere. **N**otat glosa. q⁹ v⁹ni p⁹ puilegiū p⁹cedit n⁹ dz ali⁹ auctonitate p⁹pa in exēptū trahere **I**te arguit g. q⁹ v⁹ni p⁹cedit et dz ali⁹ p⁹cedi. zc. v⁹z ē iure cōi

Datentibus

Religiosi i domib⁹ puatis lz ibi sint puata oratoria n⁹ pnt ibi b⁹re cāpanas **N**ota. gl. q⁹ di. q⁹ si exēpti excedāt metas puilegioz suozū v⁹l⁹ si p⁹blice d⁹linq⁹nt q⁹ pnt ab ep⁹is cōh⁹ceri

Tuarum

In tota puincia puant⁹ exhortationis officio hospitalarij q⁹ mittūt p⁹ elemosinis colli

gēdis. falso cruce sig⁹tos. **E**t missi s⁹ lūt layci excōicant⁹. si s⁹ lūt elici a b⁹nficio z officio suspē dant. z eadē suspēsiōe punit⁹ q⁹ a⁹ n⁹ recōciliatō nēi polluta ecclia celebrat. **E**t suspēsi p⁹ ep⁹os exēptos absolui n⁹ pnt. et frēs puilegiatoz q⁹ plene ad ip⁹os nō irāsserūt nō censent⁹ puilegian. **N**o. gl. q⁹ t⁹ agit an ordinarius habz potestātē in exemptos.

Cum olim

Priuelegiū p⁹ditū de cui⁹ veritate z tenore p⁹stat p⁹ testes z s⁹m dicta eoz. s⁹ c⁹ s⁹ u⁹ inno uat **N**ota gl. q⁹ pbat q⁹ litera missio instrumēti siue puilegij p⁹bari debet.

Ex parte

Innouatio puilegij ius antiquuz p⁹uat z nouū nō tribuit. v⁹l sic. **S**ine mag⁹ difficultate puilegia innouāt nec p⁹ inouationē ius acq⁹ritur. sed vet⁹ t⁹ i⁹ modo p⁹uat.

Cum olim

Ecclia vtens duplici puilegio exēptiōis si ex vno succūbat ex alio p⁹ obtinere z se exēptus iuuare nec tenet⁹ facere obediētiā z dyo cesano. vi goze t⁹ exēptiōis nō p⁹t sine l⁹nia di ocesani eccliam p⁹struere in loco nō exēpto. **E**t si exēpt⁹ de facto in loco nō exēpto p⁹stru it ecclia cedit iux⁹ ep⁹i. b. di⁹ s⁹m panoz. **N**ota g. q⁹ t⁹ agit cāz posse cōm⁹itu monacho. zc. **I**te q⁹ ecclia sine p⁹ s⁹ ep⁹i nō dz edificari de q⁹ v⁹ de glo. et iura p⁹ eam alle. zc.

Accedentibus.

Contra puilegiū p⁹scribit⁹ spacio. xl. annoz **N**ota gl. q⁹ tangit z disputat q⁹ n⁹ z q⁹ litera puilegia p⁹scribant⁹. **I**tem q⁹ lic⁹ h⁹ debeat intelligi q⁹ dz puilegia eccliaz z monasterioz cūc⁹ t⁹ p⁹ib⁹ debēt manere inuiolata **I**te disputat. g. an puilegiū v⁹nico actu p⁹datur an non.

Cum capella.

Ratōne v⁹ni b⁹nficij ē q⁹s subiect⁹ z rōne alteri⁹ est exēpt⁹. **N**ota glo. que arguit h⁹ p⁹z p⁹. an vna et eadē res debeat duplici iure cenleri. **E**t sic in p⁹te liber et in parte seruus.

Ex ore sedentis

Exēpt⁹ in capite in mēbris subdit⁹ eē pōt vel sic abbas monasterij exēpti p⁹ mēbris nō

exēptis ad sinoduz epālē accedere z epō pa-
rere tenēt. b. d. fm panoz. **Nota** gl. q̄ snia pa-
pe facit ius q̄ ad omnes qui similit̄ iudicare
tenent. **Itē** notat gl. de dictionib⁹ istis qz q̄n
vel sicut qd̄ opantur in p̄uilegio.

Ex parte tua

Protectio pape non eximit aliquē ab or-
dinaria iurisdictione siue ptāte. **Nota** gl. q̄
di. ad qd̄ valēt tales impetrationes. s. q̄ quis
d̄ esse sub p̄tectione dñi papez. **Solutio** qz
plus solet timeri. zc.

Pastoralis

Religiosi p̄uilegiati a papa sup capellis
in suos vsus p̄uertendis auctoritate ep̄i pos-
sessione earū dē apprebēdere debēt nisi aliud
in p̄uilegio exp̄matur. **Notat** gl. q̄ nemo rē
suā accipere debet intellige si possessionem
non habuisset.

Detistis

Si tēplarij vel hospitalarij non fuēt in-
dicta p̄ eis in loco p̄mulgata nec alij suare
tenentur. **Nota** gl. dicit iudices debere esse
solicitos ne turpi colludio q̄ratuz ex miseris
p̄ciū gaudiōz z alle. ad h̄ iura.

Quoniam

P̄uilegiū monasterio p̄cessū q̄ ei⁹ mo-
nachi ex̄cōmunicari nō p̄nt d̄ monach⁹ ma-
nētibus in monasterio vel in capellis vtro-
qz iure monasterio subiectis et non de alijs
monachijs intelligatur. zc.

Quia circa

Ep̄s qui remisit decimas ep̄ales. p̄sen-
tes et futuras intelligit remisisse. **Notat** gl.
q̄ vbi p̄uilegiū in definite planū ad futura ex-
tenditur. Et arguit gl. p̄ h̄. s. de. c. quanto

Antiqua

Itud. c. ponit et declarat p̄uilegia quat-
tuor patriarchaz sedū. **Nota** gl. que tangit
q̄ nullus sine culpa iure suo p̄uari debet z h̄
fallit in casib⁹ in gl. enumeratis et ponit me-
trū. **Pauptas** odiū vicū fauor scēl⁹ z ordo
p̄sonas spoliāt z loca iure suo.

Ut p̄uilegia.

P̄uilegiū p̄cessū religiof de sepeliēdis
p̄stratribus tpe interdici intelligit de illis. lz
in seculo manētib⁹ qui se et sua offerūt mo-
nasterijs. vel q̄ bona sua dederūt vsu fructu
retento. **P̄uilegiū** vero q̄ veniētib⁹ religi-
osis ad locū interdici ipsi celebrare p̄nt sēt
in anno intelligit in vna eccl̄a vbi sūt plures
Tangit gl. an in eccl̄a interdicta potest ce-
lebrari.

Quod nonnullis

Tpe generalis interdici ep̄i non p̄b̄biti
qui non fuerūt culpabiles interdici clā cele-
brare p̄nt. **Nota** gl. que tāgit an ep̄s alteri-
us dyo. possit celebrare in alia dyo. tpe inter-
dici sine licētia ep̄i illi⁹ dyo. **Itē** querit an co-
nonici p̄nt interesse.

Quanto

P̄uilegiati q̄ ex̄cōmunicari nō p̄nt p̄
ordinarios etiā ex̄cōmunicari non p̄nt p̄ in-
directū. **Nota** gl. q̄ est notabilis z magistra
z docet q̄ quattuor modis fit fraus legi siue
canoni. zc.

Ex parte tua

Qui in habitu tonsura z ceteris vt layci
p̄uerant deprehēsi in maleficijs se p̄o cleri-
cis defendere non p̄nt. **Nota** B. docet. et glo.
q̄ tāgūt de duplici tolerātia p̄babili z s̄lata

Super specula.

Parisi⁹ in locis vicinis ius ciuile legi
non debet. **Notat** gl. an leges ciuiles ab om-
nibus sūt suā de. **Itē** tāgit gl. q̄ rōne vicinita-
tis sēt q̄s commodum z incommodum

Quia intentionis

Innoatio p̄uilegius vet⁹ p̄seruat. sed
nouū nō tribuit. **Nota** gl. que tāgit qd̄ opa-
tur innoatio p̄ctio z papalis p̄firmatio.

In his

P̄uilegiati z vbiqz possēt cū altaribus vi-
atico celebrare illud p̄nt sine inia p̄latorum.
Notat gl. q̄ in p̄iudiciū alteri⁹ non dat p̄u-
legiuz generale. **Itē** notat q̄ indulgētia siue
p̄uilegiū semper d̄ aliqd̄ p̄ferre.

// Budum inter

Indulgentia de decimis noualium non potest
dici non extendit se ad illas quas ante impetratio
nem aliquam possidebant. Notat gl. q. privilegium ob
tentum tacita compensatione non valet. Item li
te pendente. zc. non valet.

Quidam.

Confratres privilegiorum nisi se ad eos in
totum transferant ad episcopalia iura tenent.
Notat glo. q. hoc casu non sufficit sola rece
ptio sed oportet q. sequatur realis translatio
sed dicitur de numero militari. zc.

Consultationi

Quo ad privilegium retentionis decimarum
semel nouale semper remanet nouale. Notat
glo. vnum argumentum q. ex quo res semel
est privilegiata semper erit privilegiata quia p
petua sunt et hoc verum nisi perdantur vel
quia illi quibus procedunt illis non utuntur

Titulus. De privilegiis in sexto.

Volentes

Exempti vel privilegiati ut non teneant nisi
si sub certo iudice rēdere ratione tñ delicti
tractus aut rei si beca sunt inuita vel sita in lo
co non exempto veniunt coram ordinario. sed
ratione domicilij non. hoc primo. Secundo dicit
q. in monasterio privilegiato ut ei monaste
rij monachi a quoq. in iudiciis suspēdi vel excō
municari non possint cessat in illis ordinaria
iurisdicō q. ad illa nisi illi monachi mitterē
tur ad pōrat. subiectos ordinario. q. etiam
tunc licet utrobique sūt monachi ordinarij et
quo ad pōdicta illos iudicat q. diu ibi manēt

Cum de diuersis.

Curia romana studium generale et eius privile
gia. No. gl. q. videt querere an istud capitulum et
intelligat sicut dicit. c. pñti. de pben. vbi dicitur
moritur in curia qui moritur infra duas di
ctas a curia. Item dicit de fraude.

Abbatēs quos.

Ista decre. dicit quod intelligat privilegium
quod habent abbates de ipso benedictio et quibus

94
pnt abbates pferre tonsuram. Notat gl. brianz
inter benedictionem solēnem et simplicem

Auctoritate ap. se.

Exempti etiā in locis non exemptis oratoria vel
capellas sine dyocesanorum licētia pstruere si
pnt nec i exemptis sine licētia pape nec possunt
exempti assumere causas ppas suorum liberorum bo
minum in se etiā si sint illi sui censuales. Nota
glo. que cā dicat ppa cā et quando domino
fit iniuria per colonum suum. zc.

De aliqui

Priuegiū pape q. q. excoicari suspēdi
vel interdici non possit non extendit ad niam or
dinario nisi tale priuegium fuerit pcessu
regibus et reginis vel ipsorum filijs vel de
religioso loco vel ordini

Ut apostolice

Inferiores plati q. p. privilegium pceditur
vltus mitre si sint exempti in puincialibus et epi
copalibus p filijs uti pnt mitris aurifris et
non habent laminas aut gemas si non sūt excep
ti albi et planis vtenē in alijs locis vtenē mi
tris ut indulta permittunt. hoc dicit zc.

Cum persone

Ista decretal. in pma sui pte demōstrat
quod iuris cum quis se solo privilegio dicit ex
emptum et infra quantum tempus illud ordinario
on dretine exhibere debet. scdo quod iuris quod p
scriptione super privilegio allegat. tertio quod iuris.
quod alle. vtriusq. vide glo. que tangit quando
et qualiter instrumenta sunt edenda.

Episcoporum prelatorum.

Interdictus est ingressus ecclie regulari
bus vel secularibus quibus exemptis q. scienter
celebrant vel celebrari faciunt in ciuitatibus vel
locis interdictis vbi sicut pmissionē iuris vel
excoicatos vel interdictos publice ad diuina
officia sacramenta vel sepulturas admittunt

De exemptionem.

Si ecclia est exempta tunc canonici monachi
clenci et perpetuo donati sūt exempti non aut pre
sbiter et procbiani. Si aut canonici sūt excep
ti tunc sūt exempti ecclia et alij ei. Si aut est

cialie eccle sunt excepti tunc dicuntur canonici et
empti et necesse nisi aliud habeat privilegio.

Si papa

Casus isti decre. est varius quia ista decretalis
ponit diversas formas privilegiorum in quibus di-
versa inferuntur verba quorum quedam exceptiones
referunt. quodam vero mitem exceptionem referunt. **No-**
ta de filiatione et subiectione tangit glossa.

Licet vobis

Istius privilegii in iudicio submissa vo-
ce celebrare possit non debet alios etiam alium de
existentes nisi desuper privilegiati fuerint admit-
tere et sic admissus potest cum familia sua ad audi-
endum divina intromitti. secus tamen de familia
nobilium aliter dicitur quod non admittunt nisi etc.

Quoniam episcopi.

Episcopus cum altari viatico celebrare potest. et sibi
facere celebrari. ita tamen quod non violat iudicium.
b. d. **Nota** glossa de altari viatico quibus procedit in
illo celebrare et ad quod extenditur se indulgentie
desuper desesse.

Titulus. De privilegiis in clemen.

Religiosi

Ista clemens. ponit. vi. casus in quibus religio-
sos excoimat. et absolutionem papae recipiat. et pri-
vilegia et exceptiones eorum non obstantibus eos
per ordinarios locorum denunciari precepit. **I**tem
ponit. vij. culpas religiosorum a quibus eos pre-
cipit abstinere sub ceusis penis quas eis imponi
iubet. et quas plures ipsorum ponit si non satisfacere
rint. **T**ertio ponit moderationem circa primos
duos casus.

Archiepiscopo

Archiepiscopi pro loca exceptionis privilegii sue faciunt
crucem ante se portare et coram eis celebrare divi-
na. **E**piscopus vero in die. sua benedicit et celebrat
privilegiis non obstantibus etc.

Titulus. De purgatione canonica.

Nobilis

Infamatus si de digno iuramento se pur-
gat a la secus. et censetur non idoneus enormiter
peccat. **Nota** glossa. que arguit quod propter crimine prohi-
bitur nomen dignitatis et propter monachatus potest
nobilitas. **I**tem tangit glossa. quod aliter privatus est suus
quod liber.

Si quis presbiter

Ab officio et beneficio suspenditur quod tertio mo-
nitus non se corrigat cum hoc possit. **Nota** glossa. quod
dicitur quod crudeliter est quod negligit famam. **I**tem ex isto
capitulo habetur quod infamatum sit proceden-
dum quia non est incipiendum a suspensione.

Personales

Personales infamate super incōtinētia
vel libidine secundum regulam suam sue opinionis ma-
lam famam canonice purgare cogantur. **Nota** glossa. quod
dicitur qualiter detegere debet infamia

Si quis de

Qui potest se presensisse raptoribus sponsam ali-
enam a gōu pro repellat et de se purgare si su-
per hoc fuerit diffamatus. glossa. tangit dnam in reme-
diana et visilem suspensionem. et alle. ad hoc iura

Quotiens

Infamatus quem crimine probari non potest
se purgare de iuramento de veritate compurgato.
res vero de credulitate iurabunt. **Nota** in hoc ca-
pitulo habetur formam qualiter purgatio debet fieri.
Item tangit glossa. quod episcopus dignus est ordo.

Nos inter.

Episcopus proclivium suum diffamatus de crimine
ad purgationem appellat nisi proclivium ab eo ap-
pellaverit. **Nota** glossa. quod quoniam episcopus in proclivia sua
posset de quolibet crimine procedere.

Cum. d. manconella

Compurgatores debent esse honesti et non
habere eum quem purgant nec impediri dominum a iudice vel
alio officio si purgatio pro iuncto de hoc videtur. g.

Ex tuarum.

Absolutio infamati ad vulgare purgationem
facta non valet. **Nota** glossa. quod propter enormiter
delicti suspenditur quis ad statum. **I**tem di.
glossa. que dicuntur iudicia peregrina

Constitutus

Sufficit q̄ purgator sit ab eccl̄a tolerat̄ bone fame nec de crimine dānat̄. Nota g. q̄ inter cetera dicit q̄ nimia indagatio siue examinatio quando q̄ est vitanda. Item tangit glosa que requirenda sunt in ordinibus

Inter sollicitudines

Propter magnitudinē criminis etiā a bñficio suspenditur infamat̄ et etiā auget̄ nūm r̄ cōpurgator̄ q̄ debēt eē pbati et fideles. et iterdū p̄ purgationes purgat̄ ab officio suspendit̄ et deficiēs in purgatiōe puniūt vt p̄uic̄. Nota g. huius capituli que est singularis et precipua in hac materia.

Cum dilectus

Tales ad purgationē alteri⁹ debēt p̄sōe cōpurgatores admitti q̄ p̄sone quā purgare debēt sunt vicine et honeste. Nota gl. que tangit de vicinitate et honestate.

Cum in iuuentute.

Nō sep̄ ppter infamiā purgatio est indicenda. p̄t̄ tñ qñq̄z indici etiā vbi nō est indicenda ad instātiā purgādi. Nota tex. q̄ pat̄ q̄ diligit filiū corripit illū. Itē dicit q̄ dictum facile seq̄t̄ mltitudo. Nota g. q̄ di. q̄ nata humana p̄na est ad malū. Itē notat q̄ q̄s p̄t̄ se ipsū purgare et cum minoribus zc.

De testibus.

Cōpurgator iurare d̄z de credulitate s̄ ē tānū dicere q̄ d̄z iurare q̄ credit purgādū verū iurare. quia al̄s vt d. g. anceps incurreret perurium ad quod nemo compellitur. zc.

Accedens

Infamat̄ publice de irregularitate debz canonice se purgare. vel sic. Infamat̄ sup defectu nataliū si vult p̄moueri d̄z p̄mo se i de purgare. vide glo. que docet qualit̄ q̄s debet se pbare nō esse filium sacerdotis vel nō illegitimum cum illa sit negatiua. zc.

Cum dilectus

Sup notorio crimine et pendente causa criminū corā delegatis pape purgatio sup illis ab ordinario recepta nō valz neqz tenz

vel sic ex quo causa est cōmissa iudicib⁹ delegatis purgatio p̄stira corā ordinario tenere non potest. Notat h̄ glo. q̄ ordo iuris seruari d̄z in inq̄sitōe p̄cipue circa clicos sc̄lares.

Accepimus.

Forma purgatiōis indiscrete oblita nō admittit. s̄ et loco alia surrogat̄. vel sic. Nō sufficit p̄lato d̄ crimib⁹ infamato iurare cū se purgat̄ q̄ sit imunus de illis crib⁹. s̄ iurare d̄z q̄ p̄ p̄mōtōnes suā illa criā nō cōmisit. Nota gl. que tāgit de vicio icōtinēne q̄ pauci sunt immunes.

Titulus. De purgatione uulgari

Cura suscepti.

Sup reb⁹ eccl̄ie vel alijs duella siue purgationes vulgares nō sūt aliq̄ten⁹ faciende. Notat gl. q̄ fabricate diabolo facte sūt purgationes vulgares. Itē q̄ de r̄ptari non d̄z Significantibus.

Spoliati ex eo q̄ in vulgari purgatione succūbūt restituant̄ si v̄ital̄ in cōtrariū detegat̄. Nota gl. que di. q̄ sn̄ia lata q̄ trāsuit in rem iudicatā facit ius in p̄es. Itē tāgit gl. q̄ sn̄ia p̄t̄ reuocari s̄ nō sit appellatum. zc.

Bilecti filij.

In pueros de nouo nō est vulgaris purgatio indicēda vel exercēda. Nota gl. q̄ tangit q̄ min⁹ agendū est cū illis q̄ noui venerūt ad fidē. q̄ nō d̄i firma radice sūt plantati. Itē dicit nō r̄ptabis d̄m̄ deum tuum. zc.

Titulus. De iniurijs et dam. dato.

Si rixati

Ledens primus suū lapide vel pugno si mortu⁹ nō fuerit. s̄ iacuerit in lecto ledēs o; peras ei⁹ et expelas i medicos restituar̄. Nota gl. que di. q̄ difformitas in estimatiōz nō venit. q̄ liberū corp⁹ estimatiōz n̄ recipit. zc.

Si quis apperuerit

Fodiens a sternā et ipam aperiens si ipaz

nō cooperuerit ⁊ bos vel asin⁹ in eas cecide-
rit alteri⁹ reddet p̄ciū iumētōz qđ autē mor-
tuū est ipsi⁹ erit. Et dicit glo. hoc vey si fode-
rit in loco publico. sec⁹ si in loco puato. zc

Si bos alienus.

¶ Si bos alien⁹ corrupeta eēt ab heri ⁊ nu-
diuſterti⁹ ⁊ nō custodiuit eū dñs su⁹ reddet
bouē p boue ⁊ cadauer integrū recipiet. Nota
tat glo. de dāno per negligentiam dato

Si leserit

¶ Si qđ leserit agrū vel vineā alii⁹ ⁊ dimise-
rit iumētū suū vt d̄pascat alienap dāno esti-
matōz restituat nisi dando aīal velit libera-
re seipsum.

Si egressus

¶ Si ignis egressus cōprehēderit acervos
frugū siue segetes stātes in agris reddet dā-
nū qđ ignē succenderit. vide gl. qđ d̄. d̄ negligē-
tia ⁊ qđ de p̄ungētib⁹ omisit nō d̄z eē i culpa

Si quis domum.

¶ Qui domū vel areaz cuiuscūqz incende-
rit voluntarie sublata vel incensa oīa restitu-
at et tres annos peniteat. Nota glo. qđ d̄. se-
cus hoc casu. si contra voluntatem factū fu-
erit ⁊ si nihil de contingentib⁹ omisū fuerit

Uim scribentib⁹

¶ Secularis p̄as qđ bāniuit p̄latū peccā-
sticū iudicē est de iniuria pecuniariē p̄dēnā-
da. Nota gl. que tangit q̄liter expēse et dam-
na debēt tarari. Itē qualiter d̄z intelligi mone-
ta vsualis ⁊ si vsualis non aponat de qđ mo-
neta tūc d̄z intelligi. zc. ⁊ qđ si p̄les eēt mōete.

In nostra

¶ Qui iurauit restorationē dānoz nō pe-
tere expēsas p̄t petere iuramento in aliquo
non obstante vide glo. que distinguit inter
dānum circa rem ⁊ damnum extra rem

Si culpa

¶ Ista decretalis est gregoriana ⁊ ponit qđ
bus modis damnum alijs irrogatur v̄l m-
iuria et quando quis tenetur v̄l non. Et gl.
est notabilis in hac materia.

Titulus. De iniurijs. libro sexto.

Et si pignorationes

¶ P̄p̄salie cōtra p̄sonas eccliasiticas cōce-
di vel concessē nō debent extendi p̄tra faciē-
tes nisi reuocēt infra mensē singlares p̄so-
ne sūt excōicati vniuersitates iterdicte. Nota
ta gl. qđ dicit qđ vulgaris locutio ⁊ qđ vulgus
loquitur est considerandū. Item dicit glo.
differentiam inter p̄cedere et extendere.

U. De penis.

Ea que frequenti

¶ Peccata qđ frequē p̄uaricatione iterāt
frequēti snia cōdēnent. Nota gl. qđ quoties
quis deliquit totiens puniri debet. Et sic qđ
tiens clericus in delicto repertus fuerit toti-
ens pena ab eo exigi debet.

Presbiteri

¶ Istud. c. dicit qđ faciendū sit de pena quā
soluit interfectoz presbiteri. vel sic. Interfici-
ens presbiterū puniendus est et pene p̄ ec-
clesie cui p̄fuit alia p̄s pro eius ania distri-
buitur. b. d. Nota gl. que d̄. Qui vos tāgit
me tangit. Item dicit qđ episcopus non lu-
cratur penas quas recipit. zc. sed ecclia. zc

Licet iuxta

¶ Archidiaconi ⁊ alij p̄lati qđ in criminib⁹
disp̄sare non possunt penā pecuniariā im-
ponere non possunt vbi a iure alia statuit.
b. dicit. Nota glosam que disputat an pena
pecuniaria in delictis exigi possit.

Calumniam

¶ In pecuniarijs causis vict⁹ in exp̄s p̄dē-
natur victori nisi snia pro absente ferat. Nota
ta glo. que tangit qđ calūniose agēs efficitur
infamis. Itē si apparet de mala fide agentis

Quod in dubijs.

¶ Deponunt clerici pugnantes et ab pu-
gnam alios excitantes. vel officium in nau-
i exercētes. et gl. videt istud intelligere i bello
iniusto quia in bello iusto licitum est exhor-
tari ad bellum.

Tue discretionis

Clericus in magno crimine deprehensus de-
positus in monasterium detruditur ad agen-
dum ibidem perpetuo penitentiam

Constitutus

Alteruterque contrahentium exigere potest penam
ad invicem compromissam cum uterque venit
ad pactum. Nota glo. que alle. q. non suanti fide
non est fidelis p. ad. Item di. q. ultima mora nocet

Super his

Clericus ex sola captione infamis non est
Nota glo. que di. q. genus pene non infamat
se nisi infamia precedat. Et vide h. doc. q. notat hic
de duplici infamia iuris et facti h. loquitur
de infamia iuris.

Suam ad nos.

Qui debet certa die solvere quantitatem sub
pena si solvit partem ad penam integram non tene-
tur. Nota glo. que est notabilis in hac materia
et distinguit quando pena asponitur in ali-
quo dando vel aliquo faciendo.

Ad aures

Confessarii qui interficiunt episcopum sunt om-
nibus que tenebant ab ecclesia spoliandi nec se
eis aliqua ulterius ab ecclesia referenda. Nota. g.
q. plus dicit q. omnia alia bona sua sunt tra-
denda ecclesie. etc.

Dilectus filius

Qui convincitur de mendacio contra ver-
ba iudicis commissio a superiore puniatur. Et di-
cit glo. istud verum cum litigator temere di-
cit contra iudicem et iudicis assertionem ut pu-
ta cum iudex ostendit pacta.

In quibusdam

Atrium advocati vel vicedomini in ec-
clesiis plus sibi vendicantes quam iura promit-
tunt per penam ecclesie compromittuntur. Et si per se vel per
alios mutillarint vel occiderint clericos pri-
vantur iure quod habent in ecclesia et usque ad
quartam generationem non ordinantur si-
ne dispensatione nec ad religionem recipiunt.

Gravem capituli

Non excommunicato manente subditi ad fide-
litatem non tenent. Et si longo tempore sic manens mori-

tus iuri non potest ecclesia ab ipso debitis et moribus
absolva. Nota glo. de illo qui stat per annum in ex-
communicatione. Item notat glo. q. in penis infligendis
babetur respectus nobilitatis. etc.

De penis. li. sexto

Romana ecclesia

De veteri iure potest archiepiscopus cum in
provincia iurisdictionem suam exequitur pu-
nire notorios iniuriantes sibi nunciis suis
et familie sue si per id sua iurisdictione impedi-
tur aliter non nisi consuetudo amplius tribu-
at. sed hodie tales iniurias tunc punit etiam
si per has sua non impediatur iurisdictione.
vide glossam quando quis potest esse iudex
in propria causa.

Degradatio

Ista clementina docet in primis quibus assis-
tentibus fieri debet degradatio. Secundo
quibus vestibus ornamentis libris et instru-
mentis in degradatio fiat exspoliatio. Ter-
tio quibus verbis utatur ipse degradans. vide glo.
que querit an degradatus proficiat.

Quamvis.

Quamvis carcer inventus sit ad custodi-
endum reos potest tamen episcopus puni-
re clericos convictos pena temporali vel per-
petua ipsos carceri mancipando. Nota. g. de
carcere et de pena temporali et perpetua qui
telliguntur per talia verba.

Ubiunq;

Ubiunq; pena pohteris imponitur tunc
temporalis vel perpetua talis pena non extendit
se ad sexum femininum. nisi hoc specialiter ca-
veatur in iure vel in pena sic imposta

Felicitate.

Ista de. in prima parte ponit penam in sequen-
tibus aut captivum aut percussorem cardiales et eorum
socios. Item in secundo ponit eorum filios et nepotes.
Item in tertio ipsis persecutoribus penam addit. quod
ponit quam satisfactorum facere debet postquam
fuerit absolutus. Item tractat de nudis consiliariis
vel favoribus huic crimini. Item ponit in sequentes
familiares sive vel cardialium clericos vel religiosos

De penis. in de.

Si quis.

Percutiens ep̄m capiēs bāniēs vel h̄mā
dās vel ratificās soci⁹ v̄l p̄silian⁹ fautor ⁊ de
fēlator cū suis posteris ⁊ cūas i h̄ delinquē
⁊ e⁹ officiales penis varijs p̄ p̄ciliū puniunt

Abultorum ad nos

Procurātes capi viros ecciasticos vt re
nuncient beneficijs. vel vt citati nō veniant
ad curiā p̄ter penā quā p̄ canones ātiq̄s
incurrūt. si sint p̄lati a p̄ceptione fructuuz p̄
triēniū sūt suspēsi. Inferiores v̄o b̄ficijs sūt
p̄uati. Eandē penā incurrūt ipsi citati q̄ se ca
pi p̄curant. Religio etiam sic facta non te
net. et si p̄platos recepta fuerit v̄l ratificata

Cupientes

Ista cle. excōicat religiosos mēdicantes
transgressores p̄stitutionis bonifa. de excel.
p̄rela. c. vnico. li. vi. Itē oēs religiosos q̄ in ser
monib⁹ vel alibi p̄ferūt aliq̄ vt retrabāt p̄p̄s
a solutione decimarū. q̄z solutiōez certis die
b⁹ et in p̄fessionib⁹ suadere tenent sub certis
penis q̄s incurrūt nisi sint tales q̄z monaste
rij vel eccl̄ijs cōpetit p̄cipere decimas. Et etiaz
ista cle. excōicat violatores decretal' p̄me. de
sepul. li. vi. ⁊ absoluciones papere fuat. vide
glo. que dicit de multiplici suspēsiōe.

Titulus. De peniten. et remissionibus.

Manifesta

Peccata manifesta publica ⁊ nō ocul
ta correctione corrigenda sunt. vide gl. q̄ dicit
q̄ p̄dicta vera sūt. siue peccata fuerint gra
uia. siue leuia vt sedetur scandalum.

Qui presbiterum

Ista decre. ponit penitētiā interficientis
sacerdotem. q̄z. xij. annis penitebit. et h̄ intel
ligendū est si temere h̄ facit. Itē carebit cīgu
lo militie ⁊ carebit vxore. Nota gl. que t̄git
quedā crimina que impediunt matrimoni
um contrahendum. zc.

Significauit

Cōsideratis circūstāijs penitētia iponi
tur his qui occidendo excesserunt. vel sic. Cō

sideratis circūstāijs arbitraria penitētia ē
indicenda ei qui se defendendo modū excel
sit. h. d. Nota gl. que t̄git q̄ penitētia est ar
bitraria ⁊ in ipsa suari d̄z mia ⁊ q̄m q̄s quis
aliquid facit bono zelo. t̄n̄ excedre p̄t ⁊ puni
ri. et est mitius agendum cum aliquone a
seruitio ecclesie trahatur. zc.

Quod autem

Remissiones siue indulgētiē nō p̄sūt nō
subditis remittentiū nisi proprij iudices id
concedant. vide gl. que querit ad quid valēt
indulgētiē.

Quod quidam

Nō est vere penitēs qui peccādi animū
nō deponit recipit tamē eius confessio. ⁊ dicit
glo. q̄ talis penitētia non est vera. i. fructuo
sa quo ad vitāz eternam tamen valet. zc. vt
in glo. que ponit tria que operatur talis cō
fessio. et vltimo. quia deus citius illustrabit
cor suum ad veram penitentiā. De penitē.
distinctio. v. falsas. zc.

Licet tam

Qui ex penitentiā in pane ⁊ aqua certo
die ieiunare tenetur propter panis carenti
am alijs cibarijs vti potest non tamen
ad delicias. Nota glosam que dicit q̄ cibus
non prohibetur. sed abusus. zc.

Questum

Sacerdotes greci opā dantes vel sciē
tiam op̄sionē filiorū. p̄curātes ab officio altaris
suspēdunt ⁊ si h̄ publicū ē publice penitebūt
di. gl. q̄ iudei nolūt intelligere vt b̄n̄ agāt et
t̄git de negligētia ⁊ publica penitētia. zc.

Beus qui

Sacerdos arbitrari d̄z penitētiā h̄m q̄n
titate excess⁹ ⁊ penitētis p̄tior⁹ ⁊ als circūstā
tias. vide gl. q̄ dicit. nouitas detrahbit iuri. Et
circūstātie agguāt peccatū ⁊ q̄ paulatiz lu
pus comedit agnum.

Officij

Audif' p̄fessio mulieris q̄ sibi p̄tū alienū
supponit vel p̄puz de adulēio suscepit ⁊ h̄ n̄
vult marito suo detegere. Nota h̄ glo. b̄n̄ et
dicta dictoz an filij tenēt credere m̄tib⁹ h̄cāu

Noua quedam.

Abbatisse nō pnt moniales bndicere ne qz iparū p̄fessiones audire nec euangeliuz legere vel publice p̄dicare. **N**ota gl. que est in hoc singularis. que docet qualia potest mulier exercere et non exercere.

Quod in te

Tpe generalis interdicti p̄ceditur penitētia et viaticū morientibus clerici q̄ suauerit interdictū pnt cū silentio in cimiterio sepeliri. **I**n p̄uentualibus ecclijs clici bini et bini pnt dicere bozas peregrinis et cruce signatis tempore interdicti potest penitētia inuigi

Omnis vtriusqz sexus

Quilibet xpianus teneat ad min⁹ semel i pascha oia sua peccata simul suo p̄po sacerdoti p̄fiteri et sacramētū eucharistie sumere nisi ex rationabili cā de cōsilio pprii sacerdotus abstineat. **E**t si p̄po sacerdoti ex iusta cā noluerit p̄fiteri licētiā ab eo cōfiteri aliter petet et obtineat. **I**tem ponit penam sacerdotis reuelāris peccatū sibi i p̄fessioe directū

Cum infirmitas

Anteqz veniat medicus corporis vocād⁹ est medic⁹ animarum. **E**t nihil eā medicis suadendus vnde possit incurere detrimētum aie. **N**ota q̄aia est p̄ciosior corpe. et all.

Cum ex eo

Nō debēt elemosinaz q̄stozes sine litiis pape vel dyocesani admitti. nec tunc p̄opo nāt vltra id qd̄ in ipsiis lris p̄tinetur. s̄ p̄mo et debēt eē modesti et a locis et expēti incongruis abstinere s̄ sc̄do. **I**n dedicatione basilice vltra annū etiā in anniuersario dedicationis et in lris indulgētiarū p̄cessab alio qz a papa vltra xl. dies remissio excedere nō debet. b. d. vsqz in finē. **E**t ponit ista decretalis formā quā solet papa in p̄dictis lris suare et dicit q̄ dio. s̄m illam formam debēt lrās suas moderare. **I**te dicit de abusionib⁹ q̄stoz **I**te dicit q̄t dies indulgētiarū episcopi debent dare in dedicationibus ecclesiarum.

Postro postulasti.

Arciep̄s p̄t p̄ suam puinciā p̄cedere i indulgētiis vna tamē q̄ statutū generalis cō

cilij nō excedat. **N**ota gl. q̄ archiep̄us s̄ nō habet iurisdictionē p̄tentiosā in subdins ep̄i ipse habet tamen voluntariam

De pro dilatione

Epi et inferiores exēpi pnt sine licētia superioris discretū sibi eligere p̄fessorē **N**ota glo. q̄ vbi cūqz piculū timet dilatio atqz mora vitanda est. **I**te nota q̄ sacerdos cito currere d̄ ad infirmū. **I**te tangit an clericus in foro p̄sciētie sine lnia sui ep̄i alienum possit eligere iudicem siue p̄fessorem.

Titulus. De peniten. et remis. li. sexto.

Romana.

Arciep̄us remēn. nō potest dare p̄tātē q̄stozibus sabice remēn. ecclie sup subditos suffraganeoz suoz p̄nt i n̄ questozes ab eis caritative aliquid petere nec d̄z archiep̄us i p̄cedendo indulgētiis statutum p̄cilij generalis excedere. **N**ota glo. sup vbo puincie.

Si ep̄us.

Si ep̄us dat subdito suo licētiā eligendi p̄fessorem ille sic elect⁹ nō p̄t absoluerē eligentem a casibus ep̄o specialiter reseruariis nec aliqua potest p̄suetudine induci vt q̄s sine licētia sui superioris possit eligere cōfessorem q̄ eum possit absoluerē vel ligare

Indulgentie

Indulgentie ab vno vel a plibus ep̄is in dedicationib⁹ ecciarū p̄cesse nō valent si statutū p̄cilij general excedant. **N**ota gl. q̄ dicit an vtile per inuile viciatur

Titul⁹. De penitentia et remis. in Clemen.

Cum secundum

Banatus ad mortē s̄ petētib⁹ p̄nā p̄cedit d̄z. nec v̄z p̄nā p̄suetudo. **E**t locozū ordinari⁹ os ad s̄ herequēdū excitat. **N**otat gl. q̄ suspēsus nō debet depomi sine licētia iudicis quā iudex facili⁹ p̄cedere debet.

Abusionibus

Ista clemē. in p̄ma sui pte repetit p̄ciliuz
generale d̄ q̄storib⁹. n̄ admittēdis sine l̄is ap.
v̄ dyocesanorū. Et addit p̄ dyocesanorū l̄ras
ap. p̄dictorū q̄storū p̄ul debere examiari. Se
cūdo ponit. viij. ac⁹ rēp̄bēbiles p̄dictorū q̄
storū q̄s fieri p̄hibet ⁊ p̄ua p̄uilegia reuocat.
Tertio delinquētes p̄ ep̄os puniri p̄cipit.
Nota tex. q̄ di. q̄ plerūq; auz subtili vel fal/
laci poti⁹ ingenio extorq̄tur abboib⁹. Itē tā
git tex. ⁊. g. de indulgētijs a pena ⁊ a culpa. zc.

Titulus. De sententia excommunicationis

Super eo

Impubes q̄ p̄cussit clericū p̄ ep̄uz absoluit
Qui ioco v̄ cā discipline p̄cutit clericū excōi
cat⁹ nō est q̄ v̄o ex odio excōicat⁹ ⁊ p̄ soluz
papā absoluit. Tāgit gl. an pat̄ possit filiū p̄
cutere ex̄ntē i maiorib⁹ ordinib⁹. Et v. doc.

Monachi

Monachos seinuicē p̄cutiētes absoluit
abbas. vel sic. Absoluunt monachi p̄ abba/
tem si seinuicē p̄cusserint. Itē in canonicis
regularib⁹ ⁊ abbas discretionē deficiēte re
currit ad ep̄m. Nota gl. q̄ limitat istd. c. ⁊ di.
sec⁹ si monach⁹ violētiā fecerit p̄elato v̄ cli
co seculari.

Si vero

Mostriari⁹ q̄ clericū p̄cutit nō ḡuit ab epi
scopo absoluit. h̄ p̄mo. Officialis clericū deli
berate p̄cutiēs p̄ solū papā absoluit. h̄ sc̄do
P̄cutiēs clericū repellēdo suā iniuriā excō
municat⁹ nō est h̄ tertio. Qui clericū p̄cutit
inuētū cū matre vxore sorore vel filia turpi
agētes excōicat⁹ nō est. sec⁹ si cū remota. hoc
q̄rto. No. g. q̄ canō dolosos ⁊ violētos p̄uit

Si vero

Qui p̄cutit clericū p̄babiliter h̄ ignorat
excōmunicat⁹ nō est. cui⁹ rei dubiū purgat
p̄ iuramentū ⁊ si iurare nō vult habetur p̄
excōmunicato.

Non dubium.

P̄cutiēs clericū v̄ cuiuslibz religiōis
auerſū incidit in canōne. Nota glo. q̄ dispu

tat de p̄uerb q̄ sūt ⁊ degūt in mōasterijs ⁊ d̄
illis q̄ dāt bōa sua eccie ⁊ manēt i domo. zc.

Mulieres

Mulieres ⁊ sui clicos p̄cutiētes ab ep̄o ab/
soluunt. Delicati s̄m p̄siliū pape debēt absol
ui. mā dātes clicū p̄cuti p̄ absolutione ad se
dē ap. mittunt. zc.

Porro.

Excōmunicatus p̄ iniectiōne manuum
in clericū. licet occult⁹ p̄ papam debet absol
ui. littera condepēdet nō eget diuisione. ar
guit glo. q̄ non valet penitentia sine satisfā
ctiōne. zc.

Nulli se

P̄retertu p̄uilegij nō est excōmuni
cato parcendum. v̄ sic. etiam p̄uilegiati te
nentur vitare excōmunicatum ⁊ pro inie
ctiōne manuum in clericum excōmunica
ti sunt. h. d. Nota gl. que querit an papa cō/
municādo excōmunicato incidat i canōne.

Barrochianos

P̄cutiens monachū vel religionis p̄
uerlum denunciari et vitari debz donec ab/
soluat a papa. Nota gl. que iāgit an mona/
chus p̄t agere iniuriarū ⁊ dicit q̄ non. zc.

Ex tenore

Hic ponit forma absolutionis eorū q̄ in
itiunt manus violētas in clericū. Nota glo.
hui⁹ capti que ponit q̄nq; casus in quib⁹ lz
percutere clericum. fallit tamen s̄m aliquot
in quinto casu.

De cetero

Incidens in canōne q̄ in clericū manus
iniecti violētas si capitales bz inimicias ita
q̄ sine piculo ap̄lico p̄spectui se p̄ntare nō p̄t
absoluit a suo ep̄o q̄n tñ p̄t ire debet.

Ad hec cum

Eū absolutiōz excōicati papa blēgat mā
dat cautionē recipi de stādo mā dātis eccie
No. gl. h. c. q̄ vult q̄ rescp̄m d̄zē obrētū s̄m
stlū curie a s̄ reddidit suspectū. Itē q̄ solet ar
gumētari ab eo qd fieri p̄uenit

Tea noscitur.

Excōicat⁹ p⁹ manuū iniectionē i clericū, si paup sit vel diues p papā vel legatū d³ absolui. Fallit i muliere sene ifirmo et murla to qui per epūm absoluuntur zc.

Cum non ab homine.

An te denūciationē vitandus est excōica t⁹ nisi forsitā sit occult⁹. Sec^{do} di. q⁹ i nificic clicū p⁹ tēnēre babuū z enoz mib⁹ se imiscēs excōicat⁹ nē. Notat qn excōicat⁹ d³ vitari et qn n. Itē di. q⁹ ex psona augetur delictū. zc.

Cum desideres

Istud. c. tria di. Primo di. q⁹ n⁹ absoluti onē cōicandū nē excōicato l³ iurauerit sta re mādati ecclie v^l se cōposuerit cū offēso z h⁹ vult p⁹ ma p⁹ z vltia. Sec^{da} di. q⁹ infama to de excōicationē cōicandū nē nisi se purget vel absoluat ad cautelā. Notat gl. q⁹ ill⁹ qd⁹ q⁹ d³ alijs pbibere ipe h⁹ facere n⁹ d³. vide etiā glo. q⁹ ponit cas⁹ in q⁹ b⁹ l³ cōicare excōicatoz ponit bos v⁹ sus. h⁹ anatHEMA soluit ne possit abesse. vtile lex. h⁹ pile. res ignorata necesse

Veniens ad ap.

Sacerdos ibantē diuinū officiū p⁹ ab ec clesia expellere sine excōicationis pena ei si illi fuerint reglāres. Notat gl. q⁹ sola temeritas z violentia notant in. c. Si q⁹ suadente. zc.

Peruenit ad nos

Ista dec. l³ breuis sit n⁹ p⁹ mltiplicē eius intellectū n⁹ sumat videt t⁹ dicere q⁹ arbitrio epⁱ absoluēdi sūt q⁹ clicis leuē vel modicā ir rogant iniuriam. zc.

Significauit

Clic⁹ q⁹ sciēt⁹ z spōte cōicat excōicato a pa pa in diuis excōicat⁹ ē maior excōicationē z p papā absoluēd⁹. vide gl. q⁹ exponit istā de creta. z doc. dicit q⁹ intelligitur solū d⁹ excōica tis a papa.

Tua nos

Excōicat⁹ p⁹ iniectionē manuū in clicū v^l i cediarij p⁹ pblicatoz p solū papā absoluunt. Nota gl. que ponit d⁹ iam in i man⁹ violenti tas z temerarias. Itē di. q⁹ p⁹ m leges incendi prij igni tradunt

Ad eminentiam.

Legati missi de latere pape p⁹ sit absoluere excōicatos p⁹ violēta manuū iniectionē in clic⁹ cos. Notat gl. q⁹ dicit⁹ legati missi de late z re mittit. Itē dicit. q⁹ ex officio legationis absolue re possunt.

Et nobis fuit

General⁹ excōicatio n⁹ ligat nisi subditos. excōicatioz p⁹ ferētis. Nota glo. que dicit q⁹ i hac generali forma v⁹ boz noiatiz intelligit⁹ excōicatio q⁹ furtū fecerit tanq⁹z exp⁹ s⁹ noib⁹. zc.

Conquesti sunt.

Qui cū effractionē spoliāt eccliaz excōica ti sūt z p⁹ denūciatioz p solū papā sūt absol uēdi. gl. videt ar. h⁹ q⁹ violatores eccliaz ipso iure sūt excōicati. l³ p⁹ iū videtur. s. e. t. u. a.

Perpendimus.

Clericus se immiscendo secularibus ne: gocijs et seuis amittit p⁹ uilegium suum et sine monitione precedente. Nota gl. que tā git q⁹ clic⁹ seipsū p⁹ uat p⁹ uilegio suo zc

Uniuerſitatis.

Abbas qui facit monachum per laicuz verberari excommunicationem incurrit. si cut ille qui de mandato eius percutit. vide glo. que dicit hic q⁹ executor considerare non habet an sententia sit iusta vel iniu; sta sed debet facere officium suum. et glo. alleg. zc.

In audientia

Clericus potest sine pena excōicationis vberari si iter monitus abstinerere noluerit q⁹ deferat arma militaria. Nota glo. q⁹ videtur disputare an et qn sit iniuria clico matrimo nio militi atq⁹ m⁹ cri i bitu mereicali repul

Quod de his

Ista decre. videt tāgere cas⁹ in q⁹ b⁹ ipo in re q⁹ excōicatioz incurrit p eo q⁹ man⁹ violē: tas iniectionis clicū z absolui possit ab o⁹ io q⁹ a papa. s. i. moztuo articulo. Itē q⁹ a paup⁹ zc.

Cum pro causa

Ex plib⁹ cāis excōicat⁹ si ex vna cā fuerit ab solut⁹ alijs cāis supp⁹ s⁹ atq⁹ tacuiss⁹ alijs ma net excōicat⁹. q⁹ vt d. g. tal⁹ absoluō p⁹ l³ r⁹ p⁹ tōez est obiēta. z vide. g. b⁹. c. q⁹ est in hac ma: teria notabilis.

Anobis sepe
Excoīcat⁹ in q̄ euidētia siḡ p̄tritiōis appa
ruerit i morte p̄ mortē absoluit ab eo a q̄ vi
uēs fuerit absolued⁹ hedes tñ ipi⁹ satisfice
re cōpellūt. **T**agut. g. dñaz q̄lic q̄s p̄t absolui
p̄ mortē r nō baptisari. **I**tē tāgit. g. q̄ h cāu
quilibet absoluerē p̄t etiam laicus. zc.

Super a nobis
Berines dñicū in carcere v̄l in vincul⁹ et
sine aliq̄ lesiōe corpali excoīcat⁹ est h̄ p̄mo
Scdō dicit q̄ cōicans excoīcato scienti crīe
excoīcat⁹ est maiori excoīcatiōe r absoluen
d⁹ a suo excoīcatore vel supiore cū iuramē
to. **I**tē cōicās extra crimē recōciliari pōt ab
ordinario vel a simplici sacerdote. **N**ota. gl.
q̄ di. q̄ nō refert h̄ cāu an q̄s cōpedib⁹ v̄l pa
rietib⁹ teneat. **I**tē di. q̄n q̄s ex p̄silio obligat.
scz q̄n facies als n̄ fuissz factum

Quod in dubijs
Null⁹ d⁹ cōmunicare excoīcato exceptis
p̄sonis q̄ in sequēti. c. p̄nēt. l. xi. q. iij. i. c. q̄niā
multos. **N**otat gl. q̄ q̄nqz p̄mittit alicui vt
possit tāgere licet nō possit ingredi illa.

Inter alia
Excoīcato cōicare tenent q̄ p̄us sibi erāt
ad familiare obseq̄uz obligati. alij v̄o cōica
re nō tenent licet in q̄busdā calibus possint
No. tex. q̄ ad papā p̄inet iuris interpretatio

Cum illorum.
Qui excoīcat⁹ maiori excoīcatiōe scientē
recipit ordines deponēd⁹ est. si ē dñic⁹ sclaris
Si regularis ab ordine ē suspēs⁹. **Q**ui igno
rāsius r factū r excoīcat⁹ recipit ordines si ē cli
cus sclaris dispēsat cū eo sol⁹ papa. si regula
ris abbas dū mō fuerit p̄babil⁹ ignorantia

Be monialibus
Mōiales excoīcatas p̄ manuū iniectiōe
absoluet ep̄s. **N**ota gl. que vult docere q̄ et
q̄lia mulieres nō p̄nt exercere. q̄a nō possūt
absoluerē neqz benedicere.

Si vere
Scdm̄ Jo. an. **S**i locati opaz p̄soalē sol
uisti p̄ciū v̄l ei⁹ p̄telz postea ille excoīcat⁹ ad
satisfaciēdū tibi posses sibi licite cōicare i re
locata. **N**ota tex. qui dicit q̄ debitum ab ex

cōmunicato licite peti potest.

Et fame
Relat⁹ dñicū suū i corripibile i carcerare
d⁹ r p̄t h̄ p̄mo. **S**cdō di. q̄ laici d̄platoz lice
tia cape p̄nt clicos r ad iudiciū ducere

Contingit interdum
Excoīcat⁹ est q̄ in satisfactiōz p̄cedētis in
iurie in clicū etiā volētē man⁹ iniecerit. r ar
guit h̄ gl. q̄e h̄ casu dicit clico fieri iniuria
cū volētē nō sit iniuria. **I**tē tangit gl. an cleri
cus excoīmunicatus perdat p̄uilegium

Relatum est
Seru⁹ excoīcat⁹ p̄p̄ manuū iniectiōez i
clicū mittit ad papam absolued⁹. r si dñi n̄
fuerit in culpa r ḡue dānū ex h̄ fecit in frau
dē⁹ ab ep̄o absoluit nisi enormis fuerit lesio

Sacris
Qui p̄p̄ p̄cipatiōez factā cū excoīcat⁹ is
cū suis p̄cipib⁹ excoīcationē incurrit nō est
p̄p̄ pugnationē eoz absoluet⁹. **N**ota glo. q̄
tāgit de eo q̄ volūtariē cōicat excoīcat⁹ is

Sicut nobis
Qui dicit se absoluit a papa ei n̄ creditur
nisi h̄ p̄bet r lrās sue absolutiōis oñdat. **E**t
intellige hoc verū in foro contētiolo. scz in
foro penitentiali. zc.

Per tuas
Si excoīcat⁹ ab ep̄o ad metropolitanū
appellat metropolitan⁹ p̄t ip̄m absoluerē ni
si suffragane⁹ deserēs ep̄o illū absoluedū re
mittat r remittere tenet si notori⁹ est excess⁹
h̄ p̄mo. **S**cdō dicit q̄ excoīcat⁹ a n̄ absoluit
onē n̄ audit volēs excoīcationē p̄bare in iu
stā audit tamē si vult illam p̄bare nullam

Si aliquando
Si papa in suis lrīs aliquē excoīcatū sa
lutat n̄ p̄p̄ Billū absoluit. **N**o. g. q̄ excoīca
ti salutadi nō sunt. **I**tē q̄ ḡuis est pena inter
boies eē r eoz carere p̄lorijs.

Officij
Excoīcat⁹ a p̄lib⁹ p̄lans n̄ restituit cōioni
si ab vno tātū absoluat. **N**otat glo. q̄ excoī
cat⁹ p̄t itez excoīcari. **I**tē q̄rit gl. q̄lter iste d⁹z

absolui qui in pluribus zc.

Responso

¶ Excoicatis et interdictis p̄t p̄dicari v̄bū dei. et tpe generalis inēdicti p̄cedit baptism⁹ p̄firmatio in frōte et p̄nia monētiū. Et nota gl. q̄ di. q̄ h̄ duo sacramēta excipiunt in interdicto semper zc.

Inquisitioni

¶ Si p̄iunxerit i pedimēti m̄rimoniij p̄certo n̄ d̄z reddere debitū. s̄z pot̄ excōicatioz pati. Reddet aut̄. s̄z n̄ eriget si h̄ credit ex probabili cā et discreta. s̄z si ex leui et temeraria cā h̄ credit reddere et erigere d̄z. Nota gl. q̄ dicit q̄ h̄ cā h̄ casu d̄z pbabil̄. s̄z si viderit p̄lagineū

Contingit

¶ Clericus si a p̄lato suo ter monit⁹ non reassumit habitū et tōsurā p̄dit p̄uilegiuz clica le. Nota q̄ ip̄o facto renunciat q̄s p̄uilegio suo. Itē q̄ p̄uilegiū clericoz factū est in odium laicoz et fauore clicoz zc.

In presentia

¶ Ab excōicati denūciatōe repellit q̄ nō p̄monuit et illi cōicauit. Notat gl. q̄ denūcians d̄z p̄mo monere illū quē vult denūciare. Et q̄ q̄s p̄ patiētiā p̄dit b̄n̄ficiū exceptiōis

Quante

¶ Excōicat⁹ est qui cū possit pbibere clicuz v̄berari et hoc dimittit. Nota gl. q̄ vult dicere q̄ oēs illi peccāt q̄ p̄nt aliū defendere et ip̄m n̄ defendūt iuxta illud nō caret scrupulo. Itē q̄ p̄licitū est pecuniā cape p̄ defensione. Itē qui nō p̄t defendere facto defendat clamore.

Sacro approbante.

¶ Prelat⁹ excōicare nō d̄z subditū nisi ad monitōe p̄missa et ex manifesta et ratiōabili causa et p̄faciēti pena ip̄onit. Sc̄do punit s̄bdituz q̄ falso p̄q̄rit se excōicatuuz iniuste. Tertio q̄d iuris si p̄lat⁹ dicit se errasse vult excōmunicatū absolueret et aduersari⁹ appellat. et vide glo.

¶ Nouerit

¶ Ista decretalis excōicat hereticos et eorū fautores et ceteros q̄ suari faciūt statuta edi

ta et consuetudines introductas p̄libtatem ecclesie nisi ea et eas delectant de libris suis. in fra duos menses post huiusmodi publicatiōem faciant amoueri. Itē excōicat. Statutarios. sc̄ptores. consules. rectores. et Consiliarios. et iudices. zc.

Canonica

¶ Statutum de regularibus excōicatis p̄ iniectione manuuz p̄ suos p̄latos absoluentis ad hospitalarios ierosolimitanos extenditur eorum p̄ores ipsos absoluant. vide tex. et glo. q̄ dicunt s̄mariū verū nisi lesio fuerit enormis

Super eo

¶ Excōicatus vel suspēsus p̄pter scandalū vitanduz absoluit absq̄ iuramento dūmō manualem prestiterit cautionē. Nota tex. q̄ interdū p̄siderans locoz et tēporū q̄litatez securitati ē aliqd̄ detrahēdū. et gl. all. p̄cor.

Venerabili

¶ Prestito iuramēto absoluit q̄s ad caute laz cū de virib⁹ snie dubitat. vel sic. Ita iuratur in absolutiōe a suspēn. ut iurat in absolutiōe ab excōicatione. vide gl. zc.

Gravem.

¶ Excōicant̄ officiales locorū in q̄b⁹ s̄nt statuta p̄ira eccl̄iasticā libtate nisi faciāt illa deleri et statutarij sunt feudis eccl̄iasticis p̄uati. Et di. glo. h̄ verū nisi infra duos menses statuta delectant.

Cum voluntate.

¶ Qui excōicatuū alloq̄t de illis q̄ p̄inēt ad salutē et si v̄ba inueniāt q̄ salutē n̄ respiciūt s̄z indirecte excōicat⁹ nō est. Sc̄do dicit q̄ p̄dicatores p̄fertiz q̄ al̄s sustentari n̄ p̄nt ab excōicatis seu detinentibus aliena elemosinas recipe p̄nt. Tertio di. et p̄nt aliq̄s cas⁹ i q̄b⁹ p̄cuntes clericū excōicatus non est

Si concubine.

¶ Excōicatus excōicatus i cr̄ie d̄anato excōicatus ē maiori excōicatioe. Nota gl. q̄ di. q̄ snia p̄pter p̄cipatōz i cr̄ie ligat illū p̄ira quez lata nō fuit. Et p̄nt gl. s̄le et alle p̄cor. et solet istud c. pluries ad h̄ allegari

¶ Duobus.

Excoicatus minor excoicatioe aliu mio
ri excoicatioe excoicatu absoluit si hoc habz
in privilegio. **De isto** arguit glo. q̄ quia pua:
tus sacramētis aliū ad sacramenta restituere
non potest.

Permittimus

Cā pficiendi corꝑ dñi p infirmis licitus
ē tpe interditi semel in ebodoma da celebra:
re. **Notat** gl. q̄ in h̄ caplo nō antēdit fauorꝑ
lonarū sed sanctitas corꝑoris xpi.

Quamuis

Licet excoicatus p iniectōe manū leso
satisfecerit n̄ p̄t absolui nisi p se. ap. nisi excu:
set p̄p̄cal̄. **In** tex. nūeratos. s. infirmitatis
periculo mortis et inimicie.

Si quem

Qui excoicat sub hac forma v̄boꝝ illuz
excoico vel eū pfero excoicationi snie tal̄ nō
minorē s̄ etiā maiorē snie excoicationis cenſe
tur innodat̄. **Et** intellige p̄dicta a iudice suo.

Pueris

Pueri q̄ inciderūt sniam canonis si āte
pub̄tate vel p̄perierint se absolui d̄io. p̄t cof
absoluere p̄pter defectū etatis p̄p̄ quem ri
gor est mansuetudine temperandus.

Titulus. De sententia excom. li. sexto.

Cum medicinalis.

Iudex q̄ excoicat suspēdit vel inēdicat in
sc̄p̄tis hoc faciat. **Cā**m p̄scribat. **Et** req̄situs
exēplū snie tradat infra mēse q̄ p̄fecerit per
mēseꝝ ab ingressu ecclē et diuinit̄ est suspēd̄.
Relaxabit illa snia p̄ sup̄iores absq̄ difficul
tate. **Et** p̄dēnabit latoꝝ in expens̄ et aliē pena
punient̄ p̄digna. **Si** sic suspēsi celebrant
vt p̄us sunt irregulares nec absoluūt a b̄lio
q̄ a papa. **Tā**git gl. q̄ in sē. ex. exp̄mēda ē cā.

Solet

Qui petit absolutōꝝ ad cautelā dicēs ex:
coicationis sniam i se latā eē nullā absoluet
cuiusq̄ p̄dictōe nō obstāte nisi dicat et p̄be
tur infra. viij. dies excoicat̄ p̄ manifesta offē

sa. **Qui** p̄bat se excoicatu p̄ apel. p̄batione
p̄dēte i iudicijs euitabit extra iudiciū v̄o n̄.

Statuimus vt

Excoicatio lata in p̄cipātes excoicatus
in locutione canonica mōitione nō p̄missa
nō tenet. **Notat** g. que monitio dicat̄ canōi
ca et tāgit q̄ operat̄ excoicatio minor. **Itē** tā:
git de epo communicante excommunicato

Quia periculosus

Quia piculosū est q̄ ep̄i et eoz sup̄iores
p̄pter executōꝝ p̄ntifical̄ officij ip̄o facto in
ēdicti vel suspēisionis penā incurrant statui
m̄ vt alic̄ p̄stituit̄ vigore ip̄o iure p̄dictā
sen. nō incurrāt nisi de ip̄s in p̄dicta p̄stitu:
one fiat mentio exp̄p̄sse. zc.

Romana

Ista de c̄dic. v. p̄rio q̄ archieps̄ snias lata
a subdiis suffraganeoz nisi h̄ habeat de cō
suetudine nō relaxet. **Sē**do di. q̄ general̄ sē
tētia archieps̄i ligat̄ tātuz subditos. **Tē**tiō q̄
p̄ p̄teritis vel p̄ntib̄ culp̄is monitōe non
p̄missa ab eis lata snia est iniusta. **Quar**
to q̄ p̄ futuris culp̄is vel iā cōmissis. s. nisi sa
lufaciāt excoicari nō debēt nisi mora. culpa
vel offēsa vel alia iusta causa subli. **Quinto**
q̄ in vniuersitatē vel collegiū nō ferat̄ excoi:
cationis sen. sed in illos q̄ culpabiles extiterūt

Dilecto filio

Prelat̄ p̄ p̄sonā ac potentiā t̄palē t̄pali
et sp̄iali gladio. s. cēsure ecclē. se tueri p̄t. **No**
ta glo. q̄ tāgit q̄ q̄libet p̄t se et sua defendere.
Itē q̄ q̄libet tenet̄ p̄ximū suū defendere. **Item**
in fine dicit glo. de duplici gladio. s. defēsiōis
et executōis iustitie et loq̄t̄ iste tex. de gladio
defensionis et nō executōis q̄ dē iudicium.

Venerabilibus

Excoicatos a subdiis suffraganeoz ar:
chieps̄i n̄ p̄nt absoluerē s̄ excoicatos a suffra
ganeis vel officialib̄ b̄n̄ absoluerē p̄nt si ad
eos fuerit appellatum zc.

Becernimus

Judices sc̄lares cōpelli p̄nt et debēt vt ex
cōmunicatos in eoz iudicijs testificari p̄o
cinari et agere nō p̄mittāt. **Nota** glo. q̄ tāgit
an excoicatus possit testamentū facere et de

notario excommunicato an potest instrumē-
tum ꝑficere.

Constitutioni

Non valet excommunicatio lata in par-
ticipātes nisi mōi fuerit noiari et dī mōitio
canonica q̄ bz dierū inualla nisi necessitas
facti aliud suadeat.

Presenti

Beneficium relaxationis ad cautelaz lo-
cum non habz quo ad interdicti snias i ciui-
tates castra vel quelibet alia loca siue teras
generaliter promulgatas. Nota gl. que po-
nit differentiam inter excommunicationes
et interdictum.

Quicumqz

Quicumqz dat licentiam inuadendi pre-
latos ꝑpter sententiam excomunicatōnis
quam tulerunt. siue eorum corpora res aut
bona inuaserint nisi ꝑdictam licentiam re-
integra reuocauerint. et nisi bona ablata re-
stituerint infra octo dies ipso facto sūt exco-
municati. et si spacō duorum mensium in ꝑ-
dicta sentētia permanerint a solo papa de-
bent absolui.

Si iudex laicus.

Si malefactor captus a iudice laico diē
se clericum huiusmodi rei cognitio ad iudi-
cem ecclesiasticum spectat. Et si notorie vel
publica fama ꝑl'comuni estimatione habe-
tur ꝑ clericum statim sit remissio. Idem si ꝑ-
us se gerebat ꝑ clericum et modo de ꝑeben-
sus fuerit in habitu laicali. Si autem ꝑus
se gerebat ꝑ laico. licet modo i clericali ba-
bitu de ꝑebensus fuerit nō fiet remissio do-
nec fuerit de clericatu probatum. Sed inte-
rim ꝑ eum iudex in nullo ꝑcedat.

Statutum

Non tenet suspensio vel inēdictū latum
in ꝑticipantes canonica monitione si ꝑmissa.
Nota glo. que dicit q̄ hoc casu paria sūt
sentētia excomunicacionis et interdictum et
facit ad idem infra. e. Is cui. ꝑ.

Licet excommunicationis

Per negligentiam non ꝑsequētis debi-
to tempore appellationem excommunicatō
postea lata nō oualescit. sed poterit tunc de-
nūciari et debet ꝑrari donec de sentētie nul-
litate docuerit. Nota glo. circa si. que arguit
an denunciatus sit censendus excomunicatus

Si clericos

Prelatus capi faciens et includens etiā
ꝑ laicos clericum nondū incorrigibiles ex-
comunicatus non est. nec etiam ipsi capien-
tes. Secūdo dicit q̄ si tales clerici dant fide-
iussores de parendo iuri detineri nō debent
nisi iusta causa id suadeat.

Si sententia interdicti.

Interdictio clero nō est interdictus ip̄s.
nec ecōtra interdicta ciuitate ꝑpter delictus
domini. ciues si inēdicti extra ipsam audiūt
diuina. interdictio populo singularis de po-
pulo intelliguntur interdicti. hoc dicit in sū-
ma.

Si ciuitas.

Inēdicta ciuitate suburbia et ꝑinētia edi-
ficia dicunt inēdicta. Et inēdicta eccl'a capel-
la ꝑigua et cimiterium ꝑigua dicitur inter-
dictum. b. d.

Is qui in ecclesia

Celebrās scient in eccl'a polluta sanguie
vel semine vel corā excō. maior excō. irregu-
laris non est licet male agat. Sed q̄ scienter
celebrat in ecclesia vel loco interdicto irregu-
laritatem incurrit nec potest ꝑ alium qm
papā liberari ꝑ.

Quoniam in baptismo

Tempore interdicti crisma ip̄so die cene
dñi ꝑfici potest. Et vide glo. que reddit cām
quia ꝑetus crisma non debet eē vsui nec de
illo debet quis crismari et deponitur sacer-
dos q̄ cū ꝑeteri vngit. ꝑ.

Is cui est.

Cui interdictus est eccl'ie ingressus inēdi-
cta est etiam diuinorum celebratio et si cele-
bratur irregularis efficitur. Et si durante tali i-
terdicto decedat nō debz in cimiterio sepeli

ri nisi peniteat. Et sicut excoicatio sic ab officio vel ingressu ecclesie lata suspensio aut ipsius effectus per appellationem sequentem minime suspendunt.

Religioso

Religiosus absoluitur ab ep̄o qui manus violentas iniecit in clericum in casu quod absoluit clericum seculari iniciens manus violentas in illum qui ingreditur religionem. licet religiosus ante professiones ceteri non debeat. tamen excoicatione non euadet.

Eos qui a sententia

Absoluti in casibus grauibus ab illis quod duraxat habent absolucere tpe necessitatis debent cessante necessitate se superioribus suis presentare quod si non fecerint in persistencia incidunt excoicationis sententiam. Item etiam dicendum est in illis qui absoluitur a Delegatis vel legatis se. ap. quod per absolucione debet se suis ordinariis presentare et se lo satisfacere.

Cum quis.

Inicies manus violentas in clericum tuo nomine absque tamen mandato tuo si Bratu habueris excoicatione non effugies. Et si iniectio tuo nomine non sit facta et quomodo ratum habueris excoicatione non ligaberis.

Alma mater

Tpe interdicti etiam sani ad penitentiam admittunt nisi sint excoicati qui non nisi in mortis articulo admittunt. aut cam dederint interdicto qui non admittunt nisi satisfaciant vel caueant put present. Secundo dicit quod illo tempore misse et alia diuina officia sub pena distributionis sicut pres in ecclesiis celebrant ianuis clausis plane sine excoicatione et interdictis et sonitu campanarum. Tertio quod quatuor anno ante cum campanis et ianuis apertis celebrari potest. exclus excoicatione et interdictis admittere. ita tamen quod bi propter quorum excessum latum est non appropinquans altari in celis seruandum est interdictum. etc.

Titulus. De senten. ex com. in Clemen.

Ex frequentibus.

Religiosi etiam exempti violantes interdictum positum per se. ap. vel ordinariu loci vel generalem cessationem diuinorum faciam per puinciale xiliu vel eum qui hoc possit. puta per cathedralem vel matrices ecclesiaz loci excoicati sunt ipso facto. non obstantibus priuilegijs consuetudinibus puentionibus et statuta. etc.

Grauis ad nos

Dni pales quod cogunt aliquos in loco interdicto celebrare diuina vel quod pcones faciunt tunc ad illa audienda populu euocari vel prohibent ne publice excoicati vel interdicti super B per illos qui missas celebrant moniti ecclesias exeant et ipsi noiatu mouit quod non excoicati sunt et per papam absoluendi etc.

Cum ex eo.

Frates minores si tpe interdicti recipiunt in suis ecclesiis ad diuina fratres vel sorores tertij ordinis sancti francisci excoicati sunt. nec tuuat eos ipsoz puilegia.

Si summus.

Si papa scienter excoicato participat literis vbis vel osculo siue alio quis modo per hoc illu non absoluit. nisi B exprimat se velle. Et si scienter sub titulo dignitatis aliquem nominet vel honoret per B illuz in tali dignitate non approbat. Hora glo. que di. Item si papa cum excoicato comunice ambulet vel oret. Item dicit glo. quod voluntas pape habet proe in statutis p eum.

Titulus. De uerbo. si gnifi.

In nouate.

Nouale est ager nuc pmo patus. vel similes dic quod nouale est terra pscisa quod ano cessat. vel dicit nouale terra de nouo ad cultura redacta et non extat memoria quod culia fuisset.

Ram et rex.

Dore scripturarum qui aui dicuntur modo patres nominant. Item oes descendetes filij di

cuntur. Et vsqz ad tritauum parentes dicuntur. Ultra vō maiores dicunt. ꝛ

Nam et ego.

Nota quille se quasi vnigenitum nomiat quem fratrem vterinum precessisse scriptura testatur. quia ille qui pmo natus fuit mor quasi nunqz natus fuisse sine nomine decel sit. Itē non videt fuisse qui non durauit

Quod dicitur

Dictio anteqz nō semp implicat. b. d. **D**icit **H**ierō. q ex his verbis non sequitur q postea conuenirent. maria et ioseph. s3 scriptura q h non sit factuz per predicta verba ostendit ioseph. **P**rimogenitus dicitur q pmo nascitur etiam si nullus sequit euz. **N**ota g'o. q in expositionibus scripturarū semper debem⁹ recurrere ad cōmunē p̄uetudinem intelligendi.

Intelligētia dictōrū

Ex causā est assumēda intelligētia. dicēdi qz nō p̄moni res sed rei est p̄mo subiect⁹. **N**ota q vba instituta sūt vt pea qsqz in alterius nouiciā cogitationēs suas pferat. ꝛ.

Nihil obstat

Nihil obstat narrādi diuersitas vbi ead dicunt maxime cū vnusqz euangelistarū e ordine credat se dicere qd de⁹ voluit. **I**ta sūt verba tex. sed sic sūmatur p̄m panoz. **D**iuersitas verborū non viciat. si idem in suba pcludit. **N**ota glo. que di. q noia et vba trāf polia idem significant.

Intererea

Sensum nō verba p̄siderare debemus. **N**ota q plerūqz dum p̄prietas verboruz attenditur sensus veritatis amittitur nō enī semp ad p̄prietatem verborum recurrēduz est. sed vidēduz est qd testator senserit in q p̄ sūptione sūt qui morātur in loco quod est notabile.

Quamuis

Usus tenet illos vocari p̄positos. qui quandā p̄ioratus habent curā super alios. **N**ota glo. que di. rite hoc est p̄m originariā

verbi significationem. ꝛ

Forus.

Iste ter. plura dicit. **E**t pmo qd sit forus. et vnde dicat ⁊ vñ p̄stat. **I**tē dicit qd sit negocium. **I**tem qd sit lis. **I**tē quid iustitia. et qd sit iudicium. **I**tē qd dicatur actor et qd reus. **I**n fine dicit q iustitia potest cū scelerato bo mine habere cōmercium.

Pactum.

Pactū dicit inter p̄tes ex pace cōueniēs sc̄pura legibus ⁊ morib⁹ cōprobata. dicitū pactū quasi ex pace factū. **I**tē pactū ē duoz vel pluriū p̄sensus in vnum.

Ius

Ius dicitū est a iuste possidēdo hēiz qd iure possidet h iuste. **E**t qd iuste hoc bene. qd autem male possidetur alienū est. male autē possidet qui vel suis male vitur vel aliena presumit.

Causa

Oblationum nomine intelliguntur que iuste ecclesie conferuntur ⁊ per secularē potestatem retineri non possunt. vide glo. que dicit. que sunt bona ecclesie. **I**tem q de illicitis potest fieri elemosina. ꝛ

Quesiuit

Sacerdos cum vno clerico vel solus p̄t inungere infirmum. **I**tem dicit qua die profestū beati **M**arthie p̄uari debet in anno bisextili. **I**tem notat glo. vñ p̄cedit ānus bisextilis. **E**t q̄ dies ānus habet.

In his

Si iudex dicat statuo vel p̄cipio idēz est dicere p̄dēno vel absoluo. **N**ota tex. q nō debet quis p̄siderare verba sed volūtatē. cum nō intēno v̄bis. sed verba intentioni debent deseruire. ꝛ.

Olim tibi.

Mandatū de p̄uidēdo alicui vt residētibus ad victū cotidianū exiēdit et vestitum. **N**ota glo. q bñficia dicuntur manualia. **V**ē infamis est qui maliciōse interpretat rescp̄ū p̄ncipis. **I**tem v̄ba p̄uilegiōrū laūssime sunt

interpretanda.

Cū in partibus.

¶ Generale dicitur interdictum cū regnuz p uincia uilla uel castrū subijcitur interdicto. **¶** Nota glo. q̄ v̄bū simpliciter positū intelligit̄ generaliter. zc.

Cum tibi.

¶ Privilegium contra p̄suetudinē iuri cō muni p̄iudicās obtentū large est interp̄tā dum. uel sic. uerbū clericorū etiā canonicos cōp̄bendit. **¶** Nota glo. que dicit q̄ in rebus patrimonialibus clericorum z intuitu per sone acq̄sitis succedūt primiores clericorum

Cum clerici

¶ Istud capitulū docet qualit̄ iuramentū intelligi debet q̄n clericus siue canonic⁹ iura ret fidelit̄ ecclesie collegiate z ep̄o z cui potius debet obedire. **¶** Nota gl. que dicit quot modis iuratur h̄ nomē ecclesie

Querenti.

¶ Istud capitulum docet q̄ sub ista clausula censura ecclesiastica iudex discretus intelligere debet. nō solū interdicti. sed suspēsiōis et ex cōmunicatiōis sniam s̄m circūstātiā p̄sonarum. **¶** Item dicit glo. q̄ uerbuz correccionis dep̄ositionem cōtinet. **¶** Item in penis i fligendis deferendū est dignitati.

Quid per nouale

¶ Per nouale intelligitur terra culta d̄no uo d̄ qua nō est memoria q̄ fuit culta z ex q̄ ante culturam ecclesie p̄ochialis paruz uel nihil habuit. **¶** Venerabili. n. **¶** Nomine matris ecclesie cathedralis intelligitur nō romana. **¶** Nota glo. que dicit q̄ sicut papa uult sic nos uelle debem⁹ ex quo illud precipit obuari. **¶** Item interpretatio pape facit ius.

¶ Ex parte

¶ Clausula privilegij qua dicit q̄ nō est relaxanda snia nisi prestatur emenda intelligitur de snia et offensa manifesta. **¶** Nā in offensa dubia uel contumacia sufficit si stando iuri cauiō p̄beatur. uide glo. que dicit de cōtumacia.

Cum olim

¶ Offensa dicitur manifesta de qua p̄ confessionem uel euidentiā. cōstat uel de qua q̄s in iudicio est confessus. **¶** Nota glo. que dicit quid sit manifestum et quomodo differat notorio.

Abbate sancti. s.

¶ Ex consuetudine et p̄uilegio peti potest ut unum monasterium de alio possit eligere et teneatur. uel sic. **¶** In p̄uilegijs posita de cōminatio ad pinguiozem trahitur intellectū. **¶** Nota glo. que tangit de iudicio cōtradictorio p̄suetudinis. zc.

Super quibusdam.

¶ Istud capitulū dicit q̄ dicit̄ h̄enci manifesti. **¶** Itē q̄ sint pedagia guidagia salmaria interdicta. **¶** Itē q̄liter d̄z intelligi m̄datū factuz laico q̄d de se p̄q̄rēt̄ teneat in foro ecclesiastico r̄ndere. zc.

¶ Nouimus

¶ Cleric⁹ tradit curie sc̄ari q̄z de ḡoat sc̄ari p̄tate p̄tate cui denūciat ut in suū foro illuz recipiat. **¶** No. ex tex. q̄i dubio uidet̄ seq̄nda opinio a pl̄ib⁹ approbata uerū ē nisi illa cōis opinio sit euidēt̄ falsa ut no. io. an. i. c. i. de p̄sti.

Dilecto

¶ Papat̄ indulgētia ipetrātis iura p̄uat sed ius nō tollit alii acq̄sitū uel etiā acq̄rēdū. **¶** Nota gl. in fine sui q̄n faciū p̄curatoris nocet d̄no z q̄n sibi ip̄tatur et q̄n non.

Cum inter

¶ Dia q̄ offerūt̄ eccl̄e infra uel extra eccl̄iaz oblationū noīe p̄inent. **¶** Nota gl. q̄ di. q̄ qua dragena p̄sc̄ptio omnē tollit actionē. zc.

Ex parte

¶ Verba ista a tpe motelitis ad li. p̄stati onē r̄tū mō referunt. **¶** Nota gl. q̄ di. q̄ semel in abolitione pena remissa reiterari nō d̄bz. **¶** Itē dicit gl. q̄n iudiciū dicit̄ inceptum. zc.

¶ Ex parte uestra.

¶ In p̄stitutiōe ḡnali legari exceptiōes iuris intelligūt̄ excepte. no. g. q̄ tāgit q̄ p̄t z n̄ p̄t legat⁹ in sua puicia et extra eandē exercere.

¶ Qui ppter onera debitorū ipeirat vt fructus bñficioꝝ vacantū valeat biēnio retinere maiora et minora bñficia retinebit. vel sic
In pñuilegio de pñcipiēdis fructib⁹ bñficioꝝ appellatō bñficioꝝ maiora bñficia cōpñēdit b. d. fm panoz. **¶** Notat. g. qñ infamis ē qñ pñuilegiū pñcipis sinistre iēptat.

Transmisſe.

¶ Verbu moderatōis diminiutōem pñinet nō augmentū. **¶** Notat aliqñ ex h̄ tex. qñ quāto qñs plus bz tanto plus bzē desiderat. **¶** Itē notat glo. qñ statutū citra numerū canonicōꝝ canonici sine auctoritate pape etiaz ex iusta causa diminuere nō possunt.

Titulus. de uerborū significatōe. li. sexto.

¶ Veniens.

¶ Ista decretalis declarat quid significant ista v̄ba in pñuilegijs posita recepim⁹ vos in p̄prios eccie ro. filios. et quis locus dicat de fer⁹. **¶** Item dicit tex. qñ p̄ talia v̄ba videlicz recepim⁹ vos. intelligit qñ illi qñbz talia v̄ba i pñuilegijs ponūt ab alio qñs a papa vel legato de ei⁹ latere misſo interdici suspendi v̄l ex cōmunicari a quoqñ nō possunt.

Constitutionem.

¶ Primo dicit et declarat maifestū et euidentē eē sinonima et idē significare qñ ad casuz decretalis. si forte de elec. **¶** Sc̄do dicit et declarat eos p̄spiratoꝝ et p̄iuratos qñ statueri et iuraueri d̄ n̄ recipiēdo aliquē i canonicū ad mādatū pape donec possent resistere. **¶** Tertio dicit et declarat tale statutum detestabile et illicitū multis ex causis.

Exiit qui seminat.

¶ Ista decre. nō glosat p̄ jo. an. **¶** Et lōga et p̄lixā ē tractatō de regula fratru minoz d̄ ordi ne sancti fr̄ncisci p̄fē. et de ei⁹ approbatōe atqz p̄firmatōe et declaratōe. zc.

¶ Pñuilegium.

¶ Ista decre. vult dicere qñ exēptis cellis alii cui⁹ mōasterij qñ appellatōe celle significet.

et significat dūtaxat celle i qñbz mōachi vitati ducunt solitaria a p̄ortio boim sepatā et vacan. p̄templationi iuxta .c. nisi de rerum.

Sicut nobis.

¶ Pñuilegiato aliqñ vt possit p̄ferre beneficia clericōꝝ suoz qñ sub appellatōe clericōꝝ suoz designat ostēdit videlicz qñ illi sui dicat clerici qñ familiares sui sūt et i expēsis et conuinui cōmensales etiaz si ex illis aliqñs aliqñ p̄ suis gerendis negocijs abesse p̄tingat. zc.

De uerborū significatōe in cle.

¶ Sepe cōtingit.

¶ Casus ē et i sūma dicit determinat atqz declarat qñ significat atqz ipozitat ista v̄ba inserta i iudicialib⁹ cōmissionib⁹ qñ sūt a pñcipe vel a iure. scz qñ p̄cedat simpliciter et d̄ plano et sine strepitu et figura iudicij et determinat notata p̄ Inn. et Hostien. d̄ accu. oli. **¶** Et lat⁹ sic p̄t sūmari. **¶** Iudex qñ datus ē simpliciter et d̄ plano sine strepitu et figura iudicij p̄cedere p̄t sine libello. sine litis p̄testatōe. et ferijs inductis fauore boim. amputat dilaciones. ab bzuiat litel. repellit frustratoꝝias exceptōes et appellatōes. refrenat iurgia priu⁹ et militu⁹ binē testiū. dat simul terminū ad ponendū et articulandū p̄mo. sc̄do p̄ducendo omnia acta et munimēta cause. interrogat p̄tes vbi suadet equitas. nō citat p̄emptorie. ad sniaz quā p̄fert stans vel sedēs et p̄clusionē nō facta citare nō tenet et recipe petitiōem in scriptis vel v̄boten⁹ tūc scribendū in actis. **¶** Itē iuramentū calūnie vitatis v̄l malicie p̄batiōes necessarias et defēsiōes legitimas et facta remissiōe p̄ testib⁹ p̄ducendis debz tunc recipe instrumenta. tenet p̄tes ad sniaz citare quā tenet i sc̄ptis ferre et fm̄ acta cause. **¶** **¶** Nota glo. qñ h̄ ē specialis atqz notabil. qz notat an et qñ libell⁹ est dandus.

¶ Ti. de regulis iuris.

¶ Omnis.

¶ Omnis res p̄ qñscunqz cās nascit p̄ easdē dil soluit. **¶** Nota qñ p̄tract⁹ d̄ nascit p̄te cōsent⁹ et

Dissolui cū Pirari⁹ dissensus iteruenit.

¶ Estote.

¶ Dubia i meliore pte iterptari debet. Nota ex tex. q vba euangelij adduci possunt ad decisionē causaz etiā multi canones extracti sūt ex auctoritatib⁹ no. 7. ve. testa.

¶ Qui scandalisauerit.

¶ Propter scādalu euitandū vitas nō est obmutēda. Nota. g. q dicit q veritas est triplex scz bone vite. discipline. et iusticie.

¶ Quod non est.

¶ Propter necessitatē illicitū efficiū licitū. Itē notat ex tex. q necessitas excusat a pctō. Itē i voto intelligit tacita pōitio si potero.

¶ Quod latenter.

¶ Illicite factū obligationē nō inducit. b. d. fm panoz.

¶ Cum in contemplatione.

¶ Tormenta iudicij nō pcedentib⁹ inferēda non sunt. b. d.

¶ Que multotiens.

¶ Sacrileg⁹ ē offendēs rem vel psonam ecclēsiasticā. Nota ex glo. iūcto tex. q omia bona ecclīaz largo mō pnt dici sacrata. qz obla ta sūt ecclīe pro sacris.

¶ Qui ex.

¶ Qui facit alit qz bz facere nō dicitur. b. d. Nota. q nō ē p considerandū solū factū sz anim⁹ facientis et maxie q ad deū q respicit nō qd fit sed quo animo fit.

¶ Befleat.

¶ Cōmittens vnū peccatū reus est omnium q ad vitā eternaz. Notat glo. q sine caritate nemo absoluat. et allegat aplm.

¶ Quamuis.

¶ Ignorātia pastoris nō excusat eū si lupus oues rapit. Notat glo. q pastor tenet de custodia ouium.

¶ Indignum.

¶ Pro spūalib⁹ homagiū nō pstat. Itē nota q p̄suetudo romane ecclīe seqnda ē. Itēz homagiū dicitur qd boīs ligiū. qz iurās ligat et obli-

gat illi cui iurat et efficit homo illi⁹

Titulus. de regulis iuris libro sexto.

¶ Beneficiū ecclēsiasticū nō potest licite sine institutōe canonica obtineri. Nota. q bñficiū sumit largo mō put cōpbedit dignitates psonat⁹ ecclīas oēs sine cura 7 cū cura q cū titulo habet. sup d p̄cel. p̄ben. nltā. j. q. iij. Si q̄s dator. Institutio canonica appellat⁹ i q oia substantialia valide institutōis p̄currūt largo mō sup̄to scz collatio. iuestitura i possessionē corpale missio. 7 p̄sone habilitas iā ex pte instituentis qz institute. Et nota fm dñm dy. q p̄ institutōz vbalē tribuit ius p̄petatis. p̄ iuestiturā determinat 7 p̄firmat illius iuris collatio. sed p̄ tertium ius tribuit possessio nis et amministrationis.

¶ Possessor malefidei vllō tempore nō p̄scribit scz q aliq̄ tpe nō habeat malā fidē v̄l q sp̄ etiā in mille annis. Jo. an. et dy. dicūt q malefidei possessor dicitur q̄ p̄tra leges 7 canones mercat.

¶ Sine possessione p̄scriptio non p̄cedit. ¶ Glo. scz naturali ciuili. v̄l ciuili tātū inchoata vera 7 p̄sup̄ta. Itē possessio ē ius ex app̄bitione rei corpalis acq̄sitū corpis 7 dominij et iuris āminiculo p̄currente.

¶ Peccatū nō dimittitur nisi restituat ablatū. ¶ Glo. verū ē si p̄t. Si nō manet obligat⁹ v̄l qz ad pinguiorē fortunā.

¶ Peccati venia nō datur nisi cor̄recto. ¶ Glo. verū etiā de generali qz de speciali pena tñ venia bñ dat nō cor̄recto p̄p̄ scādalu vt tenet B i bac vita. xxiiij. q. ij. legimus. C. de manicheis. l. Manicheos. Ratio istius regule qz i peccati absolutōe duo sūt p̄cipue necessaria. Primum ē culperemissio 7 B facit de⁹. Secundū ē peccatis dispositio. et B facit bō. Be⁹ igit ē p̄ncipale agēs. bō ē p̄ncipale disponēs. Vñ aug⁹. Qui creauit te sine te. nō iustificabit te sine te.

¶ Nemo potest ad impossibile obligari. ¶ Glo. scz impossibile nate facti v̄l iuris. Nota q triplex ē impossibile. iuris. facti. 7 nate

De pmo exēplū. liiij. di. abbati. Si ei abbas obligat se vt manumittat seruū suū nō pōt. qz ē impossibile iuris. qz nō pōt alienari possessio nisi a ppo dño. De scdo pone exēplū. si ei pmitto tibi alpes vltra mare trāsferre nō tenet obligatio qz ē impossibile facti. vt. ff. d. ver. obli. l. generalit. De tertio exēplū. qz si pmitto tibi dare solē vel lunam non tenet. quia ē impossibile nature. ff. de ver. obli. l. si stipuler.

In diuilegium personale personaz sequit et extinguit cū psona. **G**lo. verum ē si psona ē causa imediata illi. **S**ecus si remota vt in restitutōne in integrū vbi lesio ē causa imediata. **I**te qz palliū nō pōt alteri cōmunicare. s3 d3 cū eo sepeliri. de auc. 7 vsupal. ca. ij. **I**tem. vii. q. j. penlti. **S**i pcedit alicui epō vt habeat p sua senectute adiutorē istud pūilegiū eū sequit et cū eo extinguit.

Semel malus semper presumitur eē malus. **G**lo. qz quilibz psumit eē bonus nisi postea fiat malus. nō tñ ē psumptio iuris. **D**one exēpluz i semel piuro. xxij. q. v. puuli. **I**n semel calūniantē. xxv. di. c. vlt. sup de elec. sup eo. **E**t est rō fm **30. cardinalē** qz qlibet psumend⁹ ē bon⁹ donec pbeat p rariū d p sūp. dudum. **C**ū igit bon⁹ fit semel mal⁹ sp psumit imposterū eē mal⁹. qz humana natura de facili labit ad delicta. **I**n aucten. de monachis si vero. colt. j.

Ratum quis habere non potest qd suo noie nō est gestū. **G**lo. qd intellige tam vocaliter qz realiter. **D**one exemplum supra de sen. excō. cum qz. **S**i occidisti clericum cum nō noie meo et ratū nō habea nō sū aggrauat⁹ qz ratū qz. zc.

Rati habitioez retrotrahi et mā dato nō ē dubiū cōpari. **S**i. qz qd possū mā dare possū ratū hēre nisi sit specialit pbitū vel nisi mihi posset iputari tacita renūciatō. **D**one exēplū in p ratiō. **C**ad macedo. l. vlt. si qz emit rem aliquam sine mandato meo s3 noie meo 7 postea ratū habea3 efficiat ordns rei ac si ab iniciō mandassem.

Cum sunt partium iura obscura reo fauendū est potius qz actori. **G**lo. qz

absoluit. **F**allit hoc in quattuor casibus in testamento. in dote. in matrimonio. in libertate. **D**one exempluz si actor et reus pariter pbauerūt de iure suo p numerū testiū eglez vel eque valida instrumenta fauendum est reo vt absoluat. de pbatio. ex lris.

In iudicijs nō est personarum acceptio habenda. nisi quantuz ad bonorem in assurgendo 7 sedendo. **I**n penis etiam defertur dignitati psonē. nō aut qntū ad ipam sniam vel diffinitōnem iudicij. qz ita iudicibus magnū vt parū. regē vt aliū. de iudicij nouit.

Ignorantia facti nō iuris excusat. **G**lo. scilicet ignorantia facti probabilis nō crassa vlt supina excusat nec illa in facto proprio nisi de dāno vitando. **S**ed iuris non excusat nisi sit tale ius cuius frequentia nō habetur. **I**tem fallit in mulieribus militib⁹ iusticiarijs et minoribus. **D**one exempluz de ignorantia facti. **S**i dominus papa contulit alicui beneficium postea ille cui debet conferre ignorans hoc alij contulit 7 ille aliud beneficiū quod prius habuit resignauit non p iudicat illi quin possit recuperare statum suuz. quia ignorantia facti excusat. de preben. si beneficia. li. vi. **D**e ignorantia iuris exemplum. de preben. eum qui. quia qui beneficium occupat vti p iure est priuat⁹. non enim decet qz stultus melioris cōditio nis qz peritus existat. **I**tem si ego prelatus ignore hoc ius qz infra sex menses debeo cōferre beneficium vacans non excusat ignorantia. de supplen. negligē. prela. licet. **N**ota qz ignorantia vocatur quando quis ignorat quod omnibus est notum. tunc non excusat.

Cum quis in ius succedit alteri iustam ignorantie causam censetur habere. **G**lo. scilicet quando cum successore agitur lecus si pē agat quia certus debuit esse i facto suo cum ad iudiciū puocauit. **I**ta regula est exemplum precedentis. scilicet qz ignorantia facti excusat. **I**n ius scilicet p sntādi et in onere defendendi. et pone exempluz in filio patroni. **I**tem pone exemplum promisi dare bouem in calendis augusti si non

bare pmissi dare decet ex noie pene bece:
dis p̄u. s̄beres ignorās pmissione factā non
soluit i calēdis in puenit ad penā cū effectu
p̄ istā regulā. ¶ Et si p̄decessor possedit aliquā
rem iniuste ⁊ malafide ille non p̄scripsit s̄z suc
sor p̄scripsit q̄z censet habere iustam ignorā
tie causam.

¶ **O**dia restringi et fauores conue
nit ampliari. ¶ **G**lo. verū ē et si dubiū ē. q̄a
magis debem⁹ eē dediti clemētie q̄z seuerita
ti. ¶ **D**one exemplū de elec. e. li. statutū. vbi d̄: q̄
statutū de his q̄ ad regimē ecciaz prochia
liū assumunt p̄mouēdi sūt ad sacerdotiū in
fra annū als ecclesijs sunt p̄uati ad collegia
tas eccias nō d̄z extēdi. q̄z odiosū ē iō restrin
gi d̄z. ¶ **D**e sc̄do pone exemplū. e. li. de puile. l. ij.
respon. Si p̄cedit alicui p̄uilegiū vt tpe iter
dici debeat audire diuina ei⁹ familiares do
mesticitate admittunt. ¶ **D**e vtrisq̄z dicit lex
¶ **S**i pater instituit filiū in certa re valet instit
tutio. s̄z si erberedet i incerta re non valet. ff.
de libe. ⁊ postu. l. cū quidam.

¶ **B**ecet concessum a principe bene
ficiū eē māsur. ¶ **G**lo. verū ē nullo extrinse
cus operāte. ¶ **D**one exemplū. e. li. d̄ p̄ben. si cui
¶ **S**i papa alicui p̄cedit nulla factā exp̄ssioe p̄
sonaz vt aliq̄s possit p̄ferre b̄nficia b̄⁹ grā re
itegra nō expirat p̄ morte p̄cedentis. q̄z grāz
p̄inet quā decet eē mansuram.

¶ **I**ndultū a iure beneficiū nō ē ali
cui auferendū. ¶ **G**lo. verū ē si ius non au
feri nec p̄mittit homiez auferre. ¶ **F**allit in his
¶ **D**aupertas. x̄c. ¶ **D**one exemplū. xxviij. di. de
his. q̄z licentia data nubendi ab ap̄to nemi
ni est auferenda.

¶ **N**on firmatur tractu temporis.
q̄d de iure ab initio nō subsistit. ¶ **G**lo. ve
rū ē si durat cā ipediēs vt cessauit ⁊ n̄ supue
nit p̄firmās q̄z sec⁹ ē si supueit. ¶ **D**one exemplū
l. q. i. p̄ncipat⁹. Si eo tpe q̄ q̄s ipetrauit b̄nfi
cū fuit inhabilis s̄z mō fact⁹ sit habilis regu
la t̄n tenet q̄z nō firmat. x̄c.

¶ **N**on est sine culpa qui rei que ad
eū nō p̄tinet se imiscet. vt p̄z i medico ⁊ quo
libet arufice. ¶ **D**one exemplū. l. di. clerico. de
clerico ludente cū laico si occidit eū cōmittit
bomicidiū. sed a casu i culpa ē q̄z ad eū non

ptinebat. ¶ **I**tem de monacho cirurgico supra
de homici. tua. i. respon.

¶ **N**ullus pluribus vti defensionib⁹
p̄hibet. ¶ **G**lo. vey ē si simul p̄nt stare. ¶ **D**o
ne exemplū de p̄sc̄p. auditis. vbi allegabat p̄u
legiū ⁊ p̄sc̄p̄tio. ¶ **I**tē si p̄posui ad meā defēlio
nē pacū de nō penitēdo possū postea oppo
nere exceptōez rei iudicate. vel iurifurandi.
vel simul et semel. vt successiue. ff. d̄ exceptio.
nemo p̄hibetur.

¶ **Q**uod semel placuit ampli⁹ displi
cere nō p̄t. ¶ **I**ta regula fallit in oib⁹ casib⁹
in quib⁹ p̄mittit ius variare ⁊ penitere. ¶ **D**o
ne exemplū in matrimonio. ex q̄ semel pla
cuit interueniente legitimo p̄sensu ampli⁹ ⁊c
xxij. q. v. bozrendis. ¶ **I**tem i electōe p̄lati. viij.
q. ij. dilectis.

¶ **N**on debet aliquis alterius odio
p̄grauari. ¶ **D**one casum in filio qui non
excōmunicatur pro peccato patris. xxiiij. q.
iij. si beres.

¶ **S**ine culpa nisi subsit causa nō ē
aliq̄s puniend⁹ ¶ **D**one exemplū de cōsti.
cognoscētes. q̄z rem q̄ culpa caret in damnū
vocari nō puenit. vt ibi dicit tex.

¶ **Q**uod quis mādato iudicis facit
dolo facere nō videt cū babeat parere neces
se. ¶ **D**one exemplū in milite q̄ mādato iudi
cis occidit. xxiiij. q. v. miles. ¶ **I**tem in clerico
vel in laico qui mandato iudicis caput cleri
cum desen. excō. si clericos. et h̄ verum est si
verus est iudex.

¶ **M**ora sua cui libet est nociua.
¶ **G**lo. vltima mora semper nocet ei qui est i
mora soluendi decimas que perierunt ca
su infortuito. periculum enim suum est nō
sacerdotis. quia fuit in mora. xvj. q. i. Decime

¶ **E**a que fiunt a iudice si ad eius
non spectant officium viribus nō subsistūt
¶ **G**lo. verum est si hoc constat sec⁹ si ē dubiū
¶ **D**one exemplū. lxxviij. di. quoz vices vbi sim
plex sacerdos p̄ferendo ordines p̄firmando
v̄gines p̄secrando nil agit. ¶ **I**dem si ep̄s pl⁹
concedit indulgentijs q̄z quadraginta dies
nisi in dedicatōe nō subsistūt. supra. e. li. de
pe. et re. romana.

Scienti et consentienti non fit in iuria neq; dolus. **H**ic sūt due regle s̄m dinū. p̄ma est q̄ scienti non fit iniuria. secun da q̄ p̄sentēti nō fit dolus. **D**one exēplū in p̄ ma. q̄a si p̄do boiem liberū volentē nō fit p̄ me actio iniuriarū. ff. de iniurijs. l. i. **I**n secū da si p̄do hominē volentē et p̄sentēti nō te neor de libero boie exhibendo.

Quē a iure communi exorbitant nequa q̄s ad p̄sequētiā sūt trahenda. **G**l. immo magis oportet restringi vt odiosa q̄ nunq̄s sunt laxanda. q̄ temerariū est sua au ctoritate p̄sumere qd̄ ex certa ratione roma na ecclia alicui voluerit indulgere. 7 q̄a sin gulare p̄uilegium cōmunes legem nō facit. **D**one exēplū. xvi. q. j. binc est i velleiano. nā regularit̄ q̄libet incedendo obligat̄ fallit in muliere ergo h̄ non trahit ad p̄sequētiā

Quod omnestangit d̄s ab omni bus approbari. **G**lo. verū est si cōpeut eis vt singulis nō vt collegiatis. **D**one exē plū in ep̄o eligendo q̄ ab omnibus eligi d̄s. De elec. q̄a p̄pter.

In obscuris minimum est sequē dum. **D**one exēplū. s. de cens. ex parte vbi i dubio nō compellunt soluere vota ad maximā. s̄ ad minimā mensurā.

Cum quis certus ē certiorari vl terius nō oportet. **G**lo. vel cert⁹ eē debuit

Fallit in canonico qui vocari debuit. **D**one exēplū de appel. c. si duob⁹. q̄ sciēs excōicauit illū q̄ appellauit ad papam

Non l̄ actori qd̄ reo licitū nō exi stit. **G**lo. reus maḡ fauorabil̄ est q̄ actor. **S**ed fallit quādo reus ordinarios habz plu res. 7 actor eligit vnum. **D**one exēplū iij. q. iij. ca. ij. vbi accusator 7 accusati equa ratione audiuntur.

Mutare consilium quis non po test in alterius detrimentum. s̄m istam intel lige illam. quod semel pla. **U**nde fallit circa diuersa que habent eundem effectum i qui bus licet. **D**one exēplū. s. de elec. iio. publicato scrutinio nō potest mutar.

Generi per speciem derogatur

Fallit in tribus casibus in p̄uilegijs. de rescp. cum ordinem. **I**n genere quod nō ha bet nisi vnicam speciem. de offi. deleg. ex pte. **E**t quando speciales littere exhibentur re i te gra. de fide instrumentorum. ex tua.

Done exēplū de of. leg. studuisti. **S**i papa committit specialem causam alicui delega to. legatus qui est in p̄uincia habens ge neralem potestates. de illa causa se intromit tere non potest. quia generi. zc.

Plus semper in se continet qd̄ ē minus. **G**lo. verum est in quantitate. secus si diuersitas est in qualitate. **I**sta re gula est ratio illius. s. e. in obscuris quia pl⁹ zc. **I**tem regula in obscuris. zc. vera est in q̄n titantibus 7 non speciebus. **D**one exem plum. s. de censibus. ex parte. quia si aliquis pouit sancto Jacobo soluere neq; ad maxi mam neq; ad minimam de blado 7 est ma xima mensura 7 non constat de qua intelle rit nō compellitur soluere ad maximā sed ad minimam.

Pro possessore habetur qui dolo desijt possidere. **G**lo. quia agitur cōtra eum ac si possideret. **I**dem est si in principio dolose possedit et sine dolo desijt possidere.

Done exemplum si dolo desijisti posside re rem quam a te petebam vel petere p̄po nebam. p̄inde teneris rei vendicatione ac si possideres. ff. de rei vendicatio. l. sin autem **I**tem si lite contest. vel dato libello transfert possessionē ita alium dolo p̄sumitur desijf se possidere.

Vtile debet per inutile viciari.

Glo. verum si sunt separabilia. **D**one exēplū de p̄ben. dilectus. vbi factum legati in vno capitulo confirmatur et nō in alio. **I**tem si electio fuit canonica non debet per p̄firmationem quantūcūq; inutiles vi ciari. s. eo. li. de elec. si p̄firmationem.

Ex eo non debet quis fructus cō sequi qd̄ n̄isus extitit impugnare. **G**lo. verū est cū effectu vel saltem quātū fuit i eo p̄seuerauerit. **D**one exēplū. xix. di. si roma norū. **S**i aliq̄s dicat decretales epl̄as nō eē auctoritates nullā p̄ se d̄s allegare.

Cum quid prohibetur phibentur

omnia q̄ sequūt ex illo **S**i regula loquitur
causa prohibitis durate fm̄ diu. **P**one ex
emplū q̄ prohibito furto prohibet omnis rei il
licita usurpatio. iij. di. deniq̄

Pluralis locutio duorū numero
est contenta. verū est regl̄. sed fallit vbi a iu
re adicit vlt̄ tarat ali⁹ numer⁹. **P**one exēplū
de p̄se. di. i. hic q̄z sacerdos q̄z dicit dñs vob̄
cū d̄z h̄e ad min⁹ duos ministros. q̄z pl̄al̄
locutio z̄.

Imputari nō d̄z ei per quez non
stat si nō faciat qd̄ p̄ eū fuerat faciendū. **N**o
ta tñ. si aliq̄s tenet̄ facere infra certū tēp⁹ nec
p̄ eū stat lz̄ n̄ imputet̄ sibi. tñ p⁹ tēp⁹ tenetur
quando potest. de donatio. cum dilecti. **P**o
ne exemplū qui recipit ecclesiam prochiele
debet promoueri in sacerdotem infra ānuz
aliter perdit ipso iure eam. verum est si stet
per eum. sed si in isto tempore pmoueri nō
posset. non imputaretur eidem. de electi. cō ;
missa. e. li.

Accessorium naturam sequi con
gruit principalis. **N**ota q̄ aliquando nō te
net principale. sed accessoriū. aliquando p̄n
cipale. s̄z nō accessoriū aliqñ sit. **P**one exēplū
hoc li. s. de offi. delega. si super gratia. quia si
cut gratia facta alicui morte concedentis n̄
extinguitur. sic nec potestas executorum q̄z
accessorium. z̄.

Qui tacet consentire videtur.
Glosa. verum est. si agitur de preiudicio
generando presenti et tacenti. **S**ed si alteri
exempte persone presentis nō tenet. **P**o
ne exemplum. s. de presumpti. **N**onne. vbi
xp̄us tacendo ad hoc qd̄ dicebatur samari ;
tan⁹ consentire videbatur

Is qui tacet non fatetur sed nec
vtriq̄z negare videtur **N**ota tacere ē qd̄
dam medium inter expressam voluntatem
z̄ expressam contradictionem **P**one ex
emplum in eo in quem fertur sententia si ta
cet non habetur pro consentiente. nec pro p̄
tradicante infra decem dies infra quos po
test appellare. ij. quest. vj. anteriorum. **I**tem
in prelato quia tacet ex causa. puta propter
scandalum. s. de prescrip̄. nihil prodest. s̄z

nota q̄ in facto bonozabili appetibili z̄ meri
torio taciturnitas habetur pro consensu. s̄z i
facto onorezo necessarius est expressus p̄sen
sus nisi ius pirariū statuatur.

Inspicimus in obscuris quod ē
verisimilius vel qd̄ plerumq̄z fieri consue
uit. **G**losa. si bec non apparet minimum
est sequendum. **P**one exemplum in vi
ro qui contraxit cum vidua et longo tēpo
re habitauit cum ea z̄ dicit se incognitam i
hoc obscuro presumitur cognita qd̄ est ve
risimilius. xxxij. q. i. si q̄s accepit.

Si quis in ius succedit alterius
eo iure vtitur quo ille vti debebat **F**al
lit in conuentionibus vbi ex persona conue
ti mutatur forma. quia clericus in patrimo
nialibus coram iudice ecclesiastico conue
nitur. **P**one exemplum quia eodem cō
uenitur successor quo poterat conuenire p̄
decessor. s. de foro cōpe. dilecti.

Presumitur ignorantia vbi scien
tia non probatur **G**losa. scilicet facti et
tale est quod indagare non tenetur **P**o
ne exemplum de sententia excommunicatō
nis. si vero. ij. **S**i aliquis iniicit manus i cle
ricum comam nutriendez presumitur igno
rantia z̄ nō est excōicatus si ignorauit

Locupletari non debet quis cū
alterius iniuria vel iactura. **F**allit in vsu
capiōibus z̄ p̄sc̄p̄tōib⁹ **P**one exēplū nō d̄z
dicari monasterium cum iactura ecclesie ca
the dralis. de donat. apostolice.

In penis benignior est interpre
tatio faciēda. **P**one exemplum. **S**i p̄
stet aliquem vim fecisse et ignoratur vtum
cuz armis. vel sine armis. presūitur q̄ sine a
mis. quia in penis. z̄. l. si preses. ff. de penis

Actus legitimi cōditionem non
recipiunt neq̄z diem. **G**lo. vba bec generalit̄
posita debent restringi. l. q̄ quidā sūt actus
legitimi q̄ recipiūt vel diē vel p̄ditionē. **P**o
ne exemplū de postul. qui sūt act⁹ legitimi.
ideo sub p̄ditione fieri nō debēt z̄ si fiāt p̄ non
factis habentur. s. de electi. in electionib⁹.

Semel deo dicatum non est ad
humanos vsus plerūq; transferendū. **G**lo.
verū est si manet in eadem forma vnde vasa
ecclesie pp̄t necessitate p̄nt p̄stari et v̄di. po.
ne casū. xij. q. ij. nulli.

Non prestat impedimentum qđ
de iure non sortit effectū. **G**lo. verū ē nisi
aliq̄s pbibeatur et hoc p̄pter maleficia q̄ de
iure nō sortunt effectū. **D**one exemplū si mu-
lier nullo modo p̄sentur in maritū non impe-
ditur q̄n possit p̄rabere cū alio. xxx. q. ij. si ve-
rum. **I**tem in electione q̄ non tenet n̄ p̄stat ipe-
dimētum. s. de elec. p̄gregato.

Cui licet qđ est plus licet vtiq; qđ
est minus. **G**lo. verū est nisi pbibeatur i eo-
dem genere et ordine. **D**one exemplū. xxv. dis.
ecce. quere supra.

Qui prior est tēpore potior est iure
Glo. verū est quando vtriusq; est par cā
quia sec̄. si causa secūdi esset potior. **D**one
exemplū. **Q**ui primo impetrauit prebendā
primo debet habere. s. de preben. eum q. li. vi.

Qui sentit onus sentire debet et cō-
modum et contra. **U**el societatis v̄l p̄so-
ne vel vbi ex cā quis prohibetur ab alio licet
onus habeat. **D**one exemplū in clerico qui
propter lapsum detruditur in monasteriū
ad penitentiam. quia res eius proficiet mo-
nasterio. xvj. q. vi. de lapsis. **I**tem de septi-
tu. c. j. vt sine socij consolationum qui passio-
num et econuerso.

In re communi potior est condi-
tio prohibentis. **D**one exemplum i du-
obus coniugatis quoz vno vouere volēte
et altero prohibente potior est conditio pro-
hibentis. xxx. q. v. c. j.

Contra eum qui legem dicere po-
tuit apertius est interpretatio faciēda

Done exemplum in dicto testis cuius
interpretatio sit contra producentem. s. d̄ p̄
bat. in presentia.

Non est obligatorum contra bo-
nos mores prestum iuramentū. **I**ura-
mentum non est iniquitatis vinculum qđ

verum. si est contra iura pro se. secus si fauo-
re persone. **D**one exemplum aliquis iura:
uit patrem occidere vel simile quid facere. n̄
obligat. quia est contra bonos mores. xxij. q.
stio. iij. c. j. et p̄totū

Bolo facit qui petit quod restitu-
ere oportet eundem. **H**ec regula locū ha-
bet in iudicio ad ip̄s cende vel retinēde pos-
sessionis non recuperande. **D**one exem-
plum in eo qui petit vsuras a debitore quas
restituere oportet eundem. xiiij. questio. iij.
nullus.

Non est in mora qui potest excep-
tione legitima se tueri. **G**lo. intellige per
talem exceptionem que per replicationem
non potest elidi. **D**one exemplum in do-
mino qui non requisit seruum fugitiuū
monachum factū infra triennū

Quod ob gratiam alicui concedi-
tur non est in eius dispendium retorquēdū

Glo. verum est maxime si p̄iceps mo-
tu proprio cōcederet. **I**tem per contrarium
regula est vera. **D**one exemplum in yco-
nomo qui in fauorem ecclesie vacantis con-
stitutus est. non debet ecclesiam vacantiem
grauare. xij. q. ij. caritatem.

Nullus ex cōsilio dum modo frau-
dulentum non fuerit obligatur. **G**lo.
quia nullus tenetur sequi consilium alienū
sed quando est fraudulentum tenetur con-
sulens ratione fraudis. **D**one exemplū
si dedi tibi consilium vt potius pecunias tu-
am in emptionem mercium q̄m in emprio-
nem prediorum conuerteres et male accidit
tibi. quia forte naufragio submerserit. **D**ubi
tatur an teneat. distingue. aut dedi consiliū
bona fide tūc non teneor. aut fraudulenter.
tunc teneor. ff. e. consilij

Exceptionem obiciens non vide-
tur de intentōe aduersarij p̄stari. **R**ō ex-
cipiēs intēdit intēnonē actoris elidere. l. j. i fi-
nē vnū alterū nō opat. **D**one exemplū de pre-
sūpti. illud. de excep. cū venerabil. et est rō b̄
regule qz excipiēs nō fatet.

Que contra ius fiūt debent vtiq;

infectis haberi. **Glo.** verum est si habet
p perua cam prohibitionis vt in matrimo
nio post votu solene. **Done** exēplum. s. e. li.
de regula. non solū vbi p fessio in ordine mē
dicantū ante annuz facta pro infecto habet
et in p siliabus. **Ratio** quia ē p bonos mores
qđ est impossibile iuris.

In pari delicto vel causa potior ē
p dno possidentis. **Done** exēplū. si aliqđ de
dit pecuniā p iniqđ iudicio nō repetet cū sit
pari delicto. xiiij. q. v. nō sane

Cū stat per eū ad quē ptinet quo
min⁹ cōdino i pleat bri d3 p inde ac si i pleat
fuit. **Glo.** cū stat p eū. i. p i pedimētū ab
eō p sūm r sic regula sūr vera est. **Done** exē
plū ab rabe p quē nō stetit q min⁹ b m dñi p ce
ptū filiū suū imolasset. vnde perinde apud
deuz gratum fuit. ac si immolasset. xxi. q. iij.
pp haurit. c. se.

Qđ alicui suo nō licet noie nec ali
eno licebit. **Glo.** s. regula vera est in his q
regrūt ordinis amuniculū vñ sacerdos non
p r crismare noie pape vel epī. **Done** exem
plū. lxxj. di. sicut nō suo. qz sicut meo noie nō
lz exercere fen⁹ sic nec noie alteri⁹

Pōt quis per aliū qđ potest face
re p seipm. **Hec** regula p r formari ecōnario
Nō possū p me qđ nō possū p aliū multa p
ria hic inuenies.

In malis pmissis fidē nō expedit
obseruari. **Glo.** s. in reb⁹ q de se male sūr. se
cus si male et bone promisse. **Done** exēplū
Si pmitto tibi hominē occidere vel symo
niam vel furtum facere non expedit fidē ob
seruari. xxi. q. iij. in malis.

In alternatiuis dōtoris ē electō
et sufficit alterum adimpleri. **Hic** sūr due
regule. **In** alinatiuis p r acibus semper est
electio debitoris. **Sed** in legatis distinguit
prima regula in alinatiuis debitoris est ele
ctio. secunda q in alternatiuis sufficit alter
adimpleri. **Done** exēplum in pmo. **Si** pro
mitto tibi equū vñ asinū electio est mea quē
velim tibi dare. ff. de iure do. plerūqz. in fine.
de scdo. si de dero equū nō teneo ad asinuz.

Qui ad agendum admittitur est
ad exapiendum multo magā admittē⁹

Glo. s. vt in regula. **Cū** licet qđ p us est
z. vt. s. **Done** exēplum in eo qui legitime p
scipit. quia si cadat a possessione datur sibi
actio multo fortius si possidet dat p r a aliū
exceptio. xxi. q. iij. in p r in.

Qui facit per aliū est perinde ac
si faciat per seipsum. **Glo.** vbi eligitur idu
stria persone regula non pcedit. sed vbi nō
eligitur industria psona regula habet locuz
Done exemplū qui vberat clericū per aliū
est excommunicatus ac si per se verberaret.
de sen. ex.

Factum legitime retractari non
debet. licet casus postea eueniat a quo non
potuit inchoari. **Glo.** verum est si est fa
ctum. quia secus. si fuit inchoatum r nō per
fectum. vel dic. si res in eodem statu perma
net. **Done** exempluz. quia si homo sane mē
tis contrahit matrimoniu r non dissoluetur
postea licet sit factus furiosus

Quod alicui gratiose conceditur
trahi non debet ab alijs in exemplū. **Glo.**
quia priuilegia singulorum communem le
gem non faciunt. xvi. q. ij. **Exemplum** si pa
pa pcedit alicui q possit habere plura bñsi
cia cum cura vel v s itare vel aliqđ facere qđ
est cōtra ius commune nō debet h ab alijs
trahi in exemplū

Frustra sibi fidem ab eo quis po
stulat obseruari cui fidem a se prestam ser
uare recusat. **Verum** est si sibi fidem solum
promisit r non deo r tunc intellige circa idē
factum et non circa diuersa. **Done** exēpluz
si duo fratres vnam vñ duos domos h abēt
communes r inuicem conueniunt sub cer
ta pecunia de non alienādo r vnus alienat
r vult q alter abstineat non auditur. quia
frustra zc.

Delictum persone non debet in
detrimentum ecclesie redundare. **Glo.** a
verum est si non facit iussu capituli r hoc si
consistit in faciendo. **In** obmittendo nocet
vt in lucro captando. **Done** exemplū si epī
scopus est depositus propter crimen suum
propter hoc ecclesia nō debet suis spoliari.
xvi. q. vj. si epum.

Rationi congruit vt succedat in onere q̄ substituit in bonore. xvj. q. vij. filius.

In argumentis trahi nequeunt que pp̄ nccitatē aliq̄ sūt p̄cessa. // **G**lo. n. si sit eadē nccitas aut maior: z sp̄alit̄ nō sit p̄ bibitū. // **D**one exēplū p̄pter nccitatē p̄missū fuit vt monachi recipēt ad p̄ocbiales ec. cel. sate hac nccitate nō dz h̄trahi i exēplū. // **D**e electione. cum in cunctis.

Nemo plus iuris transferre i alius p̄t q̄z sibi cōpetere dinoscat. // **D**one exēplū si v̄didero tibi z ex cā v̄ditōis trado rē aliquā istō ius qd̄ fuit ap̄d me erit ap̄d ēpto.

In toto partē nō ē dubiū cōtineri q̄z p̄l̄ sp̄ in se p̄net qd̄ est min⁹. q̄z q̄ absolu tus ē ab ip̄tōe totū sūdi z a q̄libet ei⁹ p̄te.

In generali cōcessione illa nō veniūt q̄ nō eēt q̄s v̄silit̄ p̄cessur⁹ in specie. // **H**oc v̄bū generale artat z sp̄ale nō p̄cessū derogat generali vt sub ip̄o nō cōp̄ebēdat. // **D**one exēplū. si ep̄s subdito suo cōcessit vt possit sibi ydoneū eligere p̄fessorē nihil omi⁹ casus ep̄o reseruatōs debet confiteri.

Qui contra iura mercatur bonas fidē p̄sumit nō v̄t. // **D**one exēplū de eo q̄ recipit eccliaz de manu laici. xvj. q. vij. si quis deinceps. // **I**tē q̄ emit sp̄ualia de symo. nō la tis. z breuit̄ v̄bicū q̄z est ignorātia p̄sumitur mala fides nec in p̄scriptionib⁹ nec in vsu cationib⁹. ff. de vsu. l. nunq̄z. // **I**tē i eo qui emit rē a pupillo sine auctoritate tutoris. ff. de auctoritate p̄sti. eū q̄. // **E**t rō est s̄m̄ d̄nū. q̄a aut ēpto: sciebat p̄bitionē iura aut igno: rabat. // **S**i sciebat planū est q̄ malā fides ba: buit. // **S**i ignorabat est male fidei possessor⁹ p̄ sūptōe iuris. ff. de vsu cationib⁹. l. si fur.

Bona fides non patitur vt semel exactū iterū exigat. // **G**lo. verū est si cā vni ca actōne finit. sec⁹ si nō finit v̄nica. // **D**one exēplum. xij. questione. ij. fraternitas. // **E**cclēsia nō dz sūū repetere cū augmēto. // **E**t intellige s̄m̄ d̄nū reglām verā eē ab eodez vel q̄ ab ex acto cām bz. nā a diuerb̄ p̄t idēbis exigi. // **E**t nota q̄ h̄ reglā etiā locū bz in peniō q̄ semel exacte ab eodem iterū exigi nō debent.

Cum quid vna via prohibetur alii ad id alia via nō dz admitti. // **I**sta regula

locū bz q̄n aliq̄d p̄bibet respectu ad p̄bibētē. // **D**one exēplū de elect. auaricie. eod. l. q̄z q̄si elect⁹ ante p̄firmationē n̄ p̄t administrare nec vni p̄curatōe nec aliq̄ colore ad h̄ q̄sito de p̄cel. p̄bē. de testanda. e. l. i.

Contractus ex cōuentione legē accipe dinoscunt. // **G**lo. intelligas de p̄uēto ne honesta nō p̄ bonos mores. // **S**icut vul gares pactū rūpit leges. // **D**one exēplū. xvij. q. ij. eleuterius. vbi p̄uēto inter ep̄m dyoce sanū z fūdatōrē inuita de oblationib⁹ z obuē tionib⁹ in festo ecclēie p̄uanda est.

Banū qd̄ quis sua culpa sentit sibi dz nō alij imputari. // **R**atio est q̄z culpa sua dz tenere auctores. // **D**one exēplū si p̄curator sua culpa dānat z penas soluat sibi et nō d̄no dz imputari. ff. de p̄curatore. q̄ p̄p̄o.

Infamibus porte non pateant dignitatū. // **G**lo. verū est nō solū in ecclēiasticis. s̄z etiā in sc̄larib⁹. q̄z sic dicit lex. // **N**eqz infamia notatis neqz bis q̄s scel⁹ z vite turpitu do inq̄nat et q̄s infamia ab honestoz segre gat ceru dignitatis porte patebūt.

Certum est q̄z is cōmittit in legem qui leḡ v̄ba cōplectēs p̄ leḡ nūq̄ volūtatēz.

Dēs legē rō q̄ mouit legislatorē q̄z v̄ba nō d̄bēt nisi ad eū casū vbi extēdit. rō vbi ergo p̄stat de ratione leḡ. extēdā legē p̄ferendo v̄ba s̄m̄ d̄nū. // **S**icut enī facere s̄m̄ v̄ba leḡ z sniam. ita s̄m̄ sniam tātū v̄bis non suatis paria sūt. // **D**e v̄bo. sig. l. necessarijs. sic ec̄ouerlo facere p̄ v̄ba z sniam p̄ sniam v̄bis paria sūt. // **H** est intellectus regule.

Data rome apud sanctū **P**etrus q̄nto noal marcij p̄ntificat⁹ nostrū ano q̄rto. // **N**ota **H**ar. ex g. q̄ tabellio in instrumēto dz scribere locuz inuti p̄ct⁹ de h. o. e. l. i. de re iudi. abbate.

Libell⁹ iste vtilissim⁹ cas⁹ sūmarios l. bro rū dec. lex. z cle. v̄nō cū nucleo siue medulla glosularū oim̄ eozū dē libroz in se p̄nēs. im p̄ss⁹ ē **A**rgēne. Anno d̄ni. **M**.cccc. lxxxv. z finit⁹ in die factoz martiz. **V**iri z modesti.

Olim ibesaurū cōclusum solo reptum **J**uris canonici. p̄dit et ipse tibi. // **C**asus in sūma. glosularū simul z vna. // **C**ū nucleo p̄nit. colligat q̄ proficit.

huic no vult

Completos, com 106 fls. enumeradas.

